Pedralli

Digitized by the Internet Archive
in 2026 with funding from
Graduate Theological Union

https://archive.org/details/concursusdeiprvi05beni

CONCURSUS DEI
PRÆVIUS ET EFFICAX

Neceſsariò cohærens cum libero arbitrio humano à neceſſitate libero, ex Sacra Scriptura, Conciliis, & SS. Patribus depromptus.

VERA ETIAM CHRISTI GRATIA

Illuminans, vocans, & efficaciter adjuvans Infideles, Excœcatos, & Obduratos, juxta mirabilem SS. AUGUSTINI, & THOMÆ doctrinam propriis momentis ſtabilita, atque à Janſenii, & Queſnellii erroribus vindicata.

DISPUTATIONES THEOLOGICÆ

Infallibilem Summi Pontificis in rebus Fidei definiendis auctoritatem; nullitatem appellationis ad futurum Generale Concilium; vera Thomiſtarum principia, germana aliorum Theologorum placita, fideliter, & dilucidè exhibentes.

OLIM

Separatim editæ, & reſpectivè SS. D. N. CLEMENTI XII. feliciter regnanti, ac BENEDICTO XIII. Ord. Præd. ejuſdem Deceſſori dicatæ.

NUNC

In unum opus adunatæ, novo ordine diſpoſitæ, auctæ, perpolitæ: atque à Caducæi Theologici Martini Ortiz S. Theol. Licentiati, aliorumque noviſſimis objectionibus expeditæ.

AUCTORE

R. P. FR. CAJETANO BENITEZ DE LUGO

Provinciæ Hiſpaniæ S. T. M. Rmi P. Fr. THOMÆ RIPOLL Ordinis Prædicatorum Generalis Magiſtri Hiſpaniæ Socio, Sacræ Rituum Congregationis Conſultore; Sanctæ Romanæ ſupremæ & univerſalis Inquiſitionis Qualificatore.

TOMUS V.

* * *

ROMÆ, ex Typographia Rochi Bernabò, MDCCXXXVII.

SUPERIORUM PERMISSU.

ALMA COLLEGE LIBRARY Alma, California
234.16 B437

26588

DOCUMENTA
Hùc ſpectantia.
CLEMENS EPISCOPUS
SERVUS SERVORUM DEI.

Univerſis Chriſtifidelibus ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

UNIGENITUS Dei Filius pro noſtra, & totius Mundi ſalute filius hominis factus, dum Diſcipulos ſuos doctrina veritatis inſtrueret, univerſamque Eccleſiam ſuam in Apoſtolis erudiret, præſentia diſponens, & futura proſpiciens, præclaro, ac ſaluberrimo documento Nos admonuit, ut attenderemus à falſis Prophetis, qui veniunt ad Nos in veſtimentis Ovium, quorum nomine potiſſimùm demonſtrantur Magiſtri illi mendaces, & in deceptione illuſores, qui ſplendidâ pietatis ſpecie prava dogmata latenter inſinuantes, introducunt ſectas perditionis ſub imagine Sanctitatis; utque faciliùs incautis obrepant, quaſi deponentes lupinam pellem, & ſeſe Divinæ Legis ſententiis, velut quibuſdam Ovium velleribus obvolventes, Sanctarum Scripturarum, adeoque etiam ipſius Novi Teſtamenti verbis, quæ multipliciter in ſuam, aliorumque perditionem depravant, nequiter abutuntur: antiqui ſcilicet, à quo progeniti ſunt, mendacii Parentis exemplo, ac magiſterio edocti, nullam omninò eſſe ad fallendum expeditiorem viam, quàm ut ubi nefarii erroris ſubintroducitur fraudulentia, ibi divinorum verborum prætendatur auctoritas.

His Nos verè Divinis monitis inſtructi, ubi primùm, non ſine intima cordis noſtri amaritudine, accepimus, Librum quendam Gallicô idiomate olim impreſſum, & in plures Tomos diſtributum, ſub titulo: *Le Nouveau Teſtament en Francois, avec des reflexions morales ſur chaque verſet, &c. A Paris* 1699. Aliter verò: *Abregé de la morale de l'Evangile, des Actes des Apoſtres, des Epiſtres de S. Paul, des Epiſtres Canoniques, e de l'Apocalypſe, ou Penſées Chretiennes ſur le Texte de ces Livres Sacrez, &c. A Paris* 1693. & 1694. tametſi aliàs à Nobis damnatum, ac reverà Catholicis veritatibus pravarum doctrinarum mendacia multifariam permiſcentem, adhuc tamen tamquam ab omni errore immunem, à pluribus haberi, Chriſtifidelium manibus paſſim obtrudi, ac nonnullorum nova ſemper tentantium conſilio, & opera ſtudioſè nimis quaquaverſùm diſſeminari, etiam latinè redditum, ut pernicioſæ inſtitutionis contagium, ſi fieri poſſit, per-

tranſeat de gente in gentem, & de Regno ad populum alterum; verſutis hujuſmodi ſeductionibus, atque fallaciis creditum Nobis Dominicum Gregem in viam perditionis ſenſim abduci ſummoperè doluimus: adeòque Paſtoralis non minùs curæ noſtræ ſtimulis, quàm frequentibus Orthodoxæ Fidei Zelatorum querelis, maximè verò complurium Venerabilium Fratrum, præſertim Galliæ Epiſcoporum, litteris, ac precibus excitati, gliſcenti morbo, qui etiam aliquando poſſet in deteriora quæque proruere, validiori aliquo remedio obviam ire decrevimus.

Et quidem ad ipſam ingruentis mali cauſam providæ noſtræ conſiderationis intuitum convertentes, perſpicuè novimus ſummam hujuſmodi Libri perniciem ideò potiſſimùm progredi, & invaleſcere, quòd eadem intus lateat, & velut improba ſanies, nonniſi ſecto ulcere foras erumpat, cùm Liber ipſe primo aſpectu legentes ſpecie quadam pietatis illiciat; molliti enim ſunt ſermones ejus ſuper oleum: ſed ipſi ſunt jacula, & quidem intento arcu ad nocendum parata, ut ſagittent in obſcuro rectos corde. Nihil propterea opportunius, aut ſalubrius præſtari à Nobis poſſe arbitrati ſumus, quàm ſi fallacem Libri doctrinam generatim ſolummodò à Nobis hactenùs indicatam, pluribus ſingillatim ex eo excerptis Propoſitionibus, diſtinctiùs, & apertiùs explicaremus, atque univerſis Chriſtifidelibus noxia Zizaniorum ſemina è medio Tritici, quo tegebantur, educta, velut ob oculos exponeremus. Ità nimirùm denudatis, & quaſi in propatulo poſitis, non uno quidem, aut altero, ſed plurimis, graviſſimiſque, tùm pridem damnatis, tùm etiam novè adinventis erroribus, planè confidimus, benedicente Domino, fore ut omnes tandem apertæ jam, manifeſtæque veritati cedere compellantur.

Id ipſum maximè è re Catholica futurum, ſedandis præſertim in florentiſſimo Galliæ Regno exortis ingeniorum variè opinantium, jamque in acerbiores ſciſſuras protendentium diſſidiis apprimè proficuum. Conſcientiarum denique tranquillitati perutile, & propemodùm neceſſàrium, non modò præfati Epiſcopi, ſed & ipſe in primis chariſſimus in Chriſto Filius noſter Ludovicus Francorum Rex Chriſtianiſſimus, cujus eximium in tuenda Catholicæ Fidei puritate, extirpandiſque erroribus zelum ſatis laudare non poſſumus, ſæpiùs Nobis eſt conteſtatus; repetitis propterea verè piis, & Chriſtianiſſimo Rege dignis officiis, atque ardentibus votis à Nobis efflagitans, ut inſtanti animarum neceſſitati prolata quantociùs Apoſtolici cenſura Judicii conſuleremus.

Hinc adſpirante Domino, ejuſque cœleſti ope confiſi, ſalutare opus ſedulò, diligenterque, ut rei magnitudo poſtulabat, aggreſſi ſumus, ac plurimas ex prædicto Libro, juxta ſupra recenſitas reſpectivè editiones, fideliter extractas, & tùm Gallico, tùm Latino idiomate expreſſas Propoſitiones à compluribus in Sacra Theologia Magiſtris, primò quidem coram duobus ex Venerabilibus Fratribus noſtris Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus accuratè diſcuti: deindè verò coram Nobis, adhibito etiam aliorum plurium Cardinalium conſilio, quàm ma-

maximâ diligentiâ, ac maturitate, ſingularum inſuper Propoſitionum cum ipſomet Libri Textu exactiſſimè factâ collatione, pluries iteratis Congregationibus, expendi, & examinari mandavimus. Hujuſmodi autem Propoſitiones ſunt, quæ ſequuntur, videlicet:

1 *QUid aliud remanet animæ, quæ Deum, atque ipſius gratiam amiſit, niſi peccatum, & peccati conſecutiones, ſuperba paupertas, & ſegnis indigentia, hoc eſt generalis impotentia ad laborem, ad orationem, & ad omne opus bonum?*

2 *Jeſu Chriſti gratia, principium efficax boni cujuſcumque generis, neceſſaria eſt ad omne opus bonum; abſque illa, non ſolùm nihil fit, ſed nec fieri poteſt.*

3 *In vanum Domine præcipis, ſi tu ipſe non das quod præcipis.*

4 *Ita Domine: Omnia poſſibilia ſunt ei, cui omnia poſſibilia facis, eadem operando in illo.*

5 *Quando Deus non emollit cor per interiorem unctionem gratiæ ſuæ, exhortationes, & gratiæ exteriores non inſerviunt, niſi ad illud magis obdurandum.*

6 *Diſcrimen inter fœdus Judaicum, & Chriſtianum eſt, quod in illo Deus exigit fugam peccati, & implementum legis à peccatore, relinquendo illum in ſua impotentia: in iſto verò Deus peccatori dat, quod jubet, illum ſua gratia purificando.*

7 *Quæ utilitas pro homine in veteri fœdere, in quo Deus illum reliquit ejus propriæ infirmitati, imponendo ipſi ſuam legem? Quæ verò felicitas non eſt admitti ad fœdus, in quo Deus nobis donat, quod petit à nobis?*

8 *Nos non pertinemus ad novum fœdus, niſi in quantùm participes ſumus ipſius novæ gratiæ, quæ operatur in nobis id, quod Deus nobis præcipit.*

9 *Gratia Chriſti eſt gratia ſuprema, ſine qua confiteri Chriſtum nunquam poſſumus, & cum qua numquam illum abnegamus.*

10 *Gratia eſt operatio manus Omnipotentis Dei, quam nihil impedire poteſt, aut retardare.*

11 *Gratia non eſt aliud, quàm voluntas Omnipotentis Dei, jubentis, & facientis, quod jubet.*

12 *Quando Deus vult ſalvare animam, quocumque tempore, quocumque loco effectus indubitabilis ſequitur voluntatem Dei.*

13 *Quando Deus vult animam ſalvam facere, & eam tangit interiori gratiæ ſuæ manu, nulla voluntas humana ei reſiſtit.*

14 *Quantumcumque remotus à ſalute ſit Peccator obſtinatus, quando Jeſus ſe ei videndum exhibet lumine ſalutari ſuæ gratiæ, oportet, ut ſe dedat, accurrat, ſeſe humiliet, & adoret Salvatorem ſuum.*

15 *Quando Deus mandatum ſuum, & ſuam æternam locutionem comitatur unctione ſui Spiritus, & interiori vi gratiæ ſuæ, operatur illa in corde obedientiam, quam petit.*

16 *Nullæ ſunt illecebræ, quæ non cedant illecebris gratiæ, quia nihil reſiſtit Omnipotenti.*

17 *Gratia eſt vox illa Patris, quæ homines interius docet, ac eos venire facit ad Jeſum Chriſtum; quicumque ad eum non venit, poſtquam audivit vocem exteriorem Filii, nullatenus eſt doctus à Patre.*

18 *Semen Verbi, quod manus Dei irrigat, ſemper affert fructum ſuum.*

19 *Dei gratia nihil aliud eſt, quàm ejus omnipotens voluntas: hæc eſt idea, quam Deus ipſe Nobis tradit in omnibus ſuis Scripturis.*

20 *Vera gratiæ idea eſt, quod Deus vult ſibi à nobis obediri, & obeditur; imperat, & omnia fiunt; loquitur tamquam Dominus, & omnia ſibi ſubmiſſa ſunt.*

21 *Gratia Jeſu Chriſti eſt gratia fortis, potens, ſuprema, invincibilis, utpotè quæ eſt operatio voluntatis Omnipotentis, ſequela, & imitatio operationis Dei incarnantis, & reſuſcitantis Filium ſuum.*

22 *Concordia Omnipotentis operationis Dei in corde hominis, cum libero ipſius voluntatis conſenſu, demonſtratur illicò nobis, in Incarnatione, veluti in fonte, atque Archetypo omnium aliarum operationum miſericordiæ, & gratiæ, quæ omnes ita gratuitæ, atque ita dependentes à Deo ſunt, ſicut ipſa originalis operatio.*

23 *Deus ipſe nobis ideam tradidit omnipotentis operationis ſuæ gratiæ, eam ſignificans per illam, qua Creaturas è nihilo producit, & mortuis reddit vitam.*

24 *Juſta idea, quam Centurio habet de Omnipotentia Dei, & Jeſu Chriſti, in ſanandis corporibus ſolo motu ſuæ voluntatis, eſt imago ideæ, quæ haberi debet de omnipotentia ſuæ gratiæ in ſanandis animabus à cupiditate.*

25 *Deus illuminat animam, & eam ſanat æquè, ac corpus ſolâ ſuâ voluntate; jubet, & ipſi obtemperatur.*

26 *Nullæ dantur gratiæ, niſi per Fidem.*

27 *Fides eſt prima gratia, & fons omnium aliarum.*

28 *Prima gratia, quam Deus concedit Peccatori, eſt peccatorum remiſſio.*

29 *Extra Eccleſiam nulla conceditur gratia.*

30 *Omnes, quos Deus vult ſalvare per Chriſtum, ſalvantur infallibiliter.*

31 *Deſideria Chriſti ſemper habent ſuum effectum; pacem intimo cordium infert, quando eis illam optat.*

32 *Jeſus Chriſtus ſe morti tradidit ad liberandum pro ſemper ſuo ſanguine Primogenitos, ideſt Electos, de manu Angeli exterminatoris.*

33 *Proh! quantum oportet bonis terrenis, & ſibimetipſi renuntiaſſe, ad hoc ut quis fiduciam habeat ſibi, ut ita dicam, appropriandi Chriſtum Jeſum, ejus amorem, mortem, & myſteria, ut facit Sanctus Paulus dicens: Qui dilexit me, & tradidit ſemetipſum pro me.*

34 *Gratia Adami non producebat, niſi merita humana.*

35 *Gratia Adami eſt ſequela creationis, & erat debita naturæ ſanæ, & integræ.*

36 *Diffe-*

36 *Differentia eſſentialis inter gratiam Adami, & ſtatus innocentiæ, ac gratiam Chriſtianam eſt, quod primam unuſquiſque in propria perſona recepiſſet: iſta verò non recipitur, niſi in perſona Jeſu Chriſti reſuſcitati, cui nos uniti ſumus.*

37 *Gratia Adami, ſanctificando illum in ſemetipſo, erat illi proportionata: Gratia Chriſtiana nos ſanctificando in Jeſu Chriſto, eſt omnipotens, & digna Filio Dei.*

38 *Peccator non eſt liber, niſi ad malum, ſine gratia Liberatoris.*

39 *Voluntas, quam gratia non prævenit, nihil habet luminis, niſi ad aberrandum, ardoris, niſi ad ſe præcipitandum, virium, niſi ad ſe vulnerandum: Eſt capax omnis mali, & incapax ad omne bonum.*

40 *Sine gratia nihil amare poſſumus, niſi ad noſtram condemnationem.*

41 *Omnis cognitio Dei, etiam naturalis, etiam in Philoſophis Ethnicis, non poteſt venire, niſi à Deo, & ſine gratia non producit, niſi præſumptionem, vanitatem, & oppoſitionem ad ipſum Deum; loco affectuum adorationis, gratitudinis, & amoris.*

42 *Sola gratia Chriſti reddit hominem aptum ad ſacrificium Fidei; ſine hoc nihil, niſi impuritas, nihil, niſi indignitas.*

43 *Primus effectus gratiæ baptiſmalis eſt facere, ut moriamur peccato; adeo ut ſpiritus, cor, ſenſus non habeant plus vitæ pro peccato, quàm homo mortuus habeat pro rebus Mundi.*

44 *Non ſunt, niſi duo amores, unde volitiones, & actiones omnes noſtræ naſcuntur; Amor Dei, qui omnia agit propter Deum, quemque Deus remuneratur; & amor, quo nos ipſos, ac Mundum diligimus, qui, quod ad Deum referendum eſt, non refert, & propter hoc ipſum fit malus.*

45 *Amore Dei in corde Peccatorum non amplius regnante, neceſſe eſt, ut in eo carnalis regnet cupiditas, omneſque actiones ejus corrumpat.*

46 *Cupiditas, aut Charitas, uſum ſenſuum bonum, vel malum faciunt.*

47 *Obedientia legis profluere debet ex fonte; & hic fons eſt Charitas. Quando Dei amor eſt illius principium interius, & Dei gloria ejus finis, tunc purum eſt, quod apparet exterius; alioquin non eſt, niſi hypocriſis, aut falſa juſtitia.*

48 *Quid aliud eſſe poſſumus, niſi tenebræ, niſi aberratio, & niſi peccatum ſine Fidei lumine, ſine Chriſto, & ſine Charitate?*

49 *Ut nullum peccatum eſt ſine amore noſtri, ita nullum eſt opus bonum ſine amore Dei.*

50 *Fruſtra clamamus ad Deum, Pater mi: ſi ſpiritus Charitatis non eſt ille, qui clamat.*

51 *Fides juſtificat, quando operatur; ſed ipſa non operatur, niſi per Charitatem.*

52 *Omnia alia ſalutis media continentur in fide, tamquam in ſuo germine, & ſemine; Sed hæc fides non eſt abſque amore, & fiducia.*

53 *Sola Charitas Chriſtiano modo facit (actiones Chriſtianas) per relationem ad Deum, & Jeſum Chriſtum.*

54 *Sola Charitas eſt, quæ Deo loquitur, eam ſolam Deus audit.*

55 *Deus*

55 *Deus non coronat, niſi Charitatem; qui currit ex alio impulſu, & ex alio motivo, in vanum currit.*

56 *Deus non remunerat, niſi charitatem, quoniam charitas ſola Deum honorat.*

57 *Totum deeſt Peccatori, quando ei deeſt ſpes, & non eſt ſpes in Deo, ubi non eſt amor Dei.*

58 *Nec Deus eſt, nec Religio, ubi non eſt charitas.*

59 *Oratio Impiorum eſt novum peccatum, & quod Deus illis concedit, eſt novum in eos judicium.*

60 *Si ſolus ſupplicii timor animat pœnitentiam, quò hæc eſt magis violenta, eo màgis ducit ad deſperationem.*

61 *Timor nonniſi manum cohibet, cor autem tandiu peccato addicitur, quandiu ab amore juſtitiæ non ducitur.*

62 *Qui à malo non abſtinet, niſi timore pœnæ, illud committit in corde ſuo, & jam eſt reus coram Deo.*

63 *Baptizatus adhuc eſt ſub lege ſicut Judæus, ſi legem non adimpleat, aut adimpleat ex ſolo timore.*

64 *Sub maledicto legis numquam fit bonum, quia peccatur ſive faciendo malum, ſive illud nonniſi ob timorem evitando.*

65 *Moyſes, Prophetæ, Sacerdotes, & Doctores legis mortui ſunt, abſque eo quod ullum Deo dederint filium, cùm non effecerint niſi mancipia per timorem.*

66 *Qui vult Deo appropinquare, nec debet ad ipſum venire cum brutalibus paſſionibus, neque adduci per inſtinctum naturalem, aut per timorem, ſicuti beſtiæ, ſed per fidem, & per amorem, ſicuti filii.*

67 *Timor ſervilis non ſibi repræſentat Deum, niſi ut Dominum durum, imperioſum, injuſtum, intractabilem.*

68 *Dei bonitas abbreviavit viam ſalutis claudendo totum in Fide, & precibus.*

69 *Fides, uſus, augmentum, & præmium Fidei, totum eſt donum puræ liberalitatis Dei.*

70 *Nunquam Deus affligit innocentes, & afflictiones ſemper ſerviunt vel ad puniendum peccatum, vel ad purificandum Peccatorem.*

71 *Homo ob ſui conſervationem poteſt ſe ſe diſpenſare ab ea lege, quàm Deus condidit propter ejus utilitatem.*

72 *Nota Eccleſiæ Chriſtianæ eſt, quod ſit Catholica, comprehendens, & omnes Angelos cœli, & omnes Electos, & Juſtos terræ, & omnium ſæculorum.*

73 *Quid eſt Eccleſia, niſi cætus Filiorum Dei manentium in ejus ſinu, adoptatorum in Chriſto, ſubſiſtentium in ejus perſona, redemptorum ejus ſanguine, viventium ejus ſpiritu, agentium per ejus gratiam, & expectantium gratiam futuri ſæculi?*

74 *Eccleſia, ſive integer Chriſtus, Incarnatum Verbum habet ut Caput, omnes verò Sanctos ut membra.*

75 *Eccleſia eſt unus ſolus homo, compoſitus ex pluribus membris, quorum Chriſtus eſt caput, vita, ſubſiſtentia, & perſona; Unus*

ſolus

ſolus Chriſtus, compoſitus ex pluribus Sanctis, quorum eſt Sanctificator.

76 *Nihil ſpatioſius Eccleſia Dei, quia omnes Electi, & Juſti omnium ſæculorum illam componunt.*

77 *Qui non ducit vitam dignam Filio Dei, & membro Chriſti, ceſſat interius habere Deum pro Patre, & Chriſtum pro Capite.*

78 *Separatur quis à Populo Electo, cujus figura fuit Populus Judaicus, & Caput eſt Jeſus Chriſtus, tam non vivendo ſecundùm Evangelium, quàm non credendo Evangelio.*

79 *Utile, & neceſſarium eſt omni tempore, omni loco, & omni perſonarum generi ſtudere, & cognoſcere ſpiritum, pietatem, & myſteria Sacræ Scripturæ.*

80 *Lectio Sacræ Scripturæ eſt pro omnibus.*

81 *Obſcuritas Sancta verbi Dei non eſt Laicis ratio diſpenſandi ſe ipſos ab ejus lectione.*

82 *Dies Dominicus à Chriſtianis debet ſanctificari lectionibus pietatis, & ſuper omnia Sanctarum Scripturarum. Damnoſum eſt velle Chriſtianum ab hac lectione retrahere.*

83 *Eſt illuſio ſibi perſuadere, quod notitia Myſteriorum Religionis non debeat communicari fœminis, lectione Sacrorum Librorum. Non ex fœminarum ſimplicitate, ſed ex ſuperba virorum ſcientia, ortus eſt Scripturarum abuſus, & natæ ſunt hæreſes.*

84 *Abripere è Chriſtianorum manibus novum Teſtamentum, ſeu eis illud clauſum tenere, auferendo eis modum illud intelligendi, eſt illis Chriſti os obturare.*

85 *Interdicere Chriſtianis lectionem Sacræ Scripturæ, præſertim Evangelii, eſt interdicere uſum luminis filiis lucis, & facere ut patiantur ſpeciem quamdam excommunicationis.*

86 *Eripere ſimplici Populo hoc ſolatium, jungendi vocem ſuam voci totius Eccleſiæ, eſt uſus contrarius praxi Apoſtolicæ, & intentioni Dei.*

87 *Modus plenus ſapientiâ, lumine, & charitate, eſt dare animabus tempus portandi cum humilitate, & ſentiendi ſtatum peccati, petendi ſpiritum pœnitentiæ, & contritionis, & incipiendi, ad minus, ſatisfacere Juſtitiæ Dei, antequam reconcilientur.*

88 *Ignoramus quid ſit peccatum, & vera pœnitentia, quando volumus ſtatim reſtitui poſſeſſioni bonorum illorum, quibus nos peccatum ſpoliavit, & detrectamus ſeparationis iſtius ferre confuſionem.*

89 *Quartus decimus gradus converſionis Peccatoris eſt, quod, cùm ſit jam reconciliatus, habet jus aſſiſtendi Sacrificio Eccleſiæ.*

90 *Eccleſia auctoritatem excommunicandi habet, ut eam exerceat per primos Paſtores de conſenſu, ſaltem præſumpto, totius Corporis.*

91 *Excommunicationis injuſtæ metus nunquam debet nos impedire ab implendo debito noſtro. Nunquam eximus ab Eccleſia, etiam quando hominum nequitiâ, videmur ab ea expulſi, quando Deo, Jeſu Chriſto, atque ipſi Eccleſiæ per charitatem affixi ſumus.*

92 *Pati potius in pace excommunicationem, & anathema injuſtum,*

quam prodere veritatem, eſt imitari Sanctum Paulum: tantum abeſt, ut ſit erigere ſe contra auctoritatem, aut ſcindere unitatem.

93 *Jeſus quandoque ſanat vulnera, quæ præceps primorum Paſtorum feſtinatio infligit, ſine ipſius mandato; Jeſus reſtituit, quod ipſi inconſiderato zelo reſcindunt.*

94 *Nihil pejorem de Eccleſia opinionem ingerit ejus inimicis, quàm videre illic dominatum exerceri ſupra fidem fidelium, & foveri diviſiones propter res, quæ nec fidem lædunt, nec mores.*

95 *Veritates eo devenerunt, ut ſint lingua quaſi peregrina pleriſque Chriſtianis, & modus eas prædicandi eſt veluti idioma incognitum; adeò remotus eſt à ſimplicitate Apoſtolorum, & ſupra communem captum fidelium; Neque ſatis advertitur, quod hic defectus ſit unum ex ſignis maximè ſenſibilibus ſenectutis Eccleſiæ, & iræ Dei in Filios ſuos.*

96 *Deus permittit, ut omnes poteſtates ſint contrariæ Prædicatoribus veritatis, ut ejus victoria attribui non poſſit, niſi Divinæ gratiæ.*

97 *Nimis ſæpè contingit, membra illa, quæ magis ſanctè, ac magis ſtrictè unita Eccleſiæ ſunt, reſpici, atque tractari tanquam indigna, ut ſint in Eccleſia, vel tanquam ab ea ſeparata; ſed juſtus vivit ex fide, & non ex opinione hominum.*

98 *Status perſecutionis, & pœnarum, quas quis tolerat, tanquam Hæreticus, flagitioſus, & impius, ultima plerumque probatio eſt, & maximè meritoria, utpotè quæ facit hominem magis conformem Jeſu Chriſto.*

99 *Pervicacia, præventio, obſtinatio in nolendo, aut aliquid examinare, aut agnoſcere ſe fuiſſe deceptum, mutant quotidiè quoad multos in odorem mortis id, quod Deus in ſua Eccleſia poſuit, ut in ea eſſet odor vitæ, v.g. bonos libros, inſtructiones, ſancta exempla, &c.*

100 *Tempus deplorabile, quo creditur honorari Deus, perſequendo veritatem, ejuſque diſcipulos, tempus hoc advenit..... Haberi, & tractari à Religionis Miniſtris, tanquam impium, & indignum omni commercio cum Deo, tanquam membrum putridum, capax corrumpendi omnia in ſocietate Sanctorum, eſt hominibus piis morte corporis mors terribilior. Fruſtra quis ſibi blanditur de ſuarum intentionum puritate, & zelo quodam Religionis, perſequendo flamma, ferroque viros probos, ſi propriâ paſſione eſt excæcatus, aut abreptos alienâ, propterea quod nihil vult examinare. Frequenter credimus ſacrificare Deo impium, & ſacrificamus Diabolo Dei ſervum.*

101 *Nihil ſpiritui Dei, & doctrinæ Jeſu Chriſti magis opponitur, quam communia facere juramenta in Eccleſia, quia hoc eſt multiplicare occaſiones pejerandi, laqueos tendere infirmis, & idiotis, & efficere, ut nomen, & veritas Dei aliquando deſerviant conſilio impiorum.*

Auditis itaque tum voce, tum ſcripto Nobis exhibitis præfatorum Cardinalium, aliorumque Theologorum ſuffragiis, divinique in primis lu-

luminis, privatis ad eum finem, publiciſque etiam indictis precibus, implorato præſidio; omnes, & ſingulas Propoſitiones præinſertas, tanquam falſas, & captioſas, malè ſonantes, piarum aurium offenſivas, ſcandaloſas, pernicioſas, temerarias, Eccleſiæ, & ejus praxi injurioſas, neque in Eccleſiam ſolum, ſed etiam in poteſtates ſæculi contumelioſas, ſeditioſas, impias, blaſphemas, ſuſpectas de hæreſi, ac hæreſim ipſam ſapientes, necnon hæreticis, & hæreſibus, ac etiam ſchiſmati faventes, erroneas, hæreſi proximas, pluries damnatas, ac demum etiam hæreticas, variaſque hæreſes, & potiſſimùm illas, quæ in famoſis Janſenii Propoſitionibus, & quidem in eo ſenſu, in quo hæ damnatæ fuerunt, acceptis, continentur, manifeſtè innovantes, reſpectivè, hâc noſtrâ perpetuò valiturâ Conſtitutione declaramus, damnamus, & reprobamus.

Mandantes omnibus utriuſque ſexus Chriſtifidelibus, ne de dictis Propoſitionibus ſentire, docere, prædicare aliter præſumant, quàm in hac eadem Noſtra Conſtitutione continetur; ita ut quicumque illas, vel illarum aliquam conjunctim, vel diviſim docuerit, defenderit, ediderit, aut de eis, etiam diſputativè, publicè, aut privatim tractaverit, niſi forſan impugnando, Eccleſiaſticis cenſuris, aliiſque contra ſimilia perpetrantes à Jure ſtatutis pœnis ipſo facto, abſque alia declaratione, ſubjaceat.

Cæterum per expreſſam præfatarum Propoſitionum reprobationem alia in eodem Libro contenta nullatenus approbare intendimus; cùm præſertim in decurſu examinis complures alias in eo deprehenderimus Propoſitiones illis, quæ, ut ſupra, damnatæ fuerunt, conſimiles, & affines, iiſdemque erroribus imbutas: nec ſanè paucas ſub imaginario quodam, veluti graſſantis hodie perſecutionis obtentu, inobedientiam, & pervicaciam nutrientes, eaſque falſo Chriſtianæ patientiæ nomine prædicantes; quas propterea ſingulatim recenſere, & nimis longum eſſe duximus, & minimè neceſſarium; ac demum, quod intolerabilius eſt, Sacrum ipſum Novi Teſtamenti Textum damnabiliter vitiatum compererimus, & alteri dudum reprobatæ verſioni Gallicæ Montenſi in multis conformem: à vulgata verò editione, quæ tot ſæculorum uſu in Eccleſia probata eſt, atque ab Orthodoxis omnibus pro authentica haberi debet, multipliciter diſcrepantem, & aberrantem, pluriеſque in alienos, exoticos, ac ſæpè noxios ſenſus, non ſine maxima perverſitate detortum.

Eumdem propterea Librum, utpotè per dulces ſermones, & benedictiones, ut Apoſtolus loquitur, hoc eſt, ſub falſa piæ inſtitutionis imagine, ſeducendis Innocentium cordibus longè accommodatum, ſive præmiſſis, ſive alio quovis titulo inſcriptum, ubicumque, & quocumque aliò idiomate, ſeu quâvis editione, aut verſione hactenus impreſſum, aut in poſterum (quod abſit) imprimendum auctoritate Apoſtolicâ tenore præſentium iterum prohibemus, ac ſimiliter damnamus; quemadmodum etiam alios omnes, & ſingulos in ejus defenſionem tam ſcripto, quàm typis editos, ſeu forſan (quod Deus avertat) edendos libros, ſeu libellos, eorumque lectionem, deſcriptionem, retentionem, & uſum

 omni-

omnibus, & ſingulis Chriſtifidelibus ſub pœna excommunicationis per contrafacientes ipſo facto incurrenda, prohibemus pariter, & interdicimus.

Præcipimus inſuper Venerabilibus Fratribus Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis, aliiſque locorum Ordinariis; necnôn hæreticæ pravitatis Inquiſitoribus, ut contradictores, & rebelles quoſcumque per cenſuras, & pœnas præfatas, aliaque Juris, & facti remedi, invocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, brachii ſæcularis auxilio, omninò coerceant, & compellant.

Volumus autem, ut earumdem præſentium tranſumptis, etiam impreſſis, manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ munitis eadem fides prorſus adhibeatur, quæ ipſis originalibus literis adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Nulli ergo hominum liceat hanc paginam noſtræ declarationis, damnationis, mandati, prohibitionis, & interdictionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem Anno Incarnationis Domininicæ Milleſimo ſeptingenteſimo decimo tertio, ſexto Idus Septembris, Pontificatus Noſtri Anno Decimotertio.

I. Card. Prodatarius.

F. Oliverius.

CLEMENS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Univerſis Chriſti fidelibus præſentes litteras inſpecturis ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

PAſtoralis Officii, quòd ſuperni diſpoſitione conſilii gerimus, cura Nos admonet, ut animarum ſaluti ubique terrarum procurandæ, ac præſertim Orthodoxæ Fidei, ſine qua impoſſibile eſt placere Deo, puritati ſervandæ omni ſtudio advigilemus.

Eapropter cùm in quibuſdam ultra montes Provinciis, & præcipuè in ampliſſimo Galliæ Regno, varia pravarum doctrinarum, imò & hæreſum ſemina, occaſione damnati cujuſdam Libri Gallico idiomate jam pridem editi ſub titulo: *le nouveau Teſtament en François*, *avec des reflexions Morales ſur chaque &c.* Alter verò; *Abbregè de la Morale*

rale de l'Evangile, des Actes des Apotres, des Epitres de Saint Paul, des Epitres Canoniques, & de l'Apocalypſe, vel Penſèes Chretiennes ſur le Texte de ces livres ſacres &c. germinare cognoviſſemus; iiſdem eradicandis, Noſtri non minus muneris debito admoniti, quàm crebris multorum Catholici Orbis, ac præſertim Galliæ Epiſcoporum, precibus excitati: quin etiam piis, ac ſæpius repetitis clar. mem. Ludovici XIV., dum vixit, Francorum Regis Chriſtianiſſimi votis, & officiis adducti quaſcumque potuimus Apoſtolicæ noſtræ ſolicitudinis partes, adjuvante Domino, interponere non prætermiſimus. Quæ autem, & quanta in hoc arduo, graviſſimoque negotio per plures annos egerimus, & paſſi ſimus, quævè inobedientium hominum, & paucorum (quod valde dolentes dicimus) illuſtrium etiam Eccleſiarum Antiſtitum veritati non acquieſcentium operâ in idem inclytum Regnum mala provenerint, vobis ferè omnibus minimè ignota eſſe exiſtimamus.

Poſtquam ſiquidem, Divino in primis implorato præſidio, curâque omni, ſtudio, ac labore, prout rei gravitas expoſcebat, diutiſſimè collatis, adversùs prædictum librum, Conſtitutionem noſtram, quæ incipit: *Unigenitus Dei Filius*, anno Incarnationis Dominicæ milleſimo ſeptingenteſimo decimo tertio, ſexto Idus Septembris editam promulgavimus, in qua plures noxios articulos ex eodem libro excerptos cenſuris variis, quas reſpectivè, ut ajunt, hoc eſt, ſinguli aliquam ſaltem earum merebantur, notatos, pro hujus Sanctæ Sedis more proſcripſimus; cujuſmodi remedii neceſſitatem tum memoratus Ludovicus Rex, tum plerique ex Gallia Epiſcopi ſupradicti iteratis obteſtationibus inculcaverant, non aliter ſuborta diſſidia ſedari poſſe conſtanter affirmantes; tota quidem Chriſti Eccleſia Petrum per Nos, tametſi indignos, loquentem ſequuta, Apoſtolicam ejuſdem Conſtitutionis doctrinam debito obſequio, atque obedientiâ ſuſcepit. At Novatores, qui ſequuntur ſpiritum ſuum, & nihil vident, ex inconſulta eorumdem paucorum Antiſtitum hæſitatione ita animos extulerunt, ut incredibili audaciâ Conſtitutionem ipſam perversè interpretari, & inceſſère, pravæque etiam doctrinæ per impudentes calumnias inſimulare non erubuerint. Itaque ut reluctantes illos Epiſcopos ad ſectanda Fratrum ſuorum veſtigia excitaremus, ac turbarum, malorumque omnium fomitem, quem improvida illa cunctatio miniſtraverat, extingueremus, canonicas animadverſiones poſt diuturna trium annorum longanimitatis experimenta adhibere conſtitueramus. Verùm Venerabiles Fratres noſtri S. R. E. Cardinales, quibuſcum rationem conſilii noſtri communicare æquum eſſe cenſuimus, Nos enixè obſecraverunt, ut paulisper à ſeverioribus remediis ſuperſedere vellemus, dum interim communibus litteris collegam ſuum Conſtitutioni noſtræ ſeſe ſubjicere detrectantem, atque iiſdem propterea animadverſionibus obnoxium ad unitatis, & pacis conſilia revocare conarentur. Eorum igitur precibus annuentes, ne quam lenitatis viam inteſtatam relinqueremus, per illas ipſas inducias Nos quoque ad univerſos Archiepiſcopos, & Epiſcopos Regni Galliarum litteras in forma Brevis die XX. Novembris MDCCXVI. expeditas dedimus, quibus rerum geſtarum ſerie, & Eccleſiarum perturbatione ube-

uberiùs expoſitâ, illos hortati ſumus, ut diſſentientes Coepiſcopos ſuos, noſtro etiam nomine, convenirent, eoſque officii ſui fraternâ charitate admonerent, nec non omnibus Sacerdotalis ſolicitudinis argumentis, imploratoque, noſtris etiam verbis, dilectiſſimi in Chriſto Filii noſtri Philippi Ducis Aurelianenſis, ejuſdem Regni Rectoris, patrocinio, ad reparanda Eccleſiaſticæ unitatis, & diſciplinæ detrimenta, atque ad avertenda Catholicæ Religionis pericula flectere ſatagerent. Speravimus quidem uberem ex ejuſmodi noſtris literis fructum, junctoque nobiſcum præclariſſimorum Galliæ Præſulum zelo, qui maximo ſanè numero pro veritate certabant, factum iri credidimus, ut diſſidentes Fratres, quod Nobis adeo in votis erat, lucrari poſſemus. Atqui ſpe noſtrâ fruſtratos confeſtim Nos vidimus, dolenteſque clamare coacti ſumus; ſuſtinuimus pacem, & non venit, quæſivimus bona, & ecce turbatio, & ſanè tam gravis, ut qui ex adverſo erant, illas ipſas noſtras, & hujus Sanctæ Sedis voces variis artibus penè intercludere tentaverint. Neque profectò feliciùs ceſſerunt officia illa, quæ Cardinales prædicti per impetratas à Nobis, ut diximus, inducias præſtiterunt. Quamquam enim communi totius Sacri Collegii Epiſtolâ, ſuaſiones, conſilia, obſecrationes, atque omnem miniſterii ſui, fraternæque benevolentiæ fidem, ſedulitatem, atque ſolicitudinem adhibuiſſent, fruſtra ſe tamen laboraſſe intellexerunt, neque alium, præter inanes ſcandalorum, ac diſſidiorum expoſtulationes, ſed ſine voluntate veram amovendi cauſam, unde illa emiſerant, operæ ſuæ fructum reportarunt. Non tamen propterea concidimus animo, imò necdum à mitioribus conſiliis receſſimus: nihil interim curantes, quomodo homines modum hunc agendi noſtrum interpretarenrur, quippe qui ſcirèmus Deo æque per infamiam, & bonam famam ſerviendum eſſe. Itaque, ut Aberrantes in viam juſtitiæ ſuaviter revocaremus, iteratis ſæpius hortationibùs noſtris, etiam preces addidimus, eumdemque in ſcopum, privatis literis manu noſtrâ conſcriptis, ea omnia paternæ manſuetudinis officia implevimus, quæ ſuggerere Nobis potuit Chriſtiana charitas, quæ patiens eſt, benigna eſt, omnia ſuffert, omnia ſuſtinet. Plures interea Gallicani Antiſtites non minus ſapientiâ, & doctrinâ, quàm pietate, ac ſtudio tuendæ Religionis illuſtres, ex iis ſcilicet, qui debita ſubmiſſione Conſtitutionem noſtram amplexi fuerant, dignitatis, & muneris ſui probè memores, omneſque, & officiis noſtris obſecundantes, favente etiam eorum conatibus memorato Philippo Duce, ac Rectore, curas omnes ſuas, aſſiduoſque labores ad diſcordantium Fratrum animos permovendos enixè conferre non omiſerunt. Sed hæc omnia proſperum illum, quem ſummoperè præſtolabamur, exitum minimè habuerunt. Obſcurati ſiquidem ſunt Renitentium oculi, ne viderent, ac obturati ſunt aures, ne audirent, adeo ut nonnulli eorum, non ſine bonorum omnium luctu, hoſtiumque Eccleſiæ plauſu, ad ea inſuper publicè devenire auſi fuerint, quæ omnes ex vobis, quibus illa innotuerunt, improbaſſe non dubitamus, quæque ipſimet, qui ea perpetrarunt, à Nobis, & à Sancta Romana Eccleſia palàm, atque perpetuò damnanda, atque execranda eſſe non ignorabant.

Quare

Quare Nos, qui ſupremo Divini Paſtoris mandato deeſſe nec poſſumus, nec debemus, quo & illius oves paſcere, & Fratres noſtros confirmare præcipimur, animo nobiſcum reputantes, quod Verbum Dei non eſt alligatum, poſtquam diù tentatis inutiliter conſiliis pacis hucuſque ſiluimus, adhuc ulterius tacere Nobis non tutum, Chriſtiano autem Populo perniciosum fore cenſemus. Ad vos proinde omnes ex unaquaque Natione, quæ ſub Cœlo eſt, Chriſtifideles paternas noſtras voces dirigimus, quo primum quidem doloris noſtri participes, veſtras nobiſcum ad Deum preces deferatis, ut supernâ adſpirante gratiâ, qui hactenùs contumaces fuerunt, non jam ulterius alta ſapientes, ſed humilibus conſentientes ad debitam cum cæteris Chriſtifidelibus, in ſana, Catholicaque Doctrina profitenda veniant unitatem. Hoc nempe ex animo unicè quærimus, hoc dies, noctesque, nec ſine lacrimis à Domino imploramus; neque enim oblivisci poteſt mulier infantem ſuum, nec Sancta Romana Eccleſia filios ſuos. Deinde ne quis Chriſtianum Populum ſeducere pergat inanibus verbis, vos omnes, ut neceſſe eſt, monitos volumus, & certos facimus, quòd fruſtra, & quidem non ſine fermento malitiæ, & nequitiæ, iſtiuſmodi homines nobiſcum in Doctrina Religionis conſentire ſe jactant, dum interim, Heterodoxorum exemplo præeunte, editam à Nobis Conſtitutionem, quam univerſa Eccleſia veneratione debitâ complectitur, non modò alienis ab ipſo verborum tenore interpretationibus, ſed & apertis calumniis ſuperinductis malignè carpere audent, & immanium errorum accuſatione perſtringere; perindè ac ſi ipſi ſoli, aliis Chriſtifidelibus ubique gentium deſipientibus, ſaperent, ipſi ſoli, cæteris cæcutientibus, lumen veritatis aſpicerent. Nec profectò minor eſt illorum culpa, qui, ut facilius incautis illudant, cum hæc ipſa moliuntur, eidem Conſtitutioni noſtræ nequaquam adverſari, ſed ſolas declarationes, in rebus tamen apud cæteros omnes planè perſpicuis, poſtulare ſe ſimulant, non quidem, diſcere, ſed tentare cupientes, ut Eccleſiam, ſi poſſint, quæſtionibus inutilibus, & interminatis immiſceant, & luci Catholicæ veritatis tenebras quoquo modo obſcuritatis offundant. Ita ſanè patientiâ noſtrâ abutentes, Apoſtolicæ auctoritati obſequium, ac reverentiam ſe exhibere gloriantur illo ipſo tempore, quo ei graviſſimam inferunt injuriam; iiſdem ſiquidem explicationum petitionibus ſatis apertè oſtendunt ideo ſe Conſtitutioni noſtræ debitam obedientiam nondum præſtitiſſe, quia verentur, ne per illam Catholica Dogmata convellantur: ne laudabilis, & ab hac Sancta Sede probata Eccleſiaſtica Diſciplina infringatur: neve demum ſalubriores Chriſtianorum morum regulæ ſubvertantur; quod planè idem eſt ac vereri, ne defecerit Fides Petri, totaque Chriſti Eccleſia magiſterio Apoſtolicæ vocis imbuta à via veritatis, & ſalutis erraverit. Præterea ut peſſimæ cauſæ ſplendidum patrocinium concilient; præfatæque Conſtitutioni majorem undecumque invidiam faciant, ſe ab ea ſuſcipienda retardari affirmant, eoquod ſuſpicentur per illam damnari ſententias, atque Doctrinas, quas Inſignes Catholicorum Scholæ abſque ulla cenſura hactenus tenuerunt, ac tradiderunt. Cum tamen, niſi ab antiquis ſemitis, Sanctorumque Patrum

veſti-

veſtigiis, imò & ab eorumdem Scholarum inſtituto, quod verbis profitentur, reipsâ receſſiſſent, probè reminiſci deberent, quod illarum Principes, quorum nomina pertinaciæ ſuæ temerè prætendunt, quemadmodum & cæteri illuſtriores Eccleſiæ Scriptores ſuum ſemper eſſe duxerunt, ut ab Apoſtolica Sede diſcerent quid credere, quid tenere, quid docere deberent: ut ad illam ſcripta ſua examinanda, & emendanda dirigerent: ut inde lumen Catholicæ Fidei reciperent, ubi non poſſet Fides ipſa ſentire defectum: ut nemo eorum denique ſententiam ſuam adversùs Petri authoritatem defenderet. Cæterum in hoc ipſo præpoſtero judicio conſuetum calumniandi morem non derelinquunt; niſi enim excæcaret eos malitia eorum, ac niſi diligerent magis tenebras, quàm lucem, ignorare non deberent ſententias illas, ac doctrinas, quas ipſi cum erroribus per Nos damnatis confundunt, palàm, & liberè in Catholicis Scholis etiam poſt editam à Nobis memoratam Conſtitutionem, ſub oculis noſtris doceri, atque defendi, illaſque propterea minimè per eam fuiſſe proſcriptas. Verùm ſupercecidit ignis contentionis, & æmulationis, & non viderunt Solem lucidiſſimæ veritatis. Hinc juſto Dei Judicio ambulantes in tenebris neſciunt planè quò vadant: Scandalum ſiquidem de Conſtitutione noſtra comminiſcuntur; ſed ſeipſos potius de pervicaci ſua inobedientia ſcandalum facere non agnoſcunt. Sacroſanctam Epiſcopatus Dignitatem exaltare ſe velle declarant: ſed re ipsâ deprimunt, dum interim fraternitatem ipſi contemnunt, audaciſſimæ inferioris Cleri rebellioni fomentum tribuunt, univerſumque Eccleſiaſticum Ordinem Laicis Tribunalibus, vel in ipſa Religionis cauſa, indecorè, ac perperam ſubjici non attendunt. De veteris, ac novæ Legis diſcrimine tamquam de re ipſis ſolis perſpecta, multa, & plerumque inutiliter diſputant, novæque præſtantiam, quam omnes agnoſcunt, & profitentur, inculcare non deſinunt; utriuſque tamen Legis plenitudinem, quæ eſt dilectio, minimè obſervant. Charitatem nulli impenſius laudant: nulli impudentius violant. Divinæ Gratiæ virtutem prædicant, quam Catholicus nullus negat: ſed damnatis erroribus faventes, Spiritui Gratiæ contumeliam faciunt. Quod verò Nos de Puſillorum ſcandalo ſolicitos plurimum excruciat, illud eſt, quod dum pleríque eorum hæc faciunt, vel conſentiunt facientibus, adhuc ſpecioſo quodam ementitæ ſeveritatis amictu ſe contegentes, rigidioris doctrinæ gloriam captare non ceſſant, inſtituendæque in melius Chriſtianorum vitæ, & ad normam Evangelii componendæ zelum magnificè oſtentant.

Quare Nos pernicioſam hanc larvam, quæ animabus pretioſiſſimo Chriſti ſanguine redemptis certum parare poſſet exitium, palàm detrahere, urgente Nos Apoſtolici Miniſterii debito, volentes: ipſos primum aberrantes Fratres, ut alias ſæpe privatim fecimus, publicè modò, & coram univerſa Eccleſia monitos facimus, ne ſibi ulteriùs de falſa exactioris diſciplinæ fama blandiantur; neque enim vera virtus abſque humilitate, pietas abſque obedientia, Chriſtiana demum perfectio abſque charitate poteſt conſiſtere. Porrò, quæ humilitas, ſenſum proprium communi Fratrum ſententiæ quin & ſupremæ Beati Petri Cathedræ

thedræ judicio obſtinatè præferre. Quæ obedientia, Apoſtolicis definitionibus reluctari? Quæ tandem charitas injuriis, & contumeliis agere, iras, rixas, & contentiones ubique diſſeminare? Agnoſcant igitur, Divini luminis irradiante fulgore, quàm gravibus coram Deo, & Eccleſia reatibus, & periculis involvantur. Meminerint ſcriptum eſſe, quod quaſi peccatum ariolandi eſt, repugnare, & quaſi ſcelus Idololatriæ eſt nolle acquieſcere. Omnipotentis Dei, qui ſuperbis reſiſtit, tremendum, & imminens ſibi judicium timeant, Eccleſiæque pacem ſimul, & Reipublicæ tranquillitatem perturbare tandem aliquando deſiſtant. Reliquos deinde Vos omnes per univerſum Terrarum Orbem Apoſtolicæ Fidei Cultores paternè admonemus, requirimus, & obteſtamur, ut ad eos, qui veniunt ad Vos in veſtimentis ovium, probè dignoſcendos, certiſſimam illam, quam Dominus, & Salvator Noſter Nobis reliquit, regulam adhibeatis, videlicet: A fructibus eorum cognoſcetis eos. Qui autem fructus iſti ſint, ex eorum, qui conſtitutioni noſtræ ſeſe ſubmittere renuerunt, contumacia provenientes, toti jam penè Chriſtiano Orbi nimium perſpecti ſunt, & manifeſti. De illis propterea, ne acerbiſſimi doloris noſtri vulnera refricemus, prolixiùs eloqui libenter abſiſtimus. Nolite ergo, Filii dilectiſſimi, Voſque potiſſimum, qui ut loco, ita & periculo propinquiores eſtis, nolite effici participes eorum, nolite omni ſpiritui credere, doctrinis variis, & peregrinis nolite abduci, ſed ſanam, & Orthodoxam Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Doctrinam, quæ Sacrum Fidei depoſitum intemeratè ſervat, tutò ſequimini, & firmiter cuſtodite. Nos verò, quos cæteris zelo Domus Dei non minùs, quàm Dignitate præire oportet, ut ingruentium tot malorum gravitati, quantùm rerum, & temporum præſens conditio patitur, opportunè occurramus, præſertim ne Paſtores errantes, & in errorem mittentes diſperdere, & dilacerare gregem Domini, nemine cohibente, proſequantur: nevè oves Chriſti, Nobis tacentibus rapi in præcipicia ſe ſinant, Univerſis Chriſtifidelibus, quid interim graviſſima hac in re Nos agere duximus, palàm edicere, ac declarare ſtatuimus.

Noverint ergo omnes, qui ubicumque terrarum Catholico nomine gloriantur, Nos, qui Unigeniti Filii Dei, & Salvatoris Noſtri Jeſu Chriſti vices, nullo licèt meritorum noſtrorum ſuffragio, in terris gerimus, eos omnes, cujuſcumque ſtatus, gradus, ordinis, & conditionis illi ſint, etiamſi Epiſcopali, Archiepiſcopali, aut aliâ quâlibet, etiam Cardinalatus Dignitate præfulgeant, qui memoratæ Conſtitutioni Noſtræ debitam, & omnimodam obedientiam præſtare hactenus recuſarunt, aut in poſterum recuſare auſi fuerint, ut veros Sanctæ Romanæ Eccleſiæ filios non agnoſcere: neque ut Nobis, & Beati Petri Cathedræ, quod falsò autumant, adhærentes, & conſentientes, ſed contra potius, uti apertè inobedientes, ac notoriè contumaces & refractarios habere, tenere, ac reputare. Et quoniam primò ipſi à Nobis, & Sancta Romana Eccleſia, ſi minus expreſſis verbis, factis certè, pertinaciſque, & obduratæ mentis multiplici ſignificatione receſſerunt, illos ſimiliter à Nobis, tamquam à Noſtra, & ejuſdem Sanctæ Romanæ Eccleſiæ charitate prorsùs ſegregatos haberi: nullamque proinde Nobis, & ipſi

Sanctæ Romanæ Eccleſiæ,deinceps cum illis communionem Eccleſiaſticam extituram, donec (quod faxit Deus) integrè reſipiſcant, rejectâque penitùs audaciâ refragandi, per exhibitionem veræ obedientiæ, quam complures eorum Romano Pontifici Beati Petri Succeſſori, ac Jeſu Chriſti Vicario in ipſamet ſolemni profeſſione Catholicæ Fidei, interpoſita juris jurandi religione, ad Sancta Dei Evangelia ſæpiùs ſpoponderunt, priſtinæ charitati, & unitati ab eadem Apoſtolica Sede reſtitui mereantur.

Ad vos poſtremò, Venerabiles Fratres, Patriarchæ, Primates, Archiepiſcopi, Epiſcopi, cæterique omnes Eccleſiarum Præſules, gaudium noſtrum, & corona noſtra, Apoſtolicæ dilectionis noſtræ ſermonem convertimus, hortantes vos, & obſecrantes in Domino, ut pro eo, quo polletis, Paſtorali zelo, commiſſas Vobis Chriſti oves à venenatis paſcuis, ideſt prophanarum vocum, & doctrinarum novitatibus ſedulò arceatis, ſimulque paternam ſollicitudinem noſtram in revocandis ad ſaniora conſilia quibuſcumque diſſidentibus efficaciùs adjuvetis, itaut Vobis indivulſam cum Sancta Romana Eccleſia in Doctrina Fidei unitatem, quod jam plerique Veſtrûm egregiè præſtitiſtis, firmiſſimè profitentibus, Chriſtiani omnes agnoſcant Vos longè ab iis eſſe, qui elongaverunt ſe à Nobis, ac eorum damnabilem inobedientiam unà Nobiſcum averſari, & improbare, eoſque, niſi reſipuerint, à communis ſocietatis charitate prorsùs alienos habere. Utinam qui paternis hactenus humilitatis noſtræ vocibus reluctati ſunt, Vobis omnibus non modò arguentibus, obſecrantibus, & increpantibus, ſed & ab eorum conſortio penitùs abſtinentibus, erubeſcant, confundantur, & convertantur, detque illis Deus pœnitentiam ad cognoſcendam veritatem, ut ſecundùm Apoſtolicam Doctrinam, id ipſum tandem dicamus omnes, & non ſint in Nobis ſchiſmata: ſimus autem perfecti in eodem ſenſu, & in eadem ſententia, auxiliante Nobis per omnia gratiâ Domini Noſtri Jeſu Chriſti, cui eſt honor, & gloria in ſæcula. Amen.

Ut autem præſentes Litteræ ad omnium Fidelium quibuſcumque locis exiſtentium notitiam faciliùs perveniant, volumus earum exemplis etiam impreſſis, manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, ac ſigillo Perſonæ in Eccleſiaſtica Dignitate conſtitutæ munitis, eamdem prorsùs fidem haberi, quæ ipſis originalibus Litteris haberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam noſtræ admonitionis, edicti, declarationis, hortationis, obſecrationis, & voluntatis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem anno Incarnationis Dominicæ milleſimo ſeptingenteſimo decimo octavo, quinto Kalendas Septembris, Pontificatus noſtri anno XVIII.

I. Card. Pro-datarius.

F. Card. Oliverius.

CLE-

CLEMENS PAPA XII.

Ad futuram rei memoriam.

CUm, ſicut accepimus, etſi ex ipſo tenore Conſtitutionis noſtræ tertio Kalend. Aprilis an. Incarnationis Dominicæ MDCCXXXII. quæ incipit: *Romanus Pontifex &c.* promulgatæ, perſpicuè, luculenterque appareat, per Moderationem à nobis inibi adhibitam non niſi ad terminos juris redactam fuiſſe inter alia Conſtitutionem felicis record. Benedicti PP. XII. Prædeceſſoris noſtri, cujus initium eſt: *Pretioſus &c.* anno ejuſdem Incarnationis Dominicæ MDCCXXVII. ſeptimo Kalend. Junii emanatam, ejuſque declarationes, ac privilegia illa, gratias, favores, indulta, exemptiones, facultates, & declarationes, quæ ibidem Ordini Fratrum Prædicatorum de novo conceſſa fuerant: Nihilominus aliqui Conſtitutionem noſtram ſiniſtrè, ac ſecus, quam par eſt, interpretantes, pleraſque lites, & controverſias Fratribus prædictis moverint in diverſis locis, ac Tribunalibus, per quas privilegia, & prærogativas, quibus iidem Fratres, priuſquam ipſa Conſtitutio Benedicti Prædeceſſoris emanaret, ex aliis legitimis titulis, & conceſſionibus Apoſtolicis potiebantur, aggredi, & oppugnare adnituntur; dictuſque Ordo præcipuè vexetur occaſione celebrationis duarum Proceſſionum, publicarumve ſupplicationum, Sanctiſſimi nempè Euchariſtiæ Sacramenti, ac Roſarii Beatæ Mariæ Virginis, tametſi illam Sanctiſſimi Euchariſtiæ Sacramenti die Dominicâ infra octavam Corporis Chriſti à rec. mem. Pio V., & Clemente VIII., Romanis Pontificibus Prædeceſſoribus noſtris, juxta ejuſdem Clementis Prædeceſſoris die VIII. Martii MDXCVII., alteram verò Roſarii Beatæ Mariæ Virginis, Dominicâ primâ Octobris ab ipſo Benedicto Prædeceſſore per ſuas die X. Aprilis MDCCXXV., in ſimili forma Brevis reſpectivè expeditas Litteras, nec non declarationem die XVIII. Julii MDCCXXVI. deſuper editam, quotannis peragendi facultas eidem Ordini diſertè indulta fuerit, adeòque ante memoratam Benedicti Prædeceſſoris Conſtitutionem, in qua, ejuſque declarationibus Ordini prædicto nihil amplius circa duas Proceſſiones præfatas tribuitur, quàm quòd jam antea per eoſdem Pium, Clementem, & Benedictum Prædeceſſores attributum fuerat: Et quia mens, & intentio noſtra non eſt, nec unquam fuit, gratiis, indultis, exemptionibus, & privilegiis dicto Ordini Fratrum Prædicatorum ante enarratam Benedicti Prædeceſſoris Conſtitutionem conceſſis, præſertim reſpectu duarum Proceſſionum hujuſmodi, aliquod, vel minimum generare præjudicium. Hinc eſt, quòd Nos lites, & controverſias præfatas è medio tollere, earumque occaſionem, & quodvis aliud in præmiſſis impedimentum ſubmovere cupientes, nec non Ordinem, & Fratres prædictos ſpecialibus favoribus, & gratiis proſequi volentes, ipſorumque Fratrum ſingulares perſonas à quibuſvis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis, à jure, vel ab homine

quavis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus quomodolibet innodatæ exiſtunt,ad effectum præſentium dumtaxat conſequen., dum harum ſerie abſolventes, & abſolutas fore cenſentes, ſupradictis Clementis, & Benedicti Prædeceſſorum Litteras, editamque ab eodem Benedicto Prædeceſſore declarationem, quoad duas Proceſſiones, publicaſve ſupplicationes præfatas, cum omnibus, & ſingulis, in eiſdem Litteris, & declaratione diſpoſitis, & contentis, auctoritate Apoſtolicâ harum ſerie approbamus, confirmamus, & innovamus, illiſque inviolabilis Apoſtolicæ firmitatis robur adjicimus, ac illa deinceps exactè obſervari, atque executioni demandari, eâdem auctoritate, tenore præſentium præcipimus, & mandamus. Decernentes præſentes Litteras ſemper firmas, validas, & efficaces exiſtere, & fore, ſuoſque plenarios, & integros effectus ſortiri, & obtinere, ac Ordini, & Fratribus prædictis, aliiſque, ad quos ſpectat, & pro tempore ſpectabit, in omnibus, & per omnia pleniſſimè ſuffragari; ſicque in præmiſſis per quoſcumque Judices Ordinarios, & Delegatos, etiam Cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, ac S.R.E. Cardinales, etiam de latere Legatos, Sediſque Apoſtolicæ Nuncios, alioſve quoslibet quâcumque præeminentiâ, & poteſtate fungentes, ac functuros, ſublatâ eis, & eorum cuilibet quâvis aliter judicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, & definiri debere, ac irritum & inane, ſi ſecus ſuper his à quoquam quâvis auctoritate, ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obſtantibus præmiſſis, ac Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, nec non omnibus, & ſingulis, quæ in Clementis, ac Benedicti Prædeceſſorum Litteris, & declaratione præfatis conceſſa ſunt non obſtare, cæteriſque contrariis quibuſcumque. Volumus autem, ut præſentium Litterarum tranſumptis, ſeu exemplis, etiam impreſſis, manu alicujus Notarii publici ſubſcriptis, & ſigillo Perſonæ in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutæ munitis, eadem prorsùs fides in judicio, & extra adhibeatur, quæ præſentibus ipſis adhiberetur, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem, ſub annulo Piſcatoris die x. Aprilis MDCCXXXIII., Pontificatus noſtri anno III.

F. Card. Oliverius.

IN-

INDEX
DISPUTATIONUM,
ET PARAGRAPHORUM,
In hoc Quinto Tomo contentorum.

TRACTATUS APOLOGETICUS.

In quo doctrina Thomiſtica, Summi Pontificis infallibilitas, ejuſque inappellabile judicium, juſtitia Conſtitutionis Unigenitus, *manifeſtato Queſnellianorum articulorum, materiam de gratia concernentium, veneno, à recentiorum calumniis vindicantur.* pag. 1

PROOEMIUM. ibid.

DISPUTATIO I.

Quantæ auctoritatis, & excellentiæ ſit doctrina de gratia ſeipſa efficaci? 9

§. I. *Tàm ex Sacris Litteris, quàm traditione Apoſtolica primum ſumitur argumentum.* 11

§. II. *Ex judicio Summorum Pontificum aliud deſumitur argumentum.* 26

§. III. *Refellitur quædam* Caducæi *reſponſio.* 52

§. IV. *Referuntur duæ Conſtitutiones* Clementis XII. *quibus idem roboratur aſſumptum.* 63

§. V. *Tertium credibilitatis argumentum ex Patrum, & Theologorum conſenſu.* 73

§. VI. *Argumento à ratione naturali ducto probatur neceſſitas gratiæ ſeipsâ efficacis.* 83

DI-

DISPUTATIO II.

De infallibili Summi Pontificis in definiendo auctoritate, 97

§. I. *Statuitur concluſio, & hujus prima probatio ex Scripturis*. 101

§. II. *Secunda probatio ex traditione, auctoritate Summorum Pontificum, Conciliorum, & SS. PP. deſumpta*, 107

§. III. *Ex auctoritate D. Thomæ, & invicto S. Doctoris argumento ultima probatio*. 117

§. IV. *Vindicatur Summi Pontificis infallibilitas, ex quo à D. Petro ad nos uſque, nullus Papa ex Cathedra loquens erraverit in fide*. 130

DISPUTATIO III.

An detur locus appellationi à definitiva Summi Pontificis ſententia ad Concilium Generale? 134

§. I. *Nullitas appellationis graviſſimis fundamentis declaratur*. 135

§. II. *Aliud ex praxi Eccleſiæ à Conciliis appellandi Romam, & Sanctæ Sedis abſque Generali Synodo damnandi hæreſes, ſumitur argumentum*. 145

§. III. *An provocatio à Summo Pontifice in rebus fidei & morum ad Concilium Generale ſit practicè probabilis?* 163

DISPUTATIO IV.

Utrùm æquiſſima ſit contra propoſitiones Paſchaſii Queſnellii, *quæ ad tractatum de gratia pertinent, Sedis Apoſtolicæ ſententia?* 180

§. I. *Nonnulla ad majorem Quæſtionis intelligentiam ſupponuntur*. 183

§. II.

§. II. *Proponuntur propoſitiones, quibus juſtis conantibus, & volentibus negat gratiam, quâ Dei præcepta ſint ipſis poſſibilia.* 187

§. III. *Aliæ examinantur* Queſnellii *aſſertiones.* 217

§. IV. *Examinantur propoſitiones, in quibus* Queſnellius *nullam gratiam interiorem reſiſtibilem à voluntate agnoſcit, ſed ſolùm irreſiſtibilem verè neceſſitantem.* 230

§. V. *Examinantur propoſitiones circa efficaciam Divinæ voluntatis.* 248

§. VI. *Expenduntur* Queſnellii *propoſitiones aliæ.* 252

§. VII. *Examini ſubjiciuntur, & ad trutinam revocantur ſequentes* Queſnellii *propoſitiones.* 257

§. VIII. *Concluſio Operis.* 265

TRACTATUS APOLOGETICUS

In quo Doctrina Thomiſtica, Summi Pontificis infallibilitas, ejuſque inappellabile judicium, juſtitia Conſtitutionis Unigenitus, *manifeſtato Queſnellianorum articulorum, materiam de gratia concernentium, veneno, à recentiorum calumniis vindicantur.*

PROOEMIUM.

1. NEMINEM arbitror futurum, qui poſt explicatam à nobis latiùs aliquantò, & fortè diffuſiùs Thomiſtarum doctrinam circa concurſum prævium, & ab intrinſeco efficacem, hujuſque cum libertate concordiam; rationem curiosè quærat, cur ad præſentem diſputationem pro vindicanda doctrina Scholæ D. *Thomæ* circa gratiam ab extraneis calumniis animum applicaverim. Notum omnibus, quod ò utinàm ſempiternæ oblvioni dari poſſet, quoſdam Sacroſanctæ Conſtitutioni, quæ incipit: *Unigenitus*, debitam obedientiam præſtare recuſantes, excœcante eos malitiâ eorum, & diligentes magis tenebras, quam lucem, incredibili audaciâ Conſtitutionem ipſam perversè interpretari, & inceſſere, pravæque etiam doctrinæ per impudentes calumnias inſimulare non erubuiſſe: quorum Novatorum dictæ Conſtitutioni adverſantium calumnias, ac impudentiam exponit SS. D. N. fel. record. *Clemens* PP. XI. in Conſtitutione, ſeu Paſtorali Monito, incipiente: *Paſtoralis Officii* dat. Romæ apud Sanctam Mariam Majorem anno Incarnationis Dominicæ 1718. 5. Kal. Septembris Pontificatûs anno 18. dicens: *Deinde ne quis Chriſtianum Populum ſeducere pergat inanibus verbis, vos omnes, ut neceſſe eſt, monitos volumus, & certos facimus,*

quòd fruſtra, & quidèm non ſine fermento malitiæ, & nequitiæ, iſtiuſmodi homines nobiſcum in doctrina Religionis conſentire ſe jactant, dum interim, Heterodoxorum exemplo præeunte, editam à nobis Conſtitutionem, quam univerſa Eccleſia veneratione debita complectitur, non modò alienis ab ipſo verborum tenore interpretationibus, ſed & apertis calumniis ſuperinductis, malignè carpere audent, & immanium errorum accuſatione perſtringere; perindè ac ſi ipſi ſoli, aliis Chriſti fidelibus ubique gentium deſipientibus, ſaperent; ipſi ſoli, reliquis cæcutientibus, lumen veritatis aſpicerent. Non ſatis erraſſe Conſtitutioni ſe ſe ſubjicere nolendo; ſed inſuper nefariæ hujus, quæ adhuc fervet, ſeditionis Auctores, etiam contra Sedem Apoſtolicam manifeſtè caput erigunt, ut aſtutè Conſtitutionionis declinent fulmen: quod turpe authoritatis Pontificiæ imminutæ crimen maximum flagitium judicat Divus *Cyprianus* de unitate Eccleſiæ exprobrans diſcordiam, & fidelibus pacem commendans, dicens: *Rejicitis mandatum Dei, ut traditionem veſtram ſtatuatis: pejus hoc crimen eſt, quàm quòd admiſiſſe lapſi videntur; qui tamen in pœnitentia criminis conſtituti, Deum plenis ſatisfactionibus deprecantur. Hìc Eccleſia quæritur, & rogatur: illic Eccleſiæ repugnatur. Hìc poteſt neceſſitas fuiſſe: illic voluntas tenetur in ſcelere. Hìc qui lapſus eſt, ſibi tantùm nocuit: illic qui Hæreſim, vel Schiſma facere conatus eſt, multos ſecum trahendo decepit. Hìc animæ unius eſt damnum: illic periculum plurimorum. Certè peccaſſe ſe hìc & intelligit, & lamentatur, & plangit: ille tumens in peccato ſuo, & in ipſis ſibi delictis placens, à Matre Filios ſegregare, oves à Paſtore, ſollicitat.* At non ſolùm his noſtris temporibus tumentes in errore ſuo remanent plurimi, ſed etiam, ut ſe à crimine purgent, veneranda SS. *Auguſtini*, & *Thomæ* objiciunt nomina, horum ſententias corrumpentes, ut turpitudinem erroris, & fraudis rectis ipſorum verbis præpoſtero animo coaptent; & ut fumum imperitis, & ſimplicibus faciant, totumque Catholicum Orbem, malâ fide, omnique adhibitâ arte fallendi, quoniam, Domino eis reſiſtente, pervertere nequeunt, ſaltem commovere conantur: Horum calumnias detegit, ac ob oculos ponit dicta Conſtitutio, ſequentibus verbis: *Præterea, ut peſſimæ cauſæ ſplendidum patrocinium concilient, præfatæque Conſtitutioni majorem undecumque invidiam faciant, ſe ab ea ſuſcipienda retardari affirmant, eò quòd ſuſpicentur, per illam damnari ſententias, atque doctrinas, quas inſignes Catholicorum Scholæ abſque ulla cenſura hactenus tenuerunt, ac tradiderunt.* Sic conantur illi doloſis vocibus blandientes, falsâque amicitiâ cum veris, & Catholicis Thomiſtis habere conſortium; non in veritatis obſequium, & amorem; non ut ad ſanam redeant doctrinam; ſed ut ſuo æquivoco Idiomate fraudis ignaros circumveniant: dum è contra, hoc exigente juſtitiâ, D. *Thomæ* Schola ſemper conſtans in retundendis erroribus, fugandiſque Hæreticorum monſtris, ad omnem gloriam, & incomparabilis felicitatis admirationem evecta celebratur, ut ipſos efficaciter redarguit Paſtoralis Conſtitutio: *Cùm tamen, niſi ab antiquis ſemitis, Sanctorumque Patrum veſti-*

ſtigiis, immo & ab earumdem Scholarum inſtituto, quod verbis profitentur, re ipsâ receſſiſſent, probè reminiſci deberent, quòd illarum Principes, quorum nomina pertinaciæ ſuæ temerè prætendunt, quemadmodùm & cœteri illuſtriores Eccleſiæ Scriptores ſuum ſemper eſſe duxerunt, ut ab Apoſtolica Sede diſcerent, quid credere, quid tenere, quid docere deberent: ut ad illam ſcripta ſua examinanda, & emendanda dirigerent: ut inde lumen Catholicæ Fidei reciperent, ubi non poſſet Fides ipſa ſentire defectum: ut nemo eorum denique ſententiam ſuam adversùs Petri auctoritatem defenderet.

2. Cœterùm, ut loquitur Conſtitutio, *in hoc ipſo præpoſtero judicio conſuetum calumniandi morem non derelinquunt*: cujus nos certiores facit D. *Cyprianus* locô ſuprà laudatô loquens de Dæmone novam ſemper excogitante fraudem, ut ſub ipſo Chriſtiani nominis titulo fallat incautos: *Hæreſes invenit, & Schiſmata, quibus ſubverteret fidem, veritatem corrumperet, ſcinderet unitatem. Rapit de ipſa Eccleſia homines, & dum ſibi appropinquaſſe jam lumini, atque evaſiſſe ſæculi noctem videntur; alias neſcientibus tenebras rursùs infundit; ut cum Evangelio Chriſti, & cum obſervatione ejus & lege non ſtantes, Chriſtianos ſe vocent, & ambulantes in tenebris, habere ſe lumen exiſtiment, blandiente adverſario, atque fallente, qui ſecundùm Apoſtoli vocem* 2. *Cor.* 11. *transfigurat ſe velut Angelum lucis, & miniſtros ſubornat ſuos, velut miniſtros juſtitiæ; aſſerentes noctem pro die, interitum pro ſalute, deſperationem ſub obtentu ſpei, perfidiam ſub prætextu fidei, Antichriſtum ſub vocabulo Chriſti, ut dum veriſimilia mentiuntur, veritatem ſubtilitate fruſtrentur. Hoc eò fit, Fratres Dilectiſſimi, dum ad veritatis originem non reditur, nec caput quæritur, nec Magiſtri cœleſtis doctrina ſervatur.* Hæc profundè S. Doctor: nec tractu longo atque argumentis opus eſt, ut probemus, noſtri temporis hæreticos ſub ipſo Catholico *Auguſtini*, & *Thomæ* nomine fallere incautos. Non eſt novum ipſis hoc iniquitatis myſterium cœleſti *Auguſtini* delectari patrocinio. *Janſenius* librum ſuum *Auguſtini Janſenii* appellavit, quaſi ſolus in ipſo loqueretur *Auguſtinus*; aut ex ſolo *Auguſtino* loqueretur *Janſenius*. *Bajus* damnationem ſuæ doctrinæ probroſam Sanctæ Sedi judicavit, & credidit, ut ſcripſit ad Cardinalem *Simonettam*, quia ipſiſſima D. *Auguſtini* in ipſo damnata erat doctrina. *Totus meus eſt Auguſtinus*, dixit *Lutherus* de ſerv. arbitr. Errorem ſuum & auctoritate *Auguſtini* firmare voluit *Calvinus* lib. de prædeſt. *Auguſtinus adeò totus noſter eſt, ut ſi mihi confeſſio facienda ſit; ex ejus ſcriptis contextam proferre abundè mihi ſufficiat.* Suum & aliorum Hæreticorum ſtudia ſingulare ſibi numen depoſcunt. *Wicleph* apud *Valdenſem* tom. 1. lib. 1. cap. 34. *A modernis diſſentio, ſed cum multis Sanctis antiquis, & ſpecialiter Auguſtino conſentio. Berengarius*, ejuſque Aſſeclæ unius *Auguſtini* teſtimoniis utebantur, teſte *Guitmundo* lib. 3. initio. *Serapion* Hæreticus in conflictu cum *Arnobio* juniore lib. 2. damnat hæreſis eos, qui vel minimum ei refragarentur. *Claudius* Taurinenſis Iconoclaſta apud *Dungarum* omnes alios SS. PP. rejiciens,

 adhæ-

adhærere ſe tamen *Auguſtino* profitebatur. Omnes ſic transfuſum in ſe ipſos volunt *Auguſtinum*, ut à nobilitate Magiſtri ſortiantur æſtimationem, vel ut ait D. *Gregorius* lib. 2. Moral. cap. 15. *Ut ea, quæ aſſerunt, commendare ſtultis mentibus hominum, quaſi de antiquitate poſſint, antiquos Patres ſe habere teſtantur, atque ipſos Doctores Eccleſiæ ſuæ profeſſionis Magiſtros dicunt; cùmque præſentes Prædicatores deſpiciant, de antiquorum Patrum Magiſterio, falſa præſumptione gloriantur*. Hoc quippè eſt ipſorum commentum & Diaboli, inquit *Baſilius Magnus* Epiſt. 21. *ſuam malignitatem ſub nomine chriſtiano obtegentis*. Ita *Queſnellus* quaſi ſibi proprium vindicare voluit D. *Auguſtinum* in explicationis Apologeticæ præfatione anno 1712. dum ait: *Se doctrinam obſervationibus moralibus expreſſam hauſiſſe ex SS. Auguſtino, & Thoma*. Et iterùm ipſe, vel alius ei adhærens in libro, qui inſcribitur: *Eccleſiaſtici Epiſtola, de mente S. Auguſtini circa auctoritatem Pontificis*. Mendax, & vana, ſicut aliorum Hæreticorum, hæc *Queſnelli* impoſtura; quæ ſolùm contumeliam, & injuriam Scholæ Thomiſticæ, Schiſma, & ſeditionem totius Eccleſiæ reſpirat, ut ſuſcitatis in rebellionem animis, audax ipſorum inſolentia, nebulas effundens lucidiſſimæ veritati, contra Sedem Apoſtolicam excandeſcat. Hoc publicè loquor, quia & publicè ſapientes rogare non erubeſco; utens verbis Canticorum cap. 2. *Capite nobis vulpes parvulas, quæ demoliuntur vineas: nam vinea noſtra floruit*. Floruit, & ſemper florebit Thomiſtica Schola, & florebit magis; cùm tanta fuerit inter nos, & ipſos, quanta maxima poteſt eſſe ſtudiorum, & doctrinæ diſtantia; quarè nobis maximè & juſtè timendum, nè hujus vulpinæ aſtutiæ ſingulariſſima perfidia Scholam Angelicam debellet, & robuſtior facta validiùs poſtea doctrinam impugnet; & hâc penitùs diſſipatâ, ac eversâ, ſuam, quod enixiùs ſtudet, paulatim introducat.

3. Huc ſanè tendit, quòd dum Janſeniſtæ, & Queſnelliſtæ veros ſe diſcipulos SS. *Auguſtini*, & *Thomæ* prædicant, tàm in ipſos, quàm in Thomiſtas, velut in communes hoſtes, malitia ipſorum diſſimulationis neſcia, apertâ indignatione, propudioſa improperia jacere audax non veretur. Ab ipſo *Janſenio* profluit odium adverſus Thomiſtarum ſententiam, qui tom. 3. edit. 1. Lovanienſis colum. 821. ita Scholam Thomiſticam inſectatur: *Qui medicinalem Chriſti Salvatoris gratiam ſic defendere conantur, ut eam in talem prædeterminationem phyſicam transforment, omni ſtatui hominum neceſſariam, magis profectò Ariſtotelici, quàm Auguſtiniani ſunt: nam talis prædeterminatio ſic aſſerta, non ſolùm nullo teſtimonio ejus* (Auguſtini) *probari poteſt, ſed potiùs univerſam doctrinam ejus innumeris locis traditam inexplicabili confuſione conturbat. Tollit enim differentiam integræ, læſæque voluntatis, tollit neceſſitatem duplicis adjutorii.... tollit, obſcuratque veram radicem neceſſitatis gratiæ medicinalis, nec ſinit intelligere veram naturam ejus..... Denique cogitur inferre non exiguam vim Scripturis Sacris*. Et colum. 822. *Per prædeterminationem phyſicam ... funditus illa doctrina Auguſtini, & Conciliorum labefactata corruet*. Et paulò ſu-

ſuperiùs: *Prædeterminatio deſtruit potiùs magnam illam libertatem, & benè vivendi poteſtatem, quam Auguſtinus, Pontifices, & Concilia nos in Adamo amiſiſſe teſtantur.*

4. Abſurdiùs contra Divum *Auguſtinum Ægydius Candidus* Janſeniſtarum vindex, & *Queſnelli* defenſor in *Auguſtino Iprenſi vindicato* pag. 373. inſurgit: *Si alterutrius eſſet facienda optio, an ut ſenſus librorum S. Auguſtini Hipponenſis in materia liberi arbitrii, & gratiæ Dei, an verò ſenſus libri Janſeniani, juxta Conſtitutionem Clementinam, Theologiæ tyronibus ejurandus eſſet, minùs è condemnatione prioris, quàm è poſterioris Catholica Chriſti Eccleſia pateretur; nam Auguſtinus Hipponenſis, tum quia non ſemper æquè in hac materia eruditus fuit; tum quia adverſarios binos Manichæos, & Pelagianos è diametro in materia liberi arbitrii repugnantes, ſtylo ſuo expugnandos, ac fundendos habuit, aliquando, aut minùs cautè, aut minùs clarè locutus eſt, adeoque ... in quæſtionem, vitilitigationemque trahi poteſt: Janſenius nullo modo.* Alius *Queſnelli* fautor *Elias Dupin* in nova ſua, & damnata Bibliotheca Scriptorum Eccleſiaſticorum Hipponenſem Antiſtitem ſic deſcribit: *S. Auguſtinus tam in Scripturarum interpretatione, quàm in Theologicis opinionibus ſæpè recedebat à præcedentium tramite, ut viam ſibi deligeret prorſus novam. Vocari poteſt in Theologicis Magnus opinator. Eruditionis multò minùs ei fuit, quàm ingenii: quia & linguarum ignarus erat, & vix legerat veteres.*

5. *Joannes Opſtraet* in Theologo Chriſtiano part. 2. cap. 4. §. 2. *Multorum utilitati, vel infirmitati non ſatis accommodatus eſt S. Thomas; tum quòd quæſtiones multas Philoſophicas Theologiæ immiſceat, tum quòd terminis Piloſophicis eas proponat, reſolvatque.*

6. Non minùs rigidè contra Thomiſtas *Ludovicus Duvaucel*, qui Thomiſtis illudens, ad ſuum fidum *Achatem Queſnellum* ſcribens anno 1702. 25. Martii, ait: *Non minùs certè ego, quàm ille, iraſcor contra Baccalaureos* (id eſt, juxta detectam clavim, Dominicanos) *& indignor: ac partem majorem approbo eorum, quæ de hac re ſcribit. Nihil intolerabilius mihi videtur, quàm faſcinatio, quâ ſupponunt exiſtere ſectam quamdam Janſeniſtarum, & ſcholæ ſuæ intereſſe, ut id ſupponatur, ut ab ea ſe diſcernant.* Et *Walonius* in Epiſt. anni 1702. 16. Septembris ad *Queſnellum*: *Homines iſti plus nocent veritati, & bonæ cauſæ, quàm Moliniſtæ profeſſi.* Et idem *Petrus de Ligni* loco citato: *Declaro*, inquit art. 2., *coram Deo, quòd poſt Adami lapſum non detur ampliùs gratia ſufficiens, ſed ſolùm efficax: quocirca ſententia Moliniſtarum ſit Semipelagiana, & damnata in Congregationibus de auxiliis; opinio verò Thomiſtarum ſit mera ſtultitia, & ineptia.* Et art. 6. *Quòd prædeterminatio Phyſica, prout in Thomiſtarum Scholis explicatur, ſit prorſus contraria doctrinæ S. Auguſtini, & quòd ſolutiones dari ſolitæ per ſenſum compoſitum, & diviſum, atque indifferentiam judicii, ſint meræ cavillationes, & tricæ: quarum ne minimum quidem in SS. Patribus ſit veſtigium.*

7. Ubi igitur illa erga ſanctiſſimum, & graviſſimum *Auguſtini*, & *Tho-*

& *Thomæ* nomen proclamata pietas? Ubi erga mirabilem, & egregiam ipſorum doctrinam amor, & benevolentia? Ubi illa certiſſima Scholæ Thomiſticæ obſervantiæ ſignificatio? Siccine omnium opprimitur, obſcuratur, ſepelitur gloria? Ergo non *Auguſtini*, & Scholæ Thomiſticæ honor, & gloria, non illibata SS. Patrum doctrina, ſed ſolùm tot ignorantiæ tenebris ipſorum propria ſeducta voluntas; vel potiùs conſtans deliberati in pertinacia animi libido, maximuſque, nuſquam ſatis ſanguineis lacrymis deplorandus, præcipientis Eccleſiæ contemptus, ſtruere calumnias, & diſſentiones ſerere audet, negans Papæ in dogmatibus, & controverſiis fidei infallibilem auctoritatem. Novum quidem, cunctiſque retrò Eccleſiæ ætatibus apud Thomiſtas inauditum, utpotè contra expreſſam Angelici Præceptoris doctrinam 2. 2. qu. 11. art. 2. ad 3. *Poſtquam autem eſſent auctoritate univerſalis Eccleſiæ determinata, ſi quis tali ordinationi pertinaciter repugnaret, Hæreticus cenſeretur. Quæ quidem auctoritas principaliter reſidet in Summo Pontifice, dicitur enim 24. quæſt. 1. Quoties fidei ratio ventilatur, arbitror, omnes fratres noſtros, & Coepiſcopos nonniſi ad Petrum, id eſt, ad ſui nominis auctoritatem referri debere. Contra cujus auctoritatem nec Hieronymus, nec Auguſtinus, nec aliquis Sacrorum Doctorum ſuam ſententiam defendit. Undè dicit Hieronymus ad Damaſum Papam: Hæc eſt fides, Papa Beatiſſime, quam in Catholica didicimus Eccleſia, in qua ſi minùs peritè, aut parùm cautè fortè aliquid poſitum eſt, emendari cupimus à te, qui Petri fidem, & Sedem tenes. Si autem hæc noſtra confeſſio Apoſtolatus tui judicio comprobatur, quicumque me culpare voluerit, ſe imperitum, vel malevolum, vel etiam non Catholicum, non me Hæreticum comprobabit*: quam Angelici Magiſtri doctrinam firmant omnes antiqui, & moderni Thomiſtæ non minùs ſapientiâ, & doctrinâ, quàm pietate, ac ſtudio tuendæ religionis illuſtres, à quibus receſſerunt, qui illô fictô Thomiſtarum nomine gloriantur: quia nempè obſcurati erant oculi eorum, ne legerent, ac obſcuratæ aures, ne audirent, non ſine maximo verorum Thomiſtarum luctu. Quicumque ergo veraciter ſe Thomiſtam credit, hanc Sancti Doctoris doctrinam totis viribus propugnet, ne fictè obtineat nomen, cùm profeſſio, & ſinceritas doctrinæ, non ex nomine, ſed efficaciter inſinuetur ex opere. Imitentur & D. *Thomam*, qui in obſequium Sedis Apoſtolicæ in captivitatem proprium redegit intellectum; undè in Epiſtola catenæ aureæ præfixa, quam *Urbano* IV. dicavit, reverenter dicit: *Suſcipiat veſtra Sanctitas præſens opus, veſtro diſcutiendum, corrigendumque judicio, veſtræ ſollicitudinis, obedientiæ meæ fructum; ut dum à vobis emanavit præceptum, & vobis reſervetur finale judicium; ad locum enim undè exeunt flumina, revertuntur*; quia ſilere debet humana præſumptio, ubi divino ore Apoſtolorum loquitur auctoritas.

8. En ſcribendi abſolutiſſima ratio. His ſanè nihil ampliùs requirendum pro hujus diſputationis elucubratione, in defenſionem veritatis, & Romanæ Eccleſiæ, quam amo ut Matrem, audio ut Magiſtram, & adoro ut certiſſimam viventem Fidei noſtræ regulam. Si namque

pro

pro tranſmiſſa ſibi fide, & Eccleſiæ honore pugnare tenentur Catholici omnes, monente, & hortante Apoſtolo *Juda* his verbis, verſ. 3. *Deprecans ſupercertari ſemel traditæ Sanctis Fidei*; quantò magis noſter Prædicatorum Ordo, quem Eccleſia ſemper invictum ſui juris defenſorem, & acerrimum injuriarum ultorem adoptavit, & contra Hæreticorum zizania fortiter noſcitur ubique decertaſſe, ut præſagiit, & futurum ante ſenſit *Honorius* III. in Bulla Confirmationis, ubi ſic ad Sanctum Parentem *Dominicum*: *Nos attendentes, fratres Ordinis tui futuros pugiles Fidei*: quod ſic contigiſſe probavit eventus, ut teſtatur *Leo* X. in Brevi dato Romæ die 21. Junii ann. 1518. Pontificatûs ſui anno 6. *Cùm inter cæteros operarios, qui ad excolendam vineam Domini Sabaoth vocati ſunt, Ordo Prædicatorum magnos & probitatis, & doctrinæ, & animarum ſalutis fructus ſemper olim attulerit; quotidièque afferre cernatur, decearque, ut etiam in hac vita pro tot ſanctis ſtudiis, honeſtiſque laboribus ab Apoſtolica Sede, cujus quoque noſtris periculoſis temporibus pacem, & dignitatem Ordo idem fortiter tutatus eſt, ſpiritualia &c.*

9. Verùm his noſtris temporibus nova urget neceſſitas. Neminem fugit, quòd non ſine gravi Thomiſticæ Scholæ injuria, maximoque Reipublicæ Chriſtianæ ſcandalo, ſparſi ſint undique libelli, exquiſitâ ad fallendum arte compoſiti, Thomiſtarum doctrinam ream peſſimæ *Janſenii* hæreſis accuſare audentes: quarè conſultiùs, ac prudentiùs fore credidimus, dictas *Queſnelli* propoſitiones ad examen adducere, nè audaciùs falſa hæc criminatio prævaleat; quamvis à tali calumnia tot Apoſtolicis diplomatibus plenè ſit vindicata, quibus, ut veri Catholici, mentis obſequium præſtare debuiſſent omnes; cùm non Scholæ noſtræ ſolùm, indebitè loquendo, ſed magis Sedi Apoſtolicæ videantur inferre convitium, cui minùs ſincero animo obſequuntur illi, qui perperàm Eccleſiæ decreta ad ſenſus alienos, & extraneos detorquent. Quid enim eſt hoc, niſi Apoſtolicæ Sedis providentiam fallere, pacem Eccleſiæ ſubvertere, ſimplicium, ac puſillorum mentibus imponere, & dominari Eccleſiæ legibus, ac ſi ad nutum eorum inverti, ac transformari poſſent? Quarè in quatuor controverſias diſtributio eſt præſentis Tractatus. In prima, excellentiam doctrinæ de gratia efficaci proponam. In ſecunda, infallibilem Summi Pontificis in diffiniendo poteſtatem expediam; ut quod Religioni, & Sedi Apoſtolicæ contumelioſum, & quæ ad auctoritatis infallibilis Summi Pontificis contemptum inducunt pernicioſa dogmata, refellam. In tertia, appellationem ad futurum Concilium nullam, ac ſchiſmaticam oſtendam. Hìc Lectorem ab Eminentiſſimo Cardinali *Cajetano* monitum volo, nè putet ponere me falcem in meſſem alienam: *Nam materia iſta primò, & principaliter eſt Theologorum, quorum eſt Sacram Scripturam, & Divina opera ſcrutari. Secundariò autem, in quantùm eſt in Sacris Canonibus declarata, ad Canoniſtas ſpectat. Propter quod graviter errant in hac Canoniſtis primò deferentes. Oportet ergo virum docilem, utroſque, Theologos, & Canoniſtas in hac re proſpicere, & in ſuo quemque loco honorando,*

Theo-

Theologiæ primatum dare: utpotè quæ ex propriis poteſt hoc determinare; Canonicum autem jus nonniſi ad Theologicam recurrat auctoritatem, ſcilicet Sacræ Scripturæ, quæ vera Theologia eſt. In quarta, *Queſnelli* propoſitiones ad trutinam expendam, ut certa ab incertis ſeparem, & propoſitionum principia pernicioſa, documenta ſcandaloſa, chriſtianæ charitati maximè contraria omnibus aperiam: Thomiſtis, ut ea, quæ veritatis ſunt, defendant: Adverſariis, ut audiant, taceant, & deſinant inſidiari veritati; & cæteris ut præſtò ad legendum habeant, quid de tanta his temporibus concurſatione, maximaque, & olim ſæpè, & in præſenti contentione, ſit conſtituendum: utque in obſcuros aliquos Janſenianæ hæreſis fautores invigilent, tantò difficiliùs ſecernendos, quantò callidiùs obteguntur, ut dixit S. *Leo Magnus* Epiſtola ad *Aquilejenſem* Epiſcopum: *Cavendum ergo magnâque diligentiâ providendum, ne per hujuſmodi homines extincta dudum ſcandala ſuſcitentur; & de exciſo olim dogmate, aliquod in Provincia tua hujus mali germen oriatur; quod non ſolùm in radicibus ſuis creſcat, ſed etiam Sanctæ Eccleſiæ ſobolem veneno ſui odoris inficiat.* Verùm id nobis acturis, cùm plurimæ hic ſeſe offerant quæſtiones, ut lucidiùs res intelligi poſſit, non hìc integra fuſiori ſtylo condemnationis motiva adducere animus eſt, cùm hoc præfixi hujus diſputationis limites minimè patiantur; ſed quid in his propoſitionibus, in quibus expreſſam, ac reaſſumptam noſcimus doctrinam *Janſenii*, omnique arte, ac machinatione in ipſis inſertam, veneni lateat, aperire, ut videatur idem *Queſnelli* ſenſus, qui priùs fuerat *Janſenii*, quo cum meritò damnata, & ad tenebras deducta *Queſnelli* doctrina: erudiente nos Divinâ gratiâ, quæ & ad dicendum, & ad Eccleſiæ vocem audiendam paratum ſemper animum efformat, ut inquit *Auguſtinus Honorato* reſpondens Epiſt. olim 140. nunc 260. *Deus cognitionem ſui nobis præſtat, ut per hoc intelligamus, ne hoc quidem nobis eſſe tribuendum, quòd noſcimus Deum, ſed eam quoque ſcientiam illius miſericordiæ tribuamus.* At ſi fortè in hoc ſcripto quiſpiam ignorantiæ error obrepſerit, ſi quid minùs providè, vel indiſcretè, & à Catholica Sedis Apoſtolicæ mente alienum, aut minùs conforme his, quæ de hac quæſtione, & de quibuſcumque aliis per dictam Conſtitutionem, fuerit determinatum, omnia per *Chriſti* Vicarium corrigi volo, ſicut omnia, prout definita ſunt ſimpliciter, & indubitabili fide tenere, promptè & liberè confiteri; ad exemplum D. *Petri Damiani* ſcribentis tom. 3. opuſc. 5. *Nos ſi quid erravimus, ad Petri magiſterium corrigendi libenter accedimus, & retractationis opprobrium non veremur. Hæc eſt enim illa, ut ità loquar, officina fabrilis, cui nimirùm is, qui Fabri dicebatur filius, præſidet; ad cujus regulam omnis meritò moneta reducitur; ad cujus rectitudinis lineam, quidquid uſpiam depravatum fuerit, reformatur.* Sic & nos, & decretum promulgatum ſequimur, & ſi quid adhuc ſalubrius in poſterum ſtatuendum eſt, obedientiam profitemur.

DISPUTATIO I.

Quantæ auctoritatis, & excellentiæ ſit doctrina de Gratia ſe ipſa efficaci?

1. ID ſupponendum primò, propoſitiones quaſlibet reduci poſſe ad tres quaſi claſſes, adeò ut quædam earum ſint intelligibiles per ſe, aliæ ſcibiles, tertiæ credibiles. Ut enim in hoc corporeis oculis viſibili mundo ſunt quædam corpora per ſe lucida, & ſe ipſa manifeſtantia, ac alia quæque illuminantia ut Sol, & fortè omnes Stellæ fixæ, lux, flamma, &c.; alia ex ſe quidem obſcura, capacia tamen, ut ab aliis illuſtrentur, ac ſic illuſtrata ſe manifeſtent, ut Luna, Stellæ errantes, & colores omnes: rurſus alia, quæ nec in ſe lucida, nec illuſtrabilia, ut ſunt ea, quæ ſub terra reconduntur: ita in microcoſmo, ſeu homine, ejuſve intellectu reperiuntur quædam veritates per ſe notæ, puta, prima principia: aliæ ex ſe obſcuræ, ſed illuſtrabiles à primis principiis: & tandem aliæ veritates, quæ vel nullum, vel adeò exiguum lumen à primis principiis mutuantur, ut aut eorum veritas non appareat, aut adeò tenuiter, ut vix appareat; immò quandoque nullo modo. Fieri tamen poteſt, ut illis quoque tertii generis veritatibus firmiter adhæreat intellectus propter aliundè accerſitum ſuffragium; quantò enim ſolidiùs teſtimonium fuerit cui innititur, eò firmior erit aſſenſus.

2. Secundò: quòd cùm res credibiles priùs credantur, & poſteà intelligantur; ſumus enim infirmi ad inveniendam liquidâ ratione veritatem, & maximè hujus concordiæ libertatis cum gratia ſe ipſâ efficaci, quod toties diximus eſſe verbum, quod nunc in ænigmate nubium eſt, & evidenter non apparet nobis; ob hoc ad oſtendendam hujus ſententiæ excellentiam, & dignitatem, auctoritate nobis opus eſt. Loci Theologici ſunt fontes quidam, ex quibus Theologia eruit argumenta, quibus utitur in firmum veritatis judicium; utque hanc à calumniis liberet, quô

quô nomine veniunt Scriptura Sacra, Traditio, Conciliorum, & Pontificum Decreta, Patrum, & Doctorum conſenſus, ratio naturalis, & hiſtoria; ex his argumenta ſumere ad illuſtrandam hujus ſententiæ credibilitatem: hàcque viâ procedere decrevi ad ejuſdem defenſionem; ne efficaciam gratiæ prædicemus, qualem ſibi quiſque fingit, & non qualem, noſtro judicio, Eccleſia ſemper docuit: ut ſic intelligant omnes, quibus rationibus in medio, quaſi aggeribus, & propugnaculis inexpugnabilibus hoc dogma communitur: & ut id firmiſſimè teneamus, quod omnibus ætatibus ſemper à Sapientibus creditum fuerit.

§. I.

Tàm ex Sacris Litteris, quàm traditione Apoſtolica primum ſumitur argumentum.

3. AD clariorem hujus intelligentiam, obſervandum, quòd duplici modo, nempè Scripturis, & traditionibus confirmari poſſunt Catholica dogmata, teſte S. *Baſilio* lib. de Spiritu Sancto cap. 27. dicente: *Dogmata, quæ in Eccleſia prædicantur, quædam habemus è doctrina ſcripto prodita, quædam rurſus ex Apoſtolorum traditione in myſterio, id eſt, in occulto tradita recipimus; quorum utraque parem vim habent ad pietatem, nec his quiſpiam contradicit, quiſquis ſanè expertus eſt, quæ ſint jura Eccleſiaſtica*, ſive ut diſt. 11. cap. *Eccleſiaſticorum* legitur in Decreto *Gratiani* juſſu *Gregorii* XIII. emendato: *qui vel exigua legum Eccleſiaſticorum peritia præditus ſit*. At cùm non omnia clarè, & diſtinctè loquatur Scriptura, totque legantur divina Oracula plena ænigmatibus, parabolis, & obſcuris ſermonibus, aliiſque variis obſcuritatum formis, ut probat illud *Pauli* dicentis, ſe perfectis loqui ſapientiam *in myſterio abſconditam*: & quod refertur actuum cap. 8. de Eunucho Reginæ *Candacis*, quòd interrogatus à *Philippo*, num *Iſaiam*, quem legebat, intelligeret? Reſpondit: *Quomodo poſſum, ſi non aliquis oſtenderit mihi?* Hinc traditio ad veram intelligentiam Scripturæ eſt penitùs neceſſaria, cujus neceſſitatem affirmat S. *Epiphanius* hæreſ. 61. *Traditione*, inquit, *opus eſt; neque enim ex Scripturis peti poſſunt omnia. Idcirco alia ſcripto, traditione alia, Sanctiſſimi Apoſtoli relinquerunt. Quod ipſum ita Paulus affirmat: Quemadmodum tradidi vobis &c.*

4. Hæc ſanè convincunt, quòd ut germanus Scripturæ ſenſus circa varia dogmata Catholicis innoteſcat, traditio ſacra neceſſaria eſt; & maximè, ut vindicetur dogma concordiæ gratiæ ab intrinſeco efficacis cum libero arbitrio. Parum quippè eſt, quòd gratiæ intrinſecam efficaciam multis, magniſque ex Sacra Scriptura teſtimoniis probata ſit toto hoc opere, & maximè Diſp. 7. Dub. 2. niſi ſenſum, & intelligentiam Scripturæ illuſtret, & aperiat antiqua Eccleſiæ traditio, calculo, & judicio Sacrorum Conciliorum, Summorumque Pontificum approbata, cui conſentit omnibus ætatibus Orbis Chriſtianus; cùm & Adverſarii

pro

pro ſua ſententia Sacras Litteras referant: & cùm in ſenſu,& interpretatione Scripturæ diſcrimen ſit, hoc nonniſi traditione tolli poteſt; cùm nullus ſit modus certior, nullus ſtabilior, nullus denique Sacris Litteris exponendis magis neceſsarius, quàm is eſt, quo Eccleſiæ traditio continetur, ut probat pulcherrima, & memorabilis S. *Clementis* ſententia: *Relatum eſt*, inquit, *nobis, quòd quidam in partibus veſtris commorantes adverſantur ſanis doctrinis, prout eis videtur, non ſecundùm traditionem Patrum, ſed juxta alium ſenſum docere videntur: multas enim quidem, ut audivimus, ſecundùm ingenium hominum ex his, quæ legunt veriſimilitudinis capiunt; & ideo diligenter obſervandum eſt, ut lex Dei, cum legitur, non ſecundùm propriam intelligentiam legatur, vel doceatur. Sunt enim multa verba in Scripturis divinis, quæ poſſunt trahi ad eum ſenſum, quem ſibi unuſquiſque ſpontè præſumpſit, quod fieri non oportet. Non enim ſenſum extrinſecus ab aliis alienum, & extraneum quærere debetis, aut quomodo ipſum Scripturarum authoritate confirmetis, ſed ex Scripturis ſenſum capere veritatis. Et ideo oportet, ab eo intelligentiam diſcere Scripturarum, qui eam à majoribus ſecundùm veritatem ſibi traditam ſervavit, ut ipſe poſſit ea, quæ rectè ſuſcepit, competenter aſſerere. Nam Apoſtolus Paulus ad diſcipulum ſuum Timotheum, quæ audiſti, inquit, per multos teſtes, hæc commenda fidelibus hominibus, quì idonei erunt, & alios docere*: nec non illa D. *Irænei* lib.3. contra hæreſes, aſserentis, quòd dum modica in aliqua quæſtione emergit diſcrepatio, ad antiquiſſimas oporteat recurrere Eccleſias, in quibus Apoſtoli converſati ſunt, & ab eis de præſenti quæſtione ſumere, quod certum, & liquidiſſimum erat: hinc pro confirmanda intrinſeca efficacia gratiæ, ad traditionem Apoſtolicam recurrimus, ut in hoc divinorum eloquiorum lumine, veluti in præclaro ſpeculo, mens erudita myſterium hoc ſine offuſcatione cognoſcat. Nihil enim verius traditione Apoſtolicâ capitur, nihil magis ſolidat intellectum, ſolidatumque oſtendit. *Nobis*, inquit *Tertullianus* de præſcript. cap. 14. *curioſitate opus non eſt poſt Chriſtum Jeſum, nec inquiſitione poſt Evangelium.* Et cap.6. *Nobis nihil de noſtro arbitrio inducere licet; ſed nec eligere, quod aliquis de arbitrio ſuo induxerit. Apoſtolos Domini habemus Auctores, qui nec ipſi quidquam ex ſuo arbitrio, quod inducerent, elegerunt; ſed acceptam à Chriſto diſciplinam fideliter Nationibus aſſignaverunt.* Quarè ſit Apoſtolica traditio Scripturis ſociata primum credibilitatis fundamentum, divinæ voluntatis, & gratiæ inſuperabilem intrinſecam efficaciam erga actus liberos atteſtans.

5. Et primò audiendus D. *Petrus*, qui primam, quam ad *Judæos* ſcribit Epiſtolam, incipit ab electione ſecundùm præſcientiam, & prædeſtinationem Dei Patris, ut Sancti fiant per gratiam Spiritûs Sancti, dicens: *Electis advenis ..., ſecundùm præſcientiam Dei Patris, in ſanctificationem Spiritus, in obedientiam, & aſperſionem Sanguinis Jeſu Chriſti*: quibus verbis Patrem principium electionis electorum agnoſcit per præſcientiam ſuam, & prædeſtinationem, merèque gratuitam miſe-

ſericordiam. Præcedit enim Divina electio electorum merita. Merita ex Dei gratia, hominiſque arbitrio originem habent: at electio per voluntatem Dei ante tempora, ante Mundi conſtitutionem, omnemque Creaturam facta eſt. Ipſa eſt meritorum noſtrorum cauſa efficiens. Non enim eliguntur electi, quia crediderunt; ſed eliguntur, ut credant. Quarè verſu ſequenti immortales Deo gratias agit de illius erga electos ſuos infinita bonitate: *Benedictus Deus, & Pater Domini noſtri Jeſu Chriſti, qui ſecundùm miſericordiam ſuam magnam regeneravit nos in ſpem vivam, per reſurrectionem Jeſu Chriſti ex mortuis, in hæreditatem incorruptibilem; & incontaminatam, & immarceſcibilem, conſervatam in Cælis in vobis. Qui in virtute Dei cuſtodimini per fidem in ſalutem, paratam revelari in tempore noviſſimo.* Nec enim electionis hujus alia quæri debet ratio, quàm miſericordia Dei, qui nos Omnipotenti virtute gratiæ ſuæ cuſtodit per fidem ad ſalutem æternam, quæ nobis jam parata eſt, & in fine ſæculi exhibebitur, & omnibus innoteſcet; Quarè ob hoc tam immenſum beneficium laudanda eſt benignitas ejus; nullis quippe meritis provocatus, ſed ultrò ſuâ miſericordiâ, quâ ſummus eſt, nos æterno conſilio prædeſtinavit ad gloriam: benedictus ille, nè quid hinc laudis nobis arrogemus.

6. De hac Divina electione iterum loquitur Epiſt. 2. cap. 1. ſcribens iis, qui coæqualem cum ipſo fidem myſteriorum, & promiſſionum Dei gratuitâ illius miſericordiâ conſequuti ſunt per juſtitiam Dei, & *Chriſti Jeſu* Domini noſtri, ut Deum caput & Auctorem ſalutis agnoſcant; quòd enim allecti in numerum Filiorum Dei, poſſeſſuri hæreditatem immortalis vitæ ſimus; non præſtatur meritis noſtris, ſed illius gratuitâ munificentiâ, quâ ultrò vocavit nos ad beneficium ſalutis; eo nempe, quòd Divinâ ejus potentiâ nobis largita ſunt omnia, quæ ad vitam ſpiritualem, & pietatem pertinet, & maxima illa, & pretioſa dona, *per cognitionem ejus, qui vocavit nos propriâ gloria, & virtute*, ideſt, non qualicumque vocatione, ſed cœleſti illâ, de qua *Apoſtolus* ait: *qui vocavit nos in ſortem Sanctorum in lumine*: quâ nempè Deus ſummam ſuam potentiam, bonitatem, & miſericordiam glorioſè manifeſtat, dum virtute, & efficaciâ gratiæ homines ad ſuam, Patriſque notitiam, traducit, trahens illos vinculis charitatis, & bonis voluntatibus, quas in ipſis operatus eſt: & ut fruantur maximis illis, & pretioſis beneficiis, quæ olim promiſerat, & ſolùm conſequuntur illi, qui ſecundùm propoſitum ſunt vocati, & electi, & quos prædeſtinavit ante mundi conſtitutionem, vocatque ſuo tempore, ut ſint Sancti; ut teſtatur ipſe *Actuum* cap. 2. verſ. 39. *Vobis enim eſt repromiſſio, & filiis veſtris, & omnibus, qui longè ſunt, quoſcumque advocaverit Dominus Deus noſter*. Quarè in illa Epiſt. 1. cap. 5. verſ. 10. Deum omnis gratiæ, omniſque boni ſalutaris Auctorem, & largitorem appellat, dicens: *Deus autem omnis gratiæ, qui vocavit nos in æternam ſuam Gloriam in Chriſto Jeſu, modicum paſſos ipſe perficiet, confirmabit, ſolidabitque*: dando nempè gratiam, vireſque efficaciſſimas infirmis voluntatibus ad actus ſalutares; & electos gratiâ ſuâ præcedens, ipſos in hujus peregrinationis anfracti-

bus

bus per opaca vitiorum minimè aberrare permittens, donec pertingant ad *Chriſtum*; atque poſſideantur ab ipſo, ut aptè, & eleganter ſcribit Auctor libri de vocat. Gent. lib.2. cap.26. *Gratia Dei in omnibus juſtificationibus principaliter præeminet, ſuadendo exhortationibus, movendo exemplis, terrendo periculis, incitando miraculis, dando intellectum, inſpirando conſilium, corque ipſum illuminando, & fidei affectionibus imbuendo: ſed etiam voluntas hominis ſubjungitur ei, atque conjungitur, quæ ad hoc prædictis eſt excitata præſidiis, ut Divino in ſe cooperetur operi, & incipiat exercere ad meritum, quod de ſuperno ſemine concepit ad ſtudium, de ſua habens mutabilitate, ſi deficit; de gratiæ opitulatione, ſi proficit.*

7. Hæc eſt mirabilis de gratia, & prædeſtinatione D. *Petri* doctrina, qui dum tot adeo ſignificantibus, & expreſſis modis prædeſtinationem prædicat, gratiam ab intrinſeco efficacem, ſtatuit: cùm inter prædeſtinationem gratuitam, & ante omnia prævisa merita, & gratiam ab intrinſeco efficacem detur infallibilis connexio, teſte D. *Auguſtino* de prædeſt. Sanctor. cap.10. dicente: *Inter gratiam porrò, & prædeſtinationem hoc tantùm intereſt, quòd prædeſtinatio eſt gratiæ præparatio; gratia verò jam ipſa donatio.* Et infrà: *Quocirca prædeſtinatio Dei, quæ in bono eſt, gratiæ eſt, ut dixi, præparatio; gratia verò eſt ipſius prædeſtinationis effectus.* Ubi maximè notandum, quòd, cùm prædeſtinatio ſit præparatio beneficiorum Dei, quibus certiſſimè liberantur quicumque liberantur, rectè intulit *Auguſtinus*, quòd gratia cauſatur, & præparatur à Deo per prædeſtinationem. Hæc enim, cùm ſit ſpecialis Dei providentia ſupponens intentionem efficacem gloriæ, verſatur circa media, quibus conſequitur, præparando illa omnia, quæ cum effectu conducunt ad illius conſecutionem, quæ certè donantur, & præparantur à Deo ex vi prædeſtinationis.

8. At non ſolùm hanc efficaciam gratiæ commendat D. *Petrus*, ſed hujus concordiam cum libero arbitrio prædicavit, dum *Simoni Mago* libertatis arbitrium neganti reſpondit Princeps Apoſtolorum, neceſſitatem, & contingentiam rerum creatarum in Divinam refundi debere voluntatem. Quod egregiè explicat doctrina noſtri Excellentiſſimi *Archipræſulis Libelli*, quam dictavit Romæ, quando Theologiam docebat in noſtro Conventu *S. M. ſuper Minervam*. Refert illam celeberrimus noſter *Gonetus* in Tractatu de volunt. Dei diſp. 9. de concordia libertatis cum decreto prædeterminante art.2. §.2. noſterque *Ludovicus Bancel* tom. 2. q. 5. de Scientia media teſtatur, relationem eſſe fidelem prout dicit ex ore proprio *Archipræſulis*. Sic igitur habet.

Primus Hæreticorum qui Eccleſiam Dei, antequam adoleſceret, præfocare tentavit, fuit Simon Magus, ſeductor inſignis, qui incredibilem habuit apud ſuos Samaritas exiſtimationem; adeò ut eum omnes virtutem Dei magnam appellarint; & niſi hujus irruentis mali principio Deus obſtitiſſet, periculum fuiſſet, ne adhuc in cunis vagiens Eccleſia comprimeretur. Multa crepuit ex ſe, quæ potius portenta, quàm opiniones appellari debent, ſed (quemadmodum antiqui Scriptores nobis

bis reliquerunt) arbitrii creati libertatem potiſſimùm tentavit evertere, ut concuſſo libero arbitrio, quod eſt Chriſtianæ Religionis fundamentum, ædificium, quod Apoſtoli ſua doctrina parabant extruere, prorſus impediret. Et quoniam vir erat callidiſſimus, & Sycophanta vaferrimus, jam jam plurimos ad ſui ſequelam traxiſſet, quos veluti nepotes Satanæ genitori, cujus eum primogenitum Ignatius Martyr Epiſcopus ad Trallianos appellavit, generaſſet, niſi Deus opportunè occurriſſet. Ipſi enim turbas Cæſareæ ſeducenti occurrit S. Petrus Apoſtolorum Princeps, qui ipſum veluti apoſtatam, & deſertorem acribus verbis redarguit, defectionem increpavit, ſuæ doloſæ doctrinæ technas detexit, diſputando ſophiſmata reſolvit, atque invictis argumentis pervicaciam confodit.

Inter capita, de quibus diſputarunt S. Petrus, & Simon Magus, unum fuit de libertate arbitrii creati, contra quam argumentabatur Simon iiſdem prorſus argumentis, quibus urgent nos adverſarii noſtri; & quibus ſolent impugnare noſtra decreta prævenientia, & prædefinientia, noſtra auxilia efficacia, noſtram præſcientiam independentem à veritate objectiva, & futuritione; cui S. Petrus poſt Chriſtum primus Eccleſiæ Magiſter, iiſdem prorſus modis reſpondit, quibus nos reſpondere ſolemus; adeò ut, me quidem judice, nec tantillum noſtræ reſponſiones à reſponſionibus D. Petri diſſentiant. Sed undenam hæc acceperim, tenete. Extant libri Recognitionum S. Clementis Romani, viri domi ſuæ nobilis, ut qui ex Cæſarum familia originem traxerit, quive D. Petro ſucceſſit, & quem narrant à Petro vivente ad Apoſtolatus apicem vocatum, nimirum ut eo defuncto Romanam Eccleſiam gubernaret. Hunc libros prædictos ſcripſiſſe tradunt omnes, qui res antiquas curiosè ſcrutantur.

Inter alia quæ lib. 3. paulò poſt principium narrantur, una diſputatio eſt inita Cæſareæ inter Simonem Magum, & Petrum Apoſtolum, ubi multa divinè D. Petrus de malo, de felicitate, de ſtudiis hujus vitæ diſſeruit. Sed de libero arbitrio, inquirente & contradicente Mago, D. Petrus ea reſpondit, & reſolvit, quæ modò nos ipſi reſpondemus, & quæ S. Thomas nobis dictavit, ut reſponderemus. Quod ut quàm verum ſit cognoſcatis, placet hic diſputationem, quoad ea, quæ rei noſtræ inſerviunt, tranſcribere. Dicebat Simon, quòd unuſquiſque, ſicut ei fato decernitur, vel ſapit aliquid, vel intelligit, vel patitur; & in nulla re hominem eſſe ſui arbitrii. At contra S. Petrus argumentatus eſt, neceſſe eſſe, hominem eſſe ſui arbitrii, aliter convulſa eſſe omnia, fruſtra ſtudium ſectandi meliora, fruſtra principes hujuſmodi legibus præeſſe, fruſtra punire, vana jura populorum, miſeros eſſe eos, qui ſervant cum labore juſtitiam: beatos verò illos, qui in deliciis poſiti cum luxuria, & ſcelere viventes tyrannidem tenent. Quibus Simon minimè acquieſcens, & ultimum experimentum doctrinæ D. Petri facere volens, inſtitit interrogans, ſi quod Deus vult eſſe, eſt; & quod Deus vult non eſſe, non eſt? Quaſi diceret: ſi hoc mihi concedas, jam fateberis, nihil à nobis liberè agi; quippè quod Deus vult eſſe, neceſſariò eſt.

Quæ

Quæ objectio tam valida Simoni videbatur, ut confidens, Petrum non reſponſurum, ſe obtemperaturum ſpoponderit, ſi illi D. Petrus reſpondiſſet. Quod argumentum illud eſt, quod adverſarii noſtri inſolubile exiſtimant, & cui S. Thomas imperturbabili, ac eodem ſemper tenore verborum reſpondet, cui Thomiſtæ ſummâ animorum concordiâ & antiquis temporibus ſatisfecerunt, & hodie, quo tempore moleſtius perurgentur, ſatisfaciunt. Videamus, quæ oracula fuderit Petrus, & attentè proprietatem, atque magnificentiam doctrinæ perpendite. Dicit, omnium, quæ moventur, quædam neceſſariò moveri, quædam voluntariè, & liberè moveri: ſolem motus neceſſitate duci, ut ſtatutum compleat curſum; hominem verò actus ſuos liberè, ac voluntariè elicere. Jam ergo inquit (hæc ſunt verba D. Petri) *ignoras Simon, & valde ignoras, quomodo in ſingulis quibuſque voluntas Dei ſit. Quædam enim voluit, ut diximus, ita eſſe, ut aliud eſſe non poſſent, quàm id, quod ab ipſo inſtituta ſunt. Ea verò, quæ ita eſſe voluit, ut in ſua poteſtate habeant agere, quod velint, his pro actibus ac voluntatibus ſuis ſtatuit, ut aut remunerationes mereantur, aut pœnas. Cum ergo in duas, ut docui, partes dividantur cuncta, quæ moventur; ſecundùm eam, quam ſuprà diximus diſtinctionem, omne, quod vult Deus, eſt: quod autem non vult, non eſt. Hactenus D. Petrus: quod ſi ſincerè perpenderint hi, quibus diſplicet noſtra doctrina, mutarent ſententiam, cum primùm iis D. Petri doctrinam diſplicere conſtaret. Cum enim urgeret Simon, fieri non poſſe, ut cum voluntate efficaci Dei libertas humana componeretur, reſpondit Petrus, optimè cohærere, quoniam neceſſe eſt, illum actum eſſe liberum, quem Deus vult, eſſe liberum. Hæc eſt neceſſitas præveniens Thomiſtica, amica libertatis. Hæc prædeterminatio fovens libertatem. Hæc infallibilitas antecedens, libertati contubernalis. Hæc S. Thomæ frequens doctrina. Hoc tandem furtum auguſtiſſimum auſpicatò factum, & quo nos magno utilitatis compendio utimur, ac religiosè, & feliciſſimè ſemper utemur.*

Unum remanet contrariis noſtris effugium, dicere ſcilicet, libros Recognitionum D. Clementis ſuppoſititios eſſe, vel ad minimùm ab Ebionitis, cæteriſque Hæreticis, qui eo tempore contra Eccleſiam dimicarunt, depravatos, atque corruptos. Scio, primum non dicturos cordatiores Theologos: ſiquidem Patres ex prædictis libris Recognitionum argumenta fortiſſima contra hæreticos eliciunt, quibus præcipuè conſtat traditio. Et nihilominus contra hæreticos, illos libros penitùs negantes, eruditè diſputat Lambertus Gruterus Venradius in præfatione affixa principio operum D. Clementis: ipſum videte.

Ferendum potiùs eſſet, ſi dicerent, prædictos libros eſſe corruptos, ex quibus proinde non poſſunt ullius roboris argumenta depromi. Sed quamquam verum ſit, præfatos libros ab Ebionitis fuiſſe corruptos, in materia tamen de libero arbitrio integri uſque ad hæc noſtra tempora pervenerunt, ut obſervavit Bellarminus, vir accuratiſſimus: nam ante Ruffini ætatem (inquit ipſe lib. 1. de grat. & libero arbitrio cap. 25.) qui hos Libros Latinos fecit, nulli fuerunt hæretici, qui libero arbitrio

nimis

nimis tribuerent, quod poſtea fecerunt Pelagiani. Multi autem fuerunt hæretici, qui negaverunt liberum arbitrium, ut Simon Magus, Manes, à quo Manichæi, & alii. Itaque ſi in iis libris negaretur liberum arbitrium, ſuſpicari poſſemus, inſertam fuiſſe eam doctrinam à Manichæis, vel aliis hujuſmodi hæreticis: at liberi arbitrii confeſſionem non poſſumus ulli hæretico illius temporis aſcribere. Deinde veteres Patres, qui dicunt, hos libros corruptos eſſe ab hæreticis, non tacent, in quibus articulis corrupti ſunt, ſed ſcribunt, in articulis de Divinitate Filii, aliiſque ſimilibus eſſe corruptos. Corruptelam autem in articulis de libertate arbitrii nullus veterum unquam notavit. Hæc omnia Excellentiſſimus *Archipræſul*. Quibus nihil diſertius, nihil opportunius deſiderari poteſt, ad probandum, concordiæ gratiæ ab intrinſeco efficacis cum libero arbitrio doctrinam, prout à Thomiſtis exponitur, ab ipſo Eccleſiæ Capite, & Apoſtolorum Principe D. *Petro* primitùs eſſe derivatam. Licèt enim, etiam apud Noſtrates in dubium vocetur auctoritas libri Recognitionum, ut videre eſt in *Sixto Senenſi* lib. 2. *Bibliot.* V. *Clemens*; firmum tamen ex ipſo argumento duci poteſt ex ejus antiquitate, cùm antiquior ſit, D. *Hieronymo*, & *Auguſtino*; utpotè latinè redditus à *Ruffino* contemporaneo D. *Hieronymi*, ad traditionem comprobandam, de ſenſu compoſito & diviſo pro concilianda libertate; cùm apud *Ruffinum*, qui *Pelagianis* ſatis favet, fuerit approbata, dum ſuum fecit præfatum librum; eo modo aut proportionali ratione, quâ, licèt Canones Trullani *ex ſe* nullius ſint auctoritatis, tamen evidens ex ipſis efficitur argumentum, quòd abſtinentia à lacticiniis diebus Dominicis Quadrageſimæ, ſit antiqua Eccleſiæ traditio; quarè ſunt teſtes traditionis, licèt ex ſe nullam habeant auctoritatem, utpotè extra legitimam Synodum editi, ut ſentiunt *Baronius*, *Marcheſius*, & *Cabaſutius*.

9. Maximi etiam roboris, certiſſimæque firmitatis credibilitati fundamentum præbet auctoritas D. *Pauli*. Hic Patrum, Theologorumque omnium Dux, & Magiſter, notum faciens Evangelium, quod, ut teſtatur ipſe, non accepit ab homine, neque didicit, ſed per revelationem *Jeſu Chriſti*, intrinſecam gratiæ efficaciam nobis multis in locis apertiſſimè tradit. Et quidem primò omne bonum, & perſeverantiam in bono uſque in finem, quam Deus in electis ſuis operatur, effectum agnoſcit vocationis ſecundùm propoſitum, ſeu decreti Divinæ voluntatis, & fidelitatis, quam ſibi ipſi debet, dicens Epiſt. 1. ad *Theſſalon.* cap. 5. verſ. 24. *Fidelis eſt, qui vocavit vos, qui etiam faciet.* Quibus verbis certitudinem, & immutabilitatem electionis Divinæ, ſicut & infallibilem promiſſorum executionem refert ad placitum voluntatis Divinæ, & non ad humanæ voluntatis conſenſum. Enimverò, quâ ratione Deus eſſet ſecurus de executione æterni propoſiti, & infallibilitate ſuæ promiſſionis, niſi nos gratiæ ſuæ fideles cooperatores efficiendo? Ut docet egregie *Auguſtinus* lib. de prædeſt. Sanctor. cap. 10. explicans illud Geneſ. 17. *Patrem multarum gentium poſui te*, ubi inquit: *Non de noſtræ voluntatis poteſtate, ſed de ſua prædeſtinatione promiſit. Promiſit*

enim,

enim, quod ipſe facturus fuerat, non quod homines. Quia etſi faciunt homines bona, quæ pertinent ad colendum Deum; ipſe facit, ut illi faciant, quæ præcepit, non illi faciunt, ut ipſe faciat, quod promiſit: alioquin ut Dei promiſſa compleantur, non in Dei, ſed in hominum eſt poteſtate, & quod à Domino promiſſum eſt, ab ipſis redditur Abrahæ. Quibus ſanè gratiæ omnipotentis, fidem gentium operantis, efficaciam clariſſimè oſtendit.

10. Etiam in Epiſt. ad *Epheſ.* cap. 1. docet iterum *Apoſtolus*, quàm potens, quàm efficax, quàm victrix ſit gratia *Jeſu Chriſti* in cordibus noſtris. Deum quippè laudans, & adorans, qui nos omnibus donis ſpiritualibus ad ſalutem & vitam æternam in Cœlis nobis paratam conducentibus per *Chriſtum Jeſum* cumulavit, nè quærat aliquis, undè hic tantus favor, unde tam multa beneficentia? Sic illius bonitate æterno concilio decretum fuiſſe, etiam antequam Orbis conditi jacerentur fundamenta, reſpondet v. 3. 4. & 5. *Benedictus Deus, & Pater Domini Noſtri Jeſu Chriſti, qui benedixit nos in omni benedictione ſpirituali in cœleſtibus in Chriſto, ſicut elegit nos in ipſo ante mundi conſtitutionem, ut eſſemus Sancti, & immaculati in conſpectu ejus in charitate.* Et v. 5. & 6. *Qui prædeſtinavit nos in adoptionem filiorum per Jeſum Chriſtum in ipſum, ſecundùm propoſitum voluntatis ſuæ, in laudem gloriæ gratiæ ſuæ, in qua gratificavit nos in dilecto Filio ſuo.* En quàm apertiſſimè enuntiat, quòd non noſtris viribus, ſed Deus, æterno ſuo decreto, ſibi nos adoptavit in vicem, & jus Filiorum; idque per *Jeſum Chriſtum*: quod ſic illi placuit; non ut nobis quicquam laudis tribuamus; *ſed in laudem gloriæ gratiæ ſuæ*; ut nempe gratuitam ſuam beneficentiam redderet Orbi magis illuſtrem, ac dilucidam: quod æternum voluntatis ſuæ arcanum, tot jam ſæculis Orbi celatum, nunc nobis tamquam Pater Filiis ſuis aperit, ut teſtatur v. 9. *Ut notum faceret Orbi ſacramentum voluntatis ſuæ, ſecundùm beneplacitum ejus, quod propoſuit in eo*, & cum hoc nulla mentis humanæ ratio poterat aſſequi, v. 11. ad illius cognitionem adducit, dicens: *In quo etiam, & nos ſorte vocati ſumus, prædeſtinati ſecundum propoſitum ejus, qui operatur omnia ſecundum conſilium voluntatis ſuæ.* Sic illi viſum, quòd nullis noſtris meritis, ſed gratuitâ ejus benignitate vocaremur in ſortem, & hæreditatem, ut tota laus redundaret in gloriam ſuæ bonitatis.

11. Egregiè mentem *Apoſtoli* aſſecutus eſt *Hincmarus* lib. de prædeſt. Sanctor. & de dono perſever. pag. 54. qui ſic habet: *Hæc eſt immobilis veritas prædeſtinationis, & gratiæ, vel ut Apoſtolus ait: Elegit nos in ipſo ante mundi conſtitutionem, prædeſtinans nos in adoptionem filiorum, non quia per nos Sancti, & immaculati futuri eramus, ſed elegit, prædeſtinavitque, ut eſſemus. Fecit autem hoc ſecundùm placitum voluntatis ſuæ, ut nemo de ſua, ſed de illius erga ſe voluntate glorietur. Fecit hoc ſecundùm divitias gloriæ ſuæ, ſecundùm bonam voluntatem ſuam, quam propoſuit in dilecto Filio ſuo, in quo ſortem conſecuti ſumus, prædeſtinati ſecundùm propoſitum, non noſtrum, ſed ejus, qui univerſa operatur: uſque adeo, ut ipſe in nobis operetur &* vel-

velle: *operatur autem ſecundùm conſilium voluntatis ſuæ*, *ut ſimus in laudem gloriæ ejus*. Et item: *Ex hoc propoſito ejus eſt illa electorum propria vocatio*, *quibus omnia cooperantur in bonum*, *qui ſecundùm propoſitum vocati ſunt*, *& ſine pœnitentia ſunt dona*, *& vocatio Dei*. Quibus immediatè addit: *Talis eſt fides Orthodoxorum de prædeſtinatione Sanctorum*. Hæc fuit mens D. *Auguſtini*, cujus adeſt illuſtre teſtimonium lib. de prædeſt. Sanctor. cap. 19. hiſce verbis expreſſum: *Sed hi noſtri*, *de quibus*, *vel pro quibus nunc agimus*, *forſitan dicunt*, *Pelagianos hoc Apoſtolico teſtimonio refutari*, *ubi dicit*, *ideo nos electos in Chriſto*, *& prædeſtinatos ante mundi conſtitutionem*, *ut eſſemus Sancti*, *& immaculati in conſpectu ejus in charitate*. *Ipſi enim putant*, *acceptis præceptis jam per nos ipſos fieri liberæ voluntatis arbitrio Sanctos*, *& immaculatos in conſpectu ejus in charitate*: *quod futurum Deus*, *quoniam præſcivit*, *inquiunt*, *ideo nos ante mundi conſtitutionem elegit*, *& prædeſtinavit in Chriſto*: *cum dicat Apoſtolus*, *non quia futuros tales nos eſſe præſcivit*, *ſed ut eſſemus tales per ipſam electionem gratiæ ſuæ*, *qua gratificavit nos in dilecto Filio ſuo*: *cum ergo nos prædeſtinavit*, *opus ſuum præſcivit*, *quo nos Sanctos*, *& immaculatos facit*. *Unde rectè hoc teſtimonio Pelagianus error arguitur*: *nos autem dicimus*, *inquiunt*, *noſtram Deum non præſciſſe niſi fidem*, *qua credere incipimus*, *& ideo nos elegiſſe ante mundi conſtitutionem*, *ac prædeſtinaſſe*, *ut etiam Sancti*, *& immaculati gratia*, *atque opere ejus eſſemus*. *Sed audiant & ipſi in hoc teſtimonio*, *ubi dicit*, *ſortem conſecuti ſumus*, *prædeſtinati ſecundùm propoſitum*, *qui univerſa operatur*. *Ipſe ergo*, *ut credere incipiamus*, *operatur*, *qui univerſa operatur*: *vocationem quippè illam*, *de qua dictum eſt*, *Sine pœnitentia ſunt dona*, *& vocatio Dei*; *& de qua dictum eſt*, *Non ex operibus*, *ſed ex vocante*: *cum poſſet dicere*, *ſed ex credente*: *& electionem*, *quam ſignificavit Dominus dicens*: *Non vos me elegiſtis*, *ſed ego vos elegi*; *nec fides ipſa præcedit*. *Non enim quia credidimus*, *ſed ut credamus*, *elegit nos*, *ne priores eum elegiſſe dicamur*, *falſumque ſit*; *quod abſit*: *non vos me elegiſtis*, *ſed ego vos elegi*. *Nec quia credidimus*, *ſed ut credamus*, *vocamur*: *atque illa vocatione*, *quæ ſine pœnitentia eſt*, *id prorſus agitur*, *& peragitur*, *ut credamus*. At cognoſcens *Apoſtolus*, quòd profundum hujus doctrinæ capere, & intra ſe concludere mentis noſtræ anguſtiæ non poſſunt v. 17. 18. & 19. Deum rogat, ut illam rationis captui accommodatam, & proportionatam reddat, dicens: *Ut Deus Domini Noſtri Jeſu Chriſti Pater gloriæ det vobis ſpiritum ſapientiæ*, *& revelationis in agnitione ejus*, *illuminatos oculos cordis veſtri*, *ut ſciatis*, *quæ ſit ſpes vocationis ejus*, *& quæ divitiæ gloriæ hæreditatis ejus in Sanctis*. *Et quæ ſit ſupereminens magnitudo virtutis ejus in nos*, *qui credimus ſecundùm operationem potentiæ virtutis ejus*. Hic enim ſanè ſtupor, & humanæ mentis egeſtas. Ut cognoſcatur efficacia, & virtus, illuminatis oculis opus eſt, cùm ſit magna, ſupereminens, incomprehenſa, quæ facit ex nolentibus volentes, ex repugnantibus conſentientes, & ex oppugnantibus amantes.

12. Tra-

12. Tradit tertiò *Apoſtolus* omnem de gratia Dei doctrinam 1. ad *Corinth.* cap.15. v.10. dicens: *Gratia autem Dei ſum id, quod ſum, & gratia ejus in me vacua non fuit, ſed abundantius illis omnibus laboravi: non ego autem, ſed gratia Dei mecum.* Hic neceſſitatem gratiæ, ejus effectus, & concordiam cum libero arbitrio docet. Neceſſitatem, dum dicit: *Gratia Dei ſum id, quod ſum*, illius ſcilicet muneris, non meriti mei. Ut enim dixit *Auguſtinus* lib. de grat. & libero arbitrio cap. 5. *Ut de Cœlo vocaretur, & tam magnâ & efficaciſſimâ vocatione converteretur, gratia Dei erat ſola; quia merita ejus erant magna, ſed mala.* Effectus gratiæ ſequentibus verbis exprimit: *Et gratia ejus in me vacua non fuit, ſed abundantius omnibus laboravi*: quia nempe ejus in eum beneficentia non otioſa, aut ſterilis fuit. Hâc enim *Apoſtolus* abundantiùs laboravit ad Dei gloriam, propriam ſanctificationem, & aliorum ſalutem: cùm enim ſit efficax, & infallibiliter cum operatione connexa, vacua non eſt in his, quibus à Deo per *Chriſtum* datur. Tandem hujus efficacis gratiæ concordiam cum libero arbitrio exprimit his verbis: *Non ego autem, ſed gratia Dei mecum*; quibus oſtendit, quod quamquam hoc ipſum laboraverit, non ei vendicandum, ſed gratiæ Divinæ adſcribendum. Quod dixit *Apoſtolus*, teſte S. *Auguſtino* Epiſt.186. aliàs 106. ad *Paulinum*: *Non quia ipſe nihil boni agebat, ſed quia nihil ageret, ſi illa non adjuvaret. Gratiam porrò Dei non aliquid meriti præcedit humani, ſed ipſa gratia meretur augeri, ut aucta mereatur perfici, comitante, non ducente; pediſſequa, non prævia voluntate.* Quarè Epiſt.2. cap.3. v.17. monet, libertati noſtræ nihil timendum ab efficaciſſima gratiæ virtute, dum voluntas ab ipſa adjuvatur, movetur, regitur, dicens: *Dominus autem Spiritus eſt. Ubi autem Spiritus Domini, ibi libertas.* Nihil enim liberiùs eo, cui Spiritus Dei dominatur, ut dicit S. *Auguſtinus* lib. de corrept. & grat. cap. 8. *Voluntas quippè humana non libertate conſequitur gratiam, ſed gratia potius libertatem, & ut perſeveret delectabilem perpetuitatem, & inſuperabilem fortitudinem.*

13. Tranſcribendæ eſſent omnes D. *Pauli* Epiſtolæ, ſi teſtimonia omnia, quibus veritatem prædeſtinationis, & gratiæ, & totam ejus œconomiam exprimit, proponere vellem. At ſilentio præterire non poſſum Epiſtolam ad *Romanos*, quæ primum inter Epiſtolas *Pauli* locum tenet, & quam cæteris præpoſitam, & præponendam probat *Theodoretus* præfat. in Epiſtolas *Pauli*: *Ut quæ in ſe omnis generis doctrinam, & accuratam, copioſamque dogmatum per tractationem contineat.* Hujus argumentum paucis verbis complectitur D. *Auguſtinus*, dicens in ejus expoſitione: *In hac Epiſtola quæſtionem verſari operum legis, & gratiæ.* Hìc *Apoſtolus* cap. 8. v.14. affirmat: *Quicumque enim Spiritu Dei aguntur, hi ſunt filii Dei.* Quem locum ſic explicat *Auguſtinus* ſerm. 156. *Dicet mihi aliquis, ergo agimur, non agimus. Reſpondeo, immo & agis, & ageris, & tunc benè agis, ſi à bono agaris. Spiritus enim Dei eſt, qui te agit, agenti adjutor eſt tibi. Ipſum nomen adjutoris præſcribit tibi, quia & tu ipſe aliquid agis. Agnoſce, quid poſcas, agno-*

ſce, quid confitearis, quando dicis, adjutor meus eſto, ne derelinquas me. Adjutorem utique invocas Deum. Nemo adjuvatur, ſi ab illo nihil agatur. Quicumque enim, inquit, Spiritu Dei aguntur, hi ſunt filii Dei: non littera, ſed ſpiritu: non lege præcipiente, minante, promittente, ſed ſpiritu exhortante, illuminante, adjuvante. Scimus, inquit idem Apoſtolus, quia diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum. Si non eſſes operator, ille non eſſet cooperator .... ducimini, ſed currite & vos: ducimini, ſed ſequimini; quia cum ſecuti fueritis, verum erit illud, quia ſine illo nihil facere poteſtis. Quibus verbis luculenter explicat *Auguſtinus* ex mente *Apoſtoli*, quomodò quicumque efficaciter moventur à gratia Spiritûs Sancti in ipſis operante, & adjuvante, ut benè agant, ſunt filii Dei. Aguntur quidem, & agunt. Non enim durum eſt gratiæ imperium. Evocat ad magna, ſed volentes & cupidos: Adſpirat namque vim amoris, cui nihil poteſt eſſe difficile, nihil non ſuave.

14. Hanc eandem excellentiam, potentiam, & efficaciam gratiæ, in animis hominum ita mirabiliter operantis, exprimit *Apoſtolus* v. 26. dicens: *Similiter autem & Spiritus adjuvat infirmitatem noſtram: nam quid oremus, ſicut oportet, neſcimus: ſed ipſe Spiritus poſtulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. Quid eſt autem*, inquit *Auguſtinus* Epiſt. 194. aliàs 105., *interpellat, niſi interpellare nos facit? Indigentis enim certiſſimum indicium eſt interpellare gemitibus, nullius autem rei eſſe indigentem fas eſt credere Spiritum Sanctum. Sed ita dictum eſt, interpellat, quia interpellare nos facit, nobiſque interpellandi, & gemendi inſpirat affectum: ſicut illud in Evangelio Matthæi* 10. *Non enim vos eſtis, qui loquimini, ſed Spiritus Patris veſtri, qui loquitur in vobis. Neque enim & hoc ita fit de nobis, tanquam nihil facientibus nobis. Adjutorium igitur Spiritus Sancti ſic expreſſum eſt, ut ipſe facere diceretur, quod, ut faciamus, facit. Nam non eſſe intelligendum ſpiritum noſtrum, de quo dictum eſt, interpellat gemitibus inenarrabilibus, ſed Spiritum Sanctum, quo noſtra infirmitas adjuvatur, ſatis ipſe demonſtrat Apoſtolus: indè enim cœpit, Spiritus, inquit, adjuvat infirmitatem noſtram; deindè ita ſubjunxit: quid enim oremus, ſicut oportet, neſcimus*: ergo Spiritus Sanctus efficaci ſuâ in nobis operatione orare nos docet, & facit potentiâ, & efficaciâ, quæ convenienter, dignèque explicari minimè poteſt.

15. Pergit iterum vocationem ad gratiam, ſalutem, & gloriam ſecundùm propoſitum, ſeu decretum æternum, & omnino gratuitum Divinæ voluntatis exprimere v. 28. *Scimus autem, quoniam diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, iis, qui ſecundùm propoſitum vocati ſunt Sancti.* Non ſecundùm propoſitum hominis, ſed Dei, inquit *Auguſtinus* lib. II. contra duas Epiſtolas Pelagianorum cap. 10. qui propoſitum hominis intelligi volebant, quod ſequeretur miſericordia Dei vocantis: *Ignorantes*, ait, *ideo dictum eſſe, qui ſecundùm propoſitum vocati ſunt, ut Dei, non hominis propoſitum intelligatur, quo eos, quos præſcivit, & prædeſtinavit conformes imaginis Filii ſui, elegit ante*

te

te mundi conſtitutionem: non enim omnes vocati, ſecundùm propoſitum ſunt vocati: quoniam multi vocati, pauci electi . . . . hominis autem propoſitum bonum adjuvat quidem ſubſequens gratia, ſed nec ipſum eſſet, niſi præcederet gratia. Quæ D. *Auguſtini* expoſitio conſonat *Apoſtolo* verſu ſequenti dicenti: *Nam quos præſcivit, & prædeſtinavit, conformes fieri imaginis Filii ſui, ut ſit ipſe primogenitus in multis Fratribus*: quorum verborum ſenſus non eſt iſte, quòd illos, quos præſcivit, futuros eſſe conformes imaginis Filii ſui, hos prædeſtinavit, ſeu elegit ad gloriam; iſte enim expreſsè rejicitur à D. *Thoma* ibi lect. 6.; ſed ſenſus eſt, quòd conformitas imaginis Filii ſui ſit in nobis prædeſtinationis effectus, ut ibidem profundè docet S. Doctor. Hic enim *Apoſtolus* totam prædeſtinationis ſeriem ordinat, dicens: *Nam quos præſcivit* (ſuos videlicet ex vi hujus propoſiti) *hos prædeſtinavit; quos autem prædeſtinavit, hos & vocavit: & quos vocavit, hos & juſtificavit: quos autem juſtificavit, illos & glorificavit.* Quibus verbis habetur, quòd primum, unde prædeſtinatio incipit, eſt electio illa ſecundùm propoſitum ad gloriam, ex qua præſcientia oritur, & ex hac formalis prædeſtinatio, quæ eſt præparatio mediorum; & hinc vocatio ad juſtificationem, quæ eſt primus prædeſtinationis effectus; ex qua & juſtificatio, & hinc omnium ultimus, glorificatio, ſuo tempore implenda. Hæc eſt connexio illa admirabilis decretorum Dei efficacium, & immutabilium, ante omnia prævifa merita, ſecundùm propoſitum occultiſſimæ juſtitiæ, bonitatiſque Dei, ex quibus noſtra pendet ſalus. *Quid ergo dicemus ad hæc? Si Deus pro nobis, quis contra nos?* inquit *Apoſtolus*. Etenim ſi Deus efficaciter vult implere æternum ſalutis noſtræ, & juſtificationis propoſitum, quis ſalutem noſtram impedire poterit, ejus voluntati reſiſtendo? *Certus ſum*, inquit *Apoſtolus*, *quia neque mors, neque vita, neque Angeli, neque principatus, neque virtutes, neque inſtantia, neque futura, neque fortitudo, neque altitudo, neque profundum, neque creatura alia poterit nos ſeparare à charitate Dei, quæ eſt in Chriſto Jeſu Domino Noſtro*: ac ſi diceret, ſi à nobis ſtat Deus, quid poterit ullus adverſarius? Quid valebit ullus adverſarius protegente nos efficaci gratiâ Dei?

16. Hoc ulteriùs urgeri, roborarique poteſt ex cap.9. ſequenti, ubi *Apoſtolus* hoc totum veriſſimum dicit. Teſtem ponit Spiritum Sanctum, qui eſt Spiritus veritatis, teſtem & propriam conſcientiam, dicens v. 1. *Veritatem dico in Chriſto, non mentior, teſtimonium mihi perhibente conſcientia mea in Spiritu Sancto*, quòd nempe electio ad gloriam ad immutabile Dei propoſitum, ſeu ad ſummum Divinæ voluntatis, ac libertatis arbitrium referenda ſit. Quod clariſſimè oſtendit v. 11. 12. & 13. dicens: *Cum enim nondum nati fuiſſent, aut aliquid boni egiſſent, aut mali (ut ſecundùm electionem propoſitum Dei maneret) non ex operibus, ſed ex vocante dictum eſt ei: quia major ſerviet minori, ſicut ſcriptum eſt: Jacob dilexi, Eſau autem odio habui.* Hìc ſanè nihil agnoſcit ex parte noſtra præcedens prædeſtinationem, ut illius rationem, ſivè hoc ſit quid naturæ, ſivè gratiæ, ſed quòd hujus di-

ver-

verſitatis unica cauſa ſit voluntas Dei. Quæ res enim *Jacob*, & *Eſau* diſcrevit? Non carnalis propinquitas, non legis obſervatio, non circumciſio; ſiquidem de nondum natis antequam quidquam egiſſent, vel juxta legem, vel adverſus legem dictum eſt, *major ſerviet minori*; ſed quos Deus ad hoc delegit. Non enim eſt volentis aut currentis; ſed miſerentis Dei aſſequi ſalutem. Quod elegantiſſimè explicat *Auguſtinus* Epiſtolâ 194. aliàs 105. ubi cap. 8. adversùs *Pelagianos* ſic arguit. *Non itaque miſericordiæ gratuitæ Dei pertinaciſſima adverſentur inſaniâ.... Nec de inſcrutabilibus judiciis ejus audeant judicare; cur in una, eademque cauſa ſuper alium veniat miſericordia ejus, ſuper alium maneat ira ejus. Qui enim ſunt iſti, qui reſpondeant Deo, quandoquidem ille Rebecæ habenti geminos ex uno concubitu Iſaac Patris noſtri, cum illi nondum nati nihil egiſſent boni, vel mali, ut ſecundùm electionem propoſitum ejus maneret, electionem ſcilicet gratiæ, non debiti, electionem, qua eligendos facit ipſe, non invenit; non ex operibus, ſed ex vocante dicit, minori ſerviturum eſſe majorem. In quam ſententiam B. Apoſtolus etiam teſtimonium Prophetæ longè poſterioris aſſumpſit, Jacob dilexi, Eſau autem odio habui: ut intelligeretur hoc apertum poſtea per Prophetam, quod antequam illi naſcerentur, erat in Dei prædeſtinatione per gratiam. Quid enim diligebat in Jacob, antequam natus feciſſet aliquid boni, niſi gratuitum miſericordiæ ſuæ donum? Et quid oderat in Eſau antequam natus feciſſet aliquid mali, niſi originale peccatum? Nam neque in illo diligeret juſtitiam, quam nullam ille fecerat, neque in iſto odiſſet naturam, quam bonam ipſe fecerat. Mirum eſt autem cum his coarctantur anguſtiis, in quanta ſe abrupta præcipitent, metuentes retia veritatis. Ideò, inquiunt, nondum natorum alium oderat, alium diligebat; quia eorum futura opera prævidebat. Quis iſtum acutiſſimum ſenſum defuiſſe Apoſtolo non miretur? Hoc quippè ille non vidit, quando ſibi velut adverſantis objecta quæſtione, non id potius tam breve, tam apertum, tam (ſicut iſti putant) verum, abſolutumque reſpondit. Cum enim rem ſtupendam propoſuiſſet, quomodò de nondum natis, nec aliquid agentibus boni, aut mali, rectè dici potuerit, quòd unum Deus dilexerit, alium odio habuerit, ipſa ſibi objecta quæſtione motum exprimens auditoris; quid ergo dicemus? inquit, numquid iniquitas apud Deum? Abſit. Hic ergo erat locus, ut diceret, quod iſti ſentiunt; futura enim Deus opera prævidebat, quando minori majorem ſerviturum eſſe dicebat. Non autem hoc Apoſtolus dicit, ſed potius ne quiſquam de ſuorum operum audeat meritis gloriari, ad Dei gratiam, & gloriam commendandam voluit valere, quod dixit. Cum enim dixiſſet: abſit, ut ſit iniquitas apud Deum, tanquam ei diceremus, undè hoc oſtendis, cum aſſeras non ex operibus, ſed ex vocante dictum eſſe; major ſerviet minori? Moyſi enim dicit, inquit, miſerebor cui miſertus ero, & miſericordiam præſtabo, cui miſertus fuero. Igitur non volentis, neque currentis, ſed miſerentis eſt Dei. Vbi nunc merita, ubi opera, vel præterita, vel futura tanquam liberi arbitrii viribus adimpleta, vel adimplenda? Nonne apertam protulit Apoſtolus de gratuitæ gra-*

gratiæ, hoc eſt veræ gratiæ, commendatione ſententiam? Nonne ſtultam fecit Deus Hæreticorum ſapientiam? Quid autem agebatur, ut hoc Apoſtolus diceret, ut eorum geminorum commemoraret exemplum? Quid perſuadere moliebatur? Quid inculcare cupiebat? Nonne hoc, quod ipſorum oppugnat amentia; quod ſuperbi non capiunt, quod ſapere nolunt, qui ignorantes Dei juſtitiam, & ſuam volentes conſtituere, juſtitiæ Dei non ſunt ſubjecti? De ipſa quippè gratia ſatis agebat Apoſtolus, & ideò promiſſionis filios commendabat. Quod enim promittit Deus, non facit niſi Deus. Habet namque aliquid rationis, & veritatis, ut homo promittat, & Deus faciat. Vt autem homo ſe facere dicat, quod promiſerit Deus, ſuperbæ impietatis reprobus eſt ſenſus... Intentio igitur intuenda eſt Apoſtoli, quomodò propter gratiam commendandam nolit, eum, de quo dictum eſt, Jacob dilexi, niſi in Domino gloriari: ut cum ex eodem Patre, eadem Matre, uno concubitu, antequam aliquid egiſſent boni, aut mali, alterum Deus diligit, odit alterum, intelligat Jacob, ex illa maſſa originalis iniquitatis, ubi fratrem ſuum, cum quo habuit communem cauſam, videt per juſtitiam meruiſſe damnari, nonniſi per gratiam ſe potuiſſe diſcerni. Nondum enim naſcentibus, nec agentibus bonum, aut malum, ut ſecundùm electionem propoſitum Dei maneret, non ex operibus, ſed ex vocante dictum eſt ei, major ſerviet minori.

17. En quomodò *Auguſtinus Apoſtolum* illuminatione penè Divinâ explicat. Ore pleno, eademque voce affirmat, quòd electio ad gloriam non ex meritis bonorum operum præcedentium, aut præviſorum, ſed ex ſolo, ac libero beneplacito Dei miſerentis dependet; quòd nullus præſumendo glorietur de ſuis meritis, ſed de Divinæ gratiæ largitate; quòd eſt operatio Dei gratuita, nulli debita, ſed opus miſericordiæ diſcernentis redemptos à perditis: in quo gratiam ab intrinſeco efficacem evidenter nobis concludit. Si namque conſideretur præciſivè ab efficacia, gratia prout ſic, non eſt effectus prædeſtinationis, ſed generalis providentiæ: cùm ſolùm gratia ſit effectus prædeſtinationis, ſecundùm quòd dicit efficaciam, & effectivam conducentiam ad finem prædeſtinationis: ergo ſi efficacia, ut talis, dependet ab arbitrio, vel tanquam à vera cauſa, vel tanquam à conditione indiſpenſabili, liberum arbitrium erit cauſa, vel aliquo modo motivum prædeſtinationis. Quid enim magis ex parte noſtra aſſignari poteſt, ut cauſa, vel motivum prædeſtinationis, quàm quòd detur aliquid noſtrum privativè, quod faciat gratiam cum beatitudine conjungi, & ſine quo nullatenùs conjungeretur? Quod ſanè affirmari, & ſubſequi debet, dum negatur gratia ab intrinſeco efficax: tunc enim uſus gratiæ, & formalis ejus determinatio, ut talis, non proveniunt à gratia, cùm potiùs gratia ipſa à libero arbitrio determinetur, ut aſſerunt ipſi: deindè hæc determinatio facit, ut cum effectu nos perducat in beatitudinem: ergo aliquid non proveniens à gratia, & quod tale eſt, quòd per illud gratia perducat ad beatitudinem, & ſine quo non perduceret, eſſet ex parte noſtra ratio, & meritum prædeſtinationis: cui ſenſus verborum apertiſſimus, & mens

Apo-

Apoſtoli refragantur. Hìc, ut oſtendat, quòd nulla eſt juſtitia Dei gratuitò, & ſine meritis eligentis; nullaque iniquitas Dei quoſdam reprobantis, ſeu in maſſa perditionis relinquentis, non impertiendo eis gratiam, verſibus ſequentibus addit: *Moyſi enim dicit: miſerebor, cujus miſereor: & miſericordiam præſtabo, cujus miſerebor: Igitur non volentis, neque currentis, ſed miſerentis eſt Dei.* Ergo cujus vult, miſeretur, & quem vult indurat: attrahit quos illi viſum eſt, etiam nihil promeritos; & rejicit nihil commeritos. Dignatur quos vult, ſed ita, ut ſit, de quo gratias agat, miſericorditer attractus; non ſit, quòd queratur ſuæ malitiæ derelictus.

18. Hìc iterum v. 19. objicit ſibi *Apoſtolus. Dicis itaque mihi: quid adhuc quæritur? Voluntati enim ejus qui reſiſtit?* Ac ſi diceret: Si voluntas ejus eſt irreſiſtibilis, quid Deus conqueritur de hominibus, quòd præceptis ejus reſiſtant, quòd ad ipſum non convertantur, & duro corde ſint? Audaciam arguentis repellit *Apoſtolus* dicens v. 20. & 21. *O homo, tu quis es, qui reſpondeas Deo? Numquid dicit figmentum ei, qui ſe finxit; quid me feciſti ſic? An non habet poteſtatem figulus luti, ex eadem maſſa facere aliud quidem vas in honorem, aliud verò in contumeliam? Quod ſi Deus volens oſtendere iram, & notam facere potentiam ſuam, ſuſtinuit in multa patientia vaſa iræ apta in interitum, ut oſtenderet divitias gloriæ ſuæ in vaſa miſericordiæ, quæ præparavit in gloria.* Quibus efficaciſſimè perſuadet *Apoſtolus* Judæis, quòd Deus miſeretur, magnâ ſcilicet bonitate, & quòd obdurat nullâ iniquitate; ut nec liberatus de ſuis meritis glorietur, nec damnatus, niſi de ſuis meritis conqueratur; utens exemplo figuli, quo toties utitur Scriptura Sap. 15. *Iſaiæ* 45. *Jeremiæ* 18., ut oſtendat, quòd Deus eſt ſupremus, ac liberrimus gratiarum ſuarum diſpenſator. Quis enim ferret, ſi luteum vas cum figulo ſuo expoſtulet, dicatque: *Cur me ſic finxiſti?* Quod egregiè explicat *Auguſtinus* Enchiridii cap. 99. dicens: *Hoc loco quidam ſtulti putant, Apoſtolum in reſponſione defeciſſe; & inopiâ reddendæ rationis repreſſiſſe contradictoris audaciam. Sed magnum habet pondus, quod dictum eſt, ò homo, tu quis es? Et in talibus quæſtionibus ad ſuæ capacitatis conſiderationem revocat hominem verbo quidem brevi, ſed re ipſa magna eſt redditio rationis. Si enim hæc non capit, quis eſt, qui reſpondeat Deo? Si autem capit, magis non invenit, quid reſpondeat. Videt enim, ſi capit, univerſum genus humanum tam juſto judicio Divino in apoſtatica radice damnatum, ut etiam ſi nullus indè liberaretur, nemo rectè poſſet Dei vituperare juſtitiam; & qui liberantur, ſic oportuiſſe liberari, ut ex pluribus non liberatis, atque in damnatione juſtiſſima derelictis, oſtenderetur, quid meruiſſet univerſa conſperſio, & quo etiam iſtos debitum judicium Dei duceret, niſi eis indebita miſericordia ſubveniret, ut volentium de ſuis meritis gloriari, omne os obſtruatur* (*Rom.* 3. verſ. 19.) *& qui gloriatur, in Domino glorietur.* 1. *Corinth.* 1. verſ. 31.

19. At cur potiùs in his voluit Deus gloriæ ſuæ, bonitatiſque divitias oſtendere, & in aliorum punitione juſtitiam? Hìc curioſitatis no-

ſtræ

ſtræ claudantur oculi. *O altitudo*, exclamat *Apoſtolus* cap.11., *divitiarum Sapientiæ, & Scientiæ Dei! Quàm incomprehenſibilia ſunt judicia ejus, & inveſtigabiles viæ ejus! Quis habet*, inquit *Auguſtinus* ſerm.165. aliàs 7. de verbis *Apoſtoli, niſi cui datum eſt? Quis non habet, niſi cui non eſt datum? Quare verò illi datum eſt, & illi non eſt datum? Non me piget dicere, hoc eſt profundum Crucis. De profundo neſcio, quo judiciorum Dei, quæ perſcrutari, contemplarique non poſſumus, procedit omne, quod poſſumus. Quod poſſum video: undè poſſim non video; niſi quia ex hoc hactenus video, quod novi eſſe à Deo. Quare autem illum, & non illum: multùm eſt ad me, abyſſus eſt, profundum Crucis eſt: admiratione exclamare poſſum, diſputatione demonſtrare non poſſum. Quid poſſum exclamare de iſta profunditate? Quàm magnificata ſunt opera tua, Domine, nimis profundæ factæ ſunt cogitationes tuæ. Vir inſipiens non cognoſcet, & ſtultus non intelliget hæc* (Pſal.91.) *Quid non intelligit ſtultus, & imprudens? Quia vel profundum eſt, Nam ſi ſtultus non intelligit, & ſapiens intelligit, non eſt nimis profundum. Sed ſi ſapiens intelligit, quia profundum eſt, ſtultus non intelligit, quia vel profundum eſt. Ideò multi de iſto profundo quærentes reddere rationem, in fabulas vanitatis abierunt.... In hac Crucis profunditate, in hac rerum tanta obſcuritate, non de noſtra virtute præſumamus; non ingenioli noſtri viribus in hac quæſtione aliquid arrogemus: cum Pſalmo 56. dicamus, miſerere mei Deus, miſerere mei. Quarè? Quia virtutem habeo, quâ te promerear? Non. Quarè? Quia voluntatis arbitrium gero, undè gratiam tuam meritum meum præcedat? Non. Sed quarè? Quoniam in te confidit anima mea. Magna ſcientia iſta confidentia.*

20. Quod etiam elegantiſſimè explicat Auctor libri vocationis gentium lib. 1. cap.13. dicens: *Quòd ſi aliquos, ſicut videmus accidere, ſalvantis gratia præterierit, & pro eis oratio Eccleſiæ recepta non fuerit, ad occulta Divinæ juſtitiæ referendum, & agnoſcendum ſecreti hujus profunditatem nobis in hac vita patere non poſſe. Ex parte enim ſcimus, & ex parte prophetamus* (1. Corinth.) *& videmus nunc per ſpeculum in ænigmate: nec ſapientiores, aut ſcientiores Beatiſſimo Apoſtolo ſumus, qui cum de gratiæ potentia diſputaret, magnorum myſteriorum ingreſſus arcanum iis, quæ impoſſibile erat enarrare, ſuccumbit. Cum enim dixiſſet:* (ad *Rom.* 11.) *nolo enim vos ignorare, fratres, myſterium hoc, ut non ſitis vobis ipſis ſapientes, quia cæcitas ex parte in Iſrael contigit, donec plenitudo gentium intraret; & ſic omnis Iſrael ſalvus fieret, ſicut ſcriptum eſt* (*Iſai.* 59.) *veniet ex Sion, qui eruat, & avertat impietates ab Jacob, & hoc illis à me teſtamentum, cùm abſtulero peccata eorum. Secundùm Evangelium quidèm inimici propter vos, ſecundùm electionem verò dilecti propter vos Patres. Sine pœnitentia enim ſunt dona, & vocatio Dei. Sicut enim aliquando & vos non credidiſtis Deo, nunc autem miſericordiam conſecuti eſtis propter illorum incredulitatem, ita & iſti nunc non crediderunt in veſtra miſericordia, ut & ipſi miſericordiam conſequantur. Conclu-*

ſit enim Deus omnia in incredulitate, ut omnium miſereatur. Cùm ergo hæc operum Divinorum myſteria ſupra menſuras humanæ intelligentiæ excellentiu, quódam mentis ſuæ profudiſſet exceſſu, totàm expoſitionis rationem tranſtulit in ſtuporem, & admirator eorum, quæ protulerat, exclamavit, & dixit (ad *Rom* 11.) *O altitudo divitiarum, Sapientiæ, & Scientiæ Dei: quàm incomprehenſibilia ſunt judicia ejus, & inveſtigabiles viæ ejus! Quis enim cognovit ſenſum Domini, aut quis conſiliarius ejus fuit, aut quis prior dedit illi, & retribuetur ei? Quoniam ex ipſo, & per ipſum, & in ipſo ſunt omnia: ipſi gloria in ſæcula, Amen.*

21. Sed nihil eſt, quòd ampliùs his immoremur, cùm apertioribus verbis hæc intrinſeca gratiæ efficacia tradi ab *Apoſtolo* non poſſit. Quòd ſi alii *Apoſtolum* in diverſo ſenſu intelligunt, parcant, amabò, liceatque mihi argumentum hoc verbis *Auguſtini* concludere ex Epiſt. 82. *Verumtamen ipſe mihi pro his omnibus, immo ſupra hos omnes Apoſtolus Paulus occurrit. Ad ipſum confugio: ad ipſum, ab omnibas, qui aliud ſentiunt, litterarum ejus tractatoribus, provoco... Audio eum paulò ſuperiùs, in ejuſdem narrationis exordio, religioſá voce mihi clamantem: Quæ autem ſcribo vobis ecce coram Deo, quia non mentior.* Et ibi num. 25. *Dent veniam quilibet aliud opinantes: ego magis credo tanto Apoſtolo in ſuis, & pro ſuis litteris juranti, quàm cuiquam doctiſſimo de alienis litteris diſputanti.* Quarè Apoſtolicum eſſe arbitror conſtanter perſeverare in iſtiuſmodi doctrina ab Apoſtolorum tempore ſucceſſione, quaſi per manus accepta, & cum tempore progrediente, per longam conſuetudinem Eccleſiis tradita; dicente *Apoſtolo* 2. ad *Theſſal.* 2. *State, & tenete traditiones, quas didiciſtis, ſive per ſermonem, ſive per Epiſtolam noſtram.* Et inſtruens idem *Apoſtolus Timotheum* Epiſt. 1. cap. 6. ipſum admonet, dicens: *Depoſitum cuſtodi, devitans prophanas vocum novitates.* Et Epiſt. 2. cap. 1. *Formam habe ſanorum verborum, quæ à me audiſti.* Et ibi: *Bonum depoſitum cuſtodi, per Spiritum Sanctum, qui habitat in nobis.* In cujus traditionis gratiam fuit in Synodo *Epheſina*, quæ fuit Generalis tertia, omnium Patrum una hæc vox contra *Neſtorium*: *Quod fuit antiquitùs traditum, teneatur, & quod adinventum nuper, explodatur.*

§. II.

Ex judicio Summorum Pontificum aliud deſumitur argumentum.

22. JUdicium Apoſtolicum eſſe locum Theologicum, multis eruditiſſimè probat Mag. *Cano* lib. 6. At obſervandum eſt, quoties Romani Pontifices, Concilia, & PP. errores impugnarunt, duo feciſſe, aſſerere nimirùm, & excludere. De excluſione nihil directè facit ad præſentem controverſiam; ſiquidem hæreſes excludebant; noſtra autem

tem concertatio cum Catholicis eſt. Undè in præſentiarum alteram aſſumimus partem; nempè aſſertionem SS. Pontificum, & PP. de qua adhuc inter Catholicos diſputatio eſſe poteſt, an diverſos ſenſus admittat; an uni dumtaxat adhæreat, ſive unum contineat? Erit ergo labor noſter probare contra eos, qui aliter opinentur, ſententias PP., quâ parte veritatem aſſerunt, gratiæ ab intrinſeco efficaci, atque ejus cum libertate concordiæ perpetuum, & expreſſum ſemper reddidiſſe teſtimonium. Igitur cùm id ſequi debeamus, quod Sacratiſſima Beati Apoſtoli *Petri* Sedes contra inimicos gratiæ Dei per miniſterium Summorum Pontificum ſanxit, & docuit, neceſſarium eſt diligenter inquirere, quid Summi Pontifices contra nocentiſſimos liberi arbitrii defenſores de gratia Dei ſentiendum judicarunt, ut ex eorum conſenſu hujus antiqui dogmatis veritas confirmetur: etenim in ambiguis, & dubiis quæſtionibus, pro certa, & conſtanti veritate conquirenda, nulla planior, aut expeditior via eſſe poteſt, quàm recurrere ad ſupremam Pontificum auctoritatem, quorum ſemper Eccleſia credens teſtimonio, & judicio de gratia pronunciavit, & quibus omnibus ætatibus conſenſit Orbis Chriſtianus. Sicut & ex ipſis firmiſſimum ſumpſit argumentum contra *Julianum* D. *Auguſtinus* lib.2. num.39. dicens: *At ego, ubicumque ſis, ubicumque legere iſta potueris, te ante iſtos Judices intus in tuo corde conſtituo; quos non amicos meos, & inimicos tuos, aliquâ in meam partem gratiâ propendentes, aliquô abs te meritô tuæ offenſionis averſos, & ob hoc tibi adverſos, in hac noſtra diſceptatione conſtitui cognitores. Nec eos, qui nunquam fuerunt, aut non ſunt, aut quorum ſententiæ de hoc, quod inter nos diſputatur, incertæ ſunt, inani cogitatione confinxi: ſed Sanctos, & in Sancta Eccleſia illuſtres Antiſtites Dei, non Platonicis, & Ariſtotelicis, & Zenonicis, aliiſque hujuſcemodi, vel Græcis, vel Latinis, quamquam & iſtis aliquos eorum, verùm omnes Sacris Litteris eruditos, nominatim, ſicut oportebat, expreſſi: eorumque ſententias, quantùm ſufficere videbatur, ſine ulla editas ambiguitate digeſſi, ut in eis timeas, non ipſos, ſed illum, qui ſibi eos utilia vaſa formavit, & ſancta Templa conſtruxit; qui tunc de iſta cauſa judicaverunt, quando eos nemo poteſt dicere, perperam cuipiam vel adverſari, vel favere potuiſſe.* Horum ergo mentem compendiosô manifeſtabimus indiculô. Et quidèm omiſſis Summis Pontificibus *Zoſimo*, & *Bonifacio*, de quibus ſatis ſuprâ dictum eſt, prîmus ſit S. *Cœleſtinus* I. in Epiſt. ad Epiſcopos Galliæ. Hìc, cùm Occidentalis Eccleſia, Auctoribus quibuſdam Galliæ presbyteris S. *Auguſtini* Commentarios adversùs Pelagianos editos temere ſugillantibus, vehementer turbaretur, ſcriptiſque contrariis S. *Proſperi* nondum acquieſcerent, Epiſtolam ad Epiſcopos, in quorum Eccleſiis illi Presbyterio fungebantur, ſcripſit, redarguens eos, & S. *Auguſtinum* laudans, ejuſque ſcripta contra *Pelagium*, & *Cœleſtium* approbans, & ſubjiciens quædam capita adversùs Pelagianos errores à prædeceſſoribus Pontificibus, & Africanis Conciliis decreta; eo fine, ut quid contra *Pelagium*, & *Cœleſtium* tenendum ſit, agnoſcerent. Addit, non ſcripto tantùm,

ſed etiam Apoſtolicis traditionibus Pelagianam Hæreſim in Eccleſia refutari. Si ergo, quæ Epiſtolæ dictæ ſubjiciuntur capitula Epiſcoporum Apoſtolicæ Sedis de gratia, & libero voluntatis humanæ arbitrio, conſiderentur, ſive fuerit illorum Auctor, ut plerique jam Sancti *Fulgentii* ætate Theologi *Cæleſtino* tribuerunt, ſivè non, ut tenet cum aliis *Sirmundus*, his auctoritatibus attentè perfectis, nullo negotio veritas erit manifeſta.

23. Et quidèm cap.VII. legitur, *Quòd nemo niſi per Chriſtum liberó benè utatur arbitrió, idem Magiſter in Epiſt. ad Milevitanum Concilium data prædicat, dicens: Adverte tandem, ò praviſſimarum mentium perverſa doctrina, quòd primum hominem ita libertas ipſa decepit, ut dum indulgentiùs frænis ejus utitur, in prævaricationis præſumptionem conciderit. Nec ex hac potuit erui, niſi ei providentia regenerationis ſtatum priſtinæ libertatis Chriſti Domini reformaſſet adventus.*

24. Et cap.VIII.ſequentia exprimit,ac reſolvit. *Quod omnia ſtudia, & omnia opera, ac merita Sanctorum ad Dei gloriam, laudemque referenda ſunt; quia nemo aliundè ei placeat, niſi ex eo, quod ipſe donaverit. In quam nos ſententiam dirigit beatæ recordationis Papæ Zoſimi regularis auctoritas, cùm ſcribens ad totius Orbis Epiſcopos, ait: Nos autem inſtinctu Dei (omnia enim bona ad auctorem ſuum referenda ſunt, undè naſcuntur) ad fratrum, & Coepiſcoporum noſtrorum conſcientiam univerſa retulimus. Hunc autem ſermonem, ſinceriſſimæ veritatis luce radiantem, tanto Afri Epiſcopi honore venerati ſunt, ut ita ad eumdem virum reſcriberent. Illud verò, quod in litteris, quas ad univerſas Provincias curaſti eſſe mittendas, poſuiſti dicens: nos tamen inſtinctu Dei &c. Sic accipimus dictum, ut illos, qui contra Dei adjutorium extollunt humani arbitrii libertatem, diſtricto gladio veritatis, vel ut curſim tranſiens, amputares. Quid enim tam liberó feciſti arbitrio, quàm quòd univerſa in noſtræ humilitatis conſcientiam retuliſti? Et tamen inſtinctu Dei factum eſſe fideliter, ſapienterque vidiſti, veraciter, fidenterque dixiſti. Ideò utique quia præparatur voluntas à Domino, & ut boni aliquid agant, paternis inſpirationibus ſuorum ipſe tangit corda fidelium. Quotquot enim Spiritu Dei aguntur, hi filii Dei ſunt: ut nec noſtrum deeſſe ſentiamus arbitrium, & in bonis quibuſque voluntatis humanæ ſingulis motibus, magis illius valere non dubitemus auxilium.*

25. Et cap.IX. *Quòd ita Deus in cordibus hominum, atque in ipſo libero operetur arbitrio, ut ſancta cogitatio, pium conſilium, omniſque motus bonæ voluntatis ex Deo ſit, quia per illum aliquid boni poſſumus, ſine quo nihil poſſumus. Ad hanc enim nos profeſſionem idem Doctor inſtituit, qui cùm ad totius Orbis Epiſcopos de Divinæ gratiæ opitulatione loqueretur: Quod ergo tempus, ait, intervenit, quó ejus non egeamus auxilió? In omnibus igitur actibus, cauſis, cogitationibus, motibus, adjutor, & protector orandus eſt. Superbum eſt enim, ut quidquam ſibi humana natura præſumat, clamante Apoſtolo ad Epheſ.6. Non eſt nobis*

col-

colluctatio adversùs carnem, & ſanguinem, ſed contra Principes, & poteſtates aeris huius, contra ſpiritualia nequitiæ in cæleſtibus. Et ſicut ipſe iterùm dicit ad Rom. 7. Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis hujus? Gratia Dei per Jeſum Chriſtum Dominum noſtrum. Et iterùm 1. ad Corinth. 15. gratia Dei ſum id, quod ſum, & gratia ejus in me vacua non fuit, ſed plus illis omnibus laboravi. Non ego autem, ſed gratia Dei mecum.

26. Et cap. XI. *Præter eas beatiſſimæ, & Apoſtolicæ Sedis inviolabiles ſanctiones, quibus nos piiſſimi Patres, peſtiferæ novitatis elatione dejectâ, & bonæ voluntatis exordia, & incrementa probabilium ſtudiorum, & in eis uſque in finem perſeverantiam, ad Chriſti gratiam referre docuerunt, obſecrationum quoque Sacerdotalium Sacramenta reſpiciamus, quæ ab Apoſtolis tradita in toto Mundo, atque in omni Eccleſia Catholica uniformiter celebrantur, ut legem credendi lex ſtatuat ſupplicandi. Cùm enim Sanctarum Plebium præſules mandata ſibimet legatione fungantur, apud Divinam clementiam humani generis agunt cauſam, & tota ſecum congemiſcente Eccleſiâ poſtulant, & precantur, ut infidelibus donetur fides, ut Idololatræ ab impietatis ſuæ liberentur erroribus, ut Judæis ablatô cordis velamine lux veritatis appareat, ut Hæretici Catholicæ fidei perceptione reſipiſcant: ut Schiſmatici ſpiritum redivivæ charitatis accipiant, ut lapſis pœnitentiæ remedium conferatur, ut denique Catechumenis ad regenerationis ſacramenta, perductis, cœleſtis aula miſericordiæ reſeretur. Hæc autem non perfunctoriè, neque inaniter à Domino peti, rerum ipſarum monſtrat effectus: quandoquidem ex omni errorum genere plurimos Deus dignatur attrahere; quos erutos de poteſtate tenebrarum transferat in Regnum filii charitatis ſuæ, & ex vaſis iræ faciat vaſa miſericordiæ. Quod adeò totum Divini operis eſſe ſentitur, ut hæc efficienti Deo gratiarum ſemper actio, laudiſque confeſſio pro illuminatione talium, vel correctione referatur.*

27. Et cap. XII. *His ergo Eccleſiaſticis Regulis, & ex Divina ſumptis auctoritate documentis, ita adjuvante Domino conformati ſumus, ut omnium ſtudiorum, omniumque virtutum, quibus ab initio fidei ad Deum tenditur, Deum fateamur auctorem, & non dubitemus ab ipſius gratia hominis merita præveniri, per quem fit, ut aliquid boni, & velle incipiamus & facere. Quo utique auxilio, & munere Dei non aufertur liberum arbitrium, ſed liberatur; ut de tenebroſo lucidum, de pravo rectum, de languido ſanum, & imprudente ſit providum. Tanta enim erga omnes homines eſt bonitas Dei, ut noſtra velit eſſe merita, quæ ſunt ipſius dona, & pro his, quæ largitus eſt, æterna præmia ſit donaturus. Agit quippè in nobis, ut quod vult, & velimus, & agamus. Nec otioſa in nobis eſſe patitur, quæ exercenda, non negligenda donavit, ut & nos operatores ſimus gratiæ Dei, ac ſi quid in nobis ex noſtra viderimus remiſſione langueſcere, ad illum ſollicitè recurramus, qui ſanat omnes languores noſtros, & redimit de interitu vitam noſtram. Et cui quotidiè dicimus Matthæi 6. Ne inducas nos in tentationem, ſed libera nos à malo.*

28. Et cap. XIII. *Profundiores verò, difficilioreſque partes incurrentium quæſtionum, quas latius pertractarunt, qui Hæreticis reſtiterunt, ſicut non audemus contemnere, ita non neceſſe habemus adſtruere: quia ad confitendum gratiam Dei, cujus operi, ac dignationi nihil penitùs ſubtrahendum eſt, ſatis ſufficere credimus, quidquid ſecundùm prædictas regulas Apoſtolicæ Sedis nos ſcripta docuerunt, ut prorſus non opinemur Catholicum, quod apparuit præfixis ſententiis eſſe contrarium*: Hæc ille: quibus ſanè nihil veriùs, nihil Thomiſtarum doctrinæ conformius dici potuit.

29. Sit ſecundus tantæ veritatis teſtis S. *Leo* I. propter ingentia facta magni cognomen meritus, eadem ipſa diſertis verbis teſtans in Epiſt. ad *Nicetam* Aquilejenſem Epiſcopum, in qua Pelagianorum hæreſim refellit: & ne introducta pernicies ad everſionem multarum tendat animarum, & per falſi nominis ſcientiam multorum corda corrumpat, mandat, *Ut qui de Pelagianorum, Celeſtianorumque conſortio in communionem catholicam ſunt recepti, damnent apertis profeſſionibus ſui ſuperbi erroris Auctores, & quidquid in doctrina eorum univerſalis Eccleſia exhorruit, deteſtentur, omniaque decreta ſynodalia, quæ ad exciſionem hujus hæreſeos Apoſtolicæ Sedis confirmavit auctoritas, amplecti ſe, & in omnibus approbare, plenis, & apertis, ac propria manu ſubſcriptis proteſtationibus eloquantur. Nihil in verbis eorum obſcurum, nihil inveniatur ambiguum*. Cujus rationem aſſignat: *Quoniam novimus, hanc iſtorum eſſe verſutiem, & in quacumque particula dogmatis execrandi, qua ſe à damnatorum ſocietate diſcreverint, nihil ſibi ſenſuum ſuorum exiſtiment eſſe non ſalvum. Cùmque omnes diffinitiones ſuas ad tantam facilitatem improbare ſe ſimulent, atque deponere, hoc tibi totâ arte fallendi, niſi intelligantur, excipiant, ut gratia Dei ſecundùm meritum dari accipientium cenſeatur. Quæ niſi gratis detur, non eſt gratia, ſed merces, retributioque meritorum, dicente B. Apoſtolo ad Epheſ. 2. Gratia ſalvi facti eſtis per fidem, & hoc non ex vobis; Dei enim donum eſt. Non ex operibus, ne fortè quis extollatur. Ipſius enim ſumus figmentum, creati in Chriſto Jeſu, in operibus bonis, quæ præparavit Deus, ut in illis ambulemus. Omnis itaque bonorum operum donatio Divina præparatio eſt*. Hæc Summus Pontifex: in quibus prædeſtinationem gratuitam ad gloriam, agnoſcit unam cum prædeſtinatione gratuita ad gratiam; inferens donationem gratiæ efficacis ex prædeſtinatione ad gloriam. Ubi non hoc Lector exiſtimet, nos ſententiam à S. *Leone* impugnatam cum ea, quam nos rejicimus, confundere: quod nefas eſſet; ſed id tantum, quod nos ſententiis, quibus uſus eſt S. *Leo*, noſtram ab ipſo tanquam veram, & nullâ dubitatione receptam diſcimus.

30. Tertius ſit *Gelaſius* Papa I. Epiſt. 7. ad omnes Epiſcopos per *Picenum*, in qua tria præcipua Pelagianæ hæreſis capita refellit, ubi cap. 3. ſic loquitur: *Quis autem audeat dicere Chriſtianus, aliquid habere boni ſine gratia? Quando Magiſter Gentium clamat, cuncta breviter in ſe dona concludens: Gratia Dei ſum id, quod ſum; & gratia*

ejus

ejus in me vacua non fuit 1. *ad Corinth.*, *ut oſtenderet*, *quia donum gratiæ non ipſe præceſſerit*, *ſed fuerit ſubſecutus*; *atque monſtraret*, *cooperatorem ſe eſſe gratiæ ſubſequendo*: *ſed plus omnibus*, *inquit*, *illis laboravi*. *Ac rurſus*, *veritas*, *ne de ſe præſumere videretur*, *adjunxit*: *Non ego*, *ſed gratia Dei mecum*. *Non dixit*: *ego*, *&* *gratia Dei mecum*; *ſed præpoſuit gratiam præcedentem ſe*, *atque ſubjunxit*. *Quid autem haberi poſſit ſine gratia*, *cum ſit fides ipſa per gratiam*, *eodem Apoſtolo nos docente*, 1. *ad Timoth.* *Miſericordiam conſecutus ſum*, *ut fidelis eſſem*. *Nec aliud eſt miſericordia divina*, *quàm gratia*. *Audiamus etiam quemadmodum informat Eccleſiam*: *Gratia*, *inquit ad Epheſ.*2., *ſalvi facti eſtis per fidem*; *ut principium ſalutis*, *&* *fidei à gratia cœpiſſe differeret*, *ſicut ſecutus annectit*: *Et hoc non ex vobis*, *ſed Dei donum eſt*; *non ex operibus*, *ne quis extollatur*. *Idem ipſe alibi generaliter*, *&* *abſolutè pronunciat*, *dicens*: *Quid enim habes*, *quod non accepiſti*? *Aut ſi accepiſti*, *quid gloriaris quaſi non acceperis*? 1. *ad Corint.* *Quis ſufficiet ſingula recenſere*? *Quibus evidenter apparet*, *non naturalis libertatis arbitrium gratiam promereri*, *ſed potiùs per gratiam recipere*, *ut à ſervitute*, *quam peccando meruerat*, *miſericorditer abſolutum eſſet*. Quibus verbis docet, in quæſtione de gratia Dei, & humano arbitrio rectum ita teneri debere doctrinæ tramitem, ne adverſus Dei gratiam elevare quis velit humani arbitrii libertatem, quaſi donum gratiæ non præcederet liberum arbitrium, & hoc non cooperaretur gratiæ ſubſequendo.

31. Quartus ſit *Hormiſdas* Papa Auguſtinianæ doctrinæ acerrimus defenſor, cujus ſententiam in præſenti controverſia de gratia, & libero arbitrio prædicat, & atteſtatur Epiſtola Synodica Epiſcoporum Africanorum, hujus dogmatis veritatem apertiſſimè commendans, ſic loquens cap. 10. *Quod autem vos dicitis*, *ſola Dei miſericordia ſalvari hominem*, *illi autem dicunt*, *niſi quis propriâ voluntate cucurrerit*, *&* *elaboraverit*, *ſalvus eſſe non poterit*; *dignè utrumque tenetur*, *ſi rectus ordo ſervetur divinæ miſericordiæ*, *&* *voluntatis humanæ*, *ut illa præveniat*, *hæc ſequatur*: *ſola Dei miſericordia initium ſalutis conferat*: *cui deindè voluntas hominis cooperatrix ſuæ ſalutis exiſtat*, *ut miſericordia Dei præveniens voluntatis humanæ dirigat curſum*, *&* *humana voluntas obediens*, *eâdem miſericordiâ ſubſequente*, *ſecundùm intentionem currat ad bravium*. *Per hoc humana voluntas in eo*, *quod currit*, *utiliter laborat*, *&* *ex Dei miſericordia ſibi eſſe donum curſus*, *ac laboris agnoſcat*, *nec ſit ingrata miſericordiæ*, *per quam ſalutis accipit initium*, *ut per ipſam perveniat ad plenum ſempiternæ ſalutis effectum*, *quia tunc erit bona*, *ſi Dei præveniatur dono*, *&* *tunc permanebit bona*, *ſi ejus non deſtituatur auxilio*. *Errat autem quiſquis putat*, *ſic à Domino tribui*, *velut ſi quis accepto idoneo pignore*, *pecuniam det*: *cùm Dominus utique*, *&* *pignus Spiritus Sancti*, *ipſe*, *quibus vult conferat*, *&* *pecuniam ſuam nummulariis expetendam*, *ſicut ipſe loquitur in Evangelio*, *ſervorum ſuorum curæ*, *officioque diſtribuat*.

32. Et Cap. 11. *Illa verò Apoſtoli ſententia*, *quâ dicitur*: *Ergo cujus*

cujus vult, miſeretur, & quem vult, obdurat: melius quidem ex perſona confirmantis accipitur; quàm ſi quis non vult ex perſona confirmantis accipere, illud ſine contentione attendat, quod ſubſequenter dicitur: An non habet poteſtatem figulus luti, ex eadem maſſa facere aliud quidem vas in honorem, aliud verò in contumeliam? Et cùm in utroque vaſe faciendo figuli cognoverit poteſtatem, in vaſe honoris indebitam gratiam Dei miſerantis intelligat, & in vaſe contumeliæ debitum judicium Dei obdurantis, id eſt, deſerentis, agnoſcat.

33. Et cap. eodem: *Deus autem obdurare dicitur, non quia ad iniquitatem compellit, ſed cùm ab iniquitate non eripit: quod quia juſtus eſt, juſtè facit. Deo ergo miſerante ſine ſuis meriti, homo ſalvatur, obdurante autem, juſtè recipit, quod meretur. Dominus quippè dono bonitatis ſalvat, judicio ſeveritatis obdurat.*

34. Et Cap. XII. *Illud etiam, quod vos dicitis: Dominus eſt enim, qui operatur in vobis & velle, & operari pro bona voluntate: illi autem dicunt, ſi volueritis, & audieritis me, bona terræ comedetis: ſi utrumque, ſicut oportet animus in fide tranquillus acceperit, nulla de gratia, & libero arbitrio quæſtio remanebit. Jubet enim Deus homini, ut velit, ſed Dominus in homine operatur & velle: jubet, ut faciat, ſed operatur & facere. Ideò utrumque beatus jungit Apoſtolus dicens: Cum timore, & tremore ſalutem veſtram operamini. Dominus eſt enim, qui operatur in vobis & velle, & perficere pro bona voluntate. Ut ergo cum timore, & tremore ſuam quiſque operetur ſalutem, opus eſt volentis hominis, ſed hoc ipſum Dominus operatur in ſuis, ac per hoc quoniam habet homo liberum arbitrium, audit præcepta, quæ faciat: ſed ad implenda præcepta liberum arbitrium idoneum nullatenùs efficitur, niſi divinitùs adjuvetur. Ita fit, ut ſe operari debere homo cognoſcat, dum præceptum accipit, & Domino ſe ſciat ſemper omne bonum debere, quod vult, ac facit: quem, teſte Apoſtolo, cognoſcat, operari in homine, & velle, & perficere pro bona voluntate: qui ſuis fidelibus hanc dignatus eſt gratiam promittere per Prophetam, dicens: Spiritum meum dabo in vobis, & faciam, ut in juſtificationibus meis ambuletis, & judicia mea obſervetis, & faciatis. Cùm ergo Dominus in homine operari cœperit velle, tunc homo ad Dominum convertitur, & eodem in ſe operante, undè ipſi placeat, operatur. De Domino enim dicit Apoſtolus: Aptet vos in omni bono, ut faciatis voluntatem ejus, faciens in vobis, quod placeat coram ſe. Ad vitam quoque in tantùm poteſt homo manum porrigere, in quantùm habuerit Dominum protectionem ſuam ſuper manum dexteram ſuam.*

35. Et Cap. XIV. *Omnes autem prædeſtinati ipſi ſunt, quos vult ſalvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire. Qui propterea omnes dicuntur, quia in utroque ſexu, ex omni hominum genere, gradu, ætate, & conditione ſalvantur. Semper quippè voluntas Dei omnipotentis impletur, quia poteſtas ejus nullatenùs vincitur. Ipſe eſt enim, qui omnia quæcumque voluit fecit in Cœlo, & in Terra, in Mari, & in omnibus Abyſſis, & cujus voluntati nemo reſiſtit. Verum namque eſt,*

quod

quod de ſe teſtatus eſt Filius, quia in vivificandis nullum initium humanæ voluntatis expectat, ſed ipſam voluntatem bonam faciendo vivificat. Hoc in majoribus. Parvulos autem, in quibus necdum poteſt bona voluntas fieri, ſolius gratiæ facit operatione ſalvari.

36. Et cap. XV. *Liberum verò arbitrium, quod fuit in primo homine ſanum ante peccatum, nunc in Filiis Dei propriâ quidem infirmitate concutitur, ſed majore divini muneris gratia ſublevatur.*

37. Et cap. XVII. *Vos itaque, dilectiſſimi Fratres, per gratiam Dei eſtote ſtabiles, & immobiles; ac tenentes veram Fidem, exhibete Fratribus aliter ſentientibus charitatem, nec de aliquo deſperetis: quia qui hodie veritatem in aliquo non agnoſcit, poteſt cras Deo revelante cognoſcere. Deo enim ſubeſt, cum volet, poſſe. Sapient. 12. Oremus ergo pro eis, ut Dominus operetur in eis. Exhibeamus eis bonam voluntatem, de qua nos poſſumus habere mercedem: ſcientes quoniam in conſpectu Dei quiſquis de numero prædeſtinatorum fuerit, non peribit, & in omnibus voluntas omnipotentis implebitur, ut per gratiam ſalvi fiant, & agnitionem veritatis, Domino illuminante, percipiant.*

38. Et eod. capite in laudem M. P. *Auguſtini* ſic ſcribunt: *Præ omnibus ſtudium gerite libros S. Auguſtini, quos ad Proſperum, & Hilarium ſcripſit, memoratis Fratribus legendos ingerere. Quorum mentionem beatæ memoriæ Hormiſdas Sedis Apoſtolicæ glorioſus Antiſtes in Epiſtola, quam conſulenti ſe Sancto Fratri, Conſacerdotique noſtro Poſſeſſori reſcripſit, cum magno præconio Catholicæ laudis inſeruit. Cujus hæc verba ſunt: De arbitrio tamen libero, & gratia Dei, quid Romana, hoc eſt Catholica ſequatur, & ſervet Eccleſia, licèt in variis libris Beati Auguſtini, & maximè ad Proſperum, & Hilarium abundè poſſit agnoſci, tamen & in Scriniis Eccleſiaſticis expreſſa capitula continentur.* Hæc legat Lector, expendat, & judicet, an ſit alia Thomiſtarum ſententia.

39. Quintus ſit *Felix* hujus nominis IV. die 12. Julii anni 526. Pontifex Romanus conſecratus, qui ad lites de auxiliis Divinæ gratiæ, per centum ferè annos Gallias turbantes, Apoſtolicâ auctoritate ſopiendas, vigintiquinque capitula ad gratiam, & liberum arbitrium ſpectantia, atque ex S. *Auguſtini* præſertim doctrina ſelecta, ad clariſſimum virum *Cæſarium* Arelatenſem Epiſcopum tranſmiſit, ipſi, cæteriſque Epiſcopis tranſcribenda: inſigne præbens poſteris documentum, ut in controverſia de gratia ad ejuſdem Sancti Doctoris doctrinam confugiant: ut legitur in Synodi *Arauſicanæ* Præfatione, & comprobat *Gennadius* cap. 86. dicens: *De gratia quoque, & libero arbitrio edidit teſtimonia Divinarum Scripturarum, & Sanctorum Patrum judiciis munita, ubi docet, nihil hominem de proprio aliquid boni agere poſſe, niſi eum divina gratia prævenerit.* Quod opus etiam Papa *Felix* per ſuam Epiſtolam roboravit, & id latiùs promulgavit; in Concilio nempè *Arauſicano*, cujus Concilii quot ſunt capitula, tot ſunt ſententiæ Catholicæ Eccleſiæ ſtabilitæ ab iſto Summo Pontifice, & à quibus abſque prævaricationis piaculo nulli fideli recedere licet.

40. Sextus ſit *Bonifacius* Papa II. Epiſt. 2. ad *Cæſarium* Arelatenſem, ejus rogatu confirmans ea, quæ in Synodo *Arauſicana* fuerant definita, ſequentibus verbis: *Indicas enim, quòd aliqui Epiſcopi Galliarum, cum cætera jam bona ex Dei acquieverint gratia provenire, fidem tantùm, quâ in Chriſto credimus, naturæ eſſe velint, non gratiæ; & hominibus ex Adam, quod dici nefas eſt, in libero arbitrio remanſiſſe, non etiam nunc in ſingulis miſericordiæ divinæ largitate conferri: poſtulans, ut pro ambiguitate tollenda, confeſſionem veſtram, quâ vos è diverſo fidem rectam in Chriſto, totiuſque bonæ voluntatis initium, juxta Catholicam veritatem, per prævenientem Dei gratiam ſingulorum definitis ſenſibus inſpirari, auctoritate Sedis Apoſtolicæ firmaremus. Atque ideò, cùm de hac re multi Patres, & præ cæteris beatæ recordationis Auguſtinus Epiſcopus, ſed & majores noſtri Apoſtolicæ Sedis Antiſtites, ita ratione probentur diſſeruiſſe latiſſimâ, ut nulli ulteriùs deberet eſſe ambiguum, fidem quoque nobis ipſam venire de gratia, ſuperſedendum duximus reſponſione multiplici; maximè cùm ſecundum eas, quas ex Apoſtolo direxiſti ſententias, quibus dicit: Miſericordiam conſecutus ſum, ut fidelis eſſem, & alibi: Vobis datum eſt pro Chriſto, non ſolùm, ut eum credatis, verum etiam, ut pro eo patiamini; evidenter appareat, fidem, quâ in Chriſto credimus, ſicut & omnia bona, ſingulis hominibus ex dono ſupernæ venire gratiæ, non ex humanæ poteſtate naturæ: quod etiam fraternitatem tuam, habitâ collatione cum quibuſdam Sacerdotibus Galliarum, juxta fidem gaudemus ſenſiſſe Catholicam; in his ſcilicet, in quibus uno, ſicut indicaſti, conſenſu definierunt, fidem, quâ in Chriſto credimus, gratiâ divinitatis præveniente conferri, adjicientes etiam, nihil eſſe prorſus ſecundùm Deum boni, quod ſine Dei quis gratia aut velle, aut incipere, aut operari, aut perficere poſſit, dicente ipſo Salvatore noſtro: Sine me nihil poteſtis facere. Certum eſt enim, atque Catholicum, quia in omnibus bonis, quorum caput eſt fides, nolentes nos adhuc miſericordia divina præveniat, ut velimus, inſit nobis cùm volumus; ſequatur etiam, ut in fide duremus, ſicut David Propheta dicit: Deus meus miſericordia ejus præveniet me. Et iterum: Miſericordia mea cum ipſo eſt. Et alibi: Miſericordia ejus ſubſequetur me. Similiter & B. Paulus dicit: Aut quis prior dedit ei, & retribuetur illi? Quoniam ex ipſo, & per ipſum, & in ipſo ſunt omnia. Undè nimis eos, qui contra ſentiunt, admiramur, uſque eò vetuſti erroris adhuc reliquiis prægravari, ut ad Chriſtum non credant Dei beneficio, ſed naturæ veniri; & ipſius naturæ bonum, quod Adæ peccato noſcitur depravatum, Auctorem noſtræ fidei dicant magis eſſe, quàm Chriſtum, nec intelligunt ſe Dominicæ reclamare ſententiæ dicenti: Nemo venit ad me, niſi datum fuerit illi à Patre meo. Sed & B. Paulo ſimul obſiſtere clamanti ad Hebræos: Curramus ad propoſitum nobis certamen aſpicientes in Auctorem fidei, & conſummatorem Jeſum Chriſtum. Quæ cùm ita ſint, invenire non poſſumus, quid ad credendum in Chriſto, ſine Dei gratia, humanæ deputent voluntati; cùm Chriſtus Auctor, Conſummatorque ſit fidei. Quapropter affectu*

con-

congruo ſalutantes, ſupraſcriptam confeſſionem veſtram conſentaneam Catholicis Patrum regulis approbamus. Illos autem, qui præcedente fide cætera, ſicut indicas, volunt gratiæ deputare, ſuâ profeſſione conſtringimus, ut multò magis dono gratiæ etiam fidem cogantur adſcribere, præter quàm nihil eſt boni, quod ſecundùm Deum quilibet valeat operari, ſicut Beatus Apoſtolus dicit: Omne quod ex fide non eſt, peccatum eſt. Quod cùm ita ſit, aut nullum bonum gratiæ deputabunt, ſi ei fidem ſubtrahere moliuntur: aut ſi quod bonum eſſe dicunt de gratia, ipſa neceſſariò fides erit gratiæ deputanda. Si enim nihil boni eſt ſine fide, fides autem ipſa venire negetur ex gratia; nullum, quod abſit, bonum erit gratiæ deputandum. Ait enim Jacobus Apoſtolus: Omne donum bonum, & omne donum perfectum deſurſum eſt, deſcendens à Patre luminum, ſed & ipſi fatentur, ut dicis, dona cætera donari per gratiam; ipſa autem bona per fidem ſubſiſtere non ambigunt univerſa. Ipſa ergo neceſſariò fides erit gratiæ deputanda, à qua bonum, quod gratiæ tribuunt, ſeparare non poſſunt. His itaque breviter aſſignatis contra reliquas Pelagiani erroris ineptias, quas illa videtur Epiſtola continere, quam à quodam tibi mandaſti Sacerdote tranſmiſſam, reſpondendum non duximus, quia ſperamus de miſericordia divina, quòd ita per miniſterium tuæ fraternitatis, atque doctrinam, in omnium, quos diſſentire mandaſti, dignabitur cordibus operari, ut ex hoc omnem bonam voluntatem non ex ſe, ſed ex divina credant gratia proficiſci, cùm ſe ſenſerint id jam velle defendere, quod nitebantur pertinaciter impugnare. Scriptum eſt enim: Præparatur voluntas à Domino; & alibi: Scio, quia non poſſum eſſe continens, niſi Deus dederit, & hoc ipſum erat ſapientiæ, ſcire cujus eſſet hoc donum. Quibus verbis feliciter obtinetur gratia efficax, (& quidem ab intrinſeco, ut manifeſtum ipsâ verborum energiâ videtur) quam impugnabant Pelagiani, eiſdemque argumentis ſtabilitam credidit Summus Pontifex, quibus Thomiſtæ ſuam probant ſententiam.

41. Septimus ſit *Joannes* II. Epiſt. 3. ad *Senatores*, S. *Auguſtini* doctrinam amplectens, ſic de tanto Doctore loquens: *Item S. Auguſtinus, cujus doctrinam ſecundùm Prædeceſſorum meorum ſtatuta Romana ſequitur, & ſervat Eccleſia.* Et infrà prædeſtinationem confitens, hanc probat teſtimonio D. *Auguſtini*. Accedunt & alii Summi Pontifices, quos vetuſta ſæcula hanc noſtram doctrinam docentes adoraverunt; & quorum non ingrata noſtra Schola recreatur memoria. *Adrianus* I. in Epiſt. ad Epiſcopos Hiſpaniæ, ubi circa prædeſtinationis doctrinam ferventior tunc temporis erat contentio: *Teneatur ergo prædeſtinationis veritas à fidelibus cunctis: quia quiſquis Divinum non credit in hac prædeſtinatione conſilium, non perveniet ad glorioſum ejuſdem prædeſtinationis effectum. Nicolaus* I. qui Concilium *Lingonenſe* confirmavit, cujus Acta ſunt eadem, ac Concilii *Valentini*. Hic teſte S. *Prudentio* Tricaſſino Epiſcopo in ſuis Annalibus, ita decrevit. *Nicolaus Papa Pontifex Romanus de gratia Dei, & libero arbitrio, de veritate geminæ prædeſtinationis, & de Sanguine Chriſti, ut pro*

credentibus omnibus fuſus ſit, fideliter confirmat, & catholicè decernit. *Innocentius III.* & *Innocentius V.* æquæ virtutis, ac ſapientiæ ſuffragio notiſſimi, qui in ſuis operibus doctrinam gratiæ, & prædeſtinationis, quam ipſi tenuerant, apertiſſimè docent.

42. *Sixtus* IV. qui anno 1474. damnavit *Petrum Rivium* Academiæ Lovanienſis Profeſſorem, qui decreto, & auxilio ab intrinſeco efficaci deſtrui liberum arbitrium, hoc nixus fundamento propugnabat. *Quod per neceſſariam conſequentiam ſequitur ex inimpedibili, hoc eſt inimpedibile.* Cujus damnationis fidem faciunt Mag. *Lemos*, *Alvarez*, *Sylvius*, & alii videndi apud Mag. *Serry* Hiſtoriâ Congregationum de auxiliis divinæ gratiæ. Firmat hanc eandem doctrinam *Adrianus* VI. qui contorſit & ipſe in *Lutherum* Apoſtolici Oraculi fulmina poſt *Leonem* X. Hic libro, quem ſcripſit, in 4. Sententiarum, duplex diſcriminavit auxilii divini genus: alterum ſufficientis, alterum abundatioris gratiæ: illud, quo poſſit converti, hoc, quo convertitur. Sic ille pag. 103. *Ideò ſi debeant ad Deum carnalia corda, id eſt, peccatores converti: opus eſt, pluſquam ſufficienti gratia, id eſt, divina aſſiſtentia, ſed abundanti, & quæ onus in magna parte alleviet. Hanc ſcilicet gratiam abundantem ob hominum mala merita, quaſi indignis ſæpè ſubtrahit, ut ſint quaſi vulnerati dormientes in ſepulcris, quorum non eſt memor amplius &c.* En illud auxilium ſufficiens, quò poteſt converti, vel gratia ſufficiens, quæ dat potentiam proximam, & non actum. En gratia efficax, quam vocat *Adrianus* gratiam pluſquam ſufficientem, & abundantem, quâ invictiſſimè convertuntur, non tantùm quâ converti poſſunt: quod genus gratiæ divinæ efficaciſſimum ex intentione, & propoſito Dei prædeſtinantis agnoſcit. Et tandem, en gratia quam Deus interdum ſubtrahat peccatoribus: nempè abundantior, non tamen ſufficiens, quâ poſſunt converti, etſi eâ non convertantur.

43. *Sixtus* V. in eadem doctrina conſtans, pro gratia ab intrinſeco efficaci tulit ſuffragium, cujus veritatis teſtis locupletiſſimus eſt Pater *Henricus Henriquez* lib. de fine hominis cap. 12. *Satis videtur, ſi ſententia affirmans electionem ad gloriam, factam eſſe ex prævifis electorum meritis, damnetur notâ temeritatis, ex Doctoribus Scholaſticis ſuprà citatis, eſſeque planè contra Auguſtinum conſtat: quem Auguſtinum Patres in Conciliis, & major, meliorque pars Theologorum antiquorum, & torrens Recentiorum ſapientûm ſequitur in omni ferè Academia Orbis Chriſtiani. Quidam doctus prædicavit in Academia Lovanienſi oppoſitum cum magno ſcandalo Academiæ; & re ad Sixtum V. delatâ, ſuſtinuit ſuæ temeritatis acrem reprehenſionem.*

44. Quid inſigne, & aſſiduum commendandæ, ac defendendæ S. *Thomæ* doctrinæ ſtudium referam *Pauli* IV. *Joannis Petri Caraffa*, qui Ordinis S. P. *Dominici* Inſtitutum in ipſa pueritia petiit, à quo à Parentibus optimo propoſito reclamantibus vi abductus eſt, ut ſcribit *Petrus Matthæus* J. U. D. in Summa Conſtitut. Summor. Pontif., qui tractatum S. *Doctoris* ſuper quatuor libros ad *Hannibaldum* diù ſepultum, ac penè amiſſum in lucem reduxit, ut teſtatur Fr. *Thomas Nerius* Floren-

rentinus in præfat. ad Lect. his verbis: *Quoniam Sanctiſſimi Domini Pauli IV. Pont. Max. cùm eſſet adhuc in minoribus, pium deſiderium fuit cunctis prodeſſe, hoc D. Thomæ aureum opus, quod diu quaſi ſub terra latuerat, in lucem ejus providentia extulit, quod veluti totius Sacræ Theologiæ Summarium quoddam eſt.... Placuit eidem Sanctiſſimo D. N., ut in marginibus alia tibi aſſignarem loca, in quibus eadem D. Thomas pertractat.* Hunc Summum Pontificem Lectioni operum S. *Thomæ* ſic addictum refert *Graveſonius* tom. 7. Hiſtor. Eccleſiaſt., ut D. *Thomam appellare ſolitus eſſet Baculum ſenectutis ſuæ, & de eodem Doctore Angelico aliquando dixerit: extinctam in ipſo puerperio Neapolim; cùm enixa Thomam eſt. Quâ ſententiâ innuere volebat Summus ille Pontifex, numquam Urbem Neapolitanam alterum Thomam, ſeu alterum ingeniorum, doctrinæ, ſanctitatiſque miraculum par, aut ſimile Orbi Chriſtiano daturam. Addebant inſuper viri illi eruditi, Paulum IV. Pont. Max. in perpetuam memoriam præcipuæ illius venerationis, qua S. Thomam Aquinatem, civem ſuum, proſequabatur, ſtatuiſſe ut ſingulis annis Sacra Solemnia in Eccleſia S. Mariæ ſuper Minervam à Sacro Cardinalium Collegio die 7. menſis Martii Doctori Angelico dicata celebrarentur, eumque ad Purpuratos Patres concionem in S. Doctoris laudem habuiſſe, cùm primum peracta eſt eadem celebritas, cui etiamnùm, recurrente quotannis die 7. menſis Martii, intereſſe ſolent Eminentiſſimi Cardinales, ad quos inter Miſſarum ſolemnia Latinam Orationem, in laudem S. Thomæ concinnatam habet in eadem Eccleſia S. Mariæ ſuper Minervam juvenis Familiæ Dominicanæ alumnus.* Quarè cùm egregium ſuum in *Thoma* ſtudium collocaverit, ad pulcherrimum ejuſdem S. *Doctoris* decus, fructuſque ſuæ doctrinæ amplificandos, hoc ampliſſimum Conventui S. *Stephani* Salmanticenſis, amoris reliquit monimentum.

PIUS EPISCOPUS,

SERVUS SERVORUM DEI,

Univerſis Chriſti fidelibus, præſentes literas inſpecturis, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

SAlvatoris, & Domini Noſtri Jeſu Chriſti, Dei Patris Unigeniti, qui ad hujus mundi infima, ut humanum genus, peccatorum mole obrutum, Æterno Patri reconciliaret, deſcendere, & carnem noſtram ex utero Virgineo aſſumere, ac tandem acerbiſſimum Crucis tormentum ſubire dignatus eſt, exempla ſequentes oves gregis ſui curæ noſtræ divinitus commiſſas ad vitam lucis æternæ, quantum cum Deo poſſumus, perducere conamur, & juxta creditum Nobis Apoſtolicæ ſervitutis officium, fideles ſingulos, quorum merita pro demeritis penitus ſunt imparia, ad devotionis ſinceritatem, & piorum locorum quorumlibet, præ-

præſertim Monaſteriorum, in Sanctorum Dei Martyrum honorem inſtitutorum, viſitationem ſpiritualibus muneribus, Indulgentiis videlicet, & peccatorum remiſſionibus libenter invitamus, ut per piorum operum exercitium, macula ſuorum abolita delictorum, ad ſempiternæ beatitudinis gaudia feliciter pervenire mereantur. Ut igitur inſignis Academia Salmantina, quæ, ſicut accepimus, feſtivitatem S. Thomæ de Aquino, in Eccleſia Conventus S. Stephani Salmantini Ordinis Fratrum Prædicatorum, quotannis celebrare conſuevit, ad tanti Doctoris, ex cujus Sacra Doctrina quanti fructus Eccleſiæ Dei pervenerint, & quotidiè perveniunt, nullus eſt ferè, qui neſciat, ſanctiſſimos mores imitandos, aſſequendam doctrinam, & feſtum majori cum devotione celebrandum, quod ad Dei gloriam, & Eccleſiæ Catholicæ bonum cedere dubium non eſt, avidius accendantur, dictaque Eccleſia prædicti Conventus, ad quam, ſicut etiam accepimus, dilectus filius Petrus Fernandez, dicti Ordinis profeſſor ſingularem gerit devotionis affectum, in debita veneratione habeatur, ac congruis frequenter honoribus, & Chriſti fidelium animarum ſaluti opportunè conſulatur, ipſique Chriſti fideles eò magis ad Apoſtolicæ Sedis obedientiam retinendam, & devotionem, quâ illam proſequuntur, conſervandam afficiantur, quò majora beneficia ab illa ſe recepiſſe cognoverint, de Omnipotentis Dei miſericordia, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus auctoritate confiſi, omnibus, & ſingulis utriuſque ſexus Chriſti fidelibus undecumque exiſtentibus verè pœnitentibus, & confeſſis, ſeu ſtatutis à jure temporibus, firmum confitendi propoſitum habentibus, qui dictam Eccleſiam in ſingulis S. Thomæ, & S. Stephani prædictorum feſtivitatibus proximè futuris, & deinde annis ſingulis, quando videlicet, & quotieſcumque in diem Dominicam, aut propter annum biſſextilem, ipſum feſtum S. Thomæ in ſecundam feriam inciderit, à primis Veſperis uſque ad occaſum Solis feſtivitatem hujuſmodi reſpectivè devotè viſitaverint, & ibi pro pace S. Matris Eccleſiæ, & felici ſtatu Romani Pontificis, vel alias oraverint, quoties id fecerint, Plenariam omnium, & ſingulorum peccatorum, & delictorum ſuorum Indulgentiam remiſſionem, & abſolutionem in forma Jubilæi ampliſſima, prout in illius anno Eccleſias Almæ Urbis, & extra illius muros, ad id pro tempore deputatas, viſitantibus concedi ſolet auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium, perpetuo miſericorditer in Domino concedimus, & elargimur. Quando verò S. Thomæ, & S. Stephani feſtivitates, in aliis diebus quam in Dominica, & propter annum biſſextilem in ſecunda feria hujuſmodi evenerint, tunc eis, qui dictam Eccleſiam in eiſdem feſtivitatibus, à primis Veſperis, uſque ad occaſum Solis ſingularum feſtivitatum earumdem ſimiliter viſitaverint, ibique, ut præfertur, oraverint, quoties id fecerint, toties pro qualibet die feſtorum eorumdem, quadraginta annos, & totidem quadragenas, de injunctis ſibi pœnitentiis in forma Eccleſiæ conſueta relaxamus. Præterea, ut ipſi Chriſti fideles Indulgentiarum hujuſmodi, Deo propitio, facilius efficiantur participes, eis, & eorum ſingulis, qui in ſingulis feſtivitatibus die Dominica contingentibus hujuſmo-

juſmodi, Sacroſanctum Euchariſtiæ Sacramentum ſuſcipere voluerint, & non alias, ut quoſcumque ſibi bene viſos Presbyteros ſæculares, vel dicti, aut quorumdam aliorum Ordinis regulares idoneos; per Ordinarium approbandos, in ſuos poſſint eligere Confeſſores, qui Confeſſionibus ſuis, diligenter auditis, ipſos, & eorum ſingulos ab omnibus excommunicationis, aliiſque ſententiis, cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis, à jure, vel ab homine latis, ſine præjudicio tertii, nec non ab eorum omnibus, & ſingulis peccatis, criminibus, exceſſibus, & delictis, quantumcumque gravibus, & enormibus, etiam locorum Ordinariis, ac Sedi Apoſtolicæ reſervatis, præterquam in Bulla die Cœnæ Domini legi conſueta contentis, eadem auctoritate abſolvere, eiſque pro commiſſis pœnitentiam ſalutarem, injungere, necnon vota quæcumque ultramarino, viſitationis liminum ipſorum Apoſtolorum Petri, & Pauli de Vrbe, & S. Jacobi in Compoſtella, necnon caſtitatis, & Religionis votis dumtaxat exceptis, in alia pietatis opera commutare valeant, plenam, & liberam facultatem ſimiliter concedimus, præſentibus, quas ſub quibuſvis illarum, aut ſimilium, vel diſſimilium Indulgentiarum, & gratiarum, revocationibus, ſuſpenſionibus, limitationibus, moderationibus, derogationibus, reſtrictionibus, aut aliis contrariis diſpoſitionibus; etiam per Nos, & Succeſſores noſtros Romanos Pontifices pro tempore exiſtentes, vel dictam Sedem, etiam in favorem ſabricæ Principis Apoſtolorum de dicta Vrbe, Cruciatæ Sanctæ, vel expeditionis contra Infideles, & quibuſvis aliis cauſis, etiam ad Imperatoris, Regum, Ducum, vel aliorum inſtantiam, ſeu etiam motu proprio, & ex certa ſcientia, ac de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, ſub quibuſcumque tenoribus, & formis, ac cum quibuſvis clauſulis, & decretis, quomodolibet canonice, & de facto, nunc & pro tempore emanatis, nullatenus umquam comprehenſas, ſed ſemper ab illis exceptas, & quoties illæ emanabunt, toties in priſtinum, & validiſſimum ſtatum reſtitutas, & de novo conceſſas, fore, & cenſeri, ipſiſque Chriſti fidelibus ſuffragari, decernimus, perpetuis futuris temporibus duraturis. Volumus autem, quod ſi fidelibus Eccleſiam S. Stephani prædictam viſitantibus, aliqua alia Indulgentia ibi per Nos conceſſa fuerit, præſentes nullæ ſint. Datum Romæ apud S. Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1564. *Pontificatus noſtri anno* 5. Cæterùm dum horum, & aliorum Summorum Pontificum mentem proſequi ſtudio vitandi prolixitatem vetamur, præterire non poſſumus hæc quatuor auguſtiſſima ſapientiæ, ac virtutis nomina, in mundi lucem ad univerſale Eccleſiæ candelabrum collocata, *Clementem* VIII., *Paulum* V., *Alexandrum* VII., & *Clementem* XI.

45. *Clemens* VIII. quem tot ſapientiæ ſplendoribus radiantem doctrinæ excellentia commendat, *Auguſtini* de gratia, & libero arbitrio doctrinam amplexus eſt, ut probat ſcriptum ab hoc Summo Pontifice congregationi de auxiliis exhibitum, in quo præcipua S. *Auguſtini* de gratia *Chriſti* dogmata ipſius *Auguſtini* verbis exponuntur. Hìc n. 1. legitur: *Secundùm Sanctum Auguſtinum datur duplex adjutorium gratiæ Divinæ*. Et num. 2. *Duplex gratia operans, & cooperans*. Et

num. 3.

num. 3. *Gratia Dei eſt, quòd quis habeat ſuaſores ad bonum*. Et n. 4. *Secundùm Sanctum Auguſtinum datur gratia efficax, imò efficaciſſima, nec tamen per eam læditur libertas humani arbitrii*. Et num. 5. *Hæc gratia habet ſuam efficaciam ab Omnipotentia Dei, & à dominio, quod Summa Divina Majeſtas habet in voluntates hominum, ſicut in cœtera omnia, quæ ſub Cœlo ſunt ſecundùm S. Auguſtinum*. Et num. 6. *Per hanc gratiam ſecundùm Auguſtinum agit Deus omnipotens in cordibus hominum motum voluntatis eorum, faciendo ex nolentibus volentes, ex repugnantibus conſentientes, ex oppugnantibus amantes*. Et num. 7. *Hanc gratiam efficacem ſecundùm S. Auguſtinum infundit Deus in cordibus noſtris per operationem Spiritus Sancti innumerabilibus, & occultiſſimis modis*. Et n. 8. *Hæc gratia Dei efficax ſecreta eſt ſecundùm S. Auguſtinum*. Et num. 9. *Hæc gratia efficax ſecundùm S. Auguſtinum eſt prævia, non pediſſequa: datur enim, non quia volumus, ſed ut velimus: adeò per ipſam efficit Deus, nedum ut operemur, ſed etiam ut velimus*. Et num. 10. *Effectus hujus gratiæ efficacis ſecundùm S. Auguſtinum eſt certus, & infallibilis*. Et num. 11. *Hæc gratia efficax ſecundùm S. Auguſtinum non inducit fatum, nec efficit propterea Deum acceptorem perſonarum, nec tollit prædicationem, & correptionem, ſed cum libertate humanæ voluntatis optimè conſiſtit*. Et num. 12. *Hæc gratia efficax, cur uni detur, & non alteri, occultioris judicii Dei eſt*. Et num. 13. *Hæc Dei gratia neceſſaria eſt ad ſingulos actus*. Et num. 14. *Hæc gratia nullis meritis noſtris redditur, ſed gratuitâ bonitate donatur; nullum enim noſtrum bonum meritum illam antecedit*. Et num. 15. *Donum perſeverantiæ eſt ſingulare quoddam Dei donum, non omnibus commune, per quod fit, ut perſeveret in bono quiſque uſque in finem*. Et in celeberrima de auxiliis diſputatione nihil opportuniùs ſe facturum credidit, quàm ut S. *Auguſtini* doctrina conſuleretur, & juxta ipſius mentem lites componerentur; quia nempè credidit, hanc de gratia controverſiam tam altè penetraſſe *Auguſtinum*, ut nihil ultrà deſiderandum ſupereſſet.

46. *Paulus* V. eodem zelo, & religionis, ac veritatis ſpiritu ductus, mortuo *Clemente*, reſolutorium hujus controverſiæ proceſſum urgere cœpit, causâque diſcuſsâ, auditiſque Conſultorum judiciis cum Eminentiſſimis Cardinalibus die 8. Martii 1606. deliberavit; An ad ſupremam ferendam ſententiam eſſet procedendum? Ut reverà procedendum eſſe declaravit, haberique juſſit 9. vel 10. Congregationes, ut omni diligentiâ, quâ major deſiderari nuſquam poterat, de propoſitionibus damnandis convenirent, in quo per ſex menſes maximâ ſollicitudine, ac zelo laboratum fuit. Cenſurâ inuſtæ propoſitiones ad 14. referuntur, quarum tres, nempè 12. 13. & 14. ad prædeſtinationem pertinent. Duodecima cenſura his verbis concepta erat. *Qui dixerit, Deum ab æterno non ita conſtituiſſe, propoſuiſſe, prædefiniſſe, ſeu prædeterminaſſe illos omnes, & ſingulos conſenſuros, credituros, operaturos, perſeveraturos, quicumque in tempore à Deo vocati ad ſalutem conſentiunt, & conſentientes credunt, operantur, & perſeverant, ut de-*

cre-

cretô abſolutô, id eſt, quô abſolutè vult, ut conſentiant, credant, operentur, ſeu perſeverent, præordinaverit unicuique eorum dare auxilium gratiæ, cujus virtutem, ſeu motionem præſcit, tam eſſe efficacem ad ſubjiciendum ſibi liberum arbitrium ejus, cui datur, ut ex ea certum ſit, & infallibile, & inſuperabile, quòd is conſentiet, credet, operabitur, ſeu perſeverabit, aut ejuſmodi decretum Dei abſolutum, ſeu efficacem motionem libertatem arbitrii tollere, vel ei adverſari; errat. Decima tertia ſic habebat. *Qui dixerit, præſcientiam de hominum ſalute, ſeu quôcumque illorum actu ad ſalutem pertinente, fundari non in virtute auxilii, ſeu motionis efficacis ad ſubdendum ſibi arbitrium ejus, cujus datur; ſed in præviſo uſu humani arbitrii, pro ſua libertate auxilio Dei utentis, vel non utentis: aut hujuſmodi præſcientiam eſſe neceſſariam ad conciliandum inter ſe auxilium gratiæ Dei, & liberum uſum humani arbitrii; errat ponendo in Deo ſcientiam, quæ nullum prorsùs habet, vel habere poteſt objectum.* Decima quarta ſic: *Qui dixerit, prædeſtinationem Electorum ſic pendere ab ipſorum arbitrio, ut non per efficaciam, ſeu virtutem auxiliorum, quæ Deus ſuâ prædeſtinatione decrevit dare, fiat, quòd benè iis utantur; ſed quia Deus in præſcientia ſua videns, quibus auxiliis pro ſua libertate benè utentur electi, hæc ipſis dare decreverit; errat, in illud incidens, prædeſtinationem Dei eſſe ex meritis hominis; ita nimirum ut gratia, quâ adjuvantur homines ad conſequendum effectum, & finem, ad quem ſunt prædeſtinati, idem iis detur, quia ipſi volunt uſu illo ſui arbitrii, quem pro libertate ſua adhibent, non autem ideò velint, quia per gratiam adjuvantur.* Rursùs Auguſtinianæ Doctrinæ incitatus ſtudiô, cùm Romæ *Joannis Caſſiani* opera typis excuſsa fuiſſent, ut diabolicum Pelagianæ Hæreſeos tumorem elideret, quô tertia decima collatio eſt reſperſa, ne eſſet ruinæ, & ſcandali occaſio, optimo conſiliô, quem contra ipſam Beatus *Proſper* libellum edidit, cui titulum inſcripſit, *Contra Collatorem*, unô comprehensô volumine, publicare mandavit; ut adjectis hoc S. *Proſperi* antidoto, aliiſque Scholiis, & annotationibus, lectoris animum à quibuſvis offenſionum periculis tutum faceret. Hanc æternam amoris Auguſtinianæ doctrinæ de gratia & libero arbitrio ſignificationem præbens, ut ſemper Eccleſia in S. *Auguſtini* doctrina conſtans perſeveret, Libertatem in nullum adduci diſcrimen ex gratia ab intrinſeco efficaci, ſolemni ſuô declaravit *Innocentius* X. decretô datò die 23. Aprilis anni 1653. ſequentibus verbis conceptô, ſuper quæſtione de divinis auxiliis, obſervanda eſſe decreta *Pauli* V. & *Urbani* VIII. ſuorum Prædeceſſorum: cujus & fidem locupletiſſimam facit *Dominus de Valencey* pro Chriſtianiſſimo Rege apud *Innocent. X.* Orator, in Epiſt., quam Romæ ſcripſit die 6. Junii anni 1653. ad *Comitem de Brienne*, in qua ei ſignificat, *Innocent.* X. palàm dixiſſe, *Se intactam penitùs reliquiſſe D. Auguſtini, ac D. Thomæ doctrinam, de gratia ſe ipſa efficaci; illudque dogma, ac totam ea de re controverſiam eôdem locô ſtare velle, quô fuerant à Clemente VIII., & Paulo V. conſtituta.*

47. Etiam *Alexander* VII. in ſuo Brevi ad Facultatem Lovanien-

nienſem ſub die 7. Auguſti monet, hortaturque, *Ut præclariſſimorum Eccleſiæ Doctorum Auguſtini, & Thomæ inconcuſſa, tutiſſimaque dogmata ſequantur*: iteratoque fulmine quinque *Janſenii* Propoſitiones profligavit. Satis explorata omnibus eſt Summorum Pontificum *Innocentii* XI. & XII., quorum primus ſuô decretô ſub die 23. Novembris 1679. damnavit, ut temerarias, ut minimum, & novas ſequentes delatas propoſitiones: *Deus donat nobis omnipotentiam ſuam, ut eâ utamur, ſicut aliquis donat alteri villam, vel librum*: Et, *Deus ſubjicit nobis ſuam Omnipotentiam*; Et ſecundus reſcripto ad Academiam *Lovanienſem* datò die 6. Februarii anni 1694. contra Fidei hoſtes, doctrinæ *Auguſtini*, & *Thomæ* certum, & glorioſum ſpondet triumphum his verbis: *Apoſtolica vos primùm auctoritate commonemus, ut, ſublatis contentionibus, ſapientiæ, quæ deſursùm, & pacifica eſt, vacetis; profitentes, ut aſſeritis, doctrinam præclariſſimorum Doctorum Auguſtini, & Thomæ: quorum ille tantæ ſcientiæ fuit, ut inter Magiſtros optimos etiam à noſtris Prædeceſſoribus haberetur, & cujus doctrinam, ſecundùm eorumdem Prædeceſſorum ſtatuta, Romana ſequitur, & ſervat Eccleſia: alter verò mirâ eruditione eamdem Dei Eccleſiam clarificat, & ſanctâ operatione fœcundat. Hos, dum Univerſitas veſtra doctrinæ duces ſecuta fuerit, ſecurè certabit, contra hoſtes Orthodoxæ Fidei, in Eccleſiæ gloriam, & ædificationem; excitabitque indies hanc Apoſtolicam Sedem, ut culmatiùs ei præſtet paternæ charitatis officia.*

48. Non minori fervore, quia eôdem horum Summorum Pontificum ſpiritu ductus *Clemens* XI., latitantes in foveis ſuis Janſeniſtas perſequens, totô impetu contra ipſos invectus, conſtitutionem, quæ incipit *Unigenitus*, quâ veluti ultimô ictu ipſos proſterneret, publicavit. At nè quis ſuſpicaretur, per dictam ſacroſanctam Conſtitutionem damnari ſententias, atque doctrinas, quas inſignes Catholicorum Scholæ abſque ulla cenſura hactenùs tenuerunt, tradiderunt; ne malum hoc, quod ab occultis, praviſque ſeminibus augetur quotidie, & ab ortu ſuo latiùs, longiùs diſtenderetur, Conſtitutionem edidit *Paſtoralis Officii* datam 5. Kalend. Septembris 1718. calumniæ opportunè ſequentibus verbis occurrens: *Niſi enim excœcaret eos malitia eorum, ac niſi diligerent magis tenebras, quàm lucem, ignorare non deberent, ſententias illas, ac doctrinas, quas ipſi cum erroribus per nos damnatis confundunt, palàm, & liberè in Catholicis Scholis etiam poſt editam à nobis memoratam Conſtitutionem ſub oculis noſtris doceri, atque defendi, illaſque propterea minimè per eam fuiſſe proſcriptas. Verùm ſupercecidit ignis contentionis, & æmulationis, & non viderunt ſolem lucidiſſimæ veritatis*. Et decretò ſuô ſub die 18. Januarii 1704. damnavit *tamquam impium, blaſphemum, necnon fulgidiſſimo Eccleſiæ lumini, maximoque Doctori S. Auguſtino, quinimmò ipſimet Eccleſiæ, atque Apoſtolicæ Sedi injurioſum* librum Gallicè inſcriptum: *Vera Eccleſiæ traditio in dogmate de prædeſtinatione, & gratia D. Launoii*: proferens inſuper à Deceſſoribus ſuis S. *Auguſtini* doctrinam magno ſemper in pretio habitam his verbis: *Paſtorali ſollicitudine, quantùm cum Domino poſſumus,*

ſumus, occurrere cupientes, nec non Romanorum Pontificum Prædeceſſorum noſtrorum, qui ejuſdem S. Doctoris præexcelſam doctrinam magno ſemper in pretio habuerunt, totoque mentis affectu amplexi fuerunt, laudabilibus veſtigiis firmiter inhærere volentes, &c. Hoc zelo veritatis ductus *Clemens XI.* declaravit ne plurimi fallacibus improborum hominum ſermonibus in laqueos erroris inducerentur; & ut alii pervicaces à teterrima erroris ſervitute in veram gratiæ libertatem adducerentur: ſicque cederent aliquando rationi temeritas, luci tenebræ, mendacium veritati.

49. *Clementi* ſucceſſit *Innocentius XIII.*, qui arma à quibuſdam è Bulla *Unigenitus* contra Dominicanos aſſumpta è manibus extorſit, declarans in Brevi ad *Ludovicum XV.* Galliæ Regem, dato die 22. Martii 1722. Pontificatus ſui anno I., ſe Prædeceſſoris ſui *veſtigiis inhærere, quo nihil ſanè potius & antiquius habere debet.*

50. Optimo Pontifici *Innocentio XIII.* morte præmaturâ nimis erepto, à quo maximum hoc ab omnibus diu optatum, atque ab illo Pontifice jam inchoatum negotium ad finem perducendum ſperabatur, ſucceſſit *Benedictus XIII.*, quem ad publicam concordiam, & tranquillitatem aut conſtituendam, aut conſervandam aptiſſimum gregi ſuo præfecit Deus. Nondum adhuc *Petri* Navis placido mari, ſecundis conſpiratium ventorum ductibus impulſa ferebatur; & quamquàm à naufragio periculum nullum eſſet, non mediocris tamen animos tenebat metus, ne tam ſæva procella, & horribilis tempeſtas, fideles multos, *Janſenii*, & *Queſnelli* opinionum fluctibus involutos, in æternam perditionem præcipites abriperet. Rebus ſic in ſummum diſcrimen adductis, & extremâ ſpe pendentibus, verè Deus eduxit tamquam lumen juſtitiam ſuam, & judicium ſuum tamquam meridiem; dum Sanctiſſimus hic Pontifex, indefeſſo pietatis intuitu ſuper Eccleſiæ vigilans cuſtodia, certiſſimæ iſtius veritatis, ſuâ Conſtitutione *Pretioſus*, præclarum dedit teſtimonium, necnon ſuo ſpeciali diplomate *Demiſſas preces* ſub die 6. Novembris 1722. verè marmori, aut æri inſculpendo, quod hìc integrum apponendum duxi, ne pretioſa iſta Margarita deſideretur in Opere iſto.

Dilectis Filiis univerſis Fratribus Ordinis Prædicatorum Profeſſoribus.

BENEDICTUS PP. XIII.

Dilecti Filii, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

D*Emiſſas preces, & æquiſſimas conquæſtiones veſtras, quas dilectus Filius Auguſtinus Pipia totius Ordinis Magiſter Generalis, Religioſæ vitæ exemplis, ac doctrina, prudentiaque commendatiſſimus, ſupplici libello ad nos detulit, ea benignitate complexi ſumus,*

quam & veſtra in Catholicam Religionem ampliſſima merita, & noſtra, quam dudum profeſſi ſumus, erga Ordinem Prædicatorum obſervantia filialis, noſtræque demum humilitati impoſitum paternæ charitatis, & ſollicitudinis officium poſtulabant. Quod igitur ægrè admodum, ut par eſt, moleſteque feratis, erroribus à fel. record. Clemente Papa XI. Prædeceſſore noſtro per Conſtitutionem, quæ incipit: Unigenigenitus Dei Filius ſaluberrimô, & ſapientiſſimô judiciô rejectis, damnatiſque; Auguſtinianæ, & Angelicæ doctrinæ nomen obtendi; indeque audere nonnullos Apoſtolicæ auctoritati, ac veſtræ exiſtimationi detrahere, quòd ipſa veſtrarum ſententiarum capita, ejus Conſtitutionis cenſuris, notiſque inuſta eſſe calumnientur, juſtam quidem animorum veſtrorum offenſionem laudi damus; qua nimirum vos germanos S. Thomæ diſcipulos maxime probaſtis. Magiſteriò enim tanti Doctoris imbutos nihil decet magis, quam ut in addictiſſima huic Sanctæ Sedi fide, obedientiaque præcipuum ſtudiorum ſuorum fructum, & laudem collocent; & abſonas, refragranteſque Apoſtolicis decretis opiniones, non averſentur modo, ſed per arma etiam lucis, & veritatis diſſipent, & evertant. Tantum tamen abeſt, ut vicem veſtram doleamus, ut vobis potius gratulemur, quòd hac etiam in parte cauſa veſtra ab hujus Sanctæ Sedis rationibus ſejuncta eſſe non potuerit, quodque alienæ prorſus, calumnioſæque interpretationes ad conflandam memoratæ Conſtitutioni invidiam temerè excogitatæ, ad injuriam quoque veſtri nominis redundarint. Cæterùm non adeò vobis erat aut dolendum, aut mirandum, quòd cum ipſis Divinorum librorum oraculis, & Apoſtolicis definitionibus pro impotenti, obfirmatoque partium ſtudio paſſim vis afferatur, hæc eadem contentionis, pervicaciæque licentia Angelicam doctrinam attentare non dubitaverit. Illud potius jurè mirandum, quod tam præpoſtero conſilio in hac cauſa locus eſſe potuerit, ubi S. Thomæ exploratiſſimis ſententiis damnati errores diſertiſſimè confutantur. Quandoquidem Omnipotentis Dei providentiâ factum eſt, ut Angelici Doctoris vi, ac veritate doctrinæ, non ſolùm innumeræ, quæ vel ipſius ætate, vel antea graſſatæ ſunt, ſed multæ etiam, quæ deinceps exortæ ſunt hæreſes, confuſæ, & convictæ diſſiparentur. Magno igitur animo contemnite, dilecti filii, calumnias intentatas ſententiis veſtris, de gratia præſertim per ſe, & ab intrinſeco efficaci, ac de gratuita Prædeſtinatione ad gloriam ſine ulla præviſione meritorum, quas laudabiliter hactenus docuiſtis, & quas ab ipſis SS. Doctoribus Auguſtino, & Thoma ſe hauſiſſe, & verbo Dei, Summorumque Pontificum, & Conciliorum decretis, & Patrum dictis conſonas eſſe Schola veſtra commendabili ſtudio gloriatur. Cùm igitur bonis, & rectis corde ſatis conſtet, ipſique calumniatores, niſi dolum loqui velint, ſatis perſpiciant, SS. Auguſtini, & Thomæ inconcuſſa, tutiſſimaque dogmata, nullis prorſus antedictæ Conſtitutionis cenſuris eſſe perſtricta; nequis in poſterum eo nomine calumnias ſtruere, & diſſenſiones ſerere audeat, ſub Canonicis pœnis diſtrictè inhibemus. Pergite porrò Doctoris veſtri opera Sole clariora, ſine ullo prorſus errore conſcripta, quibus Eccleſiam

ſiam

ſiam Chriſti mira eruditione clarificavit inoffenſo pede decurrere, ac per certiſſimam illam Chriſtianæ doctrinæ regulam Sacroſanctæ Religionis veritatem , incorruptæque diſciplinæ ſanctitatem tueri, ac vindicare . Hæc ſunt enim , dilecti filii , quæ Prædeceſſores noſtri de Sancti Thomæ doctrina ſenſerunt , & prædicarunt ; quæque nos , non modo ad curarum veſtrarum lenimentum , ſed ad animi quoque noſtri ſolatium libentiſſime uſurpamus , & præconio Apoſtolicæ vocis efferimus . Inclytus enim Ordo iſte , cui nomen dedimus , & quem expreſsè , Domino miſerante , profeſſi ſumus , eodem Angelicæ doctrinæ lacte nos aluit , ac licet impari inſtitutionis fructu ad gerendam Eccleſiarum ſollicitudinem eduxit ; ut privato etiam , diuturnoque colendarum artium experimento ediſcere potuerimus , quod ex Apoſtolatus ſpecula per haſce litteras annunciamus . Deum interea , qui pacem , & veritatem diligendam præcipit , ſupplices rogate , ut ſincero Angelici Doctoris ſtudio omnes in ſimplicitate cordis nitantur , quæ ille docuit , intellectu conſpicere , atque in unitate ſpiritus , & charitate fraternitatis , quæ ille egit , imitatione complere . Ac vobis , dilecti filii , Apoſtolicam Benedictionem peramanter impertimur . Datum Romæ apud S. Mariam Majorem ſub annulo Piſcatoris die 6. *Novembris* 1724. *Pontificatus noſtri anno primo -- Carolus Archiepiſcopus Emiſſenus .*

51. Breve hoc verè aureum,& Scholæ Thomiſtarum glorioſiſſimum meretur ſpeciali opere exponi , ac contra nonnullorum malas artes , machinationeſque defendi . In præſenti ſufficiet nobis ſummatim annotaſſe quædam . Et primò quidem expreſsè loquitur cum ſchola Thomiſtica , eam à calumniis vindicando , ut conſtat ex ejus epigraphe tenoris ſequentis , *adverſus calumnias doctrinæ SS. Auguſtini , & Thomæ intentatas* : quo jam apertè oſtendit eamdem omnino eſſe SS. Doctorum , & ſcholæ noſtræ doctrinam circa efficaciam Divinæ gratiæ , quam à calumniis vindicare intendit . Hinc referens dolorem , quô ſchola iſta afficiebatur ex tot callidis nonnullorum machinationibus , videns *erroribus damnatis .... Auguſtinianæ , & Angelicæ doctrinæ nomen obtendi , indeque audere nonnullos Apoſtolicæ auctoritati , ac veſtræ exiſtimationi detrahere , quòd ipſa veſtrarum ſententiarum capita ejus Conſtitutionis cenſuris , notiſque inuſta eſſe calumnientur* , eamdem agnoſcit Summus Pontifex *Auguſtini* , & *Thomæ* doctrinam circa efficaciam gratiæ , quam propugnat ſchola Thomiſtarum . Et quia eamdem credidit , dolorem ex intentata calumnia approbat , dicens : *Juſtam quidem animorum veſtrorum offenſionem laudi damus , quâ* nimirum *vos germanos S. Thomæ Diſcipulos maxime probaſtis* . Agnoſcit ergo hujus ſcholæ Profeſſores germanos *S. Thomæ* Diſcipulos , quod iterum declarat , dicens : *Cæterùm non adeò vobis erat aut dolendum , aut mirandum , quod cum ipſis Divinorum librorum oraculis , & Apoſtolicis Definitionibus .... vis afferatur , hæc eadem contentionis , pervicaciæque licentia Angelicam doctrinam attentare non dubitaverit . Illud potius jure mirandum , quod tam præpoſtero conſilio in hac cauſa locus eſſe potuerit , ubi S. Thomæ exploratiſſimis ſententiis damnati*

nati errores diſertiſſime confutantur. Ex quibus eleganter concludit; *Magno igitur animo contemnite, dilecti filii, calumnias intentatas ſententiis veſtris de gratia præſertim per ſe, & ab intrinſeco efficaci, ac de gratuita prædeſtinatione ad gloriam ſine ulla prævisione meritorum, quas laudabiliter hactenus docuiſtis, & quas ab ipſis Sanctis DD. Auguſtino, & Thoma hauſiſſe, & verbo Dei, Summorumque Pontificum, & Conciliorum Decretis, & Patrum dictis conſonas eſſe, ſchola veſtra commendabili ſtudio gloriatur*. Quis hæc legens non videat eamdem eſſe Sanctorum *Auguſtini*, & *Thomæ*, ac Thomiſtarum doctrinam? Si enim ad mentem Sanctiſſimi doctrina ſcholæ Thomiſticæ de efficacia gratiæ non eſt ipſa genuina mens *D. Thomæ*: ex eo quòd errores damnati exploratiſſimis *S. Thomæ* ſententiis diſertiſſime confutantur, minimè ſequitur, quòd ſententia noſtræ ſcholæ non ſubjaceat peſſimis iiſdem calumniis. Inconſequenter ergo infertur: *Magno igitur animo comtemnite calumnias intentas ſententiis noſtris &c.* Inconſequenter, quòd ſchola commendabili ſtudio gloriari debeat has ſententias à SS. DD. hauſiſſe. Quæ ergo eſt doctrina illa conſona verbo Dei, & SS. PP. & ex *Auguſtino*, & *Thoma* hauſta, quam à calumniis vindicat? Noſtra profectò; quia ſi noſtra ſententia eſt hauſta ex *SS. Thoma*, & *Auguſtino*, hi verò ſuam doctrinam hauſerint ex Sacra Scriptura, non poteſt noſtra doctrina non eſſe hauſta ex iiſdem fontibus Sacræ Scripturæ.

52. Secundò, quid glorioſum magis ſcholæ Thomiſtarum, quàm videre Sedem Apoſtolicam nedùm partes ejus ſuſcipere, verùm & ad ejus partes ſe adjungere, dum decernit eos, qui Thomiſticarum *ſententiarum capita, ejus Conſtitutionis cenſuris, notiſque inuſta eſſe*, calumniantur, illos etiam *Apoſtolicæ auctoritati*, nedum Thomiſtarum *exiſtimationi detrahere*: ac ſi hac in parte *cauſa* Thomiſtarum *à Sanctæ Sedis rationibus ſejuncta eſſe non potuerit*; taliter, ut ſicut *alienæ prorſus, calumnioſæque interpretationes* à Queſnelliſtis, *ad conflandam memoratæ Conſtitutioni invidiam temerè excogitatæ, ad injuriam quoque* Thomiſtici *nominis* redundarunt: viciſſim interpretationes ſimiles à quibuſdam, qui Conſtitutionem præfatam recipiunt, ſimili modo excogitatæ ad *conflandam* Thomiſtico nomini *invidiam*, *ad injuriam quoque* memoratæ Conſtitutionis redundant. Hæc ſumma, & perfecta, admirabilis, & ampliſſima eſt ſcholæ Thomiſticæ gloria, quòd eam Sancta Sedes, cum admiratione quadam, hoc honore dignam putet. Nullam jam mercedem pro tot laboribus ſuſceptis Schola noſtra, præter hanc laudis, gloriæque, ac unionis deſideret: quâ, vel de qua Summus Pontifex ei gratulatur.

53. Tertiò, quòd S. Thomæ *exploratiſſimis ſententiis damnati errores diſertiſſimè confutantur*: adeoque etiam in hoc caſu verum eſſe elogium doctrinæ *S. Thomæ* à noſtro *S. Pio V.* olim datum de hæreſibus prioribus, & poſterioribus confutatis. Quartò calumniam eſſe, quòd ſententiæ de gratia per ſe, & ab intrinſeco efficaci, & prædeſtinatione gratuita ſint condemnatæ; quippe *bonis*, & *rectis corde*, immo ipſis etiam calumniatoribus, *niſi dolum loqui* velint, ſatis conſtare

SS. Au-

SS. *Auguſtini*, & *Thomæ inconcuſſa*, *tutiſſimaque dogmata nullis prorſus antedictæ Conſtitutionis cenſuris eſſe perſtricta*. Undè ſub Canonicis pœnis diſtrictè prohibetur, *ne quis impoſterùm eo nomine calumnias ſtruere, & diſſenſiones ſerere audeat*. Quintò, opera S. *Thomæ* eſſe ſine ullo prorſus errore conſcripta; ut olim etiam aſſeruit *Clemens* VIII. in Brevi ad *Neapolitanos*; adeòque meritò dicta ſint à S. *Pio* V. *certiſſima Chriſtianæ regula doctrinæ*. Sextò, notandum SS. *Auguſtini*, & *Thomæ* dogmata dici *inconcuſſa*, *tutiſſimaque*; ſicque terminata eſt illa quæſtio, quam aliqui olim moverunt circa Breve *Alexandri* VII. ad *Lovanienſes*, in quo ſimiliter SS. *Auguſtini*, & *Thomæ inconcuſſa*, *tutiſſimaque dogmata* præconizabantur. Septimò, ſtudium Thomiſticum eſſe amæniſſimum planum, in quo licet *inoffenſo pede decurrere*. Octavò, hæc eadem fuiſſe olim à Prædeceſſoribus Summis Pontificibus de S. *Thoma* prædicata; neque dici ſolùm oratorio modo per amplificationem, ſed, *præconio Apoſtolicæ vocis efferri*, atque *ex Apoſtolatûs ſpecula* per haſce litteras annuntiari: idque ex certa ſcientia, *quam ex privato*, *diuturnoque*, pluſquam quinquaginta annorum, *colendarum artium experimento* habere potuit optimus, & ſapientiſſimus Pontifex.

54. Denique Deum ſuppliciter rogandum, ut ſincero Angelici Doctoris ſtudio omnes in ſimplicitate cordis nitantur, quæ ille docuit, intellectu conſpicere, & quæ ille egit, imitatione complere. Rogo ergo impartialem Lectorem, ut diligenter attendat, qualiter hic Summus Pontifex loquatur de gratia per ſe ipſam, & ab intrinſeco efficaci. Dicit calumniam eſſe aſſerere eam eſſe per Bullam *Unigenitus* condemnatam. Calumniam hanc non ſolùm in dedecus Scholæ Thomiſticæ, ſed ipſius etiam Sedis Apoſtolicæ redundare. Thomiſtas ſententiam hanc laudabiliter hucuſque ſuſtinuiſſe, ac commendabili ſtudio gloriari ſe eam ab ipſis SS. DD. *Auguſtino*, & *Thoma* hauſiſſe, & verbo Dei, Summorumque Pontificum, & Conciliorum Decretis, & Patrum dictis conſonam eſſe. Ac omnia illa Summus Pontifex aſſerit ſe *Apoſtolicæ vocis præconio* efferre, atque ex *Apoſtolatus ſpecula* annuntiare. Quòd ſi in omnibus iſtis Scholaſtici Doctores convenirent cuncti, an non facerent ſententiam illam manifeſtè credibilem? Atqui majus eſt teſtimonium Summi Pontificis, quàm omnium etiam Scholaſticorum Doctorum: quid ergo mirùm, quod hanc ego dixerim aliquandò manifeſtè credibilem?

55. Hic *Ortizium* monere venit, ut in poſterum omittat expreſſionem, quam habet ſæpiùs, & nominatim pag. 16. ſcilicet: *Quarè fusè probare S. Ignatium, S. Franciſcum Borgia, S. Ludovicum Gonzaga, & alios fuiſſe mirè affectos in D. Thomam, nihil probat, ut indè confici poſſit, eos ſtetiſſe pro eo ſyſtemate, quod modo pugnaciter defendunt Patres Dominicani. Cùm enim in puncto de Prædeſtinatione, & quibuſdam aliis mens Divi Thomæ ſub lite ſit inter Patres Dominicanos, atque Jeſuitas, noverint univerſi Scholares, atque Doctores, nonniſi per injuriam poſſe PP. Dominicanos ſibi ſolis adrogare hunc Doctorem, & aliis eripere*. Hanc, inquam, expreſſionem, & alias ſimiles diſtin-

guen-

guentes ſententiam Thomiſtarum,& S.*Thomæ* in materia de gratia efficaci, & prædeſtinatione gratuita, quaſi alia eſſet mens S.*Thomæ*, & ejus fideliſſimorum Diſcipulorum , vulgò *Thomiſtarum* , omittat : talis enim diſcretio Thomiſtarum à ſuo Magiſtro, modo, ſine injuria hujus Brevis, necnon Conſtitutionum *Clementis* XII. , ut infrà videbimus , fieri non poteſt . Et ſpecialiter loquendo de hoc Brevi , Summus Pontifex nedùm laudat Thomiſtas, eo quòd injuriam S. *Thomæ* irrogatam , ab his , qui effutierunt damnatam eſſe ejus doctrinam , & S. *Auguſtini* per Conſtitutionem *Unigenitus* , ſuæ Scholæ injuriam reputaverint ; verùm hortatur eos , ut ſimiles calumnias ſibi , ac S. *Thomæ* eôdem conatu , & actu irrogatas intrepidè pergant contemnere , eamdem, quam hactenus tradiderunt, doctrinam tradere, imò gaudere debeant , quòd pro veritate cum & poſt S.*Thomam* certantes,cum eodem meruerint, pro eadem veritate,contumeliam pati:ſiquidem ipſe,dum Angelicæ doctrinæ lacte in Ordine Prædicatorum nutriretur , deprehendiſſe ſe atteſtatur , meritò aſſerere , ac commendabili ſtudio gloriari , quòd eorum de gratia per ſe efficaci , ac prædeſtinatione gratuita ſentententiæ verè ſint ex limpidiſſimis illis ſalutiferæ doctrinæ fontibus,Sanctæ Eccleſiæ Doctoribus *Auguſtino* , & *Thoma* hauſtæ , atque hoc , quod caput eſt omnium , & ſummoperè animadvertendum , *ex Apoſtolatus ſpecula* aſſerit ſe denuntiare . Undè nulli inferunt Thomiſtæ injuriam , dum aſſerunt ſe in duobus illis Scholæ ſuæ cardinibus , mentem Sanctorum Præceptorum ſuorum aſſecutos ; ſed id ſolùm publicant , & profitentur , quod Romanus Pontifex falli , & fallere neſcius *ex Apoſtolatûs ſpecula* denuntiavit . Quin potiùs poſt talem denuntiationem injuria fit ipſis nequaquam levis ab eis , qui ut *Caducifer* , diſtinguunt inter ſententias S. *Thomæ* , & Thomiſtarum: quin & ipſi Romano Pontifici injuria fit, dum hoc inficiando, aut erroris , aut privati affectûs virtualiter arguitur . Quod ſi non moveat eum reverentia Sanctæ Sedi debita (quod tamen non credo , quia non decet hominem eidem Sanctæ Sedi ſpecialiter devotum in ejuſdem Decretis ludere , & cavillari) ſaltem moveat eum ad abſtinendum ab his dicteriis , reverentia , quam profitetur ſe habere erga inclytam Societatem *Jeſu* , cujus ſe captivum fatetur pag. 37. num. 59. *Hinc me multum tenet obſtrictum* , inquiens , *atque captivum Societas illa Jeſu.* Moveat ergo eum tantæ Societatis auctoritas , quæ nihil niſi veritatem amans , dignum peculiaris obedientiæ, & ſubmiſſionis ad Decreta Pontificia ſpecimen toti Orbi laudabiliter præbet . Grave quippè nimis erit ei , à debita Summorum Pontificum Decretis , ac Conſtitutionibus obedientia deficere , quos Deus conſtituit ad perfectiſſimum Eccleſiæ ſuæ regimen , *Non enim convenit cum Deo contendere*, dixit *Pindarus*, quod & firmat *Homerus* , dicens : *Haud pugnare poteſt hominum cum Numine quiſquam* ; quod debitæ ſubmiſſioni maximè repugnat .

56. Hoc , quod zelo Apoſtolicæ veritatis his litteris declaravit Summus Pontifex , tanquam Eccleſiæ Doctor , & Princeps , confirmat in Bulla *Pretioſus* data Setiæ anno Incarnationis Dominicæ 1727. 7. Kalend. Junii Pontificatûs anno 4. Sic §. 41. loquens : *Quum autem*

ſilere

ſilere Nos minimè deceat de doctrina Angelici Doctoris Sancti Thomæ Aquinatis, cui ipſemet Ordo ſalubriter inſiſtit; ignoramus planè, quibus illam laudibus pro magnis ſuis in Eccleſiam meritis extollamus. Satiùs ergo ad abſolutum illius præconium putamus commemorare, ipſam ex Salvatoris Crucifixi ore, ſicuti piè teſtatur hiſtoria, fuiſſe probatam, & conſtanti Summorum Pontificum teſtimonio Orthodoxis commendatam Populis: Hoc potiſſimùm ſuis Conſtitutionibus, & litteris Apoſtolicis præſtitere Joannes vulgò XXII. in Conſtitutione XX., *cujus initium*: *Redemptionem miſit*. 15. *Kalend. Aug. anno Domini* 1323. *Clemens VI. Conſtitut. In ordine*. 8. *Idus Februar*. 1344. *Urbanus V. in diplomatibus*: *Copioſus*, & *laudabilis. Dat*. 10. *Kal. Julii*, & *prid. Kal. Septembris* 1368. *S. Pius V.* XXXVI. *Mirabilis Deus*. 3. *Idus April*. 1567. *Sixtus V.* LXXVI. *Triumphantis. Prid. Id. Martii* 1588. *Clemens VIII. In quo Nos. Et quantùm prodeſſe*. 22. *Novemb*. 1603. & : *Sicut Angeli.... Paulus V. Splendidiſſimi*. 17. *Decembris* 1607., & *Alexander VII. Litteras*. 7. *Auguſti* 1660. *Æquum verò erat, ut Angelica doctrina tanti Doctoris non vulgaribus efferretur encomiis, quæ Solis inſtar Mundum univerſum illuſtrans, uberrima Chriſtianæ Eccleſiæ bona peperit, paritque in dies ſingulos multiplici fructu, ſupremo Apoſtolicæ Sedis Magiſterio adversùs quoſcumque veteres, ac recentes errores, quos revincit, fidiſſimè famulans, eadem nos quoque diuturnis, atque aſſiduis ferè experimentis probè noſcentes per alias peculiares noſtras litteras incipien. Demiſſas preces*: *Dat*. 6. *Nov*. 1724. *calumnias ejuſdem Angelici Doctoris*, & *S. Auguſtini doctrinæ temerè irrogatas retudimus*, &, *prout rei gravitas expoſcebat, auctoritatis noſtræ præſidio eliminavimus. Luculentiùs verò æſtimationis argumentum in ipſam S. Thomæ doctrinam nunc edituri, quo magis, magiſque Prædicatorum Ordo, cæterique Orthodoxi, ac veri ipſius Sectatores ad illius ſinceram*, & *tutam profeſſionem inflammentur, prædictas omnes*, & *ſingulas Deceſſorum noſtrorum Conſtitutiones, Litteras, ſeu, ut vocant, Brevia, nec non omnia*, & *ſingula in eis contenta, ſuprema, quâ fungimur, auctoritate, motu, ſcientiâ*, & *deliberatione præmiſſis, comprobamus*, & *rursùs quatenùs opus fuerit, cum ipſiſmet editis nuper à Nobis litteris innovamus. Ut autem turbulenti, ac pertinaces tranquillitatis Eccleſiæ Catholicæ perturbatores deſinant Orthodoxam S. Thomæ doctrinam calumniari, ac ne deinceps præpoſteris*, & *à veritate alienis interpretationibus Apoſtolicas ipſas litteras noſtras, non ſine aperta, ut accepimus, verbis noſtris, ac etiam Deceſſorum noſtrorum irrogatâ violentiâ, tam Prædicatorum Ordinem, quàm alios veros illius Aſſeclas*, & *Sectatores inceſſere audeant, Conſtitut*. XCVIII. *quæ incipit*: *Paſtoralis Officii, fel. record. Clementis XI. omnibuſque in ea contentis firmiter inhærentes, ſub Divini interminatione Judicii, iterumque ſub Canonicis pœnis omnibus*, & *ſingulis Chriſtifidelibus mandamus, ne doctrinam memorati Sancti Doctoris, ejuſque inſignem in Eccleſia Scholam, præſertim ubi in eadem Schola de Divina gratia per ſe*, & *ab intrinſeco efficaci, ac de gratuita prædeſtinatione ad gloriam*

riam ſine ulla meritorum prævisione, agitur, ullatenus dicto, vel ſcripto contumelioſè impetant, ac veluti conſentientem cum damnatis ab Apoſtolica Sede, & ſignanter à Conſtitutione dict. fel. record. Clementis XI. incipiente Unigenitus, Janſenii, Queſnelli, & aliorum erroribus, traducant; à quibus S. Thomas, & vera Schola Thomiſtica, quàm longiſſimè abeſt, & abfuit, univerſis tam antiquis, quàm nunc Chriſti Eccleſiam vexantibus hæreſibus, & perniciofis aſſertis adverſans. Damnamus item folia, Theſes, & libros ante hac typis impreſſos, vel etiam, quòd Deus avertat, imprimendos; in quibus ad procreandam, ſeu fovendam doctrinæ S. Thomæ, Prædicatorum Ordini, aliiſque genuinæ Thomiſticæ doctrinæ Aſſeclis invidiam, deſignatæ, atque damnatæ à Nobis calumniæ aſſertivè renovantur, vel in aliam à germana prædictarum noſtrarum litterarum ſententia, ſive Deceſſorum noſtrorum mente, honorifica, atque faventia doctrinæ Thomiſticæ verba fallaciſſimè detorquentur. Deum veritatis, & pacis enixè rogantes, ut ad majora gloriæ ſuæ incrementa creditus Nobis Populus non minùs tradita à tanto Magiſtro ſalutari doctrina, quàm ipſius innocentium morum, & illuſtrium virtutum imitatione proficiat.

57. Hæc Sanctiſſimi Domini Noſtri *Benedicti* XIII. felici record. mens, & judicium. Hoc ſolemni approbationis elogio Scholæ noſtræ in dogmate de Prædeſtinatione, & gratia commendat doctrinam, qui ſi in minoribus fuit ejuſdem Scholæ Diſcipulus diſcendo; fuit etiam ad æternum ejus decus Orbis Pater, & Magiſter docendo. Ceſſet ergo quorumdam immoderata, & abrupta præſumptio, temeritate ſuâ plebis inſipientis tranquillitatem perturbans, ac ſi honoris, & proprii eſſet commodi, veritatem iſtam ab aliorum cogitatione, & affectu ſagaci ingenio depellere. Deſinant iſti malignantis naturæ ſpiritus ab his calumniis, adulteriniſque doctrinis, Thomiſticæ Scholæ pudicitiam corrumpere; cujus fructibus gratulari, & pios triumphos æmulari potiùs deberent ipſi, quàm garrulis clamoribus veritatem evertere. Juſti eſſe nequeunt, qui veritati, & tot Conſtitutionum juſtitiæ adverſantur: quibus etſi hæc veritas ultimato judicio non fuerit definita, certiſſimam eſſe tot Summorum Pontificum declarat conſenſus, quibus hæc de gratia D. *Auguſtini* doctrina verior, purior, lucidior ità apparuit, ut meritò dixerit *Baronius* in Not. ad tom. 10. cap. 9. *S. Auguſtini doctrina ulla ex parte impugnari, aut reprehendi non poteſt ſine manifeſto viginti, & ampliùs Pontificum contemptu, & ſine ſingulari S. Sedis Apoſtolicæ injuria.*

58. Gloriabitur ergo Thomiſtica Schola in veritate, ſecuritate, & certitudine hujus doctrinæ. *Neceſſe namque eſt*, inquit *Vincentius Lyrinenſis* Commonitorii cap. 38., *omnibus Catholicis, qui ſeſe Eccleſiæ legitimos filios probare ſtudent, ut SS. PP. Fidei inhæreant, adglutinentur, immoriantur; prophanas verò novitates deteſtentur, horreſcant, perſequantur. Concilio enim Epheſino divinitùs placuit, nihil aliud poſteris credendum decernere, niſi quod ſacra ſibi conſentiens SS. PP. tenuiſſet antiquitas.* Gloriabitur cum Sanctiſſimo Domino

Be-

Benedicto XIII., quòd doctrinam de gratia per ſe, & ab intrinſeco efficaci, ac de gratuita prædeſtinatione ad gloriam ſine ulla præviſione meritorum, quam laudabiliter hactenùs docuit, ab ipſis SS. Doctoribus *Auguſtino*, & *Thoma*, ſe hauſiſſe, & verbo Dei, Summorumque Pontificum, & Conciliorum Decretis, & Patrum dictis, conſonam eſſe: & commendabili ſtudio gloriabitur, nec erit vana jactatio, quia reverà ex his profundiſſimis ſapientiæ fontibus hauſit, & Patrum menti, & dictis eſt conſona ejus doctrina. Inſipiens namque eſſet Scholæ gloriatio, ſi non verè foret hauſta ex iſtis fontibus; ut notat *Angelicus Præceptor* ſuper illud *Apoſtoli* 2. ad *Corinth.* 12. verſ. 6. *Si voluero gloriari, non ero inſipiens, veritatem enim dicam*, ubi D. *Thomas* lect. 2. *Dicit autem, non ero inſipiens, quia gloriabitur de his, quæ habebat. Quando enim gloriatur quis de his, quæ non habet, ſtultè gloriatur. Apocalypſ.* 3. *Dicis, quia dives ſum, & locupletatus, & nullius egeo, & neſcis &c.* Ergo gloriatio Thomiſticæ Scholæ commendabilis erit, & non erit inſipiens, quia veritatem dicit, quòd doctrinam re ipsâ hauſerit à Sanctis Patribus, & à D. *Thoma*, cujus Angelici Doctoris vi, ac veritate doctrinæ, Omnipotentis Dei providentiâ factum eſt, ut non ſolùm innumeræ, quæ vel ipſius ætate, vel antea graſſatæ ſunt, ſed multæ etiam, quæ deinceps exortæ ſunt hæreſes, confuſæ, & convictæ diſſiparentur. Gloriabitur, pergens tanti Doctoris opera Sole clariora ſine ullo prorſus errore conſcripta, quibus Eccleſiam *Chriſti* mirâ eruditione clarificavit, inoffenſo pede decurrere, ac per certiſſimam illam Chriſtianæ doctrinæ regulam Sacroſanctæ Religionis veritatem, incorruptæque Diſciplinæ ſanctitatem tueri, ac vindicare. Et tandem gloriabitur, quòd *Benedictus* XIII. ſuâ Conſtitutione novum, & æternum credibilitatis præbeat fundamentum. Non ille ſimplex homo, ſed ſimul Vicarius *Chriſti*, Paſtor, Pater, & Magiſter totius Orbis. Non ibi privata, & ſimplex unius hominis perſona, ſed perſona publica, Papa cui ſumma poteſtas Eccleſiæ conjuncta eſt, *ex Apoſtolatûs ſpecula* loquitur. Hæc actio eſt operatio poteſtatis in hac ſingulari perſona collocatæ, & quâdam ſpeciali ratione à Deo gubernata. Enimverò ſi Spiritus Sanctus ex promiſſione *Chriſti Joan.* 15. & 16. manet nobiſcum in æternum, ut doceat omnem veritatem; quis dubitare poterit, quòd Capiti Eccleſiæ ſpeciali ratione aſſiſtat, ut benè in doctrinis approbandis Eccleſiam regat? Hæc ſanè ſuadent maximum hujus doctrinæ credibilitatis motivum, cùm non ſolùm in *Benedicto* XIII., ſed in tot Summis Pontificibus, ut cumulatiſſimè commonſtravimus, legatur veritas iſta probata, fulta, roborata, & apertiſſimè prædicata, & nulli Catholico debeat eſſe ſentiendi ambiguitas, dum vocem Summorum Pontificum audit, in quibus eſt ſecura, & præfulgida via, quæ ad veritatem ducit. Ampliùs enim quærere ignorantium eſt, qui non facilè percipiunt, ubi tutò conquieſcat ratio, vel quid ſit Conciliis, & Patribus, Summoque Pontifici cum ipſis unum, idemque concinentibus, diſſentire.

§. III.

Refellitur quædam Caduciferi reſponſio.

59. Efficaciſſimum hoc argumentum ex præfatis Conſtitutionibus Apoſtolicis deſumptum non diſſimulanter tulit *Caducifer*. Quarè tam Brevi, quod incipit *Demiſſas preces*, quàm Bullæ *Pretioſus* in omnibus in eis præcontentis Conſtitutione Sanctiſſimi Domini noſtri *Clementis* XII., quæ incipit *Romanus Pontifex*, eſſe derogatum, confidenter affirmat. Sic ille part. 2. punct. 11. num. 280. *Quoad Breve autem Demiſſas preces, ubi dicitur, quod glorietur Schola Thomiſtica, ſe laudabili ſtudio haurire contendere de D. Auguſtino, & Thoma doctrinam de Gratia per ſe efficaci, & de Prædeſtinatione ante prævisa merita: in primis etiam relata Conſtitutio SS. P. N. Clementis XII. tale Breve ſatis ibi revocatum tradit ſive in clauſula, in qua revocat omnia ea, quæ quomodolibet ad revocatas Bullas reduci, & concernere videbuntur, omnia reſtituendo in priſtinum ſtatum, ac ſi talia non emanaſſent; ſive in clauſula, in qua prohibet quidquid in illo genere proclive erat turbare Univerſitates, ac cœtus Eccleſiaſticos: veluti fecit illud Breve, dum ſub ejus clauſulis honorificis prætendebatur declaratio doctrinæ Thomiſticæ.* Et fol. 458. *Nota tertio. Inter litteras propterea à Summo Pontifiee P. N. Clemente XII. revocatas reperiri, ut ſupra conſtitit, pariter revocatam Bullam Benedicti XIII., quæ incipit* PRETIOSUS *una cum declarationibus ſub die* 28. *Septembris anno* 1728. *ab eodem Pontifiee factis ſub quibuſdam dubiis, circa intelligentiam rerum, in ipſa Conſtitutione contentarum, exortis. In quarum litterarum revocatione, ut credi poteſt, includitur illud Breve ab eodem Benedicto XIII. RR. PP. Dominicanis, quod incipit: Demiſſas preces. Quippe ex quo circa puncta ſpeculativa doctrinæ inter Academias, & DD. diſſidia non modica promanarunt: cum tenor Bullæ hujus Clementinæ revocatoriæ planè ejuſmodi omnia ſit abunde complexa, ut in ejus clauſulis ſupra datis proclive eſt relegere: & unde verba hæc paucula excerpimus. [Nos tamen, qui poſt varias altercationes, & difficultates de iiſdem litteris, & Conſtitutionibus excitatas, optatam S. Dei Eccleſiæ tranquillitatem præ oculis habemus... Ad præſervandam iiſdem Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis, ac quibuſcumque aliis Ordinibus, ac Cœtibus Eccleſiaſticis, & Sæcularibus ſuorum jurium exercitium, & poſſeſſionem, amovendamque quarumcumque diſſenſionum, & litium occaſionem.... Decernimus, de ſingulis prædictis litteris, & Conſtitutionibus, quæ ab eodem Anteceſſore noſtro Benedicto prodierunt; necnon de omnibus privilegiis, gratiis, favoribus, indultis, exemptionibus, facultatibus, & declarationibus, in iiſdem contentiis, eam deinceps deciſionem, ac judicium etiam in foro conſcientiæ habendum, quod ſive ex jure communi, ſive ex Concilio Tridentino ſive ex Decretis, & Conſtitutionibus Apoſtolicis, ſive aliàs, legitimè habe-*

be-

bebatur, antequam eædem litteræ, & declarationes ab eodem Benedicto conceſſæ fuiſſent, perinde ſcilicet, ac ſi illæ non emanaſſent: ad quam diſpoſitionem, ejuſque priſtinum ſtatum, ac terminum omnia ſuperius enuntiata omnino reducimus, & reducta eſſe volumus: ita ut impoſterum ſupradicti Ordines Regulares earumdem litterarum, & Conſtitutionum uſu, commodo, & effectu penitus carere debere intelligantur.] *Ex quibus omnibus liquido conſtat, quaſvis Prædeceſſoris litteras, ſive in forma Bullæ, ſive in forma Brevis, unde eadem crearentur, & foverentur diſſidia, & lites, quas Summus Pontifex Clemens XII. tam opportune reſecare decrevit, proculdubio cenſendas eſſe, ac ſi omnino non emanaſſent.* Sic *Caducifer*.

60. Sed hoc eſt apertiſſimè falſum, minimè concedendum, omnique conatu, & contentione refellendum. Et primò quidem ex notiſſimis juris elementis, quibus diſponitur, quòd contra eum, qui legem dicere potuit apertius, interpretatio eſt facienda; quòd quidquid novâ lege expreſſum non habetur, veteris juris diſpoſitioni relinquitur; & quòd exceptio firmat certiſſimam regulam in contrarium. Numquid ergo non poterat Summus Pontifex revocans varias ſui Prædeceſſoris Conſtitutiones, eaſque nominatim exprimens, pari modo exprimere Conſtitutionem *Demiſſas preces*? Cùm ergo hoc non fecerit, manifeſtum eſt minimè voluiſſe Conſtitutionem illam revocare, ſed relinquere in ſuo vigore, ſicut omnes alias Conſtitutiones, quas *Benedictus* paterno affectu, ut loquitur *Clemens* XII. in Brevi *Romanus Pontifex*, in omnes omnino Sacros Ordines, abſquè ullâ exceptione conceſſit, & in novo illo jure revocatorio expreſsæ non ſunt, exceptione earum, quæ revocantur, firmante, & robur quaſi novum dante iis, quæ à contrario ibidem expreſsè non leguntur.

61. Secundò etſi non expreſſis terminis, virtualiter tamen, & ſatis intelligibiliter declaratur non revocari Breve *Demiſſas preces*. Siquidem *Clemens* XII. declarat jura, ac privilegia, gratias, & favores, quibus fruebantur ii, quorum aliquod Breve revocatur, priuſquam illæ litteræ revocatæ concederentur, in priſtino ſuo vigore manere; verba *Clementis* ſunt, quæ ſequuntur: *Statuimus, & decernimus de omnibus, & ſingulis prædictis litteris, & Conſtitutionibus, quæ ab eodem Anteceſſore noſtro Benedicto prodierunt; necnon de omnibus privilegiis, gratiis, favoribus, indultis, exemptionibus, facultatibus, & declarationibus in iiſdem contentis, eam deinceps deciſionem, ac judicium etiam in foro conſcientiæ habendum, quod ſive ex jure communi, ſive ex Concilio Tridentino, ſive ex Decretis, & Conſtitutionibus Apoſtolicis, ſive aliàs legitimè habebatur, antequàm eædem litteræ, & declarationes ab eodem Benedicto conceſſæ fuiſſent:* ergo cùm priuſquam Bulla *Pretioſus* emanaret, jam legitimè haberent PP. Prædicatores Conſtitutionem *Demiſſas preces*, minimè hæc fuit revocata. Sed in re tam manifeſta, & per Sanctiſſimum Dominum Noſtrum *Clementem* declarata non egemus argumentis. Extat ſiquidem Breve ejuſdem, quod incipit: *Cum ſicut accepimus*, expeditum Romæ die 10. Aprilis an. 1733.

(quod

(quod Auctor *Caducæi* diſſimulavit) ubi ſic ait: *Etſi ex ipſo tenore Conſtitutionis noſtræ* 3. *Kalendas Aprilis anno Incarnationis Dominicæ* 1732., *quæ incipit*, *Romanus Pontifex* .... *perſpicue*, *luculenterque appareat*, *per moderationem à Nobis inibi adhibitam*, *non niſi ad terminos juris redactam fuiſſe inter alia Conſtitutionem Pretioſus* ... *nihilominus aliqui Conſtitutionem noſtram ſiniſtrè*, *ac ſecus*, *quam par erat*, *interpretantes*, *pleraſque lites*, *&* *controverſias Fratribus prædictis moverint* .... *per quas privilegia*, *quibus iidem Fratres*, PRIUSQUAM IPSA CONSTITUTIO BENEDICTI PRÆDECESSORIS EMANARET, *ex aliis legitimis titulis*, *&* *conceſſionibus Apoſtolicis* POTIEBANTUR, *aggredi*, *&* *oppugnare adnituntur* .... *&* *quia mens*, *&* *intentio noſtra non eſt*, *nec umquam fuit*, *gratiis*, *indultis*, *privilegiis*, *&* *exemptionibus dicto Ordini Fratrum Prædicatorum* ANTE ENARRATAM BENEDICTI PRÆDECESSORIS CONSTITUTIONEM CONCESSIS .... ALIQUOD VEL MINIMUM GENERARE PRÆJUDICIUM. *Hinc eſt &c.* Quâ univerſali declaratione reſpectu omnium ante prædictam Conſtitutionem conceſſarum, evidens fit nullatenus derogatum fuiſſe prærogativis, quibus ſententia Scholæ noſtræ donatur per Breve *Demiſſas preces* expeditum 6. Novembris 1724. biennio ante expeditionem Conſtitutionis *Pretioſus* die 26. Maii 1727. Quarè ob hanc rationem non dicuntur in Brevi *Romanus Pontifex* expreſsè ibidem Conſtitutiones revocari, irritari, aut annullari, ſed *moderari*: accipe verba num. 2. *In hanc ſententiam devenimus* .... *ut ſubſequentibus litteris*, *&* *Conſtitutionibus Apoſtolicis moderationem aliquam auctoritate noſtra adhibendam eſſe decerneremus*. Et in fine: *Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtri ſtatuti*, *Decreti*, *voluntatis*, *moderationis*, *&* *reductionis infringere*. Ubi nihil de caſſatione, irritatione, revocatione, ut vides.

62. Tertiò, Conſtitutio *Romanus Pontifex* revocat ſolummodò nova privilegia, & jura conceſſa per litteras revocatas, prout ex textu clarum fit. Quale autem privilegium, vel jus novum, obſecro, obtinuit Ordo Prædicatorum per Breve *Demiſſas preces*? Nullum omnino; ſed ſolùm à calumniis vindicatur doctrina SS. *Auguſtini*, & *Thomæ* circa gratiam efficacem, & prædeſtinationem gratuitam ad gloriam; unde vocari poſſet judicium doctrinale Sanctæ Sedis, quò Catholica doctrina ſecernitur ab Hæretica; aut ſi mavis, dicatur confirmatio, & major explicatio judicii doctrinalis jam antè editi à *Clemente* XI. in Bulla, *Paſtoralis officii*. Quomodò ergo hoc revocatum dici poteſt? Primò quia ſemper extant laudes poſitivè *iterato judicio* comprobatæ, & confirmatæ per *Clementis* XII. Breve, *Apoſtolicæ providentiæ*. Secundò, ſi Breve *Demiſſas preces* revocatum eſt cum illa Conſtitutione *Pretioſus*; ubinam in Eccleſia extant laudes per *Benedictum* XIII. Scholæ Thomiſticæ delatæ, quæ comprobentur, & confirmentur? Ubinam *Apoſtolicæ providentiæ officium* à *Benedicto* XIII. ſapienter impenſum, ad diſſipandas novatorum calumnias, & artes contra Conſtitutionem *Unigenitus*, cujus diſertè meminit, ipſo *Benedicto* XIII. expreſſo, SS.D. Noſter in principio laudati Brevis? Nam *Benedictus* XIII. contra Nova-

vatores, & ad laudem Scholæ noſtræ nullas alias Litteras Apoſtolicas expedivit præter laudatum Breve *Demiſſas preces*, & Conſtitutionem *Pretioſus* in §. 41. Si ergo per Conſtitutionem revocatoriam Conſtitutionis *Pretioſus*, omnes hæ litteræ revocatæ fuerunt, & poſitæ in ſtatu, ac ſi non emanaſſent, extinctum prorſus eſt in Eccleſia officium *Benedicti* XIII. contra Novatores, quod abſit dicere; cùm hujus meminerit SS. D. N. *Clemens* XII. Renovat ergo, & confirmat *Clemens* XII. in Conſtitutionibus *Verbo Dei ſcripto*, & *Apoſtolicæ providentiæ* laudes SS. Eccleſiæ Doctoribus *Auguſtino*, & *Thomæ*, & cum eis Scholæ Thomiſticæ delatas à Prædeceſſoribus ſuis, nominatim *Clemente* XI., & *Benedicto* XIII. Quarè abſque injuria Summi Pontificis *Clementis* XII. dici non poteſt, ipſum approbationem illarum doctrinarum revocaſſe. Obſerva, Lector, quæſo, pretioſiſſima illa verba *Apoſtolicæ providentiæ*: *Laudes*, inquit *Clemens* XII. *Thomiſticæ Scholæ* (*à Clemente* XI., & *Benedicto* XIII., quos ante nominaverat) .... *iterato noſtro judicio comprobamus*, *& confirmamus*. Ubinam *Clemens* XI., niſi in Bulla *Paſtoralis officii*? Ubinam, iterum dico, *Benedictus* XIII., niſi in Conſtitutione *Demiſſas preces* laudes Thomiſticæ Scholæ detulerunt? Tantum ergo abeſt, ut laudatæ Conſtitutiones ſint revocatæ, quòd potiùs ſint renovatæ, ac confirmatæ: & cum Breve *Demiſſas preces* innovatum ſit, in illo §.41., novam acquiſivit ſolemnitatem.

63. Hoc Theologis vim judicii doctrinalis perfectè callentibus, & poſſidentibus manifeſtum eſſe debet. Nam cùm Sancta Eccleſia Romana fideliter cuſtodiatur ex infallibilitate à *Chriſto* D. ſuo in terris Vicario Summo Pontifici conceſſa, cùm incorrupta morum diſciplina; tum per omnia ſana in fide doctrina: inter hæc illud eſt diſcrimen, quòd licèt Romanus Pontifex non poſſit errare in doctrina, circa diſciplinam tamen pro diverſitate temporum, & circumſtantiarum providè, & prudenter poteſt moderari, & revocare ea, quæ vel ipſe, vel Prædeceſſores per ſuas Litteras mandaverant, aut indulſerant. At quæ Romani Pontifices circa ſpeculativam doctrinam *ex Apoſtolatus ſpecula* ſemel protulerunt irrevocabilia ſunt. Nam erga hæc jure adaptatur illud *Apoſtoli* ad *Galat*. 2. *Si enim*, *quæ deſtruxi*, *iterùm reædifico*, *prævaricatorem me conſtituo*. Quod ex privilegio illo *Chriſti Lucæ* 22. *Ego rogavi pro te*, *ut non deficiat fides tua*, longiſſimè abeſt à Romano Pontifice: quemadmodùm enim ſi aliquid, etſi minimum, erratum eſt in Divinis Scripturis auctore Spiritu Sancto acceptis, tota nutat Scripturæ Sacræ auctoritas, ut advertit S. *Auguſtinus*: ita tota debilitatur auctoritas Summi Pontificis circa confirmationem fidelium in ſana doctrina, ſi ſemel in Litteris Apoſtolicis, in quibus *ex Apoſtolatus ſpecula* diſertè profitetur ſe loqui, aliquid reformabile inveniatur circa doctrinas ſpeculativas Theologicas, maximè ita graves, ut ſunt, quæ verſantur circa efficaciam gratiæ Dei, in quibus Eccleſia inter extremas hæreſes *Pelagianorum*, & *Calviniſtarum* (etiam quando procedit laudando præcisè citra definitionem, & intra limites doctrinæ probabiliter defenſandæ in Eccleſia) procedit, ut deſtruat hâc etiam viâ erro-

res

res pulſantes Eccleſiam eô tempore, quô Romanus Pontifex per tales Litteras laudatorias *Apoſtolicæ Providentiæ* officium impendit: quod impendiſſe *Clementem* XI., & *Benedictum* XIII. evidens fit ex initio Brevis *Apoſtolicæ Providentiæ*. Ex ipſo ergo privilegio infallibilitatis Romanus Pontifex conſtans redditur, ne deſtruat, quod ſemel ædificavit; & ædificet, quod ſemel deſtruxit.

64. Præterea, ſi ſemel in Eccleſia à viris Catholicis, & piis dicitur, Romanum Pontificem revocaſſe, quod vel ipſe, vel ejus Prædeceſſor ex *Apoſtolatus ſpecula* annuntiavit, & Apoſtolicô præconiô extulit in punctô doctrinæ ſpeculativæ Theologicæ de efficacia gratiæ, atque in libris publicis typis datis hoc exprimitur: nonnè rursùs animos ſumet pervicacia Novatorum Galliæ, ut clamet, ac procaciter petat moderationem Conſtitutionis *Unigenitus*, quatenùs tangit articulos de gratia? Nec quieſcent, ſi ipſis aſſignetur diſparitas, quòd in illa Conſtitutione proceſſerit Romanus Pontifex diffinitivè, in Brevi autem *Demiſſas præces* providentialiter. Tum, quia eorum pervicacia procedit ex ſuperbia, quâ nolentes ſubjici judicio Romani Pontificis, ex quibuſvis, etiam leviſſimis, fibris fundam conficiunt, quâ in Apoſtolicam Sedem lapides jaciant. Tum, quia hoc eſt primum, quod pervicaciter negant, ſcilicet Romanum Pontificem citra Concilium Generale, judicium exercere in rebus Fidei prorsùs irreformabile: cui arundineo baculo nixi ad Concilium Generale provocaverunt, imitantes *Pelagianos* ſic provocantes à ſententiis contra eos latis per *Innocentium* I., & alios Romanos Pontifices, ut patet ex D. *Auguſtino* ad calcem librorum ad *Bonifacium* Papam. Tum, quia ſemper inſiſtent: Si ſemel Litteræ ex *Apoſtolatus ſpecula* emanatæ, laudantes doctrinam ſpeculativam circa efficaciam gratiæ, à Succeſſore revocatæ ſunt œconomiæ causâ, & ad vitandas diſcordias; cur eâdem œconomiâ revocari non poterunt ejuſdem Apoſtolicæ Sedis Litteræ, ſeu Conſtitutio *Unigenitus*, etiamſi verſentur circa doctrinam ſpeculativam Theologicam de efficacia gratiæ? Nam quoties ſenſibiliter conſtet de intentione Summi Pontificis, & quòd ejus mens ſit loqui, non ut Doctor privatus, ſed ut communis Doctor Eccleſiæ, idem robur habent ejus Litteræ Apoſtolicæ, ſub quacumque formula procedant: cùm tamquam Supremus Princeps, ſuperiorem in terris non agnoſcens, ad nullam teneatur formulam; ſed ſive per Conſtitutionem, ſive per nudam Epiſtolam irrefragabile præſtat robur, ut in Eccleſia ſemper intellectum eſt, & patet ex Epiſtola *Cæleſtini*, & ex Epiſtolis *Innocentii* I. ad Synodos *Carthaginenſem*, & *Milevitanam*, quibus acceptis, S. *Auguſtinus* ſerm. 2. de verbis *Apoſtoli* contra *Pelagianos* dixit: *Ab Apoſtolica Sede reſcripta venerunt, cauſa finita eſt, utinam finiatur error*.

65. Hoc confirmatur magis; nam Summi Pontifices in ſuis Conſtitutionibus ſemper quidèm docent; non tamen illô ſtylô Scholaſticis propriô, ſed altiori, proponendô (ut ſic loquamur) textum, quem Scholaſtici exponant, Theologi ſcilicet, aut Juris Canonici periti juxta qualitatem materiæ. Sic in punctô ipſo, cui diſcurſus præſens nititur,

ma-

manifeſtè cernitur. Expedivit namque SS. *Clemens* XI. Conſtitutionem definitivam contra errores *Queſnellii*, relinquendo Theologis Catholicis expoſitionem ſenſûs obvii, & legitimi, in quo eſſent damnati; idcircò numquam acquieſcens importunæ expoſtulationi Novatorum, petentium à Sede Apoſtolica declarationem ſuæ Conſtitutionis. Quidni ergo SS. D.N. *Clemens* XII. ita ſe geſſerit in Conſtitutione *Romanus Pontifex*, unô velut ictu Conſtitutionem *Pretioſus* moderans, ſed Theologis relinquens expoſitionem ſenſûs genuini præfatæ revocationis, ut ſcilicet prorsus revocata intelligantur, per providentiam Eccleſiæ revocabilia, ſpectantia nempè ad diſciplinam, etiam in illo §. 41., ſi quæ in illo ſunt ſpectantia ad diſciplinam: ſed nullatenùs intelligantur revocata ea, quæ ſuaptè naturâ immutabilia ſunt, ſpectantia nempe ad doctrinam.

66. Exemplum aptiſſimum, ac ſimul clariſſima doctrina, quâ & Juris Canonici periti, & Theologi poſſint, & debeant circa hanc intelligentiam, & interpretationem Conſtitutionis revocatoriæ regulari, extat in ipſo corpore juris. Ubi mirabile alicui forſan videbitur, quòd locetur, ut locatur, tit. *de privilegiis* inter Extravagantes communes, illa Decretalis *Benedicti* XI., quæ incipit; *Inter cunctas*, per quam plura privilegia concedebat *Prædicatoribus*, & *Minoribus*: cùm tempore, quô inſerta fuit juri communi, jam eſſet revocata à *Clemente* V. in Concilio *Viennenſi* per Clementinam *Dudum de ſepulturis*; eâdem fermè ratione, quâ modò promotus fuit SS. D. N. Sic enim inquit *Clemens* V. de præfata Conſtitutione *Inter cunctas*: *Quæ quia, ut probavit effectus, nedum pacis ab auctore ipſius ſperatæ fructum non attulit; quinimò diſcordiæ, pro qua ſedanda proceſſerat, fomentum non modicum miniſtravit*: *Nos eam omninò caſſantes, &c.* Si autem quæramus rationem, quarè etiam modò eſt, etſi revocata, in corpore juris? Illam promit epigraphe in limine ejus, etiam in editione Romana juſſu *Gregorii* XIII. correctâ quantùm ad Gloſſas, & annotationes in omnibus etiam Extravagantibus; ſic enim ibi legitur: *Hæc Extravagans dat Prædicatoribus, & Minoribus privilegia plurima... Et licet ſit revocata per Clementem 2. de ſepulturis, multa tamen notatu digna in ea reperiuntur, quæ non ſunt retractata*. Etſi ergo aliqua Conſtitutio Summi Pontificis ſine expreſſa limitatione ſit omninò caſſata; per hoc tamen numquam intelligitur, quòd caſſatum ſit, aut revocatum aliquid ſpectans ad doctrinam, hoc petente excellentiſſimâ qualitate Conditoris, communis Paſtoris, & Doctoris. Debemus ergo propter revocationem factam à SS. D. N. *Clemente* XII. carere omni commodô, & effectu quoad omnia privilegia DE NOVO per Conſtitutionem *Pretioſus* conceſſa. Revocata item erunt, ſi quæ ſunt in illo §. 41., quæ diſciplinam quoquô modô tangere poſſint, & quæ antea legitimè non habebamus. Verùm ea, quæ doctrinam, prout à diſciplina diſtinctam, tangunt, & quæ antea legitimè poſſidebamus, manent in terminis juris communis, prout de omnibus dixit expreſsè ipſe SS. in eadem Conſtitutione revocatoria: ex vi autem juris communis doctrinalia ſunt im-

mutabilia. Verùm ſeriò notandum, quòd Auctor *Caducæi* clauſulam illam, *circa puncta ſpeculativa doctrinæ*, appoſuiſſe videtur, tamquam diminuentem, & veluti denotando, Eccleſiam parvipendere puncta ſpeculativa doctrinæ, ſi jam non ſint locata in arce ſententiæ tenendæ de Fide; quod à vera Theologia, quàm alienum ſit, ſatis ſuperque videtur in tot exemplis, in quibus Eccleſia ſuis Decretis laudavit ſententias purè ſpeculativas nondum definitas. Immo Fides, etſi conſentanea ſana doctrina, etiam, ut de Fide non definita, principaliter verſatur circa puncta ſpeculativa doctrinæ, ut eſt conſtans in Theologia. Nec inter ſpeculativa, ut minoris momenti, habenda eſt quæſtio de efficacia gratiæ, cùm quæſtiones de Divinæ gratiæ efficacia, liberique arbitrii viribus fundamenti locô ſint univerſæ Theologiæ, ex quibus profectò pendent omnes graviſſimæ controverſiæ, quæ de Divina Prædeſtinatione, ſcientia, juſtificatione, providentia, voluntate, merito, Redemptione *Chriſti*, Sacramentorum efficacia, aliiſque benè multis agitari ſolent.

67. Unum ſupereſt, ut ad examen revocetur fundamentum, quô innititur *Ortizius*. Totum reducitur ad hoc: primò, quòd motivum harum Litterarum moderativarum Decretorum *Benedicti* XIII. fuerit ad ſedandos rumores propterea excitatos, mutuamque, & verè Chriſtianam inter Epiſcopos, & Regulares Familias, ac etiam Sæculares Ordines, & Sodalitates, publicaſque Univerſitates, benevolentiam, & pacem ubique in Eccleſia ſervandam: *Ideòque*, inquit *Caducifer*, *credi poteſt, in illa revocatione includi illud Breve à Benedicto XIII. Reverendiſſimis PP. Dominicanis datum, quod incipit: Demiſſas preces. Quippè ex quo circa puncta ſpeculativa doctrinæ inter Academias, & DD. diſſidia non modica promanarunt: cùm tenor Bullæ hujus Clementinæ revocatoriæ, planè ejuſmodi omnia ſit abundè complexa*, adeòque ſimul cum illis revocata fuiſſe. Secundò, inquit, in vi earumdem Litterarum, quas D.N. *Clemens XII. dignatus eſt expedire, nedùm revocatas eſſe omnes Litteras Prædeceſſoris, tum ibi expreſſas, tùm tacitè incluſas in ejuſdem proſcriptione argumenti; verùm etiam ulteriùs prudentiſſimè caviſſe, nè ullæ diſſenſionum reliquiæ ex eadem radice poſſent pullulare; ita ut omnes lites exinde jam motæ, nec deciſæ, immo & deciſæ; ſi diſſidia forent ſucceſſiva (quem quidèm tractum de ſe habent puncta ſpeculativa doctrinarum (omnino abrumpi, penituſque tumulari, ad cardines ſolius juris ante tales Benedictinas Litteras præexiſtentis cuncta revocari debere*. Hæc *Caducifer*.

68. Verùm totum hoc penitus evaneſcit, ſi obſervetur, duplicis generis lites exortas fuiſſe occaſione Bullæ *Pretioſus*, aliæ in foro contentioſo, aliæ in Scholis Theologorum: quas omnes *Clemens* XII. prudentiſſimè voluit ceſſare. Hoc ut obtineret duplici viâ incedendum putavit; ſcilicet, ad tollendas primi generis lites, revocavit totum id, quod *de novo* conceſſum fuerat certis Ordinibus per Litteras *Benedicti* XIII. in Bulla *Romanus Pontifex* expreſſas: non tamen revocavit omnia omninò privilegia, jura, exemptiones &c. illorum Ordinum à Prædeceſſoribus ſuis ipſo etiam *Benedicto* conceſſa, ſed præcisè, & unicè

cè id, quod *de novo* illis Ordinibus per dicta Brevia revocata conceſſum fuerat. Id clarè patet ex ipſa Bulla *Romanus Pontifex*, & magis ex altero Brevi ejuſdem *Clementis* XII. datô Ordini Prædicatorum infra ponendô pro rei evidentia. Aliis verò litibus inter Theologos ab aliquibus S. *Thomæ* non ita benè affectis denuò ſuſcitatis extinguendis, credidit Optimus Pontifex ipſam Bullam *Romanus Pontifex* ſufficere, utpotè in qua expreſſiſſimis terminis declarabatur omnia reponi in eodem ſtatu, in quo erant, priuſquam Bulla *Benedicti* XIII. *Pretioſus* emanaſſet, adeòque in integrum perſeverare, & Bullam *Clementis* XI. *Paſtoralis Officii*, & Breve *Demiſſas preces*; quæ emanarunt ante Conſtitutionem *Pretioſus*. Verùm ubi advertit aliquos refractarios renovare antiquas querelas, ac recantare damnationem SS. Eccleſiæ Doctorum *Auguſtini*, & *Thomæ*, vel etiam Scholæ Thomiſticæ doctrinæ, per Bullam *Unigenitus*: alios, etſi obedientes huic poſteriori Bullæ, aliis tamen de cauſis eamdem vocem (velut præcedentium echo) repetere, inivit conſilium prudentiâ ſuâ digniſſimum, non jam doctrinam D. *Thomæ* in *abſtracto*, ut ſic loquamur, ſed in *concreto*, prout ſcilicet in Scholis Prædicatorum traditur, univerſæque latè patet Eccleſiæ, commendare conſtituit, ac præmiis inſignibus, Theologicis ſcilicet gradibus ab iiſdem Prædicatorii Ordinis Patribus, iis conferendis, qui Angelicæ doctrinæ in eorum Gymnaſiis operam navarent ſedulam, adoleſcentes ad eam ibidem hauriendam allicere, ac animare. Illô igitur, à quo *ſancta deſideria*, *recta conſilia*, & *juſta ſunt opera* efficaciter SS. D. N. præmovente, ut piè credimus, edita eſt Bulla, verè aurea, quæ ſic incipit: *Verbo Dei ſcripto*, & *tradito iunixam ſcientiam*, quam infrà ad perpetuam memoriam ſubjiciemus.

69. Hôc editô præclarô, ac æternâ memoriâ dignô facinore confidebat veritatis defenſor Pontifex omnia tranquilla fore; cùm ecce deferuntur novæ querelæ. Quales illæ fuerint, & à quibus depoſitæ, neceſſe non babeo dicere, ſat enim omnia illa deteguntur ex diplomate Summi Pontificis, quod produxerunt. Hoc eſt illud Decretum ſecundum incipiens: *Apoſtolicæ Providentiæ*, in quo Pontifex primò ait ſe dolere: *Magnopere dolemus*, inquit, *tenebras à diſſenſionis filiis offuſas, nondum ex quorumdam mentibus ſatis eſſe diſcuſſas; ſed pleroſque etiam nunc intollerabili pertinaciâ contendere, cenſuris laudatæ Conſtitutionis* (Unigenitus) *doctrinam SS. Auguſtini*, & *Thomæ de Divinæ gratiæ efficacia eſſe perſtrictam*. Cùm verò multi ſint, qui gloriantur ſe glorioſiſſimorum iſtorum Doctorum ſequi ſententias: & quia laudes, quas in præcedenti Bulla *Verbo Dei*, tum ſuis in Bullis Prædeceſſores Pontifices dederant, tantæ erant, ut videretur, aut videri poſſet doctrina illa canonizata, ac definita; unde fieri poterat, ut aliorum Doctorum ſententiis crederetur anathema dictum; opportunè his occurrere volens Pontifex, declarat: primò laudes doctrinæ S. *Thomæ* datas, intelligendas de ea doctrina, quæ ſub S. *Thomæ* nomine in Schola, vulgò *Thomiſtica* traditur: *Nolumus*, inquit, *aut per noſtras*, *aut per ipſorum Prædeceſſorum laudes* Thomisticæ Scholæ *delatas, quas iterató*

H 2

ratô noſtrô judiciô comprobamus, *& confirmamus &c.* Volens autem oſtendere per has laudes nondum ultimatè definitam eſſe utramque ſententiam Thomiſtarum, poſtquam *iteratô judiciô* comprobaverat, & confirmaverat prælaudatam doctrinam, quaſi paternè monendo, & animando ad eam tandem amplectendam doctrinam, quam Sancta Sedes ab initio, ſuô calculô probavit, omnibuſque ſectandam propoſuit, & quotidie magis, ac magis commendat; declarat tandem in libertate eſſe poſitum eorum, qui contraria principia, hucuſque ſunt ſectati, antiquas ſententias defendere, DONEC *&c.* Interim rigoroſiſſimè prohibet: *Singulis Chriſti fidelibus*, *quâcumque dignitate*, *etiam Epiſcopali*, *& majori fulgentibus*, *in virtute ſanctæ obedientiæ diſtrictè præcipimus*, inquit Pontifex, *& ſub Canonicis pœnis mandamus*, *ne diſputantes*, *aut docentes*, *ſive in Scholis*, *ſive in Concionibus*, *ſive ſcriptis editis*, *ſive aliter*, *propoſitiones defendant*, *aut enuntient*, *quæ antedictas Novatorum calumnias firmare*, *ac promovere poſſint*: quibus Sanctitas Sua nedum prohibet cenſurare binas illas Thomiſticæ Scholæ ſententias, ſicut prohibitum eſt particularibus Doctoribus cenſurare ſententias quaſcumque in Catholicis Scholis toleratas; verùm plus hìc prohibetur; nimirùm, ut nè quidèm tales Concluſiones defendantur, aut enuntientur, ſive ſcriptis editis, ſive in Concionibus, ſive in Scholis dicendo, aut etiam, quod ſpeciali notâ dignum, DISPUTANDO, quæ calumnias, dicentium damnatas illas ſententias valeant firmare, aut promovere: Sic paulatim prudentiſſimi Pontifices procedunt ad ſtabiliendam firmiter aliquam doctrinam, exhortando, alliciendo, invitando ad eam ſequendam; aut etiam pœnas comminando iis, qui talem doctrinam auſi fuerint cenſuris afficere, aut cenſuras quoquô modô firmare, ac promovere. Quod ſi obſtinatè aliqui pergant obluctari; non ſine cauſa gladium portant Pontifices.

70. Graviſſima ergo, & acerbiſſima eſſet Sedi Apoſtolicæ injuria, quòd poſt tot reiterata decreta Summorum Pontificum ſimiles ſpargantur calumniæ. Hæc intolerabilis judicata fuit in *Maſſilienſibus*, nec impunita remanſit. Infenſi enim doctrinæ S. *Auguſtini* traditæ in lib. de correptione, & gratia, quæ contra ejus doctrinam injurioſè ſpargebant iſti, eadem modo objiciuntur nobis. At ut calumniam iſtam propulſarent fideliſſimi ejus Diſcipuli *Proſper*, & *Hilarius* poſt mortem S. Doctoris, Sedem Apoſtolicam adiêrunt, & à *Cæleſtino* I. impetrârunt illam ad Epiſcopos Galliæ epiſtolam, quæ extat ad calcem tom. 10. Operum D. *Auguſt.*, in qua graviter eos reprehendit, quod permitterent tales in tantum Doctorem calumnias, in cujus laudem hæc profert: *Auguſtinum ſanctæ recordationis virum pro vita ſua*, *atque meritis in noſtra communione ſemper habuimus*, *nec umquam hunc ſiniſtræ ſuſpicionis rumor ſaltem aſperſit*, *quem tantæ ſcientiæ olim fuiſſe meminimus*, *ut inter Magiſtros optimos etiam à meis ſemper deceſſoribus haberetur*. *Benè ergo de eo omnes in communi ſenſerunt*, *utpote qui ubique cunctis & amori fuerit*, *& honori*. *Unde reſiſtendum talibus*, *quos malè creſcere videmus*. *Nefas eſt hæc pati religioſas animas &c.*

Porrò

Porrò quæ fuerint præcipuè *Maſſilienſium* in D. *Auguſtinum* calumniæ, manifeſtè patet, præſertim ex duobus prioribus libris, quos Divus *Proſper* ſcripſit adverſus calumniatores doctrinæ D. *Auguſtini* de gratia Dei: quorum primus eſt *Ad capita objectionum Gallorum*, ſecundus, *Ad capita objectionum Vicentianarum*, in quibus ſigillatim refert calumnias, & retundit. Maximè autem urget, & exaggerat granditatem calumniæ idem *Proſper* lib. 4. ſuarum reſponſionum adverſus *Caſſianum*, ſeu Collatorem cap. 21., ex eo quòd adhuc pergerent in calumniis, etiam poſtquam *Cœleſtinus* ita laudavit D. *Auguſtinum*, & ejus doctrinam. Poſitis ad litteram verbis *Cœleſtini* ſuprà ſcriptis, ſic exclamat: *Contra iſtam clariſſimæ laudationis tubam, contra iſtam ſacratiſſimi teſtimonii dignitatem audet quiſquam malignæ interpretationis murmur emittere? Et perſpicuæ, ſinceriſſimæque ſententiæ, nubem aliquam ambiguitatis obtendere? Ut ſcilicet quia in epiſtola Papæ librorum, pro quibus actum eſt, non expreſſus eſt titulus, hinc eos appareat non probatos, & iſtam in S. Auguſtinum laudationem pro anteriorum ſcriptorum meritis fuiſſe collatam.* In quibus habemus primò, quòd etiam ante epiſtolam *Cœleſtini* laudantis D. *Auguſtinum*, intolerabiles erant iſtæ calumniæ; quod *Cœleſtinus* ſatis innuit, dum Epiſcopos Galliæ arguit audientes, & tacentes: *Timeo*, inquit, *ne connivere ſit hoc tacere; timeo, ne magis ipſi loquantur, qui permittunt illis talia loqui. In talibus cauſis non caret ſuſpicione taciturnitas, quia occurreret veritas, ſi falſitas diſpliceret. Merito namque cauſa nos reſpicit, ſi cum ſilentio faveamus errori. Ergo corripiantur hujuſmodi, non ſit his liberum habere pro voluntate ſermonem.* En quàm intolerabilis, & in Sedem Apoſtolicam redundans viſa eſt calumnia illa, poſtquam *Cœleſtinus* Papa laudavit D. *Auguſtinum*, & ejus doctrinam; quam nec ipſi *Maſſilienſes* auſi fuiſſent criticare, ſi *Cœleſtinus* Papa non tantùm in communi, ſed ſpeciatim laudaſſet libros, de quibus agebatur; cùm priores libros contra *Pelagianos* ipſi admitterent. Quid dicendum erit de enuntiantibus eſſe contrarias libertati ſententias de gratia per ſe, & ab intrinſeco efficaci, & prædeſtinatione gratuita, jam a *Clemente* XI. à calumniis vindicatas, & à *Benedicto* XIII. expreſsè, & ſub proprio nomine laudatas: maximè poſtquam *Clemens* XII. prædicta omnia Apoſtolico judicio approbavit; ac propoſitis præmiis omnes invitavit ad frequentandas Thomiſtarum Scholas, in quibus ſciebat illas ſententias expreſſiſſimè, & tamquam puncta Scholæ iſtius Cardinalia tradi, ac doceri?

71. Hæc cùm ita ſint, & quòd in Brevi *Demiſſas preces*, & in n. 41. Bullæ *Pretioſus*, nihil novi juris, gratiæ, indulti, exemptionis, privilegii concedatur Ordini Prædicatorum, ſed quantus quantus eſt, occupatur in laudibus S. *Thomæ* ejuſque Scholæ, atque in calumniis iiſdem à malevolis impactis retundendis, vellem ego ſcire, qui ſenſus eſt *Caducifero*? Quæ ipſius mens? Quis iſte ardor animi? Quid cupit? Quid optat, dum ita cupidè inſtat, ac tali ſtudio urget, ut credatur Brevis *Demiſſas preces* revocatio? Si Magiſtrum habet D. *Thomam*, ut ipſe

variis in locis buccinat, hoc quod veris S. *Thomæ* diſcipulis gratiſſimum eſt, ipſi *Caducifero* diſplicere non debuit. Verus quippe Diſcipulus illuſtratur ipſius nominis gloriâ. Sed cùm articulum iſtum vellicet, oſtendit diſcipulatum, quem identidem deprædicat, nonniſi larvam fore, quâ tectus liberiùs in doctrinam D. *Thomæ*, ejuſque Scholæ invehi poſſit, ſub ſpecioſo ſcilicet obtentu diſcipulatûs ejuſdem S. *Thomæ*: quod planè inſidioſè agere eſt; ſiquidem *Laërtio* teſte: *Nullæ ſunt occultiores inſidiæ, quàm quæ latent in ſimulatione officii*.

72. Sed agamus paulo liberaliùs cum illo. Supponamus tantiſper, quod tamen falſiſſimum eſſe oſtendimus, ſupponamus, inquam, numerum 41. Bullæ *Pretioſus* fuiſſe abolitum, deletum, revocatum, annihilatum per Bullam *Romanus Pontifex*; exiguam inde conſolationem habere poſſet ille. Primò, quia cùm *Clemens* XII. utrumque numerum 41. & 42. Bullæ *Pretioſus* in integrum reſtituerit, confirmaverit, ampliaverit, duabus editis Conſtitutionibus, quarum prima incipit ſic: *Verbo Dei ſcripto, & tradito*. Altera ſic: *Apoſtolicæ Providentiæ*: Et cùm juxta communem Canoniſtarum ſententiam, de qua *Fagnanus* cap. *Ex tuæ* de Cleric. non reſidentibus num. 27. & ſuper cap. *Tuam* de Privilegiis num. 35. *innovatio hoc præſtat*, nempe, *ut litteræ innovatæ inſint innovantibus eŏdem prorſus modŏ, ac ſi de verbo ad verbum ibi inſererentur, ac exprimerentur*; hinc fit, quòd Breve *Demiſſas preces*, & n. 41. Conſtitut. *Pretioſus*, cum omnibus, & ſingulis in eis contentis, ex vi talis innovationis accipiant vim, & robur ipſius Conſtitutionis *Apoſtolicæ*; ac per conſequens, quod detrahit tàm auctoritati Apoſtolicæ, quàm Scholæ D. *Thomæ* exiſtimationi, quiſquis poſt Decretum Summi Pontificis tales concluſiones defendit, aut enuntiat.

73. Secundò, quia incaſſum laborat, negotium aggrediens inutile futurum. Fas quippe non eſt agere cauſam, de quà jam ex *Apoſtolatûs ſpecula* pronuntiatum eſt à *Benedicto* XIII. cujus ſupremæ locutionis effectus in laudem, ac decus Scholæ Thomiſticæ, nullâ poſteriori revocatione valet intelligi caſſatus, & revocatus. Id, quod plurimis exemplis probari poſſet, ſequenti ſolo confirmo; deſumpto ex Conſtitutionibus illis, quibus *Bonifacius* VIII., S. *Pius* V., & *Sixtus* V. ad honorem ſolemnium Doctorum Eccleſiæ evexerunt SS. DD. *Gregorium*, *Ambroſium*, *Auguſtinum*, *Thomam*, & *Bonaventuram*, quorum doctrina, ideò ſummæ auctoritatis eſt in Eccleſia, & talis, qualem illam explicat *Sixtus* V. in Conſtitutione pro D. *Bonaventura*, quæ incipit: *Triumphantis*; habet namque Catholicorum DD. doctrina ab Eccleſia auctoritatem, ut docet D. *Thomas* 2. 2. q. 10. art. 10. Demus ergo, quòd modò Eccleſia Conſtitutiones illas revocaret. Hâc revocatione factâ utique tollerentur illi effectus, qui in puncto diſciplinæ, ex illis derivati ſunt jure Eccleſiaſticô poſitivô, & ab eo in ſua perſiſtentia, & conſervatione pendent: quò circa tolleretur ille major cultus in Officiis Eccleſiaſticis illis tributus: & pœnæ, quæ attentis illis Conſtitutionibus, reſponderent his, qui in lectionibus, ſermonibus, ac aliis contemnerent, aut parvipenderent, vel etiam non ſuſpicerent illorum Doctorum au-

auctoritatem contra Conſtitutionem *Sixti* V. Non tamen tolleretur illa auctoritas, quæ jam reſultavit in ſcriptis horum Sanctorum DD.; quam quis corde revereri tenetur: nam hæc reſultat ipſo jure Divino ex infallibilitate Summi Pontificis: licèt, ut reſultaret, opus fuerit, quòd emanaverint illæ Conſtitutiones, poſtea quoad id quod eſt juris poſitivi revocatæ. Sic in præſenti dicimus, quod poſtquam præconio Apoſtolicæ vocis locutus eſt *Benedictus* XIII. in laudem SS. *Auguſtini*, & *Thomæ*, & Scholæ Thomiſticæ, & doctrinæ de gratia per ſe,& ab intrinſeco efficaci, litteræ hujus Summi Pontificis publicatæ, & expeditæ, jam non ſubſunt quoad effectum auctoritatis doctrinæ, de quo in præſenti agitur, deſideratæ illi à *Caducifero* revocationi. Quarè ſi hoc intendit, inanis eſt labor; oleum, & operam perdit. At cùm illius ſit interpretari legem,cujus eſt condere, totum hoc dictum haberi volo ſalvâ debitâ reverentiâ Sedi Apoſtolicæ, quam uſque ad extremum vitæ ſpiritum, Dei adjuvante gratiâ, ut humillimus Eccleſiæ filius, pro ſpiritu, quo in Ordine Prædicatorum, Angelicæ D. *Thomæ* doctrinæ lacte nutritus ſum, ſervare profiteor.

§. IV.

Referuntur duæ Conſtitutiones Clementis *XII. quibus idem roboratur aſſumptum.*

74 NOn omittenda ſunt promiſſa auctoritatis Pontificiæ documenta, quæ etſi notiora, ſilentio præterire non poſſumus; cùm & illa cauſam, quam hic gerimus, non mediocriter juvent. Et maximè, cùm ſint SS. D. N. *Clementis* XII., quem Deus Eccleſiæ rectorem, ad publicam concordiam, & tranquillitatem, aut conſtituendam, aut conſervandam,digniſſimum conſtituit his noſtris temporibus, in quibus Petri Navis, non placido mari, & ſecundis aſpirantibus ventorum flatibus impulſa fertur; ſed etiamnum procellis, turbidinibus, tempeſtatibus, licèt non omnino patentibus, & apertis, nihilominus tamen periculoſis impetitur; dum tot hominum millia hæreticarum opinionum fluctibus involuti, improborum hominum ſermonibus in laqueis erroris detinentur abſciſſi à corpore Eccleſiæ; non obſtante quòd Summus Pontifex amoverit larvas, quæ priùs ipſos terruerant. Hunc ergo digniſſimum Summum Pontificem, quem Deus elegit, ut converteret corda Filiorum ad Patres; ut eos, qui nefarium bellum adverſus Conſtitutiones Apoſtolicas ſuſceperunt, depoſitâ contumaciâ ad ſanitatem reduceret; & quo Duce futurum ſperamus, ut novum hunc optabilem Eccleſia conſequatur Triumpum; hunc, inquam, in duabus editis Conſtitutionibus, quarum prima incipit: *Verbo Dei ſcripto*, *& tradito*, & altera, *Apoſtolicæ Providentiæ*, docentem nos audiamus.

75. Si Breve *Benedicti XIII.* aurum ſit, geminum Breve hujus Pontificis meritò gemmæ lucentes in auro vocari queunt; *Benedictus* ſiquidem *XIII.*, cùm eſſet Ordinis noſtri amantiſſimus, ita verba ſua mo-

moderatus erat, ut præter ea, quæ neceſſaria erant, bino doctrinæ Thomiſticæ quaſi Polo; prædeſtinatione, inquam, creaturæ rationalis ad finem ſupernaturalem omnino gratuita, & primæ cauſæ prævio influxu ad omne bonum; ſolidando, atque à calumniis vindicando, neceſſarium erat, aliud nil fecerit, quàm repetere Elogia Prædeceſſorum ſuorum Summorum Pontificum; eaque non oratorio more, ut quidam perperam de deceſſoribus ejus effutierant, ſed *Apoſtolicæ vocis præconio*, *ex Apoſtolatûs ſpecula* annuntiare. Et meritò, ac prudentiſſimè id fecit Optimus Pontifex. Prævidebat enim non defuturos, qui, ſi plus faceret, eſſent aſſerturi, ex privato affectu erga *S. Thomam*, atque Prædicatorum Ordinem profecta, non tanti eſſe facienda. At *Clemens XII.* ab omni illa ſuſpicione vacuus, utpote qui nec Prædicatorum Ordinis Profeſſor, nec ei Ordini præ cæteris affectus, ut oſtendit in revocatione Bullæ *Pretioſus*, poterat liberiùs expatiari; prout fecit duplici præfata Conſtitutione, quæ ſi ab hoc opere abeſſent, mancum omnino, & mutilum meritò judicari deberet. Illas ergo Conſtitutiones æternæ gloriæ nobis futuras ſubjiciam, notiſque pauculis illuſtrabo.

CLEMENS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

VErbo Dei ſcripto & tradito innixam ſcientiam, res divinas, & mores Chriſtiano homine dignos, ad rectam Eccleſiæ Miniſtrorum inſtitutionem, & ſalutem animarum, ſolidè pertractantem, ejuſque Doctores, ac Magiſtros, pietate venerabiles, commendari tunc maximè convenit, quum, ingruente falſorum dogmatum illuvie, Fides catholica, & Chriſtiani mores, ſupremæ curæ noſtræ commiſſi, periclitantur: quo loco Deceſſores noſtri Romani Pontifices ſanctum Chriſti Confeſſorem Thomam Aquinatem Ordinis Prædicatorum, & Eccleſiæ Doctorem, honoris cauſâ Angelici cognomento appellatum, ſemper habuerunt; eum propterea juſtis laudibus in ſuis Diplomatibus proſequuti, & præſertim Alexander IV. qui Thomam, adhuc viventem, per Dei gratiam theſaurum litteralis ſcientiæ adeptum pronunciavit, inque ejus veſtigia ſubindè incurrentes alii Romani Pontifices ſubſequuti, Joannes XXII. Clemens VI. Urbanus V. Nicolaus V. Pius IV. & beatus Pius V. Sixtus V. Clemens VIII. Paulus V. Alexander VII. Innocentius XII. & Benedictus XIII. qui omnes, uno eum ore adprobantes, in ſacris Eccleſiæ Faſtis juxta, ac magnos Eccleſiæ Doctores, Gregorium, Ambroſium, Auguſtinum, & Hieronymum, Thomam quoque, ut vitæ probitate, & ſanctioris Theologiæ ſcientiâ venerabilem, miráque eruditione Eccleſiam Dei clarificantem, ac ſanctâ operatione fœcundantem, coli voluerunt.

Itaque tanti viri doctrinam, in Conciliis etiam Oecumenicis celebratam,

bratam, debitis præconiis, rei publicæ cauſa nos quoque ornare cupientes, quum dilectus noſter in Chriſto, ac fratris germani filius, Nereus Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Diaconus Cardinalis Sancti Hadriani, Corſinus nuncupatus, necnon æquè dilecti Ordinis Fratrum Prædicatorum Protector, flagitantibus ejuſdem Ordinis Fratribus, Magiſtro & Procuratore Generalibus, Thoma Ripollio, & Guillelmo Molo, ſubmiſſas preces nobis obtulerit, ut præcipuo quodam, & ſpeciali modo ejuſdem Sancti Viri doctrinam, in gymnaſiis Ordinis eorumdem Fratrum Prædicatorum non unis regularibus, ſed etiam externis ſæcularibus Alumnis, illuc ad eam perdiſcendam confluentibus, tradi ſolitam, pro noſtra erga Beatum Thomam devotione, totumque Ordinem, de Eccleſia præclarè meritum, ſingulari benevolentiâ, ornare dignaremur, ut adoleſcentes, aliquo veluti præmio animati, ad Beati Thomæ doctrinam cum Dei gratia intellectu conſpiciendam, alacriùs incumberent; quandoquidem nullum in iiſdem gymnaſiis præmium, nulla ipſis expedita via pateat ad eas Eccleſiæ dignitates conſequendas, quæ in Sacræ Paginæ doctrina, lauream, quam vocant, licentiam, vel gradum publicè adeptis, aliàs de more conferri debent; Nos hujuſmodi precibus, pietate, ac juſtitiâ ſubnixis, annuere volentes, ad amplificandum ſub tanto Magiſtro probæ, incorruptæque doctrinæ ſtudium inter juvenes, divino famulatui per ſacratiores Diſciplinas addictos, motu proprio, ex certa ſcientia, & mera voluntate noſtra, deque Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine, in quibuſcumque gymnaſiis, ſcholis, ſtudiis, & collegiis Ordinis Fratrum Prædicatorum, extra cæteras Studiorum generalium Univerſitates erectis, vel erigendis concedi, extendi, & prorogari volumus, ac decernimus pro externis quibuſcumque ſæcularibus, in iiſdem gymnaſiis Theologicæ facultati toto triennio abſolutam operam dantibus, omnia & ſingula Apoſtolica privilegia, ab Anteceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus conceſſa, juxta conſuetudinem, & methodum præſcriptam, vel præſcribendam ab eodem Generali Ordinis Prædicatorum Magiſtro, ut poſt præmiſſum diligens probationis examen, laurea Doctoralis, ſeu Magiſtralis, præſentatura, licentia, baccalaureatus, atque alii gradus conſueti in ſacra Theologia liberè, & licitè conferantur: quos quidem gradus iis pares eſſe volumus, qui in hoc noſtro Archigymnaſio & Academia, Romanæ Sapientiæ nuncupata, quibuſcumque Scholaribus ſolemni cæremonia conferri ſolent: idemque hoc privilegium omninò valere ſtatuimus in quibuſcumque inſignioribus Civitatibus, & Locis, in quibus ſæculares juvenes Theologicæ facultati operam daturi, Scholas Ordinis Fratrum Prædicatorum frequentare permittuntur, ſive pauperes, ſive etiam divites ſint, quos Univerſitatum Officiales ad gradus promovere fortaſſe recuſaverint; etiamſi alias in iiſdem locis publicæ hujuſmodi, & ordinariæ ſtudiorum Univerſitates eis pateant; itaut poſtquam iidem ſæculares, & externi juvenes, ſine præjudicio quorumcumque jurium, ipſis Univerſitatibus de more perſolvendorum, à qua ſolutione divites eximi non debent, ad jam dictos gradus ſolemni cæremonia probati, ac promoti fuerint, de eadem re, ac facul-

tate prælegere, diſputare, ac alios quoſcumque actus, ad id neceſſarios, ubique facere poſſint, omnibuſque & ſingulis privilegiis, prærogativis, immunitatibus, exemtionibus, libertatibus, præcedentiis, favoribus, gratiis, & indultis uti, potiri, & gaudere poſſint, quibus alii, prævio diligenti examine, in ſtudiorum generalium Univerſitatibus, juxta earumdem leges, ordinationes, uſus, ritus, & mores, de jure, vel conſuetudine, aut alias quomodocumque utuntur, potiuntur, & gaudent in omnibus, & per omnia, nullô prorſus diſcrimine, ac ſi gradus ſuos in publicis Univerſitatibus, & non alibi, accepiſſent, hac una in re, ſi, & quatenùs unquam fortaſſe opus eſſet, propterea derogantes Conſtitutioni noſtræ, pridem editæ, quæ incipit: Romanus Pontifex.

Præſentes quoque litteras, & in eis contenta, & expreſſa quæcumque, nullo unquam tempore de ſubreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, vel intentionis noſtræ, etiam ex eo, quod cauſæ, propter quas illæ emanarint, coram nobis, vel alibi adductæ, verificatæ, & juſtificatæ, ac quicumque in præmiſſis, & circa ea intereſſe quomodolibet habentes, ſeu habere prætendentes, ad id vocati, & auditi non fuerint, & conſenſum ſuum eiſdem non præſtiterint, aut quovis alio, quantumvis ſubſtantiali defectu, fortaſſe laborarent: ſive etiam ex eo, quod in eis ſolemnitates, ac quævis alia ſervanda, & adimplenda, ſervata, & adimpleta non fuerint, aut ex quocumque alio capite, vel cauſa etiam, quantumvis legitima, juſta, & privilegiata, quæque ad id exprimenda eſſet, expreſſa non fuerit, notari, impugnari, invalidari, in jus, vel controverſiam vocari, ad viam, & terminos juris reduci, aut in illas quodcumque juris, vel facti remedium, aut oris aperitio impetrari: neque illas ſub quibuſvis ſimilium, vel diſſimilium gratiarum revocationibus, ſuſpenſionibus, limitationibus, derogationibus, aut aliis contrariis diſpoſitionibus comprehendi poſſint; ſed ſemper excipi debeant, & quotieſcumque emanaverint, toties in priſtinum, & validiſſimum ſtatum reſtitutas, repoſitas, & plenariè integratas, ac de novo etiam ſub quacumque poſteriori data per dicti Ordinis Fratrum Prædicatorum, Magiſtrum, ac Procuratorem generales, pro tempore exiſtentes, quandocumque eligenda, conceſſas, validas, & efficaces fore & eſſe, ſuoſque plenarios, & integros effectus in omnibus, & per omnia ſortiri, & obtinere, dictiſque Fratribus, ac ſæcularibus apud eos, ut prædicitur, theologicæ facultati triennalem operam dantibus, & ad gradus hujuſmodi, ut præfertur, promovendis, aliiſque, ad quos nunc ſpectat, & impoſterum quomodolibet ſpectabit, in omnibus, & per omnia pleniſſimè ſuffragari volumus. Sicque & non alias per quoſcumque Judices ordinarios, vel delegatos, quâvis auctoritate fungentes, etiam cauſarum Palatii Apoſtolici Auditores, ac prædicti Ordinis Prædicatorum pro tempore exiſtentem protectorem, alioſque Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales, etiam de latere Legatos, Vicelegatos, & Sedis Apoſtolicæ Nuncios, ſublatâ eis, & eorum cuilibet quavis aliter judicandi, definiendi, & interpretandi facultate, & auctoritate, judicari, definiri, & interpretari debere: & quidquid ſecus ſuper his à quoquam quâvis

aucto-

auctoritate, ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari, irritum, & inane decernimus.

Non obſtantibus, quatenùs opus ſit, una, de non concedendis gratiis ad inſtar, & altera, Noſtris & Cancellariæ Apoſtolicæ regulis de jure quæſito non tollendo, ac etiam in ſynodalibus, provincialibus, generalibus, univerſalibuſque Conciliis, editis, vel edendis, ſpecialibus, vel generalibus Conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, privilegiis quoque, indultis, & litteris Apoſtolicis quibuſvis perſonis, alias in contrarium præmiſſorum quomodolibet conceſſis, approbatis, & innovatis: quibus omnibus, & ſingulis, etiamſi de illis, earumque totis tenoribus ſpecialis, ſpecifica, expreſſa, & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales, mentio, ſeu quævis alia expreſſio habenda foret, earum tenores eiſdem præſentibus, etiam pro plenè, & ſufficienter expreſſis habentes, illis alias in ſuo robore permanſuris, latiſſimè, & pleniſſimè, ac ſpecialiter, & expreſsè motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine ſimilibus, derogamus, cæteriſque contrariis, quibuſcumque.

Volumus autem, ut ipſarum præſentium tranſumptis, etiam impreſſis, alicujus in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ perſonæ ſigillo, & Notarii manu obſignatis, vel etiam, ſaltem extra Italiam, ſigillo, & ſubſcriptione Magiſtri Ordinis, aut Provincialium ejuſdem Ordinis pro tempore, munitis, eadem prorſus fides in judicio, & extra illud adhibeatur, quæ adhiberetur præſentibus, ſi forent exhibitæ, vel oſtenſæ.

Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis, extenſionis, prorogationis, voluntatis, decreti, & derogationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem, anno Incarnationis Dominicæ milleſimo ſeptingenteſimo trigeſimo tertio, quinto Kalend. Septembris, Pontificatûs noſtri anno quarto.

A. Card. Prodatarius. F. Card. Oliverius.

VISA

De Curia J. Archiep. Ancyranus.

Stivanus.

Loco ✝ Plumbi.

Regiſtrata in Secret. Brevium.

76. Nota primò, quod initium ſuæ Conſtitutionis ſumpſit prudentiſſimus, & perſpicaciſſimus Pontifex ex Brevi *Benedicti* XIII. *Demiſſas preces*, idque, ut oſtenderet per Breve *Romanus Pontifex*, quô revocatur certo ſenſu Bulla *Pretioſus*, nullo modo cenſeri revocatum Breve *Demiſſas preces*. Sed accuratè obſervandum, quòd cùm *Benedictus* XIII. ſolùm dixiſſet Scholam Thomiſticam commendabili ſtudio gloriari, bina illa famoſa Angelicæ doctrinæ capita, ab ipſis SS. Docto-

ribus *Auguſtino*, & *Thoma* ſe hauſiſſe, & *Verbo Dei* &c. conſonas eſſe, *Clemens* XII. abſolutè ſic denotat: VERBO DEI SCRIPTO, ET TRADITO INNIXAM SCIENTIAM &c. de doctrina S. *Thomæ* loquens.

77. Secundò nota, quòd licèt explicitè non fiat mentio de illis duobus doctrinæ noſtræ capitibus, implicitè tamen dicuntur *Verbo Dei ſcripto, & tradito innixa*. Quomodò enim doctrina aliqua in communi dici poteſt innixa verbo Dei, ſi præcipua puncta, & characteriſtica, non forent eidem verbo Dei innixa? Deindè, quì poſſet Pontifex ſtudentes ad hanc doctrinam in Collegiis, Scholis, Studiis Ordinis Prædicatorum, propoſitis maximis præmiis allicere, ſi aut ibi non traderetur vera doctrina S. *Thomæ*, aut non eſſet illa doctrina ſolida, inconcuſſa, Scripturis, & Patribus innixa? Aut quomodò potuiſſet Pontifex Summus, in deciſionibus circa doctrinam Fidei, & morum infallibilis, vocare doctrinam, locis dictis tradi ſolidam, PROBAM, ET INCORRUPTAM? Novum ergo hic habemus fundamentum, Judicis infallibilis ſententiâ ſolidatum, credendi doctrinam, de qua agimus, eſſe VERBO DEI SCRIPTO, ET TRADITO INNIXAM.

78. Hic omittere nefas foret inſignem fraudem *Caduciferi* circa privilegium graduum conferendorum. Dicit enim pag. 465. *Cùm intentum SS. D. N. Clementis PP. XII. unicè fuiſſet revocare Bullas, quæ.... viſa ipſi ſunt turbationes aliquas excitare; & privilegium graduum conferendorum.... Hæc non haberet, & jam pridem à Gregorio XIII., Paulo V., & Innocentio X. memoraretur indultum; vix opus eſſe videbatur, ut denuò à præſenti Summo Pontifice P. N. aſſeretur, niſi quatenùs religioſitas RR. PP. Prædicatorum rem vellet omni etiam exiſtimato offendiculo liberatam*. Quibus verbis ſubdolè inſinuat nihil aliud conceſſum eſſe Ordini Prædicatorum à *Clemente* XII. feliciter regnante, quàm olim fuerat conceſſum per *Gregorium* XIII., *Paulum* V., & *Innocentium* X., quod manifeſtè falſum eſt. Nam dicti tres Pontifices, ut conſtat ex num.42. Bullæ *Pretioſus* tale Privilegium conferendorum graduum ſolùm conceſſerant Fratribus ejuſdem Ordinis Prædicatorum Provinciæ S. *Antonini* de novo Regno in Civitate S. *Fidei*. At *Clemens* XII. ſic ait: *In quibuſcumque Gymnaſiis, Scholis, Studiis, & Collegiis Ordinis Fratrum Prædicatorum extra cæteras Studiorum Generalium Univerſitates erectis, vel erigendis concedi, extendi, & prorogari volumus, ac decernimus pro externis quibuſcumque Sæcularibus.... Idem hoc privilegium omninò valere ſtatuimus in quibuſcumque inſignioribus Civitatibus, & Locis, in quibus Sæculares Juvenes Theologicæ facultati operam daturi, Scholas Ordinis Fratrum Prædicatorum frequentare permittuntur, ſive pauperes, ſive etiam divites ſint, quos Univerſitatum Officiales ad gradus promovere fortaſſe recuſaverint; etiamſi aliàs in iiſdem locis publicæ hujuſmodi, & ordinariæ Studiorum Univerſitates eis pateant* &c. Poſt tam expreſſam, & ſolemnem Conceſſionem, & extenſionem hujus Privilegii ad omnes Scholas, Gymnaſia, Collegia Ordinis Prædicatorum *Caducifer* compoſito ad decipiendum ſermone, *Vix*, inquit, *opus eſſe videbatur*,

ut

ut denuo à præſente Summo Pontifice P. N. aſſereretur; niſi quatenùs Religioſitas PP. Prædicatorum rem vellet omni etiam exiſtimato offendiculo liberatam. Apage turpem, ac inſidioſum adulatorem, ac fraudulentum Expoſitorem. Hæc ex prima Conſtitutione *Clementis* XII. Sequitur Breve ſecundum, quòd Adverſariis noſtris, poſt Summum Pontificem ſcilicet, acceptum referimus.

CLEMENS PAPA XII.

Ad futuram rei memoriam.

APoſtolicæ providentiæ officio à Prædeceſſoribus Noſtris fel. record. Clemente XI., & Benedicto XIII. ſapienter impenſo ad diſſipandas Novatorum calumnias, & artes, per quas inducta proſcriptis erroribus Catholicorum dogmatum larva, & Sanctorum Doctorum illuſtria nomina obtendentes, ſimplicium animos à debita Conſtitutioni, quæ incipit Unigenitus, *obedientia deterrere moliebantur, Nos paternâ quoque ſollicitudine inhærentes, magnoperè dolemus, tenebras à diſſenſionis filiis offuſas nondum ex quorundam mentibus ſatis eſſe diſcuſſas; ſed pleroſque etiam nunc intolerabili pertinaciâ contendere, cenſuris laudatæ Conſtitutionis doctrinam Sanctorum Auguſtini, & Thomæ de Divinæ Gratiæ efficacia eſſe perſtrictam. Ut igitur nullas caritatis partes ad revocandos errantes Nobis reliquas faciamus, univerſis, & ſingulis Chriſtifidelibus quacumque dignitate, etiam Epiſcopali, & majori fulgentibus in virtute ſanctæ obedientiæ diſtrictè præcipimus, & ſub Canonicis pœnis mandamus, ne diſputantes, aut docentes ſive in Scholis, ſive in concionibus, ſive ſcriptis editis, ſive aliter propoſitiones defendant, aut enuncient, quæ antedictas Novatorum calumnias firmare, ac promovere poſſint, Mentem tamen eorundem Prædeceſſorum Noſtrorum compertam habentes, nolumus aut per Noſtras, aut per ipſorum laudes Thomiſticæ Scholæ delatas, quas iterato Noſtro judicio comprobamus, & confirmamus, quidquam eſſe detractum cæteris Catholicis Scholis diverſa ab eadem in explicanda Divinæ Gratiæ efficacia ſentientibus, quarum etiam erga hunc Sanctam Sedem præclara ſunt merita, quominus ſententias ea de re tueri pergant, quas hactenus palàm, & liberè ubique, etiam in hujus Almæ Urbis luce, docuerunt & propugnarunt. Quamobrem fel. record. Pauli V., & aliorum Prædeceſſorum Noſtrorum ad reſtinguendum diſſenſionum fomitem veſtigia proſequentes, & ſaluberrima mandata renovantes, auctoritate quoque Noſtrâ omnibus, & ſingulis ſuperiùs expreſſis interdicimus, & prohibemus ſub iiſdem pœnis, ne vel ſcribendo, vel docendo, vel diſputando, vel aliâ qualibet occaſione notam, aut cenſuram ullam Theologicam iiſdem Scholis diverſa ſentientibus inurere, aut earum ſententias conviciis, & contumeliis inceſſere audeant, donec de iiſdem controverſiis hæc Sancta Sedes aliquid definiendum, ac pronunciandum cenſuerit. Pacem ſiquidem, quam cum veritate diligendam Dominus præcepit, inter*

Ca-

Catholicæ Eccleſiæ Filios fovere, & communire debemus, & curamus, ut conjunctis diverſarum licet Scholarum ſtudiis firmiùs ſit adverſus erroris inſidias præſidium. Proptereà locorum Ordinariis, Inquiſitoribus, cæteriſque Judicibus Eccleſiaſticis injungimus, ut altercationes, & contentiones, quæ, diſputationis æſtu animos abripiente, in Chriſtiani populi ſcandala erumpere poſſent, per Canonica remedia compeſcant; iiſdem facultatem ad id neceſſariam, & opportunam impertientes; in contrarium facientibus non obſtantibus quibuſcumque. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die ſecunda Octobris M.DCC.XXXIII. *Pontificatus Noſtri Anno Quarto.*

C. Archiepiſcopus Emiſſenus.

79. Hìc primò Summus Pontifex dolorem exprimit, quòd cùm *Clemens* XI., ad purgandas Orbis Catholici Provincias, ad omnes impiorum dogmatum fibras eliciendas, omnes radices evellendas, atque excidendas, toto pectore incubuerit Conſtitutionibus ſuis; necnon *Benedictus* XIII. Brevi *Demiſſas preces*; eò quòd plerique intolerabili pertinaciâ contendere auſi ſint, cenſuris laudatæ Conſtitutionis *Unigenitus* doctrinam SS. *Auguſtini*, & *Thomæ* de Divinæ gratiæ efficacia eſſe perſtrictam; ut peſtilentiſſimas voces iſtas, quæ quaſi contagione quâdam paulatim ſerpunt, auctoritate ſuâ diſſiparet, & extingueret, quibus Novatores calumnias ſtruebant contra Sedem Apoſtolicam; jam hic proponit, ac ſententias SS. *Auguſtini*, & *Thomæ*, laudeſque ſuorum Prædeceſſorum delatas Thomiſticæ Scholæ, nedùm *iterato judicio ſuo* comprobat, & confirmat; verùm etiam ſub Canonicis pœnis prohibet, nequis audeat notâ, aut cenſurâ inurere, vel convitiis, aut contumeliis laceſſere ſententias præfatas. Porrò in hoc ſolo Brevi iterum excedit *Clemens* XII. noſtrum *Benedictum* XIII. Hic in ſuo Brevi *Demiſſas preces* ſolùm vetuerat, nequis in poſterum *eo nomine*, (ſcilicet SS. *Auguſtini*, & *Thomæ* inconcuſſa, tutiſſimaque dogmata cenſuris Conſtitutionis *Unigenitus* eſſe perſtricta) *calumnias ſtruere*, & *diſſenſiones ſerere audeat*. *Clemens* verò XII. in hoc Brevi ait: *Univerſis, & ſingulis Chriſtifidelibus, quâcumque dignitate, etiam Epiſcopali, & majori fulgentibus, in virtute ſanctæ obedientiæ diſtricte præcipimus, & ſub Canonicis pœnis mandamus, nè diſputantes, & docentes, ſive in Scholis, ſive in Concionibus, ſive ſcriptis editis, ſive aliter propoſitiones defendant, aut enuntient, quæ antedictas Novatorum calumnias firmare, ac promovere poſſint*. Sic ille expreſsè loquens de doctrina SS. *Auguſtini*, & *Thomæ* circa gratiam per ſe efficacem, ut clarè conſtat.

80. Videat autem *Caducifer*, ut hoc obiter dicamus, an ipſe non impegerit in hanc Pontificis Conſtitutionem, adeòque incurrerit pœnas ibidem contravenientibus inflictas; dum non ſolùm ita de Thomiſtarum ſententiis loquitur, ut calumnias Novatorum videatur firmare, ac promovere, ſed temerariam cenſuram operibus Patris *Suarez* à *Theophylo Raynaudo*, ut aliqui ſuſpicantur, intruſam, audet repetere laudando etiam Auctorem illius à modeſtia pag. 293. num. 79. his verbis: *Unde immeritò tam altè conqueritur R. Maſſouliè q. 9. art. 1. de mo-*

modeſtiſſimo Suario, quaſi terminos totius moderationis exceſſerit, dum in ſuo opere de auxilio efficaci cap. ult. inquit: Talem phyſicam præmotionem, gratiam ſufficientem, libertatiſque uſum de medio tollere; ac proinde Hæreticis hujus temporis favere, ideoque dignam eſſe, ut per Eccleſiæ cenſuram damnetur, vel potius damnata declaretur ... Nam licet non ſub ea voce, ſub aliis æquivalentibus jam damnata eſt. Sed dimittamus hominem illum ad propriæ conſcientiæ tribunal. Nobis ſufficiunt quatuor Pontifices Summi, qui doctrinam noſtram ab his calumniis abundè liberarunt, declarando eam Decretis illis, quibus *Janſeniani*, & *Queſnelliani* errores damnantur, nequaquam attingi; quorum Decreta, ut rectam, Regiamque Divinæ juſtitiæ viam ſine erroris offenſa teneamus, veluti inextinguibiles quædam, ſemperque lucentes faces, ſequenda ſunt debitâ obedientiâ. Imo, cùm hujus temporis Hæretici *Lutherani*, *Calviniſtæ*, *Janſeniſtæ* damnati ſint, quòd eliminarint gratias verè ſufficientes, atque liberum voluntatis arbitrium ſubverterint; cùm Pontifices, ut vidimus, doctrinam, quæ in Scholâ Thomiſticâ hodie traditur, & ſemper tradita fuit ſplendidis laudibus extollant, velut *Verbo Dei ſcripto, & tradito* conſonam; Summorum Pontificum, Conciliorum Decretis, ac SS. Patrum, nominatim *Auguſtini*, & *Thomæ* auctoritate fulcitam; per infallibilem conſequentiam ſequitur, gratiam per ſe, & ex vi ſua intrinſeca efficacem, eo modo quo explicatur hoc tempore & ſemper explicata fuit, apud Thomiſtas, nec gratiam ſufficientem, nec libertatis uſum de medio tollere: cùm etiam Privilegio ſingulari Scholam noſtram ornare, & donare dignatus ſit *Clemens XII.*, auctoritate ſcilicet conferendi Academicos gradus, illis omnino pares, qui in Archigymnaſio Romanæ Sapientiæ, conferuntur: ut hoc præmio allecti ingenui adoleſcentes, eam doctrinam ibidem avidiùs, ac frequentiùs hauriant impoſterum. Si namque in hoc graviſſimo Theologico puncto deflectit noſtra Schola à genuina mente D. *Thomæ*: quomodò ſubſiſtit motivum Privilegii ad amplificandam doctrinam D. *Thomæ* dati?

81. Sed diligenter notari velim, & obſervari illa verba hujus Brevis, quibus *Caducifer* majuſculis litteris appoſuit, Nota, ubi Sapientiſſimus Pontifex, quia laudes ab ipſo, & Prædeceſſoribus ejus Thomiſticæ Scholæ delatæ non per omnia æquivalent ultimæ, & finali definitioni doctrinæ Scholæ noſtræ, vetat ſub Canonicis pœnis, nè notam, aut cenſuram ullam Theologicam Scholis diverſa ſentientibus inurere, aut earum ſententias convitiis, & contumeliis inceſſere audeant; *Donec de iiſdem controverſiis Sancta Sedes aliquid definiendum* finaliter, *& pronuntiandum cenſuerit*. Ubi, inquam, obſervari velim, quod dicatur: laudes Thomiſticæ Scholæ à ſe, & Prædeceſſoribus delatas: nè ultra aliquis præſumat diſtinguere inter laudes D. *Thomæ*, & Thomiſticæ Scholæ; ſicut refractarii Sanctæ Sedis diſtingunt, ſed peſſimè, inter doctrinam Cathedræ *Petri*, & ſedentis in Cathedra. Ex quibus ulteriùs ſequitur, quòd approbationes doctrinæ S. *Thomæ* à variis Pontificibus emanatæ ſint totidem approbationes doctrinæ, quæ in Scholis Thomiſticis

ho-

hodie traditur. Cùmque S. *Thomas* veſtigia S. *Auguſtini* ſecutus ſit, ut *Vrbanus* V. ad *Toloſanos* ſcribit, rurſus inferre licet approbationes doctrinæ S. *Auguſtini* eſſe totidem approbationes doctrinæ Thomiſticæ Scholæ. De primo ergo ad ultimum concludamus ſic: Id, quod Romani Pontifices in Decretis ſuis doctrinalibus ſtatuunt, & definiunt, id tale eſſe, quale ipſi aſſerunt, moraliter ſaltem, certum eſt; v. g. dum Pontifex Brevi ſuo declarat aliquam doctrinam eſſe probabilem, probabiliorem, aut veram; aut ſi declaret aliquam doctrinam eſſe falſam, ſcandaloſam, erroneam, temerariam &c. moraliter, ad minimum, certum eſt, doctrinas illas reſpectivè eſſe, aut probabiles, probabiliores, veras; aut falſas, ſcandaloſas, erroneas &c. Stantibus ergo Summorum Pontificum Decretis, mox recenſitis, moraliter, ut minimum dicam, certum erit doctrinam Scholæ Thomiſticæ etiam hodiernæ (quod addo, quia *Caducifer* prætendit Thomiſtas olim tradidiſſe aliud genus gratiæ per ſe efficacis, & Prædeſtinationis, quam de facto tradunt) in principalibus ſuis punctis, de gratia vi ſuâ efficaci, & prædeſtinatione ad gloriam omnino gratuita, infinitis paraſangis diſtare à doctrina *Lutheri*, *Calvini*, *Janſenii*, *Queſnelli*: non tollere gratias ſufficientes, quales Eccleſia agnoſcit contra illos hæreticos, nec libertatem, nec meritum, aut demeritum: eam doctrinam eſſe hauſtam ex SS. Eccleſiæ DD. *Auguſtino*, & *Thoma*: eſſe conformem Decretis Summorum Pontificum, Conciliorum, SS. Patrum: eſſe *innixam Verbo Dei ſcripto*, *& tradito*; quia omnia illa laudati Summi Pontifices de doctrina hodierna Thomiſtica affirmant. Hæc omnia attentiùs conſiderata à veris Diſcipulis horum SS. Patrum, ac Eccleſiæ Doctorum, qui ex pio erga tantos viros affectu eorum doctrinam ſtudent totis viribus ampliare, & qui *Petrum* per Romanos Pontifices ſibi videntur audire loquentem, faciunt eis hanc doctrinam certò credibilem. Eximium certè, ac egregium excellentiæ & auctoritatis hujus doctrinæ argumentum! Pudeat ergo affectare nomen Diſcipuli SS. *Auguſtini*, & *Thomæ*, & in his punctis ab eis diſcedere: pudeat magis gaudere, dum alii diſcedunt, & longè maximè hortari, & inſtigare alios ad illos SS. PP. deſerendum, prout *Caducæi Theologici* Auctor ubique facit, propoſitis etiam quorumdam antiquorum exemplis, qui S. *Thomam*, in minutiis tamen, & eô tempore, quô ejus doctrina non erat tam magnificè, ut modò, à Summis Pontificibus approbata, deſeruerunt. Hoc enimverò eſt contradicere Pontifici, qui omnes invitat ad S. *Thomæ* doctrinam ſectandam. Sed, ut dixi, non ſine cauſa gladium portat.

§. V. *Ter-*

§. V.

Tertium credibilitatis argumentum ex Patrum & Theologorum conſenſu.

82. *NIhil novandum, niſi quod traditum eſt. Hoc proprium Chriſtianæ modeſtiæ, & gravitatis, non ſua poſteris tradere, ſed à majoribus accepta ſervare*, prudenter, & ſapienter dixit *Vincentius Lirinenſis* Commonit. cap. 9. quod ſanè maximè tenet in veritatibus à majoribus acceptis, quæ fidei intimæ, vel conjunctæ quodammodo ſunt, quæ nempè illuſtrari, confirmari, non contrariis opinionibus labefactari debent. *Sed forſitan dicit aliquis*, inquit Auctor iſte cap. 27. *Nulluſne ergo in Eccleſia Chriſti profectus habebitur Religionis?* Cui objectioni ipſe ſtatim reſpondet: *Habeatur planè, & maximus. Sed ita tamen, ut verè profectus ſit ille fidei, non permutatio. Siquidem ad profectum pertinet, ut in ſemetipſa unaquæque res amplificetur, ad permutationem verò, ut aliquid ex alio in aliud tranſvertatur.* Quem profectum immediatè explicat, & dicit conſiſtere *in eodem dogmate, eodem ſenſu, eademque ſententia.* At forſan & nobis reponent Adverſarii cum eodem *Vincentio* cap. 39. *antiquam SS. PP. conſenſionem non in omnibus divinæ legis quæſtiunculis, ſed ſolùm certe, præcipuè in fidei regula magno nobis ſtudio, & inveſtigandam eſſe, & ſequendam.* Ita ſanè eſt; ſed numquid, ut elegantiſſimè dicit *Ludovicus Thomaſſinus* de Deo, Deique proprietatibus lib. 9. cap. 2. *has quæſtiunculas eſſe volent, ubi de prædeſtinatione, & gratia divina, ubi de humana libertate, ubi de ſalutis humanæ ſumma vertitur? His illuminandis totus Auguſtinus, quantus quantus eſt, incubuit, & toto inſudavit annorum viginti ſpatio: his Proſper, & Fulgentius; his præcipui deinceps omnes Antiſtites, & Scriptores Catholici invigilavére ſummo ſtudio: his Schola Theologica jam inde à cunabulis ſuis tota virium contentione lucem aliquam affundere certavit, & certat etiam nunc indefeſſa, & has eſſe quæſtiunculas ajent? Enim verò quid ipſi fidei ſubſtantiæ, vel penitiùs, vel conjunctiùs, quàm humanæ libertatis cum divina gratia conciliatio? Atqui huc pertinent omnia, quæ vel Auguſtinus, vel vetuſtiores Patres de prædeſtinatione, & efficacia gratiæ diſputarunt. An quæſtiunculas, & quiſquilias nauci faciendas garrient, ubi de Scripturæ divinæ capitum principaliorum explanatione, de toto penè Paulinarum Epiſtolarum contextu, in diverſos, & contrarios ſenſus contorquendo, vel ad unam, ſinceramque & Patribus approbatam ſententiam vendicando laboratur? Ergo illa quoque hic valeat regula ejuſdem Vincentii, ut in interpretandis Scripturis Catholicæ, Apoſtolicæque Eccleſiæ ſequamur univerſitatem, antiquitatem, conſenſionem.* Valeat utique; cùm PP. & Theologorum antiquorum menti inhærere, debeat eſſe certiſſima, & magis expedita veritatis exquirendæ regula in

hac graviſſima quæſtione. Et maximè cùm huic majorum doctrinæ confidens *Auguſtinus* pugnaverit contra *Pelagianos*. Etenim *Juliano* redarguenti ipſum, quòd à præceptorum ſuorum doctrina nec minimum diſcreparet, ſic reſpondet lib.6. contra *Julianum* num. 21. *Magnam te mihi putas invidiam comparare, cum dicis, nihil me à meo Præceptore differre. At ego in laudem meam tua ſumo convitia, &c. Præceptores meos negare non debeo, qui me ad hoc Joannis Apoſtoli dictum intelligendum ſuo litterario labore juverunt. Meus Præceptor eſt Cyprianus, qui dicit &c. Meus eſt Præceptor Ambroſius, cujus non ſolùm libros legi, ſed verba etiam loquentis audivi &c. Ego adverſus te, & meam defendo, & illorum fidem, quos palàm times habere inimicos, & invitus pateris Judices*. Hæc *Auguſtinus*; ex quibus perſpici poteſt, quòd in dogmate de prædeſtinatione nihil fideles docere voluit à ſe excogitatum, vel quod Patribus antiquis adverſum crediderit.

83. Etenim ſi Apoſtolicas traditiones venerari velimus, ubi expreſsè in Sacris Litteris non habentur, alia non apparet via, quàm communis Patrum conſenſus, quibus, ne quid minus nobis deeſſet de gloria veritatis, & ad noſtram eruditionem de ejus cognitione, Deus contulit Scripturarum ſcientiam, intellectum, & cognitionem, ut nobis manifeſtam facerent veritatis claritatem. Ita ad Africanos Epiſcopos ſcribit Summus Pontifex *Zoſimus* Epiſt. 3. *Charitatem veſtram tàm Apoſtolicæ Sedis auctoritate, quàm mutua amoris affectione commoneo, ut jam ingenia veſtra Sanctarum omnium Scripturarum, quæ ſecundùm traditionem Patrum, atque majorum præcepta ſunt, præceptis, obſervationibuſque ſufficiant. Quid illic non abundans? Quid non Dei ſpiritu, & vocibus plenum ſit. Niſi libet unumquemque plus ſibi credere, ſuoque de ſui uti judicio*. Hoc ſanè maximè neceſſarium, dum ad indaginem efficaciæ gratiæ quis pervenire deſiderat; vel quia humana mens mortalitatis tenebris involuta, ad hoc incomprehenſibile aſcendere aliter non valet: & ut conſona, & uniformis priſcis Eccleſiæ Patribus, & Magiſtris fidei ſit noſtris temporibus doctrina gratiæ, ne gratiam prædicemus, qualem quis ſibi fingit, non qualem veritas dicit, & Eccleſia docet.

84. Conferantur Patrum ſententiæ, de quibus plura diximus ſuperiùs diſp.9. Dub.1. qui tametſi diverſis temporibus, & locis floruerunt, in eadem permanſerunt doctrina: quibus meritò aſſentiri debemus, & quidquid ipſi uno, eodemque conſenſu apertè, frequenter, perſeveranter tenuiſſe, ſcripſiſſe, docuiſſe, noverimus, id nobis quoque, & poſteris omnibus credendum eſſe proculdubiò intelligamus: cùm hæc de gratia doctrina ex animo in animum nobis ſemper commendata ſit. Tot, ac tanta ſunt Sapientûm teſtimonia, ut deficeret mihi tempus, ſi cuncta vellem recenſere: undè brevitati ſtudens hæc pauca ſeligo. Divus *Gregorius Magnus* lib. 11. moral. ſuper *Job.* cap. 5. *Benè autem ſubditur*, inquit, *ſi incluſerit hominem, nullus eſt, qui aperiat: quia ſicut nemo obſiſtit largitati vocantis, ita nullus obviat juſtitiæ relinquentis. Includere itaque Dei, eſt clauſis non aperire; obdurare quippè*

per

per juſtitiam dicitur Deus, quando cor reprobum per gratiam non emollit. Caſſiodorus ſuper Pſal. 50. *Si à nobis eſſet bonæ voluntatis initium, nos magis poneremus fundamentum, ubi ædificaret Dominus; quod certè nulla poteſt mentis ſanitas approbare. Illi obedienter audiunt, quos ipſe facit audire. Illi proficuè capiunt, qui munus divinitatis accipiunt. Nam poſt vitiatam humani generis naturam, liberi arbitrii ſalutiferam partem Dominus tribuit, & operationem ipſius ſuâ pietate concedit. Hæc quidèm latiùs B. Auguſtinus, hæc doctiſſimus Hieronymus, hæc Proſper conſenſu generalitatis divino munere docuerunt.* Et ad verba illa Pſal. 64. *Beatus, quem elegiſti, & aſſumpſiſti*, ſic illud *elegiſti*, exponit: *ut hanc electionem nemo ſuis meritis applicaret: ſicut, &c. Quia nequeunt illuc introire* (in atria Domini) *niſi quos cœleſtis miſericordia dignatur eligere.* Et ad illa verba Pſal. 92. *Parata Sedes tua ex tunc; Parata*, inquit, *ſignificat prædeſtinationem, quia totum in illa veritate conſiſtit, quidquid in adminiſtratione mundi venire contigerit.*

85. S. *Prudentius* Epiſcopus *Trojanus* eamdem apertiſſimè docet doctrinam in Epiſt. ad *Hincmarum*, & *Pardulium*, quæ legitur to. 2. *Mauguini* par. 6. *Hoc primum*, inquit, *præcipueque moneo, & poſtulo, ut doctrinam Beatiſſimi Patris Auguſtini omnium abſque ulla dubietate undecumque doctiſſimi, Sanctarum Scripturarum auctoritati in omnibus concordiſſimam (quippè nullus Doctorum abſtruſa earum ſcrupuloſiùs rimatus, diligentiùs exquiſierit, veriùs invenerit, veraciùs protulerit, luculentiùs enodaverit, fideliùs tenuerit, robuſtiùs defenderit, effuſiùs diſſeminaverit) veſtri Pontificatûs tempore commento quolibet impugnari non permittatis: quando tanto cœleſtis gratiæ munere donata exiſtit, ut nullô cujuſquam conamine ullatenùs evelli poſſit: cùm eam, & Apoſtolicæ Sedis ſublimitas, & totius Eccleſiæ Catholicæ unitas, auctoritate concordiſſimâ approbarint: adeo ut nullus ei ſingulariter, verùm Univerſitati Eccleſiæ Catholicæ cum ea, & in ea queat anniti.* Et immediatè referens laudes, quibus, & celebratus fuit *Auguſtinus* à Summis Pontificibus *Innocentio, Zoſimo, Bonifacio, Cœleſtino*, & *S. Gregorio*, addit: *Cùm aliqui Gallorum nequaquàm prædeſtinationem perditorum reprehenderint, ſed Sanctorum prædeſtinationi novô colludiô derogare maluerint, quorum inſanæ præſumptioni memorabilis idem Auguſtinus Doctor eximius, petentibus Proſpero, & Hilario, orthodoxe reſpondens, duos libros, alterum de prædeſtinatione Sanctorum, alterum de dono perſeverantiæ pleniſſimè, fideliſſimèque confecit: in quibus perpauca de prædeſtinatis ad interitum, quàm plura verò de prædeſtinatis ad gloriam veriſſimè diſſeruit.* Hic etiam Epiſcopus cùm intereſſe non poſſet ordinationi *Raneæ* Pariſienſis Epiſcopi, eidem conſenſum exhibuit, eâ tamen conditione, ut ſe addictum Sanctor. Patrum doctrinæ circa gratiam teſtaretur Epiſcopus, & ſpecialiter quatuor capita tueri, ac defendere ſubſcriberet; ut conſtat ex ſequentibus verbis: *Præſentiam cæteris, atque Legato noſtræ Eccleſiæ Presbytero Arnoldo mei conſenſûs præſentiam eatenùs exhibeo, ut his, qui*

ordinandus eſt, Apoſtolicæ Sedis omnibus inſtitutis, & Beatorum Patrum Innocentii, Zoſimi, Bonifacii, Sixti, Leonis, Gelaſii, Cœleſtini, Gregorii, Hilarii, Ambroſii, Auguſtini, Iſidori, Primaſii, Fulgentii, Gregorii, Hieronymi, Caſſiodori, Bedæ, aliorumque adæquè Catholicorum, atque Orthodoxorum virorum ſcriptis, & dictis, ac ſpecialiter ſuper quatuor capitulis, quibus omnis Eccleſia Catholica adversùs Pelagium, ejuſque Hæreſeos ſequaces pugnavit, ac vicit..... confitendo ſubſcribere, ſubſcribendo confiteri voluerit, ejuſmet ordinationi conſentaneum eſſe profiteor. Sin aliàs, prorsùs neque aſſentior, neque fidelibus Chriſtianis aſſentiendum ſuadeo. Primum autem ex quatuor Capitulis eſt ſequens: *Ut ſine ipſa nihil boni nos poſſe nullatenus aut cogitare, aut velle, aut operari ſciamus.* Secundum verò: *Ut Dei omnipotentis altiſſimô, ſecretôque conſiliô credat, atque fateatur, quoſdam Dei gratuitâ miſericordiâ ante omnia ſæcula prædeſtinatos ad vitam; quoſdam imperſcrutabili juſtitiâ prædeſtinatos ad pœnam; ut id videlicet, ſive in ſalvandis, ſive in damnandis prædeſtinaverit, quod ſe præſcierat eſſe judicandô facturum, dicente Prophetâ: Qui fecit, quæ futura ſunt.* Et relatis duobus aliis Capitulis, ſic concludit: *Et licèt quædam ſint alia, quibus in Pelagio damnatis univerſaliter Eccleſia conſenſerit, ſategerit, atque ſubſcripſerit, hæc tamen ſpecialiter adversùs eum, ejuſque complicem per Apoſtolicam Sedem, inſtantiâ Beatiſſimi Aurelii Carthaginenſis Epiſcopi, atque Auguſtini cum aliis 214. Epiſcopis ab ejus praviſſimis ſenſibus eruta, vindicata, & multis tam Epiſtolis, quàm libris toto Orbe vulgata, omnis, hodieque gaudet, confitetur, prædicat, & tenet, atque tenebit Eccleſia.*

86. Beatus *Lupus* Abbas Ferrierenſis in Diœceſi Senonenſi ſcribens *Hincmaro* Archiepiſcopo Remenſi, ut legitur tom. 1. *Mauguini* par. 19. ſic ait: *Hæc veriſſima videtur ſententia, ut prædeſtinatio ſit in bonis, juxta intellectum doctiſſimi Auguſtini, gratiæ præparatio. Prædeſtinatio autem in malis, ſecundùm noſtram capacitatem gratiæ ſubtractio. De quibus idem certiſſimus Auctor ita ſenſit: quibus non vult ſubvenire, non ſubvenit, de quibus in ſua prædeſtinatione aliud judicavit, ita tamen, ut in utriſque Creator æquiſſimus inveniatur, dum & aliis gratiam miſericordiâ impertitur, & iſtis eamdem gratiam, quamquam occultô, juſtô tamen judiciô, non largitur.... Cùm ergo communiter omnes damnati ſimus, cujus noſtrum vult Deus miſeretur, & quem vult indurat; hoc eſt, in propria duritia derelinquit. Miſeretur magnâ bonitate, indurat nullâ iniquitate.... Nemo tamen opinetur, aut juſtis, aut reprobis prædeſtinationis veritate fatalem neceſſitatem induci, cùm in utriſque ſuſpicionem neceſſitatis libertas voluntatis excludat. Siquidem electi accipientes à Deo & velle, & perficere libenter agunt, undè ſempiternum præmium conſequantur, perverſi autem deſerti ab eodem Deo, non inviti, ſed & ipſi libenter agunt: undè in æternum meritò puniantur. Quis verò, niſi, ut mitiùs loquar, tardiſſimus, ibi aſſerat neceſſitatem, ubi videat regnare voluntatem, vel adjutam miſericordiâ, vel deſertam divinô judiciô?*

87. S. R.

87. S. *Remigius* Diœceſis ejuſdem nominis Archiepiſcopus in lib. *De tenenda immobiliter Scripturæ Sanctæ veritate, & Sanctorum Orthodoxorum Patrum auctoritate fideliter ſectanda*, id incunctanter pronunciat. *Hæc igitur cùm legiſſemus, & adjunctô nobis Fratrum noſtrorum, Deo donante, benè ſtudentium, & rectè intelligentium Collegiô, piâ, & fideli attentione ſingula pertractaſſemus, graviter perculſi, & confuſi animo vidimus in eis, & Scripturæ Sanctæ certiſſimam veritatem, & Beatiſſimorum Patrum, præcipuèque S. Auguſtini reverendam, & in omni Eccleſia Catholica receptiſſimam auctoritatem, novo conatu, & auſu nimis temerario impugnari, & quantùm in ipſis fuit, improvidè, atque inſolenter labefactari*. Et pag. 205. mentem S. *Auguſtini* ſcrutatus, & ſecutus, ait: *Beatus quoque Antiſtes, & glorioſus Confeſſor Fulgentius de hac judicii in utramque partem præſcientia, & prædeſtinatione egregium librum ſcribit; qui ſicut & cætera ejus admiranda, & veneranda ſcripta, ſemper ab Eccleſia fideliter receptus, & inter Scriptores Eccleſiaſticos laudabiliter annumeratus eſt. Et nunc neſcimus, quâ ratione, immo infidelitate, & contentione ſimul cum Beato Auguſtino objicitur; & ab eis, qui Catholici videri volunt, tales, ac tanti viri Dei iniquiſſimè injuriati, & ſpreti velut quiſquiliæ, & purgamenta viliſſima conculcantur. Et eſt nimis mirabile, immo horribile, quomodò, ut ſuis adinventionibus, & ineptiis credatur, exigant, cùm ipſi Beatiſſimos Patres, & Illuſtriſſimos Doctores Eccleſiæ abjecerint. Ac per hoc niſi ſe citiùs corrigere ſtudeant veriſſimè Hæretici judicari poſſunt, qui fidei, & charitati, & ſinceriſſimæ Patrum doctrinæ non communicant, ſed inſuper cum ipſis etiam Scripturæ Sanctæ cœleſtem auctoritatem contemnunt*. Id iterùm expreſſit mirum in modum cap. 9. ubi hanc fuiſſe magni *Auguſtini* ſententiam præſuppponit planè certum, his verbis: *Denique de Beati Auguſtini libris, & ſcriptis, in quibus ex neceſsitate novæ, id eſt Pelagianæ, hæreſis deſtruendæ, & fidei Catholicæ defendendæ inſtantiſsimâ intentione de natura, & gratia; de gratia, & libero arbitrio; de correptione, & gratia; de prædeſtinatione Sanctorum, & bono perſeverantiæ, ac de Baptiſmo parvulorum; juxta profunditatem Scripturæ Sanctæ, & Evangelicæ, atque Apoſtolicæ doctrinæ regulam, multipliciter diſputavit adhuc ipsô vivente, ſicut Proſper, & Hilarius ad eumdem ſcribunt, & multò magis poſt obitum ejus propter obſcuritatem rerum, & tarditatem minùs intelligentium multiplex querela, maximè intra Gallias exorta eſt. Sed continuò per divinæ miſericordiæ providentiam, & Conciliis, & Statutis Beatiſsimorum Patrum, & Decretis, atque auctoritate Apoſtolicæ Sedis Pontificum ſolertiſsimè ſedatâ, atque ſanatâ: ita ut ſtultis, & indiſciplinatis quæſtionibus ſilentium imponeretur, & Sanctiſsimi, ac ſinceriſsimi Doctoris auctoritas in omnibus Eccleſiis, atque in ipſa Sede Apoſtolica confirmaretur. Denique Beatiſsimus Papa Cœleſtinus &c.*

88. Eidem ſententiæ adhæſiſſe videntur alia ſapientiæ lumina. *Hincmarus* in ſuo opere de prædeſt. laudans M. P. *Auguſtinum*, præſer

ſertim in libro de prædeſt. Sanctor., ubi referens varia SS. *Auguſtini*, & *Proſperi* teſtimonia, ſic habet: *Hæc eſt immobilis veritas prædeſtinationis, & gratiæ, velut Apoſtolus ait: Elegit nos in ipſo ante Mundi conſtitutionem, prædeſtinans nos in adoptionem filiorum, non quia per nos ſancti, & immaculati futuri eramus, ſed elegit, prædeſtinavitque, ut eſſemus. Fecit autem hoc ſecundùm placitum voluntatis ſuæ, ut nemo de ſua, ſed de illius erga ſe voluntate glorietur. Fecit hoc ſecundùm divitias gloriæ ſuæ, ſecundùm bonam voluntatem ſuam, quam propoſuit in dilecto Filio ſuo, in quo ſortem conſecuti ſumus: prædeſtinati ſecundùm propoſitum, non noſtrum, ſed ejus, qui univerſa operatur, uſque adeò ut ipſe in nobis operetur & velle: operatur autem ſecundùm conſilium voluntatis ſuæ, ut ſimus in laudem gloriæ ejus. Etenim ex hoc propoſito ejus eſt illa Electorum propria vocatio, quibus omnia cooperantur in bonum, qui ſecundùm propoſitum vocati ſunt, & ſine pœnitentia ſunt dona, & vocatio Dei.* Et immediatè addit: *Talis eſt fides Orthodoxorum de prædeſtinatione Sanctorum.* Conſimili voce loquitur Abbas *Gilbertus* ſerm. 30. ſuper Cantica: *Novit Dominus, qui ſunt ejus: ideò moveri non poſſunt ad fremitum Leonis, qui immobili Divinæ notitiæ continentur ſignaculo. Bonum enim ſignaculum notitia Dei. Notitia, quæ ſecundum propoſitum eſt, ſecundùm quod vocati ſunt Sancti. Firmum eſt ſignaculum hoc notitiæ ejus, quia nihil ei deperit. Non tantùm non deperit ei nihil; ſed ipſa ſalvandos parit, ipſa prædeſtinat, ipſa ſignat quos ſuos eſſe velit..... Vide duas hujus ſignaculi partes: unam Divinæ tantum gratiæ, alteram, & libertatis, & gratiæ noſtræ: illam propoſiti, hanc adjutorii.... Illa cauſa, hæc eſt illius effectus.* Audiendus etiam Abbas *Rieſvalencis Adredus* Ordinis Ciſtercienſis in ſuo ſpeculo charitatis, ubi ait cap. 11. *Ut opus, quod in nobis, ſive per nos operatur, etiam noſtrum ſit, inclinat voluntatem, ut conſentiamus, ſicque ex ejus gratia merces fit noſtra. Ut autem ſim volens in bono opere, Deus eſt, qui operatur & velle, ipſam deinde voluntatem excitans ad petendum, ad quærendum, ad pulſandum, dat gratiam pro gratia, perficere ſcilicet pro bona voluntate. Poſtremò quia Vita æterna bonorum operum merces eſt, ipſam dans coronat dona ſua, quæ voluit eſſe merita noſtra.* Et cap. 15. *Cùm utroſque parvulos par teneat involutos damnatio; cur ille eligitur, iſte reſpuitur? Audi quarè: quia Jacob, inquit, dilexi; Eſau tamen odio habui. Injuſtum clamas. Nunquid dicit figmentum &c. Si ergo homo ex vaſis, quæ facit, quæ voluerit, deputat honori, quæ voluerit, exponit contumeliæ, nec quiſquam eſt, qui cauſetur injuſtum; tu calumniaris, ſi Deus ex vaſis omnibus juſtiſsimæ contumeliæ expoſitis, quæ voluerit, aſſumat, quæ voluerit, relinquat, quibus voluerit, debitam inferat damnationem.*

89. His ſanè nihil amplius requirendum ad certitudinem, probabilitatem majorem, & carentiam omnis falſitatis. Standum auctoritati Scripturæ, SS. PP., & Scholaſticorum doctrinæ. Non unius, aut duorum auctoritatem adducimus, ſed quod omnes uno, eodemque conſenſu apertè, frequenter, & perſeveranter diverſis tenuêre temporibus.

Do-

Docibilis ratio neſcit contradicere, repugnare non vult; auctoritatibus SS. PP. fideliter acquieſcit, & tamquam cœleſtibus oraculis diſſentire non audet: cùm ne Doctores ſuper Doctores ſimus, Patribus ſacra dogmata probantibus, & decernentibus obedire juſtum ſit. Quocirca Schola Thomiſtarum doctrinam hanc, veluti paternam quamdam hæreditatem conſervat; & perſeverare vult in doctrina à tot Summis Pontificibus, Conciliis, & Eccleſiæ Patribus tradita: præſertim ubi comperit, Sanctos *Auguſtinum*, & *Thomam*, & quotquot ipſos præceſſerunt, incomparabilis doctrinæ viros, in eadem ex Scriptura, Conciliis, & Patribus conſtitiſſe ſententia; cui conſtantiùs, tenaciùſque nititur, quàm cuicumque aliorum diverſæ opinioni. Nihil novatum uſquam, & ſibi pugnans: omnia ſibi apta, & conjugata; docet omnes eadem veritatis lux, quam in Scholis ſuis præſentem, & incommutabiliter ſibi ſimilem venerantur Magiſtram; quod & Diſcipulis ſolatio, & omnibus admirationi eſſe debet. At Auctores oppoſitæ ſententiæ, non ſe antiquæ Eccleſiæ doctrinæ propagatores, ſed propriæ ſapientiæ, & ſententiæ venditatores ſe jactant, & oſtentant. Scientiam mediam ſcientiam eſſe novam, vel novum conciliandæ libertatis modum fatentur, Pater *Molina* hujus novæ Scholæ princeps in concor. q. 14. art. 13. diſp. 55. memb. 2. & Pater *Fonſeca*, qui q. 6. metaph. ſect. 8. alta illa ſcientiæ mediæ myſteria ſibi ab annis ſuprà triginta revelata gloriatur: videantur quæ ſuprà diximus Diſp. 7. §. 2. à num. 33. Et verum omnes dicunt; cùm ignorari à nullo poſſit auctor, locus, tempus, cum quibus diſcipulis inceperit, cum qua admiratione Sapientum apparuerit, & ex horum perturbatione quando ad judicium, & examen fuerit adducta.

90. Plures graviſſimos ejuſdem Societatis Theologos diſp. 9. dub. 4. §. 4. & 5. adduximus, qui ſententiam Thomiſtarum amplexi ſunt: &, quod magis mirandum, ipſe P. *Baſtida*, eximius electus Jeſuitarum diſputator, Hiſpaniam petiit, Societatem deſeruit, ac publicè ſententiam Thomiſtarum docuit, teſte Illmo, ac Rmo Domino Fr. *Petro de Tapia*, ut refert *Paulus Faſſeaù*. Cap. 2. ſect. 6. compend. Hiſt. de auxiliis. Idem affirmant *Thomas Soveges* in Elucidar. ad menſem Maii. *Henricus Gravius* Bibliothecarius Apoſtolicus ſub *Sixto* V. Nec negat *Caducifer*, qui propterea *Baſtidam* pyrobolo comparat; qui primò quidem aſpectu admirationem cauſat ſuâ luce, ac ſplendore, ſed poſt ſe nonniſi fumum, & fœtorem relinquit: ſed quidquid ſit de comparatione iſta, fuit ille è præcipuis Societatis Theologis tempore illo.

91. Hujus inconſtantiæ doctrinæ argumento eſt mandatum, quod SSmus D. fel. record. *Clemens* VIII. dedit Rmo *Claudio Aquaviva* Soc. Jeſu Præpoſito Generali, de præſcribenda ſuis, ſimpliciter abſque limitatione ulla, ſequela doctrinæ D. *Thomæ*. Quare anno 1613., ut fatentur *Tannerus*, & *Vitus Ebermannus* Jeſuitæ, opinionem P. *Molinæ* circa efficaciam gratiæ è Scholis, & Libris Societatis proſcripſit. Quod ſatis firmat *Caducifer*, qui gloriatur, quòd RR. *Mutius Vitelleſcus* ejuſdem Soc. Præpoſitus Generalis liberaverit Societatis Profeſſores à Prædeterminatione phyſica; quamquàm in dubium vocari poſ-

ſet,

ſet, an præfatus Rm̃us è propria ſententia id egerit; videtur enim maximè in Scholam Thomiſticam adhuc fuiſſe inclinatus. Hinc effugere non potuit *Mutius* petulantem calamum *Theophili Raynaudi*, qui de ſuo Superiore, immò totius Societatis Præpoſito, non erubuit ſequentia ſcribere *Diatriba* 5. §. 94. *Quidam ſtrangulaturus ſententiam Jeſuitarum, voluit ex prohibitionibus Pauli V. tractationis de efficacia auxiliorum comprehendi tractationem de libertate expedita, & tractationem de ſcientia futurorum ſub conditione: jamque* MOLLITUDO VITELLICA, *manus dederat, contenta, ut tractationes de ea ſcientia abſtineretur, ne crabones Cyriacos commoveret.* Quidquid ſit de eo, jam equidem liberatos fatetur *Caducifer* Jeſuitas à Prædeterminatione phyſica, atque adeo aliquando eos eidem fuiſſe adſtrictos.

92. Nullus eſt etiam qui ignoret, in hac ſtabilienda ſententia hujus Scholæ Profeſſores non in uno dicendi modo conſtantes ſtetiſſe, ſed paſſim varios, & plerumque ambiguos: quod non dicerem, niſi ipſa familiarium Diſputationum teſtarentur ſcripta. Unde in tanta opinionum varietate, nihil adhuc noſtris temporibus certum, conſtans, exploratumque legitur. Si fortè fallor, alii judicent, quorum cenſuræ ſubeſſe non vereor. Sed ſive hoc verum ſit, ſive falſum, non moror. Hoc mihi certum, quòd ſi nova eſt, non in SS. PP. inveſtiganda, ſed in ſuis Auctoribus legenda. Rogo enim; vel ante P. *Molinam* erat vera in Eccleſia in Conciliis *Carthaginenſi*, *Milevitano*, & *Arauſicano* hujus concordiæ doctrina, vel non? Hoc ſecundum execrabile nimis, quod abſque errore ſuſtineri nequit. Itane cœcutiit Eccleſia in cognoſcenda vera circa gratiam doctrina? An doctrina, quam ipſi Scholaſtici, & univerſa teſtatur Eccleſia, eſſe rectiſſimè in *Auguſtino* comprehenſam, nullus intellexit, vel attendit? An in *Auguſtino* non eâ emicat luce, ut genuinum ipſius ſenſum aſſequi non potuerint tot peritiſſimi antiquioris ævi Theologi, ipſiſque ſolùm datum eſt ſapere, & intelligere? Ergo cùm hoc incredibile ſit, abſolutè dicendum, quòd ante Patrem *Molinam* erat vera in Eccleſia circa gratiam, & concordiam cum libero arbitrio doctrina. Quòd ſi ita eſt, ad quid novam pro hujuſmodi concordia doctrinam introducere? Secundò: ergo vera, & veriſſima erat in Eccleſia doctrina circa gratiam, & concordiam cum libero arbitrio; at nuſquam docuit Eccleſia priſcis temporibus ſcientiam mediam, nec hoc, nec alio nomine expreſſam: ergo hæc eſt inutilis ad concordiam libertatis. Tertiò, inquiro de doctrina illa, quæ ante P. *Molinam* viguit in Eccleſia; dicant, amabo, quænam illa fuerit? An gratiam eſſe ab intrinſeco efficacem, vel alia? Si alia: qualis erat doctrina iſta? Ubi erat oſtendant? Quòd ſi nulla alia poteſt deſignari, niſi doctrina de gratia ab intrinſeco efficaci, ut tot argumentis probatum dedimus, neceſſe eſt fateri, quòd hæc ſola vera habebatur. Sed quid in his amplius immoror? Doctrinam gratiæ ab intrinſeco efficacis habuiſſe initium in primitiva Eccleſia, cunctiſque præteritis ſæculis traditam apertiſſimè comprobatur. Quòd modò ſit, & floreat non parùm inter Scholaſticos Viros, ſenſus cum manifeſta evidentia oſtendit. Quòd ſi conſiderata, ut modò eſt, & propugna-

gnatur doctrina iſta, comparetur cum eadem in præteritis ſæculis, & in primitiva Eccleſia, fuiſſe omninò eamdem certiſſimè apparebit, nullis unquam ex SS. PP., & priorum ſæculorum Theologis contra ipſam reclamantibus: ergo veriſſima prudenter judicabitur, cùm totum hoc certum, firmumque veriſimilitudinis formet argumentum: ſicut & opiniones novæ, *de ætate ſola præjudicantur*, ut dixit *Tertullianus* tract. de Præſcrip.

93. Si dicant, quòd ante P. *Molinam* erat doctrina concordiæ gratiæ cum libero arbitrio, ſed erat ignota: contra eſt primò: ergo non poteſt probari, quòd fuerit: ergo non debet credi. Secundò: vel ſemper fuit ignota, vel aliquando cognita? Si primùm ergo non eſt eadem cum doctrina gratiæ primitivæ Eccleſiæ, quæ omnino nota fuit, & cujus notitia per Scripturam, PP., & Concilia clariſſimè habetur. Si aliquando fuit nota? Redit argumentum: dicant quando, & quomodò nota fuerit? Ne ſi non dicant, ut non probata rejici debeat. Deinde: ſi doctrina gratiæ à ſuis Auctoribus aſſerta ſenſibilis eſt, & non poteſt aliter non eſſe, quomodò poſſibile eſt credere, quòd eadem doctrina ante P. *Molinam* fuerit inſenſibilis, & poſt eum eadem manens ſenſibilis facta fuerit: niſi fortè velint, quòd P. *Molina* feliciùs *Auguſtino* Scripturas, & traditiones internoverit, altiorique ſupernæ lucis revelatione perfuſus, recondita hæc gratiæ Dei myſteria recognoverit, & perviderit: quod ſi non omnes admiratione afficit, in maximam *Bernardum Clarævallenſem* adduceret, qui Epiſt. 77. ad *Hugonem* ſcripſit: *Miror admodum, ſi novus iſte novarum aſſertionum inventor, & aſſertor inventionum, invenire potuerit in hoc rationem, quæ S. Patrem latuerit Auguſtinum.* Ulteriùs: impoſſibile eſt, quòd aliquis ſit certus de primitivæ Eccleſiæ doctrina, niſi certò cognoſcat præciſè, & ſpecificè, quænam ipſa ſit: ergo, vel ante hoc novum gratiæ ſyſtema fuit in Eccleſia cognita, vel nec à Conciliis, nec à SS. PP. *Hieronymo*, *Hilario*, *Auguſtino*, & D. *Proſpero* fuit uſquam perfectè, & ſpecificè ſcita, & cognita: quod cùm abſurdiſſimum ſit, quod illuſtrius argumentum, ut appareat certa ratio, cur hæc doctrina vera ſit, & vera eſſe dicatur? Cùm neceſſariò vera ſit doctrina illa, quæ modò eſt, & ſemper in Eccleſia fuit: cùm in ſtatuendo aliquo dogmate, id ſtatim ponitur ordine primo, quod Eccleſia profitetur, omnique retro tempore profeſſa eſt; & quod Summi Pontifices, majores, & PP. noſtri pro altitudine myſterii ſemper habuerunt. Tantò enim commendabilior eſt doctrina, quantò certior ejus antiquitas: quare *Tertullianus* de carne *Chriſti* adversùs *Marcionem* antiquitate doctrinam ſuam commendat, dicens: *Ego meum dico verum, Marcion ſuum. Ego Marcionis affirmo adulteratum, Marcion meum. Quis inter nos determinabit, niſi temporis ratio ei proſcribens auctoritatem, quod antiquiùs reperietur, & ei præjudicans vitationem, quod poſterius revinceretur? In quantum enim falſum corruptio eſt veri, in tantum præcedat, neceſſe eſt, veritas falſum. Prior erit res paſſione, & materia æmulatione. Alioquin quàm abſurdum, ut ſi noſtrum antiquius probaverimus, Marcionis verò poſterius, & noſtrum an-*

ante videatur falſum, quàm habuerit de veritate materiam; & Marcionis ante credatur æmulationem à noſtro expertum, quàm eſt editum: & poſtremò id verius exiſtimetur, quod eſt ſerius poſt tot, ac tanta jam opera, atque documenta Chriſtianæ Religionis ſæculo edita, quæ edi utique non potuiſſent ſine Evangelii veritate. Hoc, quod *Tertulliano* fuit invictum, & ineluctabile doctrinæ ſuæ veritatis argumentum, & nobis eſt magnum credibilitatis argumentum. Rogo enim Auctores oppoſitæ ſententiæ, an concordiam inveſtigantas majorem evidentiam deſiderent? An hoc arcanum ſecundùm creatæ naturæ intelligentiam metiendum credant, & non ſecundùm ſacras paginas, PP., & veterum Theologorum doctrinam diſputandum? Abſit. Non enim *S. Auguſtinus*, quod noviter temporibus ſuis inventum fuit, docuit, ſed quod temporibus illis receptum erat, totque ſæculorum, & SS. PP. conſenſione firmatum. Quare *Auguſtinum* appellat *Hieronymus* epiſt. 25. *antiquæ rurſum fidei conditorem*. Nècnon ex ipsô certiſſimum poſſe traditionis argumentum elici, affirmat *D. Fulgentius* de *veritate prædeſt.* lib. 2. cap. 18. dicens: *Hæc itaque Catholicarum Patrum Apoſtolicis inſtitutionibus tradita permanet in Eccleſiis ſine aliquâ dubitatione doctrina, quam Græci, Latinique Pontifices, Sancti Spiritus infuſione firmati, uno, atque indiſſonabili ſemper tenuere conſenſu. In quo B. Auguſtinus indutus virtute ex alto, abundantius illis omnibus laboravit: non autem ipſe, ſed gratia Dei cum illo: ipſius miniſterio Dominus uberiorem hujus res fidelibus ſuis inſtructionem præbuit. Quippe adhuc ipsô in corpore conſtitutô Pelagiana hæreſis adverſus gratiam Dei mortiferis auſibus rebellavit. Nec defuit in vita benignitas miſerantis Dei, quæ militem ſuum ſpiritalis gratiæ armis, tantò fortius præcingeret, quantò acrius adverſus eamdem vaſa iræ Diabolus inſtigaret. Proinde memoratus Dei Pontifex turrim fortitudinis ipſam gratiam tenens, & exinde cuncta hoſtilium machinamenta telorum cœleſtis juvaminis virtute confringens, non ſolùm ipſe de hoſte victoriam referens triumphavit; quin etiam poſteris certandi, & vincendi ordinem, ſi quando victa pravitas recidivô auſu infandum caput erigere niteretur, oſtendit. Senſum quippe Chriſti habens, tam gratiæ Dei, quàm humani arbitrii, & officia diſcrevit, & merita, ſemper divinis humana ſubjiciens, & veraciter docens, divinitus homini, & gratuitò juſtificationis donum, & bonæ voluntatis exordium, & plenum tribui glorificationis effectum. Hunc legat omnis, qui ſalutem æternam adipiſci deſiderat, humiliter orans miſericordiæ Dominum, ut eumdem ſpiritum intelligentiæ legens accipiat, quem ille accepit, ut ſcriberet, & eamdem illuminationis gratiam adipiſcatur, ut diſcat, quam ille adeptus eſt, ut doceret.*

94. Si ergo *Auguſtini* doctrina de concordia gratiæ efficacis cum libero arbitrio habet pro ſe univerſitatem, antiquitatem, & conſenſionem, licèt nuſquam fuerit, nec modò ſit, ut dogma fidei recepta, maximum ſanè debet eſſe fideliſſimis ejus Diſcipulis credibilitatis fundamentum. Quid cæteris? Nolumus eorum aut prævenire, aut præca-

ve-

vere judicium. Noſtra enim intereſt dumtaxat, quid nos exiſtimemus, exponere. Hinc meritò in celeberrima de divinis auxiliis Congregatione juſſit Summus Pontifex *Clemens* VIII. fel. record. univerſa doctrinæ capita, ad mentem D. *Auguſtini*, tanquam ad Lydium lapidem probari, ut ſupremô Eccleſiæ judiciô eſſent definienda. Eritne ergo, qui ita perſuaſionis ſuæ impeditus obſcuro ſit, qui contra *Hieronymum*, *Proſperum*, & *Fulgentium Auguſtini* doctrinam non eſſe traditionis Eccleſiæ affirmet? Non talem traditionem dico, ut præceptivam aſſeram; alioquin oppoſitam opinionem (quod abſit) damnarem; ſed talem intelligo, ut Eccleſia iſtam ſententiam, & non aliam docuerit, juxta illorum Patrum ſenſum. Quarè nos aliquandò diximus, doctrinam iſtam de concordia gratiæ cum libero arbitrio eſſe evidenter credibilem; non quia demonſtrationibus evidentiſſimis, & inconcuſſis egimus; nec quia eâ morali credulitatis evidentiâ donata nobis ſit, quâ fidei articulos auctoritate divinâ promulgatos ſuaderi prædicamus; ſed quia abundè ſufficit traditio à Patribus, maximè à S. *Auguſtino* ad nos uſque perducta, velut hæreditaria quædam veritatis ſucceſſio, quæ noviter inventis opinionibus poſthaberi nequit. Ideò hanc credibilitatis evidentiam, non formalem, ſed materialem, & fundamentalem aliquando diximus; quatenùs rebus ipſis inſpectis dignam quiſque ſententiam iſtam prudenter exiſtimare, & credere debeat humanâ fide, ut vera credatur, atque revelatis, quantùm eſt ex ſe, conſentanea. Hoc ſufficit ad argumenti noſtri demonſtrationem. Cur namque non erit Thomiſtis certò credibilis tot ſæculorum ſpatio comprobata doctrina, quæ tot præcipuis, expreſſis, receptis Scripturarum, Traditioniſque documentis, atque principiis firmatur; & ad apertam Scripturarum mentem, atque Traditionis antiquitatem cum eodem *Auguſtino* propugnatur? Quod ſi ita non eſſe quis aſſerat, quærat, qui velit, *Auguſtino*, & Sanctis Patribus doctiores; ſed caveat, ne inveniat præſumptiores.

§. VI.

Argumento à ratione naturali ducto, probatur neceſſitas gratiæ ſe ipſâ efficacis.

95. ETſi in doctrina gratiæ magis ponendum ſit, quod eſt conſonum dictis Sanctorum Patrum, & Traditioni Eccleſiæ; auctoritas tamen debet eſſe rationi conjuncta, teſte D. *Auguſtino* de vera Relig. cap. 23. dicente: *Auctoritas rationi præparat hominem, & ratio ad intellectum, cognitionemque perducit.* Auctoritas rationis præparat hominem: cùm enim rerum obſcuritas nos tenet, quis neget auctoritatem debere præcedere rationem, quâ meliùs diſponatur intellectus, ut rationem capiat, & veritatis perferat lucem? Ratio ad intellectum, cognitionemque perducit; eſt enim ratio fundamentum ſolidum, ſuper quod omnis Sapientiæ, & doctrinæ noſtræ ſolidatur auctoritas, ipſa eſt

quæſtionis judex, quæ errores detegit, ſapientiam parit, veritatem extollit; ſi tamen vera ratio ſit, ad propria unumquodque reducens principia; id eſt, ad humana, quæ humana ſunt; quæ verò Divina, vel etſi humana, auctoritate magis, quàm diſcurſu ſuſtinenda, ad ipſam, præ ratione, auctoritatem; ut extrema vitentur vitia; hinc plus juſto rationi deferentium; illinc eamdem jure ſuo privantium. Quâ de re doctiſſimè, more ſuo, diſſerit *Canus* noſter de locis Theolog. lib. 9. Quamvis ergo inter Sanctos Patres, & Theologos Scholaſticos circa efficaciam gratiæ, veritatis æquabilis unitas, & concordia ſit, hanc ulteriùs rationibus Theologicis ſtabilire operæ pretium duximus, ut magis veritas pateat, veritas placeat, veritas moveat. Theologicis, dixi, rationibus; illæ enim Theologo rationes ſunt, ut innui, quæ principia ſupponunt, non ſcita, ſed credita; vel facit, ut ſcita creditis inſerviant. Hinc rationem naturalem quærimus, quâ meliùs perſuadeatur neceſſitas gratiæ ab intrinſeco efficacis, ex neceſſitate nempè divinæ motionis.

96. Neceſſitatem Divinæ motionis probat D. *Thomas* 1. 2. quæſt. 9. art. 4. *Dicendum, quòd ſecundùm quòd voluntas movetur ab objecto, manifeſtum eſt, quòd moveri poteſt ab aliquo exteriori: ſed eo modo, quo movetur quantùm ad exercitium actus, adhuc neceſſe eſt ponere voluntatem ab aliquo principio exteriori moveri*. Cujus rationem aſſignat D. *Thomas* immediatè ſubjiciens: *Omne enim, quod quandoque eſt agens in actu, & quandoque in potentia, indiget moveri ab aliquo movente. Manifeſtum eſt autem, quòd voluntas incipit velle aliquid, cùm hoc priùs non vellet: neceſſe eſt ergo, quòd ab aliquo moveatur ad volendum*. His verbis clariſſimè rationem dedit nobis D. *Thomas*, quæ ad hanc formam reducitur. Voluntas quantumvis completa ſit in actu primo proximo, & expedito, per aſſiſtentiam omnium talem poteſtatem conſtituentium, eſt indifferens indifferentiâ potentialitatis: tum, quia complexum ex voluntate, & requiſitis ad complendam poteſtatem eſt quid potentiale, & ſeparabile tàm ab actu, qui eſt ultima formalis potentiæ perfectio, quàm à determinatione ad actum: tum, quia illa indifferentia potentialitatis præcedit actum ſecundum, & adſtantibus omnibus conſtitutivis actûs primi proximi, & expediti, poteſt componi cum carentia illius: tum denique, quia quod jam ex ſe habet determinationem, & applicationem ad actum, nec à ſe, nec ab alio poteſt expectare ad talem actum determinari, & applicari, cùm jam ex ſe determinatum, & applicatum ſit; quod veriſſimum eſt tam in naturalibus, quàm in ſupernaturalibus; ſed juxta D. *Thomam*, omne, quod eſt ita indifferens indifferentiâ potentialitatis, ſive quod quandoque eſt agens in actu, & quandoque in potentia, indiget moveri ab aliquo movente; ergo voluntas eget tali motione, ut hunc actum potiùs, quàm alium eliciat: ſed id quo eget, ut ſic determinetur, & applicetur, eſt concurſus prævius primæ cauſæ, ſeu phyſica prædeterminatio: tum quia agens liberum à nullo alio agente creato poteſt determinari ſufficienter ad actum, ut docet D. *Thomas* 1. 2. quæſt. 9. art. 5. Tum, quia ſi ab aliquo extra Deum determinaretur, de hoc etiam erit quæſtio, à quo illud

crea-

creatum determinans voluntatem, determinatur, ut voluntatem determinet? Cùm eadem ſit ratio de iſto, ac de voluntate: ergo vel admittendus eſt proceſſus in infinitum, vel ſiſti debet in Deo, qui ſuo concurſu prævio voluntatem determinat, & reducit de potentia ad actum.

97. Elucidabit hanc Ang. Præceptoris doctrinam ſequens diſcurſus. Voluntas, quantumvis ſit completa complemento actûs primi, & poteſtatis proximæ, non eſt ex ſe, & ex natura ſua potiùs determinata, & applicata ad hunc actum, quàm ad oppoſitum, tam in ordine naturali, quàm in ſupernaturali; cùm adhuc ſtante illo complemento conjungibilis ſit cum quolibet ex ſuis actibus, immò, & cum exercitio negativo, omniſque actûs omiſſione. Eſt etiam in potentia phyſica, & reali ad quemlibet ex ſuis actibus, eò quòd illorum quemlibet poteſt phyſicè in ſe recipere, & ab illo phyſicè, ac realiter actuari; quia ab omni ſuo actu realiter diſtinguitur, neque per actum conſtituitur poteſtas, ſed exercetur libertas: ergo eget aliquo extrinſeco, quò ad iſtum præ alio oppoſito determinetur, & applicetur: cùm applicatio illa, & determinatio conveniat cauſæ in exercitio operanti, quam ex ſe non habet, quantumvis in genere potentiæ ſit completa; complementum enim non dat applicationem, & determinationem, ſed poteſtatem voluntati tribuit, ut incipiente Deo, ipſa ſe determinet ut cauſa ſecunda ſui actûs. A Deo ergo debet incipere hujuſmodi determinatio, tollique indifferentia. Non enim potentialitas reducitur ad actum, niſi ab aliquo exiſtente ex natura in actu, & per aliquid actuale ab eo dimanans, & præcedens actum potentiæ, à qua per reductionem ad actum excluditur potentialitas. Hoc argumentum eximiâ, prout mos illi eſt, efficaciâ, & claritate ponderat nobiliſſimus Metaphyſicus *Bernardinus Mazziotta* Societatis Jeſu inter ſelectas ejus, quæſt. 2. illudque, ſicut Thomiſtæ omnes, ſumpſit ex iis, quæ dicto art. 4. docet D. *Thomas* tàm in verbis citatis, quàm poſterioribus, dicens: *Undè neceſſe eſt ponere, quòd in primum motum voluntatis, voluntas pendeat ex inſtinctu alicujus exterioris moventis, ut Ariſtoteles concludit in quodam cap. Ethicæ Eudimicæ*. Quod idem priùs docuerat quæſt. 6. art. 1. ad 3. *Dicendum, quòd Deus movet hominem ad agendum non ſolùm ſicut proponens ſenſui appetibile, vel ſicut immutans corpus, ſed etiam ſicut movens ipſam voluntatem; quia omnis motus tàm voluntatis, quàm naturæ ab eo procedit, ſicut à primo movente. Et ſicut non eſt contra rationem naturæ, quòd motus naturæ ſit à Deo, ſicut à primo movente, inquantùm natura eſt quoddam inſtrumentum Dei moventis: ita non eſt contra rationem actûs voluntatis, quòd ſit à Deo inquantum voluntas à Deo movetur: eſt tamen communiter de ratione naturalis, & voluntarii motûs, quòd ſint à principio intrinſeco*. Quod repetit ibi art. 4. ad 1. *Dicendum, quòd Deus, qui eſt potentior, quàm voluntas humana, poteſt voluntatem movere, ſecundùm illud Proverb. 21. Cor Regis in manu Dei eſt: & quocumque voluerit, vertet illud*. Quod eâdem deductione probat de veritate qu. 6. de electione humana art. 1. Et 3. contra Gentes cap. 89. ſed expreſſiùs cap. 91. ubi ſic diſcurrit: *Oportet omne multiforme, & mu-*

& mutabile, & deficere potens reduci ſicut in principium in aliquod uniforme, & immutabile, & deficere non valens: omnia autem, quæ in nobis ſunt, inveniuntur eſſe multiplicia, variabilia, & defectibilia. Patet enim, quòd electiones noſtræ multiplicitatem habent, cùm in diverſis, & à diverſis diverſa eligantur. Mutabiles etiam ſunt: tum propter animi levitatem, qui non eſt firmatus in fine ultimo: tum etiam propter mutationem rerum, quæ nos circumſtant. Quòd autem defectibiles ſint, hominum peccata teſtantur: Divina autem voluntas uniformis eſt, qui unum volendo, alia omnia vult; & immutabilis, & indeficiens eſt. Oportet ergo, omnium voluntatum, & electionum motus in Divinam voluntatem reduci, non autem in aliquam aliam cauſam, quia ſolus Deus noſtrarum voluntatum, & electionum cauſa eſt. Quam doctrinam iterùm docuit 1. part. quæſt. 115. art. 3. in corp. *Dicendum, quòd cum omnis multitudo ab unitate procedat, quod autem immobile eſt, uno modo ſe habet, quod verò movetur, multiformiter: conſiderandum eſt in tota natura, quòd omnis motus ab immobili procedit.*

98. Hoc principium, quod in his doctrinis nititur, verum tenet in voluntate ultimò completa, & expedita ad actum, & illius carentiam, quod planum fiet, ſic arguendo. Omnis unitas, ſeu uniformitas, actualis determinatio, & carentia actualis defectûs reperta in aliquo multiformi, mutabili, & defectibili cauſatur à voluntate Dei, quæ eſt ex natura ſua uniformis, immutabilis, & indefectibilis: ſed voluntas noſtra, prout indifferens indifferentiâ dominii, & poteſtatis proximæ, eſt multiformis, mutabilis, & defectibilis: ergo determinatio ad unum, quâ redditur uniformis, & pro tunc firma, & non deficiens, ſi bonum eligit, eſt ex determinatione Dei. Vel aliter: Omne mutabile ad plura, ut ad unum determinetur, neceſſe habet determinari ab aliquo immutabili; ſed voluntas, etiam prout indifferens indifferentiâ dominii, & poteſtatis proximæ, mutabilis eſt ad plura: ergo ut determinetur ad unum, ab ente immobili debet determinari. Vel aliter: Quod non ex natura ſua, ſed per accidens redditur uniforme, per determinationem ad unum, & non deficiens, quia elegit bonum, id habet à voluntate per ſe uniformi, & indefectibili, ut à propria cauſa, & ex illius influxu: ſed voluntas prout indifferens indifferentiâ dominii, non ex natura ſua, ſed per accidens redditur uniformis per determinationem ad unum, & per accidens redditur non deficiens, quia ex natura ex ſe defectibili potiùs deficeret, quàm principio omnis boni ſe uniformaret: ergo id habet à voluntate Dei per ſe, & ex natura ſua uniformi, & indefectibili, ut ex propria cauſa, & ex illius influxu. Vel aliter: Determinatio contingentis ad alteram partem, cùm ex ſe ſe haberet ad utrumlibet, immediatè reducitur ad determinationem ortam ab ente per ſe neceſſariò: ſed voluntas etiam prout indifferens indifferentiâ dominii, ſe habet ad utrumlibet, & contingenter ad unum determinatur: ergo illius determinatio ad hoc potiùs, quàm ad aliud, immediatè reducitur ad determinationem ortam ab ente per ſe neceſſariò, quod eſt Deus.

99. Hæc efficaciſſima ratio ex duplici principio deſumitur, ex illo nem-

nempè *Philoſophi* 7. Phyſicor. text. 1. 2. & 3. *Omne autem, quod movetur, ab alio moveri neceſſum eſt*, quod multoties repetit 8. Phyſicor. & D. *Thomas* hic text. 43. ſuper illa verba: *Ipſum ſeipſum movens neceſſe eſt, ex immobili eſſe*: lect. 1. poſt multa ita ait: *Hìc oſtendit, quòd etiamſi perveniatur ad primum, quod etiam ſe ipſum movet, nihilominùs oportet devenire ad primum, quod eſt immobile*. Et ex alio non minùs evidenti, *Unumquodque operatur in quantùm eſt in actu*. Natura ipſa oſtendit veritatem illius principii: omne, quod movetur, ab alio movetur. in naturalibus, in quibus nihil ſe ipſum primò movet. Sic in viventibus corporeis pars illa, à qua primò incipit motus reliquarum, non movetur à ſe, ſed à generante: undè motus cordis, quod ſe habet, & eſt primum movens intrinſecum, non movetur à ſe, ſed ab alio. Similiter in intellectualibus, intellectus movetur ad concluſionem ex præmiſſis; cognitio autem præmiſſarum illi ineſt medio intellectu agente, qui ſaltem ad producendam primam ſpeciem movetur à Deo. Voluntas etiam ad electionem mediorum movetur ex intentione finis, ad primam autem intentionem movetur à Deo. Idem patet in agentibus non vitalibus, quia ſecundum alterans, ut Philoſophorum more loquar, in ſua actione pendet, ut à movente, à primo alterante; primum verò alterans, ut à movente pendet ab intelligentia motrice. Aſſumpſit ergo hoc principium, ut verum, primum, & ſapientibus per ſe notum *Ariſtoteles* 8. Phyſicorum, nec non Divus *Thomas* ibi, & 1. part. quæſt. 2. artic. 13. & 3. contra Gentes cap. 13. ut probaret exiſtentiam Dei.

100. Etiam nititur ratio præmiſſa in illo alio principio, *Unumquodque operatur, in quantùm eſt in actu*, cujus veriſſima intelligentia hæc eſt: tantùm habet cauſa de activitate ad agendum, quantùm habet de actualitate: & è contra, tantùm deficit activitate, quantùm caret actualitate. Ex quo immediatè ſequitur: ergo cauſa exiſtens in potentia vera, & reali caret activitate requiſita ad exiſtentiam actûs, nec poteſt in actum prorumpere, niſi ab ea potentialitas removeatur: quam ſanè cauſa potentialis per ſe ipſam, ſive ex ſe ipſa, removere à ſe minimè poteſt; cùm cauſa, quæ ex ſe caret activitate, ſive actualitate, illam ex ſe non habet. Si ergo illam ex ſe non habet, quomodò auferri poteſt ab ea ejuſdem potentialitas, quæ ſolùm per veram actualitatem auferri poteſt? Ergo cùm una, & eadem cauſa non poſſit ſimul carere, & habere illam actualitatem, illam ſibimetipſi præſtare non poteſt.

101. Nec nobis reponant, quòd licèt voluntas ſit in potentia formali, quia ex natura ſua non eſt in actu operationis, cùm ſit indifferens ex natura ſua ad actum, & ad carentiam illius; habet tamen actum ex propria determinatione; nam eſt in actu virtuali: quia id habet indifferentia dominii, ut poſſit pro ſuo libito ad extremum, quod maluerit ſeſe determinare. Non, inquam, id dicant. Nihil enim, opinor, minùs aptum ad ſolvendum præſens argumentum, quod iterùm inſtaurando fiet manifeſtum. Actus, qui prætenditur virtualis, & indifferentia dominii quantumvis figuretur completa, ſi tamen ex ſe, & ex natura ſua, non habet determinationem requiſitam ad exiſtentiam conſenſûs præ diſſen-

diſſenſu, aut præ omiſſione conſensûs; aliquo eget extra ſe exiſtente, à quo determinationem accipiat requiſitam ad conſenſum præ diſſenſu, aut præ conſensûs omiſſione: ſed actus ille dictus à contrariis virtualis, & indifferentia dominii, ſi re verà ſit potentialis, nec ex ſe, nec ex natura ſua, ſed contingenter habet illam determinationem requiſitam ad conſenſum præ diſſenſu: dum actus potentialis cum indifferentia dominii (quamvis velint illam imaginare in ſua linea completam) ſi re verà eſt potentialis, conjungibilis ſit cum carentia actûs, & operationis: ergo actus ille potentialis (quem ſolutio vocat virtualem), & indifferentia dominii (quantumvis figuretur completa) nec ex ſe, nec ex natura ſua habet actum operationis. Dum enim in voluntate nuda per comparationem ad actum naturalem, & in voluntate auxiliata per gratiam, & charitatem, comparativè ad amorem Dei ſupernaturalem, ſtatuimus virtutem ſufficientem, & completam; hæc ſufficientia tamen, ſivè complementum actûs primi, potentialis eſt: immò & potentialis duplici potentialitate; alterâ, nimirùm ſubjectivâ in ordine ad primum motorem, alterâ, quæ dicitur activa, quia ſe habet in ordine ad actum, quem producit; ſed & paſſiva eſt; nam ab eodem informatur. Unum è duobus modò convincere intendimus; ſcilicet, quòd ſi virtus illa eſt in potentia hac ſecunda, non continet quidquid ex omni capite requiritur ad exiſtentiam actûs, quia non continet actu, & formaliter, aut ſaltem virtualiter actualitatem illam, quam debet producere exiens in actum, & qua excluderetur potentialitas ſubjectiva in ordine ad motorem: vel quòd ſi illam actu continet virtuali, non poteſt actum recipere, quia per omnia eſſet in actu tantâ actualitate, quantam præſtaret actus, ſivè operatio, cum quo incompatibile eſt, quòd actum recipiat, quia nihil recipit id, quod perfectius jam habet: eſt autem longè perfectior actus virtualis, quàm formalis; cùm importet actualem continentiam totius perfectionis actûs formalis. Undè actus virtualis competens voluntati ſufficienter auxiliatæ, ac proinde indifferentia dominii conſtituta per auxilia ſufficientia, non habet ex ſe, aut ex natura ſua actum, quo reddatur formaliter operans. Tota hæc ratio fortè clarior ſub his terminis evadet. Actus ille virtualis, qui ponitur in ſolutione, aut eſt continentia virtualis actûs producendi, aut non? Si negas: ergo eſt pura potentialitas ab alio determinanda; nam potentialitas à ſe ipſa non poteſt habere actum determinationis, ut eſt evidens. Si verò dicas, eſſe continentiam virtualem determinationis actualis, infero: ergo ſuſcipere non poteſt actum determinationis actualis, neque à ſe, neque ab alio. Hanc conſequentiam oſtendo; quia magis excludit potentialitatem ſuſceptivam actûs formalis continentia virtualis, ſivè (quod idem eſt) virtualis actus, quàm ipſe actus formalis; virtualis enim præſtat formali actui in perfectione; actus autem formalis excludit actualem potentialitatem; cùm illam compleat: ergo magis illam excludit continentia virtualis; & proinde potentia continens virtualiter actum formalem non poteſt illum ſuſcipere.

102. Hæc enim eſt illa maxima, & infinita diſtantia, quæ verſatur in-

inter indifferentiam ſufficientiæ Divinæ, & indifferentiæ creatæ. Voluntas enim Divina, cùm ſit actus purus, non eſt indifferens ad nolitionem, & volitionem liberam entitativè ſumptam, undè non eſt indifferens indifferentiâ paſſivâ, ſed purè, & omnibus modis activâ, ut explicat D. *Thomas* 1. contra gent. cap. 82. ac per conſequens ex ſe, & à ſe habet ſuum velle, & ſuum nolle abſque ulla intrinſeca diſtinctione. E contrà verò indifferentia dominii creati, quantumvis completa, non eſt actus purus, ſed potentialis, reducibilis ad actum per operationem realiter diſtinctam, & entitativè ſuperadditam, quam non habet ex ſe, & à ſe, ſicut Deus: ergo actus virtualis, & indifferentia dominii creati aliquo eget, à quo reducatur in actum. Si enim affirmatio eſt cauſa affirmationis in cauſis præciſis, & negatio debet eſſe cauſa negationis: ergo ſi cauſa præciſa, & adæquata, quare Deus ſuam determinationem, & ſuum actum liberum habet à ſe, & non ex influxu alterius, eſt ſua actualitas omnem potentialitatem excludens, potentialitas virtutis, & indifferentiæ erit cauſa præciſa habendi ab alio determinationem, & actum. Quarè meritò definivit potentiam paſſivam *Philoſophus* 9. Methaphyſicæ, dicens, *quòd potentia paſſiva eſt principium tranſmutationis ab alio, prout aliud eſt*. Quam ſic exponit ibi *Angelicus Magiſter*: *Hoc dicit, quia etſi idem patiatur à ſe ipſo, non tamen ſecundum idem, ſed ſecundum aliud*. Ergo actus virtualis, qui ſimul ſit potentia paſſiva formalis, & perfectibilis, debet reduci ab alio ad actum formalem.

103. Totum id luculentiſſimâ ratione confirmari poteſt. Primò, quia potentia paſſiva, quà talis, eſt impedimentum aliquod agendi, id ipſum ad quod in potentia comparatur: nam agens, ut tale, eſt perfectivum, & ut tale eſt in ſe perfectum, & actuatum, potentia autem paſſiva eſt perfectibilis, imperfecta, & potentialis; ſed prius eſt, quòd auferatur impedimentum agendi, quàm quòd agens agat: ergo illa potentia, quæ eſt in actu virtuali incompleto, indiget reduci ab alio in actum ad illius elicientiam; cùm id, quod eſt in potentia, non poſſit ſe ipſum determinare ad actum, qui eſt ejus formalis determinatio, cùm non ſit in actu. Hanc rationem maximè animadvertere debent Adverſarii noſtri, qui præmotionem vice impedimenti concipientes, indè putant lædi libertatem, quòd putatum impedimentum non poſſit voluntas removere. Argumentum hoc ſi perpendant, illos premit; nam quodnam majus impedimentum, quam defectus actualitatis neceſſariæ ad operationem? Quid magis ligat activam potentiam, quàm potentialitas? Nos autem non premit. Quia propterea dicimus, motionem Dei, non impedimentum, ſed expedimentum, ſi dicere fas eſt, eſſe. Quod urgentiùs expono, & confirmo ſequenti argumento. Secundò, quia id, quod eſt in potentia formali ad aliquem actum, nequit eſſe in actu virtuali reſpectu ejuſdem. Quomodò enim quod eſt in actu virtuali ad actum, poteſt comparari ad illud, ut quid potentiale, & perfectibile per ipſum, cùm illum præhabeat modo perfectiori, vel æquè perfecto? Sic Sol non eſt perfectibilis per calorem, quia calorem continet virtualiter: nec unum ſimile v. g. calidum ut ſex poteſt agere in

calidum ut ſex, quia habet in ſe æqualem perfectionem. Ulteriùs perfectibile, & potentiale indiget perfectione, ad quam eſt in potentia formali, quâ minimè indiget, quod eſt in actu virtuali reſpectu alicujus perfectionis, cùm illam aut virtualiter, aut eminenter, vel formaliter habeat. Diviſi eminentialem à virtuali continentia; quia illa petit formaliter, ſuperiori modo perfectionem contentam; ut ſcientiam prædicamus de Deo. Virtualis enim id non petit; undè calidum non prædicamus de Sole. Ad rem autem noſtram utrumque æquè militat. Undè Deus non indiget perfectionibus, quas creaturis communicat, quia illas aut virtualiter, aut eminenter habet; nec ignis indiget calore, quem producit in ligno, quia illum in ſe formaliter præhabet: ergo vel non eſt in actu virtuali voluntas reſpectu talis perfectionis, vel negandum, quòd ſit in potentia formali ad proprium actum. Tertiò, quia ſi idem poteſt eſſe in potentia formali ad aliquem actum, & in actu virtuali reſpectu ejuſdem, nulla erit illa unica aſſignabilis ratio, quâ Philoſophi negant, idem poſſe agere in ſe ipſum. Hoc enim unicè probant, quia unumquodque agit in quantùm eſt in actu, & patitur in quantùm eſt in potentia; & idem reſpectu ejuſdem non poteſt eſſe in actu, & potentia. Inquiro modò: Prædicta ratio vel aſſumitur, ut principium ad probandum idem non poſſe agere in ſe ipſum, quod idem non poteſt eſſe ſimul in potentia formali, & in actu formali, vel ſumitur pro principio, quod idem non poteſt eſſe in actu virtuali, & in potentia formali? Si hoc ſecundum; falſum erit juxta hunc modum dicendi. Si primum: aſſumit verum, ſed impertinens, & inſufficiens; poſſet enim aliquid agere in ſe ipſum, quatenus eſſet in actu virtuali, & in potentia formali. Eſſetque inde mala illatio: Unumquodque agit in quantùm eſt in actu: ergo nihil agit in ſe ipſum: ergo ſi idem poteſt eſſe in potentia formali, & in actu virtuali reſpectu ejuſdem, prædicta ratio non probat, idem non poſſe agere in ſe ipſum.

104. *D.Thomas* ſemper in eodem principio inſiſtens, hanc efficacem Dei motionem neceſſariam expoſcit, ut iterum videre eſt 1. 2. q. 109. art. 1. dicens: *Non ſolùm autem à Deo eſt omnis motus ſicut à primo movente, ſed etiam ab ipſo eſt omnis formalis perfectio, ſicut à primo actu. Sic igitur actio intellectus, & cujuſcumque entis creati dependet à Deo quantùm ad duo; uno modo in quantùm ab ipſo habet perfectionem, ſive formam, per quam agit: alio modo in quantùm movetur ab ipſo ad agendum:* Quod repetit art. 9. & q. 110. art. 2. & q. 112. art. 2. & art. 3. & q. 113. art. 3. & art. 4. dicens, *quòd Deus movet animam hominis ad convertendum eam ad ſe ipſum*; in quibus omnibus contradiſtinguit *D.Thomas* virtutem activam, quam à Deo creatura accipit ab ejus concurſu influente in ipſam, ut agat, verèque, & phyſicè movente ad operandum, ut creatura in ipſa operatione immediatè dependeat à Deo, ſicut dependet in operandi virtute; cùm res, quæ in aliqua formalitate, aut ratione poſitiva, & reali non dependet: immediatè à Deo, nec abſolutè à Deo dependet: ſicut enim res, quæ eſt ab alio, non poteſt ſecum identificare hoc, quod eſt eſſe à ſe; ita nec res, quæ abſolutè dependet à Deo, poteſt ſe-

ſecum identificare operari à ſe,aut quodvis aliud de perfectione eſſendi, & operandi; in ſe enim, ſed non à ſe, habet operari, & eſſe; cùm æquè in utroque dependeat à primo,ſummo,& unico principio omnis naturæ, virtutis, & operationis. Debet ergo Creatura non ſolùm in poſſe operari,ſed in ipſa actuali operatione immediatè dependere à Deo;quæ immediata actualis operationis dependentia intelligi nequit ſine influxu Dei in cauſam, qui cauſam præmoveat: ſicut intelligi non poteſt dependentia quantùm ad eſſe, & operandi virtutem ſine prævia Dei motione utrumque tribuente.Quâ ratione verum eſt,quòd *motio moventis præcedit motum mobilis ratione,& cauſa*,ut inquit *D.Thomas* 3. contra Gent. cap. 149. licèt enim tàm Deus, quàm voluntas operentur, ordinantur ſecundùm prius, & poſterius; nec voluntati conferri poteſt, quòd operetur abſque Dei motione: quod ſemper docet S.Doctor, & maximè 1. contra Gent. cap. 13. dicens: *In moventibus, & motis ordinatis, quorum unum per ordinem movetur ab alio, primum eſt cauſa movendi omnibus aliis*. Quod & iterum clariſſimè ſcribit 1. 2. q. 113. art. 6. ſequentibus verbis: *In quolibet motu, quo aliquid ab altero movetur, tria requiruntur. Primò quidem motio ipſius moventis. Secundò motûs mobilis. Tertiò conſummatio motûs, ſive perventio ad finem*. Et art. 8. *In quolibet motu naturali primum eſt motio ipſius moventis, ſecundum autem eſt diſpoſitio materiæ, ſive motus ipſius mobilis: ultimum verò eſt finis, vel terminus motus, ad quem terminatur motio moventis*. Eſt ergo Deus primò in nobis operans, & primum movens voluntatem a . agendum, ita ut gratia prior, voluntas poſterior operetur. Quam doctrinam, ut certiſſimam præ oculis habens M. P. *Auguſtinus* lib. 2. contra duas Epiſt. Pelag. cap. 9. dixit: *Avertat ergo Deus hanc amentiam, ut in donis ejus nos priores faciamus, poſteriorem ipſum; quoniam miſericordia ejus prævenit me*.

105. Hæc eſt inviciſſima ratio *D. Thomæ*, quam illidere conantur Adverſarii, dicendo primò: Voluntas non determinatur à Deo ad peccandum, aliàs Deus eſſet cauſa peccati; nec determinatur ab alio agente creato; quia nullum agens creatum poteſt movere, aut determinare quoad exercitium voluntatem alterius; & tamen ipſa, quandoque eſt actu peccans, & quandoque peccans in potentia; &, ut actu peccet, non indiget applicari, & determinari ab aliquo exteriori principio: ergo ſtat, voluntatem quandoque eſſe in actu operantem, quandoque in potentia, & quòd non indigeat ab exteriori principio applicari, ſeu determinari ad agendum. Secundò: quia ex noſtra ratione ad ſummum convincitur neceſſitas concursûs prævii ad primum actum, ſimpliciter, & omnibus modis primum, vel ad primum in aliquo particulari negotio; non tamen ad actum, quo eligimus media ex intentione finis, qui eſt actus potiſſimus, in quo explicatur indifferentia poteſtatis, & dominii. Hoc ex ipſa ratione concluditur: Eò voluntas indiget concurſu prævio ad actum, quia ante illius elicientiam eſt in potentia formali ad actum; ſed quando potentia eſt proximè potens eligere, non eſt in potentia formali ad electionem; cùm jam ſit actuata per intentionem finis,

ex qua electio neceſſariò ſequitur: ergo ad illam non eget concurſu prævio. Tertiò: Poſitâ, & ſuppoſitâ finis intentione, & præmotione Dei, voluntas eſt in potentia ad electionem, & per eam perfectibilis; & tamen, ut determinetur, non indiget aliô actu præter finis intentionem, nec novâ, & diſtinctâ præmotione phyſicâ: ergo potentialitas, & perfectibilitas voluntatis per actum electionis non probat, voluntatem indigere actu priori, nec prædeterminatione divinâ. Et tandem: Ut amor Dei ſupernaturalis, & hoc quod eſt, voluntatem amare Deum auctorem ſupernatutalem, ſit effectus charitatis, ſufficit, quod voluntas illum non eliciat, nec Deum amet, niſi actuata per charitatem, ita ut charitas ſit tota virtus proxima, vel ſaltem partialis: ergo, ut volitio creata, & quod eſt, voluntatem amare Deum, ſit effectus Dei verè, & propriè, non eſt neceſſarius concurſus prævius, ſed ſufficit ſimultaneus.

106. His omnibus ſubtiliter; & acutè objectis, non difficiliter præſtò eſt ſolutio. Sed monitum lectorem volo, verſari nos in materia, in quâ ad Metaphyſicam demonſtrationem per principia pervenire non poſſumus, & quicumque illam quærit, errat. Revelationibus inhærendo procedere debemus; quia ſupernaturalia mente tractamus. Principia autem altiora ſunt; ad quæ nimirum, comparantur revelationes (quas tanquam principia accipit Theologia noſtra) velut concluſiones. Inde eſt, quòd in iis, quæ ex fide deducuntur, neſcimus, cur ita ſint: & noſcimus dumtaxat, ita eſſe, quia revelatio non expoſuit nobis cauſam, ſed veritatem. Undè nec à nobis exigit ſcientiam, ſed fidem. Fides autem docet, Deum, qui infinitum bonum eſt, nihil continere mali: quòd ſi non continet, utique non producit. Si ergo in aliqua actione & bonitas reperiatur, & malitia, illa à Deo eſt, à quo eſt omne bonum; hæc à Deo non eſt, à quo nullum eſt malum. Hæc ex fide habemus. Quâ verò ratione cohæreant, ad cauſam pertinet, quam ex fide non habemus; non ad veritatem, quam ex illa novimus. Undè ſufficit nobis, ſi reſpondentes detegamus, illationes contrarias non concludere; v. g. iſta: *Malum eſt identicè bonum; creatura non eget determinatione ad malum: ergo nec ad bonum*, in qua eſt tota vis primæ objectionis. Nunc ad illam dico, quòd vel argumentum procedit de peccato omiſſionis, vel de peccato commiſſionis; ſi de primo, vel procedit in ſententia admittente poſſibilitatem puræ omiſſionis, vel in ſententia hanc abſolutè negante: juxta primam caret omni difficultate; nam peccatum puræ omiſſionis incurritur per meram ceſſationem ab actu; & ad non agendum non eget agens principio, a quo præmoveatur. Si tamen procedat de peccato omiſſionis cauſatæ, aut occaſionatæ ab alio actu, eadem eſt ad præſens difficultas, ac de peccato commiſſionis. Quam ut ſolvamus, adverte, duo in peccato commiſſionis reperiri, & entitatem actûs, & malitiam. Ad malitiam non poteſt voluntas à Deo præmoveri, ſed illam ponit voluntas à bono deficiens ex propria determinatione, juxta dicta; indiget tamen, præmoveri à Deo ad entitatem, quæ bona eſt, & à Deo cauſatur. Cœterùm voluntas nunquam ſe determinat per ſe, & directè ad malitiam, quia nemo inten-

dens

dens ad malum, operatur; ſed directè, & per ſe ad bonum ſe determinat, cui malum conjungitur, & ne hoc amittat bonum, declinat in malum, & peccat. Ex quo fit, quòd voluntas & ſe determinat, & determinatur à Deo ad entitatem actûs, quæ bona eſt, & perfectio, ſaltem phyſica, voluntatis. Licèt ergo ad hanc entitatem conſequatur malitia, Deus ad malitiam nullatenùs voluntatem determinat; cùm ſola voluntas, ut prima cauſa defectibilis ſe ad illam poſſit determinare. Ex quibus ad argumentum diſtinguo antecedens: ſtat, agens quandoque eſſe in potentia operandi entitatem actûs, quandoque actum hunc operans, & quòd non indigeat ab aliquo exteriori principio applicari, & determinari ad illam operandum neg. antec. ad operando deficiendum, conc. ant. à Deo enim eſt bonitas, quæ eſt de linea perfectionis, & directè volita; à defectibili verò voluntate eſt malitia, quæ eſt de linea imperfectionis, & indirectè, ſeu ex conſequenti volita. Hæc nullâ difficultate concipiuntur. Quænam enim extat in eo, quòd Deus ſit cauſa effectuum, & non defectuum? Nam ſicut potentia peccandi ſequitur entitatem creaturæ rationalis abſque influxu aliquo Dei, illam creantis, ita & malitia ſequitur entitatem actûs abſque Dei influxu, qui ſolùm tendit, & movet ad id, quod in actu eſt entitatis, & directè intenditur à voluntate peccantis. Hinc nec ulla manet difficultas argumenti; quæ enim conſequutio eſt: *Principium deficiendi poteſt ſe determinare ad defectum: ergo ad effectum?* Igitur à potentia (quæ logicè tantùm dicitur) deficiendi ad actum deficiendi, ſe primò determinat. A potentia verò efficiendi ad ejus generis actum debet à Deo determinari; quia actus iſte perfectio eſt; ille verò imperfectio, & non *eſſe*. Scio, difficultatem aliam manere, quæ non eſt hujus loci; quomodo, ſcilicet, Deus ad effectum citra defectum determinet? Hæc autem, quam gravem fatemur, cùm ſit extra terminos præſentis objectionis, non hìc venit diſcutienda; de qua ſupra egimus totâ diſputatione 12., reducendo aſſertiones noſtras, prout Deus dedit, ad veritatis principia, cujus ſupponimus, non inquirimus, ſupernaturalem rationem, ſeu cauſam; quæ Dei ſcientiæ, non noſtræ ſubeſt.

107. Neque plus officit, quod ſecundo loco objicitur. Nam omittendo doctrinam de ſpeciali Dei concurſu ad primum ſimpliciter actum, quam loquendo de Angelis tradit *D. Thomas* 1. p. q. 63. art. 5. argumentum probationis noſtræ, cùm ex ratione potentialitatis, & dependentiæ ſecundorum agentium procedat; ubicumque reperiatur potentialitas, & ratio dependentiæ, locum habet, etiam non conſiderato titulo, quo à generante ſunt primi motus, aut actiones geniti. Igitur actus electionis ſub intentione finis, perfectio eſt, ſecundùm quam tranſit voluntas de potentia, ſeu actu potentiali in actum complentem: ergo ſuppoſitâ intentione finis, manet integra vis argumenti noſtri. Intentio autem finis non actuat lineam electivam: unde actus intentionis, licèt determinet ad illam, non tamen determinat ad illam exercendam ſine Deo; ſed dante Deo, & dependenter à Deo; ut qui intentionem incepit, electionem, & executionem perficiat: ad modum, quo intentio na-

turæ ſingularis determinat eam ad generationem; ſed non ad illam exequendam ſine prævio concurſu cauſarum univerſalium. Undè ex igne applicato hìc & nunc paſſo, infertur ignis generatio, ponenda tamen dependenter ab illis. Hinc etiam quod tertiò locò objiciebatur, diſſolutum manet; cùm minor, cujus nulla extat probatio, ſit ex dictis manifeſtè falſa.

108. Nec firmiori titulò nititur, quod ultimò objicitur, quamvis hôc debili argumentò ſe protegant Adverſarii, quod & ſæpè per modum exempli repetunt, ut explicent concurſum omnipotentiæ cum voluntate creata, & ut probent, volitionem noſtram eſſe effectum Dei. Sed irritô conatu; nam ut ſuprà num. 9. expreſsô S. *Thomæ* teſtimoniô probavimus, duplex debet eſſe dependentia cauſæ creatæ à Deo: alia quantùm ad formam; alia quantùm ad operationem; & titulô ſecundæ dependentiæ diximus, præmotionem requiri. Eamdem doctrinam repetit eadem quæſt. 109. art. 9. dicens de homine juſto, & in charitate exiſtente; & de auxilio requiſito, ut per charitatem operetur: *Sicut ſupra dictum eſt, homo ad rectè vivendum dupliciter auxiliô Dei indiget. Unô quidèm modô, quantum ad aliquod habituale donum per quod natura humana corrupta ſanetur, & etiam ſanata elevetur ad operanda opera meritoria vitæ æternæ, quæ excedunt proportionem naturæ: aliô modô indiget homo auxiliô gratiæ, ut à Deo moveatur ad agendum. Quantùm igitur ad primum auxilii modum homo in gratia exiſtens non indiget aliô auxiliô gratiæ, quaſi aliô aliquô habitu infusô: indiget tamen auxiliô gratiæ, ſecundùm alium modum, ut ſcilicet, à Deo moveatur ad rectè agendum, & hoc propter duo: primò quidèm, ratione generali, propter hoc quod ſicut ſupra dictum eſt, nulla res creata poteſt in quemcumque actum prodire, niſi in virtute motionis Divinæ.* Quibus poſitis, fatemur quidèm, quòd, ut amor Dei ſit effectus charitatis, ſufficit, quòd ab illa procedat; nec voluntas illum ſine charitate eliciat. Sed rogo, ut dicant, an ut ita ſit, debeat charitas præcedere amorem? Affirmabunt certè. Sed ecce vertitur in ipſos Adverſarios argumentum. Quia enim amor dependet à charitate, debet charitas præcedere per modum formæ; ergo quia dependet à motione Dei, debet motio Dei præcedere per modum determinantis. Igitur tollenda eſt è medio æquivocatio, ne quæramus in principio ſecundo, quod eſt proprium primi; nec excludamus à primo, quod non reperimus in ſecundo. Agentis, ſeu virtutis ſecundæ eſt facere à ſe dependentem actionem ratione continentiæ: undè dum ſemel amor à virtute contentiva egrediatur, ſalvatur ratio effectûs. Agentis verò primi eſt facere à ſe dependentem actionem ſecundi ratione virtutis continentis, & ratione motionis, ut cum D. *Thoma* diximus: undè, ut ſalvetur ratio effectûs reſpectu Dei, non ſufficit, quòd det præcedentem formam, aut virtutem, ſed requiritur, quòd det etiam præcedentem motionem. Et ſicut dando motionem, ſi ab ipſo non eſſet forma, non ſalvaretur propria ratio effectûs Dei; ita dando formam, ſi non daret motionem prædictam, effectûs proprii Dei ratio non ſalvaretur. Non ergo ſufficeret ad hoc concurſus ſimultaneus, & conſequenter nulla eſt memoratæ objectionis illatio.

109. En ergo ratione naturali probata, ſeu expoſita neceſſitas gratiæ ſeipsâ efficacis; quia nempè à Deo eſt omnis motio, ſicut à primo movente, quâ voluntas creata determinatur, & applicatur ad agendum; potentique ſuâ operatione nos aptat, & in nobis efficit omne bonum, bonamque voluntatem, quam in corde non invenit, ſed facit. Hujus motionis naturalis energìam, & efficaciam agnoverunt ipſimet Gentiles. Nam ipſos in Actibus Apoſtolorum cap. 17. v. 28. commemoravit *Paulus*: ubi cùm dixiſſet de Deo, *in illo enim vivimus, movemur, & ſumus*: quibus incomparabilem, & ineffabilem modum prædicat, quô Deus indeſinenter operatur in cordibus, adjunxit continuò: *Sicut & quidam veſtrorum Poëtarum dixerunt*; Poëtæ enim erant quodammodô Ethnicæ Religionis Prophetæ. Vetuſtiſſimum quoddam oraculum erat eis, ut videre eſt apud Porphyr.: *Omnia Deo plena ſunt: Deus ſeſe prodit ubique*. *Deus*, ait *Seneca* Epiſt. 41., *propè te eſt, tecum eſt, intus eſt*: ſed præclariùs *Homerus* affimat, qualiter Deus operetur in cordibus hominum omnipotentiſſimâ poteſtate. Lib. 14. legitur: *Quæ Deus mihi in animo poſuit*. Et poſtea: *At mihi Jupiter ipſe ita in mente conſilium fecit*. Rursùs ibi *Cumæam Vliſſi* reſpondentem inducit; *Deus autem hoc quidèm dabit, hoc autem ſinet quodcumque animô vult; poteſt enim omnia*. Et lib. 16. *Quando multi conſilii in mentibus ponet Minerva*. Et alibi. *Adhuc autem mihi hoc majus in mentibus poſuit Saturnus*. Et lib. 19. *Inſpiravit mentibus Deus ..... huic enim Minerva mentem vertit*. Et lib. 20. *Jupiter autem virtutem viris auget, minuitque, prout voluerit: ille enim potentiſſimus eſt omnium*.

Ejuſdem labii eſt *Virgilius* lib. 1. Æneid.

Ponuntque ferocia Pœni
Corda, volente Deo.

Et lib. 2. oſtendit *Æneæ*, qualiter dextera Excelſi corda convertit, & volentes ex nolentibus facit.

Non tibi Tyndaridis facies inviſa Lacænæ
Culpatuſve Paris; Divum, inclementia Divûm,
Has evertit opes, ſternitque à culmine Trojam,
Aſpice ..... nubem eripiam ......
Neptunus muros, Juno portas .....
Ipſe pater Danais animos, vireſque ſecundas
Sufficit; ipſe Deus in Dardana ſuſcitat arma.

Sed quid in his teſtimoniis adducendis immoror; cùm hujus rei irrefragabile teſtimonium præbeat oratio *Eſther* ad Dominum pro liberatione populi ſui. Legitur enim cap. 14. v. 8. *Et nunc non eis ſufficit, quòd duriſſimâ nos opprimunt ſervitute, ſed robur manuum ſuarum Idolorum potentiæ deputantes*; quibus conſtat Gentiles Omnipotentiæ Dei effectum tribuere Idolis ſuis. Quarè ne *Idolorum laudent fortitudinem*, orat Deum: *Ne tradas, Domine, ſceptrum tuum his, qui non ſunt, ne rideant ad ruinam noſtram*. Hæc ex Philoſophis adduximus, quia ab eis, ſi quid rectè dictum, in noſtrum uſum convertendum eſſe docet

D. *Au-*

D. *Auguſtinus* lib. 2. de doctr. Chriſt. cap. 40. num.60. uti converterunt, inquit S. Doctor., *Cyprianus*, *Lactantius*, *Victorinus*, *Hilarius*, & ante eos *Moyſes*. Argumentum ex humanæ hiſtoriæ auctoritate omittimus, utpotè minus utile, & neceſſarium. Quæ enim nobis hiſtoria ſuppeditare poteſt, nemo, à Theologiæ ſtudio non abhorrens, ignorat; & ſatis ex ſupradictis apparet. Quòd ſi quis clariſſimos Scriptores deſideret, conſulat inter alios doctiſſimum *Calmet*, qui diſſert. in prædeſtinat. & reprobat. hominum hiſtoriam, ſummâ eruditione poſteris mandavit. Hìc ergo ſit hujus Diſputationis finis, nè offendat unius tractatûs nimia longitudo: *Quod ſi*, ut inquit *Auguſtinus* lib. de prædeſt. Sanctor. cap.21., *& diutius fecimus, quàm forſitan vellent hi, propter quos fecimus: hinc ab eis reprehendi parati ſumus; dum tamen etſi multò diutiùs quàm vellent, etſi cum faſtidio, ac tædio intelligentium, fateantur nos feciſſe, quod fecimus*.

DISPU-

DISPUTATIO II.

De infallibili Summi Pontificis in definiendo auctoritate.

1. MAXIMA inſtitutæ quæſtionis utilitas, vel ex multitudine Adverſariorum cognoſci poteſt, qui in auctoritatis infallibilis Summi Pontificis contemptum inducentes, eam totis viribus, ſummâque animi contentione impugnare auſi ſunt. Malum hoc jam à primis Eccleſiæ ſæculis cœperat, ſed nunc crevit ejuſdem mali infeſta cædes, quam ingemiſcimus, & dolemus. Undè procurantes, ne magis exurgat, & pullulet hujus doctrinæ venenata pernicies, pro veritate, & infallibilitate Sedis Apoſtolicæ vindicanda, quod ab aliis eruditiſſimis viris, pluribus, maximiſque argumentis demonſtratum eſt, in breves anguſtias contrahemus.

2. Ad perſuadendam veritatem reſolutionis hujus, & pleniorem ipſius intelligentiam quædam fundamenta ſternere opus eſt. Primum ſit contra *Euſebianam* factionem, revelatâ fronte negantem, regimen Eccleſiæ fuiſſe à *Chriſto* Domino inſtitutum Monarchicum; ſed ex Divino inſtituto eſſe Ariſtocraticum, æquali auctoritate, & menſurâ in tres Patriarchas diſtributum, quorum nullus habeat auctoritatem in alterum: Romanumque Pontificem eſſe ſolùm primum loco, non juriſdictione. Sic illi vaterrimô ſtudiô deſtruere ſtuduerunt in Concilio *Antiocheno* Privilegium Romanæ Appellationis, ſtatuentes, damnatum à Synodo non poſſe appellare Romam, ſed aliud majus in Oriente Concilium. Hic fuit *Euſebii*, & ſequacium deplorabilis error. Contra hunc Schiſmaticum, & Hæreticum *Euſebianæ* factionis errorem, ſupponimus *Chriſtum* Dominum aliquod in Eccleſia viſibile Caput conſtituiſſe ſui Vicarium cum ampliſſima auctoritate gubernandi totam Eccleſiam; hoc enim exigit regimen optimè ordinatum, ut probat Divus

Thomas 4. *contra Gent.* cap. 76. & egregiè declarat 1. par. quæſt. 103. art. 3. probans, Monarchiam eſſe præſtantiorem regiminis formam: *Optima*, inquit, *gubernatio eſt, quæ ſit per unum, cujus ratio eſt, quia gubernatio nihil aliud eſt, quàm directio gubernatorum ad finem, qui eſt aliquod bonum: unitas autem pertinet ad rationem bonitatis, ut Boëtius probat in* 3. *de Conſolatione* (proſa 2.) *per hoc, quòd ſicut omnia deſiderant bonum, ita deſiderant unitatem, ſine qua eſſe non poſſunt; nam unumquodque in tantùm eſt, in quantùm unum eſt: undè videmus, quòd res repugnant ſuæ diviſioni quantùm poſſunt, & quòd diſſolutio uniuſcujuſque rei provenit ex defectu illius rei. Et ideò id, ad quod tendit intentio multitudinem gubernantis, eſt unitas, ſive pax: unitatis autem cauſa per ſe eſt unum. Manifeſtum eſt enim, quòd plures multa unire, & concordare non poſſunt, niſi ipſi aliquò modò uniantur: illud autem, quod eſt per ſe unum, poteſt eſſe cauſa unitatis convenientius, quàm multi uniti: undè multitudo meliùs gubernatur per unum, quàm plures. Relinquitur ergo, quòd gubernatio Mundi, quæ eſt optima, ſit ab uno gubernante, & hoc eſt, quod Philoſophus dicit in* 12. *Methaph. entia nolunt diſponi malè, nec bonum pluralitas principatuum; unus ergo Princeps*, vel ſicut legit P. *Nicolai*, *unus eſto Princeps*.

3. Hoc, quod univerſaliter eſt verum, maximè locum tenet in Eccleſia, quæ per Orbem diſperſa, ex *Chriſti* inſtitutione unum eſt regnum ſpirituale, cui & unum propterea Caput præfici debuit. Hoc verè fuit D. *Petrus*, & quidèm ſolus ex Apoſtolis: quod in definitionem fidei legimus conſtitutum in Concilio *Nicæno* II. actione 2. approbante Epiſtolam *Hadriani* I. ad *Taraſium* Patriarcham Conſtantinopolitanum, in qua ſic dicitur: *Per totum Terrarum Orbem primatum obtinet, lucet, omniumque Eccleſiarum Dei Caput exiſtit; undè & ipſe B. Petrus Apoſtolus, Dei juſſu Eccleſiam paſcens, nihil omninò prætermiſit, ſed ubique Primatum obtinuit, & obtinet*. Eſt communis Patrum intelligentia. Ita D. *Cyprianus* Epiſt. 40. *Deus unus eſt, & Chriſtus unus, & una Eccleſia: & Cathedra una ſuper Petrum Domini voce fundata*. Et *Origenes* Homil. 5. in Exod. *Vide, magnò illi Eccleſiæ fundamento, & petræ ſolidiſſimæ, ſuper quam Chriſtus fundavit Eccleſiam, quid dicatur à Domino*. D. *Thomas* ſatis ſuperque id ipſum in 4. diſt. 24. quæſt. 3. art. 2. quæſt. 3. ad 1. comprobat: *Quamvis*, inquit, *omnibus Apoſtolis data eſt communiter poteſtas ligandi, atque ſolvendi, tamen, ut in hac poteſtate ordo aliquis ſignificaretur, primò ſoli Petro data eſt*. Et quæſt. 40. in ſuplem. art. 6. in corp. aſſerit: *Quòd ubi multa ſunt regimina ordinata in unum, oportet eſſe aliquod univerſale regimen ſupra particularia regimina: quia ut dicitur* 1. *Ethicor. in omnibus virtutibus, & artibus eſt ordo, ſecundùm ordinem finium: bonum autem commune eſt divinius, quàm bonum ſpeciale; & ideò ſupra poteſtatem regitivam, quæ conjectat bonum ſpeciale, oportet eſſe poteſtatem regitivam univerſalem reſpectu boni communis; aliàs non poſſet eſſe collatio ad unum. Et ideò, cùm tota Eccleſia ſit unum corpus, opor-*

oportet, ſi iſta unitas debet obſervari, quod ſit aliqua poteſtas regitiva totius Eccleſiæ ſupra poteſtatem Epiſcopalem, quâ unaquæque ſpecialis Eccleſia regitur: & ideò illi, qui hanc poteſtatem negant, Schiſmatici dicuntur, quaſi diviſores unitatis Eccleſiæ: cùm priùs in argumento *ſed contra* ex S. *Cyrillo* poteſtatem regitivam reſpectu totius Eccleſiæ in Summo Pontifice agnoviſſet, dicens: *Præterea B. Cyrillus Epiſcopus Alexandrinus dicit: ut membra maneamus in Capite noſtro Apoſtolico Throno Romanorum Pontificum, à quo noſtrum eſt quærere, quid credere, & quid tenere debeamus, ipſum venerantes, ipſum rogantes præ omnibus: quoniam ipſius eſt reprehendere, corripere, ſtatuere, diſponere, ſolvere, & ligare locò illius, qui ipſum ædificavit: & nulli alii quod ſuum eſt plenum, ſed ipſi ſoli dedit, cui omnes jure Divino caput inclinant, & Primates Mundi tanquam ipſi Domino Jeſu Chriſto obediunt*. Ubi illud eniteſcit, quòd una ſit Eccleſiæ Catholicæ nunc per Caput ſolum, nunc per totum Eccleſiæ Corpus auctoritas. Non illa major, non illa minor, ſed una, indiſcretaque reſidet, & in Capite, & in corpore auctoritas.

4. Secundò hìc maximè ſupponendum, Summum Pontificem eſſe verum B. *Petri* Succeſſorem, non ſolùm in Romano Epiſcopatu, ſed in Primatu juriſdictionis, quam habuit in tota Eccleſia: atque in omnibus *Petri* privilegiis, atque prærogativis: cùm ſit conſtitutus totius ovilis *Chriſti* Paſtor & Caput, quæ veritas luculento veterum Patrum conſenſu conſtat; qui illum hoc nomine appellant. *Cum Succeſſore Petri loquor*, inquit *Hieronymus* Epiſtola ad *Damaſum*, & hunc eundem *Damaſum* profitetur, *Petri* & Fidem, & Sedem tenere. Non eſt aſſertio iſta quæſtio indifferens; eſt Orthodoxum Dogma definitum in Concilio *Florentino*: *Definimus Sanctam Apoſtolicam Sedem, & Romanum Pontificem in univerſum Orbem tenere Primatum; & ipſum Pontificem Romanum Succeſſorem eſſe B. Petri Principis Apoſtolorum, & verum Chriſti Vicarium, totiuſque Eccleſiæ Caput, & omnium Chriſtianorum Patrem, & Doctorem exiſtere; & ipſi in Beato Petro paſcendi, regendi, ac gubernandi Eccleſiam à Domino Noſtro Jeſu Chriſto plenam poteſtatem traditam eſſe, quemadmodum etiam in geſtis Oecumenicorum Conciliorum, & in Sacris Canonibus continetur*. Et *Martinus* V. in Bulla edita in Concilio *Conſtantienſi* præcipit, ut ſuſpecti de fide interrogentur: *An credant, quòd Papa canonicè electus, qui pro tempore fuerit, ejus nomine proprio expreſſo, ſit Succeſſor Divi Petri*? Agnoſcens in Pontifice Romano prærogativam Capitis, ac Primatum juriſdictionis in Eccleſia, quod à nemine Catholico in dubium verti poteſt; quin potiùs id firmiter credere tenentur omnes contra Græcos Schiſmaticos, qui à tempore *Photii* contendunt, Pontificem Romanum, tantùm *Petro* ſuccedere in Romano Epiſcopatu, minimè tamen in poteſtate juriſdictionis: quem Græcorum errorem refellit Divus *Thomas* Opuſc. 1. cap. 8., Conciliorum, ac Patrum Græcorum auctoritate.

5. Tandem hìc diligenter obſervandum, de fide eſſe, Pontificem

ritè electum eſſe Summum Pontificem, ſeu Divi *Petri* Succeſſorem: cùm hæc propoſitio univerſalis: *Omnis homo ritè electus ab Eccleſia in Petri Succeſſorem eſt Summus Eccleſiæ Pontifex*, ſit revelata à Deo Eccleſiæ in illis *Chriſti* verbis: *Tu es Petrus*, *&* *ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam*; & in illis: *Tibi dabo claves Regni Cælorum*; & in aliis: *Paſce oves meas*, quæ ad *Petrum*, ejuſque Succeſſores dicta ſunt: ergo & hæc propoſitio particularis: *Hìc numero ritè electus*, *eſt Summus Eccleſiæ Pontifex*, eſt propoſitio revelata; nihil enim aliud eſt propoſitio univerſalis, quàm omnes particulares in ipſa præcontentæ: quarè intantùm vera eſt propoſitio univerſalis, inquantùm particulares, quæ continentur in ipſa, veræ ſunt: ſed hæc propoſitio: *Hic ritè electus eſt verus Pontifex*, continetur in illa propoſitione univerſali, & de ejus continentia in univerſali, non tantùm negativè, ſed etiam poſitivè certi ſumus, poſt acceptationem Eccleſiæ ipſum in verum Pontificem acceptantis, quæ acceptatio eſt quædam veluti definitio hujus veritatis: *Clemens XII. eſt verus Pontifex*: cùm definitio Eccleſiæ univerſalis in materia, quæ aliundè revelata eſt, faciat illam reſpectu noſtri ad fidem pertinere: ergo ad fidem pertinet, & eſt formaliter, & immediatè revelata hæc propoſitio particularis: *Hic ritè electus in Succeſſorem Petri eſt Summus Pontifex*. Sicut quia hæc propoſitio univerſalis, omnis aqua naturalis eſt materia Baptiſmi, eſt immediatè de fide, & ad fidem immediatè ſpectat, quod hæc aqua naturalis ſit Baptiſmi materia; & quia immediatè eſt de fide, quòd omnis panis verus eſt materia conſecrationis, etiam ſpectat immediatè ad fidem, quod hic verus panis eſt materia conſecrationis; ratione dictâ; quia propoſitio univerſalis enuntiat omnia objecta particularia; hincque propoſitioni univerſali correſpondet deſcenſus copulativus. Ubi notandum, quòd ut propoſitio particularis ſit de fide, non requiritur, quòd detur certitudo fidei, aut metaphyſica de ejus continentia in univerſali; ſed ſufficit certitudo moralis excludens omnem prudentem formidinem de continentia; qualis reverà datur circa electionem *Clementis* XII. aliàs hunc eſſe verum Pontificem, nec mediatè pertineret ad fidem, ut concluſio Theologica, quod adverſatur communi Theologorum ſententiæ: non enim eſt adhuc theologicè certum, quod non concluditur ex præmiſſa ita certa, ut omnem formidinem excludat. Datur ergo certitudo moralis omnem excludens formidinem ritæ electionis hujus numero Pontificis; quæ innititur pacificæ acceptationi totius Eccleſiæ; quæ ſicut errare nequit acceptando regulam inanimatam fidei reverà non talem; nec acceptando regulam vivam fidei: in quo ſanè eſſet graviſſimus error. At licèt dicta propoſitio directa ſit immediatè de fide, reflexa tamen non eſt immediatè de fide; cùm non ſit de fide, illam eſſe de fide, ut propugnant graviſſimi Theologi. Non etenim idem eſt aliquod objectum eſſe immediatè de fide, ac eſſe de fide, quòd ſit immediatè de fide; ſic plures Theologi diſputant, An ſit de fide gratiam eſſe qualitatem? An ſit de fide *Chriſti* Domini intellectum humanum intelligere per intellectionem increatam? Et quamvis affirment eſſe de fide, negant tamen eſſe de fide, quod ſit de

fide

fide gratiam eſſe qualitatem, aut intellectum humanum *Chriſti* Domini intelligere per intellectionem increatam: poteſt namque ex terminis directa eſſe vera, quin vera ſit reflexa: ſicuti verum eſt in præſenti eſſe de fide *Clementem* XII. eſſe verum Pontificem, non tamen eſt de fide eſſe immediatè de fide. His ſtatutis ad reſolutionem diſputationis accedamus: An nempè Summus Pontifex in doctrina fidei, vel morum poſſit errare? Quæ ſanè quæſtio maximi cum primis momenti ſit, ad ſedandas omnes iſtius turbulentiſſimæ tempeſtatis procellas, quò diſſolvatur ſolidiùs, ſit.

§. I.

Statuitur Concluſio, & hujus prima probatio ex Scripturis.

6. SUmmum Pontificem in deciſionibus dogmaticis fidem Catholicam, & mores concernentibus eſſe infallibilem, eſt veritas à *Chriſto* Domino prædicata, traditione ad nos miſsa, Summorum Pontificum, Sacrorum Canonum, & Conciliorum Oraculis confirmata, praxi Eccleſiæ ſervata, innumeris SS. PP. teſtimoniis roborata, certis Theologicis rationibus à Theologis Scholaſticis, & Canoniſtis invictiſſimè probata, maximè à D. *Thoma* 2. 2. quæſt. 1. art. 10. lib. 4. contra Gent. & Opuſc. 1. contra errores Græcorum. Quem ſequuntur omnes ejus Diſcipuli. *Cajetanus* in tract. de auctoritate Papæ. *Turrecremata* lib. 2. Summæ de Eccleſia. *Gravina* de Catholicis præſcription. tom. 4. par. 2. diſp. 1. *Victoria* in relect. de poteſtate Papæ. Mag. *Cano* lib. 6. de locis Theologicis cap. 1. *Carranza* in Summa Conciliorum controv. 1. Mag. *Bañez* 2. 2. quæſt. 1. art. 10. Sicut & omnes Recentiores videndi apud Mag. *Gonet*.

7. Hanc concluſionem evidentiſſimis argumentis aſſero; at prima probatio ſit ex Scripturis: *Non enim* (ut dicitur Cauſ. 24. quæſt. 1.) *afferamus ſtateras doloſas, ubi appendamus, quod volumus pro arbitrio noſtro, dicentes: Hoc grave eſt, hoc leve eſt: ſed afferamus divinam ſtateram de Scripturis Sacris; tanquam de Theſauris Dominicis, & in illa quid ſit graviùs appendamus.* Hæc ergo probatur primò ex illo *Matthæi* 16. *Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam.* Etenim Redemptor Noſter Dominus *Jeſus Chriſtus* Æterni Patris Filius, *ſempiternum habens Sacerdotium, eò quòd maneat in æternum*, teſte *Apoſtolo* ad *Hebr.* 7. per reſurrectionem ſuam, elevanduſque in Cœlum, Principem in terra vicem ſuam gerentem habere voluit, cui ligandi, ſolvendique pleniſſima ineſſet poteſtas, & apud quem robur, firmamentum, & totius Eccleſiæ eſſet auctoritas. Principem hujus Apoſtolicæ Arcis conſtituit *Petrum*: cùm illo interrogante, quem illum eſſe dicerent homines? *Petrus* in cunctorum Apoſtolorum ſilentio, Dei Filium revelatione Patris intelligens, confeſtim proſilivit,

ac præveniens ait: *Tu es Chriſtus Filius Dei vivi*: audire, & ipſe meruit: *Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ Inferi non prævalebunt adverſus eam; & quodcumque ſolveris ſuper terram, erit ſolutum, & in Cœlis, & quodcumque ligaveris ſuper terram, erit ligatum, & in Cœlis.* Hìc promiſſus *Petro* totius Eccleſiæ Principatus, quòd erit ſaxum immobile, totius operis Chriſtiani compagem, molemque continens, ſupra quod Eccleſiaſtici ædificii altitudo conſurget. Hìc *Chriſtus* omni aſſeveratione affirmat, quòd Inferorum portæ, quæ ſunt Hæreticorum ora, adverſus Fidem nunquam prævalebunt, aut evertere illam poterunt. Et tandem hìc firmat, quòd fides Eccleſiæ fortis, ſtabilis, & ſupra hanc petram eſt robuſtâ mole fundata, & contra omnes tempeſtates, & turbines ſæculi immobili, & inconcuſsâ firmitate ſolidata, ut exponunt Sancti Patres, D. *Baſilius* lib. 2. in Eunom. *Petrus propter fidei excellentiam Eccleſiæ ædificationem in ſe ipſum ſuſcepit. Cyrillus* lib 2. cap. 2. in *Joann. Nec Simon fore jam nomen illi, ſed Petrus prædicit: vocabulo ipſo commodè ſignificans, quòd in eo tanquam in petra, lapideque firmiſſimo ſuam eſſet ædificaturus Eccleſiam. Euthymius* in cap. 16. *Matthæi*: *Te ponam*, inquit, *fundamentum credentium, ædificabo ſuper te Eccleſiam meam*. *Leo* Serm. 2. de Anniverſario aſſumptionis ſuæ ad Pontificatum: *Manet ergo diſpoſitio veritatis, & Beatus Petrus in accepta fortitudine petræ perſeverans, ſuſcepta Eccleſiæ gubernacula non reliquit. Sic enim præ cæteris eſt ordinatus, ut dum petra dicitur, dum fundamentum pronunciatur, dum Regni Cœlorum janitor conſtituitur, qualis ipſi cum Chriſto eſſet ſocietas, per ipſa appellationis myſteria noſceremus*. Sed inter omnes audiendus maximè D. *Auguſtinus* Serm. de Sanctis: *Ideò ſolus inter Apoſtolos meruit audire, tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam: dignus certè, qui in ædificandis in domo Dei lapis eſſet ad fundamentum, columna ad ſuſtentaculum, clavis ad Regnum. Eſt lapis ad fundamentum*, ut tantum, tam ingens, tam ſublime, tam immenſum Eccleſiæ ædificium collocetur: & tantâ divinitùs ſoliditate munitum, ut ipſum nec hæretica unquam corrumpet pravitas, nec ſuperare poterit ejus perfidia. Enimverò, ſi Fides noſtra adhæret *Chriſto* primæ veritati revelanti myſteria; etiam Summo Pontifici, quem ſui vices viſibiliter gerentem conſtituit (ne viſibilis fabricæ lateret omninò oculis humanis fundamentum) proponenti, & explicanti veritates Fidei, Fidem ut regulæ haberi voluit. Liquet ergo, quòd noſtræ Fidei, & inflexibilis veritatis, perpetuò viſibile fundamentum in *Petro*, & Succeſſoribus ejus, ita firmè eſt locatum, ut nulla planè in confeſſione Catholicæ veritatis ab ipſis definitæ, & in ſoliditate Chriſtianæ fidei perſiſtentibus debeat eſſe de errore hæſitatio, aut de receſſu à vera doctrina metus. Enimverò, ſi fallibilis eſſet auctoritas Summi Pontificis, recedere poſſet, ut Summus Eccleſiæ Paſtor, ab una veritate; ſed cum defectu unius veritatis non ſtabit lapis ad fundamentum veritatis: ergo vel *Chriſtus* verum non dixit, vel ſi verum dixit, impoſſibilis eſt in ipſo defectus veritatis. Secundò: Lapis ad funda-

damentum veritatis firmat, & certam facit definiendo fidem talis veritatis; ſolâ namque certitudine firma dicitur cognitio: & cùm certitudo fidei fundetur in revelatione illius, qui nec fallere, nec falli poteſt, rogo, an Pontifex fallibilis ſit in judicio fidei, vel non? Si infallibilis: ergo certam nobis veritatem fidei proponit. Si fallibilis, & quomodò poterit eſſe fundamentum, & firmamentum veritatis? Ergo vel infallibilis eſt, vel falſa *Chriſti* promiſſio: quod ſanè pronunciari nequit. Igitur veritas iſta divinæ auctoritatis exiſtit atteſtatione ſuffulta; *Et ego dico tibi: Non*, inquit *Hieronymus* ſuper eumdem locum *Matthæi*, *ſermone caſſo, nec ullum opus habente, ſed dico tibi, quia meum dixiſſe feciſſe eſt: quia tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam*; vel ut *Nicolaus* Papa ſcribit Mediolanenſibus cap. *Omnes* diſtinct. 22. *Non ergo quælibet terrena ſententia, ſed illud verbum, quo conſtructum eſt Cœlum, & Terra; per quod denique omnia condita ſunt elementa, Romanam fundavit Eccleſiam: Illius certè privilegio fungitur, cujus auctoritate fulcitur*. Et ſuprà: *Illam verò ſolus ipſe fundavit, & ſupra petram fidei mox naſcentis erexit, qui Beato Petro æternæ vitæ clavigero terreni ſimul, & cœleſtis Imperii jura commiſit*: ergo cùm hoc teſtimonio nihil ſit firmiùs; eſt enim æterna veritas, quæ nullatenùs errare valet; quis fundamentum ab ædificio Eccleſiæ removere audeat? Cui erit negandi libertas, hanc eſſe firmiſſimam, & probatiſſimam petram in fundamentis Eccleſiæ ad infallibilitatem noſtræ fidei conſtitutam, nunc & in æternum Hæretici fœtoris expertem?

8. Hanc eamdem infallibilitatem deſignat, & denuntiat *Auguſtinus*, dum de *Petro* dicit: *Eſt Columna ad ſuſtentaculum*. Columna nempè maximi roboris, & infallibilis firmitatis, nè adverſus Eccleſiam ſuperbæ Inferi portæ prævaleant, eaque ruere errando in fide poſſit. Etenim in Columna iſta veritas fidei ſtat firmata, quæ ſola ſuſtinet ædificium, ne Inferi portæ prævaleant adverſus eam; quod ponderans D. *Thomas* in *Catena aurea* cum B. *Cyrillo* obſervat: *Quòd ſecundùm hanc Domini promiſſionem Eccleſia Apoſtolica Petri ab omni ſeductione, hæreticaque circumventione manet immaculata*. Enimverò quomodò firmiter in veritate ſubſiſteret, ſi in rebus ad fidem, & morum doctrinam ſpectantibus non eſſet Summi Pontificis definitio infallibilis Eccleſiæ fidei fundamentum; aut poſſet ipſe errare, & deficere definiendo? Periret ſanè Eccleſia, & caderet firmamentum: quarè dixit *Chriſtus Luc.* 22. *Ego rogavi pro te, Petre, ne deficiat fides tua*, in proponenda nempè fidei doctrina, quæ ad officium Summi Pontificis, & *Chriſti* Vicarii pertinet. Rogavit pro perſona *Petri*, quam tantùm denotat utens pronomine ſecundæ perſonæ *pro te*, *fides tua*; & cùm oraverit pro ipſo in utilitatem Eccleſiæ, & pro Succeſſoribus ejus rogavit, ut tanquam veri Pontifices nihil contra fidem docerent, & ne evaneſceret fides eorum. Ex quo textu Romanum Pontificem ex Cathedra docentem non poſſe errare efficaciſſimè arguunt, tam Summi Pontifices, quàm SS. Patres, *Lucius* I. Papa, & Martyr in Epiſt. 1. ad Epiſcopos Hiſpaniæ, & Galliæ: *Eccleſia*, inquit, *Romana, Apoſtolica eſt, & Mater omnium Eccleſiarum*,

rum, quæ à tramite Apoſtolicæ traditionis nunquam erraſſe probatur, nec Hæreticis novitatibus depravata ſuccubuit, ſecundùm ipſius Domini pollicitationem dicentis: Ego rogavi pro te. *Felix* I. in Epiſt. ad *Benignum*: *Ut in exordio normam fidei Chriſtianæ percepit ab Auctoribus ſuis, Apoſtolorum Chriſti Principibus, illibata manet, juxta illud: Ego rogavi pro te.* *Agatho* Papa in Epiſt. ad *Conſtantinum* Imperatorem: *Hæc eſt veræ fidei regula, quam & in proſperis, & in adverſis vivaciter tenuit Apoſtolica Chriſti Eccleſia, quæ per Dei gratiam à tramite Apoſtolicæ traditionis nunquam erraſſe probatur, nec Hæreticis novitatibus unquam depravata ſuccubuit, quia dictum eſt Petro, Simon, Simon, ecce Satanas &c. Ego autem rogavi pro te &c. Hic Dominus fidem Petri non defecturam promiſit, & confirmare eum Fratres ſuos admonuit, quod Apoſtolicos Pontifices meæ exiguitatis Prædeceſſores confidenter feciſſe ſemper, cunctis eſt agnitum.* *Leo* IX. in Epiſt. ad *Petrum* Antiochenum: *Nimirùm ſolus eſt, pro quo ne deficeret fides ejus, Dominus, & Salvator aſſeruit, ſe rogaſſe, dicens: Rogavi pro te &c. Quæ venerabilis, & efficax oratio obtinuit, quòd hactenus fides Petri non deficit, nec defectura creditur in Throno illius:* ergo divinæ gratiæ in *Petro* ita ordinatur auxilium, ut firmitas, quæ per *Chriſtum Petro* tribuitur, per *Petrum* cæteris conferatur, ut omnium firmetur certitudo. At quomodò firmaretur certitudo, aut confirmaret ipſe Fratres ſuos in fide nutantes, & vacillantes, ſi in Throno ſuo deficere poſſet veræ fidei definitio? Ergo vel ex hoc ſolo teſtimonio definitio Summi Pontificis ſuſcipienda reverenter, amplectenda ſincerè, fortiter tenenda, efficaciſſimè obſervanda; cùm veritas ſit, quæ ſemper inconcuſſa manet, nec poteſt corrumpi, nec ullò valet modò in ſemetipſa variari.

9. Hanc eamdem nobis inſinuat veritatem *Auguſtinus*, dum dicit: *Clavis ad Regnum.* Hìc *Petrus* in ſua perſona, Evangelico contextu attentiùs inſpecto, claves accipit, ut Princeps, & moderator totius Eccleſiæ: cùm Principatus ſignificetur nomine clavium, ut probat illud Apocalip. 3. *Hæc dicit Sanctus, & verus, qui habet clavem David, qui aperit, & nemo claudit, claudit, & nemo aperit.* Quare *Petro* conceſſa eſt plenitudo poteſtatis ſecundùm menſuram donationis *Chriſti*, ut eſſet verum Eccleſiæ caput ſub *Chriſto*, ejus Vicarius, & Miniſter, ac ſi diceret *Chriſtus*; ſicut habeo clavem *David*, quâ occluſos Cœlos aperturus modò ſum, eorumdem Cœlorum claves tibi concredam, ut quidquid vice meâ ſolveris ſuper terram, ſit ſolutum & in Cœlis, & quidquid ligaveris, ligatum: ut obſervat *D. Gregorius* lib.4. Epiſt 32. *Cunctis Evangelium ſcientibus liquet, quòd voce Dominica Sancto, & omnium Apoſtolorum Principi Petro totius Eccleſiæ cura commiſſa eſt.* Cujus rationem reddit: *Ipſi quippe dicitur, tibi dabo claves Regni Cœlorum.* At cùm in ſupremo controverſiarum Judice neceſſaria ſit, non ſolùm auctoritas coactiva in utròque foro, ſeu talis, ut ei acquieſcere teneamur, ejus judicio noſtrum conformando, ſed & ſcientia; utramque clavem, & auctoritatis, & ſcientiæ eidem *Chriſtus*

con-

conferre dignatus eſt: quatenus per auctoritatem tumentes deprimat, & per ſcientiam omnes dirigat; ut clave auctoritatis Cœlorum januas claudat, abjiciatque claviger iſte Regni cœleſtis, quos à ſuis deviare intelligat doctrinis: & clave ſcientiæ Arcana Myſteriorum tangat, Scripturarum obſcura penetret, erroris convincat argumenta, Hæreticorum fallacias detegat, novitates eliminet, opinionum veritatem omni perſpicuitate diſcernat: mores, omnemque inſtruat regulam ſanctitatis: uno verbo: ad profectum Eccleſiæ collata eſt ſcientiæ clavis, nè erret, aut malè eo, quod optimè conceſſum eſt, utatur. Quis ergo, hoc atteſtante *Chriſto*, audeat diſcordiæ furore veſanus *Petri*, & Succeſſorum ejus auctoritati vim inferre? Quis in Apoſtolicam Sedem injurius, & in Summum Pontificem impudentiſſimus Calumniator contra ejus infallibilem definitionem erroris venena infundere? Quis valeat ejuſdem ſoliditatem evertere, vel perturbare, dum quæſtiones in fide difficiles ſolvit jure ſuo Summus Pontifex, ligatque proindè ſuo judicio, ut id fideles teneant, quod ipſe decrevit? Errat ſanè, & ſemitam, quæ ad veritatem inducit, ignorat. *Poſſunt illi Apoſtolicam Sedem contemnere: poſſunt apud nos calcaneum elevare: datum à Deo privilegium evertere, vel auferre non poſſunt, quo Petro dictum eſt: Tu es Petrus &c. Et tibi dabo claves Regni Cœlorum*, dixit *Paſchalis* Epiſcopo Panormitano cap. *Significaſti* de elect. & electi Poteſtate.

10. Novum, & validiſſimum argumentum, quo corroboretur hæc infallibilis Summi Pontificis auctoritas deſumitur ex illo *Joann.* 21. *Paſce oves meas*; dum *Chriſtus* oves ſuas paſcendas, regendaſque committit *Petro*, ipſi orbis terrarum demandans curam, ut quas mortifero errore diſperſas inveniret, in pacem ſalutis æternæ congregaret, ſecundùm Domini præceptum per *Ezechielem* Paſtoribus poſitum cap. 34. revocare errantes, & perditos requirere. At cùm actus Paſtoralis, ut ſuprà diximus, non ſcientiam tantùm, ſed etiam ſummam poteſtatem deſideret, ut dicitur capite *Decretalis* diſt. 20. *In negotiis definiendis, non ſolùm eſt neceſſaria ſcientia, ſed etiam poteſtas: unde Chriſtus dicturus Petro: quodcumque ligaveris ſuper terram, erit ligatum, & in Cœlis &c. prius dedit ſibi claves Regni Cœlorum. In altera dedit ei ſcientiam diſcernendi inter lepram, & lepram: in altera dans ſibi poteſtatem ejiciendi aliquos ab Eccleſia, vel recipiendi*; hanc Paſtoralis actûs veriſſimam poteſtatem contulit *Chriſtus*, dicens: *Paſce oves meas*: ut omnes obedienter attendant, quia *D. Petrus*, qui in propria Sede vivit, & præſidet, præſtat quærentibus fidei veritatem, ut ex *Alcuino* dixit *D. Thomas* in *Catena aurea* ad illud caput *Joannis*: *Paſcere oves eſt credentes in Chriſto, ne à fide deficiant, confortare, terrena ſubſidia, ſi neceſſe eſt, ſubditis providere, & exempla virtutum cum verbo prædicationis impendere, adverſariis obſiſtere, errantes ſubditos corrigere.* Non has, vel illas, hujus, vel alterius Regni oves committit, ſed univerſum Gregem ſuum; ut ſicut erat unum ovile, ipſe eſſet unus Paſtor. Nullus eſt, cujuſcumque Religionis, ſapientiæ, & dignitatis exiſtat, quamvis ſpiritualis, & excellens, qui ſe

Chriſti ovem non glorietur, ut incunctanter pronunciant SS. PP. Divus *Bernardus* lib. 2. de conſideratione: *Cui non dico Epiſcoporum, ſed etiam Apoſtolorum, ſic abſolutè, & indiſcretè totæ commiſſæ ſunt oves? Si me amas, Petre, paſce oves meas. Quas? Illius, vel illius Populos Civitatis, aut Regionis, aut certè Regni? Oves meas*, inquit, *cui non planum non deſignaſſe aliquas, ſed aſſignatas omnes? Nihil excipitur, ubi diſtinguitur nihil. D. Leo* dicto ſerm. 3. *de toto Mundo*, inquit, *unus Petrus eligitur, qui & univerſarum gentium vocationi, & omnibus Apoſtolis, cunctiſque Eccleſiæ Patribus præponatur; ut quamvis in Populo Dei multi Sacerdotes ſint, multique Paſtores, omnes tamen propriè regat Petrus, quos principaliter regit & Chriſtus*. Omnes deſignat *Chriſtus*; noverat namque Deus, quàm prona ad lapſum hominis natura celeriter ſuo paret affectui. Noverat Dei ſapientia, quòd cogitationes hominis vanæ ſunt, niſi ſuperno illuſtrentur lumine. Noverat, quòd quiſquis, etſi in ſublimi eruditionis, & ſapientiæ poſitus, ſuâ præceps ducitur voluntate; & tandem quòd omnes, dum in corpore ſumus conſtituti, plurimis tenebrarum irretimur vinculis, quibus verum, æternumque lumen, ne videamus, impedimur: ergo ut omnium mentium in rebus fidei, ac morum lux una eſſet illuminativa, viarum Dei oſtenſiva, dubiorum omnium reſolutiva in definiendo; hunc ſupremum Eccleſiæ Paſtorem, qui nec fallere, nec falli poſſet, Deus magno privilegio in Eccleſiæ bonum conceſſo, reliquit, ut omnes ipſum loquentem ex Cathedra audiant: in quo ſanè infallibilitas ſupponitur. Etenim auditus fidei neceſſariò ſupponit loquentem, cui credat, & certò credat: ergo fideles ab aliquo, cui certò credendum ſit, docendi erunt; ſed docendi ſunt à Summo Eccleſiæ Paſtore, juxta illud: *Paſce oves meas*: ergo huic ex Cathedra loquenti tenentur certò credere. Vel aliter: Dùm Pontifex determinat aliquid de fide, vel ipſi fideles credere tenentur, vel non? Si primum: ergo ſupponitur infallibilitas ex parte loquentis, quia certitudo fidei ſine illa eſſe non poteſt; immo fides Pontificis ex Cathedra loquentis, erit vera, certa, & infallibilis credendi regula. Si dicatur ſecundum: ergo Pontifex non erit legitimus Eccleſiæ Paſtor; oves enim tenentur ſequi vocem Paſtoris: fruſtràque eſſet à *Chriſto* conſtitutus, ut ſuper terram certâ definitione omnes paſcat, & doceat; quarè nec Paſtor eſſet unus, nec ovile unum, cùm ipſo errorem fidei contrarium decernente, oves quoquè, errante Paſtore, diſpergerentur. Quonam ergo colore, quânam juſtâ ratione id in dubium revocari poteſt, quòd cùm ſit verus Paſtor, ipſi præcipuum Paſtoris munus deficiat? Nempe diſcernere bona paſcua à malis; omnibus, non ſolùm ſalutiferæ, ac veræ doctrinæ præbere pabulum, ſed & omnes ducere, & reducere de errore ad veritatem, de diſperſione ad unitatem, de tenebris revocare ad lucem. Si ergo, ut inquit *Hugo à S. Victore* Erud. Theol. de Sacram. lib. 1. cap. 4. *Papa vicem, & locum Chriſti tenet*; ſi capitis, & Paſtoris univerſalis munere fungitur; ſi eſt animata fidei regula, dirigens actiones, & operationes noſtras; ſi hoc Magiſterium reliquit nobis *Chriſtus*, ut ju-

judicet de doctrina, an hæretica, aut devia ullo modo ſit, nec ne? Ergo hujus judicio, veritatem conſulentes, immobiliter ſtemus; cùm non ſit judicium purè humanum, ſed in rebus fidei ſpecialiter dirigatur à Spiritu Sancto, ut dixit *D. Thomas* quodlibet. 9. art. 16. *Dico ergo, quòd judicium eorum, qui præſunt Eccleſiæ poteſt errare in quibuslibet, ſi perſonæ eorum tantùm reſpiciantur. Si verò conſideretur divina Providentia, quæ Eccleſiam ſuam Spiritu Sancto dirigit, ut non erret, ſicut ipſe promiſit Joann. 14. Quòd Spiritus adveniens doceret omnem veritatem de neceſſariis, ſcilicet, ad ſalutem, certum eſt, quòd judicium Eccleſiæ univerſalis errare in his, quæ ad fidem pertinent, impoſſibile eſt. Unde magis eſt ſtandum ſententiæ Papæ, ad quem pertinet determinare de fide, quam in judicio profert, quàm quorumlibet ſapientûm hominum in Scripturis opinioni, cum Caiphas, quamvis nequam, tamen quia Pontifex, legatur etiam inſcius prophetaſſe, Joann. 11.* Hæc ergo eſt Sedis Apoſtolicæ infallibilis definitio. Hæc vera doctrina, quæ prædicanda eſt, & præcipuè diligenda, fovenda, & fideliter ab omnibus tenenda; cum vi hujus infallibilitatis *in Sede Apoſtolica extra maculam ſemper eſt Catholica ſervata Religio*, ut *Euſebius* Papa ſcripſit Epiſt. 3. Epiſcop. *Tuſciæ*.

§. II.

Secunda probatio ex traditione, auctoritate Summorum Pontificum, Conciliorum, & SS. PP. deſumpta.

11. QUamvis jus divinum in hac re non eſſet clariſſimè expreſſum, hæc infallibilis Summi Pontificis in rebus fidei, & morum definiendis auctoritas maximum ex traditione accipit teſtimonium. Non enim Eccleſia huic doctrinæ, aut nova fundamenta jacit, aut novas fabricas addit: ſed quam ſpiritualem, & viſibilem ædificationem accepit à *Chriſto* Domino, infallibili traditionis teſtimonio agnitam, ſartam tectam conſervat. Quod optimè animadvertit M. *Bañez*, cujus verba uſurpo, quia melius dicere nequeo. *Quocirca* (inquit 2.2. q.1. art.10.) *arbitror, hanc concluſionem, tanquam Apoſtolicam traditionem eſſe tenendam. Et quidem, ut talis haberetur ab omnibus fidelibus, niſi à tempore Concilii Conſtantienſis in agro Domini inimicus homo, ideſt Diabolus, zizaniam ſuperſeminaſſet. Etenim uſque ad illa tempora ſoli Græci errabant in hac parte. Atque ita D. Thomas in Opuſc. citato hunc errorem tamquam Græcorum ſingularem narrat.*

13. Et quidem probatur primò variis Summorum Pontificum teſtimoniis, quæ tantùm valent ad dogmata fidei comprobanda. *Syxtus* Papa II. creatus anno 257. Epiſt. 1. ad *Gratum* Epiſcopum, quæ refertur c. *Memor* cauſ. 24. q.1. explicans, quòd fides Romanæ Eccleſiæ omnem hæreſim deſtruit, & nullam fovet, ſic loquitur. *Memor ſum, me ſub illius nomine Eccleſiæ præſidere, & cujus fides nullum unquam*

fallit, & cujus confeſſio à Domino Jeſu Chriſto glorificata eſt: cujus & fides nullam hæreſim fovet unquam: ſed omnes quidem hæreſes deſtruit. Intelligo autem mihi aliter non licere, quàm ut omnes conatus meos ei cauſæ, in qua univerſalis Eccleſiæ ſalus infeſtatur, impendam. Quam Epiſtolam, etſi ut ſpuriam annotet P. l'*Abbè* tom. 1. Concil. ex falsâ temporis notâ; & quia non ſunt in faſtis hi Conſules *Valerianus*, & *Decius*, hujus tamen eſſe Pontificis agnoſcitur, cùm occaſione *Sabellii*, *Noëtii*, *Ebionis*, & *Cerinthi* fuerit ſcripta ad *Gratum* Epiſcopum, ut ipſum, hac de re conſulentem, inſtrueret. *Marcellus*, qui ſedit anno *Chriſti* 304. Epiſt. 1. Epiſcopis per Antiochiam conſtitutis ſcribit, quòd aliud quàm Romana Eccleſia, neque ſentire, neque velle permittitur, ut refertur cap. *Rogamus* cauſ. 24. q. 1. *Rogamus vos Fratres Dilectiſſimi, ut non aliud doceatis, nec ſentiatis quàm quod à B. Petro, & reliquis Apoſtolis, & Patribus accepiſtis. Ab illo enim primò inſtructi eſtis: ideò non oportet vos proprium relinquere Patrem, & alios ſequi. Ipſe enim eſt caput totius Eccleſiæ, cui ait Dominus, Matth.* 16. *Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam*, & reliqua. *Ejus enim ſedes primitus apud vos fuit, quæ poſtea, jubente Domino, Romam translata eſt: cui (adminiculante gratia divina) hodierna præſidemus die.. nec ab ejus diſpoſitione vos deviare oportet, ad quam cuncta, majora Eccleſiaſtica negotia (divinâ diſponente gratiâ) juſſa ſunt referri, ut ab ea regulariter diſponantur, à qua ſumpſére principia.* Nos minimè latet, hanc etiam Epiſtolam ſuppoſitam velle P. l'*Abbè* cum aliis, tam ex Data Kalendis Aprilis ann. 309. diebus 74. à morte *S. Marcelli*, quæ contigit die 16. Januarii, tum ex eo, quod non erant in faſtis *Maxentius*, & *Maximinus*. At licèt his inſpectis non eſſe illius appareat, ab iſto Pontifice fuiſſe ſcriptam, ſatis probabiliter, & clarè ſtatuere licet. *Julius* Papa, qui Eccleſiam rexit anno 336. apud *S. Athanaſium* Apolog. 2. n. 35. edit. PP. Congregationis *S. Mauri* pag. 153. tom. 1. *An ignoratis, hanc eſſe conſuetudinem, ut primùm nobis ſcribatur, & hinc quod juſtum eſt, decernatur? Damaſus* Papa creatus anno 367. in Epiſt. ad omnes Epiſcopos Orientales, quam *Theodoretus* recitat libr. 5. Hiſtor. cap. 10. *Quoniam*, inquit, *Apoſtolicæ Sedi reverentiam debitam charitas veſtra diſtribuit, vobis quamplurimum, cariſſimi Filii, præſtitiſtis.* Et in Epiſt. 4. ad Epiſcopos Numidiæ: *Cuncta, quæ poſſunt aliquam recipere dubitationem, ad Nos tanquam ad caput, ut ſemper fuit conſuetudo, deferre non deſinatis. Innocentius*, qui Pontificatum adiit anno 402. in Epiſt. ad Epiſc. Concilii Carthag. *Inquirendo de his rebus, quas omni cum ſollicitudine decet, à Sacerdotibus, maximè verò à veſtro, juſtoque & Catholico tractari Concilio, antiquæ traditionis exempla ſervantes, & Eccleſiaſticæ memores diſciplinæ, veſtræ Religionis vigorem non minus nunc in conſulendo, quàm antea cum pronunciaretis, vera ratione firmatis, qui ad noſtrum referendum approbaſtis eſſe judicium; ſcientes, quid Apoſtolicæ Sedi (cum omnes hoc loco poſiti ipſum ſequi deſideremus Apoſtolum) debeatur .... Patrum inſtituta Sacerdotali officio cuſtodientes,*

non

non humanâ, ſed divinâ decrevêre ſententiâ, ut quidquid, quamvis de disjunctis, remotisque Provinciis ageretur, non prius ducerent finiendum, niſi ad hujus ſedis notitiam perveniret, ut tota hujus auctoritate, juſta quæ fuerit, pronunciatio firmaretur; indeque ſumerent cæteræ Eccleſiæ, ut de natali ſuo fonte aquæ cunctæ procederent, & per diverſas Mundi regiones puri Capitis incorruptæ manerent. Zoſimus Pontifex creatus anno 417. Epiſt. ad *Heſichium* Salonitanum Epiſcopum: *Ad te*, inquit, *potiſſimùm ſcripta direximus, quæ in omnium Fratrum, & Epiſcoporum noſtrorum facies ire notitiam.* Et infrà: *Sciet quiſquis hoc, poſtpoſitâ PP. & Apoſtolicæ Sedis auctoritate, neglexerit, à nobis diſtrictius vindicandum, ut loci ſui minimè dubitet ſibi non conſtare rationem, ſi hoc putat poſt tot prohibitiones poſſe tentari. S. Leo* Papa I. creatus anno 440. cap. *Manet* cauſ. 24. q. 1. ſic loquitur: *Manet ergo Petri privilegium ubicumque ex ipſius æquitate fertur judicium: nec nimia ſeveritas, vel remiſſio eſt, ubi nihil erit ligatum, vel ſolutum, niſi quod B. Petrus aut ligaverit, aut ſolverit.* Et Epiſt. 87. ad Epiſcopos Viennenſes cap. *Ita Dominus* diſt. 19. *Sed hujus muneris Sacramentum ita Dominus ad omnium Apoſtolorum officium pertinere voluit, ut in Beatiſſimo Petro omnium Apoſtolorum Summo principaliter collocaret, ut ab ipſo quaſi à quodam capite dona ſua, velut in corpus omne diffunderet, ut exortem intelligeret ſe divini miniſterii eſſe, qui auſus fuiſſet à Petri ſoliditate recedere. Hunc enim in conſortium individuæ unitatis aſſumptum, id quod ipſe erat Dominus voluit nominare, dicendo: Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam: ut æterni Templi ædificatio mirabili munere gratiæ Dei in Petri ſoliditate conſiſteret: hanc etiam Eccleſiam ſua firmitate corroborans, ut illam nec humana temeritas poſſet appetere, nec portæ Inferi contra illam prævalerent. Verùm hanc Petræ iſtius ſanctiſſimam firmitatem Deo (ut diximus) ædificante conſtructam, nimis vult impia præſumptione violare quiſquis ejus poteſtatem tentat infringere, favendo cupiditatibus ſuis, & id quod accepit à veteribus, non ſequendo.* Et in Epiſt. 84. ad *Anaſtaſium* Epiſcopum Theſſalonicenſem: *Sicut Præceſſores mei Præceſſoribus tuis, ita etiam ego dilectioni tuæ priorum ſecutus exemplum, vices mei moderaminis delegavi, ut curam, quam univerſis Eccleſiis principaliter ex divina inſtitutione debemus, imitator noſtræ manſuetudinis effectus, adjuvares, & longinquis ab Apoſtolica Sede Provinciis præſentiam quodammodo noſtræ viſitationis impenderes.* Et infrà: *Vices noſtras ita tuæ credidimus charitati, ut in partem ſis vocatus ſollicitudinis, non in plenitudinem poteſtatis. S. Gelaſius* creatus anno 492. in Epiſt. ad Epiſcopos Dardaniæ: *Cuncta per Mundum novit Eccleſia, quoniam quorumlibet ſententiis ligata Pontificum, Sedes B. Petri Apoſtoli jus habeat reſolvendi: utpotè quæ de omni Eccleſia fas habeat judicandi, neque cuiquam de ejus liceat judicare judicio. Alexander* II. anno 1061. ſcribens *Valeriano* Epiſcopo, & Martyri: *Undè cum omnibus Diſcipulis parem ligandi, atque ſolvendi poteſtatem Dominus daret, Petro pro omnibus, & præ*

& præ omnibus claves Regni Cælorum ſe daturum promiſit, dicens: Tibi dabo claves Regni Cœlorum. *Felix* IV., qui *Baronio*, aliiſque recentioribus eſt, qui ſedit anno 526. Epiſt. 1. ad varios Epiſcopos, inquit: *Sanctitatis veſtræ ſcripta, quæ ad Sedem Apoſtolicam miſiſtis, tanquam ad caput, ut indè acciperetis reſponſa, undè omnis Eccleſia totius Religionis ſumpſit exordium, gratanter ſuſcepi &c.* Et tandem *D. Gregorius Magnus* inſignis, & acerrimus Pontificiæ auctoritatis vindex lib. 1. Epiſt. 72. ad *Gennadium*: *Ex Concilio*, inquit, *Numidiæ ſi qui deſideraverint ad Apoſtolicam Sedem venire, permitte, & ſi quilibet eorum viæ contradicere voluerit, obviato.* Et lib. 2. Epiſt. 37. ad *Natalem*: *Poſtquam*, inquit, *ad Beatitudinem veſtram, & Deceſſoris mei, & mea in cauſa Honorati Archidiaconi ſcripta directa ſunt, tunc contempta utriuſque ſententia præfatus Honoratus proprio gradu privatus eſt. Quod ſi quilibet ex quatuor Patriarchis feciſſet: ſine graviſſimo ſcandalo tanta contumacia tranſire nullo modo potuiſſet.*

14. Tot Summorum Pontificum teſtimonia hìc adſcripſimus, ut eorum doctrina, & ſanctiones, quæ ab omni lingua venerari debent, nobis certam hujus traditionis faciant fidem. Quorum dicta immeritò haberi poſſunt ſuſpecta: cùm Romani Pontifices non in propriæ Dignitatis, & Sedis Apoſtolicæ majorem excellentiam inclinent: non quærunt quæ ſua ſunt, ſed quæ *Jeſu Chriſti*, à quo Sedi Apoſtolicæ Divinum hoc non errandi impartitum eſt privilegium, ut tot undique pullulantes Hæreſes poſſet juſtè comprimere. Cujus rei optimum, etſi nullum aliud ſuppeteret, argumentum eſt, omnes Catholicos temporibus omnibus illis ſucceſſivè, eorum dicta, ut ab ore *Petri* prolata, nullâ hæſitatione ſuſcepiſſe. Horum ideò Pontificum quanta ſit vis, & auctoritas ad dogmata fidei comprobanda dicitur cap. *Si Romanorum* diſt. 19. ex *Nicolao* Papa ſcribente Archiepiſcopis, & Epiſcopis per Galliam conſtitutis: *Si Romanorum Pontificum decreto, cæterorum Opuſcula tractatorum approbantur, vel reprobantur, ita ut quod verè Sedes Apoſtolica probavit, hodiè teneatur acceptum, & quod illa repulit, hactenus inefficax habeatur: quantò potius ea, quæ ipſa pro Catholica fide, pro ſanis dogmatibus, pro variis, & multifariis Eccleſiæ neceſſitatibus, & fidelium moribus diverſo tempore ſcripſit, omni honore debent præferri, & ab omnibus prorſus in quibuslibet neceſſitatibus, vel opportunitatibus, diſcretione vel diſpenſatione magiſtrâ reverenter aſſumi? Quamquam quidam veſtrum ſcripſerint, haud illa decretalia priſcorum Pontificum in toto Canonum Codicis corpore eſſe deſcripta, & ideò inter Canones non aſſumenda.* Id ipſum ſcripſit *Leo* Papa IV. Epiſcopis Britanniæ cap. *De libellis*, & *Nicolaus* Papa Clero Conſtantinopolitano cap. *Si Decreta*. Et dixit *Innocentius* Papa cap. *De quibus cauſis* diſt. 19. Ex quibus irrefragabile fit argumentum. Dogma, quod ut fidei Summi Pontifices, quos Deus ad regimen Eccleſiæ conſtituit, ſecundùm temporum ſucceſſionem conſtantiſſimè tenuerunt, & cujus contrarium, ut errorem, concordiſſimè refutarunt, id nimirum per Apoſtolicam traditionem tenet Eccleſia: ſed quòd ſupremus Pontifex ſit judex

dex univerſalis, & publicus, ſupremâ, & irrefragabili auctoritate pollens ad definiendum, ubi controverſia circa fidei, & morum doctrinam occurrit, ipſi conſtantiſſimè teſtantur, & docent: ergo ut vera, & fidelis traditio credi debet infallibilitas Summi Pontificis, antiquiùs ab Apoſtolorum temporibus hucuſque ad nos delata. Ergo quòd Romanus Pontifex *Petro* & in fidei firmitate, & in finiendis fidei, & religionis controverſiis Divino jure ſuccedat, non eſt res privatæ alicujus opinionis, non clandeſtinæ, furtivæque doctrinæ, ſed publicâ Eccleſiæ traditione ad nos tranſmiſſa. Quarè hæc eſt una, & eadem per ſingulas ætatum ſucceſſiones incorrupta veritas traditione manens, & uſque in ſæcula ſine fine manſura.

15. Secundò probatur Concluſio auctoritate Conciliorum, quorum extant plurima decreta, quibus res iſta ſancitur. Et quidem primò ex Concilio *Nicæno* approbante Epiſtolam *Hadriani I.* ad *Taraſium* Patriarcham Conſtantinopolitanum, in qua de Romana Sede iſta leguntur: *Per totum Terrarum Orbem Primatum obtinet, lucet, omniumque Eccleſiarum Dei Caput exiſtit; unde & ipſe B. Petrus Apoſtolus Dei juſſu Eccleſiam paſcens nihil omnino pertimeſcit, ſed ubique Primatum obtinuit, & obtinet*: ſi autem Primatum, certè juriſdictionis, & auctoritatis in dubiis aliàs omnibus definiendis, ut in quem omnis inferiorum auctoritas, & poteſtas reſolvatur. Alioquin eâ parte Primatum amittet, quia cæterorum etiam congregatorum ſubmittetur judicio. Quarè mihi à ſummi Primatûs jure ad infallibilitatem regulæ certiſſima illatio eſt.

16. Secundum teſtimonium ſit Concilii *Chalcedonenſis*, quod refert D. *Thomas* in Opuſculo contra errores Græcorum in hæc verba: *Veneramur ſecundùm Scripturas, & Canonum definitionem, Sanctiſſimum antiquæ Romæ Epiſcopum, primum eſſe, & maximum Epiſcopum*. Et infrà: *Si quis Epiſcopus prædicatur infamis, liberam habeat ſententiam appellandi ad Beatiſſimum Epiſcopum antiquæ Romæ: quia habemus Petrum petram refugii, & ipſi ſoli libera poteſtate loco Dei ſit jus diſcernendi, ſecundùm claves à Domino ſibi datas: & omnia ab eo definita teneantur, tanquam à Vicario Apoſtolici Throni*. Ac reverà in hujus Synodi act. 1. de *Leone* dicitur *Apoſtolicum gubernare Thronum*, & Sedes Romana *Caput omnium Eccleſiarum*. Et act. 2. cùm eſſet lecta Epiſtola *Leonis*, Patres clamaverunt: *Anathema qui ita non credit: Petrus per Leonem locutus eſt*. Et in act. 3. Romanum Epiſcopum Dominum noſtrum vocant, eique acclamantes, Apoſtolicum, & univerſalem appellant: & ejus doctrinam, ut B. *Petri* amplectuntur, atque univerſa Concilii dogmata optant Sedis Apoſtolicæ auctoritate confirmari. Et cùm *Leo Dioſcorum* condemnaſſet, Synodus ait, *Sanctiſſimus Archiepiſcopus magnæ Romæ unà cum Beatiſſimo Petro, qui eſt petra, & crepido Catholicæ Eccleſiæ, & ille, qui eſt rectæ fidei fundamentum, nudavit eum Epiſcopatûs dignitate*. Et in Epiſtola Synodali ad *Leonem* gratulantur Patres, *quòd tantum Antiſtitem Apoſtolicæ Sedi, undè Religionis noſtræ fons, & origo manat, Dominus dederit*.

17. Ter-

17, Tertium teſtimonium deſumitur ex Concilio *Conſtantinopolitano* in Epiſtola Synodica ad *Agathonem* tunc Romanæ Sedis Antiſtitem : *Tibi, ut primæ Sedis Antiſtiti univerſalis Eccleſiæ, quid gerendum ſit, relinquimus, ſtanti ſuper firmam fidei petram*. Et infrà teſtatur, *Hæreticos fuiſſe damnatos ex ſententia per ſacras veſtras litteras de his prius lata* : ac demùm geſtorum omnium confirmationem ab eo poſtulat. *Agatho* quoque in profeſſione fidei, quam probavit eadem Synodus, de Eccleſia Romana ait : *Hujus auctoritatem, utpotè Apoſtolorum omnium Principis, ſemper omnis Catholica Chriſti Eccleſia, & univerſales Synodi fideliter amplectentes in cunctis ſecutæ ſunt : omneſque venerabiles Patres Apoſtolicam ejus doctrinam amplexi ſunt*.

18. Quartum teſtimonium deſumitur ex Concilio *Lugdunenſi* ſub *Gregorio* X., cujus verba referuntur cap. *Ubi periculum* de elect. in 6. in illis autem ab eodem *Gregorio* Romanus Pontifex vocatur *Chriſti Vicarius, Petri ſucceſſor, & univerſalis Eccleſiæ Rector*. Tandem ex *Florentino* in decreto unionis : *Definimus, Sanctam Apoſtolicam Sedem, & Romanum Pontificem in univerſum Orbem tenere Primatum; & ipſum Pontificem Romanum Succeſſorem eſſe B. Petri Principis Apoſtolorum, & verum Chriſti Vicarium, totiuſque Eccleſiæ Caput, & omnium Chriſtianorum Patrem, & Doctorem exiſtere ; & ipſi in Beato Petro paſcendi, regendi, ac gubernandi univerſalem Eccleſiam à Domino noſtro Jeſu Chriſto plenam poteſtatem traditam eſſe, quemadmodum etiam in geſtis Oecumenicorum Conciliorum, & in ſacris Canonibus continetur*. En vox clariſſima Conciliorum hanc certitudinis infallibilis gratiam *Petri*, & Succeſſorum ejus commendans, quæ magni apud omnes eſſe debet ; cùm illius Concilii ſententia magis tenenda ſit ; cujus antiquior, & potior extat auctoritas, ut dicitur cap. *Domino Sancto* Diſt. 50. En qualiter maximum infallibilitatis donum, cujus publicum judicium ſequi tenetur Eccleſia, ex communi Catholicorum ſenſu affirmat. Ex quo efficax inſurgit argumentum. Quod tot Conciliorum antiquiſſimis decretis, totque Canonicis maximæ auctoritatis Eccleſiæ ſanctionibus univerſa tenet Eccleſia, nec à Conciliis inſtitutum, nec humanâ poteſtate effici potuit, nonniſi auctoritate Apoſtolicâ traditum rectiſſimè creditur ; ſed infallibilis Summi Pontificis auctoritas, quâ illa, quæ ſunt fidei, roborantur, & cujus terminantur judicio, nec à Conciliis inſtituta eſt, nec humana poteſtas hanc efficere potuit : ergo judicium in rebus fidei infallibile, dum ex Cathedra loquitur, nonniſi auctoritate Apoſtolicâ traditum rectiſſimè creditur. Minor quoad utramque partem certiſſima eſt : Ubi enim in ſacris Conciliis inſtituta legitur ab ipſis hæc irrefragabilis in definiendo Summi Pontificis auctoritas ? Ubi, quod magis eſt, in Sacris Litteris traditur adhuc ipſimet Concilio poteſtas docendi, paſcendi, regendi, ligandi, ſolvendi, cùm Eccleſia vocetur ſemper grex, qui paſci debet ? Ulteriùs : Hæc poteſtas, cùm ſit ſupernaturalis, & de jure Divino, illam non habet Pontifex à Prædeceſſoribus ſuis, nec à Conciliis Eccleſiæ, ſed à Deo, qui eſt illius cauſa immediata efficiens, de qua poteſtate maximè intelligendum eſt illud

ad

ad *Rom.* 13. *Non eſt poteſtas niſi à Deo, & qui poteſtati reſiſtit, Dei ordinationi reſiſtit.* Si enim de ſæculari poteſtate naturalis ordinis jure conſtituta id verum eſt; quantò magis de poteſtate illius ordinis, qui viſibilium & conditionem, & ordinem tranſcendit, ſupernaturali virtute conſtituta ab eo, qui dixit: *Tibi dabo claves &c. Paſce oves meas?* ergo cùm tot antiquiſſimis Conciliorum decretis ſit ſtabilita hæc infallibilis auctoritas, id ex *Apoſtolorum* traditione neceſſariò derivatum credi debet. Videatur D. *Emmanuel Gonzalez* cap. *Majores* de Baptiſmo rem iſtam luculenter probans.

19. Tertiò ad defendendam Summi Pontificis infallibilitatem conſpirant Patres tam Græci, quàm Latini ſeptimi ſæculi. Conſtat ex Epiſt. PP. Synodi *Ciprenſis* ad *Theodorum* Summum Pontificem, quam refert *Labbè* tom. 6. Concil. col. 124. quæ talis eſt: *Theodoro: Firmamentum à Deo fixum, & immobile, atque tituli formam lucidiſſimam fidei veſtram Apoſtolicam Sedem conſtituit. O Sacer vertex. Chriſtus Deus noſter: Tu es enim, ſicut Divinum pronunciat verbum, Petrus, & ſuper fundamentum tuum Eccleſiæ columnæ confirmatæ ſunt... Tu prophanarum hæreſeon depoſitor exiſtis, ut Princeps, & Doctor Orthodoxæ & immaculatæ Fidei. Igitur non deſpicias Patrum tuorum, Pater, fidem æſtuantem, & ab aliquibus hæreticis ventis violentatam, necnon periclitantem, reſolve nebulam inſipientium lumine tuæ Divinæ ſcientiæ, ò Sanctiſſime &c.* Eidem veritati ſubſcribunt Patres Africanæ Provinciæ Epiſt. etiam ad *Theodorum* ſcripta, quam refert *Labbeus* col. 1028. *Domino Beatiſſimo Theodoro ſummo omnium Prælatorum Pontifici, Columbus primæ Sedis Epiſcopus Concilii Numediæ, & Stephanus primæ Sedis Epiſcopus Concilii Bizanceni, & Reparatus Epiſcopus primæ Sedis Concilii Mauritaniæ, & univerſi Epiſcopi de tribus Conciliis antedictis Africanæ Provinciæ. Antiquis regulis ſancitum eſt, ut quidquid quamvis in remotis vel in longinquis poſitis ageretur Provinciis non prius tractandum vel accipiendum ſit, niſi ad notitiam almæ Sedis veſtræ fuiſſet deductum, ut hujus auctoritate, juſta quæ fuerit pronunciatio firmaretur: indeque ſumerent cæteræ Eccleſiæ veluti de natali ſuo fonte prædicationis exordium, & per diverſas totius mundi regiones puritatis incorruptæ manarent fidei Sacramenta ſalutis.*

20. Ad noſtrum quartò argumentum comprobandum multùm valet auctoritas SS. PP. à quorum veſtigiis, & unitate abſit, ut nos ullatenùs recedamus; nè ab ipſis diviſi, etiam ab ipſo Domino dividamur. Eò namque majoris auctoritatis eorum doctrina eſſe videtur, quò pleniori gratiâ Sancti Spiritûs, & ampliori ſcientiâ aliis præcellentes rationi magis adhæſiſſe probantur. In hujus veritatis defenſionem venit Divus *Hieroymus* ad *Damaſum* cap. *Hæc eſt fides* cauſ. 24. q. 1. *Hæc eſt fides, Papa Beatiſſime, quam in Catholica didicimus Eccleſia, quamque ſemper tenuimus: in qua ſi minùs peritè, aut parùm cautè fortè aliquid poſitum eſt, emendari cupimus à te, qui Petri ſedem, & fidem tenes: Si autem hæc noſtra confeſſio Apoſtolatûs tui judiciò comprobatur, quicumque me culpare voluerit, ſe imperitum, vel malevolum, vel etiam*

non Catholicum, ſed Hæreticum comprobabit. Et cap. *Quoniam* ibidem ad *Damaſum* ſcribens: *Quamquam igitur tui me terreat magnitudo, tamen invitat humilitas: à Sacerdote victima ſalutem, à Paſtore præſidium ovis flagito. Fatiſcat invidia, Romani culminis recedat ambitio. Cum Succeſſore Piſcatoris, & Diſcipulo Chriſti loquor. Ego nullum præmium niſi Chriſtum ſequens, Beatitudini tuæ, id eſt, Cathedræ S. Petri communionem conſortior. Super illam petram fundatam Eccleſiam ſcio. Quicumque extra hanc domum agnum comederit, profanus eſt. Si quis in arca Noë non fuerit, peribit, regnante diluviô. Et quia pro facinoribus meis ad eam ſolitudinem commigravi, quæ Syriam conjunctô Barbariæ fine determinat, non poſſum Sanctum Domini tot interjacentibus ſpatiis à Sanctimonia tua ſemper expetere. Ideòque Collegas tuos Ægyptios Martyres, & Confeſſores ſequor: & ſub onerariis parva navicula deliteſco. Non novi Vitalem, Miletum reſpuo, ignoro Paulinum. Quicumque non tecum colligit, ſpargit: hoc eſt, qui Chriſti non eſt, Antichriſti eſt.*

21. Conſimili voce loquitur S. *Auguſtinus*, Doctor ille maximus, in cujus laudem dixit *Petrus Cluniacenſis* Abbas Epiſt. lib. 6. Epiſt. 44. ad *Eugenium* III. Papam: *Verbum memorabile magni Patris, & ſummi Eccleſiæ Dei poſt Apoſtolos Doctoris Auguſtini, ad mentem, ſi fortè excidit, revoco.* Hic ſerm. 2. de *verbis Apoſtol.* tom. 5. pag. 646. *Jam enim de hac cauſa duo Concilia miſſa ſunt ad Sedem Apoſtolicam. Inde etiam* (ſcilicet à Sede Apoſtolica) *reſcripta venerunt, cauſa finita eſt, utinam aliquando finiatur error.* Et Epiſt. 162. *In Romana*, inquit, *Eccleſia ſemper Apoſtolicæ Cathedræ viguit principatus.* Item Epiſtola 92. ad *Innocentium*: *Quia te Dominus gratiæ ſuæ præcipuo munere in Sede Apoſtolica collocavit, talemque noſtris temporibus præſtitit, ut nobis potiùs ad culpam negligentiæ valeat, ſi apud tuam venerationem, quæ pro Eccleſia ſuggerenda ſunt, tacuerimus, quàm tu poſſis, vel faſtidiosè, vel negligenter accipere, magnis periculis infirmorum membrorum Chriſti, paſtoralem diligentiam quæſumus, adhibere digneris.* Et contra duas Epiſt. *Pelag.* lib. 1. cap. 1. *Hæc ergo, quas iſtis duabus Epiſtolis illorum iſtâ diſputatione reſpondeo, ad tuam potiſſimùm dirigere Sanctitatem, non tam diſcenda, quàm examinanda, ut ubi forſan aliquid diſplicuerit, emendanda conſtitui.*

22. D. *Anſelmus* lib. de Incarnat. Verbi cap. 1. dedicat librum *Urbano* Papæ, his verbis: *Domino, & Patri univerſæ Eccleſiæ in terra peregrinantis Summo Pontifici Urbano, frater Anſelmus vitâ peccator, habitu Monachus, ſive jubente, ſive permittente Deo, Cantuariæ Metropolis vocatus Epiſcopus, debitam ſubjectionem cum humili ſervitio, & devotis orationibus. Quoniam Divina Providentia veſtram elegit ſanctitatem, cui vitam, & fidem Chriſtianam cuſtodiendam, & Eccleſiam ſuam regendam committeret, ad nullum alium rectiùs refertur, ſi quid contra Catholicam fidem oritur in Eccleſia, ut ejus auctoritate corrigatur, nec ulli alii tutiùs, ſi quid contra errorem reſpondetur, oſtenditur, ut ejus prudentiâ examinetur.*

23. Adhæ-

23. Adhærent & alii Patres: S. *Petrus Chryſologus* in Epiſt. ad *Eutychetem*: *In omnibus hortamur te, frater honorabilis, ut his, quæ à Beatiſſimo Papa Romanæ Civitatis ſcripta ſunt, obedienter attendas, quoniam B. Petrus, qui in propria Sede, & vivit, & præſidet, præſtat quærentibus fidei veritatem. Nos enim pro ſtudio pacis, & fidei extra conſenſum Romanæ Civitatis Epiſcopi, cauſas fidei audire non poſſumus. Beda* ſuper *Matth.*, ut refertur cap. *Quicumque* cauſ. 24. q. 1. *Quicumque àb unitate fidei, vel ſocietatis Petri Apoſtoli quôlibet modô ſemetipſos ſegregaverint, tales nec vinculis peccatorum abſolvi, nec januam poſſunt Regni Cœleſtis ingredi. Theodoretus* in ſuis ad *Leonem* Litteris: *Si Paulus præco veritatis, tuba Spiritûs Sancti ad magnum Petrum ſe contulit, ut iis, qui Antiochiæ de legali converſatione ambigebant, explicationem ab illo referret, multò magis nos humiles; & puſilli ad Apoſtolicam Sedem veſtram accurrimus, ut Eccleſiarum remedia à vobis accipiamus. Vobis enim primas in omnibus tenere convenit. Multis ſiquidem prærogativis ornatur Sedes veſtra. Etenim alias Urbes ornat, vel magnitudo, vel pulchritudo, vel habitatorum frequentia. Nonnullas etiam, quæ his carent, ſpiritualia quædam dona illuſtrant. Veſtræ verò bonorum affluentiam omnium largitor dedit.* Divus *Athanaſius* in Epiſt. ad *Felicem* Papam: *Ob id vos Prædeceſſoreſque veſtros, Apoſtolicos videlicet Præſules, in ſummitatis arce conſtituit, omniumque Eccleſiarum curam habere præcepit, ut nobis ſuccurratis &c.* S. *Irenæus* lib. 3. cap. 3. *Maximæ*, inquit, *& antiquiſſimæ, & omnibus cognitæ à glorioſiſſimis duobus Apoſtolis Petro, & Paulo Romæ fundatæ, & conſtitutæ Eccleſiæ, eam, quam habet ab Apoſtolis traditionem, & annunciatam omnibus fidem per ſucceſſiones Epiſcoporum pervenientem uſque ad nos, indicantes, confundimus eos, qui quoquô modô, vel per ſui placentiam malam, vel vanam gloriam, vel per cæcitatem, & malam ſcientiam, præter quam oportet, colligunt. Ad hanc enim Eccleſiam propter potentiorem principalitatem, neceſſe eſt omnem convenire Eccleſiam, hoc eſt, eos, qui ſunt undique fideles, in qua ſemper ab his, qui ſunt undique, conſervata eſt ea, quæ ab Apoſtolis eſt, traditio. Theodoretus* in Epiſt. ad *Leonem* Papam: *Ego*, inquit, *Apoſtolicæ veſtræ Sedis expecto ſententiam, & ſupplico, & obſecro veſtram ſanctitatem, ut mihi opem ferat, juſtum veſtrum, & rectum appellanti judicium, & jubeat ad vos accurrere, & oſtendere meam doctrinam veſtigia Apoſtolica ſequentem.* S. *Bernardus* Epiſt. 190. ad *Innoc. Oportet ad veſtrum referri Apoſtolatum pericula quæque, & ſcandala Regni Dei; ea præſertim, quæ de fide contingunt. Dignum namque arbitror, ibi potiſſimùm reſarciri damna Fidei, ubi non poſſit Fides ſentire defectum. Hæc quippè prærogativa Sedis eſt. Cui enim alteri Sedi dictum eſt aliquando: Ego pro te rogavi, ut non deficiat fides tua. Ivo Carn. Manifeſtè contra Sedem Apoſtolicam caput erigitis; dum quod illa ædificat; quantum in vobis eſt; deſtruitis; & quod ille deſtruit, vos ædificare contenditis: cujus judiciis, & Conſtitutionibus obviare, planè eſt hæreticæ pravitatis notam incurrere.*

Nam hæreticum eſſe conſtat, qui Romanæ Eccleſiæ non concordat.

24. En quomodò SS. PP., ortâ aliquâ in rebus fidei dubitatione, ut ab Hæreſeos labe, & periculo eſſent immunes, ſemper Sedem S. *Petri*, tanquam ſanæ doctrinæ, ac veritatis regulam, reſpexerunt: deciſum amplectebantur, damnatum, & à ſe damnari profitebantur; quod ſanè eſt efficax argumentum, crediſſe Patres, eſſe certum de fide, dediſſe Deum Summo Eccleſiæ Pontifici pretioſum infallibilitatis in definiendo privilegium, ut fidem certam proponeret. Hoc SS. PP. tantô ſtudiô fidelibus commendant, ut in omnium fide, ac religione deponerent obligationem credendi definitioni. Hoc aſſertum irrefragabile eſt; primò: quia ſi non eſſet fidelibus certum, & notum de fide, quòd Deus Summo Pontifici hoc infallibilitatis dederit privilegium, non tenerentur fideles credere illi in his, quæ docet, vel definit, ut ſummus Eccleſiæ Doctor, & Pontifex; qui namque dubitat de infallibilitate, non erit certus, quòd non poſſit errare; ubi enim privilegium non creditur, ibi certitudo fidei eſſe non poteſt; cùm nequeat eſſe certitudo fidei niſi pro fundamento ſtatuatur veritas illius, qui fallere non poteſt, ſecundùm promiſſionem Domini, qui fallere nec falli poteſt: ſed SS. PP. hanc omnibus fidelibus commendant Pontifici ex Cathedra docenti obedientiam: ergo crediderunt ipſi, Summum Pontificem eſſe in definiendo infallibilem. Secundò, inſurgit in Eccleſia aliqua nova hæreſis. In illa quæſtione fidei ad expediendum difficili, veritatem in illo diverſarum opinionum conflictu conquirentes, ad aliquem confugere neceſſe erit, qui veritatem fidei cum certitudine doceat: obligare enim fideles ad certitudinem fidei habendam, & non dari medium, à quo hanc certitudinem habeant, eſt penitùs incredibile: ergo neceſſe eſt, ut quærant Judicem, cujus infallibili dubium hoc terminetur judiciô. Quis ergo erit iſte, niſi Summus Pontifex? Ita enim, nec aliter neceſſe eſt, ipſos aſſerere; cùm ipſi ſoli, tanquam ſupremo *Chriſti* Vicario, commiſſa ſit ligandi, atque ſolvendi poteſtas; cùm & hoc tot SS. PP., & Conciliorum teſtimoniô omnibus ſit evidens; & cùm negare hoc, eſſet ſanè negare, ipſum eſſe regulam animatam fidei. Rogo modò, an teneantur fideles cum certitudine fidei credere rei definitæ, vel non? Si primum concedatur: ergo agnoſcere debent, & credere, eſſe in ipſo tanquam in ſupremo Eccleſiæ Capite infallibilitatem fidei. Si dicatur ſecundum: en redit argumentum factum: ergo non ab illo, ſed ab alio certitudinem quærent, ut infallibili ejus judiciô dubium terminetur: ne teneantur concedere, quòd credere debent cum certitudine fidei, quod poſſit eſſe falſum, quod ita impoſſibile eſt, ſicut & quòd fidei veræ poſſit ſubeſſe falſum. Deſinant ergo ab his vanis cogitationibus. Sunt etenim hæc, nè plus dicam, ſpinoſiſſima, multiſque, & magnis periculis plena. An non hoc Sacræ Litteræ docent? An cuipiam dubia eſſe poteſt hæc antiqua nobis à Patribus, & Conciliis tradita fides? Non decet, antiquiſſimam hujus infallibilitatis Pontificiæ traditionem propter ſupervacaneas rationes, ac diſceptationes deſerere; vel nimiis inquiſitionibus humanæ mentis, rem captum excedentem, ſubjicere, vel in medium exilire, veluti Judices,

dices, ut noſtrô ſenſu veritatem metientes, in controverſiis fidei hanc, vel illam partem defendamus. Neceſſe etenim eſt, ſapientiſſimo Deo conſiliorum ſuorum rationes integrè permittere; Scripturis, Conciliis, & PP. hanc ſummam ſalutarem decretis Summorum Pontificum obedientiam prædicantibus, credere: maximè cùm à primis Eccleſiæ temporibus infallibilitas hæc in eo veritatis gradu conſtituta ſit, quòd ipſam nec humani ingenii cavillatio, nec Hæreticorum labefactare poterit injuria.

§. III.

Ex auctoritate D. Thomæ, & invicto S. Doctoris argumento ultima probatio.

25. ETſi doctrinæ Scripturæ, & Traditioni, necnon Conciliorum, & Sacrorum Canonum decretis, ſicut & SS. PP. teſtimoniis, potiuſquam argumentis philoſophicis ſit inhærendum, non eſt tamen à Theologo alienum, rationem auctoritati Scripturæ, Traditioni, & Conciliorum definitionibus ſubnectere, atque in ſubſidium vocare modum illum Scholæ accommodatum, ut religionis, ſeu fidei,& morum doctrina pertractetur. Sic methodum iſtam uſurpavit D. *Athanaſius*, teſte *Photio* in Bibliotheca cod. 140. juxta *Andreæ Schotti* Jeſuitæ translationem dicente: *Dialecticis ad hæc uſus eſt argumentis .... Philoſophorum more magnificè prolatis*. Quarè audiendus modò Divus *Thomas* Scholaſticorum Princeps; ille Doctor, ut dicit *Titelmannus* annotat. ſuper Pſal. 109. *Celeberrimus, omniſcius, Theologorum Theologus, Theologorum Coryphæus, Alpha litterarum omnium, omnis litteraturæ delicia, primus, medius, & noviſſimus Sapientûm*: vel ut dixit *Poſſevinus* ejuſdem Societatis lib. 13. ſuæ Bibliothecæ cap. 4. *Pace aliorum Doctorum dixerim: unus D. Thomas inſtar eſt omnium; tantam enim lucem ſuis ſcriptis Philoſophiæ, ac Theologiæ attulit unus, quantùm cæteri omnes; nec in hoc arbitror quidquam ex alterius laude detrahi, quia id de D. Thoma dicitur, quod ipſorum quiſque, ſi videret, & adeſſet, videretur de eodem eſſe dicturus*. Hanc veritatem probat 4. contra Gentes cap. 76. *Manifeſtum eſt*, inquit, *quòd quamvis populi diſtinguantur per diverſas Diœceſes, & Civitates, tamen ſicut una eſt Eccleſia, ita oportet eſſe unum populum Chriſtianum. Sicut in uno ſpeciali populo unius Eccleſiæ requiritur unus Epiſcopus, qui ſit totius populi Caput: ita in toto populo Chriſtiano requiritur, quòd unus ſit totius Eccleſiæ Caput. Item ad unitatem Eccleſiæ requiritur, quòd omnes Fideles in fide conveniant: circa verò ea, quæ fidei ſunt, contingit quæſtiones moveri: per diverſitatem autem ſententiarum divideretur Eccleſia, niſi in unitate per unius ſententiam conſervaretur. Exigitur ergo ad unitatem Eccleſiæ conſervandam, quòd ſit unus, qui toti Eccleſiæ præſit. Manifeſtum eſt autem, quòd Chriſtus Eccleſiæ in-*

ne-

neceſſariis non deficit, quam dilexit, & pro ea ſanguinem fudit, cum & de Synagoga dicatur per Dominum: Quid ultra debui facere vineæ meæ, & non feci? Iſaiæ 5. Non eſt igitur dubitandum, quin ex ordinatione Chriſti unus toti Eccleſiæ præſit. Adhuc nulli dubium eſſe debet, quin Eccleſiæ regimen ſit optimè ordinatum, utpotè per eum diſpoſitum, per quem Reges regnant, & legum Conditores juſta decernunt. Optimum autem regimen multitudinis eſt, ut regatur per unum: quod patet ex fine regiminis, qui eſt pax; pax enim, & unitas ſubditorum eſt finis regentis: unitatis autem congruentior cauſa eſt unus, quàm multi. Manifeſtum eſt igitur regimen Eccleſiæ ſic eſſe diſpoſitum, ut unus toti Eccleſiæ præſit. Amplius: Eccleſia militans ex triumphanti Eccleſia per ſimilitudinem derivatur: undè & Joannes in Apocalypſi vidit Jeruſalem deſcendentem de Cœlo: & Moyſi dictum eſt, quòd faceret omnia ſecundùm exemplar ei in Monte monſtratum. In triumphanti autem Eccleſia unus præſidet, qui etiam præſidet in toto Univerſo, ſcilicet Deus. Dicitur enim Apocalypſ. 21. Ipſi populus ejus erunt, & ipſe cum eis erit eorum Deus. Ergo & in Eccleſia militante unus eſt, qui præſidet univerſis; hinc eſt quod Oſeæ 1. dicitur: Congregabuntur filii Juda, & filii Iſrael pariter, & ponent ſibi Caput unum. Et Dominus dicit Joann. 10. Fiet unum Ovile, & unus Paſtor. Si quis autem dicat, quòd unum Caput, & unus Paſtor eſt Chriſtus, qui eſt unius Eccleſiæ ſponſus, non ſufficienter reſpondet. Manifeſtum eſt enim, quòd omnia Eccleſiaſtica Sacramenta ipſe Chriſtus perficit; ipſe enim eſt, qui baptizat; ipſe eſt, qui peccata remittit; ipſe eſt verus Sacerdos, qui ſe obtulit in ara Crucis, & cujus virtute Corpus ejus in Altari quotidie conſecratur: & tamen, quia corporaliter non cum omnibus Fidelibus præſentialiter erat futurus, elegit Miniſtros, per quos prædicta Fidelibus diſpenſaret, ut ſupra dictum eſt (cap. 74.) *Eâdem igitur ratione, quia præſentiam corporalem erat Eccleſiæ ſubtracturus, oportuit, ut alicui committeret, qui loco ſui univerſalis Eccleſiæ curam gereret. Hinc eſt, quòd Petro dixit ante Aſcenſionem: Paſce oves meas, Joann. ultimo; & ante Paſſionem: Tu iterùm converſus confirma fratres tuos, Luc. 22. & ei ſoli promiſit: Tibi dabo claves Regni Cœlorum, ut oſtenderetur poteſtas clavium, per eum ad alios derivanda ad conſervandam Eccleſiæ unitatem.* Numquid optari potuit quidquam dilucidiùs?

26. Sed hoc fortè ſplendidiùs fiet ex alio ejuſdem Sancti Doctoris luculentiſſimo teſtimonio Opuſc. 1. contra errores Græcorum cap. ult. ubi poſtquam Sanctus Doctor ſtatuit, quòd Pontifex Romanus eſt primus, & maximus inter omnes Epiſcopos, & quòd habet in totam Eccleſiam *Chriſti* univerſalem Prælationem; & ipſum habere in Eccleſia poteſtatis plenitudinem probat ſequentibus verbis: *Habetur etiam ex prædictorum Doctorum auctoritatibus, quòd Romanus Pontifex habeat in Eccleſia plenitudinem poteſtatis. Dicit Cyrillus Patriarcha Alexandrinus in lib. Theſaurorum: Sicut Chriſtus accepit à Patre dux & ſceptrum Eccleſiæ gentium ex Iſrael egrediens ſuper omnem principatum, & po-*

& poteſtatem, ſuper omne quodcumque eſt, ut ei cuncta curventur, pleniſſimam poteſtatem; ſic & Petro, & ejus Succeſſoribus pleniſſimè commiſit. Et etiam nulli alii, quàm Petro Chriſtus, quod ſuum eſt plenum; ſed ipſi ſoli dedit. Et infra pedes Chriſti humanitas eſt, ſcilicet ipſe homo, cui tota Trinitas pleniſſimam dedit poteſtatem, quem unus trium aſſumpſit in unitate perſonæ: tranſvexit ad Patrem ſuper omnem principatum, & poteſtatem, ut adorent eum omnes Angeli Dei: quem totum dimiſit per Sacramentum, & poteſtatem Petro, & Eccleſiæ ejus. Et Chryſoſtomus dicit ad Conſulta Bulgarorum, ex perſona Chriſti loquens: Ter te interrogo, an ames, an ames, an diligas: quia ter me trepidus, & timidus negaſti. Nunc autem reductus, ne credant te fratres gratiam, & clavium auctoritatem amiſiſſe, quia amas me, coram ipſis id tibi jam confirmo, quod meum eſt plenum. Hoc etiam trahitur auctoritate Scripturæ. Nam Dominus, Matthæi 16. univerſaliter Petro dixit: Quodcumque ſolveris ſuper terram, erit ſolutum & in Cœlis. Oſtenditur etiam, quòd Petrus ſit Chriſti Vicarius, & Romanus Pontifex Petri Succeſſor in eadem poteſtate ei à Chriſto collata. Dicit enim Canon Concilii Chalcedonenſis: Si quis Epiſcopus prædicatur infamis, liberam habeat ſententiam appellandi ad Beatiſſimum Epiſcopum antiquæ Romæ: quia habemus Petrum petram refugii, & ipſi ſoli liberâ poteſtate loco Dei ſit jus diſcernendi Epiſcopi criminati infamiam, ſecundùm claves à Domino ſibi datas. Et omnia ab eo definita, ab eo teneantur tanquam à Vicario Apoſtolici Throni. Item Cyrillus Jeroſolymitanus Patriarcha dicit ex perſona Chriſti loquens: Tu cum fine, & ego ſine fine, cum omnibus, quos loco tui ponam, plenè, & perfectè Sacramento, & auctoritate cum eis ero, ſicut ſum & tecum. Et Cyrillus in libro Theſaurorum dixit, quòd Apoſtoli in Evangeliis, & Epiſtolis affirmaverunt in omni doctrina, Petrum eſſe loco Dei, & ejus Eccleſiam, eidem dantes locum in omni Capitulo, & Synagoga in omni electione, & affirmatione. Et infra, cui, ſcilicet Petro, omnes jure Divinô caput inclinant, & Primates Mundi tanquam ipſi Domino Jeſu obediunt. Et Chryſoſtomus dicit ex perſona filii loquens: Paſce oves meas, id eſt, loco mei præpoſitus eſto fratrum.

27. Hæc Divus *Thomas*, cujus doctrina, atque ſcientia tantô in Eccleſia Catholica honore, & amore convaluit. Hoc pacto, & propriam mentem explicat Sanctus Doctor, & quid confert ad infallibilitatem Summi Pontificis duplici efficaciſſimo argumento oſtendit, & probat. Et quidem primò notum eſt illud; quòd unius poteſtas eſt optima regiminis forma, quod Divus *Thomas*, ut principium aſſumit: eſt namque evidens ipſi, quòd pluralitas principiorum eſt carentia principii. Hoc egregiè exponit Sanctus Doctor 1. part. quæſt. 103. artic. 3. *Reſpondeo dicendum, quòd neceſſe eſt dicere, quòd Mundus ab uno gubernetur. Cùm enim gubernationis Mundi finis ſit, quod eſt eſſentialiter bonum, quod eſt optimum, neceſſe eſt, quòd Mundi gubernatio ſit optima. Optima autem gubernatio eſt, quæ fit per unum. Cujus ratio eſt, quia gubernatio nihil aliud eſt, quàm directio gubernatorum ad finem, qui*

eſt

eſt aliquod bonum: unitas autem pertinet ad rationem bonitatis, ut Boëtius probat in 3. de Conſolat. per hoc, quòd ſicut omnia deſiderant bonum, ita deſiderant unitatem, ſine qua eſſe non poſſunt. Nam unumquodque intantùm eſt, inquantùm unum eſt. En quomodò ex tribus formis regendæ multitudinis optimum, & utiliſſimum eſſe Monarchiæ principatum pronunciat, quo unus Princeps Reipublicæ præficitur, & ſumma poteſtas gubernativa in una ſingulari perſona conſtituta eſt. Rex in Regno unitatem conſtituit, quia ipſe unus eſt, & ab ipſo omnis gubernatio dependet. Ipſe utique imperat omnibus; ſub illo tanquam ſub capite omnia membra unita ſunt, quæ immediatè reguntur ab ipſo; citò, & rectè providet, & exequitur, nec ab ullo impeditur ejus executio: quarè ipſe eſt cauſa ordinis, quia ipſe unus eſt. *In Apibus Princeps unus eſt*, ut dicitur cauſ. 7. quæſt. 1. eodem capite, *& grues unam ſequuntur ordine litterato. Imperator unus: Judex unus Provinciæ. Roma, ut condita eſt, duos Fratres ſimul Reges habere non potuit: & parricidio dedicatur. In Rebeccæ verò utero Eſau, & Jacob bella geſſerunt. Singuli Eccleſiarum Epiſcopi, ſinguli Archiepiſcopi, ſinguli Archidiaconi, & omnis Ordo Eccleſiaſticus ſuis Rectoribus nititur.* An non omnis humana ſocietas dividitur in partem gubernantem, & gubernatam? An in quolibet homine ſenſus non gubernantur à ratione; voluntas ab intellectu, ipſequemet intellectus, ut ratio, ſeu ut diſcurſivus, an non dirigitur ex intellectu, ut intellectus eſt, qui errare nequit circa prima principia? Hoc apertum eſt in Sacris Litteris. Etenim legimus *Exod.* 18. quòd cùm cœpiſſet Populus Dei regi ad formam quamdam Eccleſiaſticæ Reipublicæ, ſedebat *Moyſes* tanquam caput, & Princeps illius Eccleſiæ ad omnia dubia circa legem reſpondens: *Quod cùm vidiſſet cognatus ejus, omnia ſcilicet, quæ agebat in Populo, ait: Quid eſt hoc, quod facis in Plebe? Cur ſolus Sedes, & omnis Populus præſtolatur de mane uſque ad veſperam? Cui reſpondit Moyſes: Venit ad me Populus quærens ſententiam Dei. Cùmque acciderit eis aliqua diſceptatio, veniunt ad me, ut judicem inter eos, & oſtendam præcepta Dei, & leges ejus.* Auferat quis Pontificis infallibilitatem, & optima hæc gubernii Hierarchia ruet; non enim ad unum caput reducitur, ubi in una, & maxima parte, (nempè doctrinæ) deficiat definientis veritas, & auctoritas. Undè & eodem cap. 18. legitur, quòd juſſerit Dominus in Rationali Summi Pontificis poni doctrinam, & veritatem, cùm verſ. 30. habeatur: *Pones autem in rationali judicii doctrinam, & veritatem, quæ erunt in pectore Aaron, quando ingredietur coram Domino*; quia nempè ex Cathedra docens præſtabat quærentibus fidei veritatem. Etiam in *Deuteronomio* legitur cap. 28. lex illa generalis: *Si difficile, & ambiguum apud te judicium eſſe perſpexeris inter ſanguinem, & ſanguinem, cauſam, & cauſam, lepram, & lepram: & judicum intra portas tuas videris verba variari, ſurge, & aſcende ad locum, quem elegerit Dominus Deus tuus. Venieſque ad Sacerdotes Levitici generis, & ad Judicem, qui fuerit illo tempore, quæreſque ab eis, qui judicabunt tibi judicii veritatem. Et facies quodcumque dixerint, qui*

præ-

præſunt loco, quem elegerit Dominus, & docuerint te juxta legem ejus: ſequeriſque ſententiam eorum, nec declinabis ad dexteram, neque ad ſiniſtram: Qui autem superbierit, nolens obedire Sacerdotis imperio, qui eo tempore ministrat Domino Deo tuo, et decreto Judicis, morietur homo ille, et auferes malum de Israel. Et 2. Paralipom. cap. 19. quòd ubicumque eſſet quæſtio de lege, de mandato, de cœremoniis, de juſtificationibus, dicitur recurrendum eſſe ad *Amariam*: *Amarias autem Sacerdos, & Pontifex veſter in his, quæ ad Deum pertinent, præſidebit*. Et *Malach*. 2. *Labia Sacerdotis cuſtodient ſcientiam, & legem requirent ex ore ejus, quia Angelus Domini exercituum eſt*. Et Eccleſiaſt. 12. *Verba Sapientum ſicut ſtimuli, & ſicut clavi in altum defixi, quæ per Magiſtrorum conſilium data ſunt à Paſtore*. Sed inter omnes illuſtris eſt textus ille *Matthæi* cap. 23. *Super Cathedram Moyſi ſederunt Scribæ, & Phariſæi. Omnia ergo, quæcumque dixerint vobis, ſervate, & facite*.

28. En quomodò in teſtamento veteri fideles circa fidem docebantur, & docentibus credere tenebantur. Si ergo Deus in lege veteri gubernavit Populum Hebræum per unum Summum Sacerdotem, quomodò negari poteſt, quòd in Eccleſia inſtitutus ſit à *Chriſto* Summus Pontifex, ut ſupremus inter lepram, & lepram Eccleſiæ Judex, qui publicâ auctoritate polleat ad dirimendas controverſias, quæ etiam Religionis perſæpè occurrunt, & quòd Eccleſiæ deficiat illa perfectiſſima gubernandi forma, cùm perfectiſſimè inſtituta fuerit? Quâ obſecro ratione Catholicæ *Chriſti* Eccleſiæ per omnem Orbem longè, latèque diffuſæ ſua ſalus conſtare poteſt ſalva, atque perennis inter tot hominum diſſidia, ingeniorum diſcrimina, aſſiduaque Dæmonum diſcordiæ magiſtrorum machinamenta, ſi unus quiſpiam ei non ſit præfectus, quem ſinguli conſulant? Quem omnes audiant? Cui univerſi & obſequantur, & obediant? Ut egregiè inquit Divus *Bonaventura* Apol. Paup. cap. 1. *Si autem tempore Sacerdotii figurativi, Pontificis ſententiæ adverſari malum erat, mortiſque pœna mulctandum; multò fortiùs tempore veritatis, quando Chriſti Vicario plenitudo poteſtatis collata eſſe dignoſcitur, malum eſſe conſtat nullatenùs tolerandum, in fide & moribus, ejus definitioni dogmatizare contrarium, approbando quod ipſe reprobat, reædificando quod ipſe deſtruit, & defenſando quod ipſe damnat*. Eſſet Reſpublica Chriſtiana omnium miſerrima. Nullus eſſet, cujus curæ commiſſum eſſet commune Eccleſiæ bonum: nulla veritas, nullus ordo. Eſſet in Eccleſia maxima ordinis perturbatio, cùm nullus eſſet, in quo poſſent in rebus fidei uniri fideles; nullus primus Judex, vel Summus unus Sacerdos, qui in ſententia ferenda, vel ſolus ſignificaretur habere auctoritatem. Audiendus hic M. *Cano* diſertiſſimè ſcribens lib. 6. cap. 3. *Nunc autem id ſolùm agimus, Deum poſt tempora etiam Moyſis, quandiù Synagoga futura erat, inſtituiſſe Maximi Pontificis unum Tribunal Summum, è cujus judicio privati omnes Cives, ac Judices etiam minores penderent. Quid ergo? Moyſes providit Synagogæ, & Chriſtus non providit Eccleſiæ? An volumus, ut his diebus non ſit Judex in Iſrael,*

ſed unuſquiſque quod ſibi videatur bonum, id & faciat, & ſentiat? Volumus, inquiunt, Evangelii libertatem. At ne eſt libertas Civitati, nullum habere à quo regatur? Eſt libertas navi ſine gubernatore undis, ventoque permitti? Libertas ergo erit, ut quidam ait, nullam eſſe in Schola præceptorem, nullum in humano corpore caput, nullam mentem in homine, ſed ſolis cupiditatibus turbari, ac miſceri omnia, pro libidine. Id verè ne pecudes quidem cuperent, quarum intereſt paſtores habere, à quibus deducantur in paſcua, atque in eis defendantur ab injuria ferarum. Non itaque, ut ad propoſitum revertamur, Domus una ſine Patre familias, una Civitas ſine Rectore, Ovile unum ſine Paſtore, uno mortuo Petro, relictum eſt, ſed eſt aliquis; qui illi in regendi, ac paſcendi oves, auctoritate ſuccedat. Certè ſi nulla nobis alia, aut auctoritas Scripturæ, aut Sanctorum Patrum, aut Conciliorum ſuppeditaret argumenta, ſolus hic Angelici Magiſtri diſcurſus in ſtatuenda hac infallibili Pontificis auctoritate ſufficeret, quæ definitionibus Pontificiis talem, ac tantam venerationem tribuit, & tribuendam à Diſcipulis docet.

29. Præſtat ulterius ſuis S. *Doctorem* verbis loquentem audire 2. 2. q. 1. art. 10. *Reſpondeo*, inquit, *dicendum, quòd, ſicut ſupra dictum eſt, nova editio Symboli neceſſaria eſt ad vitandum inſurgentes errores. Ad illius ergo auctoritatem pertinet editio Symboli, ad cujus auctoritatem pertinet finaliter determinare ea, quæ ſunt fidei, ut ab omnibus inconcuſsâ fide teneantur: hoc autem pertinet ad auctoritatem Summi Pontificis, ad quem majores, & difficiliores Eccleſiæ quæſtiones referuntur, ut dicitur in Decret. lib. de Baptiſm. C. Majores. Unde & Dominus, Lucæ 22. Petro dixit, quem Summum Pontificem conſtituit: Ego pro te rogavi Petre, ut non deficiat fides tua: & tu aliquando converſus confirma Fratres tuos. Et hujus ratio eſt: quia una fides debet eſſe totius Eccleſiæ, ſecundùm illud 1. ad Cor. 1. Idipſum dicatis omnes, & non ſint in vobis ſchiſmata: quod ſervari non poſſet, niſi quæſtio fidei de fide exorta determinetur per eum, qui toti Eccleſiæ præeſt; ut ſic ejus ſententia à tota Eccleſia firmiter teneatur. Et ideo ad ſolam auctoritatem Summi Pontificis pertinet nova editio Symboli; ſicut & omnia alia, quæ pertinent ad totam Eccleſiam, ut congregare Synodum Generalem, & alia hujuſmodi.*

30. Hìc verbis luce meridianâ clarioribus firmat infallibilitatem Summi Pontificis; quod ineluctabiliter probat primò ex Canonica ſanctione cap. *Majores* de *Baptiſm. Majores Eccleſiæ cauſas, præſertim circa articulos fidei contingentes, ad B. Petri Sedem referendas intelligit, qui novit, Dominum pro eo exoraſſe, ut non deficeret fides ejus,* nempe in Sede illius. Ad quid enim eſſent referendæ, ſi in ferendo de fide, moribuſque judicio Papa errori eſſet obnoxius? Rurſus indeficientiam Summi Pontificis probat D. *Thomas* ex fuſa à *Chriſto* Domino oratione: *quæ venerabilis, & efficax oratio*, ut ſcripſit *Leo* IX. Epiſt. 5. ad *Petrum Patriarcham Antiochenum*, *obtinuit, quòd hactenus fides Petri non defecerit, nec defutura creditur in Throno ejus in ſæculum ſæcu-*

cu-

culi, ſed confirmabit corda Fratrum. Quod repetit Epiſt. 1. ad *Michaëlem Patriarcham Conſtantinopolitanum*, dicens: *Fuit ergo quiſquam tantæ dementiæ, qui orationem illius, cujus velle eſt poſſe, audeat in aliquo vacuam putare? Nonne à Sede Principis Apoſtolorum, tam per eumdem Petrum, quàm per Succeſſores ſuos reprobata, & convicta, atque expugnata ſunt omnium Hæreticorum commenta; & fratrum corda in fide Petri, quæ hactenus nec defecit, neque uſque in finem deficiet, ſunt confirmata?* Hæc namque *Chriſti* oratio fuit nedum pro fide *Petri*, ſed pro omnibus Succeſſoribus, ut privilegium *Petro* in illis perſiſteret inconcuſſum, ut exprimunt verba illa, *Petro dixit, quem Summum Pontificem conſtituit*; quod ideo dixit, ut textus intelligeretur, & de *Petro*, & Summo Pontifice; cùm pro *Petro* Summo Pontifice rogaverit *Chriſtus*. Hoc tandem invicto argumento demonſtrat: *Et hujus ratio eſt: quia una fides debet eſſe totius Eccleſiæ*: quâ vel ſolâ ratione peremptoriè concluditur Summi Pontificis infallibilitas. Si namque in ferendo de fide, moribuſque judicio errare poſſet, falſum ſtatuere, decernere, & definire, dum Eccleſiam docet, inſtruit, & informat, non omnium una eſſet fides; cùm nulla prorſus Eccleſiaſtica quæſtio ſolvi, nullumque dogma concludi poſſet, ſi cuiquam liceret de ejus judicare judicio. Quare *Petro* dixit *Chriſtus*, *& tu aliquando converſus confirma Fratres tuos*, ut illi infallibilitatis privilegium agnoſcentes, conſtanter, & immobiliter eſſent ejus definitioni adhærentes, ut ſcripſit *Innocentius* III. Epiſt. 209. ad *Patriarcham Conſtantinopolitanum*, dicens: *Pro Petro Dominus ſe oraſſe fatetur; & ex hoc innuens manifeſtè, quòd Succeſſores ipſius à fide Catholica nullo unquam tempore deviarent, ſed revocarent magis alios, & confirmarent etiam hæſitantes; per hoc ſic confirmandi alios poteſtatem indulgens, ut aliis neceſſitatem imponeret obſequendi*.

31. Non hæc Thomiſtarum opinio ſingularitatis accuſari poteſt, quæ tot illuſtres nacta eſt apud Theologos, & Canoniſtas aſſertores. Audiendus *Gerſonius* tom. 1. pag. 125. *Plenitudo poteſtatis Eccleſiaſticæ complectitur in ſe plenitudinem duplicis poteſtatis, ſcilicet ordinis, & juriſdictionis, tam in foro exteriori, quàm interiori, quæ circa quemlibet de Eccleſia poteſt immediatè, & abſque limitatione exerceri, clave non errante.* Et poſtea: *Plenitudo poteſtatis Eccleſiæ ſic propriè ſumpta, non poteſt eſſe de lege ordinata, niſi in unico Summo Pontifice. Alioquin Eccleſiaſticum Regimen non eſſet Monarchicum &c.* Et pag. 158. *Nullam aliam politiam inſtituit Chriſtus immutabiliter Monarchiam, & quodammodo regalem, niſi Eccleſiam, & oppoſitum ſentientes de Eccleſia, quod fas non eſt, eſſe plures Papas, aut quòd quilibet Epiſcopus eſt in ſua Diœceſi Papa, vel Paſtor Supremus, æqualis Papæ Romano, errant in fide, & unitate Eccleſiæ, contra illum articulum: & in unam Sanctam &c. Petrus Alliacenſis* de auctor. Eccleſ. pag. 887. *Quia ex hoc confuſio ſequi poterat, ideo Dominus hoc prævidens contulit Petro pro ſe, & ſuis Succeſſoribus auctoritatem diſponendi Miniſtros Eccleſiæ, & determinandi juriſdictionem, dicens: Paſce oves meas, id*

eſt, ſis Paſtor generalis, ad quem pertineat diſpoſitio, & Regimen generale ovium, & ovilis &c. Et ita in Petro fuit iſta plenitudo poteſtatis, quam tamen poſtea diviſim aliis dedit, vocans eos in partem ſolicitudinis. His addimus ſolemnem proteſtationem nomine Univerſitatis Pariſienſis anno 1387. factam coram *Clemente* VII. *à Petro Aillio*: *Hæc eſt fides, Beatiſſime Pater, quam in Catholica Eccleſia didicimus, in qua ſi minus cautè fortè aliquid poſitum eſt; emendare petimus à te, qui Petri fidem, & Sedem tenes: non ignoramus enim, ſed firmiſſimè tenemus, & nullatenus dubitamus, quod Sancta Sedes Apoſtolica eſt illa Cathedra Petri, ſuper quam fundata eſt Eccleſia, de qua Sede in perſona Petri Apoſtoli in ea ſedentis dictum eſt: Petre, rogavi pro te, ut non deficiat fides tua: hæc eſt igitur, ad quam determinatio fidei, & approbatio veritatis Catholicæ, ac hæreticæ impietatis deteſtatio maximè pertinet.* Infiniti eſſemus in recenſendis Auctoribus, qui, unanimi conſenſu ſibi perſuaſiſſimum habent, dediſſe *Chriſtum Petro*, & Succeſſoribus ejus quidquid auctoritatis, præcellentiæ, & poteſtatis erat neceſſarium ad ædificationem Eccleſiæ, ad fidei, pietatis, & juſtitiæ, hujuſque corporis ſui myſtici maximum incrementum; & ad ſupremum, & immediatum Monarchicum Eccleſiæ Principatum, quem divino jure inſtitutum, fultumque ſuprà diximus: & tale eſſe agnovit *Mauclerus*; quarè operi ſuo ſequentem inſcripſit titulum, *De Monarchia Divina, Eccleſiaſtica & ſæculari.*

32. Hæc prima *Angelici Magiſtri* ratio, nobis ſtravit viam ad ſecundam, quâ probat D. *Thomas*, eſſe incommutabilis juris, ut Orbis Chriſtianus univerſus regatur ab uno, qui ſit ſupremus controverſiarum fidei Judex, dicens: *Item ad unitatem Eccleſiæ requiritur, quòd omnes fideles in fide conveniant: circa verò ea, quæ fidei ſunt, contingit quæſtiones moveri: per diverſitatem autem ſententiarum divideretur Eccleſia, niſi in unitate per unius ſententiam conſervaretur. Exigitur ergo ad unitatem Eccleſiæ conſervandam, quòd ſit unus, qui toti Eccleſiæ præſit*: quibus ſuadet, Summo Pontifici, tanquam *Chriſti* Miniſtro, ipſius in terra Vicemgerenti, debitum debere omnes, non ſolùm præbere obedientiæ famulatum, ſed & eſſe de fide ejus infallibilitatem: ac ſi diceret D. *Thomas*, illud, per quod Eccleſia Dei primò, & per ſe habet unitatem fidei, eſt ab omnibus fidelibus credendum; cùm hanc fidei unitatem neceſſariò habeat Eccleſia Dei: ſed Primatus Romani Pontificis, ejuſque infallibilitas in definiendo, eſt illud, per quod Eccleſia Dei habet unitatem fidei: ergo hæc infallibilitas, & hic ſupremus Eccleſiæ Principatus eſt de fide tenendus. Minorem ratio invictiſſimè probat, primò: vel enim fideles habent libertatem conſcientiæ, ut poſſint credere definitioni Summi Pontificis ex Cathedra loquentis, vel non? Si hoc ſecundum: ergo ipſe infallibilis eſt. Si primum: ergo nec ordo, nec unitas fidei in Eccleſia eſſet; certiſſimumque omnibus erroribus aperiretur oſtium. Nihil eſſet certum de doctrina fidei, & morum, dum Catholici ſibi ipſis in graviſſimis controverſiis eſſent oppoſiti, diverſos Scripturæ Sacræ teſtimoniis, pro cauſæ, quam defendunt, ſtudio, affin-

ge-

gerent ſenſus. Quomodo ergo eſſet fides una? Secundò: Si ex Cathedra loquente Summo Pontifice, ſinguli fideles poſſunt credere, quod ſibi placet, & contraria credere: ergo non tenentur fideles ſequi fidem Summi Pontificis: ergo nec eſſet una fides in capite, & membris, quia fides Pontificis eſſet à fide fidelium non ſolùm diſſona, ſed & ipſi poſitivè contraria. Parum dixi, nec in Summo Pontifice ex Cathedra definiente, ſi errare poteſt, eſſet vera fides, nec in omnibus illis fidelibus, qui ſincerè obtemperarent Conſtitutioni. Nam fides vera eſt certa certitudine infallibili; ſed in Summo Pontifice non agnoſcunt hanc infallibilem certitudinem fidei, cùm affirment, poſſe errare in definiendo: ergo nec veram fidem in capite Eccleſiæ neceſſariò agnoſcunt. Non ſimiliter eamdem fatentur in fidelibus Conſtitutioni Pontificiæ obtemperantibus: nam iſti credentes ſequuntur fidem Summi Pontificis: ergo ſi non eſt vera fides in Summo Pontifice, à fortiori & incerta erit fides fidelium Conſtitutioni credentium; ac per conſequens, vel nulla datur in Eccleſia fides in capite, & membris; vel ſi quæ datur, ſolùm in ipſis datur diviſa à capite, & membris. Quo argumento uſus eſt *Pelagius* Papa cap. *Schiſma* cauſ. 24. q. 1. dicens: *Sed nec illud eis prodeſt, quòd eos in eiſdem litteris, vel ignorantiâ rationis; vel ſimplicitate intellectus ſui à noſtra ſe communione ſuſpendiſſe perhibetis. Id ipſum enim magis eſt propter quod Schiſmatici ſunt, quia non eos diverſa ſentiendi judicium, ſed quædam apud ſe delata, ſibi tamen incognita metuentes, & contra Apoſtolicam Sedem temerè credentes, peſſima diviſit opinio: quod Schiſma ſpecialiter eſſe B. denunciat Auguſtinus dicens de talibus: Adverſus auctoritatem illarum Eccleſiarum, quæ ab Apoſtolica Sede Epiſtolas accipere meruerunt, temerè credendo, immaniſſimum Schiſmatis crimen à ſe propulſare non poterunt. Ad ſummam, aut illos Eccleſiam eſſe creditis, & cum duæ Eccleſiæ eſſe non poſſint, nos (quod abſit) Schiſmaticos judicabitis: aut ſi veram in Apoſtolicis Sedibus eſſe conſtat Eccleſiam, & illos à bonitate diviſos cognoſcite, & communionis quæſtionem eſſe ſublatam, quam veram niſi in unitate conſtat eſſe non poſſe.* Videant ergo illi, quomodò ex poſitione, & ſententia ipſorum emergit grande illud Eccleſiæ Dei detrimentum, dignèque lugendum, quòd in cordibus fidelium orietur deplorabilis ille Clavium Eccleſiæ contemptus, inobedientia Eccleſiaſticarum Sanctionum, Sacrarum vilipenſio deciſionum. Et tandem, quod Deus avertat, Summi Pontificis derideretur auctoritas, & membrorum, & capitis ſcinderetur unitas. Quod rectè agnovit *Petrus Cluniacenſis* Abbas his ad *Innocentium* II. Epiſt. 1. ſcribens verbis: *Nihil nos à Paſtore, nihil à Petro, nihil à Chriſto, quæ omnia in te uno habemus, ſeparare poterit.* Et ad *Cæleſtinum* Papam Epiſt. 18. *Ipſos Apoſtolorum Summos Petrum, & Paulum, immo ipſum Chriſtum in vobis ſolo ſe habere gloriabitur Orbis terrarum.*

33. Ex hoc ineluctabili argumento infertur, quòd non ſolùm ipſis Summis Pontificibus deferendus eſt honor, ſingularis reverentia, obedientia ſumma, ſed & neceſſitas obedientiæ, non perſonæ, ſed dignitati;

tati; ſeu potiùs Deo in ipſo, & per ipſum præcipienti cum reverentia parendum eſt. Ita *D. Thomas* citato Opuſc. 1. ſequentibus verbis. *Oſtenditur etiam, quòd ſubeſſe Romano Pontifici ſit de neceſſitate ſalutis. Dicit enim Cyrillus in lib. Theſauri: itaque Fratres, ſi Chriſtum imitamur, ut ipſius oves vocem ejus audiamus, manentes in Eccleſia Petri: & non inflemur vento ſuperbiæ, ne fortè tortuoſus Serpens propter noſtram contentionem nos ejiciat, ut Evam olim de Paradiſo.* Et *Maximus* in Epiſtola Orientalibus directa dicit: *Coadunatam, & fundatam ſecundùm petram confeſſionis Petri dicimus univerſalem Eccleſiam ſecundùm definitionem Salvatoris, in qua neceſſariò ſalutis animarum noſtrarum eſt remanere, & ei eſt obedire, ſuam ſervantes fidem, & confeſſionem.* En qualem decretis Apoſtolicis obedientiam prædicat, & commendat *D. Thomas*. En qualis de neceſſitate ſalutis adhibenda eſt ſubjectio, ſi velimus Eccleſiæ ſervare fidem, & communionem. Nam quomodò ad veritatis originem accedere poſſunt illi, & in ea remanere, qui caput non quærunt, nec capitis ſervant doctrinam? Ergo tenentur omnes, & eſt de neceſſitate ſalutis, obſequi Summo Pontifici, nedum in his, quæ credenda proponit, ſed etiam in doctrina morum, illi vitam, & actus noſtros accommodando. Quarè idem Angelicus Magiſter eos, qui pertinaciter præcepta Eccleſiæ contemnunt, & judicium Summi Pontificis ſubire recuſant, Schiſmatis reos pronunciat. Ita expreſsè q. 40. ſupplementi art. 6. in corp. *Quòd ubi multa ſunt regimina ordinata in unum, oportet eſſe aliquod univerſale regimen ſupra particularia regimina, quia ut dicitur* 1. *Æthic. in omnibus virtutibus, & artibus eſt ordo ſecundùm ordinem finium: bonum autem commune eſt divinius, quàm bonum ſpeciale, & ideo ſuprà poteſtatem regitivam, quæ conjectat bonum ſpeciale, oportet eſſe poteſtatem regitivam univerſalem reſpectu boni communis; aliàs non poſſet eſſe collatio ad unum. Et ideo cum tota Eccleſia ſit unum corpus, oportet, ſi iſta unitas debet conſervari, quòd ſit aliqua poteſtas regitiva totius Eccleſiæ ſupra poteſtatem Epiſcopalem, quâ unaquæque ſpecialis Eccleſia regitur: & ideo illi, qui hanc poteſtatem negant, Schiſmatici dicuntur, quaſi diviſores unitatis Eccleſiæ.* Et 2. 2. q. 39. art. 1. *Dicendum, quòd ſicut Iſidorus dicit in lib.* Ethymo: *nomen Schiſmatis à sciſſura animorum vacatum eſt: ſciſſio autem unitati opponitur. Undè peccatum Schiſmatis dicitur, quod directè, & per ſe opponitur unitati. Sicut enim in rebus naturalibus id, quod eſt per accidens non conſtituit ſpeciem, ita etiam nec in rebus moralibus, in quibus id, quod eſt intentum, eſt per ſe: quod autem ſequitur præter intentionem, eſt quaſi per accidens. Et ideo peccatum Schiſmatis propriè eſt ſpeciale peccatum ex eo, quòd intendit ſe ab unitate ſeparare, quam charitas facit, quæ non ſolùm alteram perſonam alteri unit ſpirituali dilectionis vinculo, ſed etiam totam Eccleſiam unitate Spiritûs. Et ideo propriè Schiſmatici dicantur, qui propriâ ſponte, & intentione ſe ab unitate Eccleſiæ ſeparant, quæ eſt unitas principalis. Nam unitas particularis aliquorum ad invicem ordinatur ad unitatem Eccleſiæ, ſicut compo-*

poſitio ſingulorum membrorum in corpore naturali ordinatur ad totius corporis unitatem. Eccleſiæ autem unitas in duobus attenditur, ſcilicet connexione membrorum Eccleſiæ ad invicem, ſeu communicatione: & iterum in ordine omnium membrorum Eccleſiæ ad unum caput, ſecundùm illud ad Col. 2. inflatus ſenſu carnis ſuæ, & non tenens caput, ex quo totum corpus per nexus, & conjunctiones ſubminiſtratum, & conſtructum creſcit in augumentum Dei. Hoc autem caput eſt ipſe Chriſtus, cujus vicem in Eccleſia gerit Summus Pontifex. Et ideò Schiſmatici dicuntur, qui ſubeſſe renuunt Summo Pontifici, & qui membris Eccleſiæ ei ſubjectis communicare recuſant.

34. Hæc ratio *D. Thomæ* maximi momenti haberi debet, cùm ſit illud efficaciſſimum argumentum, quo *D. Cyprianus* redarguit omnes reſiſtentes Apoſtolicæ Sedis decretis, maximè Epiſt.55. ad *Cornelium: Quales putas eſſe eos, qui Sacerdotum hoſtes, & contra Eccleſiam Catholicam rebelles, nec præmonentis Domini comminatione, nec futuri judicii ultione terrentur? Neque enim aliundè hæreſes obortæ ſunt, aut nata ſunt Schiſmata, quàm indè quòd Sacerdoti Dei non obtemperaret, nec unus in Eccleſia ad tempus Sacerdos, & ad tempus Judex Vice Chriſti cogitatur. Cui ſi ſecundùm magiſteria divina obtemperante fraternitas univerſa; nemo adverſum Sacerdotum Collegium quidquam moveret; nemo poſt divinum judicium, poſt populi ſuffragium, poſt Coëpiſcoporum conſenſum judicem ſe jam non Epiſcopi, ſed Dei faceret; nemo diſſidio unitatis, Chriſti Eccleſiam ſcinderet; nemo ſibi placens, ac tumens ſeorſum foris hæreſim novam conderet; niſi ſi ita eſt aliquis Sacrilegæ temeritatis, ac perditæ mentis, ut putet, ſine Dei judicio fieri Sacerdotem.* Super quo eruditè notat *Jacobus Pamelius* ibi num. 27. dicens: *Similes locos habes infra dictis Epiſtolis ad Rogatianum Epiſcopum, & Florent. Pupianum; libris item de unitate Eccleſiæ, ac de zelo, & livore. Etſi autem aliis illis locis de ſe, & Epiſcopis omnibus loqui videatur, quòd nempè omnes hæreſes initium ſuum habuerint ex comtemptu Epiſcoporum, id eſt, ex ipſo Schiſmate: certè tum hoc loco, tum præſertim initio libri de unitate Eccleſiæ, de Romano Epiſcopo ſolo loquitur. Qui vel unicus locus (ut ibi latius) ita confirmat Epiſcopi, ſeu Pontificis Romani primatum, ut non poſſit magis. Circumſtantiæ textûs hoc loco, quæ arguunt de Romano loqui, & Summo Pontifice, ſunt imprimis teſtimonia præmiſſa ex Deuter. lib. 1. Reg. Evang. Joannis, & act. Apoſtolorum, quæ nonniſi in Summos Pontifices Judæorum quadrare nemini dubium eſt, atque adeò aptius ad Summum Pontificem Romanum referuntur. Deindè quòd loquatur de uno Sacerdote, ſeu uno Epiſcopo in Eccleſia, quam appellationem tum ex Epiſtola Cornelii ſupra 48. tum ex aliis ejus Epiſtolis, & lib. de unitate Eccleſiæ Cyprianum ſatis conſtat non ſolere uſurpare, niſi de Summo Pontifice.* Apertiora ſunt *D. Cypriani* verba, & interpretis conſenſus manifeſtior, quàm ut negare quis poſſit, hanc eſſe certiſſimam S. Doctoris ſententiam.

35. Sed audiendus iterum *D. Cyprianus de unit. Eccleſiæ* in eam-

dem

dem ſe recipiens ſententiam, dum aſſerit: *Hoc eo fit Fratres dilectiſſimi, dum ad veritatis originem non reditur; nec caput quæritur; nec Magiſtri cœleſtis doctrina ſervatur. Quæ ſi quis conſideret, & examinet, tractatu longo, argumentis opus non eſt. Probatio eſt ad fidem facilis compendio veritatis. Loquitur Dominus ad Petrum: Ego tibi dico, inquit, quia tu es Petrus, & ſuper iſtam petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ Inferorum non vincent eam: & tibi dabo claves Regni Cœlorum, & quæ ligaveris ſuper terram, erunt ligata & in Cœlis, & quæcumque ſolveris ſuper terram, erunt ſoluta & in Cœlis. Et iterum eidem poſt reſurrectionem ſuam dicit: Paſce oves meas. Super illum unum ædificat Eccleſiam ſuam, & illi paſcendas mandat oves ſuas.... Hanc Eccleſiæ unitatem qui non tenet, tenere ſe fidem credit? Qui Eccleſiæ renititur, & reſiſtit, qui Cathedram Petri, ſuper quam fundata eſt Eccleſia, deſerit, in Eccleſia ſe eſſe confidit?... Eccleſia quoque una eſt, quæ in multitudinem latius incremento fœcunditatis extenditur; quo modo ſolis multi radii, ſed lumen unum tenaci radice fundatum: & cum de fonte uno rivi plurimi defluunt, numeroſitas licèt diffuſa videatur exundantis copiæ largitate; unitas tamen ſervatur in origine. Avelle radium Solis à corpore, diviſionem lucis unitas non capit: ab arbore frange ramum, fractus germinare non poterit: à fonte præcide rivum, præciſus areſcet. Sic & Eccleſia Domini luce perfuſa per Orbem totum radios ſuos porrigit, unum tamen lumen eſt, quod ubique diffunditur, nec unitas corporis ſeparatur: ramos ſuos in univerſam terram copia ubertatis extendit, profluentes largiter rivos latius expandit: unum tamen caput eſt, & origo una, & una Mater, fœcunditatis Succeſſoribus copioſa, illius fœtu naſcimur, illius lacte nutrimur, Spiritu ejus animamur.*

36. Firmat hanc doctrinam unanimis Scholæ noſtræ conſenſio, cujus in hoc dogmate conſenſus invictum argumentum eſt, hanc eſſe veriſſimam *D. Thomæ* mentem, quæ Diſcipulos omnes ad hanc concordiam attulit. Quid ergo? Parvanè in Diſcipulis de doctrina *D. Thomæ*, SS. PP. auctoritate firmata currit auctoritas? An qui Diſcipulorum nomine gloriantur ſapientiores Magiſtro ſe exiſtimant, ut ejus doctrinam ita apertâ prævaricatione corrumpant? An vera ſunt, quæ in dedecus Apoſtolicæ auctoritatis aſtruunt, & falſa, quæ ita ſolidè S. Doctor ſcripſit? Nefas eſt credere; falſa ſunt penitus, quæ ſiniſtrè ſcripsêre illi, & vera ſunt, quæ *D. Thomas* fidèliter Diſcipulis credenda proponit, ut Diſcipulorum ſicut eſt una, & incontaminata fides, in ipſis ſit una ſententia; in his maximè, quæ fidem concernunt, & quæ tam arctè cum ipſa cohærent.

37. Inſigne eſt ad id comprobandum, quod Eminent. Card. *Ludovicus Antonius de Noailles* Archiëpiſcopus Pariſienſis anno 1711. ſcripſit Summo Pontifici *Clementi XI. Beatiſſime Pater: Cum intimo doloris ſenſu accepi modum illum, quem Clerus noſter Gallicanus in comitiis habitis anno* 1715. *tenuit occaſione Conſtitutionis à S. V. editæ adversùs Janſenianum errorem; quæ incipit*: Vineam Domini Sabaoth,

baoth, *viſum fuiſſe S. V. diverſum ab eo, quem olim Majores noſtri, occaſione Conſtitutionum à Summis Pontificibus Innocentio X. & Alexandro VII. eadem in re editarum, tenuerunt. Adeòque præfatam S. V. Conſtitutionem, non eâ, quâ par fuit, veneratione, & obedientiâ ab eodem Clero acceptam fuiſſe. Quòd ſanè cùm à mente ipſius Cleri prorſus alienum fuerit, officii mei, & æquitatis eſſe duxi Beatitudini Veſtræ, quid rei eſſet, aperire. Maximè cùm iiſdem Comitiis præfuerim, eaque de cauſa votorum omnium particeps, ac præcipuus teſtis fuerim. Teſtor igitur* 1. *In comitiis prædictis Clerum noſtrum verè in animo habuiſſe S. V. Conſtitutionem eodem prorſus obſequio, eâdemque obedientiâ accipere, & complecti, quâ Majores noſtri omnes S. V. Prædeceſſorum Bullas adversùs Janſenium acceperunt, & complexi ſunt.* 2. *Cùm Clerus dixit*, Conſtitutiones Summorum Pontificum à corpore Epiſcoporum acceptatas totam Eccleſiam obligare, *mens ejus non fuit, neceſſariam eſſe hujuſmodi acceptationis ſolemnitatem ad hoc, ut illæ tamquam regulæ credendi, & loquendi à Catholicis omnibus haberi debeant, licèt aliquando iſta ſolemnitas non mediocris eſſe poſſit utilitatis, ubi natus eſt error. Sed ultima Janſeniſtarum munimenta penitus convellere, & ipſis omne effugium in noſtris partibus, principio ab his conceſſo, intercludere operæ pretium eſſe duxit.* 3. *Non ſibi arrogavit Clerus, ut ſanctiones Pontificias examini ſuo judicandas ſubjiceret: ſed in ipſis, quod olim ſcribebant Leoni Magno Epiſcopi Gallicani*, gaudens, & exultans fidei ſuæ ſenſum recognovit, & ita ſemper ſe tenuiſſe, ut veſter Apoſtolatus expoſuit, jure lætatus eſt. 4. *Certum illi fuit Pontificiis Decretis adversùs Janſenium nihil deeſſe, ut univerſam Eccleſiam obligent, & circa illa nec appellationem admitti, nec mutationem expectari poſſe. Idem & de Apoſtolicis adversùs Bajum, Molinoſum, & Librum vulgò dictum*, Les *Maximes des SS. Definitionibus profeſſurum fuiſſe Clerum exiſtimo, ſi de illis actum fuiſſet. Quæ cùm ita ſe habeant, & genuinam Epiſcoporum noſtrorum ſententiam explicent; S. V. enixè precor, ut ita de Eccleſia Gallicana ſentiat, & illam credat, qualem ſcripſit Innocentio II. Sanctus Bernardus*, fortem in Fide, pacificam in unitate, devotam in obedientia veſtra, promptam ad ſervitium: *ſic etiam affecti ſunt omnes Epiſcopi noſtri. Ego verò debitæ Apoſtolatui veſtro obedientiæ primus omnium faciam ſatis. Apoſtolicæ Sedi quanta debeam, monebunt me Religio, gratus animus, & inſita erga Romanam Eccleſiam reverentia. Neque neceſſarius erit ad confirmandam omnimodam hanc in eam obſervantiam meam aſpectus purpuræ, quâ honeſtor. Et in omnibus ſumma cum veneratione, ſummoque obſequio exibebo me.* Sanctitatis veſtræ. Humillimum, devotiſſimum, & obedientiſſimum Filium, & Servum L.A. Card. de *Noailles*. Hæc Eminentiſſimus iſte adulationis omnis extra controverſiam nihil minus quàm ſuſpectus, quibus efficaciſſimis, ac præclariſſimis verbis infallibilitatem Summi Pontificis, & ultroneam Decretis Sedis Apoſtolicæ profitetur obedientiam, & ſubjectionem.

38. At ſi quis adhuc diſcordiæ furore veſanus in contrario propriæ

opinionis contumaciâ imprudenter detinetur; agnoſcat veraciter, quantùm neceſſe ſit inhærere firmiter immobili Pontificiæ definitionis veritati, obedire humiliter ejus ſacræ fundatiſſimæ auctoritati, claudere, & obſtruere auditum indiſciplinatæ, & vaniſſimæ Queſnelliſtarum falſitati, & Schiſmaticæ præſumptioni. Mirari enim ſatis non poſſum, quòd quidam ſe Angelici Doctoris profiteantur fideliſſimos Diſcipulos, & non vereantur adversùs ipſum Romani Pontificis infallibilis definitionis excellentiam diſputare, quam divinam Apoſtolicæ veritatis legem Diſcipulos docet, ut immobiles in fide ſint, & ſervent unitatem Spiritûs in vinculo pacis. Quòd ſi pertinaces in hoc damnabili Schiſmate, & ab Eccleſia, & à nobis in doctrina ſeparati eſſe velint; nec priorem errorem corrigere, pœnitentiam agere, & indulgentiam petere ab eo, qui poteſt præſtare: quòd à Schola noſtra expulſi ſint, non parum nobis gratulandum, ſicut & gratulandum Eccleſiæ dixit *D. Cyprianus* de unit. Eccleſiæ: *Gratulandum eſt, cum tales de Eccleſia ſeparantur, ne columbas, ne oves Chriſti ſæva ſua, & venenata contagione prædentur. Cohærere, & conjungi non poteſt amaritudo cum dulcedine, caligo cum lumine, pluvia cum ſerenitate, pugna cum pace, cum fœcunditate ſterilitas, cum fontibus ſiccitas, cum tranquillitate tempeſtas. Nemo exiſtimet, bonos de Eccleſia poſſe diſcedere. Triticum non rapit ventus, nec arborem ſolida radice fundatam procella ſubvertit. Inanes paleæ tempeſtate jactantur, invalidæ arbores turbinis incurſione evertuntur. Hos execratur, & percuſſit Joannes Apoſtolus dicens: Ex nobis exierunt, ſed non fuerunt ex nobis; ſi enim fuiſſent ex nobis, manſiſſent utique nobiſcum. Hinc hæreſes & factæ ſunt frequenter, & fiunt, dum perverſa mens non habet pacem, dum perfidia diſcordans non tenet unitatem. Fieri verò hæc Dominus permittit, & patitur, manente propriæ libertatis arbitrio, ut dum corda, & mentes noſtras veritatis diſcrimen examinat, probatorum fides integra manifeſta luce clareſcat.* O quanta eorum cæcitas! Sed hæc deploranda, non diſputanda.

§. IV.

Vindicatur Summi Pontificis infallibilitas, ex quo à Divo Petro ad nos uſque nullus Papa ex Cathedra loquens erraverit in Fide.

39. Efficaciſſimum contra vana Hæreticorum obſtrepentium commenta argumentum eliditur, quatenus nedum continuâ ſucceſſione Fidem ab Apoſtolis acceptam illibatam ſervaverint Summi Pontifices: verùm quia omnes, qui fuerunt à Summis Pontificibus proſcripti, ſemper habiti ſunt ab Eccleſia, ut Hæretici, & ab ejus corpore, ut membra putrida divulſa, & reſciſſa. Hæreſim *Cerdonis* damnavit *S. Hyginus* Martyr; *Marcionem*, & *Valentinum*, *S. Eleutherius*, *Theo-*

Theodorum Coriarium Victor I. Praxeam Zephirinus. Contra rebaptizantes definivit *Stephanus I.* Contra *Rufinum Anaſtaſius I.* Errores *Neſtorii*, ejuſque ſcripta proſcripſit *Cœleſtinus* in epiſt. ad *Concilium Epheſinum*; *S. Leo* ſuâ quoque ad Synodum *Chalcedonenſem* errores *Euthychis* damnavit; & *Agatho* in ſua ad ſextum Concilium epiſtola hæreſim *Monothelitarum* profligavit; ſicut & *Adrianus I.* errores *Iconomachorum* perſtrinxit. Et ut propriùs ad noſtra tempora accedamus, *Lutheri* nefandam hæreſim damnavit *Leo X.* S. *Pius V.* anno 1567. errores *Baii*, & poſt ipſum *Gregorius XIII.* Conſtitutione *Proviſionis noſtræ* anno 1579. iterato anathemate perculſit. *Urbanus VIII.* ſuo dogmatico Decreto, *In eminenti Eccleſiæ Militantis Sede*, librum *Janſenii* damnavit, quem *Innocentius X.* in Bulla *Cum occaſione* anno 1653. iterum proſcripſit, & poſt eos *Alexander VII.* anno 1656. quinque ejuſdem *Janſenii* famoſas propoſitiones, Conſtitutione *Ad Sacram Petri Fidem*, anathematis gladio perculſit. Qui omnes, applaudente Eccleſiâ univerſali, ut fugiendi & Hæretici habiti ſunt: necnon Summorum Pontificum dogmatica Decreta ab omni nævo immunia venerata ſunt: ſufficiebat quippe Eccleſiæ univerſali, quid contra eorum errores ſentiret Sedes Apoſtolica, quæ ſemper agnita fuit, ut regula Fidei immobilis, & reformationis incapax.

40. Hìc in dubium vocari poteſt, an, ut ſit infallibile decretum Summi Pontificis ex cathedra loquentis de rebus dogmaticis, & ad Religionem ſpectantibus, requiratur conſenſus tacitus, vel expreſſus Eccleſiæ? Cui negativè reſpondendum cenſeo; ut enim egregiè obſervat clariſſimus vir Mag. Fr. *Aloyſius Lucini* Ordinis Prædicat. Commiſſ. Gener. Romæ S. Officii in ſuo Opere de Infallibilitate Summi Pontificis, in quo laudando nihil dici tam amplum, ac magnificum poteſt, quin pluribus partibus ejus doctrina ſuperetur; *Nullum*, inquit ille pag. 6. *conſenſum ſive prævium, ſive poſteriorem involvit, aut explicat Textus Evangelicus: nullum poſtulavit antiquitas, nullum quoque Patrum traditio exegit, adeo ut per mille & ampliùs annos ignoraverit Catholicus quilibet dependentiam hanc Pontificiæ, immo ipſius Petri infallibilitatis ab alieno conſenſu.* Exponit inſuper, quanti ponderis, ac momenti fuerit ſemper Hæreticis auctoritas Summi Pontificis, quem toties ad ſui patrocinium advocarunt, ut liberè nefandum caput, auſu temerario, erigere poſſent. *Ipſi Hæretici*, proſequitur ille, *etiam in æſtu pervicacioris contentionis, independentem, & abſolutam infallibilitatem Papæ profeſſi ſunt. Etenim Ariani Euſebianæ factionis, unà cum Conciliabulo Antiocheno, totum conatum, laboremque impenderunt, ut oraculum unius Julii PP. ad firmandam eorum ſententiam præiret. Eâdem vi, & fraude uſi ſunt, ut unius Liberii conſtantiam vincerent: rati, ſecurô otiô triumphare non poſſe, etſi ferè totus mundus, duce Conſtantiô Imperatore, in Arianiſmum propenderet, niſi Pontifex Romanus indefectibilitatis pondus unicè adjeciſſet. Quorſum tanta cura? Quorſum tot ſtudia, ſi à conſenſu Eccleſiæ veritas dogmatis inconcuſſa penderet; vel firmitas judicii ab aſſenſu alieno haberetur ac-*

cepta, quum Papa pronunciat? Noverant, velint, nolint, Hæretici Ariani pertinere ad Romanum Pontificem quæſtiones de fide peremptoriè definire, eſto ſimul turpiſſimè errarent, cogitantes, poſſe Papam hæreſim, aut errorem ex cathedra docere, & Arianam probare perfidiam. Et Liberius ſibi probè conſcius, nullatenùs debere ſive conſilium, ſive conſenſum, ſive definitionem Concilii Ariminenſis ſequi, reſtitit petitioni, & illorum Patrum ſubſcriptioni ſtrenuè eſt refragatus. En quale de controverſia iſta, quæ maximè intra Gallias orta eſt, vir iſte clariſſimus pronunciat judicium.

41. Et ſanè ſi piâ, & fideli attentione perlegantur ea, quæ ſuprà adduximus, luce meridianâ clarius apparet, Summum Pontificem pro priori ad omnem tacitum, vel expreſſum aſſenſum Eccleſiæ, eſſe infallibilem. Enimverò ſi à Deo conſtitutus eſt, ut omnia ad Fidem pertinentia dijudicet, & ab eodem habet infallibilitatis promiſſionem in judicando: ergo pro priori ad omnem aſſenſum Eccleſiæ eſt animata regula Fidei. Si Spiritus Sanctus eſt, qui loquitur in Summo Pontifice, per quem ſummam credendorum proponit, & explicat: ergo cùm pro priori ad aſſenſum Eccleſiæ loquatur per ipſum, ab eodem Spiritu Sancto infallibiliter motus credenda proponit. Et tandem ſi Deus Summo Pontifici totius ovilis curam injunxit, cui ſe uſque ad finem ſæculi minimè defecturum, & cui portas inferi numquam prævalituras promiſit, cujuſque ſententiâ, quæ ligarentur in terris, & ſolvi teſtatus eſt non poſſe nec in Cœlo; quis negare poteſt, quòd in Summo Pontifice Chriſtus inſtituit? Quis in examen adducere, aut diſceptare, quæ ille non humanâ, ſed Divinâ decrevit ſententiâ? Abſit, quòd eorum, quæ ſemel à Sede Apoſtolica judicata eſt veritas, ſit ſecundùm hominum ſapientiam, & quam à ſeipſis inveniunt, & non ad Divinam referatur Spiritûs Sancti aſſiſtentiam. Summum Pontificem ex Cathedra loquentem ſecutus eſt aſſenſus univerſalis Eccleſiæ, qui fideliter acquieſcit decreto illius, qui tanto cœleſtis gratiæ ad definiendum ornatus exiſtit, agnoſcens, quòd Summo Pontifice ex Cathedra loquente, & tota per ipſum loquitur Eccleſia. Quod optimè agnoverunt Emi DD. Cardinales num. 30. aſſidentes Concilio Romæ *Lateranenſi* à *Benedicto* XIII. fel. record. coacto; cùm enim quæſitum fuit, quæ formula ſubſcribendi uſurpanda foret à Patribus; ſub die 27. Maii 1725. ſupplicem libellum à ſingulis ſubſcriptum Summo Pontifici obtulerunt, tenoris ſequentis: *Non poſſe tutâ conſcientiâ in ſubſcriptione Actorum Concilii uti verbo* CONSENTIENS, *quia evidens in januis eſt periculum, ne maxima pugna inſurgeret adversùs ſupremam Pontificiam auctoritatem, uſque ad vulnus inferendum Apoſtolicæ Sedis dignitati. Eo quia id præpoſterè acceptum iri ab Adverſariis proclive eſt, perindè ac Patres aſſidentes unà cum Papa fuerint Conjudices, atque Conlegiſlatores; vel inde trahentes Adverſarii, ut neceſſarium conſectarium vacuas, ſive pendulas evadere Pontificias Conſtitutiones, niſi per Patrum conſenſum plenum robur obtinerent.* Quod urgentiùs ſub die 29. Maii ſupplici repetitô libellô rogaverunt Summum Pontificem: *Ne permittat verbum* CONSEN-

SENTIENS, *quòd nullatenùs ipſi adhibere intendunt, parati tamen, ac prompti ad ſubſcribendum per verbum ſimplex* SUBSCRIPSI.

42. At cùm ſcopus diſputationis noſtræ ſit ſolùm debellare hæreſes circa infallibilitatem Summi Pontificis, recentem hanc doctrinam, quæ ſtatuit firmitatem judicii dogmatici, ab aſſenſu alieno debere accipi, aliorum meliori & ſapientiori judicio examinandam relinquo: illi tamen neque aſſentior, nec aliis aſſentiendum ſuadeo. Quarè præſenti diſputationi finem impono præclariſſimis verbis *Agathonis* Papæ, qui in ſua ad Imperatores *Conſtantinum, Heraclium*, & *Tiberium* Epiſtola, quæ Act. 4. ſextæ Synodi lecta eſt, & Act. 8. ejuſdem Synodi à Patribus unanimiter recepta eſt, infallibilitatem Summi Pontificis ſequentibus verbis demonſtrat: *Hæc eſt veræ Fidei regula, quam & in proſperis, & in adverſis vivaciter tenuit, ac defendit hæc ſpiritualis Mater veſtri tranquilliſſimi imperii Apoſtolica Chriſti Eccleſia, quæ per Dei omnipotentis gratiam à tramite Apoſtolicæ Traditionis numquam erraviſſe probabitur, nec hæreticis novitatibus depravata ſuccubuit, ſed ut ab exordio fidei Chriſtianæ percepit ab auctoribus Apoſtlorum Chriſti Principibus, illibatâ fide textus permanet, ſecundùm ipſius Domini Salvatoris Divinam pollicitationem, quam ſuorum diſcipulorum Principi, in Sacris Evangeliis factus: Petre, Petre, inquiens, ecce Satanas expetivit ut cribaret vos, ſicut qui cribat triticum: Ego autem pro te rogavi, ut non deficiat fides tua, & tu aliquando converſus confirma fratres tuos. Conſideret itaque veſtra tranquilla clementia, quoniam Dominus, & Salvator omnium, cujus fides eſt, qui fidem Petri non defecturam promiſit, confirmare eum fratres admonuit, quod Apoſtolicos Pontifices meæ exiguitatis Prædeceſſores confidenter feciſſe ſemper, cunctis cognitum eſt: quorum puſillitas mea, licèt impar & minima, pro ſuſcepto tamen Divinâ dignatione miniſterio, pediſſequa cupit exiſtere.*

DISPUTATIO III.

An detur locus appellationis à definitiva Summi Pontificis ſententia ad Concilium Generale?

1. CONSTITUTÔ , quantùm Scripturæ , traditioni , & SS. PP. adverſetur opinio negans , quòd Summus Pontifex ſit Eccleſiæ vera animata fidei regula , & Doctor , Magiſterque infalli-biliter judicans de doctrina fidei , & morum ; ſubſequitur , ut membrorum alterum hujus tractatus expendamus , an nempè dari poſſit appellatio in rebus fidei, & morum ab ejus definitivo judicio ad generale Concilium , & hujus auctoritate poſſit ſententia Summi Pontificis retractari , judicari , circumcidi ? Hæc ſanè maximi momenti eſt quæſtio; in cujus argumenti elucidationem multa conferri poſſent; cùm omnia jam ſint eliquatiſſimâ perſpectione diſcuſsa . Sed cùm res hæc ſit præcipuum univerſæ Eccleſiæ negotium ; cujus ſacratiſſimam Capitis firmitatem, Deo ædificante, conſtructam , nimis impiâ vult præſumptione violare , quiſquis hujuſmodi recurſum , & appellationis remedium tentat ; non eſt , cur otiosè quæſtionem iſtam tranſcurramus ; cùm ſacratiſſima Summi Pontificis jura tueri , ac propugnare noſtri , & omnium neceſsariò muneris ſit; ad exemplum illius celeberrimi *Oſii* Cordubenſis Epiſcopi , qui non dubitanter , ſed generosè , conſtanter, & ex Apoſtolico pectore contra Hæreticos , & ſceleratæ factionis petulantiam , clamavit ad *Sardicenſem* Synodum : *S. Petri Apoſtoli memoriam veneremur* . In maximam ergo Summi Pontificis venerationem , appellationem ab ejus definitivo judicio eſſe penitùs nullam , contra univerſalem , & conſtantem Eccleſiæ praxim , & ab Eccleſia jurè ut Schiſmaticam reprobatam evidentibus argumentis demonſtrabimus , ut omnis , qui æquô , ac ſincerô judiciô Theologus , & Canoniſta ſit , hoc facilè comprehendet .

§.I. *Nul-*

§. I.

Nullitas appellationis graviſſimis fundamentis declaratur.

2. ET quidèm primò: quia ſecunda inſtantia, ſeu remedium appellationis ad ſuperiorem inſtitutum eſt, ut iniquitas prioris ſententiæ corrigatur, ac reformetur: judicatur ergo, ac reformatur Judex inferior à ſuperiori. En prima nullitas appellationis à Summo Pontifice, cùm prima Sedes nullius judicio ſubjaceat, ut dixit *Innocentius* Papa cauſ. 9. q. 3. cap. *Nemo judicabit primam Sedem juſtitiam temperare deſiderantem. Neque enim ab Auguſto, neque ab omni Clero, neque à Regibus, neque à Populo Judex judicabitur.* Et *Simmachus* Papa cap. *Aliorum* dict. cauſ. 9. q. 3. *Tu dicas forſitan, omnium animarum talis erit in illa diſceptatione conditio: replicabo, uni dictum eſt: Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam: & quæcumque ſolveris ſuper terram, erunt ſoluta & in Cœlo? Et rursùs patet Sanctorum voce Pontificum, dignitatem Sedis ejus factam toto Orbe venerabilem, dum illi quicquid fidelium eſt ubique ſubmittitur: dum totius corporis Caput eſſe deſignatur. De hac mihi per Prophetam dictum videtur: Si hæc humiliatur, ad cujus fugietis auxilium, & ubi relinquetis gloriam veſtram?* Et Papa *Gelaſius* cap. *Ipſi ſunt* dicta q. 3. *Ipſi ſunt Canones, qui appellationes totius Eccleſiæ ad hujus S. Sedis examen voluerunt deferri: ab ipſa verò nuſquam prorſus appellari debere ſanxerunt, ac per hoc illam de tota Eccleſia judicare, ipſam ad nullius commeare judicium; nec de ejus unquam præceperunt judicio judicari, ſententiamque ejus conſtituerunt non oportere diſſolvi, cujus potius ſequenda decreta mandaverunt.* Et cap. *Cuncta* idem Pontifex Epiſcopis Dardaniæ. *Cuncta per mundum novit Eccleſia, quòd Sacroſancta Romana Eccleſia fas de omnibus habeat judicandi: neque cuiquam de ejus liceat judicare judicio. Siquidem ad illam de qualibet mundi parte appellandum eſt: ab illa autem nemo eſt appellare permiſſus.* Undè *Nicolaus* I. ad *Michaelem* Imperatorem ſcribens, ut legitur cap. *Nemini* cauſa. 17. q. 3. dixit: *Nemini eſt de Sedis Apoſtolicæ judicio judicare, aut illius ſententiam retractare permiſſum: videlicet propter Romanæ Eccleſiæ primatum Chriſti munere in B. Petro Apoſtolo divinitùs collatum.* Et conſtat ex dictis *Bonifacii* Martyris diſt. 40. cap. *Si Papa. Hujus culpas iſtic redarguere præſumit mortalium nullus: quia cunctos ipſe judicaturus, à nemine eſt judicandus, niſi deprehendatur à fide devius. Pro cujus perpetuo ſtatu univerſitas fidelium tantò inſtantiùs orat, quantò ſuam ſalutem poſt Deum ex illius incolumitate animadvertit propenſiùs pendere.* Quô ergo jure valida poteſt eſse appellatio ad Concilium generale, cùm nemini permiſsum ſit de eo, quod Papa definivit, judicare, vel etiam ſententiam retractare? Etenim Papa eſt Vicarius Dei in terris, & idem cum illo in terris tribunal habere creditur: ergo ejus ſententia eſt ultima, & inappellabilis; nequitque ultra pro-

procedi, ſed tota ipſius cauſa Dei judiciô reſervatur; ut dixit *Innocentius* Papa cap. *Aliorum* cauſ.9. q.3. *Aliorum hominum cauſas Deus voluit per homines terminari: ſed Sedis iſtius Præſulem ſuô ſine quæſtione reſervavit arbitriô. Voluit B. Petri Apoſtoli Succeſſores Cœlo tantùm debere innocentiam, & ſubtiliſſimi diſcuſſoris indagini inviolatam habere conſcientiam.* Et *Anterus* Papa cap. *Facta*: ad Epiſcopos Provinciarum *Bethicæ*, & *Toletanæ*: *Facta ſubditorum judicantur à nobis, noſtra verò à Domino judicantur.* Quæ omnia Summorum Pontificum decreta fideles omnes ſemper oſculati ſunt. Id conſtare certò, idque inconcuſsè retinendum ſuadetur, & confirmatur magis ex excellentia Judicis, & ex injuſtitia appellationis. Ex ſummitate Judicis; nam ſi à ſententia Regis non recognoſcentis ſuperiorem, nec à ſententia lata per ejus Senatum valet appellatio leg.1. *ff. à quibus appell. licet*, leg.1. cod. *de ſentent. Præfect. Prætor.* leg. *Si quis* cod. *de præc. Imper. offer.* quomodò poteſt agnoſci vera appellatio reſpectu Summi Pontificis; cùm in Eccleſia major ſit Imperatore, & Regibus tam dignitate, quàm juriſdictione, ut reſcripſit *Innocentius* III. cap. *Solitæ* de appell. Imper. Conſtantinopolitano: *Noſſe debueras, quòd fecit Deus duo magna luminaria in firmamento Cœli: luminare majus, ut præeſſet diei, & luminare minus, ut præeſſet nocti, utrumque magnum, ſed alterum majus: Ad firmamentum igitur Cœli, hoc eſt, univerſalis Eccleſiæ, fecit Deus duo magna luminaria, id eſt, duas inſtituit dignitates, quæ ſunt Pontificalis auctoritas, & Regalis poteſtas, ſed illa, quæ præeſt diebus id eſt, ſpiritualibus, major eſt; quæ verò carnalibus minor, ut quanta eſt inter Solem, & Lunam, tanta inter Pontifices, & Reges differentia cognoſcatur.* Etiam conſtat nullitas appellationis ex forma appellandi, quæ ſanè arguit defectum poteſtatis contra ſupremam Eccleſiæ dignitatem dum inſurgunt impiis conviciis, mendaciis, cavillationibus, argumentis fallacibus, dicteriis ſcandaloſis: ergo cùm fiat ex contemptu Summi Pontificis, nulla eſt appellatio: impedit namque contemptus judicis, qui fit à vero contumace, quominùs à ſententia in contumacem lata appellari poſſit; nam ſolùm appellationis beneficium conceditur gravato, & oppreſso, non verò rebelli, refractario, & contumaci ad injuſtitiæ, & iniquitatis defenſionem. Leg.1. cod. *Quorum appell. non recip.* leg. *Ex conſenſu* 23. §. *final.* ff. *de appell.*

3. Secundò rejicitur hujuſmodi appellatio ex formaliſſimo conceptu appellationis, quæ definitivè importat provocationem inferioris ad ſuperiorem leg. 1. §. *Si quis* ff. *de appellat.* hæc namque eſt generalis regula juris, quam ſcripſit Sanctus *Gelaſius* ad *Dardaniæ* Epiſcopos: *Ab inferioribus potior diſcuti non poteſt, aut judicari.* Illegitima ergo, & frivola eſt appellatio ad generale Concilium; cùm generali Concilio ſupereminęat dignitas Summi Pontificis, qui apicem totius Eccleſiæ obtinet, & penes quem à *Chriſto* eſt immediatè hujus poteſtatis plenitudo, quæ ab ipſo, ut ex *Cypriano* diximus, tanquàm à radice ramus, tanquàm à fonte rivulus, communicatur, & participatur; quod dogma Catholicum negavit primus infeliciſſimus *Photius* miſerandi, & nuſquam

quam ſatis deplorandi Schiſmatis inter Græcam, & Latinam Eccleſiam Parens, docens, Summum Pontificem ſubeſſe Canonibus, poſſe limites excedere, errare in ſuis judiciis; ideòque non eſſe authentica, & admittenda. Ejuſdem erroris fuit *Melchius* Schiſmaticus Patriarcha Alexandrinus in Litteris ad *Ruthenos*: quorum nefandi prorſus, & ab omnibus anathematizandi erroris reos advertimus, quotquot amantes ſemper errare, & nuſquam in fundamento Apoſtolico permanere, à Summo Pontifice ad Concilium generale provocant.

4. Contra omnes ſtat ſequens diſcurſus. Poteſtas Summi Pontificis non eſt in eo limitata, ſed plena, & integra, nec in terris Superiorem agnoſcit, à quo ejus confirmetur deciſio. Ipſi utique, tanquam *Chriſti* Vicario, totius Eccleſiæ eſt attributa ſpiritualis poteſtas, Theſauros Eccleſiæ dividendi, congregandi Concilia, decreta faciendi, infringendi, atque modificandi. In ſe continet omnium reliquorum poteſtatem, *tanquam cauſa univerſalis*, ut dixit Emus *Cajetanus* cap. 7. opuſculo citato; & quæ talis eſt, *Quòd ſi fingendi detur licentia, non poteſt intelligi alia auctoritas major in Eccleſia*. Eſt, ut diximus, *Chriſti* Vicarius, totius Eccleſiæ Caput, claves Regni Cœlorum tenens. Concilium hoc uno Summi Pontificis ſpiritu, unâque, ac ſummâ Capitis poteſtate regitur; ita ut Eccleſia ſine Papa, ut idem Eminentiſſimus dixit, ſit *Corpus enormiter diminutum, truncum abſque principali membro; ac per hoc non eſt Corpus univerſalis Eccleſiæ, quæ perfectum ſignificat; quarè Divinæ Providentiæ non convenit in tam imperfecto corpore ſupremam auctoritatem locare, ſed magis ipſum à Capite dependere*. Pro quorum omnium majori intelligentia obſervandum primò, quòd congregari non poteſt Concilium generale ſine ipſo, & congregatum, niſi per ipſum, aliquid poteſt cognoſcere: quarè ſi præter voluntatem, & auctoritatem Summi Pontificis congregaretur Concilium, impium, & ſeditioſum Conciliabulum eſſet; ut ad ſuam Romanam Synodum dixit *Felix* III. *Quoties intra Italiam propter Eccleſiaſticas cauſas, præcipuæ fidei, colliguntur Domini Sacerdotes, conſuetudo retinetur, ut Succeſſor Præſulum Sedis Apoſtolicæ ex perſona cunctorum totius Italiæ Sacerdotum, juxta ſollicitudinem ſibi Eccleſiarum omnium competentem cuncta conſtituat, qui Caput eſt omnium*. Et ad Chalcedonenſem Synodum venerabilis *Lucentius Eſculanus* in Apulia Epiſcopus Legatus, ac Vicarius *Magni Leonis*: *Dioſcorus, cùm judicandi perſonam non haberet, præſumpſit, & Synodum auſus eſt facere ſine auctoritate Sedis Apoſtolicæ, quod nunquam licuit, nunquam factum eſt*. Si enim Concilium ſine auctoritate Papæ congregatur, ipſo jure caſſum, & inutile eſt, ut etiam ſcripſit *Pelagius* II. ad Epiſcopos, qui convenerunt ad Concilium univerſale vocati à *Joanne* Patriarcha Conſtantinopolitano: & conſtat ex cap. *Multis denuo*, & cap. *Synodum Epiſcoporum*, & cap. *Huic ſoli*, & cap. *Nec licuit alicui*, diſtinct. 17. Remanet merum Conciliabulum, Acephalum, & Schiſmaticum, ut expreſsè legitur cap. *Clericus* cauſ. 24. quæſt. 3. *Clericus Hæreticorum, & Schiſmaticorum tam convivia, quàm ſodalitates evitet æqualiter*.

Eorum conventicula non Eccleſiæ, ſed Conciliabula appellanda ſunt. Et d. cap. *Multis. Quapropter, ut jam dictum eſt, rectè non Concilium, ſed conventiculum veſtrum, vel Conciliabulum caſſatur.* Et Leo I. Epiſt. 6. ad *Michaëlem* Patriarcham Conſtantinopolitanum: *Quid hoc monſtri eſt, Frater chariſſime, Romana Eccleſia Caput, & Mater Eccleſiarum membra, & filios non habet? Et quomodò poteſt dici Caput, & Mater? Credimus enim, propter quod & loquimur, atque conſtanter profitemur; Romana Eccleſia adeò non eſt ſola, vel ſicut tu putas, una, ut in toto Orbe Terrarum, quæcumque natio diſſentit ſuperbè ab ea, non ſit jam dicenda, vel habenda Eccleſia aliqua, ſed omninò nulla: quin potiùs Conciliabulum Hæreticorum, aut Conventiculum Schiſmaticorum, & Synagoga Satanæ.* Quod & definitum fuit in Concilio *Lateranenſi* ſub *Leone* X.

5. Secundò, maximè etiam animadvertendum, quòd nihil firmi dogmatis à Conciliis generalibus proficiſci poteſt, quouſque à Summo Pontifice approbetur, & quòd ſolas ſibi à Pontifice delegatas cauſas valet agitare, ac definire. Non enim *Chriſtus* contulit Eccleſiæ corpori poteſtatem, ut hæc illam in *Petrum*, id eſt, in Caput transferret, & immediatè à *Petro* in Succeſſoribus derivaretur. Eſt enim Eccleſia ſuper unum ædificata, de cujus fonte omnis defluit juriſdictio; unitatem tamen in origine ſervans, unum Caput datur, & origo una, à qua omnis in ſubjecta membra deſcendit poteſtas, quæ à *Chriſto* Domino ſine medio influit in ipſum, ut dixit *Pelagius* Papa omnibus Orthodoxis cap. *Quamvis* diſtinct. 21. *Quamvis univerſæ per Orbem Catholicæ, & Apoſtolicæ conſtitutæ Eccleſiæ, unus thalamus Chriſti ſit: tamen Sancta Romana Eccleſia Catholica, & Apoſtolica nullis Synodicis Conſtitutis cæteris Eccleſiis prælata eſt: ſed Evangelicâ voce Domini, & Salvatoris noſtri primatum obtinuit. Tu es, inquiens, Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam.* Et *Nicolaus* Papa ſcribens Mediolanenſibus cap. *Omnes*, ſequ. diſtinct. 22. *Omnes ſive Patriarchæ cujuslibet apicem, ſive Metropoleon Primatus, aut Epiſcopatuum Cathedras, vel Eccleſiarum, ſive cujuſcumque Ordinis dignitatem inſtituit Romana Eccleſia. Illam verò ſolus ipſe fundavit, & ſupra petram fidei mox naſcentis erexit, qui B. Petro æternæ vitæ clavigero terreni ſimul, & cæleſtis Imperii jura commiſit.* Quarè Concilium ſummum robur accipit ex confirmatione Pontificis, ut deciſum manet cap. *Multis* diſtinct. 17. cap. *In nomine* diſtinct. 24. cap. *Ad Apoſtolicæ* de re judic. in 6. Et Sedes Apoſtolica damnat, & ligat quidquid Concilia generalia ſine ejus auctoritate decernunt, vel abſolvunt, ut patet in *Ariminenſi*, & *Epheſino II.* Mutat etiam quædam à generali Concilio ſtatuta, ut probat Textus ex cap. *Non debet* de conſanguin. & affinit. cap. *Statutum* de reſcript. in 6. Quæ cùm ita certiſſimè ſint; quænam eſt iſta frivola, ac commentitia appellatio, quam omnia jura reprobant? Si Summus Pontifex eſt caput Eccleſiæ, à Domino, & non ab aliis conſtitutum, an valida erit appellatio à capite ad membra? Si Summi Pontificis auctoritate Concilium regitur, ſicut cardine oſtium;

oſtium; ſi ab Eccleſia ad Apoſtolicam Sedem omnia judicia referri præcipitur; ſi ex ipſo omnia Eccleſiæ jura dimanant, & ab ipſo formam, & juriſdictionem accipit Concilium; quomodò ad iſtud provocari poteſt contra ſupremam Papæ auctoritatem? Hoc cogitans errorem *Photii* renovat, & ſibi animo fingit aliam poteſtatem in Eccleſia, quæ non ſit particeps illius auctoritatis, ac juriſdictionis à *Chriſto* Dño in Eccleſia conſtitutæ. Jus ſoli Sedi conceſſum violare præſumit; undè *& honore Eccleſiaſticò indignus, & Sedis Apoſtolicæ contemptor judicari debet*, ut dixit *Romanus* Papa cap. *Huic ſoli* diſtinct. 17. Quod tamen ad rei præſentis elucidationem, de poteſtate Summi Pontificis ad controververſias fidei definiendas, conſtitutum intellige, quoniam nihil in præſenti diſputare volumus, an juriſdictio aliorum Epiſcoporum ſit immediatè à *Chriſto*, an ſolùm ſit collata à Papa? Nam hæc quæſtio ab ea, quæ modò in manibus eſt, ſeparatur; cùm & eam eſſe immediatè à *Chriſto* propugnent graviſſimi Theologi Hiſpani, qui optimè ſentiunt de Primatu juriſdictionis Papæ, etiam ſupra totam Eccleſiam, & Concilium generale, ut videre eſt apud Mag. *Soto* de juſtitia, & jure lib. 10. qu. 1. art. 4 diſputans contra *Catherinum*. Videnduſque in 4. diſt. 24. q. 2. art. 5. §. *Igitur ad argumentum ex S. Leone*.

6. Hoc magis luculenter confirmari poteſt: nam cùm appellatio ſit de genere permiſſorum, debet ſecundùm Leges, & Canones procedere, & ex alterutro defectu proclamatur irrita. Ubi ergo hic appellationis ordo legitur conſtitutus? Vel ex quo jure oritur? Non ex jure Divino; cùm nullibi reperiatur ſcriptum, quòd hæc infallibilitas ſit conceſſa Conciliis, ſed Papæ, cui ſoli dictum eſt, *Paſce oves meas*. Non ex jure poſitivo ſtabilito à Summis Pontificibus Prædeceſſoribus; cùm totum jus poſitivum ſit ſubmiſſum Summo Pontifici; nec poſſit unus Pontifex Succeſſori legem dicere, à qua non poſſit recedere. Non ex Conciliis generalibus; cùm ex ipſo, ut diximus, pendeat eorum auctoritas; & poteſtatem Summi Pontificis nulla Synodus poteſt derogare, nec ipſi limites ponere, ac reſtringere, ac circumſcribere: cùm reſtringi, aut limitari non poſſit niſi à majori poteſtate; nec à *Chriſto* ullibi inſinuata ſit hujuſmodi à Conciliis dependentia, cùm illa ſit de jure Divino, & Divina, ut dicitur, extra. *Unam ſanctam de major. & obed.* Etenim ſicut ordinem rerum naturalium in regimine naturali nemo poteſt immutare, niſi Deus; ita in hoc ſpirituali regimine judicialem ordinem immutare nemo poteſt, niſi Papa, qui gerit vicem Dei in terra. Quod cùm certiſſimum ſit, Romani Pontificis auctoritas per interjectas ad generale Concilium appellationes non ſuſpenditur; nam operatio, quæ valida non eſt, nullum poteſt operari effectum, ut probat Textus ex cap. *Paſtoralis* de appellatione, cap. *Non ſolùm* dict. tit. in 6. cap. *Per tuas* de ſentent. excommunic. Semel namque, quòd ſententia tranſit in rem judicatam, nihil operatur appellatio ff. *à quibus appellat. non licet.* L. 1. §. final. cap. *Quoad conſultationem* de re judic. & leg. 1. & 2. cod. *Quorum appell. non recip.* Qualis ergo eſt appellatio iſta, in qua appellans non eximitur à juriſdictione illius, à quo appellat? In qua gravatus

 nec

nec minimè levatur, ſed incidit in poteſtatem gravantis? Et in qua appellans damnatur à poteſtate illius, à quo appellat? Cujus nobile, & eximium tradit teſtimonium Sanctus *Alcimus Avitus* Viennenſis Archiepiſcopus in Litteris ad *Hormiſdam* Pontificem, quibus teſtatur, *Neſtorium*, & *Eutychem*, qui à Romanæ Sedis judicio ad generalem Synodum appellavêre, damnatos fuiſſe ab illa ipſa Sede, & ab iſto illius Sedis Pontifice, adversùs quem uterque provocaverat. Ad quid ergo contentioſâ importunitate, & importunâ contentione reclamant? Ad quid vocant in cauſam Orbem terrarum? Niſi ut ſibi foveam fodiant, in qua præcipitentur.

7. Hoc ſufficientiſſimum hujus veritatis argumentum, & fundamentum pari fide, ac candore magis perpendamus. Ecquidnam poteſt eſſe cauſæ, ut Conciliorum definitionibus tam ſincerè, & obedienter acquieſcant, & definitioni Summi Pontificis ita conſtanter refragentur? Eadem ubique eſt vis, & auctoritas; cùm nimirùm Concilium Papæ auctoritate regatur; alioquin nulla in Concilio auctoritas; ergo vel abjicienda eſt Conciliorum definitio, vel fideliter, & ſincerè complectenda eſt Summi Pontificis definitio: cùm pari auctoritatis pondere hæc infallibilitas à *Chriſto* ei commendata ſit, & conceſſa: ergo vel rejicienda eſt Concilii definitio, vel quidquid à Summo Pontifice ex Cathedra docente datur, fateri tenentur, quod & firmâ veritate datur, & firmâ veritate percipi debet.

8. Nec nobis reponant, maximum eſſe utrobique diſcrimen; nam dubitari rationabiliter poteſt, an Summus Pontifex in definiendo res fidei, & morum ſufficientem, & debitam adhibuerit diligentiam; eſſet tamen ſummæ imprudentiæ reus, qui ſibi perſuaſum haberet, Patres Concilii, non fuiſſe diligentes, & induſtrios, ut ab ipſis vera ſecundùm Fidem Catholicam procederet reſolutio. Sed huic reſponſioni luculenter, & theologicè occurrit Mag. *Cano* lib. 5. cap. 5. *Qui ſive Pontificum, ſeu Conciliorum diligentiam fidei cauſa finienda in dubium vocant, eos neceſſe eſt omnia Pontificum judicia, ac Conciliorum infirmare. Nos igitur ſcrupulum illum poſteriorem, ſi cui infixus eſt, aliter ex animo evellemus. Nam Deus ſuaviter diſponit omnia; ſimulque proſpicit, & finem, & media ad finem neceſſaria. Si enim promitteret cuiquam æternam vitam, mox conferret etiam illi bonarum gratiam actionum, quibus eam vitam conſequeretur. Videlicet quos glorificavit, eoſdem & juſtificavit, & vocavit, ut ad Rom. 8. cap. dicitur. Sic omninò, cum Eccleſiæ fidei firmitatem fuerit pollicitus, deeſſe non poteſt, quominùs tribuat Eccleſiæ preces, cæteraque præſidia, quibus hæc firmitas conſervatur. Nec verò dubitari poteſt, quòd in rebus naturalibus contingit, idem in ſupernaturalibus quoque uſu venire; ut qui dat finem, det conſequentia ad finem..... Itaque præſtat ſemper Pontifex, quod in ſe eſt, præſtatque Concilium, cùm de fide pronuntiant; caditque cauſa, ſiquis è noſtris aliter exiſtimat. Quemadmodum enim, ſi Chriſtus Petro diceret, ego rogavi pro te, ne deficiat charitas tua; certò certiùs intelligeretur, diligentiam, curam, vigilias, preces, cæteraque au-*

auxilia opportuna illi impetraſſe, quæ ſunt ad charitatis conſervationem neceſſaria: ita cùm dixit, ego rogavi pro te, ne deficiat fides tua, procul dubio intelligimus, id à Patre ſuo conſecutum, ut quæ ad rectum de fidei quæſtione judicium oporterent, ea adeſſent Petro omnia, ſive à Deo, ſive ab homine expectarentur, Quòd ſi Deus in ſequentem annum frugum abundantiam polliceretur, ecquid ſtultiùs eſſe poſſet, quam dubitare, an ne homines ſemina terræ mandaturi ſint? Certè ſi ſeruerint, metent: ſi non ſeruerint, non metent. Sed ex Dei pollicitatione colligimus, non ſolùm propitias Cœli converſiones, quibus omnia, quæ terra gignit, uberiora proveniunt, ſed agricolarum etiam curas, operas, diligentiam. Non enim frugum abundantia illa promiſſa, niſi arantibus, ſeminantibus, laborantibuſque continget. Quibus ex rebus facilè comprehenditur, cùm ſpiritum veritatis Chriſtus Apoſtolis, eorumque Succeſſoribus in fidei judicio promiſerit, nihil omninò illis defuturum, quod fidei controverſiis finiendis fuerit neceſſarium. Ac ſi ſemel Hæreticis hanc licentiam permittimus, ut in quæſtionem vocent, num Eccleſiæ Judices eam diligentiam, & curam exhibuerint, quæ opus fuerat, ut quæſtio via, & ratione finiretur: ecquis adeò cœcus eſt, qui non videat, omnia mox Pontificum, Conciliorumque judicia labefactari? Porrò ſi illud in quæſtionem veniat, nec certis argumentis confirmari poſſit: at hæc res tamen Theologis conſtituta ſit, ac definita, Concilia quoquo modò ſe habeant, ſi à Summo Pontifice confirmata ſunt, errare in fide non poſſe. Quamquam me quidem judice, abſurdum eſt, ad finem aliquem, niſi per conſentanea media, perveniri. Ita numquam ego admittam, aut Pontificem, aut Concilium diligentiam aliquam neceſſariam quæſtionibus fidei decernendis omiſiſſe. Id, quod privato cuicumque alteri homini accidere poteſt, ut nec diligentem navet operam ad diſquirendam veritatem, & ut navaverit, integrumque ſeſe in ea re præſtiterit, erret adhuc tamen, quamvis error ſine culpa ſit. Error autem, vel inculpatus, ab Eccleſia Dei longiſſimè abeſt. Vix aliud diſertiùs exprimi poteſt, ut probetur, quàm futilis, & vana ſit refragantium decretis Apoſtolicis reſponſio, quæ non tam infallibilitatem Summi Pontificis infringit, quàm Conciliorum; nam ſi de diligentia Judicum dubitare licet, ſemper novum examen, novumque judicium pro debita adhibenda diligentia poſtulabitur. Igitur concedi debet, quòd definitioni Pontificiæ nihil eorum deeſſe poteſt, quod ad rectum, verumque Eccleſiæ judicium neceſſarium eſt. Nam etſi Summi Pontificis ſufficeret auctoritas, prudentes, & doctiſſimos viros ad conſultum hujus neceſſariæ indagationis advocat, ut plurimorum judicio, & conſenſu res geratur, & injuſta perverſorum hominum querela ſopiatur. Quod copioſiſſimè juxta, ac liquidiſſimè ex inſtituto demonſtrat ſupra laudatus Reverendiſſimus Magiſter *Aloyſius Maria Lucini*. Conſulat Lector egregium illud opus, in quo, iterùm dico, Auctoris ſublimis ſapientia, & profunda eruditio de palma contendunt; non enim patitur præſentis negotii inſtitutum hìc nos eſſe diffuſos.

9. Invenientnè ipſi unum antiquitatis exemplum, quo probent ali-

aliquem novum errorem damnatum à Pontifice, non habitum pro errore? Aut quòd illi determinationi Pontificiæ non acquieſcentes, non continuò Hæretici à Catholica Eccleſia habiti ſint? An invenient, quòd Summus Pontifex ex Cathedra loquens in dirimendis fidei controverſiis aliquandò erraverit? Quòd in ſuis Pontificibus ad quodlibet erroris diverticulum declinaverit Eccleſia? Ipſa potiùs ab omni hæreſi nunc uſque conſervata eſt illibata, & omnes à recto fidei tramite quoquo modo deviantes per Summos Pontifices ad rectitudinem revocat. Teſtis hujus veritatis *Theodoretus* in Epiſt. 116. ad *Renatum* Presbyterum: *Habet Sanctiſſima illa Sedes Eccleſiarum, quæ in toto Orbe ſunt, principatum multis nominibus, atque hoc ante omnia, quòd ab hæretica tabe immunis manſit, nec ullus contraria ſentiens in illa ſedit, ſed Apoſtolicam integram gratiam conſervavit.* Hoc namque eſt Divinum Sedis Apoſtolicæ privilegium, quòd nunquam erraverit in fide, ſed errantes ſemper revocaverit ab hæreſi ad rectam fidem; cùm è contra legatur, erraſſe Concilia generalia, etiam præſidentibus Legatis Apoſtolicis. Erravit Concilium *Epheſinum* II. *Euthychetem* abſolvens, & *Flavianum* condemnans. Erravit & Synodus Quiniſexta quoad cælibatum Sacerdotum, & Sabbati jejunium Can. 13. & 15. Erravit & *Ariminenſis* expunctâ voce *Conſubſtantiali*, & filium ſimilem Patri affirmans. Erravit & Concilium *Baſilæenſe*, & alia plurima, quæ videri poſſunt apud *Eugenium* Lombardum de ſuperioritate Papæ §. 10. In quo ergo poteſt meritò eſſe ſuſpectus Summus Pontifex, ut temerè ejus ſpernant judicium, & ab ipſo provocent ad generale Concilium? Cùm id privativè ſpectet ad illius infallibilitatis privilegium, ut definitum legitur cap. *Cuncta* cauſ. 9. quæſt. 3. ut ſcribit *Gelaſius* Papa Epiſcopis per Dardaniam conſtitutis: *Cuncta per Mundum novit Eccleſia, quòd Sacroſancta Romana Eccleſia fas de omnibus habeat judicandi .... Sed nec illa prætermimus, quòd Apoſtolica Sedes ſine ulla Synodo præcedente, & ſolvendi quos Synodus iniquè damnaverat, & damnandi nullâ exiſtente Synodo quos oportuit, habuit facultatem; & hoc ni mirùm pro ſuo principatu, quem B. Petrus Apoſtolus Domini voce, & tenuit ſemper, & tenebit.* Ad quid Eccleſiam per omnia conturbare feſtinant ſcriptis, injuriarum maledictionibus plenis, poſtulantes generalem Synodum, & à Summo Pontifice neceſſariò concedendam, cùm ad hæreſis damnationem ſufficiat Apoſtolica Sedes, nec opus ſit Concilio generali, fueritque perpetuus Eccleſiæ uſus, controverſiam fidei ſoliùs Apoſtolicæ Sedis judicio poſſe, ac debere finiri, ut probat Epiſtola S. *Flaviani* ad Sanctum *Leonem*, his verbis: *Commotus itaque, Sanctiſſime Pater, in his omnibus, quæ ab eo præſumpta ſunt, & ab ea, quæ in nos, & Sanctiſſimam Eccleſiam facta ſunt, atque fiunt, pro conſueta fiducia fiducialiter age, ſecundùm quòd Sacerdotio competit, propriamque faciens communem cauſam, & Sanctam Eccleſiarum diſciplinam, ſimul decernere damnationem adverſus eum regulariter factam, & per propria ſcripta dignare, confortare autem, & piiſſimi, & Chriſti amantiſſimi noſtri Imperatoris fidem. Cauſa eget ſolummodò veſtro ſolatio, atque*

atque deſenſione, quâ debeatis conſenſu proprio ad tranquillitatem, & pacem cuncta perducere. Sic enim hæreſis, quæ ſurrexit, & turbæ, quæ propter eam factæ ſunt, facillimè deſtruentur, Deo cooperante per veſtras ſacratiſſimas litteras. Removebitur autem & Concilium, quod fieri divulgatur: quatenùs nequaquam Sanctiſſimæ ubique turbentur Eccleſiæ. Quod ſufficeret ſanè, ut reſipiſcant, & confundantur calumniam facientes infallibili Summi Pontificis auctoritati.

10. Audiant D. *Auguſtinum* ad *Bonifacium* lib. 2. cap. 12. num. 34. *Quid eſt ergo quod dicunt, ſimplicibus Epiſcopis, ſine Congregatione Synodi in locis ſuis ſedentibus, extorta ſubſcriptio eſt? Numquid beatiſſimis, & in Fide Catholica excellentiſſimis viris Cypriano, & Ambroſio ante iſtos, adverſus iſtos extorta ſubſcriptio eſt: qui eorum impia dogmata tantâ manifeſtatione ſubvertunt, ut quæ contra eos manifeſtiora dicamus, vix nos invenire poſſimus? Aut verò Congregatione Synodi opus erat, ut aperta pernicies damnaretur? Quaſi nulla hæreſis aliquando niſi Synodi Congregatione damnata ſit, cùm potiùs rariſſimæ inveniantur, propter quas damnandas neceſſitas talis extiterit; multòque ſint, atque incomparabiliter plures, quæ ibi extiterunt, illic improbari, damnarique meruerunt; atque indè per cæteras terras devitandæ innoteſcere potuerunt. Verum iſtorum ſuperbia, quæ tantùm ſe extollit adverſus Deum, ut non in illo velit, ſed potiùs in libero arbitrio gloriari; hanc etiam gloriam captare intelligitur, ut propter illos Orientis, & Occidentis Synodus congregetur. Orbem quippè Catholicum, quoniam Domino eis reſiſtente, pervertere nequeunt, ſaltem commovere conantur: cum potiùs vigilantia, & diligentia paſtorali poſt factum de illis competens, ſufficienſque judicium, ubicumque iſti Lupi apparuerint, conterendi ſint, ſive ut ſanentur, atque mutentur, ſive ut ab aliorum ſalute, atque integritate vitentur.* Et lib. 3. contra *Julianum* cap. 1. num. 5. *Veſtra verò*, inquit Sanctus Doctor, *apud competens judicium communium Epiſcoporum, modò cauſa finita eſt: nec ampliùs vobiſcum agendum eſt, quantùm ad jus examinis pertinet, niſi ut prolatam hac de re ſententiam cum pace ſequamini, quòd ſi nolueritis, à turbulenta, vel inſidioſa inquietudine cohibeamini.* Et infrà: *Maximianiſtæ vos ad iſta vaniloquia præceſſerunt: quamvis dederit vobis Eccleſia Catholica judicium, quale debuit, ubi cauſa veſtra finita eſt: illis autem nullum dare dignata eſt; quia non à nobis ſicut vos, ſed à Donatiſtis fuerant ſegregati. Si autem in Maximianiſtis videtis non eſſe conſequens, ut qui conferre in aliquo judicio non ſinuntur, putari debeant de veritate confidere: nolite ulteriùs hæc vana jactare; vobiſque ſufficiat, quòd vos Eccleſia Catholica, & maternâ lenitate ſuſtinuit, & judiciariâ ſeveritate, vel potiùs medicinali neceſſitate damnavit.* Niſi fortè velint, quòd, quia illi deſperati, & perditi, nefaria cum injuria Sedis Apoſtolicæ, errores tam irrefragabili Sedis Apoſtolicæ judicio, quàm totius Eccleſiæ conſenſu reprobatos, propugnare, ac protegere non verentur, à ſupremo Eccleſiæ judicio eis appellare, ac provocare liceat; cùm potiùs, ut dixit S. *Auguſtinus* adverſus *Julianum*: *Adhùc*

Adhùc inſuper flagitant audientiam, cùm damnati debeant agere pœnitentiam. Quarè ſtupet S. *Hieronymus*, decreta Summi Pontificis minùs religiosè ſervari, & quòd poſſit eſſe aliquis, qui ab antiqua fide diſcedens, ejus irrefragabili auctoritati audeat hoſtiliter, & pertinaciter reſiſtere. *Miror*, inquit lib. 2. contra *Ruffinum*, *quomodò Epiſcopi receperint, quod Sedes Apoſtolica condemnavit.*

11. Tandem rejicitur ad Concilium Generale provocatio ex dolo, & aſtutia appellationis, quâ nempè ſubdolè, cautè, & fraudulenter provocant, ut interjectis hujuſmodi ad Concilium Generale appellationibus, impediatur cauſæ cognitio, nihilque innovetur, appellatione pendente, reſque in ſuſpenſo maneat. Horum appellantium fraudem, & dolum notavit D. *Thomas* 2. 2. quæſt. 69. art. 3. dicens: *Alio modo aliquis appellat cauſa differendæ moræ, ne contra eum juſta ſententia proferatur: & hoc eſt calumniosè ſe defendere, quod eſt illicitum, ſicut ſuprà dictum eſt.* Etenim *ſerò medicina paratur, cum mala per longas invaluêre mores.* Hæc ergo illorum mens; hæc maxima ipſorum in arrodenda Apoſtolica Sede hujuſcemodi recursûs contumacia; ut effrænes, penèque intolerabiles, majorique audaciâ, adverſus Summum Pontificem inſurgant, faſque ſit luxuriare, & indulgere ſuo quemque judicio, & infidelitatem ſuam doloſo ſimulare ſilentio. Quarè ſi Summus Pontifex in generalem Synodum conſentiat; aut generali Concilio ipſi intereſſe nolunt vocati, vel rem differre quotidiè, ac Synodum procraſtinare intentant, ut ſuæ interim unuſquiſque poteſtati relinquatur. Quibus *Neſtorius* comminationibus, inſectationibus, callidis, & pravis machinationibus uſus non eſt, ut ſuam inſaniam confirmatiorem redderet? Quæ pro obtinendo Concilio Generali non eſt aggreſſus? Et tamen cùm ad inſtantiam *Theodoſii* Imperatoris indictum eſſet à *Cœleſtino* Papa Concilium Generale; os ſuum Patribus Concilii oſtendere non eſt auſus; Romanæ Eccleſiæ judicium fugit, ut ſcripſit Summus Pontifex ad Conſtantinopolitanam Eccleſiam: *Quis petitorem Synodi crederet Synodo abſuturum? Campum ad certamen expoſcit; Sacerdotale poſtulat, cui non erat adfuturus, examen.* Euſebiana factio Romanas appellationes aliquando approbavit; at ter per *Julium* Romam evocati Euſebiani, nocte, & inſalutato Pontifice fugiunt, ut de ipſis ſcripſit ad omnes Eccleſias Sardicenſis Synodus: *In itinere Sardicenſi certis in locis Conciliabula in modum Synodi inter ſe habuerunt, & fœdera cum interminationibus conflaverunt, ut ubi Sardicam perveniſſent, minimè ſe in judicio ſiſterent, aut in eumdem locum cum ſacra Synodo convenirent; ſed mox ubi eò perveniſſent, & perfunctoriâ ſpecie adventum ſuum oſtentaſſent, raptim indè aufugerent.* Etiam Pelagiani, (ut Lutheranos, & alios omittam, qui à Pontifice ad Eccleſiam appellarunt) ulteriorem audientiam poſtularunt; at cùm Orthodoxæ Chriſtianæ Fidei veritas per unum Summum Pontificem eſt diſcutienda, Apoſtolicâ Sede ſemel oraculum effundente, reſpondit *Auguſtinus*: *Cauſa terminata eſt*: nam poſt factam definitionem error finiendus eſt; cùm fides una, atque irrefragabilis ſit; & quod meruit abſcindi, nuſquam Eccle-

Eccleſia admiſit retractari; damnatis, non examen judicii, ſed ſolùm pœnitentiæ remedium præſtans. Ergo ubi ſententia definitiva pronunciata eſt, improba refugia repellenda ſunt, ne pertinaci animorum contentione, & turbetur Eccleſia, & deſtruatur communis Populi ædificatio. Pedem ergo ſiſtant, & terminos jam ab Eccleſia conſtitutos non tranſgrediantur. Inappellabilis eſt Summi Pontificis in rebus fidei, & morum ſententia, quam ut Succeſſor *Petri*, & Vicarius *Chriſti* pronunciat, & cujus miniſterio Spiritus Sanctus totius falſitatis figmenta reprobat. Toto corde potiùs, ſeu verâ cordis credibilitate, & oris ſincerâ profeſſione hujus extremi, & peremptorii judicii auctoritas, & poteſtas eſt amplectenda; non ſimulatione fictâ, ſeu velamine veritatis, ut verè quis cum *Hincmaro* Remenſi Epiſcopo confiteri poſſit, quod ipſe in Epiſtola ad *Carolum* Regem: *Etſi divinis, & authenticis Scripturis, & Catholicæ, atque Apoſtolicæ Eccleſiæ, Sanctæque Romanæ Sedis fidei, & orthodoxorum Patrum ſenſibus, qui eidem Sanctæ Matri Eccleſiæ præſederunt, & qui ab eadem Apoſtolica Sede Romana nobis in Canone recipiendi dati ſunt, ſenſum noſtrum in eiſdem Capitulis expreſſum concordari, demonſtrare potuerimus, agere veraciter, humiliter, & devotè ſtudebimus. Quia aliorum adſtipulandum noſtræ Catholicæ intelligentiæ ſenſum ſententias recipere, nec proferre voluimus: cùm conſtet, illud eſſe verum, atque Catholicum, quod ipſa Mater omnium Eccleſiarum, et univerſalis Eccleſiæ duxerit adprobandum.* Quod replicat de Prædeſt. cap. 4. *Sequimur autem, quæ Catholica, & Apoſtolica nos docet Sancta Romana Eccleſia, quæ nos in fide genuit, Catholico lacte aluit, uberibus Cœlo plenis ad ſolitum cibum nutrivit, diſciplina orthodoxa ad perfectum virum perduxit, atque in doctrinali Cathedra fautore, & adjutore Domino ſublimando conſtituit.* Sic Scriptura, ſic Rex Regum *Chriſtus*, ſic omnia veneranda Concilia, & Summorum Pontificum Apoſtolica decreta promulgant. Nimirùm ſolus eſt *Petrus*, pro quo ſe rogaſſe Dominus aſſerit, qui confirmavit corda Fratrum variis concutienda fidei periclitationibus, ſicut uſque nunc confirmare non ceſſat.

§. II.

Aliud ex praxi Eccleſiæ à Conciliis appellandi Romam, & Sanctæ Sedis abſque Generali Synodo damnandi hæreſes, ſumitur argumentum.

12. QUantùm univerſus Orbis de Sanctæ Sedis infallibili auctoritate in cauſis fidei terminandis conſenſerit, fidem faciunt tot Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ monumenta, quibus exploratiſſimum eſt, ad nullum alium ultimò referri poſſe, & debere, ubi quid primum in fidei dogmate ambigitur, quàm ad Romanum Pontificem, cui Deus divinâ providentiâ fidem cuſtodiendam, & Eccleſiam ſuam regendam commiſit,

miſit, ut eleganter dixit B. *Petrus Damianus* lib. 3. Epiſt. 1. *Petrum præ cæteris mortalibus de toto Terrarum Orbe conditor Orbis elegit, cui Cathedram Magiſterii principaliter in Eccleſia tenere perpetuo privilegii jure conceſſit; ut quiſquis divinum aliquid, ac profundum noſſe deſiderat, ad hujus præceptoris oraculum, doctrinamque recurrat &c. Quid ergo mirum ſi Sacerdos licèt ſanctitate conſpicuus, licèt eloquiis divinis vehementer inſtructus, ad Apoſtolorum Principis magiſterium miſit, ad quem etiam Angelus docendi gratia primitias Gentium Cornelium deſtinavit? Paulus quoque, qui non ab hominibus, ſed ab ipſo Chriſto, & Deo Patre fuerat factus Apoſtolus, atque ab Auctore ſapientiæ ſufficienter inſtructus ad Petri tamen Magiſterium venit; & non in tranſcurſu, ſed per plurimos dies apud eum in cæleſti Schola permanſit... Dignum ergo fuit, ut ad Sedem illius veſtra ſancta prudentia ſolvendam dirigeret quæſtionem, ad quem & ignarus fidei vir angelitùs mittitur, & à quo Apoſtolus etiam, qui jam à Deo inſtructus fuerat plenius eruditur.* Sic ad Cathedram Magiſterii Eccleſiæ, & ad hujus Doctoris oraculum, doctrinamque provocavère fideles ex toto Orbe terrarum, credentes omnes, tutiſſimè, & catholicè ſe amplecti, quod Sedes Apoſtolica tenet, & tenendum decernit. Clamant authentica documenta, quibus redargui poſſunt Novatores hoc jus appellationis Apoſtolicæ Sedi negantes.

13. Et quidem primò certiſſimum eſſe debet, appellationes Epiſcoporum ad Romanam Sedem viguiſſe in toto Oriente. In illa feliciſſima Orbis parte, quæ fuit S. *Petri* fundatio: licèt cæteri quoque *Apoſtoli* ibidem Fidem promulgaſſent. De cæteris minus eſt dubium; nam ut ſcripſit S. Papa *Innocentius* ad *Decentium* Eugub. Epiſc. *Manifeſtum eſt, in omnem Italiam, Gallias, Hiſpanias, Africam, atque Siciliam, Inſulaſque interjacentes, nullum inſtituiſſe Eccleſias, niſi eos quos Venerabilis Apoſtolus Petrus, aut ejus Succeſſores conſtituerunt Sacerdotes. Aut legant, ſi in his Provinciis alius Apoſtolorum invenitur, aut legitur docuiſſe.* Hoc jus Apoſtolicæ Sedis clariſſimis teſtimoniis, atque exemplis probari poteſt. Appellatio S. *Flaviani* adverſus Generalem totius Eccleſiæ Synodum eſt ſublime ac eximium Romanæ appellationis teſtimonium. Hic enim Conſtantinopolitanus Epiſcopus appellationem emiſit, poſt latam adversùs ſe à *Dioſcoro* Patriarcha Alexandrino Præſide Oecumenicæ Synodi ſententiam, ad ſolum Romanum Pontificem *Leonem*; ut conſtat ex hujus Summi Pontificis Litteris ad Imperatorem *Theodoſium*: in quibus affirmat, eum appellaſſe ea appellatione, quam approbant, & præſcribunt Sacri Canones. *Privatus* Lamberitanus Epiſcopus à nonaginta Epiſcopis ob graviſſima damnatus crimina, appellavit Romam, & acceſſit ad S. *Fabianum* Summum Pontificem; in quo facto luculenter advertit *Franciſcus Hallier* Epiſcopus Cabillonenſis lib. 4. de Hierarchia Eccleſiaſtica: *Ad quid Romani Pontificis judicio iterum damnarentur, qui ab Africanis damnati eſſent, niſi ejus ſententia potuiſſent abſolvi? Antonius* primus Fuſalenſis Epiſcopus Synodaliter damnatus provocavit ad S. *Bonifacium*, teſte S. *Auguſtino*

Epiſt. 262.

Epiſt. 262. *Novatus* apud Afros Epiſcopus appellavit ad S. *Cornelium*, ut ſcribit S. *Cyprianus* Epiſt. 49. *Helladius* Thercenſis Epiſcopus per primam *Silviam* Metropolita, & *Eutherius* Thyanenſis Epiſcopus Metropolita per ſecundam Cappadociam appellarunt ad *Sixtum* III. Pontificem *Magni Leonis* anteceſſorem ſuo & aliorum nomine, adverſus Concilium *Epheſinum*, tunc ab ipſis rejectum, & improbatum. *Zoſimus* Papa Romanus recurrentem ad ſe *Apianum* admiſit, juſtificavit, & ad Africanam Synodum miſit cum Litteris commendatitiis, quibus acceptis, non reſtitit Synodus Voto Romani Pontificis. Sed quid alia commemorem? Infiniti eſſemus in his exemplis referendis: ſatis ſit dicere, quòd cùm inferiori Clero nullus eſſet appellationi locus; ſemper tamen potuit in materia fidei Romam appellare, tanta namque erat Sanctæ Sedis auctoritas, ut ſcripſit *Zoſimus* Carthaginenſi Synodo his verbis: *Tantam Petro Apoſtolo Canonica antiquitas ſuper ſententias omnium voluit eſſe potentiam, & ipſa quoque Chriſti Dei noſtri promiſſio, ut & ligata ſolveret, & ſoluta vinceret.*

14. Hanc in Summis Pontificibus pleniſſima appellatæ cauſæ ad Summum Tribunal evocandæ, retractandæ, ac definiendæ poteſtatem agnovit Antiochena Sedes, ut probat dictum *Juvenalis* Hieroſolymæ Epiſcopi in *Epheſino* Concilio adverſus *Joannem* Antiochiæ Patriarcham, Synodali evocationi parere detrectantem: *Oportebat, Joannem confeſtim accurrere ad Apoſtolicam Sedem Magnæ Romæ nobiſcum confidentem, apud quam mos eſt ex Apoſtolico Ordine, & traditione, ut ipſa Sedes Antiochena dirigatur, & judicetur.* Sic Pentapolitana Ægyptiacæ Diœceſis Provincia ſuum Patriarcham *Dionyſium* prophani dogmatis ſuſpectum detulit S. *Dionyſio* Pontifici. *Neſtorium* S. *Cæleſtino* Pontifici detulit S. *Cyrillus*. Accuſatus etiam fuit apud S. *Leonem* à Clericis Alexandrinis *Dioſcorus*. Etiam Orientales Epiſcopi, & Patriarchæ in cauſa fidei, & ob cauſas Canonicas appellarunt ad ſolum Romanum Pontificem, ut appellavit *Joannes* Patriarcha Alexandrinus, cujus poſtulatorium libellum primus ſuſcepit *Felix* Pontifex, ut conſtat ex litteris, quibus per *Vitalem*, & *Miſenum* vocavit *Acacium* ad ſuum Tribunal: *Superveniens Frater, & Coëpiſcopus noſter Joannes fugatus ab Hæreticis pervaſoribus Sedis Alexandrinæ, libellum nobis, quem ſanctæ memoriæ Prædeceſſori meo paraverat porrigendum, ingeſſit. Quem morem majoris ſui beatæ memoriæ Athanaſii exemplo, & priorum noſtrorum non potuimus refutare.* Hoc ipſum lucidè teſtatur *Gelaſius* in litteris ad Dardaniæ Epiſcopos, in quibus habet inter cætera: *Sed nec iſta prætermimus, quòd Apoſtolica Sedes frequenter more Majorum, etiam ſine ulla Synodo præcedente, & abſolvendi, quos Synodus iniquè damnaverat, & damnandi, nulla exiſtente Synodo, quos oportuit, habuerit facultatem. Sanctæ memoriæ quippè Athanaſium Synodus Orientalis addixerat, quem tamen exceptum Sedes Apoſtolica, quia damnationi Græcorum non conſenſit, abſolvit. Sanctæ memoriæ nihilominus Joannem Conſtantinopolitanum Synodus etiam Catholicorum Præſulum certè damnaret, quem ſimili modo Sedes Apoſtolica,*

etiam ſola, quia non conſenſit, abſolvit. Itemque ſanctæ memoriæ Flavianum, Pontificum Congregatione damnatum, pari tenore; quoniam ſola Sedes Apoſtolica non conſenſit, abſolvit, potiuſque qui illic receptus fuerat, Dioſcorum ſecundæ Sedis Præſulem ſua auctoritate damnavit, & impiam Synodum non conſentiendo ſola ſubmovit, ac pro veritate, ut Chalcedonenſis Synodus fieret, ſola decrevit, in qua Pontificibus innumeris, qui latrocinio corruerant Epheſino, veniam poſcentibus ſola conceſſit, & in ſua perfidia permanentes nihilominus ſua auctoritate proſtravit, quam Congregatio, quæ illic pro reparanda veritate congregata fuerat, eſt ſecuta. Quoniam ſicut id, quod primò Sedes non probaverat, conſtare non potuit, ſic quod illa cenſuit judicandum, Eccleſia ſuſcepit. Hæc fuit perpetuo Orbis, & Eccleſiarum illarum fiducia, conſuetudo, ac praxis, ad omnia retractanda, & finienda, & ad totum docendum Orbem, minimè requiri Generale Concilium, ſed definitivum Romanæ Sedis ſufficere judicium, ut omnis dubietatis ſcrupulus tollatur. Dignum namque eſt, ibi reſarciri damna fidei, ubi non poteſt fides ſentire defectum; ab eo judicium accipere, qui caput eſt Eccleſiæ, cui *Chriſtus* Eccleſiam commiſit, & cujus fidei incumbunt univerſi fideles.

15 Fulget prætereà eadem praxis in Catholiciſſima Galliarum Eccleſia, cujus intemeratam fidem, & Sedis Apoſtolicæ obſequium commendat *Joannes* Pontifex in Epiſtola ad *Stephanum* Pariſienſem Epiſcopum, dicens: *Relatio nimis implacida noſtrum nuper turbavit auditum, quòd Pariſiis, ubi fons vivus ſapientiæ ſalutaris abundanter hucuſque ſcaturiit, ſuos viros limpidiſſimos fidem patefacientes Catholicam uſque ad terminos Orbis diffundens, quidam errores in præjudicium ejuſdem fidei de novo pullulaſſe dicuntur. Volumus itaque, tibique auctoritate præſentium diſtrictè præcipiendo mandamus, quatenus diligenter facias inſpici, vel inquiri à quibus perſonis, & in quibus locis errores hujuſmodi dicti ſunt, & ſcripti.* Primus ergo hujus Romanæ appellationis in Gallia teſtis, & aſſertor ſit S. *Leo* Epiſtolâ ad Viennenſis Provinciæ Epiſcopos dicens: *Nobiſcum fraternitas veſtra recognoſcat Apoſtolicam Sedem, pro ſui reverentia, à veſtræ etiam Provinciæ Sacerdotibus, innumeris relationibus eſſe conſultam, & per diverſarum, quemadmodum vetus conſuetudo poſcebat, appellationem cauſarum, aut retractata, aut confirmata fuiſſe judicia. Et hunc tramitem, ſemper inter Majores noſtros, & benè tentum, & ſalubriter cuſtoditum, Hilarius Eccleſiarum ſtatum, & concordiam Sacerdotum novis præſumptionibus turbaturus exceſſit: ipſius quoque Beatiſſimi Petri reverentiam verbis arrogantioribus minuendo, cui paſcendarum ovium cura ſpecialius mandata eſt.* En quomodò agnoſcit in Gallia pleniſſimam definiendæ, ac retractandæ aliorum ſententiæ Summi Pontificis auctoritatem, quorum innumera ſunt appellationum exempla juxta perpetuam Galliarum Eccleſiæ praxim, & quòd appellationis proſequendæ auctoritas ſit immediatè à *Chriſto* Summo Pontifici attributa, cui paſcendarum ovium mandavit ſpecialius curam. Sed rem variis excm-

exemplis, & incorruptis teſtibus confirmemus. Appellavit ad Sedem Apoſtolicam *Rotardus* Epiſcopus, ut conſtat ex cap. *Arguta* cauſ. 2. q. 6. ubi *Nicolaus* Papa in Remenſem Archiepiſcopum invehitur, qui eum appellantem Apoſtolicam Sedem damnare auſus eſt, ita dicens: *Arguta ſapientia tua (utinam in bono) accepto fomite judicii materiam depoſitionis adverſus Rotardum aſſumpſit, & ab itinere Apoſtolicæ Sedis removit, & continuatim Apoſtolicam Sedem appellantem damnavit, & carcerali cuſtodiæ mancipavit.* Et infrà: *Privilegia tamen Apoſtolicæ Sedis vos oblivioni tradere nullo modo debuiſſetis, quibus venerandi Canones judicia totius Eccleſiæ ad hanc deferri jubent.* Et infrà: *Hoc quippè nos in Rotardo idcirco noveritis operatos, ut privilegia Sedis Apoſtolicæ, quæ malè à vobis violata eſſe videbantur, auctoritate Apoſtolica, & Canonica Patrum deliberatione priſtino tandem ingenio, & proprio decorentur honore.* Hunc tramitem, ſemper inter majores, & benè tentum, & ſalubriter cuſtoditum ſecutus eſt *Maximinus* Treverenſium Antiſtes, qui Sancto Pontifici *Julio* ſuaſit, ut in Sanctum *Athanaſium*, alioſque Orientales ad ipſum appellantes, plenâ ſuæ Sedis auctoritate in ipſos uteretur. Provocavit ad Sedem Apoſtolicam S. *Britius* Turonenſis Epiſcopus, ut teſtatur Sanctus *Gregorius* Turonenſis Epiſcopus in Francorum Hiſtoria lib. 2. cap. 1. Appellarunt Sedem Apoſtolicam *Heros*, & *Lazarus* Gallicani Epiſcopi, ut conſtat ex Litteris *Zoſimi* ad Africanos Epiſcopos. Accurrit Romam *Abaelardus* à Concilio *Senonenſi* ad *Innocentium* Papam, ut conſtat ex Epiſtola 189. ad eumdem. D. *Bernardi* inter fragmenta *Nicolai* Pontificis legitur Epiſtola ad *Herardum* Turonenſem Epiſcopum, quâ *Chriſtophorum* ad ſe appellantem declarat innoxium. In Epiſtola ad Sueſſionenſem Synodum affirmat idem Pontifex, Rhemenſes à degradato Epiſcopo *Ebbone* ordinatos Clericos, non ad ſe ſolùm, ſed etiam ad ſuos Anteceſſores *Leonem* IV. ac *Benedictum* III. appellaſſe. Provocavit & *Honoratus* ad Sedem Apoſtolicam, de cujus appellatione agit S. *Gregorius* Epiſt. 14. 15. 16. & 17. Et tandem Epiſt. 8. ad *Michaëlem Auguſtum* affirmat, ex omni terrarum Orbe plura milliaria hominum Sedem Apoſtolicam accurrere. Sic ſemper Gallicana Eccleſia fuit, uti Religione fervens, ita & Sedis Apoſtolicæ obſervantiſſima.

16. Hoc evidenter inſuper evincitur, & pleniſſimè elucet, ſi & plura alia colluſtrentur ejuſdem Galliæ documenta, maximè illius Regum, qui pro amplitudine, & auctoritate Sedis Apoſtolicæ decertarunt; præcipientes, cauſas fidei ad Sedem Apoſtolicam tranſmitti, cujus peremptorio denique terminarentur judicio. Aderit primus *Philippus Pulcher*, qui anno 1310. ad *Clementem V.* ſcripſit: *Abſit à Regia perennitate, in quæſtione fidei quidquam, quod veſtra ſanctitas, maximè Sacro approbante Concilio, deciderit, in aliquod, unquam dubium revocare*: quod adverbium *maximè*, eſt adverbium aſſentientis, & conſentientis rebus à Papa definitis, licèt præcipuè ipſo accedente, & approbante Concilio. Concinit per omnia *Carolo Magno*, qui in Epiſtolâ ad *Elipandum* hanc Sedis Apoſtolicæ auctoritatem venera-

tur,

tur, dicens: *Ad Beatiſſimum Apoſtolicæ Sedis Pontificem de hac nova lintentione ter, quaterque direximus miſſos, ſcire cupientes, quid Sancta Romana Eccleſia Apoſtolicis edocta traditionibus de hac reſpondere voluiſſet inquiſitione.... Poſt hanc verò correptionem, ſive admonitionem Apoſtolicæ auctoritatis, ſi non reſipiſcitis ab errore veſtro, ſcitote, omnino vos pro Hæreticis haberi*: quia nefas credidit, non obſequi Summo Pontifici, & alibi veritatem quærere, dum hæreſis ab ipſo damnatur. *Caroli* obedientiam commendat *Hadrianus* ad Epiſcopos Galliæ, & Hiſpaniæ dicens: *Quoniam ferventi ſuccenſus zelo fidei Carolus Magnus, ea, quæ contraria orthodoxæ fidei Hiſpaniarum de confiniis allata ſibi perſenſit, noſtris curavit ſumma pernicitate obtutibus præſentari: B. Petri amore feliciter obſtrictus, non renuit illi honorem debitum exhibere &c. Ex auctoritate Sedis Apoſtolicæ, pro cauſa ſiquidem orthodoxæ fidei, æquum, ratumque duximus reſpondendum: eos ni reſipiſcant, definit, à gremio Eccleſiæ alienos, & ultrici cum ſequacibus ſuis vindicta plectendos*. Sic in memoriam *D. Petri* honoravit Gallia Sanctam Romanam, & Apoſtolicam Sedem, ut quæ omnibus Populis eſt Religionis Mater, ipſi etiam eſſet Magiſtra veritatis. Sed quò priſca tempora altiùs revolvuntur, eò ſæpiùs, clariùs, validiùſque id confirmatur. Etenim rogatus Imperator *Valentinianus* à Summo Pontifice *Leone*, ut ipſum ejus Regiâ adjuvaret auctoritate contra contumacem *Hilarii* in Sedem Apoſtolicam, & avitam Gallicanæ Eccleſiæ praxim, inobedientiam; legem tulit Imperator, aſſerens, hunc fuiſſe morem, & praxim Gallicanæ Eccleſiæ, dicens: *Hæc cum hactenus inviolabiliter fuerint cuſtodita, Hilarius contumaci auſu inclita quædam præſumenda tentavit. Nec id Gallicanis Epiſcopis contra veterem conſuetudinem liceat*. Quam veterem conſuetudinem ſequentibus verbis profitetur. *Et erat quidem ipſa Papalis ſententia per Gallias etiam ſine Imperiali ſanctione valitura. Quid enim tanti Pontificis auctoritati in Eccleſias non liceret? Sed noſtram quoque præceptionem hæc ratio provocavit, ne ulterius Hilario, nec cuiquam alteri liceat præceptis Romani Antiſtitis obviare*. En qualis erat temporibus illis decretorum Summi Pontificis obſervantia. Nulla ad futurum Concilium appellationis umbra; in omnibus erat perfecta obedientia. Quarè & Imperator *Honorius* inobedientes, Sede Apoſtolicâ damnatos, perpetuo anathemate devinctos declaravit, ut teſtatur *Poſſidius* in vita *S. Auguſtini* cap. 18. dicens: *Hoc tale de illis Eccleſiæ Dei Catholicæ prolatum judicium, etiam piiſſimus Imperator Honorius, ſui eos legibus damnatos, inter Hæreticos haberi debere, conſtituit*. Id ipſum clamat, & confitetur *Juſtinianus* Imperator in Epiſtola ad *Joannem* Papam ſcripta anno Domini 533. his verbis: *Reddentes honorem Apoſtolicæ Sedi, & veſtræ ſanctitati: quod ſemper nobis in voto fuit, & eſt (ut decet Patrem) honorantes veſtram Beatitudinem, omnia, quæ ad Eccleſiarum ſtatum pertinent, feſtinavimus ad notitiam deferre veſtræ Sanctitatis, quoniam ſemper nobis fuit magnum ſtudium, unitatem veſtræ Apoſtolicæ Sedis, & ſtatum San-*

Sanctarum Dei Eccleſiarum cuſtodire; quæ hactenus obtinet, & incommotè permanet, nulla intercedente contrarietate. Itaque omnes Sacerdotes univerſi Orientalis tractus & ſubjicere, & unire Sedi veſtræ Sanctitatis properavimus. In præſenti ergo, quæ commota ſunt, quamvis manifeſta, & indubitata ſint, & ſecundùm Apoſtolicæ veſtræ Sedis doctrinam ab omnibus ſemper Sacerdotibus firmè cuſtodita, & prædicata, neceſſarium duximus, ut ad notitiam veſtræ Sanctitatis perveniant. Nec enim patimur quidquam, quod ad Eccleſiarum ſtatum pertinet, quamvis manifeſtum, & indubitatum ſit, quod movetur, ut non etiam innoteſcat Sanctitati, quæ caput eſt omnium Sanctarum Eccleſiarum. Per omnia enim (ut dictum eſt) properamus, honorem, & auctoritatem creſcere veſtræ Sedis. En qualem ſummam profligandæ hæreſeos, atque univerſalem definiendi auctoritatem abſque generali Synodo in Summo Pontifice agnoſcit piiſſimus Imperator: cui reſpondit Summus Pontifex.

17. *Inter claras ſapientiæ, ac manſuetudinis veſtræ laudes, Chriſtianiſſime Principum, puriore luce tanquam aliquod ſidus irradiat, quòd amore fidei, quòd charitatis ſtudio, edocti Eccleſiaſticis Diſciplinis, Romanæ Sedis reverentiam conſervatis, & ei cuncta ſubjicitis, & ad ejus deducitis unitatem, ad cujus auctorem, hoc eſt, Apoſtolorum primum, Domino loquente præceptum eſt, paſce oves meas, quam eſſe verè omnium Eccleſiarum caput, & Patrum regulæ & Principum ſtatuta declarant, & pietatis veſtræ reverendiſſimi teſtantur affatus. Patet igitur, in vobis impletum fore, quod Scripturæ loquuntur: per me Reges regnant, & potentes ſcribunt juſtitiam. Nihil eſt enim, quod lumine clariore præfulgeat, quàm recta fides in Principe: nihil eſt, quod ita nequeat occaſui ſubjacere, quàm vera Religio: nam cum Auctorem vitæ, vel luminis utraque reſpiciant, rectè & tenebras reſpuunt, & neſciunt ſubjacere defectui. Quamobrem, glorioſiſſime Principum, votis omnibus exorabitur divina potentia, ut pietatem veſtram in hoc ardore fidei, in hac devotione mentis, in hoc integræ Religionis ſtudio ſine defectu ſui in longiora tempora conſervet. Hoc enim, & Sanctis credimus Eccleſiis expedire: ſcriptum eſt enim, labiis regit Rex: & iterum cor Regis in manu Dei eſt, & ubi voluerit, inclinabit illud: hoc eſt enim quod veſtrum firmat Imperium, hoc quod veſtra Regna conſervat....* Et infrà: *Liquet igitur, Imperator glorioſiſſime, ut lectionis tenor, & legatorum veſtrorum relatio patefecit, vos Apoſtolicis eruditionibus ſtudere: cum de Religionis Catholicæ fide ea ſapitis, ea ſcripſiſtis, ea protuliſtis, ea populis fidelibus publicaſtis, quæ (ſicut diximus) & Sedis Apoſtolicæ doctrina, & SS. PP. veneranda decernit auctoritas, & nos confirmamus in omnibus. Opportunum eſt ergo voce proclamare prophetica: Tibi abundet Cœlum deſuper, & effundant montes jucunditatem, & colles lætitia lætabuntur.* Inſuper ibi refractarios Apoſtolicis decretis deſcribit Summus Pontifex. *Soli etenim profeſſionibus noſtris adverſantur, de quibus divina Scriptura loquitur, dicens: Poſuerunt mendacium ſpem ſuam, & mendacio oper-*

operti ſperaverunt: & iterum, qui ſecundùm Prophetam dicunt Domino: Recede à nobis; vias tuas ſcire nolumus, propter quod Salomon dicit per ſemitas propriæ culturæ erraverunt, colligunt autem manibus infructuoſa. Hæc eſt igitur vera veſtra fides, hæc certa Religio; hoc beatæ recordationis (ut diximus) Patres omnes, Præſulesque Romanæ Eccleſiæ, quos in omnibus ſequimur, hoc Sedes Apoſtolica prædicavit hactenus, & inconcuſsè cuſtodivit: huic confeſſioni, huic fidei quiſquis contradictor extiterit, alienum ſeipſum à Sancta Communione, alienum ab Eccleſia judicabit eſſe Catholica. En *Juſtinianus* auctoritatis Sedis Apoſtolicæ vindex, pravas, & falſas doctrinas, & quod his aditum, cauſam, occaſionemque aperire poſſet, ejus auctoritate ſolâ, omni ſtudio, omni conatu avertere ſtudens. Etiam *Conſtantinus* fuit hujus Apoſtolici juris acerrimus vindex. Donatiſtas ad ſe provocantes remiſit ad Papam *Melchiadem*; lectiſque eorum appellationis litteris, pleno ore reſpondit: *Petitis à me in ſæculo judicium, cum ego ipſe Chriſti judicium expectem.* Irâ excanduit Imperatoris *Conſtantini* pietas, propter Donatiſtarum appellationem, & exclamavit: *O rabida furoris audacia, ſicut in cauſis Gentilium fieri ſolet, appellationem interpoſuerunt*; ut refert *Optatus Milevit.* lib. 1. Ita piiſſimi Imperatores Eccleſiæ fidem cuſtodire, diſciplinam diligere, Canones venerari, ſe Sacerdotalibus cauſis non immiſcere, & ad peſtiferæ hæreſeos debellationem ad Sedem Apoſtolicam remittere ſtuduerunt, liberum ei obortæ altercationis remittentes judicium; ut à quibus proficiſcuntur inſtitutæ doctrinæ, ab eiſdem diſcordis eruditionis repugnantia ſolveretur. Quibus ſatis evidenter conſtare videtur, qualis fuerit illorum temporum praxis, & quòd nuſquam in illis temporibus, nec ſpes, nec ſuſpicio invocandi Generale Concilium, nec interponendæ ex animo contumaciæ fuerit.

18. Luculentum in eam adhuc rem, id eſt, Gallicanæ Eccleſiæ praxim argumentum exhibent ejuſdem Chriſtianiſſimi Regni teſtes alii. Et quidem dubitarenè quiſquam poteſt, quòd M. Fr. *Natalis Alexander* Regni Galliarum doctrinam probè intellexerit, & quòd in id deſudaverit, ut cardinem iſtum tàm difficilis quæſtionis elucidaret? Hic tantus Sorbonæ diſcipulus, & Magiſter fatetur, nulla fuiſſe priſcis temporibus appellationis ad Concilium generale veſtigia; quod hoc penitus ignorabat illorum temporum diſciplina. Ita diſſert. in 3. Sæculum. *Denique ſi res fidei viſa eſt; non fuit neceſſarium univerſæ Eccleſiæ Concilium, ut inexcuſabiles eſſent Africani, & Orientales, qui Hæreticos baptizabant. Siquidem non excuſantur, qui errorem contra fidem à Sede Apoſtolica damnatum pertinaciter propugnant, etiam ante Concilii Oecumenici celebrationem, ut in cauſa Pelagianorum videre eſt, quibus ſpem Concilii generalis ademit Sanctus Auguſtinus.* Ejuſdem opinionis, & ſenſus eſt *Ludovicus Thomaſſinus*, qui ſententiam oppoſitam inauditam in Gallia teſtatur diſſert. 18. in Synodum Romanam anni 532. ubi contra Adverſarios noſtræ ſententiæ inſurgit, dicens: *Suos ergo ipſimet confitentur natales, ſcilicet nuperos, & limites,*

val-

valde anguſtos, ſi Eccleſiaſticæ antiquitatis, & univerſalitatis ratio ineatur. Scholam, non Eccleſiam Pariſinam, aut ut ipſis largiamur, quod ad libitum ſumunt, Gallicanam, non Catholicam: poſt Conſtantienſe demum Concilium, non ante ſenſiſſe ita affirmant, nec ſponte eò, ſed vi quádam delatam, cum non aliter ex Schiſmatis illius peſtiferi laqueis extricari ſe poſſe arbitrarentur: cum ad dubios, vel ſpurios Pontifices fas eſſet eam ſententiam coarctare. Prius autem, vel ipſi non diſſimulant inauditam hanc fuiſſe in Eccleſia Chriſti conflictationem Pontificis, & Concilii, Capitis, & Corporis. Et nè quis in hanc ſententiam perſtare credat Scholam Pariſienſem, ſed potius conſtantiſſimè oppoſitam tueri, luculentiſſimum *Petri Aurelii* adfert teſtimonium, qui p. 1. pag. 249. de libello *Richerii* differens, ſic loquitur: *Quòd Sorbonæ partem maximam, & eam, quæ in facultate dominetur, Richeriano libello aſtipulari faciunt, non judicio loquuntur, ſed odio, & malevolentiæ inſtinctu; cum ex tota rei hujus ab initio ſerie clariſſimè pateat, eam paucis ſemper placuiſſe, præſertim ut in tam numeroſo cætu. Quod ex eo perſpicere licet, quia nullum unquam exiſtit decretum facultatis, quo doctrinæ iſtæ, ſeu expreſsè, ſeu tacitè tribuatur auctoritas, &c. Contra nemo neſcit, Richerium ipſum, ex quo doctrinam ſuam non probari vidit, à conventibus facultatis perpetuò receſſiſſe, ne quempiam offenderet.* Et mox: *Accedit, quod & Richerius ipſe palàm profeſſus eſt, omnes ejus libelli propoſitiones, earumque expoſitiones Sanctæ Sedi Apoſtolicæ, & Eccleſiæ Catholicæ, ac Romanæ judicio ſubjicere, paratumque emendare, quidquid emendandum judicaretur. Hæc ejus declaratio, & olim ab ipſo edita, & nuper apud Eminentiſſimum Richelium Cardinalem Sanctæ Romanæ Eccleſiæ renovata, & extremo ſpiritu, quem catholicè emiſit, apud Confeſſorem confirmata, & ad hoc Illuſtriſſimi Archiepiſcopi Pariſienſis juſſu vulgata, quantùmvis errores vulgare potuit.* Et ad majorem rei confirmationem adducit cenſuram Theologicæ Facultatis Pariſienſis anno 1644. quâ damnantur quædam propoſitiones, in quantùm infallibilitatem Eccleſiæ univerſali in nullo alio ſtatu, quàm in ſolo Concilio Oecumenico congregatæ tribuunt, ut temerariæ, ipſi Eccleſiæ injurioſæ, & hæreticæ. Quam ſanè cenſuram omnium animis inſculpi vellem. Videndi ſunt & alii Doctores Galli, *Mauclerus* Doctor Sorbonicus de Monarchia divina, Eccleſiaſt. & Sæcul. libr. 3. cap. 10. ibi: *Quintum denique*, inquit, *ac poſtremum de præcipuis privilegium illud eſt, de quo hìc quæſtio vertitur, quod ſupra tetigimus, contra quod ridiculæ fiunt à quibuſdam, Schiſmaticorum partes, ſuá partim malitiá, partim imperitiá foventibus, objectiones, nonnullaque ad ſuam confirmandam rebellionem exempla producuntur: quæ à doctiſſimo noſtræ ætatis Theologo viro ſanctiſſimæ vitæ valde eruditè refutata, & exploſa, ſtudioſus Lector videre poterit. Tot ſacris Eccleſiæ Decretis, Canonibusque, veluti Divini Sancti Spiritus oraculis ritè conſideratis, juſtoque ratiocinio, Theologicæque ſapientiæ trutinatis examine, quam juſtè ſpiritualem anathematis gladium, contra provocantes à Pontificis Monar-*

chæ judicio ad futurum Concilium, à Sanctiſſimis Sedis Apoſtolicæ Præſulibus evaginatum fuiſſe credere debemus. Et lib. 4. cap. 4. & 11. *Hæc illa communis ſacræ ſapientiæ Profeſſorum, quæ docetur in Scholis aſſertio, diſceptationum, cauſarumque de Fide curſum, motumque Romani Pontificis in Cathedra Petri ſedentis conſopitum judicio finiri*. Concinit *Andreas Duvallius* de ſuprema Rom. Pontif. in Eccleſ. poteſt. p. 4. q. ultim. ait: *Maneat itaque hoc ratum, & conſtans, omnem à Summo Pontifice ad Concilium, ſive futurum, ſive præſens, appellationem eſſe prorſus illicitam: idque ſive Papa ſit infra, ſive ſupra Concilium, cum rationes allatæ in utraque ſententia concludant. Dices, Principes, & Reſpublicas graviter nonnunquam conqueri, ſe à Pontificibus graves injurias pati, nullumque ad has depellendas, efficacius remedium eſſe præter provocationem ad Concilium generale. Reſpondeo, non licere propterea ad Concilium provocare*. Etiam *Honoratus Tournely* Sacræ Facultatis Pariſienſis Doctor, Socius Sorbonicus, Regius, & emeritus Profeſſor, Sacroſanctæ Cappellæ Regii Palatii Pariſienſis Canonicus, ejuſdemque Facultatis Syndicus tract. de grat. art. 1. q. 3. *Et verò cum æqualis ſit Eccleſiæ, ſeu diſperſæ, ſeu in Concilio coactæ infallibilis auctoritas, par & æqualis debetur ejus definitioni mentis obedientia. Neceſſe verò eſt vigere ſemper, ac ſubſiſtere in Eccleſia Tribunal certum, ac vivam quamdam regulam, qua enatæ circa Religionem controverſiæ finiantur, ac terminentur: aliàs, quò amabo, res fidei tandem reciderent, ſi expectanda foret Concilii plenarii fortè tam longè diſſita, tam operoſa, & moleſta Congregatio? Quæ enim interim foret vivens, ac ſpirans regula fidei? Quis controverſiarum finis? Nullus. Unicuique laxaretur, quidquid vellet, ſentiendi licentia: quanta inde in Eccleſia Chriſti confuſio, perturbatio quanta? Maymbourg* in tractatu hiſtorico de prærogativis Eccleſiæ Romanæ. *Charlas* de libert. Eccleſiæ Gallicanæ tom. 1. lib. 4. cap. 6. tom. 2. lib. 8. cap. 14. tom. 3. in obſervat. ad Epiſt. Epiſcopi Tornacenſis. Liber Gallico idiomate impreſſus anno 1719. *Monumentum, ſeu memoria contra appellationem à Bulla Unigenitus ad futurum Concilium interpoſitam anno* 1717. Sed piis, ſapientibus, & prudentibus hoc poteſt, & debet ſufficere, ut agnoſcant hanc eſſe antiquam, & perennem Galliæ, & Eccleſiæ Catholicæ fidem, non alio, quàm Romani Pontificis momento, & pondere res fidei definiri, ipſiuſque magiſterio ligandi, ſolvendique in Cœlo, & in Terra poteſtatem, dono *Chriſti* inviolabili, incumbere: nec ex hoc evelli libertatem Eccleſiæ Gallicanæ, ut teſtatur *Petrus de Marca* de concord. Sacerd. & imper. ſeu de libert. Eccl. Gallic. lib. 1. cap. 2. his verbis: *Primum eſt, ut Eccleſiæ Gallicanæ libertatem eo præcipuè fundamento niti, ut ſupremam Apoſtolicæ Sedis auctoritatem & profiteatur, & omnibus officiis colat: etenim cum Eccleſia Gallicana inter præcipua, & illuſtriora Eccleſiæ univerſalis membra cenſeatur, totius verò corporis caput in Eccleſia Romana ſit conſtitutum; fieri non poteſt, ut veræ Eccleſiæ libertatibus fruatur, niſi capitis hujus communioni inſerta ſit; retineri autem illa communio*

non

non poteſt, niſi officiis illis caput excolatur, quæ Principatui Apoſtolicæ Sedis nemo ſanus unquam negaverit: dicendum itaque Gallos ab ipſis Eccleſiæ primordiis uſque ad noſtram ætatem, & communionis Eccleſiaſticæ originem in Cathedra Petri conſtituiſſe, & ſupremam Eccleſiæ auctoritatem huic Sedi collatam ſemper coluiſſe: quibus ſatis conſtat nihil contra Regis, Gallicique Regni jura, aut receptos in Gallia Canones ex infallibilitate Summi Pontificis oriri.

19. Alterum ejuſdem veritatis deſumitur fundamentum ex eo, quòd Hæreſes multæ ſolâ Summi Pontificis auctoritate, nullo generali Concilio ſint invictè profligatæ. Etenim Sancta Apoſtolica Sedes ſanctæ fidei veritatis munita armis, & à Divino fonte lucis, & clariſſimo origine bonitatis ſalutaribus perpetuò ſatiata fluentis; & horrendis, atrocibuſque hæreſum obſiſtit monſtris, & mellif lua veritatis Catholicæ pocula ad omnium ſalutem omnibus per Orbem miniſtrat. Etenim quas non à primis temporibus uſque ad noſtra tempora, Summorum Pontificum judiciò, & non judiciali Concilii generalis auctoritate, confixas, ac profligatas legimus hæreſes? Fidem faciunt tot hiſtoriæ Eccleſiaſticæ monumenta, quòd dum nova fuit hæreſis, judicanda, ac definienda fuit à Sede Apoſtolica. Origeniſtas damnavit *Anaſtaſius*, ut conſtat ex Epiſt. 3. ad *Joannem Hieroſolymitanum*, & fidem facit D. *Hieronymus* in Epiſt. ad *Pammachium*, & in Apolog. adverſ. *Ruffinum*. Quartodecimani pronuntiati ſunt Hæretici ſine Concilio generali à *Victore* Pontifice, ut affirmat *Euſebius* lib.5. cap.2. & 3. Jovinianiſtarum hæreſis extirpata fuit à *Syricio* Pontifice Maximo. Proſtrati fuerunt Priſcillianiſtæ decreto *Leonis* Papæ I., ut conſtat ex Synodo Bracarenſi prima, in qua hæc *Lucretius* Metropolita Braccarenſis teſtatur: *Eò tempore, quò in his Regionibus nefandiſſima Priſcillianæ Sectæ venena ſerpebant B. Papa Urbis Romanæ Leo, qui quadrageſimus ferè exiſtit Apoſtoli Petri Succeſſor, per Turibium Notarium Sedis ſuæ, ad Synodum Galliciæ contra impiam Priſcilliani Sectam ſcripta ſua direxit. Cujus etiam præcepto Carthaginenſes, & Tarraconenſes Epiſcopi, Luſitani quoque, & Bethici, facto inter ſe Conciliò, regulam fidei contra Priſcillianam hæreſim cum aliquibus Capitulis conſcribentes, ad Baleonium, tunc hujus Bracharenſis Eccleſiæ Præſulem, direxerunt*. Anabaptiſmum ab Afris inductum proſcripſit *Stephanus* Papa. Ita S. *Auguſtinus* lib.3. de Bapt.cap.23. Fulminibus *Petri* disjecta Macedonianorum inſana, & hæretica deliramenta à S. *Damaſo* fuère. *Eutychen* damnavit Magnus *Leo*, ut conſtat ex ejus Epiſtola ad S. *Flavianum*: *Accepimus libellum Eutychetis Presbyteri, qui ſe queritur immeritò communione privatum*. Monothelitarum hæreſi obſtitit Sedes Apoſtolica; quæ ſicut Ectheſis *Heraclii* proſcripta fuit à *Severino* Papa, teſte *Baronio* ad annum 639. necnon & *Gilberti Porretani* ab *Eugenio* III. *Neſtorii* Exegeſes, atque Epiſtolas, & tradita in ipſis dogmata definitivè damnavit S. *Cæleſtinus*, ut ſcripſit *Avitus* Viennenſis Epiſcopus ad *Hormiſdam* Papam: *Eutychetis igitur, Neſtoriique damnatio, quos jam dudum per Beatiſſimos Prædeceſſores Sanctæ Sedis veſtræ calcavit*

auctoritas, ad notitiam jam pridem noſtram, Apoſtolicæ ad nos diligentiæ proviſione perlata eſt. Macedonianos, Arrianos, & Iconomachos à Sede Apoſtolica damnatos fuiſſe nemo niſi rerum Eccleſiæ ignarus ambiguit. *Apollinaris* hæreſis damnata fuit per *Damaſum* Papam, ut conſtat ex Epiſtola *Joannis* Patriarchæ Antioch. ad *Rufum* Archiepiſcopum Theſſalonicenſem, quæ legitur in 3. p. *Epheſini* Concilii. *Beatiſſimus Damaſus Apollinarium, Vitalem, ac Timotheum hæreticos gradu movit.* Hæreſim *Berengarii* damnavit *Leo* IX. Damnata & fuit hæreſis *Petri Abaëlardi* ab *Innoc.* II. Animas plenè purgatas illicò videre Deum, non expectatô die Judicii, *Benedictus* XII. abſque generali Concilio, ut fide certum declaravit. Adversùs *Pelagium* ſtetit *Innocentius* I., & huic Sancto Pontifici talis profligatæ hæreſeos laudem adſignat *Gennadius* in Cathalogo Virorum illuſtrium: *Innocentius Urbis Romæ Epiſcopus ſcripſit decretum Occidentalium, & Orientalium Eccleſiarum adversùs Pelagianos datum: quod poſtea Succeſſor ejus Zoſimus latiùs promulgavit.*

20. Sed quid priſca tempora altiùs revolvuntur? Dum noſtris temporibus, ubi novæ exortæ ſunt hæreſes, ſemper ad Papam factus eſt recurſus, ut ipſe potiſſimùm adversùs novum dogma conſurgat, & introductores pravitatis dignô anathematis jaculô confodiat. Definivit *Syxtus* IV. contra *Petrum Oxomenſem*: *Pius* V., & *Gregorius* VIII. contra *Michaëlem Bajum*. Damnavit *Innocentius* X. quinque celeberrimas *Janſenii* propoſitiones, & eas hæreticas declaravit, & anathemate inuſſit; & ejus Conſtitutio fuit ab *Alexandro* Papa VIII. confirmata Conſtitutione, *Ad ſanctam*, ſub die decimaſexta menſis Octobris 1656. *Innocentius* XI. ſub die 3. Septembris 1687. damnavit ſuâ Conſtitutione, *Ad abolendam*, 68. propoſitiones *Michaëlis de Molinos*; & nonnullas earum hæreticas declaravit. *Alexander* Papa VIII. ſub die 24. Auguſti anno 1690. duas damnavit propoſitiones, quarum alteram declaravit hæreticam. *Innocentius* Papa XII. ſuô ſpeciali Brevi, datô ſub die 13. Martii anno 1699. damnavit 23. propoſitiones contentas in libro, Pariſiis anno 1697. impreſſo, cui titulus: *Explication des Maximes des Saints ſur la vie interieure*, eas declarando temerarias, ſcandaloſas, malè ſonantes, piarum aurium offenſivas, in praxi pernicioſas.

21. Huic ſemper infallibili innixus auctoritati ſtetit Orbis univerſus, ut elegantiſſimè ſcripſit noſter eruditus Hiſpanus *Melchior Cano* de locis Theologicis lib. 6. cap. 7. *Ad Romanam porrò Sedem Epiſcopos Eccleſiarum in cauſis quibuſcumque graviſſimis provocare, ab illius ore fideles fidei ſemper oracula petiiſſe, illius judicium Catholicos omnes in Religionis controverſiis expectaſſe, illius denique & vim, & auctoritatem ſacra omnia efflagitaſſe Concilia, adeo certum, & manifeſtum eſt, ut ſim ego ineptus, ſi velim oſtendere. Quibus ex rebus, quoniam negari non poſſunt, conflatur, & efficitur id, quod quærimus argumentum, quô ex multis, magniſque haud facilè quis dixerit aliud, aut evidentius, aut certius. Si enim legum Chriſti interpres nullus ſanior eſt, quàm perpetuus Eccleſiæ uſus; Eccleſia verò in fidei, religioniſque*

quæ-

quæſtione, ac cæteris graviſſimis controverſiis non ad Antiochenum, Alexandrinum, Conſtantinopolitanum, Epheſinum, Mediolanenſem, Pariſienſem, Colonienſem, Toletanum, aut Bracharenſem Epiſcopos, ſed ad Romanum omni ſemper ætate recurrit: quis dubitet, hunc eſſe, quem, ut Succeſſorem Petri, ita quoque doctrinæ Apoſtolicæ magiſtrum, quæſtionumque de fide judicem habemus? Nam ſi aliquem ejuſmodi poſt Petrum, Eccleſia inſtituenda, atque in veritate continenda reliquit Chriſtus, nimirùm aut hic eſt, aut nullus eſt: quippè cùm de aliarum Eccleſiarum Epiſcopis nulla quæſtio ſit, quin non fuerint locô Petri, univerſalis Eccleſiæ Doctores, Paſtoreſque à Deo dati. Romanus igitur Epiſcopus, Eccleſiæ uſu interpretante, ille eſt, cui Dominus in Petro ait, ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, &, tibi dabo claves Regni Cælorum; & quodcumque ſolveris, &c. Ac rurſum: Paſce oves meas: Et iterum: Ego rogavi pro te, ut non deficiat fides tua, & tu confirma fratres tuos. Quid? Quod ipsô etiam rerum experimentô comperimus, Chriſti de Petro, & Succeſſoribus vaticinia in Eccleſia Romana manifeſtiùs impleri? Hanc enim conſtat, fixam, & immobilem, orbe etiam totô omni illam machinarum genere quatiente, in fide, & auctoritate Petri permanſiſſe. Non minùs disertè Scriptores Galli, & Canonum, & morum, & dogmatum Patriæ amantiſſimi. *Hugo de Sancto Victore* de *Sacram.* lib. 3. cap. 43. *Papa dicitur, quia Pater Patrum: Univerſalis dicitur, quia univerſæ præeſt Eccleſiæ. Hic quoque Apoſtolicus appellatur, quia Principis Apoſtolorum vice fungitur. Ejus officium eſt, &c. Canones etiam pro tempore ad utilitatem Eccleſiæ promulgare, vel immutare, &c. Totam Eccleſiam vice Chriſti gubernare. Itaque Papa vicem, & locum Chriſti tenet, Epiſcopi Apoſtolorum. Petrus Bleſenſis* Epiſt. 99. *Ad Urbanum Papam; Domus Dei, quæ in lapide adjutorii ſuper fundamentum Apoſtolicum ſtabilita eſt, à Petro, & Succeſſoribus ejus formam ſemper eruditionis, & ſtatum incolumitatis accepit. Quod enim ſtipiti rami, quod Capiti membra, quod radii Soli, quod Fonti rivuli, hoc Apoſtolicæ Sedis eminentiæ debent Eccleſiæ omnes, quas ubique terrarum Religio fundavit. Petrus Cellenſis* lib. 6. Epiſt. ultim. *Eſt auro locus, in quo conflatur, & habet argentum venarum ſuarum principia, Sedem Petri, & Curiam Romanam, quæ claves Cæli principaliter tenet. Hæc Sedes Petri, id eſt, petra, in qua Moyſes reſidet, videlicet Lex Dei immaculata, convertens animas, fragoſa quæque Hæreticorum Conciliabula elidit, atque allidit, profanas vocum novitates reſecat, & reſcindit, ſuperſtua confodit, & jugulat, hiantia, & eclyptica complet, & illuſtrat.*

22. Sed inter tot eruditiſſimos Galliæ Theologos addamus *Petrum de Marca* Ordinarium Sacri Conciſtorii Conſiliarium, & in ſupremo Navarræ Senatu Præſidem; ſic ille lib. de libertatibus Eccleſiæ Gallicanæ, ſive de concordia Sacerdotii, & Imperii: *Confutatur communis opinio, quæ docet, præcipuam libertatum regulam hanc eſſe, ut Concilium Oecumenicum ſuperiùs Romano Pontifice dicatur. Quamvis hæc ſit Scholæ Gallicanæ ſententia, non eſt una ex libertatibus Gallicanis.*

In foro perindè eſt, ſi Summus Pontifex æquó, vel ſuperiori jure cum Conciliis utatur. Ubi id tantùm expenditur, an nova reſcripta noceant Eccleſiæ Gallicanæ. Lib. 4. cap. 7. in Synopſi. Et mox: *Solet à pleriſque pragmaticis hoc ferè præcipuum conſtitui libertatis Gallicanæ theorema, Concilium Oecumenicum ſuperiùs eſſe Summo Pontifici: unde ſequatur, nihil à Sedis Apoſtolicæ Præſulibus tentari poſſe, quod Synodorum generalium definitionibus adverſetur, &c. Attamen ſi cum bona Magiſtrorum venia, id quod ſentio, liberè profiteri liceat, exiſtimo libertates Eccleſiæ Gallicanæ hoc axiomate non omninò niti. Qui Romani Pontificis odium in has libertates concitant, id præcipuè urgent, eas aliâ ratione conſtare non poſſe, quàm Apoſtolicæ Sedis dignitate in eo maximè imminuta, quòd Pontifex Concilii generalis auctoritati ſubjiciatur.* Et cap. 17. n. 4. *Primus omnium, qui appellatione uſus eſt ad futurum Concilium, prodit ſeſe apud Hiſtoricos Fridericus II. Imperator. Qui ad Concilii cognitionem evocatus à Gregorio IX., & ab Innocentio IV. Thaddæum Legatum ad Concilium Lugdunenſe miſit anno 1256. Hic poſt exceptiones Friderici propoſitas, cùm ferendam videret ab Innocentio depoſitionis ſententiam, appellavit pro eo ad Concilium proximè futurum generalius.* Et paulò ſupra: *Perſtrictó obiter diſſidió Bonifacii VIII., & Philippi Pulchri: tunc Guillelmus de Pleſſejano, ut ſe tutum à Bonifacii cenſuris præſtaret, futurum Concilium generale appellavit, & futurum Papam Catholicum, & Sedem Apoſtolicam.* Et mox ait: *Hanc novam rationem in Eccleſiam invectam, ab iis, qui ſe Romanæ Curiæ cenſuris premi exiſtimabant; ſcilicet appellationem à Papæ decreto ad futurum Concilium. Novam dixi, quia nunquam in Eccleſia admiſſa fuit provocatio à Papa ad Concilium: licèt aliquando remedió quódam extraordinarió Sedis Apoſtolicæ judicium in majori Synodo inſtauratum fuerit. Quod illi facilè concedent, quibus perſpecta eſt antiqua diſciplina.* Dilucidiſſima ſunt hæc, ex quibus conſecrata, & trita majorum veſtigiis itinera deſignantur, juxta antiquiſſimam Galliæ praxim. Appellationi locus non erat. Nulla damnatis ſuppetebat ratio, ut Summi Pontificis oraculô reſiſtere poſſent. Principes super S. *Petrum*, & ejus Apoſtolicam Cathedram nihil auſi ſunt conſtituere. Ad perimendas hæreſes ſubindè pullulantes non alio quôpiam utebantur oraculô, niſi Summi Pontificis. Nefas erat dicere, quòd erat in poteſtate hominum ad Concilium provocare. Tantum deferebat Orbis definitionibus Apoſtolicæ Sedis, quas ut regulam indeclinabilem fidei venerabatur. Hìc juvat intexere, quod *Petrus Puteanus* de libert. Eccl. gallic. refert, nomine totius ſupremi Senatus Pariſienſis *Joannes Lozilier* Præſes Claſſis inquiſitoriæ oratione habitâ coram *Ludovico* XI. dixit: *Proteſtatur Curia veſtræ Majeſtati, ſe nulló modó propter quæcumque inferiùs dicenda, excellentiæ, ſanctitati, dignitati, honori, & auctoritati noſtri Sancti Patris Papæ, Sanctæque Sedi derogare; ſed contra ei honorem, reverentiam, & obedientiam, quam omnes boni Fideles Catholici ſupremo Eccleſiæ Paſtori præſtare tenentur: proteſtans inſuper ſi quid dictum factumque à ſe fuerit, quod*

cor-

correctione egeat, illud totum velle ſe omninò Eccleſiæ Sanctæ, Apoſtolicæ, ac Romanæ determinationi ſubmittere; QUÆ ERRARE NON POTEST, *juxta Canon. à recta* 24. *q*.3. Et cùm Canon iſte loquatur de auctoritate Eccleſiæ Romanæ, quæ eſt *mater omnium Eceleſiarum*, de iſta, & non de Eccleſia univerſali loquitur ille.

23. Hæc cùm certiſſima ſint, ad quid inordinatè ab hoc ſupremo, & inappellabili judicio provocare? Maximè contra conſtantem Regni praxim, cujus traditioni non aſſentiuntur appellantes, ſed ſolùm electioni voluntatis, & intelligentiæ ſuæ. Novis vetera ſubvertunt, & nova potiùs condunt, quàm accepta retinent: parùm dixi, accepta perdunt, & religiosè præſumunt. Ecquis enim negare poteſt, quòd Hæreticis zizaniis imminentibus, ſufficiat Apoſtolica Sedes, nunc, & per univerſum tempus ad mendacium convincendum, impietatemque reprimendam, & corrigendam? Numquid totus, jam penè terrarum Orbis per Catholicam Fidem *Chriſto* incorporatus, tam longô ſæculorum tractu ignoravit, erravit, neſcivit, quid credere de Apoſtolicæ Sedis auctoritate deberet? An in his definitionibus proponendis, ut neceſſariò credendis, potuit per tot annos Sedes Apoſtolica falli, & fallere Eccleſiam? Cum qua verax Pater, veritas Filius, & veritatis Spiritus Sanctus perpetuò manſit? *Error namque, cui non reſiſtitur* (ut dixit *Innocentius* diſt. 83. cap. *Error*) *approbatur*: ergo, cùm hoc impoſſibile ſit, evidens eſt, quòd illius definitionibus dogmaticis ad omnibus Catholicis Fidelis, & humilis obedientia exhiberi debeat.

24. Hoc mihi evidentiſſimum eſt. Nam ſi non fideli obſequio, & ut fide certâ amplectenda eſt definitio Summi Pontificis: ergo quod ab ipſis definitum eſt, indifferenter purè nobis traditum eſt. Modò ſic: Quod indifferenter traditum eſt, aut totum ſuſcipi, aut totum rejici poteſt; ſed plura à Sede Apoſtolica definita ſine Concilio generali rejicienda eſſe, non concedent Adverſarii, niſi apertè Hæretici ſint; ergo invictâ hàc ratione cogente totum ab ipſis ſuſcipiendum eſt. Nam dicant, amabò, quô lumine innoteſcere poterit nobis, ubi ſit, aut ubi non ſit definitionibus Eccleſiæ adhibenda fides? Si nobis reponant cum *Duvallio* p.2. qu.2. de infallibilitate Romani Pontificis, quòd, ut aliquod dogma tamquam hæreticum habeatur, *Non eſſe neceſſariam Concilii generalis celebrationem, ſed ſufficere Summi Pontificis condemnationem unà cum acceptatione totius Eccleſiæ per Orbem diffuſæ. Licèt enim Decretum Pontificis, quatenùs ab eo ſolo promanat, de fide non ſit, cùm ejus in decernendo infallibilitas fide Catholicâ minimè conſtet, ut ſupra declaravimus: nihilominùs ſi hæc condemnatio ab univerſali Eccleſia licèt diffuſa, & non coacta in Concilio approbetur, jam nemo citra fidei detrimentum ei poteſt contradicere. Eſt enim de fide, Eccleſiam non tantùm ut congregatam in Oecumenico Concilio, ſed ut diffuſam per orbem errare non poſſe.*

25. Sed abſit, ut conſtitutum à *Chriſto* in terris ordinem, & exquirendæ mentis, ac lucis ipſius, quas nobis reliquit, vias non ſequamur. An Epiſcopis plus fidei adjiciendum eſt, quàm Summo Pontifici, qui

eſt

eſt Epiſcopus Epiſcoporum, Pater Patrum Eccleſiæ, Doctor Chriſtianorum à Deo conſtitutus, & quem Epiſcopi univerſi Orbis, ut ordinarium ſibi Magiſtrum audire debent? Ergo nulla ab Epiſcopis fieri poteſt inquiſitio judicialis veritatis rei definitæ; cùm & ipſimet Epiſcopi fideles, & obſequentes teneantur eſſe; eorumque captivari debeat in obſequium fidei intellectus, ut obſequatur ratio auctoritati; cùm fides ex auditu ſit.

26. Secundò, ab infallibili ſolùm, & majori auctoritate definitivum judicium ſolvi poteſt: ergo cùm inferior Papa ſit quælibet alia univerſorum Epiſcoporum conſenſio, ſitque ſuprema omnium *Petri* Sedes, fidei, & unitatis Eccleſiaſticæ Caput, cujus Præſidi conceſſa eſt poteſtas, & gratia præcipua confirmandi fratres; internam animi fidem, certamque fixam ejus decretis obedientiam adhibere neceſſe eſt, etiamſi non ſint ab Eccleſia diffuſa per Orbem confirmata. Quis namque Doctor ſupra Eccleſiæ Doctorem? Quis audiat eſſe Judicem ſupra Judicem Eccleſiæ à Deo conſtitutum? Quandonam à condito Sæculo auditum eſt, quòd judicium Summi Pontificis auctoritatem habeat à conſenſu Inferiorum; quòd Oves velint paſcere Paſtorem, judicare Judicem, legem dare Legiſlatori? Non ergo ratio eſt in ordine ovium conſtitutis, quæ ſupra ipſos ſunt, quærendi, & ambiendi; ut obliviſcentes proprium ordinem, & membra capitis hujus ſe eſſe minimè cogitantes, legem velint ponere capiti, aut proprio judicio, aut dubiis, imperitiſque forſan cogitantibus improbare, quod auctoritate infallibili eſt definitum.

27. Tertiò. Tantam in Eccleſia obtinet Summus Pontifex poteſtatem, quanta ad unitatem Eccleſiæ conſervandam eſt neceſſaria; ſed ad hanc unitatem retinendam neceſſaria eſt infallibilitas in definiendo independens ab acceptatione Eccleſiæ: ergo de fide eſt, hanc poteſtatem independentem à conſenſu Epiſcoporum eſſe à *Chriſto* ipſi conceſſam. Nam quomodò aliter fides indivulſis ſemper nexibus in omnibus membris conſtricta, & complicata poterit retineri? Non enim jam fides una erit; ſed tot erunt fides, quot voluntates, quot Epiſcoporum verſatilium huc illuc mutationes in ſui dogmatis, vel defenſionem, vel damnationem conſurgentes: tot erunt fides, quot Doctorum in alia, & alia propenſiones, rem definitam pro cujuslibet captu, vel libito intervertententes: ergo cùm fides una ſit, nulla certiſſimè fides erit, ubi tot Epiſcoporum fides poſſunt eſſe, ſi ab ipſorum examine, & aſſenſu auctoritatem accipit definitio Summi Pontificis.

28. Rem clariſſimè explico. Sit, ut modò eſt, per Conſtitutionem *Unigenitus* dogma definitum, cui definitioni aliqui reſiſtant Epiſcopi, reliquis Conſtitutionem ſincerè, ac fideliter amplectentibus. In hac hypotheſi impoſſibilis videtur univerſalis Eccleſiæ conſenſus, non ſolùm Eccleſiæ per Orbem diffuſæ, ſed nec in Concilio Generali congregatæ. Etenim, qui ita apertè refragantur Conſtitutioni, ipſos ſanè ad appellationem movere deberet aliqua (ſaltem judicio eorum, nè temerè, & imprudenter dicantur reſiſtere) perſpicua, clara, & prorſus indubitata ratio, aut ex Scripturis, aut ex Traditione deſumpta, cui immobili-

biliter adhærerent; & vi cujus immobiliter certum, ac ſibi perſuaſum haberent oppoſitum rei definitæ: ergo nuſquam poterunt inter ſe convenire Pontificiæ infallibilitatis aſſertores, ac refragatores. Hac conſequentia eſt evidens; nam primi fidem certam, minimèque ipſis ambiguam habent de infallibilitate Papæ in definiendo, cui etiam immobiliter adhærent: ergo cùm fides inclinet ad reſiſtendum omni contrario ſuo, ut docet Divus *Thomas* 2.2. quæſt. 1. art. 4. ad 3. & quæſt. 2. art. 3. ad 2. & de Merit. quæſt. 14. art. 4. ad 3. & art. 10. ad 1. & art. 11. ad 3. conſtanter, & catholicè reſiſtent refractariis Conſtitutioni: ergo nuſquam ejuſdem fidei vinculo colligati remanere poterunt: & cùm in hoc diſſidio diſſonet utriuſque partis fides, & fides juxta Apoſtolum una ſit, nulla certiſſimè, exiſtente tali diſſidio, ſi vera eſt illorum opinio, fides erit. Quid ergo periculoſius, & miſerabilius, quàm tot tunc fides exiſtere, quot voluntates; quòd fides à Sede Apoſtolica ſcribatur, ut volumus; aut ita, ut volumus intelligatur? Etenim cùm ſecundùm Deum fides una ſit, excidimus ab ea fide, quæ ſola eſt: & dum plures ſunt, fateri eſt neceſſe, ut nulla ſit.

29. Quartò: Fiat Synodus Generalis ad refractariorum inſtantiam, ut conſtet de aſſenſu totius Eccleſiæ. Quid faciendum in illa Synodo, cùm alii ſint refractarii, alii aſſertores auctoritatis Pontificiæ? Vel exiſtimant illi, majorem Epiſcoporum partem aſſentientium Conſtitutioni neceſſariò eſſe requiſitam, ut infallibilis ſit definitio; vel putant aliam minorem partem ipſis ſufficere poſſe, quæ favet ipſis, contradicentibus aliis? Si primum: quô jure, aut quâ veritate Conſtitutioni refragantur modò, cùm à majori Epiſcoporum parte jam ſit humiliter, & obedienter acceptata? Si ſecundum: ergo meliori jure pars major oppoſita ipſis credere poterit, quod eſt acceptatio requiſita ad infallibilitatem definitionis, etiam reſiſtentibus illis; necnon æquiùs judicare poterunt, eſſe injuſtam, & Schiſmaticam illorum reſiſtentiam.

30. Quintò: Nam quæ perſpicua, clara, & indubitata ratio eſſe poterit, quæ ipſos revocet à credendo, quæ Summum Pontificem, & viros eruditiſſimos ad Conſultum hujus neceſſariæ indagationis non revocaret à definiendo? Ex quo ſic interrogo; An ille, qui promiſit fidem non defecturam *Petro*, & confirmandi cæteros dedit facultatem, minùs ſollicitus ſit de mediis, quibus aut de more humano, aut inſpiratione Divina utrumque ſit implendum? Ergo ſi nulla occurrit Pontifici definienti ad oppoſitum ratio, nulla prorſus poteſt eſse fidelibus, etſi Epiſcopis ad denegationem obedientiæ. Quarè meritò dixit Imperator *Marcianus* decreto poſt Concilium *Chalcedonenſe* pronunciato: *Remota eſt de Orthodoxa Chriſtianorum lege contentio. Tandem remedia culpabilis erroris inventa ſunt.... Ceſſet igitur jam profana contentio. Nam verè impius, atque ſacrilegus eſt, qui poſt tot Sacerdotum ſententiam opinioni ſuæ aliquid tractandum reliquit; extremæ quippè dementiæ eſt, in medio, & perſpicuo die commentitium lumen inquirere: qui enim poſt veritatem repertam aliquid ulterius diſcutit, mendacium quærit.*

 31. Et

31. Et tandem in hujus prætenſi juris res fidei examinandi diſcuſſione, aliquod ab ipſis aſſignari debet talis conceſſionis irrefragabile privilegium: quale ergo erit hoc? An huic Pontificio juri ulla ætas, ulla auctoritas derogavit? An revincta antiquorum Canonum vinculis eſt, aut poteſt eſse poteſtas Summo Pontifici à *Chriſto* conceſsa? An privilegium ab Eccleſia conceſsum dici poteſt illud, quod ab Eccleſia concedi nequit; cùm infallibilitatis privilegium ſit proprium, & minimè alteri communicabile? An privilegium, & ſpecialis gratia appellari poteſt diminuta infra Concilium Pontificis dignitas, quæ ſi eſt in aliquo Regno inferior, & in omnibus gentibus inferior eſse debet? An contra poteſtatem Summi Pontificis prævalere poteſt quælibet conſuetudo? Radicitùs eſt evellenda pernicioſa conſuetudo, ut ſcripſit *Nicolaus* Papa *Ignatio* Rhemenſi Archiepiſcopo cap. *Mala* diſt. 8. *Mala autem conſuetudo non minùs, quàm pernicioſa corruptela abjicienda, & vitanda eſt: quæ niſi citiùs radicitus evellatur, in privilegiorum jus ab impiis aſſumitur: & incipiunt prævaricationes, & variæ præſumptiones celerrimè non compreſſæ, pro legibus venerari; & privilegiorum more perpetuo celebrari.* Etenim veritati, & rationi conſuetudo eſt poſtponenda, ut ibidem legitur cap. *Veritate*: *Planè quis dubitet, veritati manifeſtæ conſuetudinem cedere; nam veritati conſuetudo eſt poſtponenda, quantumvis vetuſta, quantumvis vulgata: & uſus, qui veritati eſt contrarius, eſt abolendus.* Quarè contra eos, qui veritate revelatâ, conſuetudini immobiliter adhærent, ſic cap. *Qui contemptâ* pronunciat *Auguſtinus*, in lib. de Baptiſmo parvulorum: *Qui contemptâ veritate præſumit conſuetudinem ſequi, aut circa Fratres invidus eſt, & malignus, quibus veritas revelatur: aut circa Deum ingratus eſt, inſpiratione cujus Eccleſia ejus inſtruitur. Nam Dominus in Evangelio, Ego ſum, inquit, veritas. Non dixit, ego ſum conſuetudo. Itaque veritate manifeſtatâ, cedat conſuetudo veritati. Revelatione igitur factâ veritatis, veritati cedat conſuetudo: quia & Petrus, qui circumcidebat, ceſſit Paulo veritatem prædicanti. Igitur cùm Chriſtus veritas ſit, magis veritatem, quàm conſuetudinem ſequi debemus.* Et cap. *Fruſtra*. *Conſuetudinem nobis objiciunt; quaſi conſuetudo major ſit veritate: aut non ſit in ſpiritualibus ſequendum, quod meliùs à Spiritu Sancto revelatum eſt.* Et cap. *Conſuetudo*. *Conſuetudo ſine veritate vetuſtas erroris eſt: propter quod relictô errore, ſequamur veritatem: quia... veritas valet, & invaleſcit, & vivit in æternum, & obtinet in ſæcula ſæculorum. Ignoſci poteſt ſimpliciter erranti: ſicut de ſe ipſo Paulus Apoſtolus dicit: Qui priùs fui blaſphemus, & perſecutor, & injurioſus: ſed miſericordiam merui, quia ignorans feci. Poſt inſpirationem verò, & revelationem veritatis factam, qui in eo, quod erraverat, perſeverat prudens, & ſciens, jam non in venia ignorantiæ peccat. Præſumptione enim quadam nititur, cum ratione ſuperetur.* Et tandem cap. *finali*: *Si ſolus Chriſtus audiendus eſt, non debemus attendere, quid aliquis ante nos faciendum putaverit: ſed quid priùs, qui ante omnes eſt, Chriſtus prior fecerit: neque enim hominis conſuetudinem ſequi oportet,*

ſed

ſed Dei veritatem : cùm per Eſaiam Prophetam loquatur Deus, & dicat: Sine cauſa colunt me, mandata, & doctrinas hominum docentes. Alieniſſima ſunt hæc omnia ab eorum opinatione, qui pertinaciter reſiſtunt decretis Sedis Apoſtolicæ; qui fidei definitionibus vim ineſſe, à ſolo jactant haberi fidelium conſenſu, & non ab infallibili Sedis auctoritate. Sedis Apoſtolicæ Diſcipuli minimè ſunt, qui hujus ſententiam ſequi ſe nolle apertè profitentur, nec illi, qui ſubtili tectas calliditate verſutias, & ſub Religionis obtentu, ad inobedientiæ diſſimulationem, objectiones opponunt: quod in Monachis Siciliæ lugebat Summus Pontifex *Hormiſdas* his verbis: *Beati Pauli monita non tacentes: Noli verbis contendere, ad nihil enim utile eſt, niſi ad ſubverſionem audientium. Sed quando virus, quod viſcera penetravit, evellitur? Quando corda malè ſibi credula, veritatis obtemperant inſtitutis? Quando induit obedientiæ humilitatem opinionibus ſuis vallata ſuperbia? Quando acquieſcunt paci, contentionum ſtudiis aſſueti ſola certamina amantes, de Religione captare, & mandata negligere? Una pertinacis cura propoſiti, rationi velle imperare, non credere: Contemptores auctoritatum veterum, novarum cupidi quæſtionum; ſolam putantes ſcientiæ rectam viam qualibet conceptam facilitate ſententiam; eò uſque tumoris elati, ut ad arbitrium ſuum totius Orbis putent inclinandum eſſe judicium. Nec in numero Fidelium deputantes ſequaces traditionis paternæ, ſi ſuæ viderint cedere nolle ſententiæ; docti crimina ſerere, obtrectationum venena componere, integrum Eccleſiæ corpus odiſſe...... Et pro obedientia obſtinationem pertinacis amare ſuperbiæ. Non illos potuimus monitis, non manſuetudine, non auctoritate comprimere.*

§. IV.

An provocatio à Summo Pontifice in rebus fidei, & morum ad Concilium Generale ſit practicè probabilis?

32. LIcèt rerum retrogeſtarum monumenta revolventibus, illis tot efficaciſſimis argumentis, quibus probatam dedimus auctoritatem Summi Pontificis, certiſſima debeat eſſe pars negativa, quam, à ſenſu, fide, moribuſque ſuis ferè univerſa confirmat Eccleſia; affirmativæ tamen quidam averſis veſtigiis inſiſtere videntur. Ita *Joannes Gerſonius*: *Si dicatur, quòd poteſt à Papa fieri appellatio ad Concilium Generale, dixerunt olim ante Concilium Generale Piſanum, & Conſtantienſe, quòd hoc nullo modo licebat: & allegant jura pro ſe valdè, ſicut eis videtur, expreſſa. Sed conſtanter nunc aſſeritur, quòd eſt hæreſis damnata per Conſtitutionem Concilii Conſtantienſis.* Sic ille tom. 2. pag. 348. Quod & repetit tom. 1. pag. 127. *Poſuerunt iſti Papalem auctoritatem ſupra Concilium, aut ſaltem non imparem; eſt autem certum apud eos, quòd par in parem non habet imperium. Benedictus autem Deus, qui per hoc Sacroſanctum Conſtantienſe Concilium illu-*

 ſtratum

ſtratum divinæ Legis lumine, dante ad hoc ipſum vexatione præſentis Schiſmatis intellectum, liberavit Eccleſiam ſuam ab hac peſtifera, perniciosiſſimaque doctrina, quâ ſemper manente, perſeveraſſet ſemper Schiſma nutritum ab ea. Id ipſum propugnat *Almainus* lib.de poteſt. Eccleſiæ cap.15. *Concluſio eſt, quam tenent Doctores omnes Pariſienſes, & Galli, quod poteſtas Papæ eſt ſubjecta poteſtati Concilii*. Conſentit eidem ſententiæ *Joannes Major* de auctoritate Eccleſ. *Duo ſunt modi oppoſiti dicendi, quorum unus tenet, Papam eſſe ſupra Concilium Generale. Hunc modum aliqui Cardinalium tenuerunt, & tenent communiter Thomiſtæ, & Romæ, ut aſſeritur, nulli fas eſt oppoſitum tueri. Alium modum ſemper noſtra Univerſitas Pariſina à diebus Concilii Conſtantienſis imitata eſt; ſic, quod in ea, qui prædictam viam tenuerit, in campo cogitur eam revocare*. Et infrà: *Noſtra facultas, à diebus Concilii Conſtantienſis, in qua plures exercitatos habebis Theologos, quam in duobus, vel tribus Regnis, ſic hanc partem fovet, quòd nulli licuit aſſerere oppoſitum probabile*.

33. Sed hæc doctrina, & infelix opinio, quæ ſententiam oppoſitam improbabilem, & Schiſmaticam dicit, eſt deſperatæ mentis reſolutio, præcipitans Auctores ſuos, & aliorum fidelium corda trahens in apertam animarum ſuarum ruinam; quod efficaciſſimè plurimis, maximiſque argumentis demonſtrabimus, non noſtro ſenſu, aut præſumptione, ſed manifeſtiſſimis Eccleſiæ Oraculis, antiquiſſimis, & maximæ auctoritatis Sacris Canonibus, luculentiſſimis Theologorum teſtimoniis, uno ſenſu conſtanter opinionem affirmativam Schiſmaticam, & Hæreticam declarantibus. Mirari etenim ſatis non poſſum, quòd numerus ille Doctorum ſuperexcedens Theologos, qui in duobus, vel tribus Regnis haberi poſſunt, determinatum præbeat illi opinioni aſſenſum, ut illam habeat pro regula ſuæ prudentis operationis. Poterit ſanè minor eſſe aliorum Regnorum Theologorum multitudo, quæ ab Auctore iſto, ut vulgaris turba contemnitur, quia nempè pauciores; at facilis eſt his illa *Auguſtini* reſponſio, quâ uſus eſt Sanctus Doctor contra *Julianum* lib. 6. cap. 1. *Frequentiùs eſt iter noſtrum, quò antiquiùs; quia Catholicum eſt: veſtrum verò tantò minùs frequens, quantò magis novitium, quia Hæreticum*.

34. At iterùm dico, non eſt hæc celeberrimæ toto Orbe Pariſienſis univerſitatis doctrina. In hoc erravit ille, cùm ex dictis ſatis ſuperque conſtet, quòd ſit merus abuſus, qui cœpit poſt magnum Schiſma, ut & ipſi fatentur; cujus rei fidem facit *Pius* II. in ſua Conſtitutione publicata die 18. Januarii 1459. vocans ipſam *Execrabilem, & priſtinis temporibus inauditam, ac tempeſtate ſuâ introductum abuſum*: ſic hujuſmodi appellationem nominat. Undè non contra nobiliſſimum tanti nominis Cœtum, ſed contra refractarios, hunc peſſimum abuſum ſuſtinentes, inſurgo, oſtendens, eſſe doctrinam purè Schiſmaticam. Et primò efficaciſſimè probatur aſſertum ex Conſtitutione *Julii* II. quæ incipit: *Suſcepti regiminis*, data Romæ 1. Julii anno 1509. innovantis Conſtitutionem *Pii*, qui declaravit Schiſmaticos appellantes à Papa ad futurum Con-

Concilium; cujus hæc ſunt verba: *Nos igitur, quàm deteſtanda ſit eorum perverſitas, attendentes, qui propriis innixi commodis, & nefariis cupiditatibus mancipati, ſalubria decreta Patrum, & Superiorum juſſa ſpernentes, inconſutilem Chriſti tunicam ſcindere, aut etiam ſciſſionis cauſam præbere contendunt, & Eccleſiæ unitatem dividere, prædictæ Sanctæ Sedis Apoſtolicæ principatum tollere, & contra tot Sanctorum Patrum, & Sacrorum Conciliorum decreta temerè, & damnabiliter magna audacia venire non erubeſcunt, & contra facere non verentur, aſſerentes inter cætera, conſulentes, perſuadentes, determinantes, ſeu determinationi hujuſmodi interceſſentes ſolâ conſilii præſtatione, ſeu perſuaſione, deliberatione, aut determinatione, quòd aliquibus caſibus à Romano Pontifice, ſeu ejus ſententia, vel decreto ad futurum Concilium Generale appellari poſſit dictâ Pii prædeceſſoris Conſtitutione non ligari, niſi in ipſa actuali appellatione, & illius interpoſitione, vel Scripturæ compoſitione ſe immiſcuerint: ne de cætero tali aſſertione ſe excuſare, ac tale quid in poſterum præſumere impunè valeant, opportunam tam immani, & periculoſo morbo medelam adhibere volentes, hâc generali, & in perpetuum valitura Conſtitutione ex certa noſtra ſcientia, & poteſtatis plenitudine, de venerabilium Fratrum noſtrorum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium Conſilio promulgata, ſancimus, Conſtitutionem Pii prædeceſſoris præfatam, tam citra, quàm ultra montes, & in Vltramontanis partibus quoad omnes tam Eccleſiaſticas, quàm Sæculares perſonas etiam regali dignitate, ac Cardinalatus honore fulgentes, Capitula, Univerſitates, Communitates, & Collegia, Congregationes, & Synodos, ac Parlamenta valuiſſe, valere, & perpetuò valituram declaramus, cum ſuppletione ſolemnitatis cujuslibet, etiam publicationis omiſſæ, cujus in illa edenda, vel publicanda defectus prætendi poſſet, quæ juxta illam fieri requirebatur, eamque ex præterito nunc, & impoſterum inviolabiliter obſervari mandamus: ipſius violatores cujuſcumque dignitatis exiſtant, pœnis, & cenſuris in eadem expreſſis quocumque tempore ſubjacere ſtatuentes, contraria conſuetudine, ſeu potiùs corruptela, non obſtante: decernentes, & declarantes, ultra pœnas impoſitas (quas ipſo facto dictos violatores, & contravenientes incurrere volumus) ipſos, & eorum quemlibet pro veris, & indubitatis Schiſmaticis, & inconſutilis tunicæ Domini noſtri Jeſu Chriſti violatoribus, & diſſipatoribus, ac de Catholica fide malè ſentientibus habendos, & reputandos, pœniſque Canonicis, & Legalibus contra tales impoſitis ſubjacere, & cùm Dathan, & Abiron partem, & damnationem habere.* Ex qua Conſtitutione ſic appellantes in crimen hæreſis incidere exiſtimat *Cardinalis Alban.* de poteſtate Papæ, & Concilii part. 2. num. 82. An ergo hæc eſt illa improbabilis, & Schiſmatica opinio, quam Doctor Eccleſiæ hâc ſuâ infallibilis auctoritatis Conſtitutione docendam, & ſequendam fidelibus proponit? An non potiùs appellantes à Pontifice ad Concilium Generale ut Schiſmatici, & Hæretici cenſeri debent ex vi ejuſdem Conſtitutionis? Maximè, cùm, ut nefaria hujus doctrinæ peſtis ex omni Chriſtiana ditione de-

dejiceretur, hoc ipſum damnatum fuerit, & oppoſitum definitum in Concilio *Lateranenſi*, ſub *Leone* X. celebrato, ſimul reprobante ſententiam, quam de ſuperioritate Concilii ſupra Papam *Conſtantienſe*, & *Baſilæenſe* Concilia tulerant, eo quòd maximè in hoc decreto erraverint: *Nec enim*, ut dicit Illuſtriſſimus *Arauxo* de ſtatu civili diſp. 4. diffic. 1. num. 7. *inconvenit*, *Concilium*, *aliàs initio ſui legitimè Congregatum*, *in progreſſu in errores prolabi*, *antequàm accedat Summi Pontificis confirmatio*, *ac approbatio*. Et ita ſanè eſt, quòd Concilium errare poteſt, prout aliàs erravit, ut cap. *De puellis*, & cap. *Placuit*, & cap. *Tria* 36. q. 2. & ut notat *Abbas* in cap. *Significaſti* num. 3. de *elect.* Et ideo licèt univerſale Concilium *Epheſinum* II. extirpandæ hæreſis gratia fuerit legitimâ auctoritate congregatum; nihilominus *Leo* Papa minimè probavit ejus definitionem; immo in ſequenti *Chalcedonenſi* Concilio, tanquam hæreticam damnavit, ut refert Card. *Turrecrem.* in cap. *Anaſtaſius* diſt. 19. *& in Summa de Eccleſia* lib. 2. cap. 100. Damnatum & fuit hoc à *Syxto* IV. anno 1483. cujus decretum juſſit *Ludovicus* Galliarum Rex publicari, & promulgari, teſte *Raynaldo* ad annum 1483. quod ut ſanctum, & juſtum laudant *Maymbourg*, & *Charlas* locis ſuprà citatis. Quid ergo? En Generale Concilium, cui Summus Pontifex verus, & indubitatus præſidebat; quod & recipi ab omnibus debet, cùm negari ab ipſis minimè poſſit, eſſe infallibilis auctoritatis, hujuſque decretum de fide immutabile eſſe; & tamen rem iſtam definit: ergo potiùs improbabilis, & ſchiſmatica eſt illorum opinio, cùm fidei definitiones à Conciliis Generalibus hauriendas eſſe ipſimet fateantur. Quarè juſtiſſimè appellantes à Papa ad futurum Concilium Generale excommunicationis vinculo innodati declarantur Bulla Cœnæ Can. 2. cujus tenor eſt: *Item excommunicamus*, *& anathematizamus omnes*, *& ſingulos cujuſcumque ſexus*, *gradus*, *ſeu conditionis fuerint*; *Univerſitates verò*, *Collegia*, *& Capitula*, *quocumque nomine nuncupentur*, *interdicimus*, *ab ordinationibus*, *ſeu mandatis noſtris*, *ac Romanorum Pontificum pro tempore exiſtentium*, *ad univerſale futurum Concilium appellantes*; *nec non eos*, *quorum auxilio*, *vel favore appellatum fuerit*. Si ergo infallibilis veritatis Eccleſiæ regula, ex ſibi promiſſa Spiritûs Sancti aſſiſtentia, ſchiſmaticam, falſam, & improbabilem, & perpetuo anathemate devinctam ſententiam oppoſitam declarat, nullum ſat firmum ſtare poteſt fundamentum pro ejus probabilitate, jam oppoſitæ ſententiæ veritate infallibiliter comperta. Ergo cùm in oppoſitum detur definitio convincens, ipſam ſubeſſe falſo, ut aſſertio falſa, penitùs è Scholis evanuit.

35. Audiant D. *Thomam* 2. 2. q. 11. art. 2. ad 3. *Poſtquam ea eſſent auctoritate univerſalis Eccleſiæ determinata*, *ſi quis tali ordinationi pertinaciter repugnaret*, *Hæreticus cenſeretur*. *Quæ quidem auctoritas principaliter reſidet in Summo Pontifice*. *Dicitur enim* 24. *q.* 1. *Quoties fidei ratio ventilatur*, *arbitror*, *omnes Fratres noſtros*, *& Coepiſcopos*, *non niſi ad Petrum*, *id eſt*, *ad ſui nominis*, *& honoris Auctorem referre debere*. *Contra cujus auctoritatem nec Hieronymus*,

nec

nec Auguſtinus, nec aliquis Sacrorum Doctorum ſuam ſententiam defendit. Unde dicit Hieronymus ad Damaſum Papam &c. Et q. 10. de potent. art. 4. ad 13. ubi pro Latina Eccleſia adverſus Græcorum querimonias ita decertat: *Sicut autem poſterior Synodus poteſtatem habet interpretandi Symbolum à priori Synodo conditum, ac ponendi aliqua ad ejus explanationem, ut ex prædictis patet: ita etiam Romanus Pontifex hoc ſua auctoritate poteſt, cujus auctoritate ſola Synodus congregari poteſt, & à quo ſententia Synodi confirmatur, & ad ipſum à Synodo appellatur. Quæ omnia patent ex geſtis Chalcedonenſis Synodi. Nec eſt neceſſarium, quòd ad ejus expoſitionem faciendam univerſale Concilium congregetur, cum quandoque id fieri prohibeant bellorum diſſidia; ſicut in ſexta Synodo legitur, quòd Conſtantinus Auguſtus dicit, quòd propter imminentia bella univerſaliter Epiſcopos congregare non potuit. Sed tamen illi, qui convenerunt, quædam dubia in fide exorta, ſequentes ſententiam Agathonis Papæ, determinaverunt, ſcilicet quòd in Chriſto ſint duæ voluntates, & duæ actiones. Et ſimiliter Patres in Chalcedonenſi Synodo congregati, ſecuti ſunt ſententiam Leonis Papæ, qui determinavit, Chriſtum eſſe in duabus naturis poſt Incarnationem.*

36. Id æquè peſpicuum facit D.*Thomas* 4. contra Gent. cap.76. *Ad unitatem Eccleſiæ requiritur, quòd omnes fideles in fide conveniant. Circa verò ea, quæ fidei ſunt, contingit quæſtiones moveri; per diverſitatem autem ſententiarum divideretur Eccleſia, niſi in unitate per unius ſententiam conſervaretur. Exigitur ergo ad unitatem Eccleſiæ conſervandam, quòd ſit unus, qui toti Eccleſiæ præſit: manifeſtum eſt autem, quòd Chriſtus Eccleſiæ in neceſſariis non deficit, quam dilexit, & pro ea ſanguinem ſuum fudit, cum & de Synagoga dicitur per Dominum, quid ultra debui facere vineæ meæ, & non feci? Iſa. 5. Non eſt igitur dubitandum, quin ex ordinatione Chriſti unus toti Eccleſiæ præſit.* Et infrà: *Hinc eſt, quòd Petro dixit ante Aſcenſionem: paſce oves meas, Joann. ultim. & ante Paſſionem: tu iterum converſus confirma Fratres tuos, Luc. 22. & ei ſoli promiſit: tibi dabo claves Regni Cœlorum: ut oſtenderetur poteſtas clavium per eum ad alios derivanda ad conſervandam Eccleſiæ unitatem.* Super quem textum D. *Thomæ* dicit Ferrarienſis: *Ex prædictis conſtat, vanam eſſe, & à fide Chriſtiana alienam opinionem dicentium, Concilium, & Eccleſiam eſſe ſupra Papam, & ipſum Papam ab Eccleſia auctoritatem habere, tanquam ab ipſa inſtitutum.*

37. Vindicat iterum auctoritatem Sedis Apoſtolicæ D. *Thomas*, mentemque ſuam aperit Opuſc. contra errores Græcorum dicens: *Oſtenditur etiam, quòd Petrus ſit Chriſti Vicarius, & Romanus Pontifex Petri Succeſſor, in eadem poteſtate ei à Chriſto collata. Dicit enim Canon Concilii Chalcedonenſis. Si quis Epiſcopus prædicatur infamis, liberum habeat ſententiam appellandi ad Beatiſſimum Epiſcopum antiquæ Romæ; quia habemus Petrum petram refugii, & ipſi ſoli libera poteſtate loco Dei ſit jus diſcernendi Epiſcopi criminati infamiam*

ſe-

ſecundùm claves à Domino ſibi datas. Et infrà: *Et omnia ab eo definita, ab eo teneantur tanquam à Vicario Apoſtolici Throni. Item Cyrillus Jeroſolimitanus Patriarcha dicit ex perſona Chriſti loquens. Tu cum fine, & ego ſine fine, cum omnibus, quos loco tui ponam, plenè, & perfectè Sacramento, & auctoritate cum eis ero ſicut ſum, & tecum. Et Cyrillus in lib. Theſaur. dicit, quòd Apoſtoli in Evangeliis, & Epiſtolis affirmaverunt in omni doctrina, Petrum eſſe loco Dei, & ejus Eccleſiam, eidem dantes locum in omni Capitulo, & Synagoga in omni electione, & affirmatione*. Et infrà: *Cui, ſcilicet Petro, omnes jure divino caput inclinant, & Primates Mundi tanquam ipſi Domino Jeſu obediunt. Et Chryſoſtomus dicit ex perſona Filii loquens: Paſce oves meas, id eſt, loco mei propoſitus eſto Fratrum*. Et immediatè poſt declarans, ad Summum Pontificem pertinere determinare ea, quæ ſunt fidei, ſic docet: *Oſtenditur etiam, quòd ad dictum Pontificem pertineat, quæ fidei ſunt determinare. Dicit enim Cyrillus in lib. Theſauri: Ut membra maneamus in capite noſtro Apoſtolico Throno Romanorum Pontificum, à quo noſtrum eſt quærere, quid credere, & quid tenere debeamus. Item Maximus in Epiſtola Orientalibus directa dicit: Omnes fines Orbis, qui Dominum ſincerè receperunt, & ubique terrarum Catholici veram fidem confitentes, in Eccleſiam Romanorum tanquam in ſolem reſpiciunt: & ex ipſa lumen Catholicæ, & Apoſtolicæ fidei recipiunt. Nec immeritò: nam Petrus legitur primò perfectam fidem eſſe confeſſus, Domino revelante, cum dixit Matth. 16. Tu es Chriſtus Filius Dei vivi. Unde & eidem Dominus dicit; Ego pro te rogavi, Petre, ut non deficiat fides tua*. Et ulteriùs: *Patet etiam, quòd ipſe Patriarchis Prælatus exiſtat, ex hoc quod Cyrillus dicit, quòd ipſius S. Apoſtolici Throni Romanorum Pontificum ſolius eſt reprehendere, corrigere, ſtatuere, ſolvere, diſponere, & loco illius ligare, qui ipſum ædificavit. Et Chryſoſtomus ſuper Act. Apoſtolor. dicit, quòd Petrus eſt vertex Sanctiſſimus Beati Apoſtolici Throni, paſtor bonus. Item etiam hoc patet ex auctoritate Domini dicentis Luc. 22. Tu aliquando converſus confirmo Fratres tuos*. Hæc D. *Thomas*. Nuſquam hìc mentio appellationis ad futurum Concilium. Hæreticos nominat pertinaciter reſiſtentes auctoritati Summi Pontificis. Ad hanc ſolam attinere ſtatuit articulos omnes, eiſque contrarios ut falſos, & à Catholica fide devios reprobare, & quòd ejus decretis ſemper acceſſit conſenſio univerſalis Eccleſiæ. Ad quid ergo id iſtam tanti Doctoris abolendam doctrinam, qui Diſcipulorum nomine falsò gloriantur, omnem lapidem movent? Hæc eſt contradictio pervicax, quæ imperat ipſis, ut non aliud credant, dum clariſſimæ huic S. Doctoris renuunt acquieſcere ſententiæ.

38. Præclarè etiam D. *Bonaventura* lib. 1. diſt. 11. art. 1. q. 1. Græcorum ſuperbiam, & incredulitatem notans, & cauſam Latinorum de Proceſſione Spiritûs Sancti propugnans, ait: *Quia cum reputarent ſe ſciolos, & vocati non fuerint, noluerunt profiteri, quod non erat per eos inventum .... Suam ſententiam defendere auſi ſunt, & auctoritati Eccleſiæ Romanæ obviare: & ideo facti ſunt Hæretici, quia negant fidei* ve-

veritatem: & Schiſmatici, quia receſſerunt ab Eccleſiæ unitate: poteſt dici, ſicut dicit Anſelmus, quòd novum edidimus, quod quidem facere potuimus. Quia Romana Eccleſia plenitudinem poteſtatis à Petro Apoſtolorum Principe acceperat, in quam nulla Patrum ſententia nec interdictum ponere, nec arctare potuit, nec ei præjudicare, nec ligare eam ad aliquid. Et rurſus: *Similiter dicunt nos Schiſmaticos, quia à nobis incipit diviſio: cum enim hoc vellemus aſſerere, noluimus eos vocare. Et ad hoc reſponderi poteſt pro Latinis, quòd eos vocare non fuit opportunum, quia Eccleſia ſine eis hoc poterat &c. Et quia erat periculoſum, quia quod pro certo habendum erat, periculum erat ducere in dubium.*

39. His concinit *Alenſis* q. 43. memb. 4. *Quoniam igitur & neceſſitas cogebat, & ratio nulla prohibebat, & vera fides hoc admittebat, fiducialiter aſſeruit Latinus, quod confitendum, & credendum eſſe cognoſcebat. Quod autem quæritur, quare hoc Græcorum Eccleſiæ conſenſu factum non eſt? Reſpondemus, quia nimis erat Latinis difficile Græcorum Epiſcopos ad conſulendum de hac re colligere, nec erat neceſſe, unde non dubitabant in quæſtionem adducere. Quæ enim Eccleſia eſt, quæ per amplitudinem unius Regni dilatatur, cui non liceat aliquid ſecundùm rectam fidem conſtituere, quod in Conventu populi utiliter legatur, aut cantetur? Quantò magis licet Romanis hoc conſtanter proferre, in quo gentes, & omnia Regna, quæ Latinis utuntur litteris, pariter concordant.*

40. *Angelici Magiſtri* doctrinam tenent omnes ejus Diſcipuli. S. *Antoninus* 3. p. tit. 23. cap. 3. affirmat, quòd qui privilegia Romanæ Sedi à *Chriſto* tradita aufert, hæreticus eſt. Et ibi §. 1. inter hujuſmodi privilegia ſupremam numerat poteſtatem, quam habet reſpectu Concilii univerſalis. Quod probat tota diſt. 17. ex cauſ. 2. q. 6. cap. *Ideo huic Sanctæ Sedi*. *Franciſcus à Victoria* relect. 4. de poteſt. Pap. & Concil. num. 5. dicens, *ſententiam Gerſonis Cancellarii Pariſienſis de auctoritate Papæ parum differre à Schiſmate*. Eminentiſſimus *Cajetanus* Opuſc. de Auctor. Pap. cap. 6. §. *De prima ergo: Etſi*, inquit, *de Eccleſia univerſali ſic ſumpta* (nempè ſine capite, id eſt ſine Papa omninò) *intelligatur, quòd habet immediatè poteſtatem à Chriſto; & quòd ipſa repræſentatur per univerſale Concilium, erratur errore intolerabili*. Videndi *Turrecremata* Summa de Eccleſia cap. 47. & ſequentibus. M. *Bañez* 2. 2. q. 1. art. 10. cum aliis Recentioribus. Adſtipulantur P. *Suarez* de fid. lib. 4. cap. 34. *Bellarminus* lib. 2. de Conciliis cap. 17. Eminentiſſimus Cardinalis *Sfrondatus* in ſuo Regali Sacerdotio lib. 2. §. 12. ſub num. 3. *Scortia* ad Conſtitutiones Pontificias Epith. 38. Theore. 106. & Epith. 166. Theorem. 411. Hæc eſt tot eruditiſſimorum virorum mens, qui nihil aliud laborarunt magis, quàm ut Eccleſiæ vigentem ſuo ævo de Sedis Apoſtolicæ auctoritate doctrinam nobis ſuo invicto munitam teſtimonio conſignarent.

41. Sed rem accuratiùs ponderemus. Non enim aliter cogitari potuit hæc auctoritas omnibus retro ſæculis. Nam ſi appellationi datur

locus: ergo Summus Pontifex non eſt *Chriſti* in terris Vicarius, cùm à judice per *Chriſtum* conſtituto ejus vices immediatè gerenti, nefas ſit dicere, quòd detur appellabilis ſententia. Ergo non eſſet caput univerſale Eccleſiæ, omnium fidelium Paſtor, & Magiſter; cùm ejus judicium ſubjiceretur reformationi alterius judicis. Ergo duplex daretur Eccleſia, quæ appellat, & à qua appellatur. Quis in hoc ſchiſmaticam, atque hæreticam petulantiam non agnoſcat? Dum altare contra altare erigentes Apoſtolicæ Sedis deſtruunt auctoritatem: quod ſchiſmaticum pronunciavit Pontifex *Pelagius* cap. *Schiſma* 24. q. 1. dicens: *Adverſus auctoritatem illarum Eccleſiarum, quæ ab Apoſtolica Sede Epiſtolas accipere meruerunt temerè credendo, immaniſſimum Schiſmatis crimen à ſe propulſare non poterunt. Ad ſummam, aut illos Eccleſiam eſſe creditis, & cum duæ Eccleſiæ eſſe non poſſint, nos (quod abſit) Schiſmaticos judicabitis: aut ſi veram in Apoſtolicis Sedibus eſſe conſtat Eccleſiam, & illos ab unitate diviſos cognoſcite, & communionis quæſtionem eſſe ſublatam, quam veram niſi in unitate conſtat eſſe non poſſe*: quod & pluribus textibus probat *Jacobatius* lib. 10. quia nempè conatur auferre privilegium capitis, & principalitatis, quod eſt in Papa: ut in cap. *Rogamus* 24. q. 1. & in cap. *Non docet* 12. diſt. & cap. *Præceptis* ea diſt. & aliis ſimilibus. Item quia conatur auferre privilegium plenitudinis poteſtatis, quæ eſt in ſolo Romano Pontifice, ut in cap. *Decreto*. Et cap. *Qui ſe ſcit* 2. q. 6. & in cap. *Ad honorem* de auctorit. & uſu Pallii & cap. *Propoſuit* de conceſs. Præb. Ulteriùs, quia conatur auferre privilegium ſuperioritatis Papæ ad Concilium, quia Papa dat robur Conciliis, ut in cap. *Significaſti* de elect. Tandem conatur auferre privilegium, quòd à nullo judicatur niſi à Deo, ut in cap. *Nemo* & cap. *Aliorum* & cap. *Facta* q. 5. & cap. *Si Papa* 40. diſt. ergo redarguenda eſt ut Schiſmatica hujuſmodi appellatio: quarè *Ennodius Ticinenſis* Epiſcopus graſſationes *Euthychianorum* in Oriente lamentatus diù, ſic tandem ait: *Proindè Fratres, manentem in ſupernis Petrum, & adhærentem B. Petro tenete ſententiam; quia nos mundæ Eccleſiæ, & non habentis maculam optamus unitatem.*

42. Secundò: cùm perſæpè non debeat, nec poſſit generale Concilium congregari, hâc admiſsâ appellatione, quæ non accenderetur flamma diſcordiæ? Qualis non impacata audiretur diſſenſio? Errores, nemine obſiſtente, creſcerent; fidelium membra confunderetur ad invicem; omnes inſitum ſibi crederent ſpiritum veritatis; & quidquid propriarum opinionum ſuggereret contumacia, hoc ſtatim contenderent eſſe Spiritûs Sancti oraculum, quod omnes ſubditi audire tenerentur. Eſſet ergo maxima inter Fideles contentio; deſtruerentur, & non eſſet conſtans Spiritus veritatis; non eſſet in pacis vinculo unitas, nec perpetua, ac inconcuſſa charitas. Hæreſes omnes impunè graſſarentur, & non haberet Eccleſia extra Concilium poteſtatem Hæreticos coercendi. Redderetur nobis ſtatim incerta plurimarum Hæreſum facta condemnatio, cùm plures non ſint per Concilium generale damnatæ, ſed ſolùm per Romanæ Eccleſiæ judicium, & decretum: quinimmo ipſa

etiam

étiam decreta generalium Conciliorum, quorum verba multoties aut malitiâ, aut ignorantiâ hominum hùc illùc diſtrahuntur, nullius auctoritate juxta legitimum ſenſum firmari valerent. Sic in deriſum inimicorum verteretur Eccleſia. Quod fermè totum diſertiſſimè ponderat *Pii* citata Conſtitutio ſequentibus verbis: *Inolevit abuſus, ut à Romano Pontifice Jeſu Chriſti Vicario, cui dictum eſt in perſona B. Petri, Paſce oves meas &c. Quodcumque ligaveris ſuper terram, erit ligatum & in Cœlis, &c. ad futurum Concilium provocare præſumant, quod quantum ſacris Canonibus adverſetur, quantumque Reipublicæ Chriſtianæ noxium ſit, quiſquis non ignarus jurium intelligere poteſt. Namque (ut alia prætereamus, quæ huic corruptelæ manifeſtiſſimè refragantur) quis non illud ridiculum judicaverit, quòd ad id appellatur, quod nuſquam eſt, nec ſcitur, quando futurum ſit? Pauperes à Potentioribus multipliciter opprimuntur, remanent impunita ſcelera, nutritur adverſus primam Sedem rebellio, libertas delinquendi conceditur, & omnis Eccleſiaſtica diſciplina, & Hierarchicus Ordo confunditur.* Quæ ergo eſt magis certa Schiſmatica pravitas; dum Fideles in ſenſu ſuo abundantes, eam deteſtantur doctrinæ veritatem, quam Apoſtolicâ Sede roboratam agnoſcit ferè tota univerſalis Eccleſia? Ad quid appellatio? Cujus appellationis temeritatem ſatis redarguit S. *Leo* loquens de Sectatoribus *Eutychetis* dicens: *Quæ patefacta ſunt quærere, quæ perfecta ſunt retractare, & quæ ſunt definita convellere; quid aliud eſt, quàm de adeptis gratiam non referre, & ad interdictæ arboris cibum mortiferos appetitus mortiferæ cupiditatis extendere?... Deteſtandum ergo nobis eſt, perſeveranterque vitandum, quòd fraus hæretica nititur obtinere; nec in aliquam diſceptationem piè, & plenè definita revocanda ſunt, ne ad arbitrium damnatorum ipſi de his videamur ambigere, quæ manifeſtum eſt per omnia Propheticis, & Evangelicis, & Apoſtolicis auctoritatibus conſonare.*

43. Tertiò: ſi inter Patres, convocato Concilio, exorîtur controverſia, ut lis, & quæſtio finiatur, ad alicujus auctoritatem provocandum erit; cùm & Judex in Eccleſia debeat eſſe, & profligandi erroris, & fidei ſanciendæ una debeat eſſe ratio, una poteſtas, una veritas, una & regula fidei. Quis ergo erit Judex ille ad exquirendam perfectiſſimam, & accuratiſſimam veritatis controverſiæ fidem? Non Summus Pontifex ex Cathedra docens; cùm ab ipſo fiat appellatio, & conſequenter incertum foret ejus judicium. Non Concilium generale; cùm Patres ſupponantur inter ſe diſſentientes, & diſcordantes: ergo in ancipiti, & incerto penderet fides Eccleſiæ; non eſſet vera, certa, infallibilis, & omnibus nota fidei regula. An non eſt hoc apertiſſima, ac prævaricatoria Sedis Apoſtolicæ irreverentia? An non eſt negare, quòd S. Petrus perpetuò in firmamento Eccleſiæ luce veritatis irradiet? Hoc ſanè ſtatuere eſt, quòd Eccleſia Hæreſim fovet; quòd ipſa, hâc inſurgente diſcordiâ, firma, & immobilis non perſiſtat: ergo evidens eſt, quòd ſemetipſos à Sede Apoſtolica ſegregantes ſpiritum fidei non habent; quòd ipſi in unitate hujus ſpiritûs, quo ſunt omnes Catho-

lici inconvulsâ ſocietate, & communione connexi, minimè ſunt; quia in partem ſolùm eſſe volunt; nam *quomodo poteſt ipſe cum aliquo convenire, qui cum corpore ipſius Eccleſiæ, & cum univerſa fraternitate non convenit? Quomodo autem poſſunt duo, vel tres in nomine Chriſti colligi, quos conſtat à Chriſto, & ejus Evangelio ſeparari?* Ut dicitur cap. *Alienus* cauſ. 24. q. 1.

44. Quartò: demus ipſis (quod nuſquam concedam, & Deus avertat) quòd cauſa fidei ſit judicanda ultimò ab univerſali Eccleſia, & quòd detur appellatio ad Concilium generale: hoc ſanè poterit eſſe, ſi nova ſit exorta Hæreſis, neque hactenus ab Eccleſia damnata; at ubi Hæreſis nova non eſt, ubi Conſtitutio Sedis Apoſtolicæ errorem damnans eſt, ut juſtiſſima, à tota Eccleſia acceptata, tranſiitque in rem judicatam, quodnam eſt hujus appellationis fundamentum? Sed errores Conſtitutione *Unigenitus* damnati, ab eodem *Janſenii* fonte, ac radice derivantur, ut modò videbimus; & Conſtitutio *Innocentii X.* fuit juſſu Regis Chriſtianiſſimi in Gallia publicata, & eo, quo par erat, reverentiæ, & obedientiæ ſenſu admiſſa, non ſolùm ab aliis Galliæ Univerſitatibus, ſed & ab ipſa Facultate *Pariſienſi*, quæ æquiſſimum, & ad omnes juris regulas accuratiſſimè exactum Sedis Apoſtolicæ de quinque *Janſenii* propoſitionibus judicium declaravit; decreta expulſionis à ſuo ordine adversùs rebelles, ac contumaces ferens: ſicuti & in Belgio, impoſita etiam fuit lex iis omnibus, qui ad aliquod ſeu Civile, ſeu Eccleſiaſticum munus promoveri cuperent, ut propriâ ſyngraphâ, ac juramento teſtarentur *ſe obſequentes eſſe S. R. Eccleſiæ, & S. D. N. Innocentio X. Pontifici Romano, & acceptare debitâ obedientiâ Conſtitutionem Urbani, in qua damnatur, & prohibetur liber Janſenii.* Ad quid ergo ſententiam damnationis latam laceſſere, aut hujuſcemodi appellatione eludere? Rogo enim: vel fideliter amplexi ſunt Conſtitutionem *Innocentii X.* contra *Janſenii* Hæreſim, hancque ſincerè, & ſtudiosè deteſtantur, vel non? Abſit hoc ſecundum; nam apertè eſſent Hæretici, & ab avita Majorum ſuorum fide, & doctrina diſcederent: ergo pro ſuo in tuenda religione ſtudio primum concedi debet. Quod ſi ita eſt, quænam modò urget repugnantia, ut eâ Majorum ſuorum fide imbuti Conſtitutioni *Unigenitus* debitum mentis non præſtent obſequium? Quanto meliori jure præſentem Conſtitutionem obſervantiâ debitâ colere deberent, ſi error idem proſcribitur, & modò eſt à Conſtitutione Apoſtolica proſtratus, quem illi ipſi ejuravêre, & modò omnes ejurare tenentur.

45. Quintò: quæ non ex hujuſmodi appellatione inſurgunt abſurda? Nam ſi appellationi locus eſt, qui à Summo Pontifice damnati ſunt, ut Hæretici, abſolvi poſſent à generali Concilio, cujus judicium reformare poſſet: ergo definiente Pontifice, malè poſſent fideles eligere credibilia, ut de Hæreticis notat *D. Thomas* 2. 2. q. 11. art. 1. Secundò ſequitur, quòd falſum poſſet ſubeſſe fidei, quod nefas eſt dicere, ut probat *D. Thomas* 1. p. q. 1. art. 8. & q. 13. art. 12. & 2. 2. q. 1. art. 3. & q. 4. art. 5. & q. 10. art. 2. ad 3. & 3. p. q. 46. art. 2. ad 4. cùm res à Sum-

à Summo Pontifice definita poſſet, ut falſa, à Concilio generali reformari. Tertiò: permiſſus eſſet error uſque ad definitionem Concilii; & de rebus fidei non eſſet æqualis certitudo, cùm certiorem velint ipſi definitionem eſſe Concilii definitione Summi Pontificis, cujus oppoſitum apertè docet *D. Thomas* in 3. d. 29. art. 2. ad 1. Et tandem fides credentium non eſſet æterna, & immutabilis, variareturque ſubſtantia, & fundamentum totius ſpiritualis ædificii. Quid ergo magis Schiſmaticum, injurioſum Eccleſiæ, propudioſum auctoritati Sedis Apoſtolicæ dici, aut excogitari poteſt? Cùm hoc ſit confiteri, quòd Eccleſia credens auctoritati infallibili Summi Pontificis, poſſit aliquando demergi in nefandum hæreſis barathrum; illa nempe quæ à portis inferi nuſquam pro Dei permiſſione vincitur; & quòd in Synodo generali tetris erroris umbris obſcuratus, & obtenebratus videri poſſit Sol Eccleſiæ, Præſidens in Concilio, ut luminare majus, declarante Concilio, Summum Pontificem erraſſe in definiendo.

46. Tandem injuſtitiæ, & temeritatis maximæ, admiſsâ hâc appellatione, redargui poteſt & Summus Pontifex; nam ſi talia ſunt fidei judicia, quæ poſtea revocari poſſunt, revocato hoc judicio verificaretur, quòd Summus Sacerdos mundum leproſum fecerit, alligans eum, qui inſons erat: quod ut injuſtum maximè reprobat cap. *Quomodo* cauſ. 11. q. 4. Quid etiam injuſtius? Quàm ut hæreticum denunciare, qui aliquando ab Eccleſia poſſet abſolvi: cùm judicari non debeant incerta, & dubia, ut conſtat ex cap. *Nomen* cauſ. 2. q. 1 *Nomen Presbyteri præterea non auſus ſum de numero collegarum ejus vel ſupprimere, vel delere, ne Divinæ pietatis poteſtati, ſub cujus examine cauſa adhuc pendet, facere viderer injuriam, ſi illius judicium meo vellem judicio prævenire: quod nec in negotiis ſæcularibus Judices faciunt, quando ad majorem poteſtatem dubitatio refertur, ut pendente relatione aliquid audeant commutare.* Quæ ſanè temeritas judicandi non ei, qui judicatur, ſed in maximum Sedis Apoſtolicæ dedecus verteretur; cùm temeritas judicandi non ei, qui judicatur, ſed Judici noceat, ut dicitur cap. *Temerarium* cauſ. 11. q. 3. *Temerarium judicium plerumque nihil nocet ei, de quo temerè judicatur, ei autem, qui temerè judicat, ipſa temeritas neceſſe eſt, ut noceat*, & cap. *Quid obeſt homini*. Videant ergo ipſi, an hujus temeritatis, & injuſtitiæ redargui poſſit à Catholicis Sedes Apoſtolica, dum major ipſis amor nominis, & honoris hujus Sanctæ Sedis, & zelus Religionis incumbit? Videant, an probabilis poſſit dici opinio illa, quæ ſic audet temerare Sedem Apoſtolicam, Divinis inſtitutis obniti, Majorum ſuorum conſuetudinem, obſervatamque praxim adulterare? Videant, an probabilis ſit illa opinio, in cujus poſitione nulla Sedis Apoſtolicæ reverentia, nulla pietas, nulla Patrum, nulla Majorum ſuorum veneratio avitarum traditionum, & Sacrorum Canonum ſummus deſpectus; cujus ſequaces ſunt fulmine excommunicationis perculſi; & ejuſdem opinionis auctores à Sedis Apoſtolicæ communione ſuſpenſi? Non illi auctoritatem Sanctæ Sedis diligunt, ſed ſe ipſos; non veritatem, ſed perceptas opiniones

ſuas.

ſuas. Sunt, & volunt eſſe ſuæ tenaciores voluntatis, quàm veritatis. Undè Sedes Apoſtolica appellantes execrata, & deteſtata eſt. Magnus Papa *Leo* Euthychianos Alexandrinæ Eccleſiæ Legatos, nec ad aciem uſque ſalutationis admiſit. *S. Stephanus* Papa, & Martyr Legatos Epiſcopos *S. Cypriani* circa Baptiſmum errantis nec ad ſermonem colloquii ſaltem communis admiſit, & omne illis apud Fideles interdixit hoſpitium. *Agapetus Antimi* Conſtantinopolitani Patriarchæ præſentiam ſprevit, eumque ad ſalutandum ſuſcipere noluit. De Græcorum Epiſcopis ſibi circa tria famoſa Capitula obedire detrectantibus, ad omnem Eccleſiam ſcripſit *Vigilius* Pontifex: *Eos ulterius non permiſimus eſſe noſtræ communionis participes, nec adſpectus eorum oculi noſtri receperunt. Pyrrhus* Eutychianus Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Antiſtes convictus à S. Abbate *Maximo*, & confuſus humiliter ſupplicavit: *Hoc unum, & ſolum rogo, primùm quidem, ut merear Apoſtolica delubra, magis autem ipſos Apoſtolorum Principes adorare. Deinde verò, ut liceat Sanctiſſimum Papam in faciem videre, eique libellum eorum, quæ abſurdè geſta ſunt, tradere.* Cui *S. Maximus*, ac *Gregorius Patritius* reſponderunt: *Quando tua propoſitio bona eſt, atque utilis, ſic fiat.* Tunc *Pyrrhus* ex Africa Romam venit, & *S. Maximus* pergit: *In hanc celeberrimam Urbem Romam cum Pyrrhus veniſſet nobiſcum, promiſſum implevit, damnavitque impiæ Ecthesios dogmata, ac ſe per rectam profeſſionem cum Sancta Eccleſia conjunxit.* Sic inobedientes ſuis decretis Sedes Apoſtolica indignè tulit, ut refert *Lupus* de *Romanis appellat.* cap. 7. Et meritò ſanè; nam dicant, amabo, qui à Sede Apoſtolica ad Concilium generale provocant, qualem ipſi in rebus fidei Summi Pontificis poteſtatem agnoſcunt? Si namque ad res fidei, & morum non ſufficit ejus auctoritas, ſed neceſſaria eſt Synodus Oecumenica: ergo ſolùm Papæ competeret plena auctoritas denunciandi ante damnatum per aliquam generalem Synodum; quòd nempè ſit executor ſententiæ latæ adversùs auctores hæreſeos, & ejus complices; ſed hæc auctoritas communis eſt omnibus Epiſcopis: ergo non aliam agnoſcunt auctoritatem, quàm illam, quæ Epiſcopis convenit. Quod falſiſſimum eſt, & derogans Sole clariori Sedis Apoſtolicæ dignitati; cui non circumſcriptam, diminutam, ſed pleniſſimam definiendi poteſtatem dedit *Chriſtus*; & quæ nec falſo, nec pravo dogmate quemquam fefellit, nec ab aliqua hæreſi, à Summo Pontifice falli poteſt; cùm non ipſum permitteret Spiritus Sanctus in talem erroris foveam collabi.

47. Siſte hìc paulisper, ſtudiosè Lector, & obſerva, quid dicerent Summi illi Pontifices, aut quæ non eſſet eorumdem admiratio, videntium tot clariſſimis Sacrarum Litterarum documentis, ac liquido, contextatoque eorum ſenſui, Patrumque Orthodoxorum conſenſui refragari hiſce diebus plures, negantes nedum, Sedem Apoſtolicam in iis, quæ ſpectant ad Fidem, & Religionem, eſſe infallibilem; verùm & ejuſdem definitioni refragantes, accedente etiam conſenſu majoris partis Prælatorum Eccleſiæ: contra id, quod ubique, quod ſemper ut verum,

rum, ac Catholicum tenuit Eccleſia? Quid dicerent PP. *Epheſini Concilii*, audientes errorem miſerabilem eorum, qui aſſerunt majorem Præſulum partem Capiti Supremo Eccleſiæ adhærentium derelinquendam eſſe: illi, qui act. 5. dicebant: *Perabſurdum eſt ducentorum, & decem SS. Epiſcoporum Synodo, quibus & univerſa Occidentalium SS. Epiſcoporum multitudo, & per ipſos reliquus totus terrarum Orbis conſentit, triginta tantùm numero ſeſe opponere?* Quid & PP. *Concilii Chalcedonenſis*, qui ubi lecta *S. Leonis* de Fide Incarnationis epiſtola, cui Epiſcopi *Ægypti* nolebant ſubſcribere, ſic alloquuti ſunt, act. 1. pag. 10. Conc. *Binnii* col. 2. *Univerſalis hæc Synodus Ægyptica regione major eſt, & fide dignior. Et non eſt juſtum decem hæreticos audiri, & prætermitti mille ducentos Epiſcopos.* Quid *D. Athanaſius*, qui Apol. 2. agens partes majoris numeri Epiſcoporum Fidei *Nicænæ*, & *S. Silveſtro* adhærentium: *In magno*, inquit, *Sardico Concilio ad edictum religioſiſſimorum Principum Conſtantii, & Conſtantis, in quo judicio ita ceciderunt Adverſarii, ut habiti pro calumniatoribus depoſitionem, exauctorationemque Ordinis ſui retulerint: noſtram verò innocentiam plures quàm trecenti Epiſcopi ſuis calculis comprobarent, qui ex multis Provinciis ...... Eo ſe ad Concilium contulerant, adeo ut Urſatius, & Valens, cùm antea ſe pro calumniatoribus geſſiſſent, pœnitere ſe ſui facti proteſtarentur.* Quo eodem argumento urget *S. Baſilius Arianos* epiſt. 75. dicens: *Fuerat juſtiùs res noſtras æſtimare, non ex uno, aut altero eorum, qui ad veritatem haud recto pede ingrediuntur, ſed ex multitudine totius Orbis Epiſcoporum, qui gratia Chriſti conjuncti ſunt nobis, requirantur vero Piſidæ, Lycaones &c.*

48. An non deſpicerent SS. Doctores *Hieronymus*, & *Auguſtinus* horrendum paradoxum eorum, qui fœdiſſimæ hallucinationis imperitià detenti, in minori numero à capite Eccleſiæ diviſo, poſſe eſſe Eccleſiam Dei aſſerunt; cùm *Hieronymus* Dialog. contra *Luciferianos* tom. 1. pag. 298. oſtendat illis Hæreticis veram, propter membrorum ſuorum paucitatem, non habere Eccleſiam: *Alloquutio Patris adimpleta eſt; Poſtula à me, & dabo tibi gentes in hæreditatem tuam .... Et ubi iſti ſunt nimium Religioſi, imò nimium prophani, qui plures Synagogas aſſerunt eſſe, quàm Eccleſias .... Si Eccleſiam non habet Chriſtus, aut ſi in Sardinia tantùm habet, nimium pauper factus eſt.* Eodem univerſitatis argumento *S. Auguſtinus* arguit *Donatiſtas*, qui Eccleſiam apud ſe ſolùm exiſtere dicebant. Sic tract. 3. in epiſt. Joann. illis reſpondet: *Tenemus hæreditatem Chriſti: illi eam non tenent, non communicant Orbi terrarum, non communicant univerſitati reddente ſanguine Chriſti.* An non etiam *S. Auguſtinus* rideret hos Cathedræ Romanæ contemptores ſibi placentes, ac tumentes, qui de paucitate gloriantur, ſicut lib. 5. contra *Julianum* num. 1. irridet Pelagianos, qui de paucitate ſua ſibi placebant, his verbis: *Hæc & veterum, & novorum omnium vox eſt Hæreticorum, ipſá conſuetudine jam ſorditata, atque protrita, & tamen neceſſitate compellitur talibus pannis indui tam magna etiam veſtra ſuperbia.* Pauci erant illi, quia in multitudi-

ne

ne Catholica humiles eſſe nolentes, alii facti ſunt quàm multi, ex quibus conſtat Catholica *Chriſti* Eccleſia: ut dicit idem S. Doctor enarrat in Pſalm. 106. *Manifeſtum eſt, fratres omnes, qui ſe dividunt ab unitate, pauci ſunt. Multi enim: ſed in unitate, dum non ſeparantur ab unitate. Cum enim cœperit ad eos non pertinere multitudo unitatis in hæreſi, & in Schiſmate pauci ſunt. Et pauci facti ſunt, & vexati ſunt à tribulatione malorum, & dolore, effuſus eſt contemptus ſuper Principes. Reprobati enim ſunt ab Eccleſia Dei; & magis, quia Principes eſſe voluerunt, ideo contempti ſunt, & facti ſunt ſal infatuatum projectum foras, ideo conculcatur ab hominibus.* An ergo ſubſiſtet Eccleſia apud paucos appellantes, rebelles Conſtitutioni Apoſtolicæ; qui multum de ſe præſumentes, pauci facti ſunt, & hinc meritò reprobati, & rejecti ab Eccleſia Dei, & facti ſunt ſal infatuatum, qui foras projectus conculcatur? Ergo etiam Ariani, Donatiſtæ, Pelagiani, cæterique jactantes veram in ſuis cœtibus Eccleſiam permanſiſſe, minimè falſitatis juſtè poſſunt redargui à SS. Doctoribus; cùm & illi ſuos haberent Epiſcopos; & in majori numero, quàm Queſnelliſtæ habent in Gallia; Donatiſtæ enim in Africa 200. ad minus Epiſcopos numerabant; quod quàm erroneum ſit, quis non videat?

49. Nec quis reponat, poſſe in quæſtione obſcura veritatem ab uno dumtaxat, vel paucis teneri, & cognoſci, ut dixit *Auguſtinus* lib. 3. de Baptiſmo cap. 2. Sic *Stephanus I.* reſtitit rebaptizantibus, ut ait *S. Auguſtinus* lib. de unico Baptiſmo cap. 12. Quibus prævaluit, illique potiùs quàm Conciliorum particularium multitudini adhærendum erat. Sed futilis eſt hujuſmodi argumentatio; id quippe licèt in rebus aliis veriſſimum ſit, nè, v. g. inter fallaces tenebras cœca, & errabunda multitudinis errantium veſtigia ſequatur, juxta illud Exod. 13. *Non eris cum pluribus in malitia, & non accipies per eos peccatum*: minimè tamen in rebus fidei, quæ cùm ſupernaturales ſint, non ſecundùm multitudinem, ſed ſecundùm Scripturas, & traditionem dijudicandæ ſunt. Cùm ergo *Stephanus* pro ſe haberet traditionem Apoſtolicam, quid mirum, quòd potiùs illi, quàm Conciliorum particularium multitudini fides adhiberetur? Abſit ergo à fidelium mentibus hoc horrendum, & in praxi vitandum paradoxum, Eccleſiam conſtare quandoque paucorum Epiſcoporum numero à ſuo legitimo Capite, ſive Summo Pontifice diffidentium. Abſit, quòd quis paucorum ſubdolis aſſertionibus conſentiat, adversùs animatam regulam fidei: & quòd illi pauci ad conturbandam Catholicæ veritatis lucem, puro ſemper ſplendore radiantem, aliquid veriùs credant inveniri poſſe, quàm quod cum Summo Pontifice univerſalis tenet Eccleſia.

50. Vana ergo, Schiſmatica, & erronea eſt hujuſmodi à decretis receptis Sedis Apoſtolicæ ad Concilium Generale provocatio. Non ſpectent, quod hanc approbet S. Doctor *Auguſtinus*, qui, ut ſuprà diximus, ſerm. 2. de verb. Apoſt. dixit: *Inde etiam* (ſcilicet à Sede Apoſtolica) *reſcripta venerunt, cauſa finita eſt: utinam aliquando finiatur error.* Quæſtionem inter Catholicos, & Pelagianos finitam dicit Sanctus

ctus Doctor per *Innocentii I.* ſententiam, prius quàm fuiſſet acceptata à tota Eccleſia; quandoquidem eadem ſententia, non niſi per *Zoſimum* ejus ſucceſſorem fuit ad omnes Eccleſiæ Epiſcopos tranſmiſſa, uti *Natalis Alexander*, aliique Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Scriptores teſtantur. Finita ergo fuit cauſa, alias non addidiſſet, *Utinam finiatur error!* nec eorum appellationem exploſiſſet, ſicut lib. 4. contra duas epiſtolas Pelagianorum cap. 12. num. 23. vanitatem illorum reprehendit, qui Synodi Congregationem ad hæreſes damnandas neceſſariam dicebant: *Verùm iſtorum ſuperbia, quæ tantùm ſe extollit adversùs Deum .... hanc etiam gloriam captare intelligitur, ut propter illos Orientis, & Occidentis Synodus congregetur. Orbem quippe Catholicum, quoniam Domino eis reſiſtente pervertere nequeunt, ſaltem commovere conantur.* Quod & dixerat S. Doctor contra *Julianum* lib. 1. num. 13. *An ideo contemnendos putas, quia Occidentalis Eccleſiæ ſunt omnes, nec ullus eſt in eis commemoratus à nobis Orientis Epiſcopus? Quid ergo faciemus, cùm illi Græci ſint, nos autem Latini? Puto tibi, eam partem Orbis ſufficere debere, in qua primùm Apoſtolorum ſuorum voluit Dominus glorioſo martyrio coronare. Cui Eccleſiæ præſidentem Beatum Innocentium, ſi audire voluiſſes, jam tunc periculoſam juventutem tuam Pelagianis laqueis exuiſſes. Quid enim potuit ille vir Sanctus Africanis reſpondere Conciliis, niſi quod antiquitus Apoſtolica Sedes, & Romana cum cæteris tenet Eccleſia? Et tamen ejus Succeſſorem* (Zoſimum) *crimine prævaricationis accuſas, quia doctrinæ Apoſtolicæ, & ſui Deceſſoris ſententiæ noluit refragari.* Non enim cum perſona Summi Pontificis, ſed cum univerſa Dei Eccleſia cauſa eſt; ubi quis contra Apoſtolicam ſententiam venire nititur.

51. Non ſpectent Concilium Generale, à quo Sedis Apoſtolicæ ſententia reformari valeat, cùm irrefragabile, & reformationis incapax ſit ejus dogmaticum judicium, ut ſcripſit *Zoſimus* ad *Africanos* Epiſcopos epiſt. in cauſa *Cœleſtii* dicens: *Quamvis Patrum traditio Apoſtolicæ Sedi auctoritatem tantam tribuerit, ut de ejus judicio diſceptare nullus auderet, idque per Canones ſemper, regulaſque ſervaverit, & currens adhuc ſuis legibus Eccleſiaſtica diſciplina Petri nomini, à quo ipſa quoque deſcendit, reverentiam, quam debet, exolvat: tantam enim huic Apoſtolo canonica antiquitas per ſententias omnium voluit eſſe potentiam, ex ipſa quoque Chriſti Dei noſtri promiſſione, ut & ligata ſolveret, & ſoluta vinciret ..... Cùm ergo tantæ auctoritatis Petrus Caput ſit, & ſequentia omnium majorum ſtudia firmaverit .... cujus locum nos regere, & poteſtatem nominis obtinere non latet vos, ſed noſtis fratres chariſſimi, & quemadmodùm Sacerdotes ſcire debetis: tamen cùm tantum nobis eſſet auctoritatis, ut nullus de noſtra poſſit retractare ſententia.* Cui concinit *S. Leo* poteſtatis ſibi à Deo traditæ optimè conſcius loquens adversùs eos, à quibus interruptâ debitâ Sedis Apoſtolicæ reverentiâ, ſciſſis in partes ſtudiis, materia impacatæ diſſenſionis in Eccleſia inducta eſt, & quod requirebant novum Sedis Apoſtolicæ judicium. Sic Epiſt. 62. *Nimis autem iniquum eſt, ut per pau-*

eorum inſipientiam ad conjecturas opinionum .....revocemur; utrum perverſè Dioſcorus judicârit, quin ſanctæ memoriæ Flaviani condemnatione perculit, & ſimpliciores quoſque, ut in eamdem ruinam provolverentur, impegit, quorum multis jam, ut cognovimus, ad ſatisfactionis remedia converſis, & veniam de inconſtanti trepidatione poſcentibus, non cujuſmodi ſit fides tenenda, tractandum eſt, ſed quorum precibus, & qualiter annuendum. Quod iterum inculcat Summus Pontifex Epiſt. 69. *Neque enim illuc ullis contentionum difficultatibus credimus laborandum; cùm & ipſe judicare dignatus ſis, quid in ſuſcipienda Catholica Fide, omnes Orientales ſubſcripſerint Sacerdotes.* Idem *Marciano* Imperatori ſignificat Epiſt. 73. *Per ipſum Dominum noſtrum Jeſum Chriſtum obteſtor, & obſecro clementiam veſtram, ut in præſenti Synodo fidem, quam Beati Patres noſtri, ab Apoſtolis ſibi traditam prædicarunt, non patiamini quaſi dubiam retractari, & quæ olim majorum ſunt auctoritate damnata, redivivis non permittatis conatibus excitari.* Id etiam declarat, Epiſt. 93. aliàs 63. ad *Theodoretum* cap. 1. *Quæ Dominus noſtro prius miniſterio definierat, univerſæ fraternitatis irretractabili firmavit aſſenſu.* Et Epiſt. ad *Leonem Auguſtum* 115. aliàs 75. *Nulla permittatis retractatione pulſari; quia in illo Concilio per Spiritum Sanctum congregato, tam plenis, atque perfectis definitionibus cuncta firmata ſunt, ut nihil ei regulæ, quæ ex divina inſpiratione prolata eſt, addi poteſt, & minui.* Et ſicut irrefragabile eſt, quod eſt univerſali conſenſu conſtitutum, ita in æternum manet Sedis Apoſtolicæ ſolemne dogmaticum judicium. Quid ergo ex Concilio Generali expectare poſſunt illi, cùm tot reſcriptis Apoſtolicis ſatis ſit reſponſum, ac dilucidè quæ ſequi debeant, expoſitum, ſi velint magis recta diſcere, quàm prava docere?

52. Sed quid in his probandis immoror, quæ illi doloſæ artis ingenio, majorique verſutiâ, ac fraudulentiâ, quàm imperitiâ aſſerunt? An non ipſe *Queſnellius* in ſua ad *D. Vittè* epiſtola profitetur, Bullam, *Vineam Domini Sabaoth*, eſſe regulam Fidei, eo quòd acceſſerit ei conſenſus, ſaltem tacitus, Eccleſiæ? An non de illa idem confeſſus eſt *D. Dagueſſeaù* Galliæ Cancellarius in ſua ad Senatum Pariſienſem Oratione, dum erat Procurator Regius, loquens de Conſtitutionibus *Innocentii X.* & *Alexandri VII.* contra *Janſenium*, *Innocentii XI.* contra ſpuriam *Molinos* doctrinam? An non Emus Card. de *Noailles* laudatam Bullam, *Vineam Domini*, *Clementis XI.* aſſenſu expreſſo, vel tacito munitam, eſſe regulam infallibilem Fidei dixit? Ergo hæc, & alia adversùs Sedem Apoſtolicam magis ſeditioſè, quàm indoctè clamant illi. Non eos rectum diverſa ſentiendi judicium, ſed contra infallibilitatem Summi Pontificis temerè credentes peſſimè diviſit opinio; relictâque communis, & propriæ ſcientiæ luce, novæ diſputationis tenebras introferre audent contra Conſtitutionem *Unigenitus*, ut vafrâ calliditate novis ambagibus ejus veram involvant fidem: & ut unumquemque libeat plus ſibi credere, ſuoque in rebus fidei ad regulam uti judicio. Quarè *Eraſmus*, in quadam ad *Melanctonem* Epiſtola, de diſci-

ſcipulis *Lutheri* egregiè obſervat: *Omnes unum occinunt Evangelium, ſed cujus ipſi volunt eſſe interpretes*. Miſera ergo, & maximè deploranda eſſet Eccleſiæ conditio: miſera in tribus primis ſæculis, in quibus nuſquam congregata fuit Synodus generalis à temporibus Apoſtolorum; nulla namque erat congregandi Synodum generalem facultas, ob immanem Gentilium Imperatorum perſecutionem. Miſera etiam eſſet Eccleſia noſtris temporibus, ubi ita difficilis evadit Congregatio Concilii generalis ob tot gravia impedimenta, quæ occurrunt. Verùm ſupervacaneum duco de iis, quæ tam apertâ turpidine laborant, tantâque facilitate redargui poſſunt, omnino curare. Sit ergo certum, quòd tam ad totum Concilium generale integrum, & perfectum, utpotè conſtans ex capite, & membris, quàm ad Summum Pontificem, immutabili Divino privilegio ſpectat de controverſiis fidei irreformabili judicio judicare; ita quòd Summi Pontificis in definiendo auctoritas, nec à Concilio generali dependet, nec à conſultatione, aut Concilio cujuſcumque alterius, nec ab acceptatione fidelium. Eſt independens à Concilio; nam ſi fides Pontificis penderet à conſenſu Concilii, & non è contra Concilii fides à fide Petri; ipſe non confirmaret Fratres ſuos, ſed confirmaretur ab eis. Non dependet à conſultatione, ſeu conſilio cujuſcumque alteriùs; aliàs eſſet ejus auctoritas imperfecta; cùm non accedente conſenſu, maneret ſuſpenſa, expectans conditionis eventum. Non tandem ab acceptatione Fidelium pendet; nam eo ipſo, quòd à Summo Pontifice res, ut fide credenda, proponitur, quilibet fidelis obligatur ex fide aſſentiri; cùm conſtet eo ipſo, eſſe rem à Deo revelatam, & conſequenter fide Divinâ credendam; unde Deo ſpecialiter protegente, vel Summus Pontifex non definiet, aut ſi definiat, verum pronunciabit, æſtimarique debet prudentiſſima ejus definitio; quia tunc procederet ex aliqua prudentiſſima ratione, aut Deo ſpecialiter movente; ſemperque ejus poſtulato mediâ oratione auxilio; etenim exaudita fuit efficax *Chriſti* Domini oratio, ut non deficeret fides ejus. Quarè ſuprema Hiſpaniæ Inquiſitio, cujus inexpugnabilis cuſtodia ad Regni ſecuritatem à Deo, & Sede Apoſtolica eſt conceſſa, contra errores decertans, decreto edito anno 1683. ſequentes proſcripſit propoſitiones: *Papa in decidendis articulis, qui pertinent ad fidem, non eſt infallibilis abſque conſenſu Eccleſiæ*. Et iſtam: *Concilium eſt ſupra Papam*. Primam dixit erroream eſſe, & hereſi proximam. Secundam erroneam, & Schiſmaticam pronunciavit. Hoc attentè legentes legitimum reor comperturos; non quòd noſtris laboribus quidquam deferendum cenſeamus; ſed quòd aliàs diſperſa veritatis argumenta objicienda oculis collegerimus. Quos etiam *Pelagii II.* verbis convenimus, ad Epiſcopos ſcilicet ab Eccleſia ſeparatos: quia nempe falsò credebant, nullam fuiſſe trium Capitulorum proſcriptionem, ipsâque derogari auctoritati Concilii *Chalcedonenſis*: *Si cum ſtudio charitatis, quæ à nobis ſcribuntur cum timore ſollicitè, vigilanterque relegetis, facilè ſentietis, quantum ſit periculum pro ſuperfluis quæſtionibus, & Hæreticorum defenſione Capitulorum tamdiù ab univerſa Eccleſia ſeparari*. Sed à Viris diſſidii ad materiæ controverſiam, ſeu ad id, quod damnatum eſt in propoſitionibus *Queſnelli* convertamur.

DISPUTATIO IV.

Utrùm æquiſſima ſit contra propoſitiones Paſchaſii Queſnelli, *quæ ad tractatum de gratia pertinent, Sedis Apoſtolicæ ſententia?*

I. EO tandem inſtituti noſtri perventum eſt, ut eum præcipuum articulum ex his, qui totâ hâc Diſputatione circumferuntur, diligentiùs pertractemus; an nempè juſtum fuerit Eccleſiæ judicium contra *Queſnellum*, quo nempè Summus Pontifex *Clemens* XI. Conſtitutione *Unigenitus* pullulantis erroris novitatibus reſiſtens, pro antiquiſſima fidei veritate, omnes & ſingulas reſpectivè propoſitiones in dicta Bulla præcontentas damnavit his verbis: *Falſas, captioſas, malè ſonantes, temerarias, Eccleſiæ, & ejus praxi injurioſas, neque in Eccleſiam ſolùm, ſed etiam in poteſtates ſæculi contumelioſas, ſeditioſas, impias, blaſphemas, ſuſpectas de hæreſi, ac hæreſim ipſam ſapientes, necnon Hæreticis, & hæreſibus, ac etiam Schiſmati faventes, erroneas, hæreſi proximas, pluries damnatas, ac demum etiam hæreticas, variaſque hæreſes, et potiſſimùm illas, quæ in famoſis Janſenii propoſitionibus, & quidem in eo ſenſu, in quo hæ damnatæ fuerunt, acceptis, manifeſtè innovantes, reſpectivè, hâc noſtrâ perpetuò valiturâ Conſtitutione declaramus, damnamus, & reprobamus*. Has omnes propoſitiones infallibili judicio damnat Pontifex; cujus decreto, quô nempè cauſa finita fuit, cùm contenti deberent eſſe omnes *Queſnelli* Aſſeclæ, contra probatam de hac re ſententiam, turbulentâ, & inſidioſâ iniquitate, ad novum examen provocare audent; non agnoſcentes, quòd in plurium hæreſum, maximè *Janſenii* damnationem ſimul ipſe incurrat *Queſnellius*, qui *Janſenii* erroribus ſuam communionem miſcuit. Ejuſ-

dem namque hæreſis, ejuſdem erroris, ejuſdem temeritatis, ejuſdem ſcandali eſt illius dogma, ac dogma *Janſenii*; quarè cùm jam damnatam in illo hæreſim renovet, neceſſe erat, ut & eadem recideret in *Queſnellum* juſtâ lance ſententia. Quis enim neget, quòd apertè Hæretici ſint, qui damnatam ſententiam ſequuntur? Dicitur enim cauſ.24. quæſt.1. cap. *Quod autem*: *Omnis enim Hæreticus, aut jam damnatam hæreſim ſequitur, aut novam confingit: qui verò hæreſim jam damnatam ſequitur, ejus damnationis ſe participem facit*. Quarè cùm *Acacius* abſque Synodali auctoritate ab Apoſtolica Sede ſe damnatum quereretur, contra eum *Gelaſius* Papa ſcripſit, dicens: *Acacius non eſt factus inventor novi erroris, ſed veteris imitator: atque ideò non erat neceſſarium, ut adversùs eum nova ſententia prodiret, ſed antiqua tantummodò renovaretur. Factus ſum itaque executor veteris conſtituti, non promulgator novi. Quicumque enim in hæreſim ſemel damnatam labitur, ejus damnatione ſe ipſum involvit*. Undè cap. *Majores* reſolvit Summus Pontifex, minimè retractandum eſſe, quod ſemel contra unamquamque hæreſim eſt ab Eccleſia ſtatutum. Sic ille ad Epiſcopos Dardaniæ: *Majores noſtri Divinâ inſpiratione cernentes neceſſariò præcaverunt, ut quod contra unamquamque hæreſim coacta ſemel Synodus pro fidei communione, & veritate Catholica, atque Apoſtolica promulgaſſet, non ſinerent, novis poſt hæc retractationibus mutilari, ne pravis occaſio præberetur, quæ medicinaliter fuerant ſtatuta, pulſandi: ſed Auctore cujuslibet inſaniæ, ac pariter errore damnato ſufficere judicaverunt, ut quiſquis aliquando hujus erroris communicator exiſteret, principali ſententia damnationis ejus eſſet obſtrictus. Sic Sabellium damnavit Synodus, nec fuit neceſſe, ut ejus Sectatores poſtea damnarentur, ſed pro tenore Conſtitutionis antiquæ, qui vel pravitatis illius, vel communionis extiterint participes, univerſalis Eccleſia duxit eſſe refutandos*.

2. Hæreſis eſt centiceps illa hydra erroribus, & plagis ſuis creſcens, non aliud incrementum obtinens, quàm ut pluries Vaticani conquaſſetur fulminibus. Quod elegantiſſimè ſcribit S. *Ambroſius* lib. 1. de fide cap. 3. *Da veniam, Sancte Imperator, ſi ad ipſos verba converto. Sed quem potiſſimùm legam, Eudoxium, Eunomiumve, an Arrium, vel Etium ejus Magiſtros? Plura enim nomina, ſed una perfidia impietate non diſſonans, ſed cogitatione diſcreta. Cur enim ſecum nolint convenire, non intelligo? Eunomii perſonam diffugiunt Arriani, ſed ejus perfidiam aſſerunt, impietatem exequuntur. Ajunt enim prodidiſſe effuſiùs, quæ Arrius ſcripſerat: Magna cœcitatis effuſio. Auctorem probant, executorem refutant. Itaque nunc in plures ſe ſe diviſére formas. Alii Eudoxium, alii Eunomium, vel Etium, alii Palladium, vel Demophirum, atque Auſentium, vel perfidiæ ejus hæredes ſequuntur, alii diverſos. Numquid diviſus eſt Chriſtus? Sed qui eum à Patre dividunt, ipſi ſe ſcindunt: & ideò quoniam communiter adverſus Eccleſiam Dei, quibus inter ſe ipſos non convenit, conſpirarunt, communi nomine hæreticos, quibus reſpondendum eſt, nominabo. Hæreſis enim velut quædam hydra fabularum vulneribus ſuis crevit*. Sic *Bajus*, *Janſenius*,

Que-

Queſnellius plura ſunt nomina, ſed dogmatis una perfidia; unum eſt dogma, ſed nec diſſimile fraude, nec ab ejus impietate diſſonans: & cùm quolibet, quo exoriatur tempore, ſemper ſibi ſimile ſurgat, uno, eodemque opprimi debet Eccleſiæ fulmine, quo ante juſtè contritum evanuit.

3. At cùm ex propoſitionibus damnatis multæ ſint ad diverſos tractatus pertinentes, nempè de Lectione Scripturæ Sacræ, de Divinorum Officiorum celebratione, de dilatione abſolutionis, & reconciliationis pœnitentium, de impiorum oratione, de timore pœnarum, de Eccleſia, de legibus, de afflictionibus, ac perſecutionibus fidelium, juramentis, & de excommunicatione; quarum impugnationes parùm lucis ad argumentum, quod verſamus, afferre poſſunt; ideò nos, qui ſedulâ, vigilantique inveſtigatione veritati inquirendæ circa efficaciam gratiæ ſtudemus, omiſſis illis, preſſiùs, & diligentiùs examinabimus omnes, quæ ad gratiam pertinent, quippè non ſatis liquet veritas, niſi ex mendacii confutatione; nec lux aliàs magis radiat, quàm ex comparatione tenebrarum. At non examinabuntur eo ordine, quo in laudata Conſtitutione adnotantur, ſed redactæ ad propriam claſſem, ut cuilibet nota ſit abſurditas propoſitionum, æquiſſimum Eccleſiæ judicium, abuſus, & iniquiſſima eas adhuc defendentium petulantia. Quarè primò explicabuntur propoſitiones, in quibus negat juſtis volentibus adimplere præcepta Dei gratiam, quâ poſſibilia fiant, & illæ, quibus denegat etiam peccatoribus gratiam ſufficientem ad bonum faciendum, & vitandum malum. Poſt omnes, in quibus nullam agnoſcit reſiſtibilem gratiam. Tertiò illæ, quibus in Deo voluntatem non admittit, niſi efficacem, infallibilem, & infruſtrabilem; immò & gratiam neceſſitantem. Et tandem aliæ, quæ ad hunc tractatum de gratia pertinent: quamvis ſatiùs foret conſoſſas ſemel decretis Apoſtolicis propoſitiones ad novam diſputationem minimè revocare: ne venenata dogmata afflatu peſtifero aliis ſint in ruinam; ut de erroribus *Euthychetis* ſcripſit *Ferrandus* Eccleſiæ Carthaginenſis Diaconus in Epiſt. ad *Anatolium* Romanæ Eccleſiæ Diaconum: *Poſt Epiſtolam B. Leonis Papæ, & ſalubria Chalcedonenſis decreta Concilii, Sancte Frater Anatoli, non indiget Eutychetis olim damnata perfidia pleniore diſputatione convinci. Sepultus ergo jaceat in cineribus ſuis nefandæ hæreſeos profanus inventor. Semel illum fulmine anathematis judicantium Sacerdotum percuſſit auctoritas: quid opus eſt iterum cadaver exanime gladio veritatis interfici? Doctrinam ſimul carentem lumine rationis, perpetui ſilentii carcer abſcondat. Interdum peſſima dogmata, dum quaſi expugnanda proferuntur, veneno peſtifero ſimplicium corda perturbant. Satiùs eſt ita neſcire, fidemque Catholicam ſupploſis profanis novitatibus inviolabilem cuſtodire: manentibus in priſtina firmitate, quæ ſunt etiam Synodalibus roborata definitionibus.* Non ergo pleniori diſputatione refractarios convincere eſt animus. Hoc ſanè minimè decens, nec expediens. Satis clarum, quod eſt definitum, & determinatum; ut per novas diſputationes, ſeu alias altercationes, vel aliter quomodolibet in du-

dubium, non oporteat ulteriùs revocare. Ubi de excelſo gloriæ ſuæ Throno reſidens loquitur Summus Pontifex, nihil valet hominum ſcientia, nihil Magiſtrorum eruditio; nihil Univerſitatum nobiliſſima ingenia; ſola Summi Pontificis infallibilis auctoritas ſuper omnes eſt, univerſa evacuat. Æquum igitur eſt habere ratum, quod tantus Pontifex infallibili, ac irrevocabili judicio declaravit. Quarè ſolùm per modum inſtructionis, quoad aliquos ſalutiferæ, procedimus; ut ſincerum veritatis lumen videant, & orthodoxa doctrina clariùs exponatur ipſis, eorumque error argumentis Theologicis refutetur.

§. I.

Nonnulla ad majorem Quæſtionis intelligentiam ſupponuntur.

4. ID primò ſupponendum eſt, Summum Pontificem eſſe infallibilem in quæſtionibus juris, & facti dogmatici, ſeu facti implicantis dogma ad Fidem Catholicam pertinens; an nempè aliqua opinio ſit hujus, vel alterius Auctoris; ſequeretur enim, quod nullus certò haberi poſſet proſcriptus Hæreticorum liber; cùm Auctor in ſcriptis ſuis damnatus, poſſet ſemper alterum à condemnatione ſenſum affingere, ut declinaret Eccleſiæ contra ſuam doctrinam vibrata fulmina, aſſerens falsò ſibi & ad calumniam errores eos eſſe objectos, aliterque ſentire, quàm damnatio contexuit. Sic inquiebat *Pelagius* lib. de libero arbitr. *Legant etiam recens meum Opuſculum, quod pro libero nuper arbitrio edere compulſi ſumus, & cognoſcent, quàm iniquè nos negatione gratiæ infamare geſtierint, qui per totum penè ipſius textum Operis perfectè, atque integrè liberum arbitrium confitemur, & gratiam.* Cùm ergo, ut plurimum contendant Hæretici damnatos errores, nec non illorum Auctores vindicare ab inuſtis cenſuris, & ab anathemate lato eripere, *qui variis diſtinctionibus, ſeu potiùs effugiis ad circumventionem erroris excogitatis, Eccleſiam ipſam turbare, eamque interminatis quæſtionibus... implicare conantur*: verba ſunt *Clementis* XI. in Conſtitutione *Vineam Domini*; debet neceſſariò agnoſci in Eccleſia infallibilis regula in judicando, quænam ſit mens Auctoris in textu expreſſa, ubi Auctor ſuum agnoſcit textum; tunc enim ſecundùm obvium legenti ſenſum, Eccleſia infallibiliter de textu illo ſub iſto reſpectu judicat: nam quod tunc, definiendum eſt, jus eſt, vel dogma ab eo textu indivulſum. Sic Concilium *Conſtantienſe Wicleffum*, *Joannem Hus*, *& Hieronymum à Praga* proſcripſit, & eodem anathemate eorum ſcripta concluſit. Etiam *Tridentinum* damnavit *Lutherum*, & *Calvinum*, eorumque ſcripta. *Innocentius* X. & *Alexander* VII. anno 1653. & rurſus anno 1656. damnaverunt librum *Janſenii Iprenſis* ab Epiſcopis Galliæ delatum: & cùm defenſores *Janſenii* ad declinandum anathema opponerent, alii, propoſitiones damnatas non reperiri in libro *Janſenii*; alii verò

verò non eſſe damnatas in ſenſu *Janſenii*, Summus Pontifex *Alexander* VII., prævio maturo examine, utrumque definivit, & propoſitiones reperiri in libro, & fuiſſe damnatas in ſenſu obvio ab Auctore intento, ut conſtat ex definitione tenoris ſequentis: *Cùm autem, ſicut accepimus, nonnulli iniquitatis filii prædictas quinque propoſitiones, vel in libro prædicto ejuſdem Cornelii Janſenii non reperiri, ſed fictè, et pro arbitrio compoſitas eſſe, vel non in ſenſu ab eodem intento damnatas eſſe, aſſerere, magno cum Chriſti fidelium ſcandalo, non reformident. Nos, qui omnia, quæ hac in re geſta ſunt, ſufficienter, & attentè perſpeximus ..... ex debito noſtri Paſtoralis officii, ac maturâ deliberatione præinſertam Innocentii Prædeceſſoris noſtri Conſtitutionem, declarationem, & definitionem harum ſerie confirmamus, approbamus, & innovamus; & quinque illas propoſitiones ex libro prænemorati Cornelii Janſenii Epiſcopi Iprenſis, cui titulus, Auguſtinus, excerptas, ac in ſenſu ab eodem Cornelio intento damnatas fuiſſe declaramus, & definimus, & uti tales, inuſtâ ſcilicet eadem ſingulis notâ, quæ in prædicta declaratione, & definitione unicuique illarum ſigillatim inuritur, iterùm damnamus.* Quod etiam infallibili judicio definivit *Clemens* XI. in laudata Conſtitutione *Vineam Domini*, dicens: *Et quinque illas propoſitiones ex libro prænemorati Cornelii Janſenii Epiſcopi Iprenſis ..... excerptas, ac in ſenſu ab eodem Cornelio Janſenio intento damnatas fuiſſe declaramus, & definimus.* Hoc maximè obſervandum; eò nempè, quòd nonnulli in examine facti dogmatici fuerunt hallucinati, ſimplex factum confundendo cum facto mixto cum jure, vel jus à facto dividendo; præſertim hiſce temporibus, in quibus nonnulli eludere conantur proſcriptionem *Queſnellii*, eâdem novâ adhibitâ reſponſione, *obedientia juri, reverentia facto*; ſic illi prætexentes obedientiam, huic obſequioſum ſilentium: *Sed veriùs*, ut inquit Mag. *Lucini* opuſc. cit. pag. 136., *in neutrum captivantes intellectum, aut utrumque illudentes*. Videantur noſter *Alexander Natalis* Hiſt. Eccleſ. ad Sæcul. 5. diſſer. 14. indeficientiam judicii in Papa, & Conciliis ſuper facto dogmatico eruditiſſimè propugnans.

5. Secundò ſupponendum, quòd ubi conſtat de ſententia Summi Pontificis, ut certum haberi debet præceſſiſſe examen ſufficiens, & motiva, quæ ad definitionem requiruntur, minimè defuiſſe; alioquin nullus eſſet fidelibus certus, & indubitatus judex loquens; & quis facilè poſſet de examinis prævii ſufficientia, de modo, quô prolatum eſt judicium, an occultè & malitiosè, dubium objicere: quod totum egregiè explicat eruditiſſimus *Cano* ſuprà à nobis laudatus Diſp. 3. §. 1. num. 8., & quod iterùm in memoriam revocare juvat: *Ea par eſt & gravia, & certa in Eccleſia haberi, quæ judicio conſideratè, conſtanterque edita ſunt. Quamobrem qui ſive Pontificum, ſeu Conciliorum diligentiam fidei cauſa finienda in dubium vocant, eos neceſſe eſt, omnia Pontificum judicia, ac Conciliorum infirmare. Nos igitur ſcrupulum illum poſteriorem, ſi cui infixus eſt, aliter ex animo evellemus. Nam Deus ſuaviter diſponit omnia, ſimulque proſpicit, & finem, & media ad finem*

ne-

neceſſaria. Si enim promitteret cuiquam æternam vitam, mox conſerret etiam illi bonarum gratiam actionum, quibus eam vitam conſequeretur. Videlicet quos glorificavit, eoſdem & juſtificavit, & vocavit, ut ad Rom.8. cap. dicitur. Sic omninò cùm Eccleſiæ fidei firmitatem fuerit pollicitus, deeſſe non poteſt, quominùs tribuat Eccleſiæ preces, cæteraque præſidia, quibus hæc firmitas conſervatur. Quod infrà luculentiùs exponit: *Quemadmodùm enim, ſi Chriſtus Petro diceret, ego rogavi pro te, ne deficiat charitas tua; certò certiùs intelligeretur, diligentiam, curam, vigilias, preces, cæteraque auxilia opportuna illi impetraſſe, quæ ſunt ad charitatis conſervationem neceſſaria: ita cùm dixit: Ego rogavi pro te, ne deficiat fides tua, proculdubiò intelligimus id à Patre ſuo conſecutum, ut quæ ad rectum de fidei quæſtione judicium oporterent, ea adeſſent Petro omnia, ſive à Deo, ſive ab homine expectarentur..... Quibus ex rebus facilè comprehenditur, cùm Spiritum veritatis Chriſtus Apoſtolis, eorumque Succeſſoribus in fidei judicio promiſerit, nihil omninò illis defuturum, quod fidei controverſiis finiendis fuerit neceſſarium. Ac ſi ſemel Hæreticis hanc licentiam permittimus, ut in quæſtionem vocent, num Eccleſiæ Judices eam diligentiam, & curam exhibuerint, quæ opus erat, ut quæſtio viâ, & ratione finiretur: ecquis adeò cæcus eſt, qui non videat, omnia mox Pontificum, Conciliorumque judicia labefactari.... Quid? Quod ſi ſemel de diligentia Judicum dubitamus, novum examen, judiciumque ſemper recens poſtulabitur, ut de diligentia adhibita, vel non adhibita cenſeatur. Concedamus ergo Judicibus à Deo in Eccleſia conſtitutis nihil eorum deeſſe poſſe, quæ ad rectum, verumque judicium neceſſaria ſint.* Hæc vir iſte doctiſſimus. Et ſanè, an non idem dicerent *Queſnelliſtæ*, ſi in Concilio Generali, ad quod appellant, damnarentur iteratò tot propoſitiones à *Clemente* XI. proſcriptæ, quòd nempè cauſa non eſſet ſatis præviè diſcuſſa; quòd major Epiſcoporum pars ex motivis purè humanis, metu Summi Pontificis, timore Principibus diſplicendi, vel ex ſpe temporalis commodi doctrinam *Queſnellii* reprobaverint? quare eumdem errorem in Dei Eccleſia refunderent.

6. Tertiò ſupponendum, quòd propoſitiones damnantur quandoque ut hæreticæ, & erroneæ, nonnumquam ut temerariæ, & ſcandaloſæ; ſæpiùs etiam ut malè ſonantes, & offenſivæ: nedum enim proſcribuntur propoſitiones illæ, quarum contradictoriæ ſunt de fide, & illæ, quæ enuntiant contradictorium veritatis, quæ ſapientûm judicio fidei veritas eſt, licèt planè ab Eccleſia non ſit definita, nec certô argumentô demonſtrata: verùm etiam propoſitiones, quæ in ſenſu obvio Catholicum præ ſe ferunt ſenſum, abjicit Eccleſia, ut malè ſonantes, & temerarias, juxta temporum diverſitatem propter abuſum, quô Heterodoxi conſequentias erroneas ex illis propoſitionibus elicere poſſunt: aut quia, etſi in illis nullus error fidei adverſùs notari poteſt, abſonum neſcio quid, & abſurdum, indignumque piis & religioſis auribus videntur enuntiare: quod eruditè docet ſuprà laudatus Mag. *Cano* lib. 12. cap. 10. his verbis: *Quemadmodum autem non ſolùm res falſæ, atque* per-

perabſurdæ, ſed graves quoque, ac veræ ſententiæ inconditis verbis elatæ offendunt aures, acres præſertim, & acutas; ſic Theologorum aures teretes & religioſæ, non à ſententiis modò falſis, & hæreticis, ſed ab his etiam abhorrent, quas intelligenti judicio percipiunt malè, atque abſurdè ſonare, quamvis nullam in eis falſitatem hæreſeos deprehendant. Quod ſcandalum aures offendens magis infrà exponit, dicens; *Sic Eccleſiæ Romanæ abuſus plebi rudi objicere, atque in vulgus edere ſcandalum eſt. Sic propoſitiones illæ ſcandaloſæ ſunt, Prælatus malus verè eſt fur, & latro: Per cenſuras Eccleſiaſticas Clerus populum ſuppeditat, & avaritiam multiplicat: Sacerdotes criminosè viventes Sacerdotii polluunt poteſtatem*; de quibus, & aliis ibi recenſitis ſequens profert judicium: *Quarum nonnullæ hæreſim ſapiunt, non inficior: ſed quamvis in verum ſenſum deflectantur, non ſolùm error, ſed ipſa etiam iſthæc veritas, qualiſcumque illa ſit, quæ fortè in his dictis inveniri poteſt, ſcandalum affert idiotis, & infirmis. Non enim ſolùm falſa ſcandalum faciunt, ſed aliquando etiam nova*. Quarè cùm non ſingulæ ſint æqualiter virulentæ, & noxiæ, prudentiſſimè Eccleſia eas damnat in cumulo, & reſpectivè quod fecit *Clemens* XI. Conſtitutione *Unigenitus*, ut ſuprà diximus num. 1.. Hic enim modus cenſurandi propoſitiones reſpectivè in Eccleſia Dei novus non eſt. Conſtat tum ex decreto Concilii generalis *Conſtantienſis* celebrati anno 1414., in quo reſpectivè damnatæ ſunt 45. propoſitiones *Wicleffi*, & 30. *Joannis Hus*. Etiam *Leo* X. 41.propoſitiones *Lutheri*; *Pius* V. 79. propoſitiones *Michaëlis Baii*: *Innocentius* XI. 67. *Michaëlis Molinos*, *Clemens* XI. quaſdam propoſitiones è libro Gallico *Maximes des Saints*: qui omnes præfatas propoſitiones reſpectivè damnarunt, non determinando quæ cenſura propoſitiones damnatas ſingillatim afficiat.

7. Tandem obſervandum, quòd ſolemniùs Conſtitutio *Unigenitus* acceptata eſt ab Eccleſia, ut infallibilis auctoritatis, quàm Conſtitutiones aliorum Summorum Pontificum; *Leonis* X. contra *Lutherum*; *Pii* V., & *Gregorii* XIII. contra *Michaëlem Bajum*; *Innocentii* X., & *Alexandri* VII. contra *Janſenium*; *Innocentii* XI. contra *Molinos*; *Alexandri* VIII. contra Rigoriſtas: quæ tamen Conſtitutiones ab omnibus Catholicis, ut infallibilis auctoritatis habentur. Conſtat id ex Paſtorali Epiſtola Illmi Gandenſium Epiſcopi *Philippi Erardi Vander-Noot* anni 1719., in qua ad maximam hujus Conſtitutionis laudem legitur: *A mari uſque ad mare audita eſt Conſtitutio Supremi Pontificis in Eccleſiis annuntiata à Paſtoribus, ab ovibus ſummâ veneratione recepta, ac laudata. Omnium Eccleſiarum unus conſenſus eſt .... Conſtitutionem recipimus, doctrinam Apoſtolicam in ea accepimus, illi omnimodam, ac integram obedientiam debemus, Clementi XI. Pontifici multos annos, æternam gloriam. Amen, Amen*. Cui concinunt ferè totius Orbis Epiſcopi, ut videre eſt in lib. Epiſt. *Clementis* XI. Diſſentientibus ſolùm quibuſdam in Gallia, qui ſicut in Synodo Generali minimè conſiderarentur, ita nec modò conſiderari merentur. Quibus ad ple-

pleniorem dicendorum intelligentiam ſtatutis, propoſitiones pergamus in medium proferre; in lucem enim protractæ, ad veritatis tanquam Solis lucem evaneſcent.

§. II.

Proponuntur Propoſitiones, quibus juſtis conantibus, & volentibus negat gratiam, quâ Dei præcepta ſint ipſis poſſibilia.

Prop. 2. *Jeſu Chriſti gratia, principium efficax boni cujuſcumque generis, neceſſaria eſt ad omne opus bonum: abſque illa, non ſolùm nihil fit, ſed nec fieri poteſt.*

3. *In vanum Domine præcipis, ſi tu ipſe non das, quod præcipis.*

4. *Ita Domine; omnia poſſibilia ſunt ei, cui omnia poſſibilia facis, eadem operando in illo.*

5. *Quando Deus non emollit cor per interiorem unctionem gratiæ ſuæ, exhortationes, & gratiæ exteriores non inſerviunt, niſi ad illud magis obdurandum.*

6. *Diſcrimen inter Fœdus Judaicum, & Chriſtianum eſt, quòd in illo Deus exigit fugam peccati, & implementum legis à peccatore, relinquendo illum in ſua impotentia: in iſto verò Deus peccatori dat, quod jubet, illum ſuâ gratiâ purificando.*

7. *Quæ utilitas pro homine in veteri fœdere, in quo Deus illum reliquit ejus propriæ infirmitati, imponendo ipſi ſuam legem? Quæ verò felicitas non eſt admitti ad fœdus, in quo Deus nobis donat, quod petit à nobis?*

8. *Nos non pertinemus ad novum fœdus, niſi in quantùm participes ſumus ipſius novæ gratiæ, quæ operatur in nobis id, quod Deus nobis præcipit.*

9. *Gratia Chriſti eſt gratia ſuprema, ſine qua confiteri Chriſtum nunquam poſſumus, & cum qua nunquam illum abnegamus.*

8. AD harum propoſitionum intelligentiam ſupponendum, quòd in hoc totius Queſnellianæ peſtis virus reconditur; quòd *Janſenii* Epiſcopi Iprenſis ſequens veſtigia, ſufficientem gratiam pro virili à naturæ lapſæ finibus exterminare intenderit; cùm nec in conſequentibus, nec in antecedentibus, aut univerſis ejus propoſitionibus appareat quidquam, undè gratia ſufficiens ab efficaci diſtincta ab eo unquam agnita cognoſcatur. Et quod magis eſt, in ſuis ſcriptis poſt damnatas Propoſitiones, quò plenius ejus protervia dignoſcitur, ſolùm cavillationibus ſubdolis, & circuitibus variis reſtitit Sacroſanctæ *Unigenitus* definitioni. In perniciem ergo animarum *Janſenii* erroribus ſtudens, & Sacroſanctæ Sedis Apoſtolicæ contra *Janſenium* Conſtitutiones contemnens, hanc ſolùm idæam gratiæ proponit; quòd nempè gratia eſt

Aa 2 ope-

operatio manûs omnipotentis Dei, quam nihil impedire poteſt, aut retardare; quod non eſt aliud, quàm voluntas omnipotentis Dei jubentis, ac facientis quod jubet; quod eſt vox illa Patris, quæ homines interiùs docet, ac eos venire facit ad *Jeſum Chriſtum*; quod nihil aliud eſt, quàm ejus omnipotens voluntas; quòd hanc ideam Deus nobis in omnibus ſuis Scripturis tradit; quòd vera gratia idæa eſt, quòd Deus vult ſibi à nobis obediri, & obediatur, imperat, & omnia fiunt; loquitur tanquam Dominus, & omnia ſibi ſubmiſſa ſunt. Et tandem, quòd gratia *Jeſu Chriſti* eſt gratia fortis, potens, ſuprema, invincibilis, utpotè quæ eſt operatio voluntatis omnipotentis, ſequela, & imitatio operationis Dei incarnantis, & reſuſcitantis Filium ſuum. Hanc ſibi univerſalem finxit ideam gratiæ; cùm omnes ejus Propoſitiones ſint indefinitæ, & omnes in materia doctrinali æquivaleant univerſali. Nullam ergo gratiam ſufficientem agnoſcit. Etenim gratia ſufficiens, quæ vera *Chriſti* gratia eſt, non eſt operatio manûs omnipotentis Dei, quam nihil impedire poteſt, aut retardare. Non eſt voluntas omnipotentis Dei jubentis, ac facientis quod jubet; vel vox illa Patris, quæ homines interius docet, ac eos venire facit ad *Jeſum Chriſtum*; vel gratia, quâ vult ſibi à nobis obediri, & obeditur; imperat, & omnia fiunt; & quâ loquitur tanquam ſupremus Dominus. Et tandem non eſt gratia ſufficiens gratia illa fortis, potens, ſuprema, invincibilis operatio voluntatis omnipotentis, ſequela, & imitatio operationis Dei incarnantis, & reſuſcitantis; quod tot repugnat Sacrarum Scripturarum oraculis, definitionibus Apoſtolicis, SS. PP., & Conciliorum teſtimoniis: quarè excluſâ gratiâ ſufficiente, juſtè Eccleſiæ fulmine perculſæ ſunt omnes ejus Propoſitiones.

9. Et quidèm primò propoſitio ſecunda, cujus ex dictis facilis, & clara redditur expoſitio, apertè rejicit omnem gratiam ſufficientem, & ſolùm agnoſcit gratiam efficacem: quod ſanè exprimit vox iſta, *principium efficax*; etenim efficacia dicta de gratia, nominat gratiam efficacem, ut ipſa naturalis verborum ſignificatio naturaliter repræſentat; ſicut & efficaciter probat communis, & uſitatus in Scholis loquendi modus. Hanc ergo efficacem gratiam, & efficacem ab intrinſeco neceſſariam agnoſcit ad omne opus bonum, & quidquid ſit, an loquatur de omni opere bono meritorio, vel de omni opere bono morali, quod vires naturales non excedit, & quòd ſine tali divinæ gratiæ munere operari poteſt homo, ut explicat D. *Thomas* q.24. de verit. art.11. & cum eo conſentiunt omnes Theologi; hoc tamen certiſſimum eſt, quòd hanc efficacem gratiam ita neceſſariam agnoſcit; quòd *abſque illa non ſolùm nihil fit, ſed nec fieri poteſt*: ergo in eo, qui caret gratiâ efficaci, nulla datur alia gratia ſufficiens ad non peccandum; & ad ſinceram mandatorum poſſibilitatem conciliandam.

10. Explicat ſatis clarè hanc ſecundam Propoſitionem tertia; dum dicit: *In vanum Domine præcipis, ſi tu ipſe non das, quod præcipis*. Quibus negationem gratiæ ſufficientis ad implenda præcepta iterùm repetit, ſolam gratiam efficacem admittens, quâ Deus dat actum ipſum,

ipſum, quem præcipit, vel ipſe ſolus operatur obſervantiam Præcepti; & conſequenter, ſi gratia efficax, aut victrix deeſt, quæ det id, quod præcipit, vult deeſſe gratiam, quâ poſſibilia ſint præcepta Dei. Non enim dicit, in vanum præcipis, ſi non das mediâ gratiâ ſufficiente poteſtatem ad id ipſum, quod præcipis; hic namque Catholicus ſenſus maximè diſtat ab illius poſitione, nullam agnoſcentis gratiam ſufficientem diſtinctam ab efficaci: quarè ſenſus germanus, & ab ipſo intentus eſt, obſervantiam mandatorum ſolùm per efficacem gratiam, & non per ſufficientem eſſe poſſibilem; ita quòd apud ipſum veriſſimum eſt dicere; ideo aliquid eſt poſſibile, quia fit; quæ æquivalet huic; homini impoſſibile eſt ſervare mandata, & in tantùm ſervari poſſunt, in quantùm, cùm Deus præcipit, dat ipſe, quod præcipit: ſic Deum injuſtum faciens Legislatorem, & in vanum præcipere affirmans, dum non dat gratiam efficacem, quæ det quod præcipit: cui minimè favet celeberrima illa S. *Auguſtini* ſententia, *Da quod jubes, & jube quod vis*; quâ S. Doctor gratiam efficacem orat; at præter gratiam efficacem ſufficientem aliam agnoſcit, quam etiam, agendo de oratione, materiam orationis eſſe, diximus; cùm Deus ſit orandus, nedùm pro efficaci, quâ præcepta exequimur, ſed pro ſufficiente, quâ illa adimplere poſſimus. Temerè ergo *vanum* Dei præceptum dicit; de quo dicitur Pſal. 103. v. 24., *Omnia in ſapientia feciſti*: aut potiùs blaſphemè id in Deum pronuntiat, quoties auxilium efficax negat; ac ſi præcipiendo minùs ſapiens eſſet Deus, qui omnibus largitur gratiam ſufficientem, largiturus etiam efficacem, ſi hujus largitioni obſtaculum non ponerent.

11. Id ipſum non minori claritate eluceſcit in quarta, quæ expreſsè affirmat, obſervantiam mandatorum expectari ſolùm debere à Deo, operante in nobis; quaſi nos liberè non cooperaremur operanti Deo; quæ operatio Dei, cùm non ſit per gratiam ſufficientem, ſed per efficacem, quam victricem, invincibilem, effectricem, ſupremam, & omnipotentem agnoſcit, falſum penitùs eſt apud ipſum dicere: *Ideo aliquid à Deo præcipitur, quia eſt poſſibile*; cùm præceptum non ſupponat per prius virtutem, & poteſtatem, vi cujus res præcepta ſit poſſibilis: unde poſſe benè velle, deficiente efficaci gratiâ, eſt juxta ipſum impoſſibile. Hic eſt propriiſſimus harum trium Propoſitionum ſenſus obvius, & quem juxta communem modum loquendi, verba exhibent. Non tanquam res diverſas fieri à poſſe fieri contradiſtinguit; ad utrumque requirit principium efficax, quo circa excludit adiutorium ſufficiens diſtinctum ab adjutorio efficaci: cùm nihil juxta ipſum homo facere per gratiam poſſit, quod ſemel non fiat, & quod Deus non operetur in ipſo, cùm præcipit. Quare fit evidens, quòd non affirmat in Propoſitionibus iſtis meram negationem actûs, ſed negationem poteſtatis ſimpliciter talis. Quæ enim, amabò, eſt poteſtas illa, quæ in iſtis Propoſitionibus negatur? Non poteſtas conſequens: ineptus quippè eſſet ſenſus Propoſitionis, magiſque ridicula adverſativa, quâ utitur, *Abſque illa non ſolùm nihil fit, ſed nec fieri poteſt*: quod eſſet idem, ac dicere: Abſque illa non ſolùm nihil fit, ſed nec fit: quod æquè ridiculum

lum eſt, ac ſi quis de cauſa, aut principio efficaci, ut quid maximum, ita pronuntiaret: Abſque illo, non ſolùm non datur effectus, ſed nec eſt: ergo non poteſtatem actui conjunctam negat ſolùm *Queſnellius*, ſed poteſtatem antecedentem, ut exindè inferat, ut verùs *Janſenii* Diſcipulus, non ſolùm abſque gratia nihil fieri, ſed & deficere poteſtatem; Deum in vanum præcipere, ſi non dat id ipſum, quod præcipit; cùm exclusâ gratiâ efficaci non ſit alia poteſtas ſufficiens ad adimpletionem: nullum quippè juxta ipſum datur auxilium, niſi quod cum effectu certiſſimè connectitur, vel niſi quô Deus potenter, fortiter, inſuperabiliter, indeclinabiliter in nobis operatur.

12. At quæ non ex utriuſque poſitione inſurgunt inconvenientia? Quid enim magis Catholicæ fidei contrarium, quàm quòd homo careat auxiliò neceſſàriò ad adimpletionem præcepti, & quòd homo juſtus ſolùm illud bonum poſſit operari, quod Deus vult efficaciter ipſum operari, & quod ſi non operatur, eſt, quia Deus non vult, ipſum operari, cùm omnis ejus poteſtas non proveniat, niſi à gratia efficaci infallibiliter conjuncta cum actu? Multiplex & alia inevitabilis fluit ex hoc ſyſtemate abſurditas: de quo plura diximus agendo de neceſſitate gratiæ ſufficientis. Et quidèm apertè contraria eſt Scripturis Sacris: dicitur enim Prover.1. verſ.20. *Sapientia foris prædicat, dat vocem ſuam: in capite turbarum clamitat, in foribus portarum Urbis profert verba ſua, dicens: Uſquequò parvuli diligitis infantiam, & ſtulti ea, quæ ſibi ſunt noxia, cupient, & imprudentes odibunt ſcientiam? Convertimini ad correptionem meam: en proferam vobis Spiritum meum, & oſtendam vobis verba mea. Quia vocavi, & renuiſtis: extendi manum meam, & non fuit, qui aſpiceret. Deſpexiſtis omne conſilium meum, & increpationes meas neglexiſtis.* Et Eccleſ.cap.15. v.11. *Non dixeris: per Deum abeſt; quæ enim odit, ne feceris.* Et cap.51. v. 31. *Appropiate ad me indocti, & congregate vos in domum diſciplinæ. Quid adhuc retardatis? Et quid dicitis in his? Animæ veſtræ ſitiunt vehementer. Aperui os meum, & locutus ſum, comparate vobis ſine argento, & collum veſtrum ſubjicite jugo, & ſuſcipiat anima veſtra diſciplinam, in proximo eſt enim invenire eam.* Et *Matth.* cap.22. v.3. *Et miſit ſervos ſuos vocare invitatos ad nuptias, & nolebant venire. Iterùm miſit alios ſervos, dicens: dicite invitatis, ecce prandium meum paravi, tauri mei, & altilia occiſa ſunt, & omnia parata, venite ad nuptias, illi autem neglexerunt, & abierunt, alius in villam ſuam, alius verò ad negotiationem ſuam.* Et 2. ad Corint. cap.6. v.1. *Hortamur vos, ne in vacuum gratiam Dei recipiatis.* Et ad *Rom.* 10. v.21. *Expandi manus meas totâ die ad populum non credentem, & contradicentem.* Et Apocalip.3. v.20. *Ecce ſto ad oſtium, & pulſo. Si quis audierit vocem meam, & aperuerit mihi.* Et act.7. v.51. *Vos ſemper Spiritui Sancto reſiſtitis.* Videantur & alia Sacræ Scripturæ oracula diſp.6. dub.1. §.2. Quibus omnibus conſtat, quòd mediis auxiliis ſufficientibus plena tribuitur præcepta ſervandi poteſtas.

13. Adverſatur inſuper Sacris Conciliorum Oraculis; *Tridentino* ſeſſ.6.

ſeſs.6. de juſtific. cap.11. dicenti: *Deus impoſſibilia non jubet, ſed jubendo monet, & facere quod poſſis, & petere quod non poſſis, & adjuvat, ut poſſis*. Et iterum: *Nemo temeraria illa, & à Patribus ſub anathemate prohibita voce uti debet, Dei præcepta homini juſtificato ad obſervandum eſſe impoſſibilia*. Et rurſus: *Qui autem diligunt, ut ipſemet teſtatur, ſervant ſermones ejus, quod utique cum divino auxilio præſtare poſſunt.... Quo fit, ut juſti ipſi eò magis ſe obligatos ad ambulandum in via juſtitiæ ſentire debeant, quò liberati jam à peccato, ſervi autem facti Deo, ſobriè, & juſtè, & piè viventes proficere poſſint per Chriſtum Jeſum, per quem acceſſum habuerunt in gratiam iſtam: Deus namque ſua gratia ſemel juſtificatos non deſerit, niſi ab eis prius deſeratur*. In contra ſimiliter eſt Concilium *Colonienſe* anno 1536. p.7. c.32. dicens: *Nemo hic excuſationem prætexat; cum Deus ſemper ſtet ad oſtium pulſans, nimirùm per internum, & externum verbum commonens, ut convertatur à via ſua peſſima*. Concilium *Lateranenſe* ſub *Innocentio* III. cap. *Firmiter*: *Si poſt ſuſceptionem Baptiſmi quiſpiam relapſus fuerit in peccatum, per veram pœnitentiam ſemper poteſt reparari*. Concilium *Senonenſe* Can.5. *Neque tamen tanta gratiæ neceſſitas libero præjudicat arbitrio, cum illa ſit in promptu*. Concilium *Valentinum* III. ſub *Lothario* anno 855. aſſerit: *Nec ipſos malos ideo perire, quia boni eſſe non potuerunt; ſed quia boni eſſe noluerunt, ſuoque vitio in maſſa damnationis, vel merito originali; vel etiam actuali permanſerunt*, quæ ſanè probant, eſſe fide certum, quòd juſtis nulla ſunt impoſſibilia præcepta, & quòd nuſquam deeſt illis gratia ſufficiens, quâ poſſibilia fiant. Quandoquidem quantumvis homo pondere peccatorum prematur, vitiiſque uſque ad profundum mergatur; dum tamen viator eſt, non illi negat miſericordia Dei poteſtatem orandi: nam fidelis eſt qui dixit: *Amen dico vobis, quidquid orantes petitis, credite, quia accipietis, & fiet vobis*.

14. Repugnat & hoc perverſum *Queſnellii* dogma tam SS. *Auguſtini*, & *Thomæ* Doctrinis, quàm communi omnium SS. PP. conſenſui. Et primò *Angelico Magiſtro* 4. ſentent. diſt.17. q.1. art.1. quæſtiunc. 2. dicenti: *Vocatio eſt duplex: quædam exterior ... quædam verò interior; & hæc quandoque quidem non pertingit ad finem ſuum ex vocati defectu: & hæc vocatio nihil aliud eſt, quàm inſtinctus, vel motus ad bonum à Deo immiſſus. Quandoque autem pertingit ad finem, quando ſcilicet, quis audit vocantem, & venit ad Chriſtum*. En vocatio interior, inſtinctus, vel motus ad bonum à Deo immiſſus, verè ſufficiens, & ob vocati reſiſtentiam ſuum ultimum non obtinens effectum: qui ſi expreſsè à D. *Thoma* non vocatur *ſufficiens*, in re tamen talis eſt. Nec opus habebat S. *Doctor* id exprimere; cùm nondùm exortæ fuiſſent chimæricæ cavillationes hominum, contra quos procedimus. Cùm autem dixerit *ex vocati defectu*, ſatis ſignificavit ſufficientiam ex parte Dei, quæ ad finem perveniſſet, niſi per homines ſtetiſſet. Unde eumdem ſenſum non ſemel tradit, abſque expreſſionibus ad intentum tunc impertinentibus: utitur enim modo loquendi M. P. *Auguſtini*, ut vide-

dere eſt 1. 2. q. 109. art. 10. ubi ad 3. inquit: *Dicendum, quòd ſicut Auguſtinus dicit lib. de natur. & grat. cap.43. homo in primo ſtatu accepit donum, per quod perſeverare poſſet, non autem accepit, ut perſeveraret: nunc autem per gratiam Chriſti multi accipiunt, & donum gratiæ, quo perſeverare poſſunt, & ulterius eis datur, quòd perſeverent. Et ſic donum Chriſti eſt majus, quàm delictum Adæ*; ubi S. *Doctor* contradiſtinguens auxilium *ſine quo* poteſt quis perſeverare, ab illo *quo* de facto perſeverat, clariſſimè exprimit auxilium ſufficiens diſtinctum ab auxilio *quo* actu perſeverat, quod ſecundùm omnes eſt efficax. Et iterum de corrept. & grat. cap.12. docet S. *Doctor*, hæc duo adjutoria diſtinguenda eſſe: aliud namque eſt adjutorium, *ſine quo* aliquid non fit, & aliud eſt adjutorium *quo* aliquid fit. Primum vocat adjutorium poſſibilitatis: aliud adjutorium *quo*, gratiam actionis, quod efficax eſt, dans ipſum agere. Videantur quæ ſuprà diximus dicta Diſp. 6. Dub. 2. §. 1. diffusè de mente Divi *Auguſtini*: quibus tamen placet alia ſuperaddere teſtimonia, in quibus mentem ſuam circa gratiam ſufficientem luculenter explicat. Hanc apertè exhibet lib. de Spirit. & litter. cap.34. dicens: *Conſentire vocationi Dei, vel ab ea diſſentire propriæ voluntatis eſt.* Et lib. de peccator. merit. cap. 34. *Habet peccator concupiſcentiam, cum qua pugnat, eamque, Deo adjuvante, ſuperaret, ſi non in vacuum gratiam ejus ſuſciperet.* Et lib. 1. ad *Simp.* q. 2. *Nemo credit non vocatus, ſed non omnis credit vocatus.* Et infrà: *Noluit Eſau, & non cucurrit; cucurriſſet, niſi, vocatione contempta, reprobus fieret.* Et tract.53. in *Joann. Agendæ ſunt gratiæ, quia data eſt poteſtas: orandum, ne ſucumbat infirmitas.*

15. Concinit univerſus SS. PP. Chorus expreſsè affirmans, quòd ipſe Deus, qui dat præcepta vivendi, ita præcipit, ut præmium ſit conſtitutum parentibus, quia poterant non parere, ſi vellent; & non parentibus pœna, quia poterant parere, ſi vellent. Sic D. *Gregorius* lib. 33. moral. cap. 20. *Ideo nequaquam cæleſtis patriæ præmia æterna percipiunt, quia ea, dum promereri poterant, ex libero arbitrio contempſerunt.* D. *Damaſcenus* lib.2. de fid. cap.27. *Poteſtatem habet refrænare appetitum, & ipſum ſequi .... mera arbitrii poteſtate malitiæ inventor effectus.* Id ipſum affirmant S. *Dionyſius* (nam pro nobis adhuc *Dionyſius* eſt) lib. cæleſt. Hierar. cap. 9. S. *Hilarius* lib. 1. de Trinit. S. *Clemens Alexandrinus* lib. 7. Stromat. S. *Chryſoſt.* homil. 7. ſuper *Joann.* & Serm.16. ſuper Epiſt. ad *Rom.* Videantur & alii SS. PP. citati Diſp. 1. Dub. 2. §. 2. n. 19.

16. Proſcripta, & damnata eſt hæc *Queſnellii* doctrina renovans damnatam *Janſenii* propoſitionem primam, quæ eſt origo, & fundamentum totius ejus de gratia ſyſtematis. Etiam immani, & pernicioſo *Calvini*, & *Lutheri* ſe implicat errore, qui non formidârunt aſſerere, nedum difficilem eſſe legis Evangelicæ obſervantiam, ſed impoſſibilem prorſus eſſe, etiam juſtis, utcumqne Spiritu Dei adjuventur, ſine efficaci gratia; quorum error damnatus fuit in Concilio *Tridentino* loco ſuprà citato. Etenim *Calvinus* in Antidoto Conc. *Trid.* ad ſeſs. 6. affir-

mat,

mat, *motum Spiritûs Sancti ſic eſſe efficacem, ut fidem ſemper gignat*: deceptoſque fuiſſe Patres Concilii *Tridentini* ait lib.2.inſtit. cap.3. §.10. *Quòd motum nobis offerre ſomnient, qui mediam electionem nobis relinquat*. Et alibi: *Gratiam voluntatem movere, non qualiter multis ſæculis traditum eſt, & creditum, ut noſtræ poſtea ſic electionis motioni aut obtemperare, aut refragari, ſed illam efficaciter afficiendo*. Hujus Doctrinæ conſentiunt omnes ejus Diſcipuli. *Kemnitius* exam. Concilii *Trid.* ſeſs. 6. Can. 4. & 5. *Paræus* lib. 1. de grat. & liber. arbitr. lib. 2. *Ferrius Orthodox.* cap. 13. Ita affinis eſt *Queſnellii* doctrina erroribus aliàs ab Eccleſia execratis.

17. At ſi rationem hujus quis inveſtigare velit, in promptu eſt: nam ſi, ut præceptum impleri poſſet, neceſſarium eſſet, quòd ipſemet Deus daret id, quod præcipit, & omnia solùm poſſibilia eſſent ei, cui omnia poſſibilia faceret, eadem operando in illo: ergo Deus juſtus, & bonus denegans gratiam illam efficacem, & effectricem immediatè in homine illius, quod præcipit, irrationabiliter aliquid præciperet. Nullus ad impoſſibile obligatur, nec alicui imputatur crimini, quòd tali impoſſibili præcepto non pareat. An reus erit culpæ, qui pedibus truncus accedere non poteſt, quò ipſi præcipitur? An & reus erit homo in tenebris poſitus, dum pervia non poteſt eſſe oculis ejus lux hæc materialis, quòd non videat, etſi imponeretur ipſi præceptum videndi? Abſit, ut eam fingas in Deo injuſtitiam, quòd homines hoc inexorabilis neceſſitatis vinculo obligentur ad non obediendum. Ulterius: Deus denegans gratiam ſufficientem, quâ poſſibilia fierent præcepta, fallax, & mendax eſſet in verbis ſuis. Numquid enim paratiſſimus dici poteſt cuicumque ſubvenire, ad oſtium pulſare, excitare, pellicere, atque terrere, largiùs auxilia ſufficientia, quibus à peccato reſurgere poſſint, hominibus offerre, denegando ipſis gratiam illam ſufficientem, quâ proxima, integra, & omnino expedita ad ejus adimpletionem conſtituitur poteſtas? Hoc ſanè eſt ab infinita ſua pietate perquàm alienum. Nulla eſſet Dei pietas, & miſericordia; ſola hominibus eſſet deſolatio, & deſperatio, quibus deeſſet gratia illa ſufficiens, quâ poſſibilia fiant præcepta. Quarè abſolutè de fide tenendum, Deum omnibus hominibus juſtis auxilia ſufficientia dare, quibus præcepta poſſibilia ipſis ſint, ut toties Scriptura clamat Deuteronomii cap. 30. *Mandatum hoc, quod ego præcipio tibi hodie, non ſupra te eſt, neque procul poſitum; nec in Cœlo ſitum, ut poſſis dicere: quis noſtrum valet ad Cœlum aſcendere, ut deferat illud ad nos, & audiamus, atque opere compleamus? Neque trans mare poſitum, ut cauſeris, & dicas: quis ex nobis poterit transfretare mare, & illud ad nos uſque deferre: ut poſſimus audire, & facere, quod præceptum eſt? Sed juxta te eſt ſermo valdè in ore tuo, & in corde tuo*. Et Eccleſiaſt. cap.31. v.10. *Qui potuit transgredi, & non eſt tranſgreſſus, facere mala, & non fecit*. Et Proverb. cap. 4. v. 11. *Viam ſapientiæ monſtrabo tibi; ducam te per ſemitas æquitatis: quas cum ingreſſus fueris, non arctabuntur pedes tui, & currens non habebis offendiculum*. Et *Matth.* cap. 10. v. 18. *Jugum meum ſuave eſt, & onus meum leve*.

Et tandem ad Corinth. cap. 5. v. 4. *Mandata ejus gravia non ſunt*: & cap. 10. v. 13. *Tentatio vos non apprehendat niſi humana, fidelis autem Deus eſt, qui non patietur vos tentari ſupra id, quod poteſtis, ſed faciet etiam cum tentatione proventum, ut poſſitis ſubſtinere*. In quibus maniſeſtè exprimitur gratia illa ſufficiens, quibus & fiunt præcepta poſſibilia, & quòd Deus in vanum non præcipit, etiamſi non det, quod præcipit, operando in illo. Sed cùm hæc debeant eſſe inter Catholicos certiſſima, refractarii ſatis luminis habent: unde & nos ad ſequentes propoſitiones tranſeamus.

18. Novus & pernicioſiſſimus error inſurgit in propoſitione quinta, nempè quòd quando Deus non emollit cor per interiorem unctionem gratiæ ſuæ, exhortationes, & gratiæ exteriores non inſerviunt, niſi ad illud magis obdurandum. Hic nullam cum *Janſenio* agnoſcit gratiam cor hominis emollientem, niſi efficacem; illam nempè, de qua dixit *Auguſt.* de Præd. SS. cap. 8. *Quòd à nullo duro corde reſpuitur, ideo quippe tribuitur, ut cordis duritia primitùs auferatur*: ergo quibus deficit illa efficaciſſima gratia, non ſolùm præcepta impoſſibilia ſunt; ſed quod magis eſt, mediis exhortationibus, & gratiis exterioribus redditur magis obduratus, quod ſanè blaſphemiam ſapit. Frequenter enim viſitat Deus, vocat, & peccatores ad ſe trahit infundendo in cordibus eorum delectationes, & voluptates ſpiritâles, ut his inſpirationibus, & incredibilibus miſericordiæ ſuæ blanditiis eos ad pœnitentiam moveat. Etiam corroborat voluntates eorum adversùs tentationes exhortationibus, & prædicatione; cùm peccatores ad converſionem moveantur, ſi congrua ſuis mentibus vel audiant verba, vel ſigna inſpiciant; habet namque prædicatio ex ſingulari Dei providentia internam motionem. Ergo ſi Deus hâc efficaci unctione interiùs cor ſolum emollit, ſequitur, quòd tot promiſſiones, exhortationes, & gratiæ exteriores, quas Deus olim per *Prophetas*, per Filium ſuum, & *Apoſtolos* impertivit, non inſervierint niſi ad majorem obdurationem. Impia, ac blaſphema in Deum aſſertio. Quid enim magis adverſum bonitati Dei, quàm quòd exhortationes, & gratiæ exteriores non inſerviant, niſi ad illud magis obdurandum? Ac ſi forſan idem eſſet, gratias iſtas exteriores ſuo carere effectu, ac ſolùm inſervire ad obdurationem, & mentis cæcitatem perpetuò obfirmandam. Numquid tot, tantaque *Chriſti* amoris erga *Judam* argumenta: illius ad pedes proſtratus lavare ipſum, eumque ſuo corpore, & ſanguine paſcere, fuerunt majoris obdurationis augmentum, & non amoris ſignum? An lex, Incarnatio, Sacramenta, exempla *Chriſti*, & Sanctorum, verbum Dei ſcriptum, & traditum, omnia fidei noſtræ documenta, exhortationes, totque aliæ gratiæ exteriores inſerviunt magis ad indurandum cor hominis, præſtantque indurationem, quoties interior efficax gratia illis conjuncta non fuerit? Hoc maximè adverſatur Scripturæ dicenti Pſal. 18. v. 8. *Lex Domini immaculata convertens animas: teſtimonium Domini fidele, ſapientiam præſtans parvulis. Juſtitiæ Domini rectæ lætificantes corda, præceptum Domini lucidum illuminans oculos*. Et *Iſai.* 28. *Sola vexatio intellectum dabit auditui*. Et

Jer.

Jer. cap. 23. v.28. *Propheta, qui habet ſomnium, narret ſomnium: & qui habet ſermonem meum, loquatur ſermonem meum verè: quid paleis ad triticum dicit Dominus? Numquid non verba mea ſunt quaſi ignis, dicit Dominus, & quaſi malleus conterens petram?* Et Proverb. cap. 6. v. 23. *Quia mandatum lucerna eſt, & lex lux, & via vitæ increpatio diſciplinæ.* Et *Matth.* cap. 5. v. 16. *Sic luceat lux veſtra coram hominibus, ut videant opera veſtra bona, & glorificent Patrem veſtrum, qui in Cœlis eſt.* Et cap. 18. v. 15. *Si autem peccaverit in te Frater tuus, vade, & corripe eum inter te, & ipſum ſolum; ſi te audierit, lucratus eris Fratrem tuum.* Et *Paulus* ad *Rom.* 7. v. 7. *Quid ergo dicemus? Lex peccatum eſt? Abſit. Sed peccatum non cognovi, niſi per legem: nam concupiſcentiam neſciebam, niſi lex diceret: non concupiſces.* Et v. 12. & 13. *Itaque lex quidem ſancta, & mandatum Sanctum, & juſtum, & bonum: Quod ergo bonum eſt, mihi factum eſt mors? Abſit.* Et 2. ad *Timoth.* cap. 3. v. 16. *Omnis Scriptura divinitus inſpirata utilis eſt ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum in juſtitia: ut perfectus ſit homo Dei, ad omne opus bonum inſtructus.* En qualiter Deus tot exterioribus auxiliis, exhortationibus, Sanctorum exemplis, flagellis à Deo inflictis, aliiſque externis gratiis excitat homines ad reſipiſcendum, ac ſalutariter operandum.

19. Sexcenta & alia poterant adduci Sacræ Scripturæ teſtimonia; ſed placet iterùm Deum loquentem audire per *Ezechielem* cap. 33. v. 7. *Et tu, Fili hominis, ſpeculatorem dedi te domui Iſrael, audiens ergo ex ore meo ſermonem, annunciabis ei ex me. Si me dicente ad impium: morte morieris, non fueris locutus, ut ſe cuſtodiat impius à via ſua, ipſe impius in iniquitate ſua morietur, ſanguinem autem ejus de manu tua requiram. Si autem annunciante te ad impium, ut à viis ſuis convertatur, non fuerit converſus à via ſua, ipſe in iniquitate ſua morietur: porrò tu animam tuam liberaſti.* Quis credet, quòd hæc Prophetæ prædicatio, quòd hæc exterior gratia nata ſit, ut impius non convertatur à viis ſuis, ſed ut in iniquitate ſua moriatur; quòd Deus ad ejus converſionem utatur medio, quod ſine gratia illa efficaci, ſeu interiori unctione animæ, ſolùm eſt conducens ad indurandum, & ut magis à præceptis Dei diſcedat? Hoc ſanè impium, erroneum, & blaſphemum eſt, duritiam peccatoris Deo affingens, ipſiuſque cauſam Deum conſtituens. Quis ergo credet, quòd obcœcatio, & induratio, ſeu quòd motus animi humani inhærentis malo, & averſi à divino lumine, ſint effectus gratiarum exteriorum, quarum Deus eſt cauſa; cùm ſolùm peccatum ſit cauſa obcœcationis, ut docet D. *Thomas* 1. 2. quæſt. 79. art. 3. Et ſuper *Joann.* 12. lect. 7. An peccator juſtè conqueri poterit de Deo, quia nempè Deus mediis his gratiis exterioribus eſt cauſa ſuæ obdurationis? An Prædicatoribus ipſum à via iniquitatis removere conantibus adſcribi poteſt major peccatoris impietas? An errat, & reus erit majoris indurationis proximus, qui adimplens præceptum correptionis fraternæ, corripit proximum? An vanum erit hujuſmodi præceptum, ſi quis neſciat, Fratrem, quem corripit, eſſe divinæ efficacis gratiæ unctione

unctum? Nihil ſanè magis ſcandaloſum, & pias Catholicorum aures offendens. Ergo ſicut vitari debent occaſiones peccandi, & proximorum ſcandali, ſic & fideles à prædicatione deſiſtere tenerentur; & gratiâ efficaci carentes fugere deberent exhortationes, & gratias omnes exteriores; abſtinere deberent à concionibus, à lectione piorum librorum, à ſacrificio Miſſæ, à viſitationibus Eccleſiarum, à pietatis colloquiis, & bonorum exemplis: uno verbo; ab omni virtutis exteriori adminiculo, cùm nihil, niſi ad illud magis obdurandum inſerviret. Quo ſanè nihil magis horrendum, magis Dei bonitati derogans, nihilque ad peccatorum duritiem obfirmandam aptiùs excogitari potuit.

20. Non difficile, & operoſum eſt errorem propoſitionis auctoritate SS.PP. clariſſimè oſtendere. Audiendus inter omnes Divus *Bernardus* ſerm. de multipl. utilit. verb. Dei, exponens illud: *Beati qui audiunt verbum Dei, & cuſtodiunt illud*, ſic loquens: *Vultis noſſe, quàm beati? Primùm quidem ſonans in auribus animæ, vox Divina conturbat, terret, dijudicatque: ſed continuò, ſi benè adverteris, vivificat, liquefacit, illuminat, mundat. Denique & cibus noſter eſt, & gladius, & medicina, & confirmatio, & requies, reſurrectio, & conſumatio noſtra. Nec mireris, quòd Verbum Dei inveniatur, omnia in omnibus eſſe, quantùm ſpectat ad juſtificationem: ſiquidem, & futurum eſt omnia in omnibus ad clarificationem. Audiat & illud peccator, & conturbabitur venter ejus à voce illa, carnalis anima contremiſcet, omnia namque ſecreta cordis rimatur, atque dijudicat ſermo vivus, et efficax cordium, atque cogitationum perſcrutator. Vidè, & licèt mortuus in peccato, ſi audieris vocem Filii Dei vives; ſermo enim, quem loquitur, ſpiritus, & vita eſt. Si cor tuum induratum eſt, memento Scripturæ dicentis, Pſal.* 147. *Et emittet verbum ſuum, & liquefaciet ea: & item Cantic.* 5. *Anima mea liquefacta eſt, ut dilectus locutus eſt; ſi tepidus es, & evomi jam formidas, non diſcedas ab eloquio Domini, & inflammabit te, quia eloquium ejus ignitum valdè: quòd ſi tenebras ignorantiæ plangis, diligenter audi, quid loquatur in te Dominus Deus, & erit lucerna pedibus tuis verbum Domini, & lumen ſemitis tuis. At fortaſſis tantò ampliùs doles, quantò clariùs peccata etiam minima illuminatus agnoſcis, ſed ſanctificabit te Pater in veritate, quæ eſt utique ſermo ejus, ut inter Apoſtolos audire merearis Joann.* 15. *Jam vos mundi eſtis propter ſermonem, quem loquutus ſum vobis .... Si conſiſtunt adverſus te caſtra, & prælium tentationis inſurgit, arripe gladium Spiritus, quod eſt verbum Dei, & in eo facilè triumphabis; quod ſi fortè (ut eſt certaminis conſuetudo) contigerit aliquando vulnerari, mittet Verbum ſuum, & ſanabit te, & eripiet te de interitionibus tuis, ut in te quoque impleatur, quod ait Centurio, cujus fides tam manifeſtè commendatur Matth.* 8. *Domine, inquit, dic tantùm Verbum, & ſanabitur Puer meus; ſed etſi titubas, adhuc confitere, & clama, Pſal.* 16. *Mei autem moti ſunt pedes, penè effuſi ſunt greſſus mei, & in verbis ſuis confirmabit te, ut experimento diſcas, quoniam verbo Domini Cœli firmati ſunt, & ſpiritu oris ejus omnis virtus eorum.* En qualiter gratia exterior,

ſeu

ſeu verbum Dei ſonans in auribus animæ, vivificat, liquefacit, & illuminat. En quomodò eſt gladius, & medicina, confirmatio, & requies. En quomodò mortuus in peccato audiens verbum Dei vivit, ignorantiæ tenebras plangit. Quis ergo dicat, hanc eſſe majorem peccatoris indurationem? Conſtans, & perpetua eſt hæc omnium SS. Patrum ſententia. Videndi S. *Anſelmus* ſuper Epiſt. ad *Rom.* cap. 6. S. *Cyrillus Alexandrinus* ſuper *Joann.* lib. 9. cap. 23. D. *Gregorius* Paſtor. part. 3. cap. 28. & lib. Moral. cap. 33. D. *Hieronymus* ſuper Epiſt. ad *Galat.* lib. 2. cap. 14. D. *Chryſoſtomus* ſuper Epiſt. ad *Roman.* cap. 7. & ad *Galat.* cap. 4. Et ſuper *Joann.* cap. 10. Homil. 60. Et ſuper 21. *Matth.* Homil. 40. Divus *Ambroſius* ſuper *Luc.* lib. 3. cap. 3. ſuper Epiſt. ad *Rom.* cap. 1. & ad *Corinth.* Epiſt. 2. cap. 4. ſuper Pſal. 118. v. 93. D. *Gregorius Nazianzenus* Diſc. 1.

21. Sic Scripturas, & SS. Patrum doctrinam evertit *Queſnellius* ſuis perverſis theſibus; necnon & egregiam doctrinam SS. *Auguſtini*, & *Thomæ*. Hanc exterioris gratiæ ad animarum ſalutem utilitatem oſtendit *Auguſtinus* de grat. *Chriſti* cap. 8. dicens: *Et hæc oſtendatur legis utilitas, quoniam quos facit prævaricationis reos, cogit confugere ad gratiam liberandos, & ut concupiſcentias malas ſuperent adjuvandos.* Et infrà expreſsè aſſerit, quòd *Lex adjuvat: Inquantùm tamen etiam lex adjuvet, adjungit, & dicit* (Apoſtolus) *ſed concluſit Scriptura omnia ſub peccato, ut promiſſio ex fide Jeſu Chriſti daretur credentibus. Itaque lex, inquit, Pedagogus noſter fuit in Chriſto Jeſu ad Galat. 3.* Si ergo Pedagogus noſter eſt in *Chriſto Jeſu*, minimè inſervit ad magis indurandum. Quod & iterùm exprimit cap. 13. his verbis: *Hæc gratia, ſi doctrina dicenda eſt, certè ſic dicatur, ut altiùs, & interiùs eam Deus cum ineffabili ſuavitate credatur infundere, non ſolùm per eos, qui plantant, & rigant extrinſecus, ſed etiam per ſe ipſum, qui incrementum ſuum miniſtrat occultus, ita ut non oſtendat tantummodò veritatem, verùm etiam impertiat charitatem.* Notentur illa verba *non ſolùm per eos*, quibus clariſſimè exprimit, quantùm prædicatio juvet ad animarum ſalutem. Etiam eodem lib. de gratia *Chriſti*, loquens de lege, quæ eſt gratia exterior, aſſerit: *Ad hoc adjuvat lex, ut gratia requiratur*: ſi adjuvat, ut interior requiratur gratia: ergo non inſervit ad indurationem.

22. Rurſus lib. 1. de diverſis quæſtionibus ad *Simplicianum* num. 9. in hæc verba *Apoſtoli*: *Si autem quod nolo, hoc facio, conſentio legi, quoniam bona eſt*, ad *Rom.* 7. verſ. 16. *Auguſtini* verba ſunt: *Hoc enim non vult, quod & lex: nam hoc vetat lex: conſentit ergo legi, non inquantùm facit, quod illa prohibet, ſed inquantùm non vult, quod facit. Vincitur enim nondum per gratiam liberatus, quamvis jam per legem & noverit ſe malè facere, & nolit. Quod verò ſequitur, & dicit: Nunc autem ego jam non operor illud, ſed id, quod in me habitat peccatum; non ideò dicit, quia non conſentit ad faciendum peccatum, quamvis legi conſentiat ad hoc improbandum. Loquitur enim adhuc ex perſona hominis ſub lege conſtituti, nondum ſub gratia, qui profectò trahitur ad malè ope-*

operandum, concupiſcentiâ dominante, atque fallente dulcedine peccati prohibiti, quamvis ex parte notitiæ legis hoc improbet. Hæc *Auguſtinus*: non ergo lex obſcurationem facit, & peccatum, ſed notificat. Non gratiæ exteriores, & exhortationes peccatum cauſant, ſed oſtendunt, dum Deum monent quærere adjutorem internum. Non inſerviunt, ut obdurationem per ſe producant, quod impium & ſcandaloſum eſſe, ſuprà diximus.

23. Tandem audiendus eſt idem S. Doctor lib. de corrept. & grat. cap. 5. *Quod enim vult pro ſe fieri, qui corripi non vult, & dicit: Ora potiùs pro me, ideò corripiendus eſt, ut faciat etiam ipſe pro ſe. Dolor quippè ille, quo ſibi diſplicet, quando ſentit correptionis aculeum, excitat eum in majoris orationis affectum: ut Deo miſerante, incremento charitatis adjutus, deſinat agere pudenda, & dolenda, & agat laudanda, atque gratanda.* Et cap. 6. *Corripiatur ergo origo damnabilis, ut ex dolore correptionis voluntas regenerationis oriatur... Qui ſi correptione compunctus ſalubriter ingemit, & ad ſimilia bona opera, vel etiam meliora revertitur: nempè hìc apertiſſimè utilitas correptionis apparet.* En correptionis utilitas, quæ non ad indurationem tendit, ſed ſalubriter adhibetur, & proficit, ut peccati ſui quemque pœniteat. Idem docet *Auguſtinus* ſerm. 26. ſuper Pſal. 118. & ſuper Pſal. 57. & 59. & ſuper Pſal. 154.

24. Nec nobis opponant S. *Auguſtinum* dicentem de ſpirit. & litter. cap. 19. *Nemo ergo Chriſtianorum aberret ab hac fide, quæ ſola Chriſtiana eſt, ne quiſquam cùm verecundatus fuerit dicere, per nos ipſos fieri nos juſtos, non hoc in nobis operante gratiâ Dei, quia videt hoc à fidelibus, & piis ferri non poſſe, cùm dicitur; ad hoc ſe convertat, ut dicat ideò ſine operatione gratiæ Dei nos juſtos eſſe non poſſe, quia legem dedit, quia doctrinam inſtituit, quia bona præcepta mandavit. Illa enim ſine adjuvante ſpiritu proculdubio eſt littera occidens; cùm verò adeſt vivificans ſpiritus, hoc ipſum intus conſcriptum facit diligi, quod foris ſcriptum lex faciebat timeri.* Et ibidem cap. 28. *Nec iſtam inſcriptionem, quæ juſtificatio eſt, poterat efficere in Judæis lex in tabulis ſcripta, ſed ſolùm prævaricationem.* Et idem *Auguſtinus* ſerm. 163. de verbis *Apoſtoli*: *Nam vis videre, quid valeat ſine ſpiritu adjuvante littera jubens? Virtus autem peccati lex: quia ſubintravit, inquit, lex ut abundaret delictum. Quid eſt, ut abundaret delictum? Quia ubi gratia non erat, auxit prohibitio deſiderium: & cùm quaſi de propria præſumitur virtute, factum eſt grande vitium.* Et contra Adverſarium legis, & Prophetarum lib. 2. cap. 11. *Ipſe eſt enim & Prophetarum Deus, qui mandata ſancta, & juſta, & bona, ſuperbis tamen non de ipſius gratia, ſed de ſua virtute fidentibus, non quibus viverent, ſed quibus morerentur, ut convincerentur, dedit.* Et Epiſt. 217. ad *Vitalem* cap. 3. num. 11. *Opus eſt hoc gratiæ, quam qui accipiunt, doctrinæ ſalutari Scripturarum Sanctarum, etſi fuerint inimici, fiunt amici, non opus ejuſdem doctrinæ, quam qui audiunt, & legunt ſine gratia Dei pejores ejus efficiuntur inimici.* Et de gratia *Chriſti* cap. 8. *Hinc itaque apparet, hanc*

eum

eum gratiam confiteri, quâ demonſtrat, & revelat Deus, quid agere debeamus, non qua donat, atque adjuvat, ut agamus: cùm ad hoc potiùs valeat legis agnitio, ſi gratiæ deſit opitulatio, ut fiat mandati prævaricatio: ubi enim non eſt lex, ait Apoſtolus, nec prævaricatio: & concupiſcentiam neſciebam, niſi lex diceret, non concupiſces: ac per hoc uſque adeò aliud eſt lex, aliud eſt gratia, ut lex non ſolùm nihil proſit, verùm etiam plurimùm obſit, niſi adjuvet gratia. Et lib.83. quæſtionum q.66. *Ubi ergo non eſt gratia liberatoris, auget peccati deſiderium prohibitio peccatorum.*

25. Hæc enim, & alia Sancti Doctoris teſtimonia labore inutili ad finem à *Queſnellio* intentum ſtudiosè congeruntur; ſimiles namque expreſſiones S. Doctoris ſuum habent ſenſum proprium; debent enim figuratè intelligi, ut ſenſus ſit, quòd lex non facit, ſed notificat, non ſe habet per ſe, & ut cauſa indurationis, ſed ut occaſio; quòd lex non eſt data ad mortem, vel propter tranſgreſſiones faciendas, ſed propter oſtendendas. Ita quidem eſt, quòd lex ſine gratia nihil prodeſt, ſed non ad damnationem: quòd peccatori plurimum obeſt, non quia in obdurationem influat, ſed quia reum malitiæ ipſum arguit, & probat. Littera occidit, non ſic quòd occiſio ſit per legem, magis obdurando, ſed methonymicè incurſam occiſionem aperiendo. Sic ſeipſum explicat *Auguſtinus* exponens phraſim *Apoſtoli* ad *Rom.*4. *Lex iram operatur, ubi enim non eſt lex, nec prævaricatio*, quam ſic interpretatur, *Hoc autem dixit, quia ira Dei major eſt in prævaricatore, qui per legem cognoſcit peccatum, & tamen facit.* Sic lib. de gratia, & libero arbitrio cap. 10. Illud quod dixit *Apoſtolus* 1. ad *Corinth.* 15. *Virtus peccati lex*. Sic lib. 6. Oper. imperfect. contra *Julianum* cap.41. explicat: *Ecce quomodò eſt virtus peccati lex; minùs enim operabatur peccatum, quando prævaricationem nondum operabatur, quia lex nondum data erat: ubi enim lex non erat, nec prævaricatio.* Et tandem illud ad *Rom.* 7. *Peccatum per mandatum operatum eſt in me omnem concupiſcentiam, ipſemet Apoſtolus explicat verſic.* 13. *dicens: Quod ergo bonum eſt, mihi factum eſt mors? Abſit. Sed peccatum, ut appareat peccatum, per bonum operatum eſt mihi mortem, ut fiat ſupra modum peccans per mandatum.* Quod ſanè probat, non legem, non gratiam exteriorem, non præceptum ſanctum, & juſtum, non exhortationes bonas, cæteraque opera pietatis inſervire ad magis obdurandum, ſed propriam peccatoris malitiam, obdurationem, & iram Dei operari; illa verò ſolùm notificare.

26. Sed audiamus S. *Auguſtinum* à calumnia eadem ſibi per Pelagianos illata ſe ipſum purgantem lib. 3. contra duas Epiſt. Pelag. cap.2. num.2. *Legem veteris Teſtamenti nos*, ajunt, *dicere, non ob hoc datam fuiſſe, ut juſtificaret obedientes, ſed ut gravioris fieret cauſa peccati. Prorſus non intelligunt quid de lege dicamus, quia id quod dicit Apoſtolus, quem non intelligunt, dicimus. Quis enim non dicat, non juſtificari eos, qui ſunt legi obedientes; quando niſi juſtificarentur, non poſſent eſſe obedientes? Sed dicimus lege fieri, ut Deus quid fieri velit, audiatur: gratiâ verò fieri, ut legi obediatur. Non enim auditores legis, ait Apoſtolus,*

ſtolus, juſti ſunt apud Deum, ſed factores legis juſtificabuntur. Lex ergo auditores juſtitiæ facit, gratia factores.... Nec littera malum eſt, quia occidit; ſed malos prævaricatores convincit. Sit iterum Sanctus Doctor ſui Interpres, dum dixit, quòd littera ſine adjuvante ſpiritu eſt littera occidens, prævaricationem efficiens, quòd lex ſubintravit, ut abundaret delictum; quòd prohibitio deſiderium auxit, quòd ipsâ pejores efficiuntur homines: eo enim ſolùm ſenſu dixit hæc omnia, ut oſtenderet, quòd homo ex innata pravitate, & ad malum pronitate nititur in vetitum, non tamen ex defectu legis, ut expreſsè pronunciat de ſpiritu, & littera cap. 4. num. 6. his verbis: *Ideò elegit Apoſtolus generale quiddam, quo cuncta complexus eſt, tanquam hæc eſſet vox legis ab omni peccato prohibentis, quod ait, non concupiſces: neque enim ullum peccatum niſi concupiſcendo committitur: proindè quæ hoc præcipit, bona, & laudabilis lex eſt. Sed ubi Sanctus non adjuvat ſpiritus, inſpirans pro concupiſcentia mala, concupiſcentiam bonam, hoc eſt charitatem diffundens in cordibus noſtris, profectò illa lex quamvis bona, auget prohibendo deſiderium malum; ſicut aquæ impetus, ſi eam partem non ceſſet influere, vehementior fit obice oppoſito, cujus molem cùm vicerit, majore cumulo præcipitatus vehementius per prona provolvitur. Neſcio quo enim modo hoc ipſum quod concupiſcitur, fit jucundius, dum vetatur.* Rurſus ibidem cap. 6. num. 9. *Demonſtranda enim fuerat homini fœditas languoris ejus, cui contra iniquitatem ſuam nec præceptum ſanctum, & bonum profuit, quo magis aucta eſt iniquitas, quam minuta, quandoquidem lex ſubintravit, ut abundaret delictum, ut eo modo convictus, atque confuſus, videret non tantùm Doctorem ſibi eſſe neceſſarium, verùm etiam adjutorem Deum, à quo ejus itinera dirigantur, ne dominetur ei iniquitas, & confugiendo ad opem Divinæ miſericordiæ ſanetur: atque ita ubi abundavit delictum, ſuperabundavit gratia, non peccantis merito, ſed ſubvenientis auxilio.* Incaſſum ergo Hæterodoxi in ſuas trahere partes S. Doctorem moliuntur. Pudeat illos, quòd hanc *Auguſtino* affingere ſententiam, ſeu potiùs contumeliam irrogare non erubeſcant, qui egregiè dicti ſui rationes explanat. Etenim cùm omnis terra corruperat viam ſuam, neceſſaria fuit lex, quæ peccati, & turpitudinem, & finem malum, atque perditionem, ad deterrendos homines à flagitio edoceret: quæ tamen in ſe optima erat: licèt per accidens eſſet occaſio peccati, inquantùm homines per eam inſtruendi, non habebant ampliùs excuſationem à peccatis.

27. At ſi vis totius hujus Auguſtinianæ doctrinæ compendium, audi *D. Thomam* 1. 2. q. 98. art. 1. ad 2. *Dicendum, quòd lex dicitur occidiſſe, non quidèm effectivè, ſed occaſionaliter ex ſua imperfectione, in quantùm ſcilicet gratiam non conferebat, per quam homines implere poſſent, quod mandabat, vel vitare, quod vetabat; & ſic occaſio iſta non erat data, ſed ſumpta ab hominibus: unde & Apoſtolus ibidem dicit: Occaſione accepta peccatum per mandatum ſeduxit me, & per illud occidit. Ex hac etiam ratione dicitur, quòd lex ſubintravit, ut abundaret delictum, ut ly* ut, *teneatur conſecutivè, non cauſaliter, in quan-*

quantùm ſcilicet homines accipientes occaſionem à lege, abundantius peccaverunt, tum quia gravius fuit peccatum poſt legis prohibitionem, tum etiam quia concupiſcentia crevit. Magis enim concupiſcimus, quod nobis prohibetur. Quod iterum explicat art. 2. *Reſpondeo dicendum, quòd lex vetus à bono Deo data eſt, qui eſt Pater Domini noſtri Jeſu Chriſti. Lex enim vetus homines ordinabat ad Chriſtum dupliciter. Uno quidem modo teſtimonium Chriſto perhibendo: unde ipſe dicit Luc. ultim. Oportet impleri omnia, quæ ſcripta ſunt in lege, & in Pſalmis, & in Prophetis de me. Et Joann. 5. Si crederetis Moyſi, crederetis forſitan & mihi: de me enim ille ſcripſit. Alio modo per modum cujuſdam diſpoſitionis, dum retrahens homines à cultu idololatriæ, concludebat eos ſub cultu unius Dei, à quo ſalvandum erat humanum genus per Chriſtum: unde Apoſtolus dicit ad Galat. 3. priuſquam veniret fides, ſub lege cuſtodiebamur concluſi in eam fidem, quæ revelanda erat. Manifeſtum eſt autem, quòd ejuſdem eſt diſponere ad finem, & ad finem perducere, & dico, ejuſdem, per ſe, vel per ſuos ſubditos. Non enim Diabolus legem tuliſſet, per quam homines adducerentur ad Chriſtum, per quem erat ejiciendus, ſecundùm illud Matth. 12. Si Satanas Satanam ejicit, diviſum eſt regnum ejus. Et ideo ab eodem Deo, à quo facta eſt ſalus hominum per gratiam Chriſti, lex vetus data eſt.* En doctrina *Auguſtini* ab Angelico Magiſtro, mutuò accepta, delibata, & comprobata, quæ cum *Apoſt.* ad *Rom.* 10. 4. 5. Deum legis veteris auctorem eſſe teſtatur; quæ dicitur occidens, quia ſine gratiâ homines in peccatis perſeverabant.

28. Sed iterum S. Doctorem audiamus 1. 2. q. 98. art. 2. ad 4. *Dicendum, quòd quamvis lex vetus non ſufficeret ad ſalvandum hominem, tamen aderat aliud auxilium, à Deo hominibus ſimul cum lege, per quod ſalvari poterant: ſcilicet fides mediatoris, per quam juſtificati ſunt antiqui Patres, ſicut etiam nos juſtificamur: & ſic Deus non deficiebat hominibus, quin daret eis ſalutis auxilia.* Et q. 99. art. 2. ad 3. *Dicendum, quòd ſicuti Auguſtinus probat in lib. de ſpirit. & litt. etiam littera legis quantum ad præcepta moralia, occidere dicitur occaſionaliter, in quantùm ſcilicet præcipit, quod bonum eſt, non præbens auxilium gratiæ ad implendum.* Hæc *D. Thomas Auguſtinum* ſecutus: quibus docet, quòd lex, idemque de exterioribus gratiis, non per ſe, & effectivè, ſed occaſionaliter ad damnationem concurrunt; non occaſione, quæ ſit ab ipſa lege, ſed ſolùm ex malitia hominis, Diabolo, & concupiſcentiâ inſtigante, & in occaſionem criminis detorquente ipſam legem. Ita ſanè eſt, quòd non eſſet peccatum, ſi non eſſet lex, nec major induratio peccatoris, ſi deficerent gratiæ exteriores: ſed numquid ex eo deduci poteſt: ergo lex eſt cauſa peccati, & obdurationem cauſant exteriores gratiæ? Hæc proculdubio conſequentia reprehenſibilis eſt, quæ multoties inſtari in adverſum poteſt. Non eſſet peccatum, ſi non exiſteret Deus, quem creatura offenderet; nec peccatum imputabile ad culpam in ſtatu naturæ lapſæ, ſicut nec Angelis malis, deficientibus auxiliis ſufficientibus: non ulterius peccaret ho-

mo, ſi Deus ipſum non crearet; nec induratus perſeveraret homo in peccatis, ſi Deus non conſervaret ipſum: ergo exiſtentia Dei, gratia ſufficiens, creatio hominis, ejus conſervatio, ſunt cauſa peccati, & ejus obdurationis? Abſit hoc. Sunt enim hæc maxima Dei dona, & beneficia utilia, & proficua, quæ nuſquam dici poſſunt cauſa peccati. Rurſus *D. Thomas* in cap. 3. ad *Galatas* lect. 7. exponens illud Apoſtoli: *Propter tranſgreſſiones poſita eſt:id eſt*, inquit, *ad tranſgreſſiones cohibendas; & de hoc habetur* 1. *Timoth. Juſto lex non eſt poſita; ſed injuſtis. Homines malè diſpoſiti indigent retrahi à peccatis per pœnas; & ideo quantùm ad iſtos fuit neceſſaria legis diſpoſitio, quæ habet coarctivam virtutem*. Si ergo ita utilis eſt lex, non deſervit ad cor magis obdurandum.

29. Hoc Catholico ſenſu referta ſunt omnia S. Doctoris volumina. Idem docet 1. 2. q. 100. art. 12. q. 107. art. 1. ſed præcipuè videndus ſerm. Dominic. de *Paſs. Domini*, loquens de verbo Dei, cujus 8. utilitates refert; quarum prima eſt, quòd ab omni morbo ſanat, Sap. 16. *Non herba, neque malagma, ſed ſermo tuus, Domine, qui ſanat omnia. Et Pſal.* 106. *Miſit verbum ſuum, & ſanavit eos*. Secunda, quia animum mundat ab omnibus inquinamentis, *Joann.* 11. *Jam vos mundi eſtis propter ſermonem, quem loquutus ſum vobis*. Tertia, quia mentem lætificat, *Jerem.* 15. *Factum eſt verbum Domini in gaudium, & lætitiam cordis mei*. Quarta eſt: *Quia tota Trinitas in corde hominis inhabitat*, *Joann.* 14. *Siquis diligit me, ſermonem meum ſervabit, & Pater meus diliget eum, & ad eum veniemus, & manſionem apud eum faciemus*. Quia illuminat Pſalm. 118. *Declaratio ſermonum tuorum illuminat*. Sexta in bono conſervat, Sap. 16. *Sermo tuus, Domine, eos, qui in te confidunt, conſervat*. Septima, liberat à morte æterna, *Joann.* 8. *Siquis ſermonem meum ſervaverit, non videbit mortem in æternum*. Octava perducit ad æternam vitam, & gloriam, *Joann.* 6. *Domine, ad quem ibimus, verba vitæ æternæ habes, & nos credimus, & cognovimus, quia tu es Chriſtus filius Dei vivi*. Quid hoc S. Doctoris teſtimonio dilucidius, quàm exhortationes, & verbum Dei non eſſe obdurationem peccatoris, ſed quòd Deus his exterioribus gratiis erudit hominem, ipſum cogitatione veritatis illuminans, & amoris ejus delectatione ſuccendens, ut mens erigatur, & reformetur? At hoc non vidit *Queſnellius*. Quid manifeſtius in Scriptura, vel magis in SS.PP. conſpicuum? At hoc non vident ejus Aſſeclæ; adhuc eos fugit, etſi omnem induſtriam, & ingenii acumen ad defenſionem *Queſnellii* per tot annos applicent, volentes magis adverſus Scripturam, PP. *Auguſtinum*, & *Thomam*, ſentire cum *Luthero* ad *Galat.* cap. 5. & in præfation. veter. teſtamenti; & cum *Calvino* lib. 2. inſtit. cap. 5. §. 4. & cap. 7. & §. 2. 6. & 10. idipſum propugnantibus; vel cum Janſeniſtis, quorum doctrina huic *Queſnelli* propoſitioni maximè affinis damnata fuit ab *Alexandro VIII. Gratia ſufficiens eſt pernicioſa, adeo ut poſſit quilibet petere: à gratia ſufficiente libera nos, Domine*; cùm ex illa propoſitione ad præſentem *Queſnellii* ſit conſequentia. O magnitudo erroris! O malitiæ turpitudo!

30. In

30. In tribus ſequentibus propoſitionibus abſurdiſſimum, & maximum inconveniens legitur. Id ſatis deducitur ex tribus aliis *Queſnelli* damnatis propoſitionibus, nempe ex 6. *Diſcrimen inter fœdus Judaicum, & Chriſtianum eſt, quòd in illo Deus exigit fugam peccati, & implementum legis à peccatore, relinquendo illum in ſua impotentia, in iſto verò Deus peccatori dat, quod jubet, illum ſua gratia purificando*. Hìc non obſcurè ſignificat, defuiſſe Judæis in antiquo Teſtamento auxilia, ut facerent, quod poſſent; peterent, quod non poſſent; & ut adjuvarentur, ut poſſent. E contra verò in novo Teſtamento per omnem gratiam hujus, Deum dare quod jubet; in quo ſenſu omnis gratia, quâ præceptum fit poſſibile, eſt efficax. Hoc eodem temerario auſu profert ſequentem prop. 7. *Quæ utilitas pro homine in veteri fœdere, in quo Deus illum reliquit propriæ infirmitati imponendo ipſi ſuam legem? Quæ verò felicitas non eſt admitti ad fœdus, in quo Deus nobis donat, quod petit à nobis?* Hìc in eadem perverſitate perſeverat; quòd in veteri fœdere nullum eſſet datum auxilium ad legem homini impoſitam implendam; in novo tamen per gratiam hujus fœderis, Deum donare nobis, quod petit à nobis; ac per conſequens, quòd omnis gratia eſt efficax. Continuatur idem virus prop. 8. *Nos non pertinemus ad novum fœdus, niſi in quantum participes ſumus ipſius novæ gratiæ, quæ operatur in nobis id, quod Deus nobis præcipit*. Novam gratiam vocat ille, quia noviter in novo fœdere data ſit; ac ſi gratia Redemptoris futuri in veteri fœdere data non fuiſſet per *Chriſtum* ad vitæ agendæ ſervanda præcepta; hancque gratiam deſcribit ille, dicens, eſſe illam, *quæ operatur in nobis id, quod Deus nobis præcipit*, quæ juxta ipſum, & omnes Theologos, eſt efficax. Reviviſcit iterum *Janſenii* error, dum de Judæis, & fidelibus loquens, hoc ſtatuit diſcrimen inter fœdus Judaicum, & Chriſtianum, quòd in illo *Deus exigit fugam peccati, & implementum legis à peccatore, relinquendo illum in ſua impotentia, in iſto verò peccatori Deus dat, quod jubet, illum gratia ſua purificando*. In quibus manifeſtum eſt, quòd juxta *Queſnellum* exigebat Deus fugam peccati, & implementum legis à peccatore, quod ex defectu auxiliorum ſufficentium erat illi abſolutè impoſſibile; quæ eſt prima, & tertia *Janſenii* propoſitio: nullumque aliud *Queſnellium* inter utrumque fœdus agnoſcere diſcrimen, niſi quòd in iſto peccatori Deus dat, quod jubet, illum gratia ſua purificando; & cùm iſta in ejus principiis ſit gratia efficax; è medio tollitur denuò gratia ſufficiens. Quin etiam ſubdeſcendens, hoc ipſum non ſolùm, ſed quid deformius in ſeptima proſequitur: non enim ut in ſexta loquitur ſolùm de peccatoribus, ſed univerſim de juſtis, & peccatoribus veteris legis, quos eſſe abſque aliqua gratia propriæ impotentiæ relictos affirmat, dicens: *Quæ utilitas pro homine in veteri fœdere, in quo Deus illum reliquit ejus propriæ infirmitati, imponendo ipſi ſuam legem?*

31. Sed ut videatur, quàm longè in dictis propoſitionibus à recto veritatis tramite devius, & remotus diſcedat; & quænam odioſa, erronea, ac hæretica ex dicta propoſitione deducantur, hìc præſuppo-

nenda eſt doctrina *D. Thomæ* 1. 2. q. 98. art. 1. quòd lex vetus bona eſt, cùm data fuerit ad propriam Judæorum virtutem, ſicut & proprius effectus cujuſcumque legis eſt bonos facere eos, quibus datur: undè, inquit *D. Thomas* ſupra q. 92. art. 1. *Manifeſtum eſt, quòd hoc ſit proprium legis, inducere ſubjectos ad propriam ipſorum virtutem. Cùm igitur virtus ſit, quæ facit bonum habentem, ſequitur, quòd proprius effectus legis ſit bonos facere eos, quibus datur, vel ſimpliciter, vel ſecundùm quid.* Eſt ergo fide certum, legem veterem eſſe bonam. Quod teſtatur Scriptura ad *Rom.* 7. *Lex quidem ſancta, & mandatum ſanctum, & juſtum, & bonum.* Et rurſus: *Conſentio legi, quoniam bona eſt.* Et 1. ad *Thimoh. Scimus, quoniam bona eſt lex*, & Pſalm. 18. *Lex Domini immaculata*: quibus Propheta Regius, non ſolùm legem populo Judæorum à Deo datam ſanctam dicit; ſed eam velut ſingularem Dei prærogativam extollit Pſal. 147. *Non fecit taliter omni nationi, & judicia ſua non manifeſtavit eis.* Erat namque rectæ rationi conſona, prohibens concupiſcentiam, & ea peccata, quæ contra rationem ſunt; ut docet *D. Thomas* dict. q. 98. art. 1. *Dicendum, quòd abſque omni dubio lex vetus bona fuit. Sicut enim doctrina oſtenditur eſſe vera ex hoc, quòd conſonat rationi rectę; ita etiam lex aliqua oſtenditur eſſe bona ex hoc, quod conſonat rationi. Lex autem vetus rationi conſonabat, quia concupiſcentiam reprimebat, quæ rationi adverſatur, ut patet in illo mandato: non concupiſces rem Proximi tui, quod ponitur Ex.* 20. *Ipſa etiam omnia peccata prohibebat, quæ ſunt contra rationem: undè manifeſtum eſt, quòd bona erat. Et hæc eſt ratio Apoſt. ad Rom.* 7. *Conſentio legi, quoniam bona eſt.* At non tantùm bona erat, ſed etiam utilis fuit Populo, cui data fuit; valebat enim, ut ſe peccatores agnoſcerent, dicente *Paulo* ad *Rom. Per legem cognitio peccati.* Et cap. 7. *Peccatum non cognovi niſi per legem: nam concupiſcentiam neſciebam, niſi lex diceret, non concupiſces.* Erat utilis, ut intelligerent opus ſibi eſſe Salvatore, & ut ad ejus adventûs deſiderium ardenter excitarentur: ſicut plures Patres veteris Teſtamenti deſideraſſe leguntur. *Voluit & Deus talem legem dare, quam ſuis viribus homines implere non poſſent: ut ſic dum homines præſumentes de ſe, peccatores ſe invenirent, humiliati recurrerent ad auxilium gratiæ*, ut dixit *D. Thomas* art. 2. ad 3. Erat tandem utilis, ut Populus ille contineretur in officio ſaltem metu pœnarum, & diſponeretur ad altiorem doctrinam, juxta illud Deut 19. *Ut audientes cæteri morem habeant, & nequaquam talia audeant facere*; & ut per eam maximè venirent in cognitionem legis Evangelicæ, & *Chriſti*, undè ad *Coloſs.* 2. dicitur: *Quæ ſunt umbra futurorum, Corpus autem Chriſti.* Et ad *Hæbr.* 10. *Umbram habens lex futurorum bonorum.*

32. At cùm bonorum aliud perfectum ſit, & aliud imperfectum; etenim perfecta bonitas eſt in his, quæ ad finem ordinantur; undè perfectum bonum erit, quod per ſe eſt ſufficiens inducere ad finem: ſicut & imperfectum bonum erit, quod operatur aliquid ad hoc, quòd perveniatur ad finem, non tamen ſufficit ad hoc, quòd ad finem perducat; hinc fit, quòd licèt lex vetus utilis maximè ſit, eſt imperfecta. Cujus

ra-

rationem aſſignat *D. Thomas* dict. q. 98. art. 1. dicens: *Finis autem legis Divinæ eſt perducere hominem ad finem felicitatis æternæ: qui quidèm finis impeditur per quodcumque peccatum, & non ſolùm per actus exteriores, ſed etiam per interiores: & ideo illud, quod ſufficit ad perfectionem legis humanæ, ut ſcilicet peccata prohibeat, & pœnam apponat, non ſufficit ad perfectionem legis Divinæ, ſed oportet, quòd hominem totaliter faciat idoneum ad participationem felicitatis æternæ, quod quidem fieri non poteſt, niſi per gratiam Spiritus Sancti, per quam diffunditur charitas in cordibus noſtris, quæ legem adimplet. Gratia enim Dei vita æterna, ut dicitur ad Rom.* 6. *hanc autem gratiam lex vetus conferre non potuit, reſervabatur enim hoc Chriſto: quia ut dicitur Joann.* 1. *Lex per Moyſem data eſt: gratia, & veritas per Jeſum Chriſtum facta eſt; & inde eſt, quòd lex vetus bona quidem eſt, ſed imperfecta, ſecundùm illud ad Hæbr.* 7. *nihil ad perfectum adduxit lex.* Quarè oppoſitum fuit error *Simonis Magi*, *Marcionitarum*, *Manichæorum*, & aliorum Hæreticorum non agnoſcentium bonitatem legis: à quibus maximè diſtat veritas Catholica, quæ legem bonam profitetur, licèt legis novæ non haberet perfectionem. Etenim ſacramenta ipſius ſignificabant ſolùm gratiam; noſtra verò & ſignificant, & continent, & dignè ſuſcipientibus illam conferunt. Quarè lex vetus in ſe perfecta eſt, licèt comparatione ad novam, minus perfecta ſit: cùm opera Dei non ſint æqualis perfectionis; quæ ſingulis dat ad menſuram, diſtribuens quod vult, & prout vult. Undè dixit *Auguſtinus*. *Fecit Deus omnia bona valde, ſed diſtinctions gradibus ordinata, ut ſit aliud, alio melius, atque ita omni genere bonorum univerſitas iſta compleatur, quæ quibusdam perfectis, quibusdam imperfectis, tota perfecta eſt.*

33. Eſt verò & aliud animadvertendum, quid diverſiſſimum eſſe, quòd lex *Moyſis* non liberaverit Judæos ab illa impotentia, in qua erant, obſervandi legem, præbendo nempè ex vi ſua, vel ex opere operato effectum juſtificationis; aliud verò, quòd Deus exigeret ab ipſis fugam peccati, & obſervantiam præceptorum, relinquendo illos in illa impotentia: primum abſolutè verum eſt; cùm reverà lex vetus fuerit infirma ad effectum juſtificationis conferendum ex vi ſua; cùm nec ex vi legis eſſent debitæ gratiæ interiores, quibus data fuit poteſtas ad obſervantiam legis; ſed ex miſericordia Dei, & intuitu meritorum *Chriſti* Domini: quarè nemini alio modo poterat conferri juſtitia. Undè dixit *Apoſtolus*: *Nihil ad perfectum adduxit lex*: hoc eſt, lex nullum virtute ſuâ adduxit ad juſtificationem. At ſecundum eſt omnino falſum, cùm collata fuerit eis gratia ad obſervantiam legis, juxta illud *S. Auguſtini* lib. de ſpirit. & litter. cap. 19. *Lex data eſt, ut gratia quæreretur; gratia data eſt, ut lex impleretur.* Et *D. Thomas* dicto art. 2. ad 4. *Dicendum, quòd quamvis lex vetus non ſufficeret ad ſalvandum homines, tamen aderat aliud auxilium à Deo hominibus ſimul cum lege, per quod ſalvari poterant, ſcilicet fides mediatoris, per quam juſtificati ſunt antiqui Patres, ſicut etiam nos juſtificamur: & ſic Deus non defi-*

cie-

ciebat hominibus, quin daret eis ſalutis auxilia. Quod antea dixerat art. 1. ad 2. *Jugum legis ſervari non poterat ſine gratia adjuvante, quam lex non dabat: dicitur enim; non eſt volentis, neque currentis, ſcilicet velle, & currere in præceptis Dei: unde in Pſal. dicitur: Viam mandatorum tuorum cucurri, cum dilataſti cor meum, ſcilicet per donum gratiæ & charitatis*: ergo ſi hæc dilatatio cordis fit per donum gratiæ, & charitatis, & exigitur, ut jugum legis ſervari poſſit, non potuit jugum legis ſervari ſine gratia adjuvante.

34. Hoc luculenter, & urgentiſſimè confirmari poteſt ex cauſa impoſitionis legis Populo Judaico; & ex fine legis impoſitæ. Decebat namque, ut Populus, ex quo *Chriſtus* erat naſciturus, quâdam ſingulari prærogativâ ſanctificationis polleret præ reliquis gentibus, ac Deo magis conſecraretur; juxta illud Exod. 19. *Eritis mihi in peculium de cunctis Populis*. Quod eleganter docet *D. Thomas* art. 4. dictæ quæſtionis 98. *Deus igitur, & legem, & alia beneficia ſpecialia illi Populo exhibuit propter promiſſionem eorum Patribus factam, ut ex eis Chriſtus naſceretur. Decebat enim, ut ille Populus, ex quo Chriſtus naſciturus erat, quadam ſpeciali ſanctificatione polleret, ſecundùm illud, quod dicitur Levit. 19. Sancti eritis, quia ego Sanctus ſum*. Et iterum: *Ad primum ergo dicendum, quòd quamvis ſalus futura per Chriſtum eſſet omnibus gentibus præparata: tamen oportebat, ex uno Populo Chriſtum naſci, qui propter hoc præ aliis prærogativam habuit ſecundùm illud Rom. 9. quorum, ſcilicet Judæorum, eſt adoptio Filiorum Dei, & teſtamentum, & legislatio, quorum Patres, ex quibus Chriſtus eſt ſecundùm carnem*. Idemque repetit art. 5. ſeq. *Lex vetus, ſicut dictum eſt, data eſt Populo Judæorum, ut quamdam prærogativam Sanctitatis obtineret propter reverentiam Chriſti, qui ex illo Populo naſciturus erat*. Et ad ſecundum: *Dicendum, quòd homo quantò Deo magis conjungitur, tantò efficitur melioris conditionis: & ideo quantò Populus Judæorum erat aſtrictus magis ad divinum cultum, dignior aliis Populis erat: undè dicitur Deuteron. 4. Quæ eſt alia gens ſic inclita, ut habeat cæremonias, juſtaque judicia, & univerſam legem?* Si ergo Populus Judæorum dignior erat aliis populis, quantò magis ad divinum cultum, & univerſæ legis obſervantiam erat aſtrictus: ſi lex ſtatuta fuit ad ejus ſpecialem ſanctificationem, quomodò credibile eſt, quòd ſalutare gratiæ ſufficientis beneficium, quod ex Dei miſericordia non deficit hominibus, ipſi deficeret? An legem poſuit, ut Judæos à veritatis via ſubverteret, & non ut ſubverſos revocaret ad Dei agnitionem, & revocando ad vitam converteret? An Deus Judæis mandatum tribuit, per quod ad perfectionem tranſirent, cujus adimpletio eſſet impoſſibilis? An ipſis jucunda, decoraque eſſet laudatio, quòd in ea impotentia eſſent à Deo relicti, ad fugam peccati, & implementum præcepti? Hoc ſanè ab omni veritate alieniſſimum eſt. Et maximè inſpecto fine legis, qui fuit ſanctificatio Populi Judaici, ut expreſsè affirmat *D. Thomas* 1. 2. q. 107. art. 2. his verbis: *In veteri autem lege duo poſſunt conſiderari, ſcilicet finis, & præcepta contenta in lege. Finis*

nis verò cujuslibet legis eſt, ut homines efficiantur juſti, & virtuoſi; ut ſupra dictum eſt: unde & finis veteris legis erat juſtificatio hominum, quam quidem lex efficere non poterat. Cujus & egregium habetur teſtimonium Deuteron. 4. v. 1. 5. 6. 7. *Et nunc Iſrael audi præcepta, & judicia, quæ ego doceo te, ut faciens ea, vivas .... Scitis quòd docuerim vos præcepta, atque juſtitias ſicut mandavit mihi Dominus Deus meus: ſic facietis ea in terra, quam poſſeſſuri eſtis, & obſervabitis, & implebitis opere. Hæc eſt enim veſtra ſapientia, & intellectus coram populis, ut audientes univerſa præcepta hæc, dicant: En populus ſapiens, & intelligens, gens magna. Non eſt alia Natio tam grandis, quæ habet Deos appropinquantes ſibi, ſicut Deus noſter adeſt cunctis obſervationibus noſtris*: ergo cùm factores legis fuerint electi, & prædeſtinati in peculium Domini; totque ſint ſalvati ſervando legem, ut *Joſue*, *David*, *Zacharias*, *Eliſabeth*, ut Sacra Scriptura teſtatur, qui crediderunt in *Chriſtum* venturum, & ſervando legem ſalvati ſunt; incredibile eſt, ipſis defuiſſe gratiam neceſſariam ad conſecutionem finis à Deo intenti: quod ita certum, & exploratum credidit M. *Medina ut* 1. 2. q. 98. art. 2. ut dixerit: *Hæc concluſio eſt certa ſecundùm Fidem Catholicam.*

35. Ut certum ergo debet in præſenti ſupponi, fuiſſe gratiam ſufficientem tempore legis datam ex fide *Chriſti*, vires exhibentem, ut præcepta eſſent poſſibilia: quò ſuppoſitò, ſtatim ruit propoſitio *Queſnelli*, quæ hunc peſſimum errorem fovet, ſupponens, nullam ex veteri fœdere hominibus fuiſſe utilitatem, ſed potiùs in plena impotentia eſſe relictos, & quòd tam infelix fuerit Populi electi conditio. Hic etenim eſt verus, & germanus ſenſus propoſitionis damnatæ. Non enim propoſitio loquitur de Spiritu ipſo veteris fœderis proprio, quòd nempè Judæi ſe ipſis, & ex conditione legis veteris infirmi, & impotentes, divinam gratiam, legiſque implendæ poteſtatem, virtute, & & efficacia ipſius antiqui fœderis non acceperint: ſed expreſsè loquitur de eo, quod erat in veteri fœdere, ſcilicet de eo, quod Deus exigebat in illo, nempè fugam peccati, adimpletionem præceptorum, in ſenſu compoſito impotentiæ, & defectûs poteſtatis ad illorum obſervantiam. Quare in propoſitione ſeptima exclamat: *Quæ utilitas pro homine in veteri fœdere, in quo Deus illum reliquit ejus propriæ infirmitati; imponendo ipſi ſuam legem?* Quæ illatio ex ejus errore exactiſſima eſt. Etenim quæ utilitas in illo fœdere, in quo Deus impoſſibilia jubet, impotenſque eſt homo ad ei obediendum? Quæ utilitas pro homine, dum in toto illo fœdere ipſi deerant auxilia, ut faceret, & ut peteret, quod non poterat, & ut adjuvaretur, ut poſſet? Quæ utilitas in illo fœdere, in quo Judæi præceptis obedire non poterant, & in quo Deus non poterat dici Salvator? Hæc eſt infelicis hujus propoſitionis miſerabilis impotentia. Hæc *Queſnellii* mens, quâ apertè contradicit *Apoſtolo* ad *Romanos*. Cùm enim ſibi ſequens propoſuiſſet argumentum, *Quid ergo Judæo eſt?* Ac ſi diceret, quid præcipuum habet populus ille, quem Deus toties ſuum peculiariter populum, partem ſuam, hæreditatem

ſuam,

ſuam, vineam ſuam electam vocat? Aut quæ utilitas fuit Circumciſionis à Deo inſtitutæ? Reſpondet: *Multum per omnem modum*. Ampliora enim beneficia Judæis à Deo collata ſunt; Oracula divina, lex, Prophetiæ, *Meſſias* fuit illis ſpecialiter promiſſus, & ex eorum genere natus, qui apud ipſos prædicavit, eiſque primùm verbum ſalutis per *Apoſtolos* ſuos miſit. Fuit ergo in illis gratia ſufficiens ad ſalutem, ne injuſtitiæ accuſari poſſet Deus: alias non *multum per omnem modum*, ſed melius eis fuiſſet legem, & mandata non recipere, quàm in ſua impotentia relictos, æternis pœnis affligi.

36. Rejicienda ergo venit hæc doctrina *Queſnelli* ex Sacra Scriptura dicente *Iſaiæ* cap. 1. *Lavamini, mundi eſtote, auferte malum cogitationum veſtrarum .... Si fuerint peccata veſtra, ut coccinum, quaſi nix dealbabuntur*. Et cap. 5. *Quid eſt, quod debui ultra facere vineæ meæ, & non feci ei? An quod expectavi, ut faceret uvas, & fecit labruſcas?* Et cap. 65. *Expandi manus meas tota die ad populum non credentem, & contradicentem*. Et Oſeæ cap. 13. v. 9. *Perditio tua Iſrael; tantummodò in me auxilium tuum*. Et *Ezech*. 18. *Numquid voluntatis meæ eſt mors impii, dicit Dominus Deus, & non ut convertatur à via ſua, & vivat? .... Quare moriemini domus Iſrael? Quia nolo mortem morientis, dicit Dominus: revertimini, & vivite*. Et cap. 33. *Vivo ego dicit Dominus Deus, nolo mortem impii, ſed ut convertatur à via ſua, & vivat, convertimini, convertimini*. Et *Matth*. 13. v. 37. *Jeruſalem, Jeruſalem, quæ occidis Prophetas, & lapidas eos, qui ad te miſſi ſunt, quoties volui congregare Filios tuos, quemadmodum Gallina congregat Pullos ſuos ſub alas, & noluiſti?* Et *Luc*. 18. v. 21. *Hæc omnia cuſtodivi à juventute mea*. Et Act. 7. v. 51. *Dura cervice, & incircumciſis cordibus, & auribus vos ſemper Spiritui Sancto reſiſtitis, ſicut Patres veſtri, ita & vos*. In quibus omnibus Scriptura teſtatur, in fœdere judaico & Deum exegiſſe à Judæis implementum legis, & præparaſſe auxilia ſufficientia; quibus plures reſtiterunt. Non potuit Deus plus facere in beneficium vineæ electæ. Nolens ipſius mortem, ſed converſionem, expandit manum ad populum non credentem. An hoc eſt populum in ſua impotentia reliquiſſe quoad fugam peccati, & implementum legis? Hoc ſanè totum falsò, & contra manifeſtam Scripturæ vocem clamat *Queſnellus*. Ipſum convincit errantem in iſta lethifera, Judæiſque inſuperabili converſionis impotentia Concilium *Milevitanum* II. *Quapropter ſi & ante tempus legis, & tempore ipſo legis juſtos Patres ex fide viventes non poſſibilitas naturæ infirmæ, & indignæ, ac vitiatæ, & ſub peccato venundatæ, ſed Dei gratia per fidem juſtificabat, & nunc eadem in apertum jam veniens revelata juſtificat: anathematizet ergo Pelagius ſcripta ſua, ubi contra eam, etſi non per contumaciam, tamen per ignorantiam diſputat*. Et *Arauſicanum* II. Can. 25. *Secundùm ſupraſcriptas Sanctarum Scripturarum ſententias, vel antiquorum Patrum definitiones, hoc Deo propitiante, & prædicare debemus, quòd per peccatum primi hominis inclinatum, & attenuatum fuerit liberum arbitrium, ut nullus*

lus poſtea aut diligere Deum, ſicut oportuit, aut credere in Deum, aut operari propter Deum, quod bonum eſt, poſſit, niſi gratia eum, & miſericordia divina prævenerit. Unde in Abel juſtum, & Noë, & Abraham, & Iſaac, & Jacob, & omnem antiquorum Sanctorum multitudinem, illam præclaram fidem, quam in ipſorum laudem prædicat Apoſtolus Paulus, non per bonum naturæ, quod prius in Adam datum fuerat, ſed per gratiam Dei credimus fuiſſe collatam. Et *Tridentinum* ſeſſ. 6. cap. 11. *Deus impoſſibilia non jubet, ſed jubendo monet & facere quod poſſis, & adjuvat, ut poſſis: cujùs mandata gravia non ſunt, cujus jugum ſuave eſt, & onus leve.*

37. At cùm Novatores iſti ingens erroris ſui ſibi præſidium imaginentur in Sanctorum *Auguſtini*, & *Thomæ* doctrina; ut certiſſimè conſtet, quàm invictè utriuſque S. Doctoris lumine pertinax eorum error vincatur, audiendus *D. Auguſtinus* lib. 3. ad *Bonifac.* cap. 4. n. 6. *Quibus ita ſe habentibus, ex his etiam illa, quæ deinceps nobis objiciunt, referuntur. Quis enim Catholicus dicat, quod nos dicere jactitant, Spiritum Sanctum adjutorem virtutis in veteri Teſtamento non fuiſſe?* Et num. 11. *Eadem igitur fides eſt, & in illis, qui nondum nomine, ſed re ipſa fuerunt antea Chriſtiani, & in iſtis, qui non ſolùm ſunt, verum etiam vocantur, & in utriſque eadem gratia per Spiritum Sanctum: unde dicit Apoſtolus: Habentes autem eumdem Spiritum fidei, ſecundùm quod ſcriptum eſt, credidi, propter quod locutus ſum, & nos credimus propter quod loquimur.* Et num. 13. ad Pelagianos objicientes, Spiritum Sanctum adjutorem virtutis in veteri Teſtamento non fuiſſe, reſpondet: *Tempore veteris Teſtamenti Spiritum Sanctum in eis, qui etiam tunc ſecundùm Iſaac promiſſionis Filii erant, non ſolùm adjutorem, quod iſti ſuo dogmati ſufficere exiſtimant, verum etiam largitorem dicimus fuiſſe virtutis, quod iſti negant, libero eam potius arbitrio tribuentes, contradicentibus illis Patribus, qui ſciebant ad Deum veraci pietate clamare, Diligam te Domine virtus mea.* Idem repetit tract. 3. in *Joann. Quis dedit legem? Ille dedit legem, qui dedit & gratiam. Sed legem per ſervum miſit, cum gratia ipſe deſcendit. Et unde facti erant homines ſub lege? Non implendo legem. Qui enim legem implet, non eſt ſub lege, ſed cum lege: qui autem ſub lege eſt, non ſublevatur, ſed premitur à lege: omnes itaque homines ſub lege conſtitutos, reos facit lex, & ad hoc illis ſuper caput eſt, ut oſtendat illis peccata, & non tollat, lex ergo jubet, dator legis miſeretur in eo, quod jubet lex. Conantes homines implere viribus ſuis, quod à lege præceptum eſt, ipſa ſua temeraria, & præcipiti præſumptione ceciderunt. Et quoniam ſuis viribus legem implere non poterant, facti rei ſub lege imploraverunt liberatoris auxilium, veniat Medicus, & ſanet ægrotos. Medicus quis? Dominus Noſter Jeſus Chriſtus.*

38. Hoc iterum expreſsè docet lib. 1. ad *Simplicianum* q. 1. num. 10. *Noluit ergo Eſau, & non cucurrit; ſed ſi voluiſſet, & cucurriſſet, Dei adjutorio perveniſſet, qui ei etiam velle, & currere vocando præſtaret, niſi vocatione contemptâ reprobus fieret*: ergo fuit in poteſtate *Eſau* vo-

cem Dei vocantis audire, & non contemnere; & conſequenter non ex impotentia, ſed ex ejus deſpectu reprobus factus eſt. Conſimili voce loquitur contra *Fauſtum* lib.19. cap.18. diſcrimen inter Sacramenta veteris legis, & præcepta Decalogi his verbis ſtatuens: *Hæc præcepta ſunt morum; illa ſacramenta ſunt promiſſorum: hæc impleutur per adjuvantem gratiam; illa per redditam veritatem: utraque per Chriſtum, & illam ſemper gratiam donantem, nunc etiam revelantem; & hanc veritatem tunc promittentem, nunc exhibentem.* En per *Chriſtum* legem impletam; quia implet promiſſa, cùm lex facta eſt veritas à *Chriſto* exhibita; implet præcepta, cùm lex à *Chriſto* facta eſt gratia in novo Teſtamento revelata, ſed ſemper à *Chriſto* donata: ergo à *Chriſto* fuit etiam donata gratia in veteri Teſtamento. Non ergo ſpectantes ad fœdus Judaicum fuerunt relicti in ſua impotentia, & omni gratiâ interiori deſtituti.

39. Sed mens D. *Auguſtini* evidentiori lumine cernitur in illo libro 3. jam laudato ad *Bonifacium* contra duas Epiſtolas Pelagianorum cap.4. ubi acriter inſurgit contra calumniantes ipſum, quòd in ea fuerit aliquando ſententia, Deum in fœdere Judaico exegiſſe fugam peccati, & implementum legis, relinquendo Judæos in ſua impotentia. Quare ſic clamat: *Quis Catholicus dicat, quod nos dicere jactitant, Spiritum Sanctum adjutorem virtutis in veteri Teſtamento non fuiſſe?* Ubi maniſeſtè declarat, ſe nunquam objectum tenuiſſe, & docuiſſe. Et reverà ita eſt; cùm ſemper immobilis fuerit in hac doctrina; quare dicit ſerm. 148. de temp. *Spiritu opus eſt, ut lex poſſit impleri.* Et lib.1. de peccat. mer. & remiſs. cap.11. *Hoc Regnum mortis ſola in quolibet homine gratia deſtruxit Salvatoris, quæ operata eſt etiam in antiquis Sanctis quicumque, antequam in carne Chriſtus veniret; ad ejus tamen adjuvantem gratiam, non ad legis litteram, quæ jubere tantùm, non adjuvare poterat, pertinebant.* Et de Spirit. & litter. cap.26. exponens illud *Apoſtoli*: *Non auditores, ſed factores legis juſtificabuntur*, ita loquitur: *Sic intelligendum eſt, factores legis juſtificabuntur, ut ſciamus, aliter eos non eſſe factores legis, niſi juſtificentur: ut non juſtificatio factoribus accedat, ſed ut factores legis faciat*: ergo falſum, & abſonum eſt *Queſnellii* poſitum diſcrimen inter fœdus Judaicum, & Chriſtianum, quòd in illo Deus exigit fugam peccati, & implementum legis à peccatore, relinquendo illum in ſua impotentia; in iſto verò Deus peccatori dat, quòd jubet, illum ſuâ gratiâ purificando. Quis enim credet, Judæos non crediſſe, quia credere non poterant? Hoc potiùs veriſſimum eſt, quòd non credentes, ideo non crediderunt, quia credere noluerunt: ergo fuit in ipſis vera Dei gratia hoc poſſe largiens; ſicut intulit *Auguſtinus* lib. 2. de Actis cum *Felice* cap. 5. adversùs Manichæos negantes liberum arbitrium. Dicebant illi, legem à Deo datam ſervare noluiſſe: ex quo inſurgit *Auguſtinus*, & arguit, fuiſſe in ipſis veram poteſtatem ad implementum legis, his verbis: *Qui enim ſervare legem non vult, in poteſtate ejus eſt, ſi velit. Non enim dixit, non potuerunt, ſed noluerunt: hoc ergo, quod in eorum voluntate eſt,*

ut

ut nolint, peccatum eſt certè ſine ulla neceſſitate: ergo & eadem irreprehenſibilis poteſt contra *Queſnellium* efformari conſequentia; qui cùm negare non poſſit, quòd in fœdere Judaico reſiſtentes Spiritui Sancto credere noluerunt, ex hoc ipſo fit evidens, in eis fuiſſe veram gratiam, quâ in poteſtate eorum eſſet credere, ſi voluiſſent.

40. Diſcrepat hæc infanda *Queſnellii* aſſertio à doctrina Angelici Præceptoris 1.2. q.98. art.1. ad 3. Et art. 2. ſupra citatis n. 29. In quem S. Doctoris locum ita notat Gloſſa marginalis P. *Joannis Nicolai*: *Heccine illa gratia impediens, quam Janſenius lib. 3. de grat. Salvatoris cap.8. datam Judæis fuiſſe vult. Vah monſtrum!* Rem etiam clariſſimè illuſtrat D. *Thomas* ad *Rom*.4. lect.2. apertè oſtendens, quòd per Incarnationem, Paſſionem, & Mortem *Chriſti* gratia quidèm uberior derivata ſit, & communicata Sacramentis, reverà tamen fuiſſe datam gratiam Judæis ad fugam peccati, & implementum legis, his verbis: *Et ideò melius dicendum eſt, quòd circumciſio ex ipſo opere operato non habet virtutem effectivam, nec quantùm ad remotionem culpæ, neque quantùm ad operationem juſtitiæ, ſed erat ſolùm juſtitiæ ſignum, ut hic Apoſtolus dicit; ſed per fidem Chriſti, cujus circumciſio ſignum erat, auferebatur peccatum originale, & conferebatur auxilium gratiæ ad rectè agendum.*

41. Hoc & iterum ſignanter docet in aliis locis 3.p. q.70. art.4. explicans, quomodò, etſi lex non dabat gratiam adjuvantem, compoſſibilis erat cum gratia. Sic enim habet in corpore articuli: *In Circumciſione gratia conferebatur, non ex virtute Circumciſionis, ſed ex virtute Paſſionis Chriſti, cujus ſignum erat Circumciſio.* Sicut igitur gratia juſtificans erat cum Circumciſione, non ex, ſeu vi, & virtute Circumciſionis, ita gratia actualis erat cum lege, non ex lege, ſeu vi, & virtute legis. Et explicans illud *Apoſtoli* cap.3. ad *Galat. Quoniam in lege nemo juſtificatur*, ait: *id eſt, per legem: aliqui tamen ſpiritualiter vivebant in lege, ſed hoc non erat ex ea, ſed ex fide mediatoris.* Ex quibus omnibus certum, & inconcuſſum fit argumentum, eſſe de mente Divi *Thomæ*, Judæos accepiſſe gratiam ſufficientem, & in ipſis non fuiſſe voluntatem nudam, & inermem abſque omni gratia ſufficiente, in ſua impotentia relictam, cujus Angelici Magiſtri doctrinam ſequuti omnes ejus diſcipuli. Eminentiſſimus *Cajetanus* dicens: *Conditio tertia hinc conſequens eſt, quòd homo ſub lege relinquebatur ſibi ipſi, utpotè non adjutus internō dōnō divinæ gratiæ. Nec per hæc intelligas, novitie, quòd Judæi ante Chriſti adventum ſub lege exiſtentes, caruerint gratiâ, quoniam hoc non dicimus; ſed intellige, quod ex illo ſtatu non habebant gratiam, ſed habebant gratiam, qui illam habebant, ex participatione ſtatus novi revelandi per Chriſtum. Participabant autem ſtatum novi Teſtamenti fide, & devotione ad mediatorem Dei, & hominum Meſſiam.* Et M. *Alvarez* diſp.17. de auxiliis n. 3. de Judæis loquendo, ait: *Habuerunt gratiam verè ſufficientem, per quam converti potuerunt, & fructus dignos pœnitentiæ facere, alias non reprehendiſſet Dominus, quòd uvas non produxerint.* Conſentiunt & alii Thomiſtæ, qui limpi-

diſſimâ Angelici Magiſtri doctrinâ venenum hujus propoſitionis deſtruunt, atque proſcribunt. Videantur M. *Lemos* lib.4.p.1.cap.9. *Arauxo* de neceſs. grat. art.10. *Bolivar* de grat. Dei dub.12. Eminentiſsimus *Aguirre* diſſert.123. ſect.5. M. *Ferre* de grat. Dei q.6. ſect.2. Illuſtriſſimus *Godoy* diſp.44. PP. Salmanticenſes diſp.2. de neceſs. grat. dub.6. *Bancel* tract.4. q.4. art.25. obj.5. & art.3. §.6. obj.1. diffusè admodùm, atque nervosè in univerſali hoc propugnans. *Cornexo* tom. 1. tract. 2. diſp.2. dub.8. arg.2. Qui omnes conſtanter propugnant, quòd licèt in fœdere veteri gratia ſufficiens non fuerit ex vi, ac virtute legis, fuit tamen tempore legis cum ea, & donata ex fide *Chriſti*. Nihil ergo magis remotum à ſenſu utriuſque S. Doctoris; nihil alienius à mente Diſcipulorum ejus, & communi Theologorum ſententia: ſed & nihil magis repugnans SS. PP. doctrinæ, quæ legem ſanctam, & mandatum ſanctum, & bonum prædicat; per quod nempè reconciliaretur homo Deo, reformaret ſe ipſum, rationabiliter viveret, cuſtodiretur à culpa, acquireret meritum, habilitaretur ad gratiam, per modum cujuſdam diſpoſitionis, dum retrahens homines à cultu idololatriæ, concluderet eos ſub cultu unius Dei, à quo ſalvandum erat genus humanum per *Chriſtum*. Conſultò brevitatis causâ eos omitto. Videndi tamen S. *Anſelmus* ſuper Epiſt. ad *Rom.* cap.6. S. *Cyrillus Alexandrinus* ſuper Evang. *Joann.* lib.9. cap.23. D. *Hieronymus* Epiſt. ad *Galat.* l.2. cap.14. D. *Gregorius* Paſtor. p.3. cap.28. & lib. moral. cap.37.

42. At tenuis fuit *Queſnello* tot SS. PP. auctoritas. Partes amplecti maluit *Janſenii*, doctrinam propoſitionis expreſsè tradentis lib.1. de grat. Salvat. cap.11. *Conſilium Dei reformando Judæorum populo ſaluberrimum in danda lege fuit, non ut per gratiam ſufficientem, quæ adeſſet ipſis, eam obſervando rectè viverent, quòd eos nondum poſſe præſciebat, ſed ut multitudine præceptorum, quæ per legem implere non poterant, eorum ſuperbia frangeretur. Qui ſcopus Dei tantùm abeſt, ut ſufficientem gratiam obſervandæ legis Judæis affuiſſe ſupponat, ut potius è contrario convincat, nullò modò eis adfuiſſe*. Id incunctanter pronuntiat lib. 3. de grat. *Chriſti* Salvat. cap.5. *Ex his ſufficienter demonſtrari puto, eſſe quemdam ſub lege ſtatum, ſub quo generaliter, paucis exceptis, Judaica natio ante Salvatoris adventum fuit, in quo non ſolùm non dabatur gratia ſufficiens implendi id, quod jubebatur, multò minus gratia ſufficiens ad ſalutem; ſed è contrario talis gratia lationi legis, ac ſcopo Dei capitaliter repugnabat*. Et in fine Capitis: *Hæc gratia verò ſufficiens, quamvis per Salvatoris adventum jam revelata ſit, multis tamen deeſt etiam in nova lege Chriſtianis, ſed ſub veteri Teſtamento, quò tegebatur, penè toti Judaicæ Nationi, paucis exceptis, defuit*. Rursùs cap. 7. 8. & 9. adversùs legem debacchatur. Hæc enim eſt Capitis 8. titulus: *Status veteris Teſtamenti figurativus & propheticus non afferebat Judæis gratiam ſufficientem, ſed potiùs impedientem. Quanta fuerit Judæis ſervitus & ignorantia gratiæ, & auctoris ejus*. Hæc & cap. 9. inſcriptio: *Status veteris Teſtamenti, ut talis non erat juſtitiæ & ſalutis, ſed potius peccati, & mortis. Pauciſ-*

ſimi

ſimi juſti ſub illo teſtamento, & gratia ſufficienti muniti. Gratia illa ſub natura, & lege continetur. Hoc approbat, & clariùs exprimit dicto lib. 1. cap. 8., quod inſcripſit: *Secundus effectus legis, reddere præcepti obſervationem difficiliorem ſine gratia, propter incrementum concupiſcentiæ.* Inſcriptumque ſimiliter legitur Caput nonum his verbis: *Tertius effectus legis, graviorem ruinam afferre, arctiùſque concludere hominem ſub peccato.* Cui doctrinæ ita immobiliter adhæret, ut oppoſitum quoddam fabulæ genus judicet ibidem lib. 3. cap. 6. dicens: *Profectò nihil aliud fuiſſe teſtamentum illud perſpicuum eſt, niſi magnam quamdam quaſi comœdiam, quæ non tam propter ſe ipſam, quàm propter id, cui præfigurando ſerviebat.* Quô nihil magis horrendum, erroneum, & ſcandaloſum dici poteſt. Sed quid mirum, cùm doctrinam hanc hauſerit ille ex impio Hæreticorum puteo? Tradita fuit priùs ab Hæreticis, ut videre eſt *in contra Remonſtr.* in ſpecim. Amſtelodamenſi art. 57. dicentibus: *Judæi, quibus Chriſtus prædicabat, non poterant ſe convertere, aut credere; nunquam etiam ipſis ſufficiens gratia data eſt, quâ ad converſionem, aut ſalutem pertingerent. Lutherus* in Epiſt. ad *Galat.* cap. 5. *Nunquam etiam ipſis ſufficiens gratia data eſt. Quò plus conantur homines ſatisfacere legi, hoc magis tranſgrediuntur.* Et tom. 3. præfat. in vetus Teſtamentum affirmat: *Legem datam eſſe; ſcilicet ad revelandas, & augendas ſpirituales tranſgreſſiones.* In eodem eſt errore *Calvinus* lib. 2. inſtit. cap. 5. §. 4. cap. 7. §. 2. 6. & 10. Fuit hæc doctrina damnata ab *Alexandro* VIII. propoſitione 5. *Pagani, & Judæi nullum omninò accipiunt à Jeſu Chriſto influxum, adeoque hinc rectè inferes, in illis eſſe voluntatem nudam, & inermem ſine omni gratia ſufficiente.* Eſt hæreſis iſta ipſamet propoſitio, quam damnarunt Summi Pontifices S. *Pius* V., & *Gregorius* XIII. definitivâ hâc ſententiâ: *Deum homini nihil impoſſibile præcepiſſe, falsò tribuitur Auguſtino; cùm ſit Pelagii:* meritò ergo tot juſtiſſimis momentis ad tenebras deducta eſt *Queſnellii* propoſitio. *Quis enim* (ut exclamat *Auguſtinus* lib. 3. de liber. arbitr. cap. 16.) *Non clamat ſtultum eſſe, præcepta dare ei, cui liberum non eſt, quod præcipitur facere, & iniquum eſſe eum damnare, cui non fuit poteſtas juſſa complere; & has injuſtitias, & iniquitates miſeri non intelligunt Deo ſe adſcribere.*

43. Nec minùs reprobus eſt octavæ propoſitionis ſenſus, in qua *Queſnellus* Janſenianæ hæreſis involutus erroribus, in eodem promulgando errore ſuberrat: etenim non ſolùm rejicit ab antiquo fœdere poteſtatem obtinendæ ſalutis, ſed & ipſam relegat à novo fœdere in omnibus non habentibus gratiam efficacem, dum aſſerit; *Nos non pertinemus ad novum fœdus, niſi in quantùm participes ſumus ipſius novæ gratiæ, quæ operatur in nobis, id quod Deus nobis præcipit.* Novam gratiam vocat ille, quia noviter in novo fœdere data ſit; ac ſi gratia Redemptoris futuri in veteri fœdere data non fuiſſet per *Chriſtum* ad vitæ agendæ ſervanda præcepta; hancque gratiam deſcribit ille dicens, eſſe illam, quæ operatur in nobis id quod Deus nobis præcipit. Quarè unum certiſſimè ſupponit, gratiam bonorum operum effectricem ita eſſe novi

fœ-

fœderis propriam, quòd nulli hujuſmodi gratia toto antiqui fœderis tempore data fuerit. Ex quo nec *Moyſes*, nec cœteri antiqui Patres, & Prophetæ acceperunt gratiam, per quam operaretur Deus in cordibus eorum mandatorum, & præceptorum obedientiam, quod ſanè eſt penitus Hæreticum; cùm plurimi ex Judæis crediderint in *Chriſtum* venturum, & ſervando legem ſalvati ſint, ut Sacra Scriptura teſtatur de *Joſue*, *David*, *Zacharia*; & pluribus aliis. Hinc meritò *Concilium Arauſicanum* ſecundum declarat Can. 25. *Unde in Abel juſtum, & Noë, & Abraham, & Iſaac, & Jacob, & omnem antiquorum Sanctorum multitudinem illam, præclaram fidem, quam in ipſorum laudem prædicat Apoſtolus Paulus, non per bonum naturæ, quod prius in Adam datum fuerat, ſed per gratiam Dei credimus fuiſſe collatam.* Hoc pulchrè probat S. *Auguſtinus* lib. 1. de *peccat. merit. & remiſſ.* cap. 11. dicens: *Hoc Regnum mortis ſola in quolibet homine gratia deſtruxit Salvatoris, quæ operata eſt etiam in antiquis Sanctis quicumque, antequam in carne Chriſtus veniret; ad ejus tamen adjuvantem gratiam, non ad legis litteram, quæ jubere tantum, non adjuvare poterat, pertinebant.* Cui doctrinæ accinit D. *Thomas* 1.2. q. 98. art. 2. ad 4. *Dicendum, quòd quamvis lex vetus non ſufficeret ad ſalvandum hominem, tamen aderat aliud auxilium, à Deo hominibus ſimul cum lege, per quod ſalvari poterant: ſcilicet fides mediatoris, per quam juſtificati ſunt antiqui Patres, ſicut etiam nos juſtificamur: & ſic Deus non deficiebat hominibus, quin daret eis ſalutis auxilia.* Quid clarius, quid apertius dici poteſt?

44. Ulteriùs, poſitivè affirmat, quod exprimit ipſa propoſitio, nos non pertinere ad novum fœdus, niſi in quantùm participes ſumus tantùm ipſius novæ gratiæ, quæ operatur in nobis id, quod Deus nobis præcipit; quæ propoſitio æquivalet huic: *Ratione hujus novæ gratiæ, quæ operatur in nobis id, quod Deus nobis præcipit, pertinemus ad novum fœdus: & quia datur in nobis hæc gratia, ad novum fœdus pertinemus.* Prima pars Catholica veritas eſt, quam D. *Thomas* explicat 1.2. q. 106. toto art. 1. & art. 2. in corp. dicens: *Quòd ſicut dictum eſt ad legem Evangelii duo pertinent: Unum quidèm principaliter, ſcilicet ipſa gratia Spiritus Sancti interius data: & quantùm ad hoc nova lex juſtificat: Unde Auguſtinus dicit in lib. de ſpirit. & litter. ibi, ſcilicet in veteri teſtamento, lex extrinſecus eſt poſita, qua injuſti terrentur: hic, ſcilicet in novo teſtamento, intrinſecus data eſt, qua juſtificarentur. Aliud pertinet ad legem Evangelii ſecundariò, ſcilicet documenta fidei, & præcepta ordinantia affectum humanum, & humanos actus. Et quantùm ad hoc lex nova non juſtificat. Unde Apoſtolus dicit 2. ad Corinth. 3. Littera occidit, ſpiritus autem vivificat. Et Auguſtinus exponit in lib. de ſpirit. & litt. quòd per litteram intelligitur qualibet ſcriptura extra homines exiſtens etiam moralium præceptorum, qualia continentur in Evangelio. Unde etiam littera Evangelii occideret, niſi adeſſet interius gratia fidei ſanans.* Et ſub eiſdem terminis, quibus utitur propoſitio id oſtendit: *Ad 3. dicendum, quòd legem novam, &*

ve-

veterem unus Deus dedit, ſed aliter, & aliter. Nam legem veterem dedit ſcriptam in tabulis lapideis, legem autem novam dedit ſcriptam in tabulis cordis carnalibus, ut Apoſtolus dicit 2. ad Corint. 3. Proinde ſicut Auguſtinus dicit in lib. de ſpirit., & litter. litteram iſtam extra hominem ſcriptam, & miniſtrationem mortis, & miniſtrationem damnationis Apoſtolus appellat; hanc autem ſcilicet novi teſtamenti legem miniſtrationem ſpiritus, & miniſtrationem juſtitiæ dicit, quia per donum ſpiritus operamur juſtitiam, & à prævaricationis damnatione liberamur.

45. At pars ſecunda, quòd nempe ſolùm ratione talis gratiæ ſimus participes novi fœderis, & non alterius gratiæ, hoc eſt penitus falſum. Falſitatis arguit ipſum D. *Thomas* 1. 2. q. 106. art. 1. ad 3. docens, ad novum fœdus per fidem pertinere homines his verbis: *Per fidem Chriſti pertinet homo ad novum Teſtamentum*: ergo non per ſolam gratiam efficacem, quâ Deus operatur in ipſo, quod jubet: aliàs peccatores, qui neque fidem, nec ſpem amiſerunt, ſi tamen gratiâ efficaci deſtituti, non faciant, quod Deus præcipit, non pertinerent ad novum fœdus, nec eſſent Eccleſiæ membra, quæ ex illis coaleſcit, ut dicit S. *Auguſtinus* tract. 6. in *Joan. Fatemur, in Eccleſia Catholica & bonos, & malos eſſe, ſed tanquam grana, & paleas*: juxta illud *Matthæi* cap. 3. v. 12. ubi Eccleſia *Chriſti* comparatur *Areæ*, in qua palea ſimul exiſtit cum tritico. Quem errorem S. *Auguſtinus* refert, ac refellit de *Hæreſibus* ad *Quodvultdeum*: *In id etiam*, inquit, *progrediuntur, ut dicant, vitam juſtorum in hoc ſeculo nullum habere peccatum, & ex his Eccleſiam Chriſti in hac mortalitate perfici, ut ſit omnino ſine macula, & ruga: quaſi non ſit Chriſti Eccleſia, quæ in toto terrarum clamat ad Deum: Dimitte nobis debita noſtra*. Eſt etiam contra D. *Thomam* eadem q. art. 2. ad 2. *Gratia novi teſtamenti etſi adjuvet hominem ad non peccandum, non tamen ita confirmat in bono, ut homo peccare non poſſit; hoc enim pertinet ad ſtatum gloriæ. Et ideo ſi quis poſt acceptam gratiam novi teſtamenti peccaverit, majori pœna eſt dignus, tanquam majoribus beneficiis ingratus, & auxilio ſibi dato non utens. Nec tamen propterea dicitur, quòd lex nova iram operatur, quia quantùm eſt de ſe ſufficiens auxilium dat ad non peccandum. Quid autem*, (ut rectè obſervat Gloſſa in margine) *niſi actualis gratia ei data, qui tamen peccat?* Nam ſi habitualis tantùm intelligatur, illuſoria eſſet ratiocinatio S. *Thomæ*, qui ſine actuali habitualem non ſufficere docet infrà. In quo explicat *Angelicus Magiſter* excellentiam, & prærogativam novæ legis ſupra veterem: quòd poſterior nihil ex ſe ipſa gratiæ contulit, prior verò gratiam omnibus tribuit in pluribus efficacem, in omnibus ſufficientem, quibus ad novum fœdus pertinent; etſi cœleſtibus auxiliis Divinæ gratiæ bonorum operum effectricis non occupentur.

46. Hinc ineluctabili, & exactâ conſequentiâ infertur, quòd peccatores, efficaci gratiâ deſtitutos, penitus à novo fœdere reſcindit *Queſnellius*, & ad fœdus Judaicum, relinquendo illos in ſua obſervandæ legis impotentia, remittit; cùm tamen adſit gratia ſufficiens, ſpes remiſſio-

ſionis peccatorum, pœnitentia, quibus participes fiunt novi fœderis; & in Symbolo Apoſtolorum credere jubeamur remiſſionem peccatorum. Non ſufficit ipſis fides, *quæ per peccatum non extinguitur*, ut docet *Tridentinum* ſeſſ. 6. cap. 15. Can. 28. ut ad novum fœdus pertineant: non præcepta, non documenta, non Sacramenta, ut novi fœderis ſint participes, contra Divum *Thomam* dictâ q. art. 1. ad 3: *Dicendum, quòd nullus unquam habuit gratiam Spiritus Sancti, niſi per fidem Chriſti explicitam, vel implicitam. Per fidem autem Chriſti pertinet homo ad novum teſtamentum: unde quibuſcumque fuit lex gratiæ indita, ſecundùm hoc ad novum teſtamentum pertinebant.* Et expreſſiùs ad primum: *Dicendum, quòd in Scriptura Evangelii non continentur, niſi ea, quæ pertinent ad gratiam Spiritus Sancti, vel ſicut diſpoſitiva, vel ſicut ordinativa ad uſum hujus gratiæ: ſicut diſpoſitiva quidèm, quantùm ad intellectum per fidem, per quam datur Spiritus Sancti gratia, continentur in Evangelio ea, quæ pertinent ad manifeſtandum Divinitatem, vel Humanitatem Chriſti. Secundùm effectum verò continentur in Evangelio ea, quæ pertinent ad contemptum Mundi, per quem homo fit capax Spiritus Sancti gratia. Mundus enim, id eſt, amatores Mundi, non poteſt capere Spiritum Sanctum, ut habetur Joann.* 14. *Uſus verò ſpiritualis gratiæ eſt in operibus virtutum, ad quæ multipliciter Scriptura novi teſtamenti homines exhortatur.* Quid ergo magis injurioſum fidei, Sacramento Baptiſmatis, præceptis, exhortationibus, & articulo fidei remiſſionis peccatorum excogitari potuit, quàm *Queſnelli* error?

47. Ulteriùs: Infantes participes novi fœderis agnoſcit Eccleſia, etſi capaces non ſint novæ illius gratiæ, quæ in nobis operatur, quod præcipit Deus; at & iſti excluſi à novo fœdere juxta *Queſnellum*, cùm non faciant, quod Deus præcipit. Synodus generalis *Conſtantienſis* ſeſs. 8. damnavit hunc articulum 25. *Joannis Vvicleff*: *Nullus eſt Epiſcopus, dum eſt in peccato mortali.* At Catholicum credit *Queſnellus* hoc deterius, & execrabilius dogma, quòd non ſolùm dignitatem Epiſcopalem amittant, ſed & quòd ejiciendi ſunt à novo Eccleſiæ fœdere, cùm in illo ſtatu peccati careant gratiâ, quâ Deus operatur in nobis. In quo ſanè in errorem incidit Pelagianorum, peccatores ab Eccleſiæ ſocietate eliminantium, ut refert S. *Auguſtinus* lib. de Hæreſibus *ad Quodvult Deum*, ubi errorem iſtum ſequentibus verbis refert, ac refellit: *In id etiam progrediuntur, ut dicant, vitam juſtorum in hoc ſæculo nullum omnino habere peccatum, & ex his Eccleſiam Chriſti in hac mortalitate perfici, ut ſit omninò ſine macula, & ruga: quaſi non ſit Chriſti Eccleſia, quæ in toto terrarum Orbe clamat ad Deum, demitte nobis debita noſtra.* Quarè S. Doctor non à novo fœdere excludit omnes, in quibus Deus non operatur quod præcipit, ſed Hæreticos, & Schiſmaticos, qui ſe ab Eccleſia ſegregant, ut conſtat ex ſerm. 3. de *Agar*, & *Iſmaël*, ubi ipſos expreſsè à novo fœdere excludit, & Eccleſia, dicens: *Ejice Hæreſes, & filios earum: non enim hæredes erunt Hæretici cum Catholicis. Sed quarè non erunt hæredes? Nonne de ſemine Abraham nati? Et quomodo Baptiſmum Eccleſiæ habent? Baptiſmum habent: hæredem face-*

faceret ſemen Abrahæ, niſi ab hæreditate ſuperbia excluderet. Eodem verbo naſceris, eodem Sacramento, ſed ad eamdem hæreditatem vitæ æternæ non pervenis, niſi ad Eccleſiam Catholicam reverſus fueris. Ex ſemine Abrahæ naſceris, ſed filius ancillæ foris propter ſuperbiam &c.

48. Horrendæ ſanè ſunt conſequentiæ illæ, quas fides reprobat, & quas intellectus in ſenſu plano hujus propoſitionis, prout jacet, conſequitur. Sed iterum apparet occultum venenum præcipui, & ſolemnis *Janſenii* dogmatis, quod pro virili ſtudet *Queſnellus* effutire. Excluſâ in propoſitionibus antecedentibus à veteri fœdere gratiâ ſufficiente, cùm non obſcurè ſignificet defuiſſe Judæis in antiquo teſtamento auxilia, ut facerent, quod poſſent; peterent quod non poſſent; & ut adjuvarentur, ut poſſent: hanc gratiam ſufficientem iſta 8. propoſitione relegat à novo fœdere: in quo eam dumtaxat agnoſcit gratiam, quà Deus dat nobis quod jubet aut petit à nobis, in quo ſenſu omnis gratia eſt efficax: ut ſit penitus eliminata, & de medio ſublata gratia ſufficiens pro omni fœdere; verumque ſimiliter ſit, quod in utroque fœdere ad merendum, & demerendum omnis ſit adempta libertas; ut deficiente auxilio efficaci præcepta fiant abſolutè impoſſibilia. In quo hæreticum *Janſenii* dogma, iterum in anathema Eccleſiæ recidit: *Quoniam quantalibet arte fallaciæ ſpiritus perditionis armetur, ſancto gladio ſpiritus principalis, & detegitur, & necatur*: ut dixit *Gelaſius* III.: quod magis perſpicuum fiet ſequentibus propoſitionibus.

§. III.

Aliæ examinantur Queſnellii aſſertiones.

1. *Quid aliud remanet animæ, quæ Deum, atque ipſius gratiam amiſit, niſi peccatum, & peccati conſecutiones, ſuperba paupertas, & ſegnis indigentia, hoc eſt generalis impotentia ad laborem, ad orationem, & ad omne opus bonum?*

26. *Nullæ dantur gratiæ, niſi per fidem.*

27. *Fides eſt prima gratia, & fons omnium aliarum.*

28. *Prima gratia, quam Deus concedit peccatori, eſt peccatorum remiſſio.*

29. *Extra Eccleſiam nulla conceditur gratia.*

30. *Omnes quos Deus vult ſalvare per Chriſtum, ſalvantur infallibiliter.*

31. *Deſideria Chriſti ſemper habent ſuum effectum; pacem intimo cordium infert, quando eis illam optat.*

32. *Jeſus Chriſtus ſe morti tradidit ad liberandum pro ſemper ſuo ſanguine primogenitos, id eſt electos, de manu Angeli exterminatoris.*

33. *Proh! Quantùm oportet bonis terrenis, & ſibimetipſi renunciaſſe, ad hoc ut quis fiduciam habeat ſibi, ut ita dicam, appropriandi Chriſtum Jeſum, ejus amorem, mortem, & myſteria, ut facit*

S. Paulus dicens: qui dilexit me, & tradidit ſemetipſum pro me.
38. *Peccator non eſt liber, niſi ad malum, ſine gratia liberatoris.*
39. *Voluntas, quam gratia non prævenit, nihil habet luminis niſi ad aberrandum; ardoris, niſi ad ſe præcipitandum, virium, niſi ad ſe vulnerandum; eſt capax omnis mali, & incapax ad omne bonum.*
40. *Sine gratia nihil amare poſſumus, niſi ad noſtram condemnationem.*
41. *Omnis cognitio Dei etiam naturalis, etiam in Philoſophis Ethnicis, non poteſt venire niſi à Deo: & ſine gratia non producit, niſi præſumptionem, vanitatem, & oppoſitionem ad ipſum Deum, loco affectuum adorationis, gratitudinis, & amoris.*
42. *Sola gratia Chriſti reddit hominem aptum ad ſacrificium fidei; ſine hoc nihil, niſi impuritas, nihil niſi indignitas.*
48. *Quid aliud eſſe poſſumus, niſi tenebræ, niſi aberratio, & niſi peccatum ſine fidei lumine, ſine Chriſto, & ſine charitate?*

49. FAcile eſt, inſubſiſtentiam, & falſitatem harum propoſitionum detegere, cùm omnes ſint inter ſe connexæ; idemque ſub diverſis terminis ſonent, & eumdem ad animarum perniciem nutriant errorem: ex quo & eadem odioſa, & hæretica ſequuntur conſectaria, toties ex propoſitionibus *Janſenii* deducta. Negat in omnibus illis *Queſnellus* in ſtatu naturæ lapſæ verum adjutorium *ſine quo non* diſtinctum ab efficaci, conſtituens potentiam proximè, adæquatè, & integrè potentem ad actus ſupernaturales Deo adjuvante eliciendos: ex quo ineluctabili conſequentiâ ſequitur, non ſolùm quòd peccator non eſt liber, niſi ad malum, ſine gratia Salvatoris, ſed quòd ſine tali adjutorio nihil remanet animæ, quæ Deum, atque ipſius gratiam amiſit, niſi generalis impotentia ad laborem, & omne opus bonum ſupernaturale, ut omnis operis boni poteſtate ſpoliata manens, pœnitere non poſſit, relinquendaque ſit in illo miſerabili ſtatu, ut portet, & ſentiat confuſione ſuâ onus peccati, ipſius ſervam neceſſariò ſe agnoſcens, nullamque in ipſa eſſe poteſtatem ad bonum, ſed ſolùm ad omne ſcelus fatali neceſſitate perficiendum. Quomodò enim homo humilis convertetur ad Dominum, ſi in ipſo tantùm remanet ſuperba poteſtas? Quomodò Deum quæret, ſi omnis cognitio Dei, etiam naturalis, ſine gratia non producit, niſi præſumptionem, vanitatem, & oppoſitionem ad ipſum Deum, loco affectuum orationis, gratitudinis, & amoris? Quomodò Deum orabit, qui gratiâ carens efficaci fingitur orare non poſſe? Quomodò adimplere præcepta poterit, dum abſque gratia efficaci divinorum præceptorum poſſibilis obedientia hipocryſis eſt, & falſa juſtitia? Quomodò Deum quæret, qui abſque gratia efficaci ad nihil poteſt, niſi ad ſuam condemnationem? Uno verbo: Quomodò poterit aliquod bonum, dum voluntas, quam gratia efficax non prævenit, nihil habet luminis, niſi ad aberrandum; ardoris, niſi ad ſe præcipitandum; virium, niſi ad ſe vulnerandum; dum eſt capax omnis mali, & incapax ad omne bonum, dum nullum eſt opus bonum ſine amore Dei, nec quid aliud eſſe poſſumus, niſi tenebræ, niſi aberratio, niſi peccatum, ſine fidei lumine, ſine

Chri-

Chriſto, & ſine charitate: cùm abſque gratia efficaci nihil ſit homo, niſi impuritas?

50. Hoc eſt hæreticum *Queſnelli* dogma in his propoſitionibus præcontentum, meritò fidelium mentes confundens, affligens, & ſauciens, damnatamque tam *Janſenii*, quàm *Baii* perniciem iterum ad lucem revocans. Et quidem primò, ſi peccator non eſt liber, niſi ad malum ſine gratia Salvatoris efficaci, quam ſolùm agnoſcit *Queſnellius*, & eâ deficiente nihil aliud remanet, niſi generalis impotentia ad omne opus ſupernaturale, primò, inquam, homo juſtus à juſtitia mortaliter decidens nedum amittit charitatem, ſed etiam fidem, ac ſpem; ac per conſequens, nec actus fidei, ſpei, & dilectionis ſaltem inchoatæ poteſt elicere, qui requiruntur ad gratiam, & amicitiam Dei recuperandam. Secundò, omiſſio actûs præcepti non eſſet imputabilis ad culpam homini hanc efficacem gratiam non habenti; nam omitteret carens omni poteſtate ad actum præceptum, & conſequenter neceſſaria eſſet omiſſio: ſicut & neceſſaria eſſet adimpletio præcepti: cùm gratia efficax eſſet neceſſitans, inferens actum, abſque omni poteſtate proxima, & expedita ad actum oppoſitum: quod damnatum fuit à Summis Pontificibus *Pio* V., & *Gregorio* XIII. in *Michaële Bajo* propoſ. 66. *Sola violentia repugnat libertati hominis naturali*. Et propoſ. 67. *Homo peccat etiam damnabiliter in eo, quod neceſſariò facit*. Ulteriùs: Obſervantia illa præcepti, ex defectu poteſtatis non eſſet dirigibilis per legem; cùm lex ſolùm dirigat, & modum imponat agenti, ut operetur; ſed dum agens eſt ad unum determinatum, abſque poteſtate proxima, & immediata ad actum oppoſitum, inutilis, & vana eſt hujuſmodi directio: ergo adimpletio nequit eſſe prudenter dirigibilis per legem. Quomodò ergo credi poteſt omiſſio illa peccaminoſa? Videantur, quæ ſuprà diximus Diſp. 1. Dub. 2. per totum, nè frequenter Lectorem fatiget repetitio.

51. Sed dices, quòd hæc impotentia non eſt antecedens, ſed conſequens, & voluntaria, ſaltem in cauſa, nempè in peccato originali, ut docere videtur D. *Thomas* 2. 2. quæſt.6. art.5. ad 1. dicens: *Auxilium quibuſcumque datur, miſericorditer datur; quibus autem non datur, ex juſtitia non datur in pœnam præcedentis peccati, ſaltem originalis, ut dicit Auguſtinus lib. de corrept. & grat.* Nempè cap. 11. Nam hæc eſt vana, & frigida reſponſio, quæ occluditur omnibus argumentis ſuprà poſitis Diſp. 6. Dub.5. §. 3. Etenim peccatum actuale debet eſſe ſic liberum, quòd vitari poſſit: undè impotentia, quæ homini non eſt voluntaria in cauſa, ex voluntate propria, non eſt abſolutè conſequens, ſed omninò antecedens, & minimè imputabilis ad culpam; ſed impotentia orta ex negatione auxiliorum ſufficientium in pœnam peccati originalis, non eſſet ex propria perſonali voluntate: ergo æſtimari debet impotentia antecedens. Secundò, quia licèt hoc effugium ſubſiſteret in caſu non remiſſionis peccati originalis, minimè tamen in his, in quibus peccatum præſupponitur remiſſum: ergo remiſsò peccatò originali, impotentia ex defectu auxiliorum ſufficientium conſtituentium poteſtatem proximè, & immediatè expeditam, eſſet antecedens, & non

merè conſequens. Quarè meritò proſcripta eſt prima *Janſenii* propoſitio. Hæc eſt mens D. *Thomæ* loco ſuprà citato: Nuſquam enim, nec ibi, nec alibi docuit, eſſe imputabilem ad culpam homini carenti auxiliis ſufficientibus omiſſionem actûs præcepti; ſed ſemper eſt conſtans in eo, quòd ad peccatum perſonale requiritur poteſtas perſonalis; quarè in caſu denegationis auxiliorum ſufficientium propter peccatum originale, denegatio poteſtatis antecedentis haberet rationem pœnæ, non culpæ; ut expreſsè docet 2. 2. q. 10. art. 1. in corp. & ad 1. his verbis: *In illis, qui nihil audierunt de fide, infidelitas non habet rationem peccati, ſed magis pœnæ: quia talis ignorantia Divinorum ex peccato primi Parentis conſequuta eſt.*

52. Sed revertamur ad ſenſum obvium propoſitionum, quæ in unum collimant finem, nempè in negationem gratiæ ſufficientis, quæ manifeſtiſſimè apparet reflectendo ſuper ipſas; quæ ſanè ineluctabili conſecutione inferuntur ex negatione gratiæ ſufficientis. Etenim ſi Deus hominibus confert, aut præparat auxilia ſufficientia voluntate illâ generali, & antecedenti, quâ vult omnes homines ſalvos fieri; evidens eſt, quòd datur gratia, quæ non eſt ex fide, & quòd fides non eſt prima gratia, & fons omnium gratiarum, quod negat 27. propoſitio, contra id quod S. *Auguſtinus* Epiſt. 105. ſcribit: *Spiritus ubi vult, ſpirat: ſed quod fatendum eſt, aliter adjuvat nondum inhabitans aliter inhabitans. Nam nondum inhabitans adjuvat ut ſint Fideles, inhabitans adjuvat jam Fideles*. Sicut & quòd prima gratia, quam Deus concedit peccatori, non eſt peccatorum remiſſio, ut intendit propoſitio 28. Eſt ſimiliter evidens, quòd extra Eccleſiam eſt aliqua gratia, quod negat propoſitio 29. & tandem, quòd homo non eſt in illa generali impotentia faciendi omne opus bonum: ergo, cùm hæc conſequentia negentur ab ipſo in omnibus prædictis propoſitionibus, ex negatione conſequentis arguendo ad negationem antecedentis, evidens eſt, quòd nullam agnoſcit in illis *Queſnellus* gratiam ſufficientem, quæ conferatur à Deo, vel infidelibus, vel aliis, ſive hæreticis, ſive peccatoribus. Vel aliter: Si Fides eſt prima gratia, & fons omnium aliarum: ergo cùm extra Eccleſiam vera Fides non detur, nec vera Dei gratia conceditur: ex quo conſequenter ad errorem ſuum omnem gratiam ſufficientem ab infidelibus eliminat: undè merito infallibili Summi Pontifici judicio damnatæ ſunt propoſitiones illæ.

53. Hoc compertiſſimum fiet, obſervando, quòd *Queſnellus* in propoſitionibus 38. & 40. loquitur de gratia actuali ſupernaturali; cùm ſermo ſit de gratia præveniente omnem liberi arbitrii diſpoſitionem, quam non prævenit gratia habitualis, quæ mediis diſpoſitionibus hominis adulti recipitur in anima: & quia loquitur in illis de gratia, quæ eſt in peccatoribus, aut in peccato exiſtentibus, quæ ſanè non eſt gratia habitualis, quæ non eſt in illis. Etiam hæc actualis gratia, de qua loquitur, eſt ſimpliciter ſupernaturalis: quia loquitur de gratia Salvatoris, & de gratia *Chriſti*, quæ indubiè ſupernaturales ſunt. Quarè propoſitione 44. aſſerit: *Non ſunt niſi duo amores, unde volitiones, & actiones*

omnes

omnes noſtræ naſcuntur; *amor Dei*, *qui omnia agit propter Deum*, *quemque Deus remuneratur*, *& amor*, *quo nos ipſos*, *ac Mundum diligimus*, *qui*, *quod ad Deum referendum eſt*, *non refert*, *& propter hoc ipſum fit malus*. Et propoſitione 46. *Cupiditas*, *aut charitas uſum ſenſuum bonum*, *vel malum faciunt*. Et propoſ. 47. *Obedientia legis profluere debet ex fonte*; *& hic fons eſt charitas*: ſed in his propoſitionibus certiſſimum eſt, loqui de gratia ſupernaturali, & de actibus, quibus homo tendit in Deum Auctorem ſupernaturalem, qui ſupernaturales ſunt; ergo & de eadem gratia ſupernaturali actuali loquitur in omnibus præcitatis propoſitionibus; quòd nempè illâ deficiente, quod remanet animæ, eſt generalis impotentia ad omne opus bonum; quòd extra Eccleſiam nulla conceditur; quòd peccator non eſt liber niſi ad malum ſine illa; & quòd nihil aliud eſſe poſſumus, niſi tenebræ, niſi aberratio, & niſi peccatum.

54. En quomodò duplici Catholico dogmati reſiſtit in omnibus his propoſitionibus. Non ſolùm negat, quòd *Chriſtus* fuerit mortuus pro omnibus hominibus; ſed & aſſerit, quòd Pagani, Judæi, & Hæretici nullam ex meritis *Chriſti* receperint gratiam. *Etenim nulla eſt gratia niſi per fidem*, *fideſque eſt prima gratia*, *& fons omnium aliarum*, ut ſtatuit propoſitio 26. & 27. ergo quibus non eſt fides conceſſa, nec altera actualis conceditur gratia; ſed in Paganis, Judæis, & Hæreticis nulla eſt fides: ergo nec ex meritis *Chriſti* aliqua gratia ſupernaturalis eis oblata, vel conceſſa. Quod ſi Pagani, Judæi, & Hæretici aliquem influxum, aut gratiam à *Jeſu Chriſto* recipiunt, jam eſſent fideles & juſti; cùm juxta *Queſnellium* Fides ſit prima gratia; nullæque dantur gratiæ niſi per Fidem. Quod damnatum fuit ab *Alexandro* VIII. anno 1690. propoſ. 4. *Dedit ſemetipſum pro nobis oblationem Deo non pro ſolis electis*, *ſed pro omnibus*, *& ſolis fidelibus*. Et propoſitione 5. *Pagani*, *Judæi*, *Hæretici*, *aliique hujus generis nullum omninò accipiunt à Jeſu Chriſto influxum*, *adeoque hinc rectè inferes*, *in illis eſſe voluntatem nudam*, *& inermem ſine omni gratia ſufficiente*.

55. Sed non ſolùm Paganis, Judæis, & Hæreticis omnem gratiam ſufficientem negat, ſed & omnibus peccatoribus; *nam prima gratia*, *quam Deus concedit peccatori*, *eſt peccatorum remiſſio*, ut aſſerit propoſitione 28. & propoſitione 48. dum dixit: *Quid aliud eſſe poſſumus niſi tenebræ*, *niſi aberratio*, *& niſi peccatum ſine fidei lumine*: ergo pro priori ad peccatoris juſtificationem nulla ei conceditur gratia; & conſequenter nec gratia ſufficiens; quod ſanè hæreticum eſt; cùm juxta fidem adulti non juſtificentur niſi mediis diſpoſitionibus præcedentibus remiſſionem peccati, & ad gratiam ſuſcipiendam requiratur converſio animæ ad Deum juxta illud *Zachar*. 1. *Convertimini ad me*, *& ego convertar ad vos*. Vid. *Trid.* ſeſſ. 6. de juſtif.

56. Maximè hoc ipſum apparet ex 1. & 4. prop. in quibus negat omnibus carentibus gratiâ habituali auxilia ſufficientia, ut redire poſſint ad viam ſalutis; non enim eſſent in hujuſmodi impotentia, ſi inſtructi eſſent auxiliis ſufficientibus: ergo peccatoribus nullus relinquitur pœnitentiæ

lo-

locus, nec ut reſipiſcant, & pœnitentiam agant: fruſtraque dixit Deus *Ez.* 18. *Convertimini ad me, & agite pœnitentiam ab omnibus iniquitatibus veſtris, & non erit vobis ad ruinam iniquitas*. Et *Luc.* 13. *Niſi pœnitentiam egeritis, omnes ſimiliter peribitis*. Hoc enim eſt maximum clementiæ, & miſericordiæ Dei argumentum, quòd ſi culpâ offenditur, pœnitentiâ placatur. Quare *D. Joannes* hortabatur Diſcipulos *Jo.* 1. 2. dicens: *Filioli mei hæc ſcribo vobis, ut non peccetis, ſed & ſi quis peccaverit, advocatum habemus apud Patrem Jeſum Chriſtum juſtum, & ipſe eſt propitiatio pro peccatis noſtris*. Quomodò ergo fideles ſi poſt gratiam acceptam lapſi ſunt, iterum poterunt à peccato revocari, & ad Deum reverti, ſi in illis remanet generalis impotentia ad omne opus bonum? Ergo negatur peccatoribus locus pœnitentiæ, quod fuit hæreſis Novatianorum, ut narrat *S. Auguſtinus* in lib. de hæreſ. *Ad Quodvultdeum* hæreſ. 31. tom. 6. fol. 41. vocans eos Catharos dicens: *Cathari, qui ſe ipſos iſto nomine, quaſi propter munditiam ſuperbiſſimè, atque odioſiſſimè nominant, ſecundas nuptias non admittunt, pœnitentiam denegant: Novatum ſectantes hæreticum; unde etiam Novatiani appellantur*. Nefas ergo eſt dicere, quod peccatores, & extra Eccleſiam ſe transferentes, & ab ovili *Chriſti* recedentes, nullam habeant gratiam ad pœnitendum.

57. Hoc ſanè, quod magnum, validiſſimumque eſt argumentum, ampliùs confirmare placet. Etenim primum omnium hoc conſideratione dignum eſt, reſpectu infidelium; ſi namque *nullæ dantur gratiæ niſi per fidem, & extra Eccleſiam nulla conceditur gratia*, ut dicitur propoſ. 26. & 29. ergo infidelibus, & Judæis impoſſibilis eſt Eccleſiæ ingreſſus; cùm ad ingreſſum requiratur gratia, & extra fidem nulla ſit gratia. Ulteriùs: ſi verum eſt, quod dicitur propoſ. 40. ſine gratia nihil amare poſſumus niſi ad noſtram condemnationem: ergo infideles, & Judæi, quibus deficiente fide, deficit gratia, nihil niſi ad ſuam condemnationem facere poſſunt, & conſequenter, omnia eorum opera ſunt peccata. Quam doctrinam anathemizavit *Alexander VIII.* propoſ. 8. *Neceſſe eſt, infidelem in omni opere peccare*; & propoſ. 11. *Omne, quod non eſt ex fide Chriſtiana ſupernaturali, quæ per dilectionem operatur peccatum eſt*. Quæ doctrina adverſatur *D. Auguſtino* lib. 1. ad *Simplicianum* q. 2. probanti ex verbis Sacræ Scripturæ: *Quomodò enim credent ei, quem non audierunt? Et quomodò audient ſine prædicante?* Vocationem Dei præcedere fidem, his verbis: *Niſi ergo vocando præcedat miſericordia Dei, nec credere quiſquam poteſt*. Et exponens verba Exod. cap. 33. *Miſerebor, cui miſertus ero, & miſericordiam præſtabo, cui miſertus fuero*, hanc Catholicam veritatem patefacit, dicens: *Cui miſertus erit Deus, ut eum vocet, miſericors miſerebitur. Ecce Dei miſericordia, infidelem vocans, qui eſt extra Eccleſiam ad credendum, & gratiam ſufficientem tribuens, ut credere poſſit*. Videndus *D. Thomas* 2. 2. q. 10. art. 4. illud luculenter explicans, quia infidelitatis peccatum, etſi tollat gratiam gratum facientem, non tamen totaliter corrumpit bonum naturæ. Unde in corpore articuli concludit;

dit; *Sicut enim habens fidem, poteſt aliquod opus committere in actu, quem non refert ad fidei finem, vel venialiter, vel etiam mortaliter peccando; ita etiam infidelis poteſt aliquem actum bonum facere in eo, quod non refert ad finem infidelitatis*. Et cùm ſibi in contra objiceret illud ad *Rom.* 14. *Omne, quod non eſt ex fide, peccatum eſt*, & ibi Gloſſa: *Omnis infidelium vita eſt peccatum*, quod ſanè eſt præcipuum *Queſnellii*, ſicut fuit *Janſenii* fundamentum; reſpondet his verbis ad primum: *Quòd illud omne, quod non eſt ex fide, peccatum eſt, eſt intelligendum, vel quia vita fidelium non poteſt eſſe ſine peccato, cùm peccata ſine fide non tollantur. Vel quia quidquid agunt ex infidelitate peccatum eſt: unde ibidem ſubditur, quòd omnis infideliter vivens, vel agens vehementer peccat*. Nota illud, *infideliter vivens*, ſeu agere ex infidelitate; ſi namque operatur ſine fide contrariè, ſeu ex fine contrario fidei, peccatum eſt: non tamen ſine fide præciſivè, ſub qua ſolùm aſſerimus, poſſe effici aliquod bonum opus. Etenim ſi fides dirigit intentionem reſpectu finis ultimi ſupernaturalis, lumen etiam rationis poteſt dirigere intentionem reſpectu alicujus boni connaturalis.

58. Et ſanè quis unquam credet peccaſſe obſtetrices Ægyptiorum liberando infantes maſculos à morte? Quis peccaſſe *Cyrum* Perſarum Regem reædificando ſuis ſumptibus Templum Hieroſolymis? Quis peccaſſe Regem *Aſſuerum* in tot bonis operibus gratiis, & beneficiis, quibus affecit Judæos? Quis peccaſſe *Raab* liberando legatos ex Populo Iſrael miſſos? Abſit error iſte:, ad quem accedunt propoſitiones *Queſnellii* 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. & 59. In quo nihil immorandum nobis eſſe video, cùm ſit perverſum dogma, quod certè omnis ſenſus humanus quantulacumque ratione ſubnixus, maximèque Chriſtianus abhorret.

59. Ulteriùs: ſi in illa generali impotentia remanet peccator carens omni auxilio ſupernaturali, quo conſtituatur proximè, & expeditè potens in ordine ſupernaturali; nihilque operari poteſt niſi ad ſuam condemnationem: *Ergo amore Dei in corde peccatorum non amplius regnante, neceſſe eſt, ut in eo carnalis regnet cupiditas, omneſque actiones ejus corrumpat*, quod eſt propoſitio 45. *Ergo nihil aliud eſſe poſſumus niſi tenebræ, niſi aberratio, & niſi peccatum, ſine fidei lumine, ſine Chriſto, & ſine charitate*, ut legitur propoſ. 48. *Ergo fruſtra clamamus ad Deum, Pater mi: ſi Spiritus charitatis non eſt ille, qui clamat*, ut dicitur propoſ. 50. *Ergo totum deeſt peccatori, quando ei deeſt ſpes; & non eſt ſpes in Deo, ubi non eſt amor Dei*: ut dicitur propoſ. 57. *Ergo oratio impiorum eſt novum peccatum, & quod Deus illis concedit, eſt novum in eos judicium*, quòd affirmat propoſitio 59. Quæ omnia ipſe concedit; at ſimul ea refero, ut manifeſta fiat errorum ejus connexio, & ex contextura eorumdem creſcat horror; quippe qui horrenda ſunt dictu, piaſque Catholicorum offendunt aures, & ex quorum poſitione nova incredibilia ſequuntur abſurda. Si enim *abſque gratia* nihil remanet in homine peccatore niſi peccatum: ergo peccatum erunt diſpoſitiones ad gratiam recipiendam, quod expreſsè damnatum

eſt;

eſt à *Tridentino* ſeſſ. 6. Can. 7. his verbis: *Si quis dixerit, opera omnia, quæ ante juſtificationem fiunt, quacumque ratione facta ſint; verè eſſe peccata, vel odium Dei mereri, aut quantò vehementius quis nititur ſe diſponere ad gratiam, tantò eum gravius peccare, anathema ſit.* Et meritò, cùm diſpoſitiones ad gratiam, ut enumerantur à *D. Thoma* pluribus locis, ſint motus fidei in Deum; motus timoris ſervilis, quamvis non ſerviliter, quo quis metu pœnæ à peccatis retrahitur, motus ſpei, quo quis, ſpe veniæ conſequendæ, format emendandi propoſitum; quæ omnia eſſe peccata erroneum eſt.

60. Secundò, Si nihil remanet niſi impuritas: ergo impuritas erit fides, quæ in peccatore remanet, ſicut & ſpes ſine charitate; ut definitum eſt in *Tridentino* ſeſſ. 6. Can. 28. Quod eſt expreſsè contra *D. Petrum* Act. cap. 15. *Fide purificans corda eorum*; ut reſolvit *D. Thomas* 2. 2. q. 7. art. 2. ubi inquirit: *Utrum purificatio cordis ſit effectus fidei?* In corpore dicens, *Quòd impuritas uniuſcujuſque rei conſiſtit in hoc, quòd rebus vilioribus immiſcetur. Non enim dicitur, argentum eſſe impurum ex permixtione auri, per quam melius redditur; ſed ex permixtione plumbi, vel ſtanni. Manifeſtum eſt autem, quòd rationalis creatura dignior eſt omnibus temporalibus, & corporalibus, creaturis. Et ideo impura redditur ex hoc, quòd temporalibus ſe ſubjicit per amorem. A qua quidem impuritate purificatur per contrarium motum: dum ſcilicit tendit in id, quod eſt ſupra ſe, ſcilicet Deum. In quo quidem motu primum principium eſt fides: accedentem enim ad Deum oportet credere, ut dicitur Hæbr. 12. Et ideo primum principium purificationis cordis eſt fides, quâ purificatur impuritas erroris, quæ ſi perficiatur per charitatem formatam, perfectam purificationem cauſat.* Inſuperque deducitur, quòd fides informis eſt indignitas, cùm tamen ſit verum Dei donum, ut probat *D. Thomas* 2. 2. q. 24. art. 12. ad 5.

61. Et tandem: *Si peccator non eſt liber niſi ad malum ſine gratia liberatoris, nec aliquid amare poteſt niſi ad ſuam condemnationem*, ut legitur propoſ. 38. & 49. nulla erit in ipſo pòteſtas expedita, & proxima ad bonum nedum meritorium, ſed nec etiam morale, quod eſt damnatam *Lutheri*, *Calvini*, & *Baii* perniciem iterùm ad lucem revocare, quam anathematizarunt S. *Pius* V. & *Gregorius* XIII. in propoſitionibus 28. *Liberum arbitrium ſine gratiæ Dei adjutorio nonniſi ad peccandum valet.* Et 29. *Pelagianus eſt error dicere, quòd liberum arbitrium valet ad ullum peccatum vitandum.* Et 35. *Omne, quod agit peccator, vel ſervus peccati, peccatum eſt.* Et 39. *In omnibus ſuis actibus peccator ſervit dominanti cupiditati.* Et quam damnavit *Alexander VIII.* propoſ. 8. *Neceſſe eſt, infidelem in omni opere peccare.* Et 11. *Omne, quod non eſt ex fide Chriſtiana ſupernaturali, quæ per dilectionem operatur, peccatum eſt.* Et 12. *Quando in magnis peccatoribus deficit omnis amor, deficit etiam fides.*

62. En qualiter ex errore iſto *Queſnellii* tam exotico oritur tanta hæreſum eluvies; ecce effectus harum propoſitionum doctrinæ, ſupra

quam

quam meritò cecidit S. Matris Eccleſiæ maledictio; quæ non novum *Queſnellii* ſyſtema, ſed potiùs *Janſenii* judicari debet, totam hanc doctrinam expreſsè tradentis lib. 3. de ſtat. natur. lapſ. cap. 14. his verbis: *Indubitatum eſſe in doctrina Chriſti, & Eccleſiæ, nullum opus bonum ne quidem moraliter ab humano arbitrio poſſe fieri, niſi per gratiam, non quamlibet, ſed fidem, liberetur: ac proinde ante fidem, non ſit ei liberum, à peccato, dum hic, & nunc agere meditatur, abſtinere: ſed quocumque ſe verterit, quadam humanis viribus inſolubili peccandi neceſſitate teneatur.* Et lib. 3. de grat. *Chriſti* Salvatoris cap. 11, *Fides prima eſt gratia, cum ante fidem in homine infideli, ne quidem eſſe poſſit ipſa prima cupiditas, ſeu voluntas boni; ſed hæc per ipſam gratiam fidei inſpirari debeat.* Quarè ſupervacaneum duco in his, quæ tam apertâ turpidine laborant, tantâque facilitate redargui poſſunt, ampliùs immorari; unde ad id, quod damnatis hiſce propoſitionibus cognatum eſt, convertamur.

63. Sed diſtinctiùs nonnullas ex adductis propoſitionibus ad examen revocemus. Et primò: error utriuſque propoſitionis 26. *Nullæ dantur gratiæ; niſi per fidem*, & 27. *Fides eſt prima gratia, & fons omnium aliarum*; nedùm conſtat ex ſupradictis diſp. 6. dub. 1. §. 3. verùm magis oſtenditur ex inconvenientibus, quæ ſequuntur ex adductis propoſitionibus. Si namque *nullæ dantur gratiæ, niſi per fidem*, & *fides eſt prima gratia, & fons omnium aliarum*: ergo cùm infidelibus, & hæreticis deficiat fides, deficit omnis gratia ad credendum; ſicque peccatum, in infidelitate commiſſum, non eſt eis imputabile ad culpam: *Quis enim*, ut dicit *Auguſtinus*, *peccat in eo, quod caveri nullo modo poteſt? Peccatur autem? caveri igitur poteſt.* Si ergo in infidelitate peccant; ergo cùm illis non ſit fides, aliàs hæretici, & infideles non eſſent, gratia datur ante fidem, quâ poſſint credere: *Niſi enim*, inquit *S. Auguſtinus* lib. 1. ad *Simplicianum*, *vocando præcedat miſericordia, nè credere quiſquam poteſt, ut ex hoc incipiat juſtificari, & accipiat facultatem benè operandi.* Datur ergo in infidelibus, & peccatoribus gratia illa, quam Deus omnibus offert juxta illud ad *Rom.* 10. *Tota die expandi manus meas ad Populum non credentem, & contradicentem.*

64. In eundem errorem incidit propoſitio 28. Si namque *prima gratia, quam Deus concedit peccatori, eſt peccatorum remiſſio.* Rogo modò, vel fides præcedit in peccatore, antequàm juſtificetur, vel non? Abſit, quod dicatur ſecundum contra *Apoſtolum* ad *Habreos* 11. aſſerentem: *Sine fide impoſſibile eſt placere Deo.* Si dicatur primum: ergo fides per ſe ipſam formaliter juſtificat: quod eſt hæreſis *Calvini*, damnata in *Tridentino* ſeſſ. 6. Can. 9. & 26. Nec quis reponat cum *Queſnellio*, quod *Lucæ* 8. v. 28. legitur, dixiſſe *Chriſtum* Dominum mulieri, quæ acceſſit ad eum, virtutem ejus omnipotentem coram omni populo confitens, ac prædicans: *Filia fides tua te ſalvam fecit*; negari enim nequit, mulierem hanc gratiam accepiſſe, ut crederet; cùm Pelagianum ſit dicere ſolis naturæ viribus poſſe credere: ſed gratia illa

prævenięns ſit opus ſolius Dei, credere autem Dei, & hominis; cùm nemo credat niſi libero conſenſu voluntatis, qui ſit in illo ex præveniente Dei gratia: ergo luce meridianâ clarius eſt, quòd fides non eſt prima gratia, & fons aliarum. Nec minus adverſatur Fidei Catholicæ propoſitio 28. *Prima gratia, quam Deus concedit peccatori, eſt peccatorum remiſſio*; oppoſitum quippe definivit Concilium *Arauſicanum* Can. 2. dicens: *Siquis, ut à peccato purgemur, voluntatem noſtram Deum expectare contendit; non autem ut etiam purgari velimus per Sancti Spiritûs infuſionem, & operationem in nos fieri confitetur; reſiſtit ipſi Spiritui Sancto per Salomonem dicenti: Præparatur voluntas à Domino, & Apoſtolo ſalubriter prædicanti: Deus eſt, qui operatur in nobis velle, & perficere pro bona voluntate.* Quarè *Tridentinum* ſeſſ. 6. cap. 7. ſtatuit, *juſtificationem non eſſe ſolam remiſſionem peccatorum, ſed & ſanctificationem, & renovationem interioris hominis*. Si ergo Deus non remittit peccata, niſi juſtificet, falſum eſt, quod prima gratia ſit remiſſio peccatorum; cùm remiſſionem peccatorum præveniat gratia, quæ purgationem à peccatis præcedit.

65. Novô temerariô auſu renovat *Queſnellius* propoſ. 30., & 31. impium, blaſpemum, & contumelioſum Divinæ pietati *Janſenii* errorem, Deum nullò modô per *Chriſtum* velle reprobos ſalvos facere. Si enim ſalvantur, ut inquit propoſ. 30., infallibiliter omnes, quos Deus vult ſalvos facere; ergo cùm reprobi non ſalventur, Deus noluit eos ſalvos facere. Si deſideria *Chriſti* ſemper ſuum habent effectum, ut legitur propoſ. 31. ergo cùm non omnes ſalvi facti ſint, non fuit voluntas, & deſiderium in Deo ſalvandi omnes homines. Rursùs: Si pacem, ſeu ſalutem intimô cordium infert, quando illam optat, ut ibidem dicitur: ergo *Chriſtus*, quod impium eſt aſſerere, nuſquam *Judæ* optavit pacem, ſeu ſalutem; ac per conſequens nec *Chriſtus* deſideravit, & exoptavit omnibus pacem, & ſalutem æternam, ſeu mortis ſuæ beneficium: quod quàm hæreticum ſit, & Divinæ pietati derogans, ſuprà diximus diſp. 5. dub. 2. Non eſt ergo, quòd in errore hoc rejiciendo ampliùs immoremur. Audiendus ſolùm Angel. Præceptor, exponens verba *Pauli* ad *Rom.* cap. 14. v. 15. *Noli cibô tuô illum perdere, pro quo Chriſtus mortuus eſt*: quæ verba exponit S. Doctor in cap. 14. *Joann.* lect. 2. dicens: *Pro quo*, ait, *id eſt pro cujus ſalute Chriſtus mortuus eſt*: quibus hortatur *Apoſtolus* fideles, nè præbeat quis occaſionem, libertate veſcendi quôvis cibô, perditionis, & ruinæ illi, pro quo *Chriſtus* mortuus eſt, & cui mortis ſuæ fructum per Baptiſmum, aliaque Sacramenta applicavit. Quod ſanè invictè probat *Chriſtum* pro ſolis prædeſtinatis mortuum non eſſe; cùm illi perdi, & perire poſſint, pro quibus *Chriſtus* mortuus eſt.

66. Ejuſdem labii eſt Angel. Magiſter exponens verba illa *Apoſtoli* 1. ad *Cor.* 8. *Peribit infirmus in tua conſcientia*. D. *Thomas* lect. 2. id eſt *in tua ſcientia frater, propter quem ſalvandum Chriſtus mortuus eſt*. Monet hìc *Apoſtolus*, ut caveat quis, qui ab hominibus habetur ut ſapiens, Idolotihyta comedere, ne culpâ ſuâ, pravô exemplo, & occaſione

ſione ſcientiæ tumidæ, & arrogantis pereat quis, pro cujus ſalute *Chriſtus* mortuus eſt: ergo mortuus eſt *Chriſtus* pro omnibùs, & ſingulis hominibus, & pro illis, qui pereunt. Idem inculcat S. Doctor, exponens verba *Pauli* ad *Hebr.* cap. 2. *Videmus Jeſum propter paſſionem mortis, gloriâ, & honore coronatum, ut gratia Dei pro omnibus guſtaret mortem.* Quod *Apoſtoli* oraculum, & D. *Chryſoſtomi* ſententiam aperit S. Doctor ibi lect. 3. his verbis: *Pro omnibus: ecce utilitas: pro omnibus autem dupliciter poteſt intelligi: vel ut ſit diſtributio accommoda, ſcilicet pro omnibus prædeſtinatis, pro iſtis etiam tantùm habet efficaciam: vel abſolutè pro omnibus, quantum ad ſufficientiam. Sufficiens enim quantùm ad ſe omnibus eſt.* 1. *Timot.* 4. *Qui eſt Salvator omnium hominum, maximè autem fidelium. Chryſoſtomus: Pro omnibus hominibus generaliter mortuus eſt; quia omnibus pretium ſufficit: etſi omnes non credunt, ipſe tamen, quod ſuum eſt, implevit*: quibus clariſſimè oſtenditur, quòd gratuitâ Dei Patris bonitate, & infinitâ in homines Filii charitate factum eſt, ut pro omnibus, & ſingulis moreretur; quod implevit *Chriſtus* quod ſuum eſt, orans pro omnibus, & ſingulis, omnibus ſalutem, & pacem æternam deſiderans; licèt mortis ejus beneficium, ſive pacem & ſalutem æternam malitiâ, & obſtinatione ſuâ non obtinuerunt omnes.

67. Hæreſim Propoſitionis 5. *Janſenii*, ſtatuentis, *Semipelagianum eſt dicere, Chriſtum pro omnibus hominibus mortuum eſſe, aut ſanguinem fudiſſe*, ſuſcipit propoſitio 32. *Queſnellii*. *Jeſus Chriſtus ſe morti tradidit ad liberandum pro ſemper ſuô ſanguine primogenitos; ideſt electos, de manu Angeli exterminatoris.* Hìc aſſerit pro electis dumtaxat *Chriſtum* mortuum; & quamvis expreſsè non enuntiet, ſic intelligenda eſt propoſitio; cùm ex *Queſnellii* doctrina nullam reprobis *Chriſtus* largiatur gratiam ad æternam ſalutem conſequendam. Omnem eis negat gratiam, tam ſufficientem, quàm efficacem; in quo nedum propoſitio adverſatur ſymbolo fidei, quò ſingulis fidelibus proponitur credendùm *in unum Dominum Jeſum Chriſtum, qui propter nos homines, & propter noſtram ſalutem deſcendit de Cœlis, crucifixus etiam pro nobis*; verùm tot clariſſimis Sacræ Scripturæ teſtimoniis, ac D. *Auguſtini*, quæ dedimus diſp. 5. dub. 2. §. 1. Quibus ſatis oſtenſum eſt, *Janſenium* S. Doctori imputaſſe blaſphemiam, quam ejus hoſtes eidem prius impoſuerunt, ut conſtat ex S. *Proſpero* in præfat. ad object. Vincentianas, qui inter multa mendacia ſplendida falsò ei impoſita, iſtud refert: *Quod Dominus noſter Jeſus Chriſtus non pro omnium ſalute, & redemptione ſit paſſus.*

68. Prodit ſe iterum idem error propoſitione ſequenti 33., quâ dicitur: *Proh! Quantum oportet bonis terrenis, & ſibimetipſi renuntiaſſe, ad hoc, ut quis fiduciam habeat ſibi, ut ita dicam, appropriandi Chriſtum Jeſum, ejus amorem, mortem, & myſteria, ut facit S. Paulus, dicens: Qui dilexit me, & tradidit ſemetipſum pro me.* Hìc iterum negat, ſicut in propoſitione præcedenti, *Chriſtum* pro omnibus mortuum fuiſſe; cùm ſentiat eſſe dumtaxat mortuum pro eis; qui in

gradu heroïco mundo, & deliciis ejus, ſibiquemetipſis, inſtar *Pauli*, renuntiarunt, & quòd iſti (nempè electi) ſolùm fiduciam habere poſſunt appropriandi ſibi *Chriſtum Jeſum*, ejus amorem, mortem, & myſteria; cùm tamen Fides Catholica doceat, *Chriſtum* ſe in mortem tradidiſſe, ut omnes à morte peccati, & damnationis æternæ redimeret, ac vitæ ſpirituali per gratiam ſuam reſtitutos ad vitam æternam perduceret: quæ eſt omnium SS. Patrum vox, & communis ſententia. Audiendus S. *Auguſtinus* orat. de 5. hæreſ. cap. 6. nomine *Chriſti Ario* exprobrans: *Sanguinem meum fudi: animam meam poſui, ut mihi conjungerem, & tu dividis me?* Etiam D. *Cyprianus* lib. de oper. & eleemoſ. Diabolum *Chriſto* in judicio exprobantem inducit; quòd ſic reprobos ingratos dilexit, ut pro eis mortuus ſit, qui tamen ipſi, nunquam pro eis paſſo, maluerunt, quàm *Chriſto* ſervire: *Ego*, inquit, *pro iſtis, quos mecum vides, nec alapas accepi, nec flagella ſuſtinui*. Idem ſentit D. *Bernardus* in Pſal. *Qui habitat*, ſerm. 2. *Poſſunt omnia dicere, Creator meus es tu: poſſunt & animalia dicere, Paſtor meus es tu: poſſunt omnes homines dicere, Redemptor meus es tu*: ſic & poſſunt omnes homines cum D. *Paulo* dicere: *Qui dilexit me, & tradidit ſemetipſum pro me*, ſibique *Chriſtum Jeſum*, ac ejus mortem appropriare. Quarè omnibus congruit eadem ſententia *Pauli*, ut præclarè, & egregiè textum hunc exponit S. *Chryſoſtomus* in hunc locum, dicens: QUI DILEXIT ME, ET TRADIDIT SEMETIPSUM PRO ME. *Quid facis, o Paule, dum communia propriè tibi vindicas, quæque pro toto terrarum Orbe facta ſunt tibi facis peculiaria? Non enim dixiſti, qui dilexit nos, ſed,* QUI DILEXIT ME. *Atque Evangeliſta dicit Joann.* 3. SIC DEUS DILEXIT MUNDUM. *Quin & tu ipſe dicis ad Rom.* 8. QUI PROPRIO FILIO SUO NON PEPERCIT, SED PRO NOBIS OMNIBUS TRADIDIT ILLUM. *Non igitur pro te, ſed pro omnibus. Cùm conſideraret Apoſtolus infirmitatem humanæ naturæ, & ineffabilem Dei ſollicitudinem, tum quibus ipſum malis liberaſſet, quæ bona largitus eſſet, inflammatus illius deſideriò hunc in modum loquitur. Quandoquidèm & Prophetæ non raro communem omnium Deum ſibi faciunt, hóc modó loquentes:* DEUS, DEUS MEUS. *Hóc prætereà loquendi modó declarat Apoſtolus par eſſe, ut quiſque noſtrûm non minùs gratias agat Chriſto, quàm ſi ob ipſum ſolum adveniſſet. Neque enim recuſaturus erat, vel ob unum tantam exhibere diſpenſationem, adeò ſingularem quemque hominem pari charitatis modó diligit, quó diligit Orbem univerſum.* ITAQUE VICTIMA QUIDEM PRO TOTA OBLATA EST NATURA, AC SUFFICIEBAT OMNIBUS SALVANDIS. CÆTERUM SOLI ILLI, QUI CREDIDERUNT, SUNT QUIBUS USUI FUIT BENEFICIUM. *Attamen non abſterruit eum ab ejuſmodi diſpenſatione, quòd non omnes accederent: ſed quemadmodùm in Evangelio convivium quidèm omnibus paratum erat; verùm quoniam qui vocati erant, venire noluerunt, non propterea ſuſtulit quæ erant parata, ſed alios vocavit: itidem & hìc fecit. Nam & ovis, quæ fuerat a nonaginta novem diſtracta, unica erat, nec hanc tamen contempſit. Ergo cùm ille ſic te dilexit, ut ſemetipſum etiam tra-*

tradiderit, omnique ſalutis ſpe deſtitutum ad novam vitam adduxerit, tu poſt tot accepta bona ad veterem vitam denuò recurris? O ingrati animi vitium horrendum! Sed ò etiam inſignem *Queſnellii* dementiam! O impium, blaſphemum, contumelioſum, & divinæ pietati derogans aſſertum! quô verba *Pauli*, *Qui dilexit me, & tradidit ſemetipſum pro me*, ſoli perſonæ *Pauli*, atque illis, qui excellentem, perfectamque vitam heroicam æmulantur, aptat; cùm tamen finis mortis *Chriſti* eſt, ut nos eum diligeremus, qui prior dilexit nos, & ſemetipſum tradidit pro nobis.

69. Turpiter etiam erravit *Queſnellius* prop.41.dicens: *Omnis cognitio Dei etiam naturalis, etiam in Philoſophis Ethnicis non poteſt venire, niſi à Deo, & ſine gratia non producit, niſi præſumptionem, vanitatem, & oppoſitionem ad ipſum Deum locô affectuum, adorationis, gratitudinis, & amoris.* Nequit enim fieri, ut homo ſeriò de Deo cogitet, quin ſentiat impetum amoris, quô præveniatur voluntas, & excitari ſe ſentiat, ut in Deo delectetur, & conquieſcat: quod præclarè & egregiè dixit *Tertullianus* Apolog. cap.40. *Cæterùm ſi requiſiſſet, ſequebatur, ut recognoſceret, & recognitum obſervaret, & obſervatum propitium magis experiretur, quàm iratum.* Et primò quidèm ſi cognitio Dei Auctoris naturalis, quam veriſſimè ſtatuit *Queſnellius* non eſſe, niſi à Deo, non producit niſi præſumptionem, vanitatem, & oppoſitionem ad Deum: ergo cùm Deus ſit Auctor, & cauſa principalis hujus cognitionis, pariter cauſa principalis erit præſumptionis, vanitatis, & oppoſitionis ad Deum; quod conſequens erroneum eſt: ut enim inquit D. *Thomas* ſuper illud ad *Rom.* cap. 1. *Quia cùm cognoviſſent Deum, non ſicut Deum glorificaverunt; cognitio Dei, quantum eſt de ſe, inducit hominem ad bonum*: & ſolùm depravata hominis voluntas *veritatem in injuſtitia detinens*, ut inquit idem *Apoſtolus* ibi verſ. 18. eâdem cognitione Dei, ex ſe ipſa inducente ad Deum glorificandum, ad præſumptionem, vanitatem, & oppoſitionem ad Deum abutitur.

70. Præſtat audire *Apoſtolum* ibi loquentem: *Revelatur enim*, inquit v.19., *ira Dei de Cœlo ſuper omnem impietatem, & injuſtitiam hominum eorum, qui veritatem Dei in injuſtitia detinent.* Hìc notam facit vindictam Dei ſuperventuram, & in omnes homines exercendam per *Chriſtum* propter peccata, quæ adversùs cultum, & Religionem Dei committuntur; eò nempè quòd veram, quam de Deo aſſecuti ſunt Philoſophi notitiam, per pravitatem voluntatis ſuæ captivam tenuerunt; cùm tamen inviſibiles Dei perfectiones, æternaque illius potentia ex rebus à Deo conditis perſpicuè intelliguntur, teſte eòdem *Apoſtolô* verſ.20. dicente: *Inviſibilia enim ipſius, a Creatura Mundi, per ea, quæ facta ſunt, intellecta conſpiciuntur; ſempiterna quoque ejus virtus, & Divinitas, ita ut ſint inexcuſabiles, quia cùm Deum cognoviſſent* (naturâ magiſtrâ, ut loquitur *Tertullianus*) *non ſicut Deum glorificaverunt.* At cur inexcuſabiles illi, quòd evanuerunt in cogitationibus ſuis, quòd obſcuratum eſt incipiens cor eorum? Si talis cognitio non affert, juxta *Queſnellium*, niſi vanitatem, præſumptionem, & oppoſi-

poſitionem ad Deum? Si nulla eis conceſſa eſt gratia, quæ juxta eumdem ſemper eſt efficax: ergo præſumptio, & vanitas ſensùs illorum, quâ alienati ſunt à Deo, non fuit per voluntariam cœcitatem cordis ipſorum, ſed defectu gratiæ; ac per conſequens inevitabilis: ſed ubi præſumptio eſt inevitabilis, non in pœnam, & culpam imputari debet: ergo excuſabiles ſunt, qui veram ſapientiam, quam cognoverunt, reſpuerunt. Hìc quis non videat affectatum *Queſnellii* errorem? Inexcuſabiles illos declarat *Apoſtolus*; & eos *Queſnellius* vindicat, Deumque eos punientem condemnat. Poterunt illi, qui non ſunt gratiæ efficacis participes, juxta peſtiferum hujus propoſitionis virus, juſtè ſe excuſare apud Deum, vanitatis, præſumptionis, & offenſionis adverſùs eum, ex impoſſibilitate ad oppoſitum ob gratiæ efficacis defectum; cùm nullus mereatur pœnam, niſi ob culpam commiſſam, quam erat in ejus poteſtate non committere. An non ergo hæc erit ſufficiens excuſatio apud Deum ex abſentia gratiæ efficacis? At hæc eſt ſufficiens, ut virus in propoſitione contentum cognoſcatur.

§. IV.

Examinantur Propoſitiones, in quibus Queſnellus *nullam gratiam interiorem reſiſtibilem à voluntate agnoſcit, ſed ſolùm irreſiſtibilem verè neceſſitantem.*

9. *Gratia Chriſti eſt gratia ſuprema, ſine qua confiteri Chriſtum nunquam poſſumus, & cum qua nunquam illum abnegamus.*

10. *Gratia eſt operatio manus omnipotentis Dei, quam nihil impedire poteſt, aut retardare.*

11. *Gratia non eſt aliud, quàm voluntas omnipotentis Dei jubentis, & facientis, quod jubet.*

14. *Quantumcumque remotus à ſalute ſit peccator obſtinatus, quando Jeſus ſe ei videndum exhibet lumine ſalutari ſuæ gratiæ, oportet, ut ſe dedat, accurrat, ſeſe humiliet, & adoret Salvatorem ſuum.*

15. *Quando Deus mandatum ſuum, & ſuam externam locutionem comitatur unctione ſui Spiritus, & interiori vi gratiæ ſuæ, operatur illa in corde obedientiam, quam petit.*

16. *Nullæ ſunt illecebræ, quæ non cedant illecebris gratiæ, quia nihil reſiſtit omnipotenti.*

17. *Gratia eſt vox illa Patris, quæ homines interiùs docet, ac eos venire facit ad Jeſum Chriſtum, quicumque ad eum non venit, poſtquam audivit vocem exteriorem Filii, nullatenùs eſt doctus à Patre.*

18. *Semen Verbi, quod manus Dei irrigat, ſemper affert fructum ſuum.*

19. *Dei gratia nihil aliud eſt, quàm ejus omnipotens voluntas: hæc eſt idea, quam Deus ipſe nobis tradit in omnibus ſuis Scripturis.*

20. *Ve-*

20\. *Vera gratiæ idea eſt, quòd Deus vult ſibi à nobis obediri, & obeditur, imperat, & omnia fiunt; loquitur tanquam Dominus, & omnia ſibi ſubmiſſa ſunt.*

21\. *Gratia Jeſu Chriſti eſt gratia fortis, potens, ſuprema, invincibilis, utpotè quæ eſt operatio voluntatis omnipotentis, ſequela, & imitatio operationis Dei incarnantis, & reſuſcitantis Filium ſuum.*

22\. *Concordia omnipotentis operationis Dei in corde hominis cum libero ipſius voluntatis conſenſu, demonſtratur illicò nobis in Incarnatione, veluti in fonte, atque archetypo omnium aliarum operationum miſericordiæ, & gratiæ, quæ omnes ita gratuitæ, atque ita dependentes à Deo ſunt, ſicut ipſa originalis operatio.*

23\. *Deus ipſe nobis ideam tradidit omnipotentis operationis ſuæ gratiæ, eam ſignificans per illam, qua creaturas è nihilo producit, & mortuis reddit vitam.*

24\. *Juſta idea, quam Centurio habet de omnipotentia Dei, & Jeſu Chriſti in ſanandis corporibus ſolo nutu ſuæ voluntatis, eſt imago ideæ, quæ haberi debet de omnipotentia ſuæ gratiæ, in ſanandis animabus à cupiditate.*

25\. *Deus illuminat animam, & eam ſanat æquè, ac corpus ſolâ ſuâ voluntate; jubet, & ipſi obtemperatur.*

71\. SUb unica trutina examinandas ſuſcipimus omnes iſtas propoſitiones, quia in omnibus patentiſſimè iterum ſe prodit virus idem lethiferum *Janſeniani* ſyſtematis. Nullam in his agnoſcit *Queſnellus* ſufficientem gratiam, & reſiſtibilem, diſtinctam ab efficaciter adjuvante. Omnem gratiam profitetur ab intrinſeco efficacem, omnem irreſiſtibilem, & fatalem voluntati inducentem neceſſitatem. Hanc generalem, & univerſalem gratiæ ideam clariſſimâ voce prædicat; quòd nempè eſt gratia Dei ſuprema, quæ parit obedientiam, quam petit; quâ Deus vult ſibi à nobis obediri, & obeditur; quòd gratia in ſui formaliſſimo, & eſſentiali conceptu facit homines venire ad *Jeſum Chriſtum*; quòd nihil eſt aliud, quàm ejus omnipotens voluntas, quâ Deus imperat, & omnia fiunt; loquitur tanquam Dominus, & omnia ſibi ſubmiſſa ſunt; ita ut quantumcumque remotus à ſalute ſit peccator obſtinatus, quando *Jeſus* ſe ei videndum exhibet lumine ſalutari ſuæ gratiæ, oportet, ut ſe dedat, accurrat, ſeſe humiliet, & adoret Salvatorem ſuum. Hæc eſt veriſſima (ut illi putant) idea gratiæ, quam nobis proponit propoſitionibus 9. 11. 14. 15. 17. 20. Et propoſ. 19. eſſe ideam illam gratiæ, quam Deus ipſe nobis tradit in omnibus Scripturis ſuis. En quomodò in omnibus his propoſitionibus gratiam ab intrinſeco efficacem agnoſcens, aliam ſufficientem effectu ſuo carentem excludit à vero, formaliſſimo, & eſſentiali conceptu gratiæ; cùm tamen tot graviſſimis rationum momentis, auctoritate perſpicuâ Sacræ Scripturæ, Conciliorum, & SS. Patrum fulcitis toto tractatu gratiam iſtam ſufficientem eſſe veram *Chriſti* gratiam, etſi non cum effectu conjunctam demonſtraverimus, doctrinamque hanc vulgatiſſimam eſſe inter Patres, & Concilia, in Scripturis evi-

den-

dentiſſimam, & ex fidei noſtræ elementis indubitatiſſimam. In hoc, ergo turpiter in his propoſitionibus deceptus eſt *Queſnellius*.

72. Et quidem in prima evidens eſt ejus hallucinatio. Non enim gratia ſufficiens eſt gratia ſuprema, cum qua nunquam *Chriſtum* abnegamus; ſed ſolùm gratia, ſine qua confiteri *Chriſtum* nunquam poſſumus. Ipſa eſt, quâ ſolùm conſtituitur potens proximè, expeditè, & immediatè, ut ſuprà explicavimus, operari in ordine ſupernaturali, non tamen eſſentialiter, & ſemper eſt cum ſuo effectu conjuncta, ut Scriptura clamat Proverb. 1. verſ. 20. *Vocavi, & renuiſtis: extendi manum meam; & non fuit, qui aſpiceret: deſpexiſtis omne conſilium meum, & increpationes meas neglexiſtis*. Et *Matth.* 22. verſ. 13. *Miſit vocare invitatos ad nuptias, & nolebant venire*. Undè *Apoſtolus* 2. ad *Corint.* cap. 6. verſ. 1. *Exhortamur vos, ne in vacuum gratiam Dei recipiatis.* Quodque apertiſſimè inculcat *Tridentinum* ſeſs. 6. cap. 13. *In Dei auxilio firmiſſimam ſpem collocare, & reponere omnes debent. Deus enim, niſi ipſi illius gratiæ defuerint, ſicut cœpit opus bonum; ita perficiet, operans velle, & perficere*: ergo dum *Queſnellius* unicum Dei auxilium ſtatuit, ſine quo confiteri *Chriſtum* nunquàm poſſumus, & cum quo nunquam illum abnegamus, non agnoſcit veram *Chriſti* gratiam ab efficaci diſtinctam, quâ Deus potentiam veram agendi conferat, vocet, excitet, cuique, aut aſſentire, aut reſiſtere poſſimus.

73. In eumdem errorem labitur propoſ. 11. dum dicit: *Gratia non eſt aliud, quàm voluntas omnipotentis Dei jubentis, & facientis, quod jubet*; in qua rurſus veram gratiam ſufficientem diſtinctam ab efficaci rejicit; cùm gratia purè ſufficiens non faciat, quod Deus jubet, ſed adjuvat, ut poſſimus, ſicut loquitur *Tridentinum* ſeſs. 6. cap. 5. Quod & luculenter docet M. P. *Auguſtinus* in Conc. 4. in Pſal. 188. exponens illud, *Utinam dirigantur viæ meæ ad cuſtodiendas juſtificationes tuas*, his verbis: *Præcepiſti quidem tu, ſed utinam, quod præcepiſti, fiat mihi. Ubi audis, utinam, vocem optantis agnoſcere, & agnitâ voce optantis depone ſuperbiam præſumentis. Quis enim ſe dicat optare, quod ſic habet in arbitrii poteſtate, ut nullo indigens adjumento id poſſit efficere? Ergo ſi optat homo, quod præcipit Deus, ut det ipſe, quod præcipit, rogandus eſt Deus*: quibus verbis egregiè Deum præcipientem, & jubentem, ab ipſo adjuvante, & dante poteſtatem, ut implere poſſimus, diſtinguit; etenim poſtquam donavit poſſe ad id, quod præcipit, iterum rogandus eſt Deus, ut det ipſe, quod præcipit: ergo falſum eſt, quòd gratia Dei nihil aliud ſit, quàm voluntas omnipotentis Dei jubentis, & facientis, quod jubet, & ſi in hoc conſiſtit ejus formaliſſimus conceptus, evidens eſt, quòd nullam ſufficientem gratiam agnoſcit *Queſnellius* ab efficaci diſtinctam. Sed in multis hìc à vero aberrat *Queſnellius*; non enim ipſa gratia etiam ab intrinſeco efficax eſt voluntas omnipotentis Dei; cùm voluntas Dei, etiam ut immediatè terminata ad noſtrum velle, non ſit id, quo Deus voluntatem noſtram movet ad volendum, nec quo voluntas noſtra movetur ad agendum. Certum quippè eſt, quòd Deus, dum efficienter agit, ut agamus, dum movet effectivè,

ut

ut moveamur, quid creatum cauſat interiùs in principio, quod movet, ut moveatur, dicente D. *Thoma* 1. part. quæſt. 51. art. 2. ad 1. *Agens inquantùm agens non recipit aliquid, ſed inquantùm agit motum ab alio, ſic recipit aliquid à movente*: quod ut certiſſimum tam in rebus Philoſophicis, quàm Theologicis principium agnoſcit D. *Thomas*, dictâ 1. part. quæſt. 106. art. 5. & 1. 2. quæſt. 109. art. 1. & quæſt. 111. art. 2. ubi ſe refert ad art. 2. quæſt. 110. de veritate quæſt. 14. art. 5. Et ſuper cap. 10. Epiſt. ad *Rom*. lect. 2. ergo aliquid creatum à Deo productum, intus in homine infuſum debet eſſe id, quô voluntas humana movetur, dum agit, & ab actu primo tranſit ad actum ſecundum; in quo tranſitu ſe movet intrinſecè; ſed voluntas Dei eſt quid extrinſecum voluntati creatæ: ergo gratia, quâ intrinſecè movetur, non eſt formaliſſimè voluntas Dei. Ulteriùs: cùm propoſ. 19. dixerit ſolùm, *Dei gratia nihil aliud eſt, quam ejus omnipotens voluntas*, non ſolùm affirmat propoſitio iſta, quòd gratia ſit voluntas omnipotentis Dei; ſed quòd non eſt aliud, quàm voluntas omnipotentis Dei, jubentis, & facientis, quod jubet, quæ propoſitio in ſenſu obvio intellecta ſignificat, non dari gratiam niſi ad opera præcepta; quod ſanè hæreticum eſt; cùm ex eo inferatur, quòd nec ad conſilia Evangelica, nec ad alia perfectionis opera non præcepta, & ad quaſcumque virtutes exercendas, dum homo præcepto non adſtringitur, nulla ſit gratia: cùm tamen omnis actus bonus ſalutaris, etſi non præceptus, omnis volitio, & cogitatio ſalutaris, quæ ad pietatem pertinet in nobis à Deo ſit; & non eſſe niſi per *Jeſum Chriſtum*, hoc ſine cunctatione credimus.

74. Eodem errore deceptus labitur *Queſnellius* propoſit. 14. & 15. quibus aſſerit, quòd *quantumcumque remotus à ſalute ſit peccator obſtinatus, quando Jeſus ſe ei videndum exhibet lumine ſalutari ſuæ gratiæ, oportet, ut ſe dedat, accurrat, ſeſe humiliet, & adoret Salvatorem ſuum*, ſicut & quòd *quando Deus mandatum ſuum, & ſuam externam locutionem comitatur unctione ſui Spiritûs, & interiori vi gratiæ ſuæ, operatur illa in corde obedientiam, quam petit*. Hæ ſanè propoſitiones intellectæ de gratia ab intrinſeco efficaci Thomiſtarum veriſſimæ ſunt: immò ſcientiæ mediæ defenſores in hac parte nobiſcum convenire, quis inficiabitur? Quâcumque enim ratione gratia Dei efficax agnoſcitur, efficaciæ ejus motus accurrentis voluntatis in omnium ſententia dignoſcitur. Cùm certum ſit, quòd ſi Deus ſuâ efficaciſſimâ gratiâ, quantumcumque rebelle, obſtinatum, & à ſalute remotum cor tangat, obdurationem omnem expellit; & auferendo cor lapideum, & donando carneum, illud trahit ad ſe: ut dixit *Auguſtinus* lib. de corrept. & gratia cap. 14. *Non eſt itaque dubitandum, voluntati Dei, qui in Cœlo, & in Terra omnia quæcumque voluit, fecit, humanas voluntates non poſſe reſiſtere, quominùs faciat ipſe quod vult: quandoquidem de ipſis hominum voluntatibus quod vult, cùm vult, facit: habens ſine dubio humanorum cordium, quò placuerit inclinandorum, omnipotentiſſimam poteſtatem*. Et ſubdit iterùm: *Si ergo, cùm voluerit Deus Reges in terra conſtituere, magis habet in poteſtate ſua voluntates hominum, quàm*

ipſi ſuas : quis alius facit, ut ſalubris ſit correptio, & fiat in correpti corde correctio ; quibus verbis oſtendit S. *Auguſtinus*, non purè omnipotentem, ſed omnipotentiſſimam eſſe Dei poteſtatem, ad inclinanda, quò ipſe voluerit, hominum corda mediâ efficaciſſimâ ſuâ gratiâ. De quo plura diximus agendo de efficacia intrinſeca gratiæ. At in ſenſu *Queſnellii* univerſalis,& illimitata locutio propoſitionem utramque hæreticam reddit; non enim ad cujuſcumque hominis ſalutaris divinæ gratiæ fulgorem obſtinatus peccator, ſemper accurrit, (id enim *Queſnellio* eſt, *oportet*) ſeſe humiliat, & adorat Salvatorem ſuum; cùm ultra lumen ab intrinſeco efficax, detur etiam aliud ab ipſo diſtinctum inefficax, & ſufficiens, cui peccator reſiſtit, & non ſe humiliat, perſiſtit in tenebris, & non accurrit, ſecundùm carnem ſapit, & non adorat Salvatorem ſuum: cujus ſuppeditant nobis tam Scriptura, quàm Patres probationes complurimas, ex quibus evincitur interiori huic ſufficienti lumini hominum reſiſtentia. Etenim Deus, quando comitatur mandatum ſuum interiori gratiâ, ut dicitur *Iſaiæ* 5. expectat, ut faciamus uvas, & facimus labruſcas. Et Pſalm.94. *Hodie ſi vocem ejus audieritis, nolite obdurare corda veſtra* ; quibus verbis oſtendit *Pſalmiſta Regius*, quòd licèt Deus ſe videndum exhibeat lumine ſalutari gratiæ ſuæ interioris, vocati renuimus, & inſpirationem ejus abjicimus. Audiendus ſuper hæc verba *Auguſtinus* in expoſitione hujus Pſalm. 94. *Ergo hodie, ſi vocem ejus audieritis, ò plebs mea, ò plebs Dei. Alloquitur plebem ſuam Deus, non ſolùm illam plebem ſuam, quam non repellit, ſed etiam omnem plebem ſuam. Loquitur enim in angulo utrique parieti, id eſt, in Chriſto Prophetia loquitur, & Populo Judæorum, & Populo Gentium. Hodie ſi vocem ejus audieritis, nolite obdurare corda veſtra. Aliquando enim audiſtis vocem illius per Moyſen, & obduraſtis corda veſtra. Per Præconem locutus eſt, quando obduraſtis corda veſtra. Per ſe nunc loquitur, molleſcant corda veſtra. Qui Præcones ante ſe mittebat, ipſe venire dignatus eſt. Ore ſuo hic loquitur, qui loquebatur per ora Prophetarum. Hodie ergo, ſi vocem ejus audieritis, nolite obdurare corda veſtra.* En qualiter Deus omnes vocat, ad omnium gentium aures intonat; tam externis auribus corporis, quàm internis mentis ſua eloquia ingerit; internâ gratiâ omnes docet, & vocat; cui tamen multi, avertentes ſe à ſalute, cujus via, quantùm eſt ex parte Dei, eſt omnibus aperta, reſiſtunt.

75. Hanc interiori divino lumini reſiſtentiam explicat Concilium *Colon.* anno 1536. part. 7. cap. 32. *Quamquam nemo convertatur ad Dominum, niſi tractus per Patrem: attamen nemo hic excuſationem prætexat, quòd non trahatur; quòd ille ſemper ſtet ante oſtium pulſans, nimirùm, per internum, & externum verbum commonens, ut convertamur à via noſtra peſſima.* Conſentiunt SS. Patres D. *Chryſoſtomus* homil. 7. in *Joann. Illuminat omnem hominem ..... illuminat profectò, quantùm in ipſo eſt, ſi qui autem ſpontè ſua mentis oculos aciem dirigere noluerunt, non ex luminis natura in tenebris præſtiterunt, ſed ex malitia ſua, qui ſpontè tanto ſe dono indignos reddiderunt.* D. *Auguſtinus*

lib.2.

lib.2. de peccator. merit. cap.17. *Cum voluntate humana, gratia adjuvante divina, ſine peccato in hac vita homines poſſint eſſe, cur non ſint, poſſem facilè, ac veriſſimè reſpondere: quia homines nolunt.* Et lib. de Gen. contra *Manich.* cap. 3. *Illud autem lumen non irrationabilium animalium oculos paſcit, ſed pura corda eorum, qui Deo credunt, & ab amore viſibilium, & temporalium ſe ad ejus præcepta ſervanda convertunt: quod omnes homines poſſunt, ſi velint; quia illud lumen omnem hominem illuminat venientem in hunc Mundum.* Conſimili voce loquitur Auctor libri ſecundi de vocatione Gentium cap. 29. *Univerſitati hominum ita multiplex, atque ineffabilis bonitas Dei conſuluit ſemper, & conſulit, ut neque ulli pereuntium excuſatio ſuppetat de abnegato ſibi lumine veritatis, neque cuiquam ſit liberum de ſua juſtitia gloriari.* Quibus verbis apertiſſimè docent, dari aliud lumen interius ſufficiens diſtinctum ab illo efficaciſſimo lumine, quod non eſt tantæ efficacitatis, ut peccator ejus viribus cedere oporteat, quod cùm neget *Queſnellius*, in *Janſenii* errorem collapſus eſt.

76. In propoſitione 17. omiſſo qualiter ſibi contradicit *Quesnellius*; dum gratiam eſſe vocem illam Patris ſtatuit, qui priùs prop. 11. dixerat, nihil aliud eſſe, quàm voluntas Omnipotentis Dei: ſi enim vox: ergo non eſt ipſa voluntas Dei Omnipotentis: hoc, inquam, omiſſo idem error manifeſtiùs apparet. Pro cujus intelligentia maximè obſervandum, quòd Deus in nobis exiſtens loquitur ad cor, & ad mentem; utrumque ſuâ voce interiori docens; hanc illuminando, illud adjuvando, ut eleganter explicat Divus *Thomas*, exponens illud *Joann.* cap.6. *Paraclitus autem Spiritus Sanctus, quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia*, his verbis lect. 6., ut oſtendat quomodò Deus homines faciat participes Divinæ Sapientiæ, & cognitores veritatis: *Filius ergo tradit nobis doctrinam, cùm ſit verbum; ſed Spiritus Sanctus doctrinæ ejus nos capaces facit. Dicit ergo (ille vos docebit omnia) quia quæcumque homo doceat extra, niſi Spiritus Sanctus interiùs det intelligentiam, fruſtra laborat; quia niſi Spiritus adſit cordi audientis, otioſus erit ſermo Doctoris (Job. 31.) inſpiratio omnipotentis dat intelligentiam: & in tantùm, quòd etiam ipſe Filius, organo humanitatis loquens, non valet, niſi ipſummet interiùs operetur per Spiritum Sanctum. Sed attende, quod (ſupra 6.) dicit: Omnis, qui audivit à Patre, & didicit. Hìc expendit, quid ſit, quia non diſcit, non docente Spiritu Sancto, quaſi ille, qui recipit Spiritum Sanctum à Patre, & Filio, ille Patrem cognovit, & Filium, & ad eos venit. Facit autem nos ſcire omnia, interiùs inſpirando, dirigendo, & ad ſpiritualia elevando. Sicut enim, qui habet guſtum infectum, non habet veram cognitionem de ſaporibus, ita & qui infectus eſt amore Mundi, non poteſt guſtare Divina, ſecundùm illud (1. ad Corinth. 2.) animalis homo non percipit.* Hæc diſertè D. *Thomas* internam, & externam locutionem explicans, & quòd non ſufficit vox Filii extra pulſans ad aures, niſi ipſemet interiùs operetur per Spiritum Sanctum.

77. At cùm Deus operans intùs in hominum cordibus non ſolùm

trahat ad *Chriſtum* efficaciter homines, ſed etiam ultra efficaciam ſufficienter moveat, excitet, vocet; utraque motio neceſſariò agnoſcenda eſt: efficax, quâ homines accedunt ad *Chriſtum*, & interior ſufficiens ab illa efficaci diſtincta, ut conſtituatur intrinſecè potens accedere, ut reſolvit D. *Thomas* ſuper *Joan.* cap. 6. lect. 5. *Dicendum quòd verè nullus poteſt venire niſi tractus à Patre. Nam ſicut grave per naturam non poteſt per ſe ſurſum ferri, niſi trahatur ab alio; ita cor humanum, ex ſe ad inferiora tendens, non poteſt ſurſum elevari, niſi tractum. Si verò non elevatur, non eſt defectus ex parte trahentis, qui, quantùm in ſe eſt, nulli deficit; ſed propter impedimentum ejus, qui non trahitur. Aliter autem, quantùm ad hoc pertinet, poſſumus loqui de hominibus in ſtatu naturæ integræ, & aliter in ſtatu naturæ corruptæ. Nam in natura integra non erat aliquod impedimentum prohibens ab hac tractione. Unde tunc omnes homines hujus tractionis poterant eſſe participes. Sed in natura corrupta omnes per impedimentum æqualiter prohibentur ab hac tractione, & ideo omnes indigent trahi. Deus autem omnibus ad trahendum manum porrigit, quantum in ſe eſt: & quod plus eſt, non ſolùm attrahit manum recipientis, ſed etiam averſos à ſe convertit, ſecundùm illud, Thren. ult. Converte nos Domine, & convertemur. Et (in Pſal. 84.) ſecundùm aliam litteram: Deus tu convertens vivificabis nos. Ex quo ergo Deus paratus eſt dare omnibus gratiam, & ad ſe trahere, non imputatur ei, ſi aliquis non accipiat, ſed ei, qui non accipit.* En Deus paratus dare omnibus gratiam, & ad ſe trahere. En tractio ſufficiens, quâ ſurſum elevatur homo, ut poſſit accedere ad *Chriſtum*. Trahere Dei ſemper adeſt; qui nemini hanc ſufficientem gratiam negat; cui ſi homo non deficiat, efficax gratia præſtò adeſt: trahi verò ex parte hominum multoties deficit; quia Deo ſufficienter juvanti, vocanti, excitanti reſiſtunt. Unde meritò concludit D. *Thomas*, quod fides docet; id eſt, quòd hominibus venire nolentibus imputatur ad culpam. Sed expreſſius id ipſum repetit, exponens illud *Joan.* 6. *Omne, quod dat mihi Pater, ad me veniet, & eum, qui venit ad me, non ejiciam foras*: ibi D. *Thomas* lect. 4. *Sciendum eſt, quòd ipſum credere noſtrum eſt nobis ex dono Dei (Epheſ. 2.) Gratiâ enim eſtis ſalvati per fidem, & non ex vobis, Dei enim donum eſt. (Philipp. 1.) Vobis datum eſt, ut non ſolùm in illum credatis, &c. Dicitur autem, quandoque Deus Pater dare Filio homines credentes, ſicut hìc: omne, quod dat mihi Pater. &c. Quandoque Filius dat Patri, ſicut illud (1. Cor. 15.) cum tradiderit regnum Deo, & Patri. Ex quo intelligimus, quòd ſicut Pater dans non adimit ſibi regnum, ità nec Filius. Pater autem Filio dat, inquantùm facit hominem verbo ſuo adhærere (1. Cor. 1.) Per quem, ſcilicet Patrem, vocati eſtis in ſocietatem Filii ejus. Filius verò tradit Patri, in quantùm verbum eſt manifeſtativum ipſius Patris (infra 17.) Pater manifeſtavi nomen tuum hominibus. Sic ergo dicit: Omne, quod dat mihi Pater, ad me veniet: id eſt, qui in me credunt, quos Pater mihi facit adhærere ex dono ſuo. Sed dicet fortè aliquis, quòd non neceſſarium eſt, quòd aliquis dono Dei utatur: multi enim reſpuunt donum*

num Dei, qui non utuntur eo. Quomodò ergo dicit: Omne, quod dat mihi Pater &c.? Ad quod dicendum eſt, quòd in datione iſta, non ſolùm intelligitur habitus, qui eſt fides, & hujuſmodi, ſed etiam interior inſtinctus ad credendum. Quidquid autem facit ad ſalutem, totum eſt ex dono Dei. Sed reſtat quæſtio; quia ſi omne, quod dat Pater Chriſto, ad eum vadit, ut ipſe dicit, illi ſoli ad eum vadunt, quos Pater dat ei; non ergo debet imputari illis, qui non vadunt, cum non dentur ei. Ad quod dicendum, quòd non imputatur eis, ſi abſque auxilio Dei ad fidem venire non poſſunt, ſed hoc ei imputatur, qui non venit, quia impedimentum præſtat, quòd non veniat, avertens ſe à ſalute, cujus via, quantùm in ſe eſt, omnibus eſt aperta. Eſt ergo evidens juxta D. *Thomam*, quòd illi, qui nullatenus eſſet doctus à Patre, carens utique omni internâ gratiâ docente, & vocante, non venire minimè imputaretur ad culpam, quia Deus impoſſibilia non jubet; & nullus damnabiliter peccat in eo, quod neceſſariò facit, ut eſt de fide certum contra *Lutherum*, *Calvinum*, *Bajum*, & *Janſenium*.

78. Quod cùm ita ſit, jure optimo damnata, & proſcripta eſt *Queſnelli* propoſitio; non eâ parte, quâ aſſerit, quòd gratia eſt vox illa Patris, quæ homines interius docet, ac eos venire facit ad *Jeſum Chriſtum*; quæ in ſenſu Thomiſtico, loquendo ſolùm de intrinſeca efficacia Divinæ tractionis, veriſſima eſt, & cujus veritatem oſtendit D. *Thomas*, exponens verba illa *Joannis*: *Omnis, qui audivit à Patre, & didicit, venit ad me*: dicit enim loco citato lect. 5. *Attractio autem Patris efficaciſſima eſt, quia omnis, qui audivit à Patre, & didicit, venit ad me. Ubi duo ponit, unum ſcilicet, quod pertinet ad donum Dei, cum dicit, audivit: ſcilicet à Deo revelante: aliud, quod pertinet ad liberum arbitrium, cum dicit: & didicit, ſcilicet per aſſenſum, & iſta duo neceſſaria ſunt in omni doctrina fidei. Omnis, qui audivit à Patre docente, & manifeſtante, & didicit, præbendo aſſenſum, venit ad me. Venit, inquam, tripliciter; per cognitionem veritatis, per amoris affectum; & per operis imitationem. Et in quolibet oportet, quòd audiat, & diſcat. Nam qui venit per cognitionem veritatis, oportet eum audire, Deo inſpirante, ſecundùm illud (Pſal.84.) Audiam quid loquatur in me Dominus Deus: & addiſcere per affectum, ut dictum eſt. Qui verò venit per amorem, & deſiderium, ut dicitur (infra 7.) Si quis ſitit, veniat ad me, & bibat: & hunc oportet audire verbum Patris, & capere illud, ad hoc, ut addiſcatur, & afficiatur. Ille enim diſcit verbum, qui capit illud, ſecundùm rationem dicentis. Verbum autem Dei Patris eſt ſpirans amorem; qui ergo capit illud cum fervore amoris, diſcit (Sap.7.) In animas ſanctas ſe transfert, Prophetas, & amicos Dei conſtituit. Per operis autem imitationem itur ad Chriſtum, ſecundùm illud (Matth. 11.) Venite ad me omnes, qui laboratis. Et hoc etiam modo, quicumque diſcit, venit ad Chriſtum. Nam ſicut Concluſio ſe habet in ſcibilibus, ita & operatio in operabilibus. In ſcientiis autem, quicumque perfectè diſcit, venit ad concluſionem; ergo in operabilibus, qui perfectè verba diſcit, venit ad rectam operationem (Iſai.50.)*

Do-

Dominus aperuit mihi aurem; ego autem non contradico. En mirabilis, & efficaciſſima Patris attractio, quæ eſt connexa cum actu, ita ut, qui perfectè interiori efficaci gratiâ diſcit, ad credendum venit; Domino auxilio efficaci aperiente aurem, cui non contradicit homo, & faciente ipſum adhærere vocanti ex dono ſuo. Quod manifeſtè etiam traditur ab *Auguſtino* de grat. *Chriſti* cap. 13. *Sic docet eos Deus, qui ſecundùm propoſitum vocati ſunt, ſimul donans, & quid agant, ſcire; & quod ſciunt, agere*. Et de prædeſt. Sanctor. cap. 8. *Quando Pater intus auditur, & docet, ut veniatur ad filium, auferi cor lapideum, & dat cor carneum. Sic quippe facit filios promiſſionis, & vaſa miſericordiæ, quæ præparavit in gloriam*. Et lib. 2. oper. imperf. cap. 157. *Cùm verbis doctor plantat & rigat, fortè credit auditor: cùm verò dat incrementum Deus ſine dubio credit & proficit*. En Deus efficaciter docens, & qui ita doctus eſt, veniens ad *Chriſtum*; & habens ipſum credere.

79. At ſi intelligatur propoſitio univerſaliter de omni gratia, meritò damnata eſt, cùm neget omnem gratiam ſufficientem ab efficaci diſtinctam, ſolùmque admittat gratiam intrinſecè efficacem, docentem, & facientem venire ad *Chriſtum*. Quod apertiſſimè pronunciat in ſecunda parte propoſitionis, dicens; *Quicumque ad eum non venit, poſtquam audivit vocem exteriorem Filii, nullatenus eſt doctus à Patre*. Quibus negat gratiam interiorem ab efficaci diſtinctam, quæ interius doceat, etſi non faciat venire ad *Chriſtum*, nempe credendo: ut dixit *Auguſtinus* tract. 26. in *Joan*. cap. 6. *Si non credit, nec venit. Non enim ad Chriſtum ambulando currimus, ſed credendo: nec motu corporis, ſed voluntate cordis accedimus*. Quarè dixit, *doctus eſt*, mutans vocem latinam *didicit*, in hanc *doctus eſt*: ut ſimulatè ac inſidiosè argueret; quod qui non venit ad Patrem, non accepit gratiam quâ doceretur à Patre; ad ulterius fallaciſſimè inferendum, omnem gratiam eſſe efficaciter cum ſuo effectu eſſentialiter connexam: hæc namque locutio, qui non venit ad Patrem, non audivit, nec didicit, nihil aliud ſonat; niſi quòd ille qui non venit ad *Chriſtum*, cum gratia recepta, liberè ei diſſentiendo, non profecit: ut conſtat ex verbis modo datis S. *Doctoris*, quod ad eum *currimus*, *credendo*; *voluntate cordis accedimus*. Patet ergo error ſecundæ partis propoſitionis negantis gratiam interiorem non efficacem, quâ ſit adjutus, qui non venit, ut poſſit venire; cùm certiſſimum ſit, quòd aliqui ad *Chriſtum* non accedunt, qui ſunt adjuti interiori gratiâ, ut expreſsè docet D. *Auguſtinus* de grat. *Chriſti* cap. 14. dicens: *Non eſt autem conſequens, ut qui poteſt venire, etiam veniat, niſi id voluerit, atque fecerit*: Si ergo non eſt conſequens, ut qui poteſt venire, veniat: ergo ſtat, adjuvari gratiâ interiori, ſine qua non datur poſſe venire, & non venire. Poterit ergo eſſe adjutus illo Divino docendi modo, etſi inefficaci, quatenus eſt adjutorium poſſibilitatis, licèt non ſit adjutus illo, quatenus eſt adjutorium operationis. Idem docuit *Auguſtinus* de natur. & grat. cap. 7. diſtinguens inter poſſe, & eſſe, dicens: *Hanc diſtinctionem eſſe veram, nemo ambigit, conſequens enim eſt, ut quod eſt, eſſe potuerit; non eſt autem conſequens, ut quod eſſe po-*

poteſt, etiam ſit: quia enim Dominus Lazarum ſuſcitavit, ſine dubio potuit; quia verò Judam non ſuſci:avit, numquid dicendum eſt, non potuit? Potuit ergo, ſed noluit. Nam ſi voluiſſet, eâdem etiam hâc poteſtate feciſſet, quia & filius, quos vult, vivificat: Ergo ſtat, quòd qui eſt doctus à Patre non veniat; ergo agnoſcitur in ipſo vera gratia interior, quâ doctus eſt à Patre, ut poſſit venire; & quia hanc negat *Queſnellus*, ideo juſtè damnatur hæc pars ſecunda: *Quicumque non venit, poſtquam audivit vocem exteriorem Filii, nullatenus eſt doctus à Patre.*

80. Secundò eidem orbitæ inſiſtimus, falſitatem aliarum propoſitionum patefacere, & declarare conantes; quia nempè eôdem labente, fallenteque veſtigiô, erravit *Queſnellius* negando gratiam reſiſtibilem à voluntate, dum dixit prop. 16. *Nullæ ſunt illecebræ, quæ non cedant illecebris gratiæ; quia nihil reſiſtit Omnipotenti.* Hic generatim, & univerſaliter loquens, agnoſcit eſſe prorſus neceſſe, omnis gratiæ illecebris humanam cedere voluntatem; quod ſanè falſiſſimum eſt. Quoties enim *Chriſtum* lumine gratiæ conſpicimus invitantem, ſed illecebris Mundi, Diaboli, Carnis irretiti, illecebras gratiæ malitiâ repellimus? Hoc apertiſſimum eſt in Sacris Litteris. Etenim illecebris gratiæ Dei per *Chriſtum* illuminati, *divitias bonitatis ejus* contemnimus ad *Rom.* cap. 5. & 2. ad *Theſſal.* 2. *Charitatem veritatis non receperunt, ut ſalvi fierent, ideò mittet illis Deus operationem erroris:* quia cùm gratiam haberent, ut charitatem veritatis reciperent, hanc vitio ſuo recipere noluerunt. Quod agnoſcens *D. Auguſtinus* contra reſiſtentes lumini Divinæ gratiæ, quâ illuminantur, ſic lib. 2. de liber. arbitr. arguit: *Væ, qui derelinquunt te ducem, & oberrant in veſtigiis tuis, qui nutus tuos pro te amant, & obliviſcuntur, quid innuas.* Et infrà: *Væ, qui ſe avertunt à lumine tuo, & obſcuritati ſuæ dulciter inhærent. Tanquam enim dorſum ad te ponentes, in carnali opere, velut in umbra ſua defiguntur, & tamen etiam ibi; quod eos delectat, adhuc habent de circumfulgentia lucis tuæ. Sed umbra, dum amatur, languidiorem facit oculum animi, & invalidiorem ad perferendum conſpectum tuum. Propterea magis, magiſque homo tenebratur, dum ſectatur libentius, quidquid infirmiorem tollerabiliùs excipit.* Idipſum manifeſtiſſimè pronunciat *D. Thomas* lect. 4. in cap. 5. ad *Galat.* exponens illud Apoſtoli: *Dico autem in Chriſto, ſpiritu ambulate, & deſideria carnis non perfeceritis: caro enim concupiſcit adversùs Spiritum, & Spiritus adversùs carnem*, ſic Angelicus Magiſter alloquitur: *Spiritu ambulate, id eſt per Spiritum Sanctum regentem, & docentem, quem ſequi debemus, ſicut demonſtrantem viam. Et ideò Spiritu ambulandum eſt, quia liberat à corruptione carnis: unde ſequitur: & deſideria carnis non perficietis, id eſt, delectationes carnis, quas caro ſuggerit.* Et infrà: *Sed ſi caro concupiſcit adversùs eum? In hoc ſcilicet, quod concupiſcentia carnis impedit concupiſcentiam ſpiritûs. Cum enim delectabilia carnis ſunt bona, quæ ſunt infra nos, delectabilia verò ſpiritûs bona, quæ ſunt ſupra nos: contingit quòd cum anima circa inferiora, quæ ſunt carnis, occupatur, retrahitur à ſuperioribus, quæ*

ſunt

ſunt ſpiritûs. Sed videtur etiam dubium de hoc, quod dicit, ſcilicet, quòd ſpiritus concupiſcit adversùs carnem. Si enim accipiamus hìc ſpiritum pro Spiritu Sancto; concupiſcentia autem Spiritus Sancti ſit contra mala, conſequens videtur, quòd caro adversùs quam concupiſcit ſpiritus, ſit mala: & ſic ſequitur error Manichæi. Reſpondeo: dicendum eſt, quòd ſpiritus non concupiſcit adversùs naturam carnis, ſed adversùs ejus deſideria, quæ ſcilicet ſunt ad ſuperfluitatem. Unde & ſupradictum eſt: deſideria carnis, ſcilicet ſuperflua non perficietis. In neceſſariis enim ſpiritus non contradicit carni, quia ut dicitur Epheſ. 5. Nemo carnem ſuam odio habuit. Conſequenter, cum dicit: hæc enim ſibi invicem adverſantur: ponit ſignum compugnationis, quaſi dicat: experimento patet, quòd contra ſe invicem pugnant, & adverſantur; in tantùm ut non quæcumque vultis, bona ſcilicet, vel mala, illa faciatis, id eſt facere permittamini (Rom. 7.) Non quod volo bonum, hoc ago, ſed quod &c. Non tamen tollitur libertas arbitrii. Cum enim liberum arbitrium ſit ex hoc, quòd habet electionem, in illis eſt libertas arbitrii, quæ electioni ſubſunt. Hæc *D. Thomas*, quibus præclarè explicat dari gratiam, quâ valeat humana voluntas, & illecebris inferioris appetitûs reſiſtere, & ejuſdem oblectamenta deprimere, quâ tamen aliquando adjuta voluntas cedit illecebris concupiſcentiæ.

81. Nec minus præclarè lect. 3. ad *Hebr.* cap. 12. *Gratia Dei nulli deeſt, ſed omnibus quantùm in ſe eſt ſe communicat: ſicut nec Sol deeſt oculis cœcis. Dicit ergo, contemplantes ne quis deſit gratiæ Dei. Sed contra: quia ſi gratia non datur ex operibus, ſed tamen ex hoc, quòd aliquis non ponit obſtaculum; ergo habere gratiam dependet ex ſolo libero arbitrio, & non ex electione Dei, quod eſt error Pelagii. Reſpondeo: dicendum eſt, quòd hoc ipſum, quod aliquis non ponit obſtaculum, ex gratia procedit; unde ſi aliquis ponat, & tamen moveatur cor ejus ad removendum illud, hoc eſt ex dono gratiæ Dei vocantis per miſericordiam ſuam (Galat. 1.) Cum autem placuit ei, qui me ſegregavit ex utero matris meæ, & vocavit per gratiam ſuam &c. Hoc autem donum gratiæ non eſt gratum faciens. Quod ergo à quibuſdam removetur iſtud obſtaculum, hoc eſt ex miſericordia Dei; quod autem non removetur, hoc eſt ex juſtitia ejus.* Sic præſuppoſitâ omnibus collatione auxilii ſufficientis, ut poſſint vincere illecebras carnis, quantum eſt, ex miſericordia Dei, monet, ne ex hominis vitio cedant illecebræ gratiæ peccatorum illecebris, dicens: *Dicit ergo (Apoſtolus) ne qua radix amaritudinis &c. Illud igitur amarum, quod non poteſt guſtari, niſi cum offenſa. Converſatio ergo alicujus dicitur amara, quando non poteſt eſſe ſine offenſa eorum, cum quibus converſatur. Quod contra dicitur de Sapientia (Sap. 8.) Non habet amaritudinem converſatio illius, nec tædium convictus ejus, ſed lætitiam, & gaudium. Qui ergo in Sapientia ſcit converſari, non eſt amaræ converſationis; quod fit, quando non habet dura verba, vel facta. Et ideo dicit: contemplantes ne qua radix amaritudinis: id eſt, amaritudo paulatim incheata, & in corde radicata, ſurſum germinans impediat pacem, & per conſequens gratiam,*

tiam, & viſionem (*Deu.* 29.) *Ne ſit inter vos radix germinans fel & amaritudinem* (*Oſeæ* 12.) *ad iracundiam provocavit me Ephraim in amaritudinibus ſuis*: ergo in hoc certamine illecrebrarum carnis adverſus illecebras gratiæ, & voluntatis, non ſemper illecebris gratiæ voluntas ſuperat illecebras carnis.

82. Non ergo damnatur *Queſnellus*, quia prædicat Dei potentiam, divitias, & illecebras gratiæ ab intrinſeco efficacis; quâ in arbitrio, & poteſtate Dei omnipotentis eſt convertere peccatorem, quantumcumque induratum; cùm nullius peccatoris tanta ſit perverſitas, nullius rebellis animi tanta ſit obſtinatio, quam inflectere Deus non poſſit, & quæ ſtatim viribus gratiæ efficacis cedere non debeat; ſed quia gratiam omnem hominibus conceſſam ejuſdem roboris, & efficaciæ agnoſcit, ut converſionem certiſſimè, invictè, & virtute maxima operetur; quem *Queſnellii* ſenſum repræſentant clarè, & nitidè verba propoſitionis 10. *Gratia eſt operatio manus omnipotentis Dei, quam nihil impedire poteſt, aut retardare*, propoſ. 20. *Vera gratiæ idea eſt, quòd Deus vult ſibi à nobis obediri, & obeditur; imperat, & omnia fiunt; loquitur tanquam Dominus, & omnia ſibi ſubmiſſa ſunt*. Et propoſ. 21. *Gratia Jeſu Chriſti eſt gratia fortis, potens, ſuprema, invincibilis*: ac ſi omnis gratiæ idea in hoc eſſet poſita, nec alia eſſet diſtincta ab iſta ab intrinſeco efficaci gratia, arbitrium confortans, poſſe, & ſufficientiam adæquatam, & integram exhibens, cùm ſufficientia noſtra ex Deo ſit; & ut ait *Paulus* ad *Philipp.* 1. *Omnia poſſum in eo, qui me confortat*. Non dixit omnia facio, ſed *omnia poſſum*. Non itaque eſt hæc gratia ſufficiens invincibilis, fortis, & ſuprema, quia exhortamur, nè in vacuum gratiam Dei recipiamus ad *Philipp.* 4. Et contemplemur, *ne quis deſit gratiæ Dei*. Quare gloriatur *Paulus*, quòd *gratia Dei in ipſo vacua non fuit*. Et tandem, non omnis gratiæ idea eſt, quam nihil impedire poteſt, aut retardare; cùm non ſemper dum Deus vult ſalvare animam, effectus indubitabilis ſequatur voluntatem Dei; aliàs non quereretur Deus, dicens *Matth.* cap. 23. *Jeruſalem, Jeruſalem quoties volui congregare filios tuos ſub alas, & noluiſti?* quibus verbis non omnem cœleſtem lucem in hominis etiam obduratiſſimi animam ita efficacem eſſe declarat, quòd gratiæ illi reſiſtere quidem voluntas non poſſit. Etenim, ut dixit *Auguſtinus* in Enchir. cap. 32. *Deus hominis voluntatem & præparat, & adjuvat præparatam*. Unde & gratiâ adjuvans non eſt ſine prævio munere gratiæ excitantis: & gratiâ adjuvante perficimus id, ad quod vocante, & excitante gratiâ initiamur: ergo cum gratia illa invincibili, quâ efficaciter adjuvatur voluntas, & perficit Deus id, ad quod vocante, & excitante gratiâ invitamur, compatitur alia, cujus effectus non retardatur tantummodò, ſed ex pervicacia hominum, Divina beneficia contemnentium, penitus impeditur.

83. At ut futilibus, & parum eruditis aliquorum ſuſpicionibus, qui à recto veritatis tramite, & ab illa, quam tutatus eſt *Auguſtinus*, doctrina exorbitare aſſerunt propugnantem, gratiæ ab intrinſeco efficacis irreſiſtibilitatem, ſatisfaciamus; duo quædam advertenda magno-

pere nobis videntur; alterum, quòd etſi gratia ab intrinſeco efficax irreſiſtibilis, & inſuperabilis ſit, ſic Deum voluntatem determinare, ut voluntas ſeſe ipſam moveat, & deliberatione ſuâ ſeſe determinet ad agendum hoc, vel illud, ideo jurè dicitur libera; & libera eſt. Non enim idem eſt reſiſtere non poſſe prædermination, ac non poſſe diſſentire, ut eleganter explicat *Reginaldus* p. 1. cap. 55. dicens: *Hìc adverſarii cauſam ſe lucratos arbitrantur, quaſi nos, qui virtutem gratiæ tuemur, velimus liberum arbitrium motum à Deo, ac conſequenter cooperans, non poſſe diſſentire, cum tamen nihil magis alienum ſit à noſtra ſententia. Aſſerimus enim, liberum arbitrium motum à Deo ita cooperari, ut etiam quatenus eſt ſic motum cooperando, & aſſentiendo, poſſit diſſentire: quia videlicet motio illa Divina eodem plane momento, quo in libero arbitrio recipitur, ſic facit ipſum operans, ſive cooperans, & aſſentiens, ut ſicut ipſa operantis actio non tollit potentiam ejus ad oppoſitum, immo verò firmat, atque corroborat, ex modo quo agit; ita motio illa Dei, operationi liberi arbitrii ſemper conjuncta, non aufert ab ipſo potentiam diſſentiendi, immo magis roboret, ac ſtabiliat, quatenus nedum cauſa eſt, quòd liberum arbitrium moveatur, & operetur, ſed etiam quòd liberè moveatur, & operetur. Quare cum liberè moveri, & operari non poſſit, niſi operando, ſimul & ſemel retineat potentiam ad oppoſitum, conſequens eſt, ut motio, quæ præſtat voluntati, ut liberè operetur, præſtet etiam eidem, ut operetur cum potentia ad oppoſitum. Hoc igitur ſenſu manifeſtè loquitur Sancta Synodus: cum apertè dicat liberum arbitrium motum à Deo cooperari, & poſſe diſſentire ſi velit, hoc eſt liberum arbitrium, etiam dum movetur à Deo, & dum cooperatur, habere potentiam ad diſſentiendum Deo vocanti.* In quo nihil eſt, quòd amplius immoremur, cùm doctrina iſta jam ſatis ſuperque probata maneat.

84. Alterum verò eſt obſervatione dignum; quòd cùm *Queſnellius* duo aſſerat, & quòd gratia efficax eſt irreſiſtibilis, & invincibilis, & quòd non datur aliqua gratia interior præter efficacem; Summus Pontifex has propoſitiones damnans, non definit, quòd gratia ab intrinſeco efficax ſit reſiſtibilis, ſed quòd datur alia gratia ab ipſa diſtincta, nempè ſufficiens reſiſtibilis: (ſicut Eccleſia non damnavit *Eutychianos*, quòd agnoſcerent naturam Divinam in *Chriſto*; ſed quia noſtram in *Chriſto* negando naturam, unam dumtaxat profitebantur.) Quod ſanè probandum non erat; neque enim res eſt adeo indubium apud doctos homines, ſeu noſtræ, ſive alterius Scholæ deducibilis, ut aut noſtro, aut alterius indigeat ſuffragio. Igitur, ut qui minus ſapiunt comprehendant, liceat aliquantò his exerceri. Nec contemnenda eſt Dialeticæ nota Regula, juxta quam propoſitio indefinita in materia doctrinali æquivalet univerſali: ergo cùm omnes propoſitiones iſtæ ſint indefinitæ in materia doctrinali, æquivalent univerſali; ſed Summus Pontifex damnans propoſitionem univerſalem, non definit contrariam eſſe de fide; cùm duæ contrariæ poſſint eſſe falſæ: ergo ſolùm definit contradictoriam eſſe veram; ſed contradictoria eſt aliqua propoſitio particularis nempè iſta,

Ali-

Aliqua gratia non eſt invincibilis, & irreſiſtibilis: ergo ſolùm hæc propoſitio definita eſt de fide. Sed ex iſta non poteſt fieri argumentum ad omnem gratiam interiorem; cùm hæc ſit mala conſequentia, *aliqua gratia interior eſt reſiſtibilis*: *ergo omnis gratia eſt reſiſtibilis*, cùm arguatur à particulari ad univerſalem; ergo non definit Summus Pontifex, quòd omnis gratia interior ſit reſiſtibilis. Secundò, quia Summus Pontifex *Clemens XI.* in ſua Conſtitutione: *Paſtoralis officii*, declarat: *minimè damnari ſententias, atque doctrinas, quas inſignes Catholicorum Scholæ abſque ulla Cenſura hactenus tenuerunt, ac tradiderunt*; ſed gratiam ab intrinſeco efficacem eſſe irreſiſtibilem hactenus docuit, ac tradidit Schola Thomiſtarum: ergo ex vi hujus Conſtitutionis non definitur, gratiam ab intrinſeco efficacem eſſe reſiſtibilem.

85. Hæc namque eſt gratiæ phyſicè prædeterminantis efficaciſſima utique, & invictiſſima ſimul poteſtas. Hanc ſonant illa *Auguſtini* verba de corrept. & grat. cap. 2. *Subventum eſt igitur infirmitati voluntatis humanæ, ut divinâ gratiâ indeclinabiliter, atque inſuperabiliter ageretur*. Et infrà: *Fortiſſimo quippe dimiſit, atque permiſit facere quod vellet; infirmis ſervavit, ut ipſo donante invictiſſimè, quod bonum eſt, vellent, & hoc deſerere invictiſſimè nollent*. En illud indeclinabile, & inſuperabile adjutorium, quo Deus voluntatem præmovet. Quod magis explicat cap. 14. S. Doctor dicens: *Non eſt itaque dubitandum, voluntati Dei, qui in Cœlo, & in Terra omnia quæcumque voluit, fecit, humanas voluntates non poſſe reſiſtere, quominus faciat ipſe quod vult: quandoquidem etiam de ipſis hominum voluntatibus quod vult, cum vult, facit, habens ſine dubio humanorum cordium, quò placuerit, inclinandorum omnipotentiſſimam poteſtatem*: quæ certè poteſtas omnipotens non eſſet, ſi ipſi poſſet humana voluntas reſiſtere. Hæc *Auguſtinus*, cujus auctoritas, quacumque aliâ privatâ major haberi debet; cùm copioſiori Spiritûs Sancti, & cœleſtis luminis dono abundaverit, quàm cæteri omnes Theologi, qui non eamdem neceſſitatem defendendi Dei gratiam habuerunt, quam ipſe habuit. Sed non eſt, ut in his amplius immoremur. Videantur quæ cum toto Scholæ noſtræ primi nominis Theologorum agmine diximus diſp. 12. dub. 3. §. 111. quæ certè, ni fallor ego, hoc evidenter convincunt, nec oppoſitum ullo unquam certo poterit argumento probari. Dicant enim, amabò, an pro priori ad exiſtentiam prædeterminationis phyſicæ, ſit adæquatè, integrè, & completè conſtituta libertas? Hoc cùm à Thomiſta negari non poſſit; ergo & pro ſigno, & priori libertatis, datur illa Dei gratia, reſpectu cujus ſit liberi arbitrii poteſtas reſiſtendi, vel non reſiſtendi; cùm reſiſtentia formalis, & ſtrictè talis ſenſum compoſitum faciat; ſed pro illo priori libertatis, non exiſtit gratia ab intrinſeco efficax: ergo non conſtituitur libertas poteſtate reſiſtendi prædeterminationi. Secundò; & iterùm rogo: An poſſibilis in re ſit caſus, in quo aliquâ adverſariâ vi, aut poteſtate voluntatis, fruſtrabilis ſit gratia ab intrinſeco efficax, & infallibiliter connexa cum actu? An & illam fruſtrabilem intelligant per liberum creaturæ arbitrium? An in illo caſu efficacia ejus ab intrinſeco talis ſuſpen-

ſpenſa erit ab aſſenſu, vel diſſenſu liberi arbitrii? Hoc utique in principiis Scholæ noſtræ neutiquam affirmari poteſt: ergo abſolutè concedendum, quòd gratia ab intrinſeco efficax irreſiſtibilis eſt, & quòd ipſam ſuo effectu privare non poteſt liberi arbitrii poteſtas. Tertiò; actu reſiſtere prædeterminationi, non ſolùm non datur, ſed, ut loco citato diximus, actualis reſiſtentia impoſſibilis eſt; ſed poteſtas ad actum in re impoſſibilem chimærica eſt: ergo & poteſtas reſiſtendi prædeterminationi. Quid, rogo, magis evidens? An non irridendus eſſet ille, qui aſſereret, quòd homo ſine gratia non eliciet actum ſupernaturalem, attamen ſine illa elicere poteſt? Quod ſine alis non volabit, ſed poteſt volare? Illuderent ſanè illi: quia ubi actus impoſſibilis eſt, & impoſſibilis eſt potentia ad illum: ergo ſi actu reſiſtere prædeterminationi eſt impoſſile, & impoſſibilis erit potentia ad talem actum. Modò ſic: impoſſibilis eſt potentia reſiſtendi prædeterminationi: ergo hujuſcemodi poteſtas libertatem non cònſtituit: quomodo namque veram libertatem conſtituet potentia chimærica, & impoſſibilis? Et tandem, quia hujus propoſitionis modalis, *Poſſibile eſt Prædeterminationi reſiſtere*, veritas cognoſcitur ex officiante, ut ſuprà diximus diſp. 6. dub. 1. n. 53. ſed officians eſt impoſſibilis: ergo & ipſa modalis. Minor certiſſima eſt, cùm hæc ſit falſa: *Prædeterminatus ad conſentiendum diſſentit, eſt propoſitio poſſibilis*: ergo ſit evidens, quòd nec actu reſiſtere, nec poſſe reſiſtere prædeterminationi libero arbitrio convenit.

86. Hoc ergo apud Thomiſtas receptiſſimum principium eſt, quòd reſiſtere formaliter ſumptum, eſt Deo excitanti, ſeu vocationi, non tamen gratiæ efficaciter moventi, cui non aſſentitur, ſed cooperatur voluntas. Aſſenſus enim correſpondet vocationi, non motioni; quia homo aſſentitur vocationi. Sicut è converſo homo non diſſentit motioni efficaci, ſed vocationi, quæ per efficacem gratiam efficax redderetur, niſi per ipſum ſtetiſſet. Hoc nos docet Scriptura dicens: *Vocavi, & renuiſtis*, & ſexcentis aliis teſtimoniis. Hoc apertè dicit *Auguſtinus* de Spirit, & litter. cap. 31. *Viſorum ſuaſionibus agit Deus, ut velimus, & credamus &c. Ipſum velle credere Deus operatur in homine; conſentire autem vocationi Dei, vel ab ea diſſentire, propriæ voluntatis eſt*. Et lib. 1. ad *Simplicianum* q. 2. *Nemo credit non vocatus, ſed non omnis credit vocatus. Noluit Eſau, & non cucurrit, cucurriſſet, niſi vocatione contemptâ, reprobus fieret*. Etiam in hanc rem opportunè D. *Thomas* in 4. diſt. 17. q. 1. art. 1. qq. 2. *Vocatio eſt duplex: quædam exterior .. quædam verò interior & hæc quandoque quidem non pertingit ad finem ſuum, ex vocati defectu: & hæc vocatio nihil aliud eſt, quàm inſtinctus, vel motus ad bonum, à Deo immiſſus. Quandoque autem pertingit ad finem, quando ſcilicet quis audit vocantem, & venit ad Chriſtum*. Hoc ipſum ſuprà vidimus ex Sapientiſſimo M. *Lemos*, hoc ex *Reginaldo*, hoc ex PP. Salmanticenſibus, omniumque Theologorum antiquorum hæc eſt manifeſta ſententia. Unum ſolum in hujus veritatis confirmationem adducam *Alphonſum à Caſtro* Ordinis Minorum Concilii *Tridentini* Theologum, qui & adverſus omnes hæ-

re-

reſes ſcripſit, acriùs tamen, ſæpiùſque adverſus *Lutherum* decertavit. Hic verbo *gratia* ſic ſcribit. *Quarta aſſertio Catholica: poſtquam Deus voluntatem noſtram excitavit ad bonum, eſt in ipſa hominis voluntate hæc poteſtas, ut Deo monenti, & inſpiranti conſentiat, aut diſſentiat. Quinta aſſertio Catholica: poſtquam voluntas noſtra cum Dei adjutorio cœpit agere aliquod bonum, non poteſt ſine ejuſdem Dei ſpeciali adjutorio bonum incœptum proſequi, & in eo perſeverare. Ex his quinque aſſertionibus patet, quanta ſit liberi noſtri arbitrii poteſtas, quanta divinæ gratiæ neceſſitas.* Hoc idem non multò poſt declarat vir iſte doctiſſimus: *Objiciunt, nullus peccat in eo, quod vitare non poteſt; ſi ergo non eſt homini liberum præcepta omnia adimplere, & peccata omnia vitare; cum non vitat, non peccat. Reſpondemus, hanc eſſe arbitrii noſtri poteſtatem, ut Deo monenti conſentiat, & Deo operanti cooperetur. Deus autem nunquam ſe ipſum nobis negat, immo ſemper paratus eſt, ut nos excitet, & adjuvet.* Sed de his jam plura diximus loco citato. Certè in Hiſpania noſtra, quam Deus ſingulariſſimo miſericordiæ ſuæ beneficio ab omni errore *Lutheri, Calvini, Baii, Janſenii, Queſnellii* (etſi qui ſunt hujus farinæ alii) præſervavit, quotidiè in libris editur, quotidiè in Scholis auditur hæc irreſiſtibilitas, prout illam à majoribus accepimus; nec ulli unquam in mentem venit aliquid huic ſententiæ prorſus graviſſimæ cum erroribus commune, neque aliquis ſomniavit (niſi fortè ſciolus aliquis; quod me latet) quidquam præjudicii illi ex Conſtitutione *Unigenitus* fuiſſe illatum. Nempe doctiſſimi illi homines, ſive noſtræ, ſive alterius Scholæ à fraudibus Novatorum longè habitant, unde, quo gaudent, ſapientiæ lumen nullis eorum tenebris offuſcatur. Quare ab eiſdem ſuperſedeo, ut ad *Queſnellii* mentem revertar.

87. Comparatione factâ in propoſitionibus 21. 22. 23. 24. & 25. exemplorum Incarnationis, creationis, ſuſcitationis mortuorum, curationis ægrorum, & ſanationis corporum, clariſſimè exprimit indeclinabilem efficaciam omnis gratiæ interioris, quâ ita conſtricta, & neceſſitata antecedenter in unum extremum manet libertas, ut nulla remaneat poteſtas proxima, integra, & adæquata in actum oppoſitum. At cui, niſi *Queſnellio*, veniſſet unquam in mentem interpretandi, ſeu comparandi motionem liberi arbitrii, ſive auxilium, & adjutorium, quô voluntas invictè, & infallibiliter applicatur ad agendum, cum his exemplis, quæ inepta omninò ſunt, & in hæreſim apertam inducunt? Eſt ne juſta, & veriſſima imago ideæ, quæ haberi debet de omnipotentia Dei in ſanandis animis, & ut explicetur concordia omnipotentis Dei, cum libero ipſius voluntatis conſenſu? Quis hìc apertè non videt, nullam ab ipſo admitti gratiam interiorem reſiſtibilem, ſed ineluctabilem, atque ita neceſſitantem, & liberum arbitrium deprimentem, ut merè paſſivè ſe habeat; abſque omni poteſtate proxima, & expedita ad oppoſitum, ſicut humana natura in *Chriſto* ſe Verbo Dei eam ſibi ad unionem hypoſtaticam aſſumenti negare non potuit; nec potuere creaturæ ex nihilo factæ Creatoris imperio reſiſtere, nec ſuſcitati mortui negare

ſe

ſe omnipotentiæ Dei vitam reſtituentis; nec tandem reſtituta infirmis corporibus ſanitas ſe ſubducere omnipotentis medici juſſui. Non eſt hæc idea gratiæ Dei, & hujus concordiæ cum libertate creata. *Deus adjutor noſter dicitur*, inquit *Auguſtinus* de peccat. merit. lib. 2. cap. 5. *Nec adjuvari poteſt, niſi qui aliquid ſponte conatur; quia non ſicut in lapidibus inſenſatis, aut ſicut in eis, in quorum natura rationem, voluntatemque non condidit, ſalutem noſtram Deus operatur in nobis*. Et cap. 19. *Et nos vigilanter conemur, & ipſum deprecemur ardenter, ſimul intelligentes, & quod ſic conamur, & quod ſic deprecamur, donō illius nos habere*. Et de verbis *Apoſtoli* ſerm. 13. *Quotquot Spiritu Dei aguntur, hi ſunt Filii Dei. Dicit mihi aliquis; ergo agimur, non agimus. Reſpondeo immo & agis, & ageris, & tunc benè agis, ſi a bono agaris. Spiritus enim Dei, qui te agit, agentibus adjutor eſt. Ipſum nomen adjutoris præſcribit tibi, quia & tu ipſe aliquid agis*. Et in Pſal. 143. *Si enim per te impleres totum, non eſſet neceſſarius adjutor: rurſum ſi tu ipſe tuâ voluntate nihil ageres, non vocaretur adjutor. Adjutor enim aliquid agentem adjuvat*. Et in Deuter. q. 16. *Operatur ille, cooperamur nos; non enim aufert, ſed adjuvat bonæ voluntatis arbitrium*. Et in Pſal. 78. *Cùm verò adjuvari nos vult, nec ingratus eſt gratiæ, nec tollit liberum arbitrium. Qui enim adjuvatur etiam per ſe ipſum aliquid agit*. Non ergo rapitur voluntas ad opus inſuperabili poteſtate abſque omni ſufficientia completa ad oppoſitum. Hoccine enim eſt cooperari gratiæ Dei, ſi voluntas ita indeclinabiliter rapitur, ut merè paſſivè ſe habeat, ſicut paſſivè ſe habet natura in aliis ideis, & figuris, quas adinvenit Auctor pro explicanda concordia? Hoccine erit Deo vocanti cooperari nos, ſi ſequamur imperium inevitabile motionis divinæ, ita quòd in poteſtate hominis, ſecundùm ſpiritum mortui, nulla ſit poteſtas proxima, & adæquata ad extremum oppoſitum? Quid durius audiri poteſt piis Catholicorum auribus? Cui Catholico horrorem non incutit comparatio facta? In quibus omnibus omnem liberi arbitrii cum gratia cooperationem rejicit. In quo enim creatura poſſibilis ad ſui productionem è nihilo cooperari poteſt? Quæ etiam hominis mortui cooperatio ad ſui revocationem ad vitam? Si corpora ſolô nutu voluntatis Dei ſanantur, quænam illorum voluntati Dei, & Sanctorum cooperatio? Si cum ſanatione animæ convenit corporis miraculoſa ſanatio, cùm corpus ſanetur ſine ulla ſua cooperatione, etiam ſanabitur anima, abſque ulla cum gratia Dei cooperatione.

88. Præterea: omiſsô, quod eſt manifeſtè falſum, omnem gratiam *Chriſti*, ex quo ſit, ut reverà eſt, ſequela Incarnationis, & reſurrectionis *Chriſti*, eſſe omnipotentem, irreſiſtibilem, ſemperque ſuum ſortiri effectum: cùm etiam omnia Sacramenta novi fœderis ſint ſequela eorumdem myſteriorum, quæ tamen in anima non ſemper, ex prava cordis diſpoſitione, cauſant effectum, ad quem ſunt inſtituta; hoc, inquam, omiſsô, ſi gratia *Chriſti*, quæ eſt imperfecta imitatio utriuſque myſterii, cùm ad eumdem finem, Dei nempe gloriam, & ſalutem animarum referatur, habet eumdem operandi modum Incarnationis,

nis, & Reſurrectionis; verum erit dicere, quòd ſicut humanitas *Chriſti* merè paſſivè ſe habuit ad unionem; ita & merè paſſivè abſque omni ſua cooperatione ſe habeat liberum arbitrium ad conſenſum ſalutarem; contra id, quod expreſsè docet *Auguſtinus* in Pſal.102. *Sanabit te, Deus, opus eſt, ut ſanari velis. Sanat omninò ille quemlibet languidum, non ſanat invitum. Quid autem te beatius, quàm ut tanquam in manu tua ſic habeas in voluntate ſanitatem tuam?* Per gratiam nempè prævenientem, & cooperantem. Quod definitum legimus à *Tridentino* ſeſſ.6. can.4. dicente: *Si quis dixerit, liberum hominis arbitrium à Deo motum, & excitatum nihil cooperari aſſentiendo Deo excitanti, atque vocanti, quò ad obtinendam juſtificationis gratiam ſe diſponat, ac præparet, neque poſſe diſſentire, ſi velit, ſed veluti inanime quoddam nihil omninò agere, merèque paſſivè ſe habere, anathema ſit.* Sed non eſt quòd prolixiora dicam, ut convictus maneat error harum propoſitionum; & juſtitia, & veritas damnationis factæ, ſine aliqua obumbratione comprobetur: *Auguſtino* neglectò, deſpectòque D. *Thomæ* lumine Angelicò, hæreticò ſpiritu concordiam libertatis expoſuit *Queſnellius*.

89. Error *Queſnellii* negantis gratiam ſufficientem eluceſcit multò luculentiùs in reliquis propoſitionibus, in quibus correlativè ad errorem antecedentem, eumdem in iſtis ob oculos ponit, loquens de voluntate *Chriſti* Domini, quòd deſideria *Chriſti* ſemper habeant effectum ſuum; & cùm iſte non habeatur in omnibus, certâ conſecutione deducitur, *Chriſtum* non omnibus hominibus deſideraſſe media ad ſalutem conducentia. Nihil certius, quàm quòd in *Chriſto* fuit voluntas, non ſolùm conſequens de ſalute eorum, qui infallibiliter eam conſequuntur, ſed etiam antecedens eorum, qui damnantur, ut expreſsè docet Divus *Thomas* in *Joann.* cap.17. lect.6. explicans illa verba: *Pater, quos dediſti mihi, volo, ut ubi ego ſum, & illic ſint mecum*, dicens, *Voluntas Chriſti duplex eſt, ſcilicet miſericordiæ, & juſtitiæ; ſed miſericordiæ quidèm primò, & per ſe eſt ipſius: quia miſerationes ejus ſuper omnia opera ejus* (*Pſalm.*144.) *Et* (1.*Timoth.*2.) *Vult omnes homines ſalvos fieri; ſed voluntas juſtitiæ punientis eſt ejus, non primò, ſed præſuppoſitò peccatò. Deus enim non delectatur in perditione hominum* (*Ezech.*18.) *Nolo mortem peccatoris, verum ſecundùm ſe, ſed tamen ex conſequenti vult eam propter peccatum. Sunt ergo omnes homines dati Filio: dediſti ei poteſtatem omnis carnis; id eſt omnis hominis, ut ſcilicet faciat de eis ſuam voluntatem: vel miſericordiæ ad ſalvandum, vel juſtitiæ ad puniendum.* Et ſupra cap.6. oſtendit, quòd *Chriſtus* ex ſua bonitate erga omnes, & ſingulos homines, habeat voluntatem antecedentem miſericordiæ ad ſalvandum; etſi non omnes infallibiliter ad ſalutem perveniant. Quod præclarè, & disertè ſcribit ibi lect.4. exponens illud *Joannis*; *Eum, qui venit ad me, non ejiciam foras*, his ſapientiſſimis verbis: *Secundùm Chryſoſtomum verò ſic. Ideo non ejicio foras eum, qui venit ad me; quia ad hoc veni, ut impleam voluntatem Patris de ſalute hominum. Si ergo pro ſalute hominum incarnatus ſum, quomodò debeo eos ejicere? Et hoc eſt, quod dicit: ideo non ejicio; quia de-*

deſcendi de Cœlo, non ut faciam voluntatem meam, ſcilicet humanam, ut proprium mihi acquiram, ſed voluntatem ejus, qui miſit me, Patris, qui vult omnes homines ſalvos fieri, ut dicitur (1.*Timoth*.2.) *Et ideo quantum eſt ex me, nullum ejicio*. En luculenter expreſſa voluntas antecedens *Chriſti* Domini ſalvandi omnes homines; quorum ſi aliqui non ſalvantur, non eſt ex eo, quòd *Chriſtus* ſincerè non vult, ut ubi ipſe eſt, ſint & illi: ſed quia nolunt eſſe in æterna ſalute cum illo. *Ipſe namque fuit propitiatio pro peccatis noſtris: pro aliquibus efficaciter*, ut dicit D. *Thomas* 1.ad *Timoth*. cap.2.lect.1. *Sed pro omnibus ſufficienter; quia pretium ſanguinis ejus eſt ſufficiens ad ſalutem omnium. Sed non habet efficaciam, niſi in electis, propter impedimentum &c.* En deſideria *Chriſti* pro omnibus ſufficienter, pro electis efficaciter; quæ ſi in omnibus hunc non ſortiuntur effectum, eſt *propter impedimentum*, ſeu ex defectu eorum; nam pro omnibus rogavit *Chriſtus*, cujus oratio eſt interpres ſui deſiderii; ut iterum pronunciat D. *Thomas* in *Joann*. cap.17. lect.2. *Chriſtus, quantum eſt ex ſe* (nempè ex vi ſui deſiderii) *pro omnibus oravit, quia oratio ſua, quantum eſt de ſe, efficax eſt, ut valeat toti mundo: Sed tamen non in omnibus ſortitur effectum, niſi in Sanctis, & Electis Dei: & hoc propter impedimentum mundanorum*.

90. Eſt veritas iſta expreſsè revelata *Matth*. cap.25. *Eſurivi, & non dediſtis mihi manducare &c.* In quibus effectus deſideratos non fuit conſecutus. Et dum in Cruce pendens exclamavit, *ſitio*, quod verbum exponit D. *Thomas* *Joann*. cap.19. lect.5. ſic: *Per hoc verò, quod dicit, ſitio, oſtenditur ejus ardens deſiderium de ſalute generis humani* (1. *ad Timoth*. 2.) *Vult omnes homines ſalvos fieri* (*Luc*.19.) *Venit Filius hominis quærere, & ſalvum facere, quod perierat*. Concinit *Auguſtinus* Pſal.68. in *Chriſti* perſona loquens: *Sitiebam, & acetum accepi, id eſt fidem illorum deſideravi, & vetuſtatem inveni*. Quod ſupra explicat dicens: *Meritò de vetere homine propinarunt; quia novi eſſe noluerunt*: ergo cùm prædictæ propoſitiones directè, & immediatè adverſentur veritati iſti, juſtiſſimè damnatæ, ac proſcriptæ ſunt.

§. V.

Examinantur propoſitiones circa efficaciam Divinæ voluntatis.

12. *Quando Deus vult ſalvare animam, quócumque tempore, quócumque loco effectus indubitabilis ſequitur voluntatem Dei.*

13. *Quando Deus vult animam ſalvam facere, & eam tangit interiori gratiæ ſuæ manu, nulla voluntas humana ei reſiſtit.*

30. *Omnes, quos Deus vult ſalvare per Chriſtum, ſalvantur infallibiliter.*

91. UT error *Queſnellii* in his propoſitionibus anathematizatus, clariſſimâ luce omnium oculis præſens ſit, hìc iterum in memoriam revocandum, quod ſupra diximus diſp.6.dub.1.§.1. Duplicem diſtin-

ſtingui in Deo voluntatem, aliam efficacem, actum nempè, quo Deus vult efficaciter aliquid, & ex vi cujus manet omninò determinatus ad ejus exiſtentiam, ad quem proinde infallibiliter ſequitur effectus. Aliam, quâ Deus verè, & ſinceriter vult exiſtentiam alicujus objecti, poteſt tamen conjungi cum non exiſtentia ejus; unde non ſemper impletur. Ut dicitur *Ezech.* 34. *Volui te mundare, & non es mundata.* Hoc ſuppoſitò, ſenſum harum propoſitionum, ſi ad rationem voluntatis abſolutæ, efficacis, & conſequentis, qualis à Thomiſtis propugnatur, dirigas, veriſſimæ ſunt; ſi verò extendas ad omnem Dei voluntatem, ita ut nulla ſit alia in Deo voluntas, niſi voluntas hæc conſequens, hæreticæ ſunt. Utrumque ſuò ordine probandum relinquitur.

92. Primum efficaciſſimè probatur ex immutabilitate Dei, qui ab eo, quod ſemel voluit, & decrevit, non poteſt recedere; ut conſtat ex illo *Iſaiæ* 14. *Dominus Exercituum decrevit, & quis poterit infirmare?* Et 46. *Conſilium meum ſtabit, & omnis voluntas mea fiet.* Eſt enim Deus omnium exiſtentium cauſa, rebus omnibus conferens eſſe, conſervationem, & perfectionem in ultimo fine largiens. Divinæ Providentiæ Ordo res omnes complectitur; cùm ipſe in providendo ſuæ ſapientiæ præmeditatione ſempiternâ omnia ordinet, quantumcumque minima videantur; cauſæ omnes ei obtemperando miniſtrant ad ordinem providentiæ ab æterno, ut ita dicam, excogitatum explicandum in rebus. Impoſſibile eſt, quòd aliquod agens Divinæ providentiæ executionem impediat, ipſi contrarium agendo. Non eſt etiam poſſibile, Divinam providentiam impediri per defectum alicujus agentis, vel patientis; cùm omnis virtus activa, & paſſiva ſit in rebus ſecundùm Divinam diſpoſitionem cauſata. Impoſſibile eſt etiam, quòd impediatur Divinæ providentiæ executio per providentis Dei mutationem: quod totum profundiſſimè explicat D. *Thomas* 3. contra Gentes cap. 94. Ergo invictè relinquitur, quòd quando Deus vult voluntate abſolutâ, & efficaci ſalvare animam, quocumque tempore, quocumque loco effectus indubitabilis ſequitur voluntatem Dei.

93. Secundò: Quia effectus correſpondens efficaci illi Dei voluntati, eſt effectus mirabilis, & infallibilis illius vocationis ſpecialis, dum largiori munere, potentiori virtute intendit voluntas Dei ſalvare animam, quæ vinci, vel impediri minimè poteſt, ut legitur in Epiſtola Synodica Epiſcoporum *Afrorum* in *Sardinia* exulum c. 14. *Omnes autem prædeſtinati ipſi ſunt, quos Deus vult ſalvos fieri, & ad agnitionem veritatis venire, qui propterea omnes dicuntur, qui in utroque ſexu ex omnium hominum genere, gradu, ætate, & conditione, ſalvantur. Semper quidem voluntas Dei omnipotentis impletur, quia poteſtas ejus nullatenùs vincitur, invicta namque ſemper eſt Dei voluntas: vinceretur autem, ſi non inveniret quid de contemptoribus faceret aut illo modo evadere poſſint, quod de illis conſtituit*: Sed ſi Dei voluntas, & illa ſpecialis Dei virtus vinci non poteſt à libero arbitrio, impoſſibile eſt, quòd ſi Deus vult voluntate conſequenti ſalvare animam, effectus non ſequatur quocumque tempore, & quocumque loco voluntatem Dei: ergo ita ſequitur.

94. Tertiò: Quia certus eſt Prædeſtinatorum numerus, qui nec augeri, nec minui poteſt, ut inquit M. P. *Auguſtinus* tract. 12. explicans illud *Joan.* 3. *Non miſit Deus Filium ſuum, ut judicet Mundum, ſed ut ſalvetur Mundus per ipſum*, cùm dicit: *Nondum apparuit judicium, ſed jam factum eſt judicium. Novit Dominus, qui ſunt ejus, novit, qui permaneant ad coronam, qui permaneant ad flammam.* Sed ſi quando Deus vult efficaciter ſalvare animam, quocumque tempore effectus indubitabilis non ſequeretur efficacem voluntatem Dei, numerus Electorum non eſſet certus, vel ſaltem eſſet præter judicium, & dictamen Divinum, quod eſt abſurdum: ergo Deus Prædeſtinatos eligendo, ut ſint domeſtici ſui, & cohæredes *Chriſti*, quocumque tempore, quocumque loco effectus indubitabilis ſequitur voluntatem Dei.

95. Teſtes hujus veritatis irrefragabiles habemus SS.PP. & primùm Divum *Auguſtinum* in Enchir. cap. 98. *Quis*, ait, *tam impiè deſipiat, ut dicat, Deum malas hominum voluntates, quas voluerit, quando voluerit, ubi voluerit, in bonum non poſſe convertere?* Et lib. de fide contra *Manich.* cap. 28. 41. & 49. *Nullam*, ait, *neceſſitatem patitur Deus, neque neceſſitate facit, quæ facit, ſed ſummâ, & ineffabili voluntate, ac poteſtate: decet enim, omnipotentem facere, quod voluerit.* Deus namque applicat voluntatem, eâque, ut libet, utitur, ut dicit idem *Auguſtinus* Pſalm. 24. v. 3. Ergo quidquid vult, facit de anima noſtra, cùm in manu ejus ſit, & utatur eâ, quemadmodum vult. Nulla eſt cordis obduratio, quæ ab ipſo quolibet tempore vinci non poſſit, ut expreſſit lib. 1. ad *Simplicianum* quæſt. 2. ubi loquens de vocatione Divina effectrice bonæ voluntatis, ſic habet. *Quis audeat dicere, defuiſſe Deo modum vocandi; quo etiam Eſau ad eam fidem mentem applicaret, voluntatemque ſuam conjungeret; in quo Jacob juſtificatus eſt?* Ubi non dixit *Auguſtinus*, Deo defuiſſe modum vocandi, quo etiam mentem ſuam applicaret, voluntatemque ſuam conjungeret; ſed abſolutè pronuntiat, quòd Deus poterat ipſius *Eſau* mentem applicare, ejuſque voluntatem cum actu conjungere; Deus namque, ut inquit ipſe de dono perſeverantiæ cap. 6. *Potens eſt & à malo in bonum flectere voluntates, & in lapſum pronas convertere, & dirigere in ſibi placitum greſſum:* ergo verum eſt, quòd quando Deus efficaciter vult ſalvare animam, effectus indubitabilis ſequitur, quando, & quo tempore ipſe voluerit. In eodem ſenſu, in eademque ſententia, & in eodem dogmate ſtat Sanctus *Proſper* cap. 15. in Carmine *de Ingratis*, ſequentibus elegantibus verſibus:

At verò Omnipotens hominem cum gratia ſalvat,
Ipſa ſuum conſummat opus: cui tempus agendi
Semper adeſt, quæ geſta velit: non moribus illi
Fit mora, non cauſis anceps ſuſpenditur ullis.

96. Hìc gratiæ efficaciam explicat, & exponit Sanctus Doctor ita connexam cum conſenſu libero, ut ſemper, & quovis tempore ipſum poſſit obtinere. Non utique efficaciam exponit eſſe à Deo, ſuâ ſcientiâ explorante tempus, & occaſiones, quibus vult aſſentiri voluntas. Hæc

ex

ex ſuis intrinſecis ſuum conſummat opus, nec moribus hominum retardatur, aut retardari poteſt ejus maxima intrinſeca efficacia, & poteſtas. Ipſi tempus agendi ſemper adeſt, nec cauſis anceps ſuſpenditur ullis: ergo quocumque tempore, quocumque loco effectus indubitabilis ſequitur. Explicat luculentiſſimè D. *Thomas* hanc infallibilem connexionem inter motionem Dei efficaciter moventis, & operationem voluntatis motæ, 1. 2. quæſt. 10. art. 4. ad 3. dicens: *Si Deus movet voluntatem ad aliquid, impoſſibile eſt, quòd voluntas ad illud non moveatur*. Et 2. 2. quæſt. 24. art. 11. *Impoſſibile eſt, hæc duo ſimul eſſe vera, quòd Spirtus Sanctus velit movere aliquem ad actum charitatis, & quòd ipſe charitatem amittat, peccando*: ergo & impoſſibile erit, quòd, ſi Deus vult voluntate efficaci, ſeu conſequenti ſalvare animam, effectus indubitabilis quocumque tempore, quocumque loco non ſequatur voluntatem Dei. Hæc eſt vera Thomiſtarum doctrina, in qua nihil non caſtum, ſanctum, & Apoſtolicam redolens doctrinam, invenitur.

97. At quantùm à veritate iſta aberrat *Queſnellius*, ut animum, & mentem ſuam ad *Janſenii* voluntatem conformet! Damnatur hic, non quia voluntatem præcisè agnovit conſequentem, ad quam quocumque loco, quocumque tempore effectus indubitabilis ſequatur: hoc quippè certum; ſed quia hoc unum agnovit velle, nullum autem, quo Deus vellet omnes, & ſingulos ſalvos facere; voluntatem antecedentem ſordidiſſimè confundens cum voluntate conſequenti; ac ſi diceret, omnes, & ſoli ſalvantur, quos ſalvare vult Deus. Hic eſt verus, & germanus (ſi vel ſic dici poteſt) propoſ. 12. ſenſus ab Eccleſia proſcriptus, & qui juſtiſſimè ab Eccleſia damnatur, cùm tot ex ipſa propoſitionis doctrina ineluctabili conſequentia ſequantur abſurda. Etenim nulla penitùs reprobis gratia à Deo per *Chriſti* Domini Sanguinem conferretur; quippè qui non ſolùm efficacem illis, ſed & ſufficientem denegare minimè reformidet: undè ſolùm eſſet datum, vel oblatum auxilium prædeſtinatis, & certiſſimè perſeveraturis, quo in accepta juſtitia perſeverare poſſint. Remanerent ergo non prędeſtinati omni gratiâ deſtituti, quâ ad Beatitudinem pervenire poſſent. Cujus ratio eſt, quia procedit gratiæ ſufficientis conceſſio à Divina voluntate effectum ſincerè cupiente; ſed tunc, in caſu nulla eſſet voluntas ipſis ſincerè cupiens conſecutionem ſalutis: ergo deficeret omnis gratia, quâ ad Beatitudinem pervenire poſſent. Conſequentia eſt evidens apud *Queſnellium*, cùm affirmet, gratiam efficacem ita eſſe neceſſariam, quòd *ſine iſta nihil fit, nec fieri poteſt*: ergo cùm deficeret in Deo voluntas productiva gratiæ efficacis, nullus eſſet effectus verè à Deo volitus: undè remanerent ultimo ſaltem vitæ momento gratiâ deſtituti, quâ poſſent ad Deum accedere. Ulteriùs: Si quando Deus vult ſalvare animam, quocumque tempore, quocumque loco effectus indubitabilis ſequitur voluntatem Dei: ergo cùm voluntas Dei reſpectu cujuſcumque alterius voliti ſit æquè efficax & omnipotens, quando Deus aliquid præcipit, quocumque tempore, quocumque loco, effectus indubitabilis ſequitur voluntatem Dei; & conſequenter nulla eſt obedientia à Deo volita, niſi quæ eſt in re cum effectu

conjuncta; & illa, quæ non eſt cum effectu conjuncta, non volita fuit à Deo. Ex quo ſimiliter dici poterit, quòd nulla ab hominibus culpabiliter omiſſa ſit obedientia præcepti, quam Deus vellet: vel ſi Deus ſincerè vult obedientiam omiſſam præcepti, cùm ex vi talis voluntatis nulla conferantur auxilia ſufficientia, quibus conſtituatur integrè potens in ordine ſupernaturali, manifeſtè deducitur, quòd aliqua Dei præcepta hominibus juſtis volentibus, & conantibus juxta præſentes, quas habent, vires, eſſent impoſſibilia, & quòd deeſſet illis gratia, quâ poſſibilia fiant. Ad hæc: Si effectus indubitabilis ſequitur ſemper omnem voluntatem Dei, cùm omnis effectus cujuslibet gratiæ interioris ſit à Deo volitus, nulla erit gratia interior, cui poſſit humana voluntas reſiſtere, vel obtemperare. Et tandem cùm, juxta *Queſnellium*, Deus non velit ſalutem ullius in juſtitia non perſeverantis, & voluntas *Chriſti* fuerit in omnibus voluntati Patris perfectiſſimè conformis, dicente ipſo *Joann.* cap. 5. *Non quæro voluntatem meam, ſed voluntatem ejus, qui miſit me*; ſalvandorum tantummodò *Chriſtus* ſalutem voluit, nec pro æterna ullius alterius incolumitate paſſus, & mortuus eſt: ergo cùm ex hujuſmodi *Queſnellii* poſitione reviviſcant tot *Janſenii* proſcripti errores, juſtiſſimè damnatæ ſunt propoſitiones 12. & 13. in eo ſenſu acceptæ, quem magis denotat, & menti primùm imprimit earum litteralis ſignificatio.

§. VI.

Expenduntur Queſnellii *Propoſitiones aliæ*.

59. *Oratio Impiorum eſt novum peccatum, & quod Deus illis concedit, eſt novum in eos judicium.*

60. *Si ſolus ſupplicii timor animat pœnitentiam, quò hæc magis eſt violenta, eò magis ducit ad deſperationem.*

61. *Timor nonniſi manum cohibet, cor autem tandiù peccato addicitur, quandiù ab amore juſtitiæ non ducitur.*

62. *Qui à malo non abſtinet, niſi timore pœnæ, illud committit in corde ſuo, & jam eſt reus coram Deo.*

98. QUantum falſitatis, & erroris præ ſe ferant hujuſmodi Propoſitiones, cogitando ſolùm infinitam Dei bonitatem, & miſericordiam, luculenter percipitur. Quid enim magis injurioſum Deo, quàm quod enuntiat propoſitio 59. *Oratio Impiorum eſt novum peccatum, & quod Deus illis concedit, eſt novum in eos judicium.* Hìc primò tendit *Queſnellius*, ut renovet peſſimum *Janſenii* errorem, eliminantem à peccatoribus gratiam ſufficientem, quâ poſſint ſe ad Deum convertere; & quòd ab oratione tamquam à peccato abhorreant, adverſus id, quod in Sacrificio Miſſæ clamat Eccleſia: *Præceptis ſalutaribus moniti, & Divinâ inſtitutione formati, audemus dicere, Pater noſter,*

ſter, quod fideles omnes, tam juſtos, quàm peccatores comprehendit. Reſiſtit inſuper tot Sacræ Scripturæ teſtimoniis, quibus Deus vocat peccatores, movet, excitat, ſuadet, & inducit ad pœnitentiam. Anne Deus ſic movens, hortans, jubens petere, quærere, pulſare, movet, ut novum ſibi quærant peccatum? Numquid non audivit orationem *Cornelii* Gentilis, nondum Baptizati, nondum fidelis; falſumque eſt quod legitur Act. cap. 10. *Erat enim deprecans Deum ſemper. Cui Angelus: Orationes tuæ aſcenderunt in conſpectu Dei?* Annè etiam falſum eſt, quod expreſsè legitur 3. Reg. cap. 8. verſ. 38. *Siquis cognoverit plagam cordis ſui, & expanderit manus ſuas in domo hac, tu exaudies in Cœlo, & propitiaberis?* Annè falsò laudavit *Bernardus* Serm. de quat. mod. orandi *Magdalenæ* obſecrationem, veniam quærentis pro delictis præteritis, dum dixit: *Securus accedit, qui ſibi conſcius fuerit pro delictis præteritis, veniam quærens, & oratione utens, velut Maria Magdalena, quæ non veretur accedere, quòd omninò jam propoſuerat in corde ſuo à peccato deinceps abſtinere?* Abſit tam injurioſa de Deo cogitatio, quòd orantem non audiat; quòd peccatorem moneat, & præcipiat orare, ut novum peccatum committat. Hoc quantum à veritate abhorreat docet clariùs *Auguſtinus*, quàm ut eam ad rem fuſiùs explicandam prolixiùs ſint verba producenda: ſic ille de pecc. merit. & remiſs. lib. 2. cap. 2. *Quàm ſit autem noxium, & ſaluti noſtræ, quæ in Chriſto eſt, pernicioſum, atque contrarium, ipſique Religioni, quâ imbuti ſumus, & pietate, quâ Deum colimus, quàm vehementer adverſum, ut pro adipiſcendo beneficio Deum non rogemus, atque in ipſa oratione Dominica, ne nos inferas in tentationem, fruſtrà poſitum exiſtimemus, verbis explicare non poſſumus.*

99. Secundò, propoſitio hæc eadem eſt, cum propoſitione damnata à Synodo *Conſtantienſi* ſeſs. 8. *Joannis Wicleff: Oratio Præſciti nulli valet*: niſi eâ fortè impietatis parte illam ſuperet, quòd iſte aſſerit ſolùm, nulli valere orationem impii; at in iſta *Queſnellius* orationem peccatoribus omnibus exitialem pronuntiat, eſſeque novum peccatum; ſic inhumanus profectò ſibi, & aliis peccatoribus remedium peccati interdicit, omnemque ſibi ſpem conſequendæ ſalutis amputat. Quo certè nihil infeliciùs dici poteſt, ut dixit *Innocentius* I. Epiſt. 6. Inter Aug. 99. *Qui enim omnem vitæ ſpem reſpuit, atque contempſit; inimicâ, damnabilique cor ſuum diſputatione confundens, credit nihil eſſe, quod à Deo accipiat, nec aliquid ſupereſſe, quod petat ad ſanandum ſe. Qui ſibi hoc abſtulit, ulteriùs quid reliquit?*

100. Tertiò, hìc conſequenter *Queſnellius* loquitur ad propoſitiones 44. 45. 46. & 47. quibus ſtatuit, omnia ſine charitate patrata opera, eſſe peccata, ac per conſequens, & orationem charitatis expertem. Si de ſe ipſo loqueretur, tempore quo reſiſtit audacter definitionibus Eccleſiæ, & ſecundùm ſuum deſiderium, ut alii in eadem damnabili perverſitate perſiſtant, quâ ſacratiſſimam capitis Eccleſiæ firmitatem violare intentant, hæreſimque manifeſtam propugnare, veriſſimè loqueretur; ſcimus enim ex Divo *Thoma* 2. 2. quæſt. 83. artic. 15. ad 2. dari

ora-

orationem impii, quæ novum peccatum ſit, *puta*, *ſi petat complementum alicujus peccati*. Cujus doctrina nititur *Eccleſiaſt.* cap. 31. verſ. 21. & 23. *Immolantis ex iniquo oblatio eſt maculata, et non ſunt beneplacitæ ſubſannationes injuſtorum .... Dona iniquorum non probat Altiſſimus. Nec reſpicit in oblationes iniquorum*. Hoc & habet *Auguſt.* ſerm. 16. dicens: *Si oras mala tuis, oratio tua fiet in peccatum*; & ad rem noſtram Pſalm. 108. *Oratio ejus fiet in peccatum illi, quia non fit per Chriſtum; quem noluit ſequi, ſed perſequi*; quod de *Juda* traditore dixit Sanctus Doctor. Et cap. 5. idem repetit de his, qui reſiſtunt Eccleſiæ, his verbis: *Hæc omnia multò congruentiùs de illis dicuntur, qui contra Eccleſiam Dei, toto, ſicut promiſſum eſt, Orbe diffuſam, altare ſui Schiſmatis erexerunt, quod eos ſacrilegium omnes involvit, & quilibet ubilibet offert Sacrificium tali corde, vel factis, hæc ut audire meretur, perniciem ſibi infert*. Quid ergo mirùm, quòd illi Eccleſiæ reſiſtenti oratio ſit novum peccatum, & quòd nihil ex illa obtineat, niſi novum Dei judicium? Errat ergo, dum non diſcernit *Queſnellius*, quæ ſunt opera lucis, & quæ ſunt opera tenebrarum; dum non ſeparat actus lucis à tenebris, quòd eximiè præſtat D. *Thomas* 2. 2. quæſt. 83. art. 16. ubi inquirit: *Vtrùm peccatores orando, aliquid impetrent à Deo?* Cui reſpondet: *Si ergo orando peccator aliquid petat in quantùm peccator, id eſt, ſecundùm deſiderium peccati, in hoc à Deo non auditur ex miſericordia, ſed quandoque auditur ad vindictam; orationem verò peccatoris ex bono naturæ deſiderio procedentem Deus audit, non quaſi ex juſtitia; quia peccator hoc non meretur, ſed ex pura Dei miſericordia: obſervatis tamen quatuor conditionibus: ut ſcilicet pro ſe petat, neceſſaria ad ſalutem, piè, & perſeveranter*. Hæc eſt doctrina, quam Fides Catholica docet, quam communiter SS. PP. docent. Audiendus D. *Gregorius Magnus* lib. 2. in Evang. Hom. 27. num. 7. *Penſate, quæſo, petitiones veſtras: videte, ſi nomine Jeſu petitis, id eſt, ſi gaudia ſalutis æternæ poſtulatis. In domo enim Jeſu Jeſum non quæritis, ſi in æternitatis templo importunè pro temporalibus oratis. Ecce alius in oratione quærit uxorem, alius petit villam, alius poſtulat veſtem, alius dari ſibi deprecatur alimentum .... Et hæc itaque à Jeſu petere non eſt errare, ſi tamen non nimiè petantur. Sed adhuc, quod eſt graviùs, alius poſtulat mortem inimici, eumque; quem gladio non poteſt perſequi, perſequitur oratione .... quiſquis itaque ſic orat, in ipſis ſuis precibus contra Conditorem pugnat*. Si ergo accedit peccator ad Deum, poſtulans poſtulanda, oratio accepta eſt Deo. At *Queſnellius*, etiam his quatuor adimpletis conditionibus, peccatoris orationem eſſe peccatum aſſerit; quippè quia à charitate non manat oratio; cui doctrinæ 34. *Baii* propoſitio: *Omne, quod agit peccator, ſive ſervus peccati, peccatum eſt*, conſentit. En quàm juſtitiæ, ac æquitatis plena eſt cenſura, ac damnatio hujus propoſitionis. Sed ad propoſitiones alias accedamus.

101. Frequenter etiam viſitat Deus, & vocat objiciendo peccatorum oculis enormitatem criminum, brevitatem præſentis vitæ, æternitatem futuræ, juſtitiæ ſuæ timores, ut ſe à peccatis contineant, & ad

pœni-

pœnitentiam convertantur. Hoc probat *Ninivitarum* exemplum, quô utitur *Tridentinum*, ut probet, pœnitentiam rectè à timore incipere: *Hoc enim timore utiliter concuſſi Ninivitæ, ad Jonæ prædicationem plenam terroribus pœnitentiam egerunt, & miſericordiam à Domino impetrarunt*. Conſtat ex illo *Matth.* 10. v.26. *Timete eum, qui poteſt animam, & corpus mittere in gehennam*. De quo Dei timore dixit *Auguſtinus* ſuper *Pſal.* 127. *Ille timor nondum caſtus præſentiam Domini, & pœnas timet, timore facit quidquid boni facit, non timore amittendi bonum illud, ſed timore patiendi illud malum; non timet, ne perdat amplexus pulcherrimi Sponſi, ſed timet, ne mittatur in gehennam: bonus eſt & iſte timor, utilis eſt*. Et *Pſal.* 150. *Niſi timore incipit homo Deo credere, non perveniet ad amorem*. En timor nedùm utilis, ſed bonus, qui cùm caſtus non ſit, ſervilis eſt, pœnas metuens peccantibus imminentes, per quem timorem quis ſe continet à peccato, & eſt diverſus ab alio turpiter ſervili, ſcilicet mundano, qui ex fine & objecto ſuo, malus & perverſus eſt; de quo ſæpius loquens *Auguſtinus*, aſſerit eſſe inimicum legis, intus reum eſſe, liberum non eſſe, neque alienum à voluntate peccandi, non timentem peccare, ſed ardere, qui metuens gehennam à peccato abſtinet: quos timores *Queſnellius*, ſeu ignoranter, ſeu malitiosè confundit; quos tamen clariſſimè *Auguſtinus* diſtinguit. Quod firmant SS. Patres. *Clemens Alexandrinus* lib. 2. Stromat. ait. *Deducit ergo talis metus ad pœnitentiam, & ſpem*. Divus *Ambroſius* lib.2.de vocat. gent. cap.9. *Gratia Dei in omnibus juſtificationibus principaliter præeminet, ſuadendo exhortationibus, monendo exemplis, terrendo periculis*. S. *Joann. Chryſ.* Homil.15. *Niſi bonus eſſet timor, non multos Chriſtus impendiſſet ſermones, & longos de illa pœna, & ſupplicio loquens*. D.*Thomas* 2. 2. q.17. art.8. *Aliquis introducitur ad amandum Deum per hoc, quod timens ab ipſo puniri ceſſat à peccato*. Quarè damnatur *Queſnellus* prop. 60. dicens: *Si ſolus ſupplicii timor animat pœnitentiam, quò hæc magis eſt violenta, eò magis ducit ad deſperationem*. Contra id, quod expreſsè contra *Lutherum* definivit *Tridentinum* aſſerentem, timorem accendere magis cupiditatem, erigere mentem hominis contra Dei præcepta; facereque hominem magis peccatorem per acriora deſideria interiora, etſi foris componeret *manum*, componeretque hominem ad quamdam apparentem ſanctitatem, ſive hypocriſim: quem errorem damnat ſeſſ. 5. de juſtific. can.8. *Si quis dixerit, gehennæ metum .... peccatum eſſe, aut peccatores pejores facere, anathema ſit*; & ſeſſ.14.cap.4. ſtatuens, *donum Dei eſſe, & Spiritûs Sancti impulſum non adhuc quidem inhabitantis, ſed tantùm moventis; quô pœnitens adjutus viam ſibi ad juſtitiam parat*. Similiſque eſt propoſitio illa propoſitioni 15. ab *Alexandro* VIII. damnatæ, aſſerenti, quòd *attritio ex gehennæ, & pœnarum metu concepta non eſt bonus motus, ac ſupernaturalis*. Quomodò enim eſſet bonus motus, ac ſupernaturalis, & non pejores peccatores faceret timor ille, qui eos in deſperationem duceret? Meritò ergo damnatur *Queſnellius*, qui, ut ex infra dicendis conſtabit, timorem ex Theologica non or-

ortum charitate rejicit, ut ad deſperationem ducentem; quidquid ſit de ſententia graviſſimorum Theologorum, qui hanc, non ex Theologico juſtitiæ amore, ſed ex honeſti, rectique formâ exortum requirunt.

102. Eidem *Tridentini* Concilii oraculo non minus repugnat propoſitio ſequens 61. quâ *Queſnellus* aſſerit: *Timor nonniſi manum cohibet; cor autem tamdiu peccato addicitur, quandiu ab amore juſtitiæ non ducitur*. Hic loquitur *Queſnellius* de timore Dei, cùm in propoſitione immediatâ expreſsè loquatur de timore illius, qui poteſt animam mittere in gehennam: quaſi timor excludere solùm poſſet peccatum externum, non tamen affectum peccandi; cùm inſinuet Concilium, timorem dari poſſe, per quem à peccatis abſtinemus, juxta veriſſimam Sacræ Scripturæ ſententiam *Eccleſ.* 1. v. 17. *Timor Domini expellit peccatum*. Et cap. 12. v. 13. *Deum time, mandata ejus obſerva, hoc eſt enim omnis homo*. Et *Iſaiæ* 26. juxta 70. dicitur: *A timore tuo concepimus, & peperimus ſpiritum ſalutis*. In quo etiam adverſatur *Queſnellius* certiſſimè utriuſque S. Doctoris *Auguſtini*, & *Thomæ* ſententiæ; dicit enim *Auguſtinus* ſerm. 13. cap. 13. *Timor eſt ſervus charitatis: ne poſſideat Diabolus cor tuum, præcedat ſervus*. Non dixit, ne poſſideat Diabolus manum tuam, ſed cor tuum. Et ſerm. 45. *Timor hominum forte corpus poteſt ab immunditia temperare; animam autem non niſi timor Dei*. Et tract. 9. in Epiſt. *Joann. Opus eſt, ut intret timor primò, per quem veniat charitas*. Cui ſuffragatur expreſsè Divus *Thomas* in 3. diſt. 1. q. 1. art. 2. dicens: *Æterna pœna non tantùm manum, ſed etiam animum cohibet*. Etiam D. *Bonaventura* opuſc. de *gratia ſanctificante* cap. 4. *Timor ſervilis donum Spiritus Sancti eſt; nec tamen eſt cum Spiritu Sancto: ſicut aurora eſt à Sole, nec tamen cum Sole eſt: Timor ſervilis Spiritui Sancto locum præparat, & eum ſicut ſeta introducit: Timor ſervilis duo facit: primum eſt, quòd viam præparat charitati; ſecundum, quòd retrahit à peccato metu pœnæ tantùm*.

103. Eamdem falſitatem, idemque virus præcontinet prop. 62. *Qui à malo non abſtinet, niſi timore pœnæ, illud committit in corde ſuo, & jam eſt reus coram Deo*. Quæ ſanè propoſitio æquè virulenta, ac noxia, maximèque devitanda eſt. Si namque peccata externa timore gehennæ peccator omittens, illa in corde ſuo committit, & apud Deum ſe reum conſtituit, non ſanè animus timore ſupplicii à peccatis revocatur: contra id, quod expreſsè docet *Catechiſmus Romanus* part. 2. cap. 5. nec non D. *Auguſtinus* ſerm. 18. cap. 12. *Adhuc enim*, inquit, *iſte timor, ille ſervilis eſt, cuſtoſque malorum; ut abſtineant ſe à malis, & abſtinendo digni ſint, ad ſe admittere charitatem*. At, quod magis eſt, in maximam Dei blaſphemiam pronunciare potuit ejus temeritas, quod legitur prop. 66. *Qui vult Deo appropinquare, nec debet ad ipſum venire cum brutalibus paſſionibus, neque adduci per inſtinctum naturalem, aut per timorem, ſicut beſtiæ, ſed per fidem, & per amorem, ſicuti filii*. En qualiter timorem, quem ex Deo eſſe docet D. *Thomas* 3. p. q. 85. art. 5. ad 3. dicens; *Motus timoris procedit ex actu Dei convertentis cor*, *Queſnellius* eſſe paſſionem brutalem firmat. Et quod execrandum magis, Deum in-

infundentem timorem non repræſentat, niſi Dominum durum, imperioſum, injuſtum, intractabilem. Sic expreſsè prop. 67. *Timor ſervilis non ſibi repræſentat Deum, niſi ut Dominum durum, imperioſum, injuſtum, intractabilem*; cùm tamen timor ſervilis, qui non eſt aliud, quàm timor pœnæ, ſecundùm ſuam ſubſtantiam bonus ſit, teſte D. *Thoma* 2.2. q.29. art.4. ubi inquirit: *Utrum timor ſervilis ſit bonus?* Cui affirmativè reſpondet: nec non art. 6. id explicat dicens: *Alio modo timor pœnæ diſtinguitur quidem ſecundùm ſubſtantiam à timore caſto; quia ſcilicet homo timet malum pœnale, non ratione ſeparationis à Deo; ſed in quantum eſt nocivum proprii boni; nec tamen in illo bono conſtituitur ejus finis, unde neque illud malum formidatur tamquam principale malum*, quibus conſtat, quòd ejus ſervilitas ſolùm mala ſit; ut expreſsè reſolvit S. *Doctor* citat. art.4. his verbis: *Sic ergo timor ſervilis, in quantum ſervilis eſt, contrariatur charitati*: etſi enim quis non impleat opere vitium, quod tamen amore proſequitur, mallet, ſi fieri poſſet, non eſſe quod timet, ut liberè faceret, quod occultè deſiderat. Vel malus eſt, quia quis pœnam timet, ut ſummum malum; atque adeò plus quàm ipſum peccatum; quod ſolùm provenit ex inordinato amore, quò quis proprium bonum plus diligit, quàm Deum, ſivè bonum divinum, quod D. *Thomas* ſervilitatem dicit, quæ contrariatur charitati: at ſervilitas hæc non eſt de ratione, ſeu eſſentia timoris; ſicut nec informitas eſt de ratione fidei, ut ibi docet D. *Thomas*. Quantùm ergo inſaniæ, quantùm ſacrilegæ impietatis habeant propoſitiones iſtæ, nullus eſt, qui facilè non animadvertat; cùm nonniſi per inſigne opprobrium pietatis, & miſericordiæ Dei hoc affirmari valeat.

§. VII.

Examini ſubjiciuntur, & ad trutinam revocantur ſequentes Queſnellii *propoſitiones.*

34. *Gratia Adami non producebat niſi merita humana.*
35. *Gratia Adami eſt ſequela creationis, & erat debita naturæ ſanæ, & integræ.*
36. *Differentia eſſentialis inter gratiam Adami, & ſtatûs innocentiæ, ac gratiam Chriſtianam eſt, quòd primam unuſquiſque in propria perſona recepiſſet; iſta vero non recipitur, niſi in perſona Chriſti, cui uniti ſumus.*
37. *Gratia Adami ſanctificando illum in ſemetipſo, erat illi proportionata; gratia Chriſtiana nos ſanctificando in Jeſu Chriſto, eſt omnipotens, & digna Filio Dei.*

104. VEniant primò in medium propoſitiones 34. & 35. quas quiſquis æquô animi judiciô à partium ſtudiis alieno conſiderârit, peſſimum earum dogma agnoſcet perſpicuè. Quis enim non ſtupeat,

gratiam *Adami* non producere niſi merita humana; eſſe creationis ſequelam, & debitam naturæ ſanæ, & integræ; quod perinde eſt ac ſi diceret, gratiam naturalem, naturalemque ſupernaturalitatem? quò nihil abſurdiùs, nihilque magis rationi adverſum. Non tam nova eſt *Queſnellii* à Catholicæ veritatis luce hallucinatio, quàm veteris erroris olim, nunc, & in æternum damnatiſſimi revocatio. Docuit hoc hæreticum dogma *Lutherus* in 3. cap. comment. Gen.: *Statuamus juſtitiam non fuiſſe quoddam donum, quod ab extra accederet ſeparatum à natura hominis; ſed fuiſſe vere naturalem: ita ut naturæ Adæ eſſet. Diligere Deum*, inquit ille, *credere Deo tam naturalia fuerunt in Adamo, quàm naturale eſt, quòd oculi videant*. Eumdem errorem propugnat *Bajus* prop. 7. *Primi hominis integri merita fuerunt primæ creationis munera, ſed juxta modum loquendi Scripturæ Sacræ non rectè vocantur gratia; quo fit, ut tantùm merita, non gratia debeant nuncupari*. In eadem eſt ſententia prop.21. *Humanæ naturæ ſublimatio, & exaltatio in conſortium Divinæ naturæ, debita fuit integritati primæ conditionis, & proinde naturalis dicenda eſt, & non ſupernaturalis*. Quod iterum exprimit prop.26. *Integritas primæ conditionis non fuit indebita naturæ humanæ exaltatio, ſed naturalis ejus conditio*. Fuit namque apud *Bajum* certiſſimum principium, merita *Adami* fuiſſe nonniſi humana, & non Dei dona: & quòd nec Angeli; nec primi hominis adhuc integri, merita rectè vocantur gratia:& quòd bonis Angelis,& primo homini,ſi in illo ſtatu perſeveraſſent uſque ad ultimum vitæ,felicitas eſſet merces, non gratia. Quam convenienter cum illis in eundem errorem conſpiret *Janſenius*, conſtat ex lib. 2. de grat. *Chriſti* cap. 9. *Veriſſimè, propriiſſimèque juſtitia hominis, juſtitia humana, meritum humanum phraſibus Auguſtini nuncupari debet*. Et cap. 15. *Ad merita Adami, & Angelorum concurriſſe gratiam habitualem extra controverſiam eſt, imò & actualem influxum apertiſſimè, certiſſimèque Auguſtinus docet: & tamen illa fuiſſe merita humana, non data, fuiſſe merita liberi arbitrii, non dona Dei, tradit*. En ex quibus peſtiferis fontibus dimanat deteſtabilis *Queſnellii* error, quorum veſtigia ſecutus eſt; ut ne à *Baji* & *Janſenii* in minimo recederet ſententia, qui conſtanter negant poſſibilem eſſe ſtatum naturæ puræ. Sic expreſsè *Janſenius* lib.2. cap.14. dicens: *Nullo modo à Deo creante puram naturam conferri poſſe creaturæ: ſtatumque illum eſſe Deo injurioſum, & impoſſibilem*. Quarè ejuſdem erroribus involutus *Queſnellius* concludit, Dei gratiam ſequi naturam in ſua creatione, ſicut proprietas ſequitur eſſentiam: & eſſe illi debitam, ſicut dona connaturalia ſunt debita naturæ.

105. Verùm, ut juſtiſſimam utriuſque propoſitionis damnationis pœnam, Lector Chriſtiane, agnoſcas, obſerva primò non aſſerere *Queſnellium*,gratiam naturæ ſanæ,& integræ debitam,fuiſſe naturalem eo ſenſu, quod ei convenit à principio conditionis, in quo ſenſu aliquid naturale poteſt dici,teſte D.*Thoma* 3.part.q.2.art.12. dicente:*Naturale poſſe dici, quod à principio ſui eſſe convenit alicui, eſtò non ſit ortum à principio intrinſeco: quâ de causâ dicitur: Eramus natura Filii iræ.*

In

In quo vero ſenſu gratia unionis dici poteſt naturalis *Chriſto* Domino ut homini, quia nempe in ipſo exordio, quô natura eſſe cœpit, fuit Verbo Dei copulata, ac proinde gratiâ ſubſtantiali exornata; hinc gratia unionis quodammodò naturalis, non autem abſolutè dicitur ab *Auguſtino* in Enchir. cap. 40. *Ac ſic in natura humana fieret quodammodo ipſa gratia illi homini naturalis*. In quo etiam ſenſu lib. 2. de Gen. ad litter. vocatur ab *Auguſtino* gratia conceſſa *Adamo* naturalis, dum dixit, *Adamum per peccatum amiſiſſe poſſe, naturam, & poſſibilitatem ad bonum*. At *Queſnellius* loquitur de gratia verè & propriè naturali, quæ ſecuta eſt creationem, tamquàm debita naturæ; quæ erat ipſi propria, & ex ejus intrinſecis dimanans, quæ non producebat niſi merita humana. En horrendum paradoxum, novum humani ingenii commentum, SS. Patribus, Theologiſque in univerſum omnibus incognitum, confundens gratiam Dei propriè talem cum natura. Si enim gratia *Adami* ſequebatur creationem, & erat naturæ ſanæ, & integræ debita: ergo non eſt gratia. Conſequentia eſt S. *Auguſtini* lib. de dono perſev. cap.8. dicentis: *Nulli enim daretur gratuitò, ſi naturæ debita redderetur*. Quod iterum firmat lib.2. de pecc. orig. dicens: *Non enim gratia Dei, gratia erit ullo modo, niſi gratuita fuerit omnimodo*: ſed quod debetur, licèt non ex meritis, ſecundùm tamen conditionem naturæ, non eſt omnimodo gratuitum; cùm non omnino detur gratis, quin potiùs debitum, quod tale eſt ſecundùm conditionem naturæ, majus eſt debito ſecundùm rationem meriti; illud enim eſt phyſicum, hoc morale; aliquam conditionem ex parte præmiantis requirens: ergo ex terminis repugnat, quòd gratia *Adami* ſit gratia, ſi eſt debita naturæ integræ, & innocenti ſecundùm conditionem naturæ.

106. Hic namque eſt juxta omnes Theologos conceptus formaliſſimus gratiæ adversùs *Pelagium*: qui non formidabat vocem *gratia*, ſed gratiam confundebat cum natura, & naturam, quæ opus eſt creationis, appellabat gratiam creationis: quem egregiè explicat D. *Thomas* 1.2. q.109. art.2. dicens; *Virtute gratuitâ ſuperadditâ virtuti naturæ, indiget homo in ſtatu naturæ integræ, quantum ad unum, ideſt, ad operandum, & volendum bonum ſupernaturale; ſed in ſtatu naturæ corruptæ, quantum ad duo, ſcilicet ut ſanetur, & ulteriùs, ut bonum ſupernaturalis virtutis operetur, quod eſt meritorium: ulterius autem in utroque ſtatu indiget homo auxiliô Divinô, ut ab ipſo moveatur ad benè agendum*. Et proſequitur: *Manifeſtum eſt*, inquit, *quòd illa ſubjectio corporis ad animam, & inferiorum virium ad rationem non erat naturalis; alioquin poſt peccatum manſiſſet; cùm etiam in Dœmonibus data naturalia poſt peccatum permanſerint: ut Dionyſius dicit cap.4. de Divin. nomin.* Quod repetit S. Doctor q.111. art. 1. ad 2. ibi rem hanc clariſſimè exponens: *Dicendum, quòd gratia, ſecundùm quòd gratis datur, excludit rationem debiti. Poteſt autem intelligi duplex debitum unum quidèm ex merito proveniens ... ſecundùm illud ad Rom.4. Ei autem, qui operatur, merces non imputatur ſecundùm gratiam, ſed ſecundùm debitum. Aliud eſt debitum ſecundùm conditionem naturæ, ut*

 ſi di-

ſi dicamus, debitum eſſe homini, quod habeat rationem, & alia, quæ ad humanam pertinent naturam .... Dona igitur naturalia carent primò debitò, non autem carent ſecundò debitò: ſed dona ſupernaturalia utròque debitò carent, & ideo ſpecialius ſibi nomen gratiæ vendicant: quibus apertiſſimè docet, gratiam nedùm excludere debitum meriti, ſed etiam debitum ſecundùm conditionem naturæ. In qua doctrina perpetuus, & conſtans eſt S. Doctor, ut videre eſt opuſc. 1. cap. 214. ubi eandem doctrinam ſubjicit dicens: *Duplex gratia diſtingui ſolet: una ſcilicet, quæ ſolùm gratis eſt data; alia, quæ etiam gratum facit. Gratis autem dari dicitur, quod nequaquam eſt debitum. Dupliciter autem aliquid debitum exiſtit: unò quidèm modò ſecundùm naturam; aliò modò ſecundùm operationem. Secundùm naturam quidèm debitum eſt rei, quòd ordo naturalis rei illius expoſcit; ſicuti debitum eſt homini, quod habeat rationem, manus, & pedes. Secundùm operationem autem, ſicut merces operanti debetur. Quia ergo dona ſunt hominibus divinitùs gratis data, quæ & ordinem naturæ excedunt, & meritis non acquiruntur; quædam verò dona hominem Deo gratum reddunt, & ei conjungunt; & hujuſmodi dona non ſolùm gratiæ dicuntur ex eo, quòd gratis dantur, ſed etiam ex eo, quòd hominem faciunt Deo gratum*: quibus verbis duplex diſtinguit debitum; illud nempè, quod debetur ſecundùm conditionem naturæ, ut ſunt dona naturalia, quæ exigentiam, & proportionem naturæ non excedunt, ut ſunt facultates animæ, intellectus, voluntas, recta ratio, bona indoles &c., quæ paſſim vocantur nomine gratiæ: & debitum, quod debetur ſecundùm operationem, ut ſunt dona ſupernaturalia, exigentiam, & proportionem naturæ excedentia, quæ nec debentur ex meritis, nec ſecundùm conditionem naturæ: ergo vel neganda eſt gratia, quæ hominem in ſtatu naturæ integræ Deo gratum reddat, vel illa non eſt debita ſecundùm conditionem naturæ.

107. Secundò ex iſto antecedenti tot partibus vitioſo, quæ non horrendæ eliciuntur conſequentiæ? Primò ſequitur, quòd ſi gratia *Adami* erat gratia ſequens creationem, & ex vi ejuſdem debita naturæ integræ, ſicut creatio naturalis eſt, & gratia *Adamo* collata fuit naturalis: quod falſiſſimum eſt, & expreſsè adverſatur Concilio *Arauſicano* II. definienti can. 19. *Natura humana, etiamſi in illa integritate, in qua eſt condita, permaneret, nullò modò ſe ipſam, Creatore ſuò non adjuvante, ſervaret. Unde cùm ſine gratia Dei ſalutem non poſſet cuſtodire, quam accepit; quomodò ſine Dei gratia poterit reparare, quod perdidit?* Quod & rejicit *Auguſtinus* in Enchir. cap. 105. loquens de natura integra, his verbis: *Quamvis ſine gratia, nec tunc ullum meritum eſſe potuiſſet; quia etſi peccatum in ſolo libero arbitrio erat conſtitutum; non tamen juſtitiæ retinendæ ſufficiebat liberum arbitrium, niſi participatione immutabilis boni Divinum adjutorium præberetur.* In quibus tàm *Arauſicanum* Concil. quàm S. Doctor loquuntur de gratia ſupernaturali naturæ humanæ indebita, & merita ſupernaturalia producente: quæ duo teſtimonia præſenti rei ſtatuendæ, ac demonſtrandæ videntur abundè ſuffi-

ſufficientia. Non ergo donum hoc ſupernaturale, ab extrinſeca Divina largitate præveniente, fuit, aut potuit eſſe creationis ſequela.

108. Secundò ſequeretur, quòd ſi debita fuit gratia naturæ integræ, & debita fuiſſet viſio beata; cui enim naturaliter debetur conſortium, & participatio alicujus naturæ, debentur etiam operationes propriæ talis naturæ; ſed videre Deum eſt operatio propria naturæ Divinæ: ergo ſi naturæ integræ eſſet debita participatio Deitatis, ratione gratiæ, pariter eſſet debita viſio beata: quod nequit eſſe, niſi quis fingere velit in ſtatu naturæ integræ hominem eſſe Deum; ut concludit D. *Thomas* 1. par. q. 12. art. 4. in corpore his verbis: *Relinquitur ergo, quòd cognoſcere ipſum eſſe ſubſiſtens, ſit connaturale ſoli intellectui Divino; & quod ſit ſupra facultatem naturalem cujuslibet intellectûs creati; quia nulla creatura eſt ſuum eſſe, ſed habet eſſe participatum. Non igitur poteſt intellectus creatus Deum per eſſentiam videre, niſi inquantùm Deus per ſuam gratiam ſe intellectui creato conjungit, ut intelligibilem ab ipſo.* Et art. 5. ad 3. *Diſpoſitio ad formam ignis non poteſt eſſe naturalis non habenti formam ignis: unde lumen gloriæ non poteſt eſſe naturale, niſi creatura eſſet naturæ Divinæ, quod eſt impoſſibile.*

109. Tertiò ſequeretur, quòd debita eſſet naturæ integræ ſublimatio, & exaltatio ad ſtatum adoptionis filiorum Dei; quæ provenit à gratia, juxta illud *Apoſt.* ad *Rom.* 8. v. 25. *Non accepiſtis ſpiritum ſervitutis, ſed ſpiritum adoptionis filiorum Dei*: quibus oſtendit gratiâ, & charitate in cordibus diffusâ, homines effici Dei filios adoptivos. Quarè illud *Apoſtoli* ad *Rom.* 5. *Charitas Dei diffuſa eſt in cordibus noſtris per Spiritum Sanctum, qui datus eſt nobis*, in quo charitatem tàm habitualem, quàm actualem eſſe donum a creatione diſtinctum affirmat *Apoſtolus*, præclarè, ac luculenter ad ſtatum naturæ Angelorum pertinere docet *Auguſtinus* lib. 12. de Civit. Dei cap. 9. dicens: *Confitendum eſt igitur cum debita laude Creatoris, non ad ſolos ſanctos homines pertinere, verùm etiam de ſanctis Angelis poſſe dici, quòd charitas Dei diffuſa eſt in cordibus noſtris.* An ne ergo hæc elevatio, & ſublimatio naturæ integræ ad honorem adoptionis, quæ fit mediâ communicatione Spiritûs Sancti, poteſt dici debita naturæ integræ ſecundùm conditionem naturæ, cùm non fuerit debita naturæ Angelicæ, ſitque donum à creatione diſtinctum? Abſit error iſte proſcriptus in *Bajo* dicente: *A vanis, & otioſis hominibus ſecundùm inſipientiam Philoſophorum excogitata eſt ſententia, hominem ab initio ſic conſtitutum, ut per dona naturæ ſuperaddita fuerit largitate Conditoris ſublimatus, & in Dei filium adoptatus.* Item: *Integritas primæ creationis non fuit indebita humanæ naturæ exaltatio, ſed naturalis ejus conditio*; qui error juſtiſſimè damnatus eſt ab Eccleſia; ſi enim homo gratiâ ſibi naturaliter debitâ eſſet filius adoptivus, non gratuitò, & ex libera Dei voluntate aſſumptus eſſet in adoptionem filiorum Dei, quod falſiſſimum eſſe probat S. *Auguſtinus* lib. 3. contra *Maximinum* cap. 15. dicens: *Homo ad Dei ſimilitudinem factus eſt: tamen quia non eſt unius, ejuſdemque ſubſtantiæ, non eſt verus filius; & ideo fit gratiâ filius, quia non eſt naturâ.*

110. Tan-

110. Tandem rejicienda venit poſitio *Queſnellii*, quæ falſiſſimè aſſerit, gratiam in natura integra fuiſſe ſequelam creationis; ſolùm quippe ſequela creationis dicitur perfectio illa, quæ per ſe conſequitur ad terminum illius, ſive quæ ad ejus complementum in eſſe talis requiritur; quod verificari nequit de gratia ſanctificante, quæ nec per ſe conſequitur ad naturam, nec illius pars erat, nec ad ejus complementum requiritur eâ ratione, quâ eſt terminus actionis creativæ: cùm non dabatur ad perficiendam naturam in naturalibus; ſed, ut ſuprà diximus, ut per illam elevetur ad naturam ordinis ſuperioris, & in novo, atque divino eſſe eſſentiæ, naturæque collocetur: ergo falſum eſt dicere, quòd gratia fuerit ſtatui integritatis naturalis, & debita, creationem ſequens, & quæ non produxiſſet niſi merita humana: quæ ſanè ita conſtant, quàm quod aliquid purioris lucis apud Lectorem, ſuæ mentis compotem, deſiderari poſſit.

111. Non agit *Queſnellius* in prop. 36. de aliqua differentia accidentali, ſed de differentia eſſentiali, quæ datur inter gratiam ſtatûs innocentiæ, & gratiam ſtatûs naturæ lapſæ; ſtatuens, quòd ſi peſeveraſſet innocentia, gratiam unuſquiſque in propria perſona recepiſſet, quæ tamen non recipitur in hominibus lapſis, ſed tantùm in perſona *Jeſu Chriſti reſuſcitati*. Quarè ſenſus obvius, & germanus hujus propoſitionis eſt, quòd *Adamus* gratiam recepit in perſona propria, nos tamen eam non recipere in propria perſona; cùm gratiam recipiamus nonniſi in perſona *Chriſti*. En primus error, qui ſub oculos confutandus apparet, quem rejicit Tridentin. ſeſſ. 6. Can. 11. damnans *Lutheri* ſententiam: *Si quis dixerit, homines juſtificari vel ſola imputatione juſtitiæ Chriſti, vel ſola peccatorum remiſſione, excluſâ gratiâ, & charitate, quæ in cordibus eorum per Spiritum Sanctum diffundatur, atque in illis inhæreat, aut etiam gratiam, quâ juſtificamur, eſſe tantùm favorem Dei, anathema ſit.* Quibus conſtat, quòd gratia per Spiritum Sanctum diffunditur, atque nobis inhæret; ſicque in propria perſona unuſquiſque eam recipit. Quod idem luce clariùs, patet ex his, quæ habet eadem ſeſſ. 6. cap. 2. *Verè juſti nominamur, & ſumus juſtitiam in nobis recipientes unuſquiſque ſuam, ſecundùm menſuram, quam Spiritus Sanctus partitur ſingulis, prout vult, & ſecundùm propriam cujuſque diſpoſitionem, & cooperationem per Spiritum Sanctum; charitas Dei diffunditur in cordibus eorum, qui juſtificantur, atque in ipſis inhæret*: quòd ſanè clariſſimum *Tridentini* teſtimonium, nullos nec cavillorum fumos, nec aliquas verborum depravationes patitur. Quarè Summi Pontifices *Pius V.*, *Gregorius XIII.*, & *Urbanus VIII.* damnârunt ſequentem *Baii* propoſitionem: *Juſtitia, quâ juſtificatur per fidem impius, conſiſtit formaliter in obedientia mandatorum, quæ eſt operum juſtitia, non autem in gratia aliqua animæ infuſa, quâ adoptatur homo in filium Dei, & ſecundùm interiorem hominem renovatur, ac Divinæ naturæ conſors efficitur, ut ſic per Spiritum Sanctum renovatus, deinceps benè vivere, & Dei mandatis obedire poſſit.*

112. Hunc *Queſnellii* errorem rejicit *S. Auguſtinus* ad *Bonifac.*

lib.

lib. 1. cap. 3. dicens: *Non poteſt homo boni aliquid velle, niſi adjuvetur ab eo, qui malum non poteſt velle, hoc eſt, gratiâ Dei per Jeſum Chriſtum Dominum noſtrum.* Hanc recipi in propria perſona docet, ſubdens: *Nemo igitur poteſt habere voluntatem juſtam, niſi nullis præcedentibus meritis acceperit veram, hoc eſt, gratuitam deſuper gratiam.* Quid eſt accipere veram deſuper gratuitam gratiam, ſi gratia, quæ infunditur humano arbitrio lapſo, & infirmo, in eo non recipitur? Quomodò namque gratia acciperetur, & reciperetur ad volendum, ſi in propria operantis perſona non eſſet, ut operetur, accepta? Idem docet, ac profitetur *D. Thomas* 1. 2. q. 109. art. 10. ad 3. *Dicendum, quòd ſicut Auguſtinus dicit* (in lib. de natura, & grat.) *homo in primo ſtatu accepit donum, per quod perſeverare poſſet, non autem accepit, ut perſeveraret: nunc autem per gratiam Chriſti multi accipiunt, & donum gratiæ, quo perſeverare poſſunt, & ulterius eis datur, quòd perſeverent.* An nè expreſsiùs docere potuit Angelicus Magiſter donum gratiæ in utroque ſtatu fuiſſe in propria perſona acceptum ad perſeverandum in bono? Cùm hoc ſolùm diſcrimine, quòd in primo ſtatu fuit recepta in *Adamo*, in præſenti verò quicumque perſeverat, eam in propria perſona recipit. Et ſanè, ſi pro ſtatu innocentiæ rectus, & juſtus non erat *Adamus*, niſi per juſtitiam in ipſo intrinſecè receptam, etiam datô, at numquam conceſsô, quòd contendit *Queſnellius*, illius rectitudinem, & integritatem fuiſſe juxta conditionem naturæ integræ: quomodò in ſtatu naturæ lapſæ homo infirmus, & intrinſecè vulneratus ſanabitur abſque forma intrinſecè recepta, qui in ſtatu innocentiæ juſtus numquam fuiſſet per rectitudinem, & juſtitiam ei extrinſecam, ſive quâ Deus rectus, & juſtus eſt?

113. Hujus aſſertionis argumentum efficaciſſimum, aliis pluribus locis omiſſis, proponit *D. Thomas* in 2. ſent. diſt. 1. q. 1. art. 2. quæſtiunc. 1. ad 1. dicens: *Gratia, & virtutes ſanant formaliter, ſicut ſanitas: ſed Sacramenta quodammodò effectivè, ſicut medicinæ quædam.* Si gratia formaliter ſanat, & homo per ipſam ſanus formaliter eſt: ergo intrinſecè habet formam ſanitatis; nemo enim verè ſanatur, ſi forma ſanans eſt ei extrinſeca, & in alio recepta. Eo nempè quòd Medicus Divinus ſanans donat nobis ſanitatem, & tribuit mercedem, ut inquit *Auguſtinus* de verb. Apoſt. ſerm. 13. *Medicus noſter & ſanitatem nobis donat, & mercedem inſuper largitur.* Dat ergo Deus pro hoc ſtatu gratiam ſanantem, & mercedem beatificantem: ſi ergo non beatificamur per mercedem in *Chriſto* receptam, ſed in nobis; nec ſanamur per ſanitatem, quæ tantùm ſit in ipſo Medico *Chriſto* recepta, & non in nobiſmetipſis.

114. Hoc urgetur magis, attento conceptu formaliſſimo gratiæ, quo in ſtatu naturæ lapſæ regeneramur in filios Dei, ut inquit *Apoſtolus* ad *Romanos* 8. v. 16. *Ipſe enim Spiritus teſtimonium reddit Spiritui noſtro, quod ſimus Filii Dei. Si autem Filii, & hæredes: hæredes quidem Dei, cohæredes autem Chriſti*: quòd luculenter explicat *D. Thomas* in 3. ſent. diſt. 10. art. 2. q. 1. in corp. *Adoptio requirit*, ait S. Doctor,

ut

ut adoptato jus acquiratur in hæreditatem adoptantis. Hæreditas autem ipſius Dei eſt ipſa ſua beatitudo, cujus non eſt capax, niſi ipſa rationalis creatura; nec ipſi acquiritur ex ipſa creatione, ſed ex dono Spiritûs Sancti. Quòd quidem accipimus dicente Apoſtolo: *Ut adoptionem filiorum reciperemus.* Quem modum recipiendi exponit Angelicus Magiſter ad *Galat.* cap. 2. lect. 3. dicens: *Modus autem adipiſcendi illud donum, eſt per miſſionem Spiritus Filii Dei in corda veſtra.* Ex quibus ſequens elicitur argumentum: In ſtatu naturæ lapſæ homo non eſt adoptatus in filium Dei, niſi ab ipſo accipiat per participationem formam Divinitatis, quæ eſt gratia: ergo gratia debet eſſe intrinſecè recepta in propria perſona; ſi enim in naturalibus filius hominis quis non dicitur, niſi in ſe recipiat formam humanitatis: nec filius adoptivus Dei vocari quis poteſt, ſi forma conſtitutiva filiorum Dei in eo accepta non fuerit. Quarè dixit *S. Dionyſius Areopagita* de Eccl.Hier. p. 1. cap. 2. *Si enim Divinus ſtatus Divino ortu, &, ut ita dicam, generatione efficitur, profectò, qui ſtatum Divinum non accepit, is nihil unquam eorum, quæ à Deo tradita ſunt, ſciet, & operabitur.* Sed non eſt, quòd in his probandis ampliùs immoremur, dicente *Apoſtolo* ad *Rom.* cap. 5. v. 19. *Sicut enim per inobedientiam unius hominis peccatores conſtituti ſunt multi: ita & per unius obeditionem juſti conſtituentur multi.* Si ergo per unius tranſgreſſionem, ſcilicet *Adami*, omnes ex eo geniti conſtituti ſunt peccatores, non extrinſecâ, ſed intrinſecùs adhærente contagione peccati, quam naſcendo contraxerunt; ita per unius *Chriſti* obedientiam juſti conſtituentur multi, non extrinſecùs tantùm imputatâ *Chriſti* juſtitiâ, ſed interiùs in propria perſona inhærente.

115. Nec quis reponat *Queſnellium* non loqui de gratia ſanctificante, quâ juſti conſtituuntur filii adoptivi Dei, ſed de gratia actuali propria hujus ſtatûs naturæ lapſæ; tum quia, ut ſuprà diximus, gratia etiam actualis neceſſaria ad operandum, debet eſſe intrinſecè in operante recepta; tum quia, loquendo etiam de gratia actuali, falſum eſt dicere, quòd non recipitur niſi in perſona *Chriſti reſuſcitati, cui nos uniti ſumus.* Ut enim probatum ſuprà manet, Deus infidelibus largitur gratiam, ut poſſint credere; quam tamen non accipiunt in perſona *Chriſti*; cui nondum ſunt uniti per fidem, & charitatem: ergo debet eſſe in ipſis intrínſecè, ſeu in perſona propria recepta; aliàs converſio eſſet eis impoſſibilis, & ad hoc impoſſibile vocarentur à Deo.

116. Sed ita ſit, quòd hæc propoſitio, juxta *Queſnellii* mentem non tendat ad ſuſcitandum præfatum *Lutheri*, *Calvini*, & *Baii* errorem, tot Conciliorum,& Summorum Pontificum fulminibus profligatum;an non hìc primò errorem *Pelagii* transfert ad illum feliciſſimum innocentiæ ſtatum? Nullam agnoſcit ille in ſtatu innocentiæ gratiam, niſi humanam, quam in propoſitionibus antecedentibus expreſſit naturæ *Adami* debitam; & propoſitione ſequenti 37. vocat *proportionatam*, ac ſi eſſet naturali conditioni debita: ex quo in præſenti propoſitione addit: quòd ſi perſeveraſſet ſtatus innocentiæ, *primam unuſquiſque in propria perſona*

ſona recepiſſet; quod ſatis oſtendit eſſe naturalem, & humanam; humana enim maximè perſonalis eſt: ergo in illo feliciſſimo ſtatu gratiâ ſolùm naturali proportionatâ conditioni naturali *Adamus* perſeverare potuiſſet.

117. Rurſus innovat propoſitione iſtâ *Janſenii* errorem, eliminantis à ſtatu naturæ lapſæ gratiam ſufficientem, non agnoſcens aliam, niſi efficacem, cui voluntas non poteſt reſiſtere. Quarè propoſit. ſequ. 37. vocat illam *omnipotentem*, & in iſta gratiam *Chriſti reſuſcitati*; relativè nempè ad id, quod dixerat propoſ. 21. *Gratia Jeſu Chriſti eſt gratia fortis, potens, ſuprema, invincibilis, utpotè quæ eſt operatio voluntatis Omnipotentis, ſequela, & imitatio operationis Dei incarnantis, & reſuſcitantis Filium ſuum*: in qua, ut ſuprà oſtendimus, gratiam irreſiſtibilem ſolùm in ſtatu naturæ lapſæ admittit. Ex quo in eodem errore conſtans iterùm eamdem irreſiſtibilitatem ſtabilit in modo gratiam recipiendi pro hoc ſtatu, nempè in *perſona propria Chriſti reſuſcitati*, cui reſiſtentia nequit adſcribi.

118. Tandem digna ſeveriori animadverſione videtur illa, quam ſuperaddit unionem hominis juſtificati cum *Chriſto, cui nos uniti ſumus*: in quibus verbis novum modum ſanctificandi juſtos in perſona *Chriſti* format; ac ſi juſti perditam peccato *Adami* juſtitiam per *Chriſtum* recuperantes, unirentur *Chriſto* unione perſonali. Et inſuper, ut affirmat propoſitio 37., ſanctificarentur per gratiam *Chriſti omnipotentem, & dignam Filio Dei*. Hæc gratia omnipotens, & digna Filio Dei, eſt gratia ſubſtantialis unionis, & Divinitas unita humanitati. Quarè ſi *Queſnellio* credimus juſti in *Chriſto* ſubſtantialiter juſtificantur, quod abſque errore maximo aſſeri nequit. Hæc ſufficiant, ut evidentiſſimè appareat juſtiſſimè fuiſſe à Sede Apoſtolica Conſtitutione *Unigenitus* proſcriptos errores *Queſnellii*, in ſupradictis propoſitionibus expreſſos.

§. VIII.

Concluſio Operis.

119. QUid ergo ex tot poſitis, ac ſtatutis principiis colligi poteſt? Quorſum hæc ſpectat operis elaboratio? Niſi ut iterùm ad vos oculos convertam, qui damnata *Janſenii*, & *Queſnellii* dogmata ejurare, & Catholicam Eccleſiæ amplecti doctrinam recuſatis; qui infirmas, atque ineruditas animas erroribus veſtris, velut vinctas trahitis, firmas autem, & in fide Eccleſiæ ſtabiles ipsâ contentione fatigatis. An non hæc impia, & ſcandaloſa contradictio in manifeſtam Eccleſiæ Dei ſciſſuram, & omnis Eccleſiaſtici Principatûs tendit? Quodnam telum potentiùs ad pacem Eccleſiæ convellendam excogitari poteſt, quàm ſectarum in fide diſparitas, & diſcordantium opinionum conflictus, dum quis & ſuarum opinionum affectu movetur, & alienarum implacabili odio incenditur? Si ampliſſima Orbis Imperia per Religionum

diverſarum pugnas, per Sectarum ſeſe collidentium incendia turbatæ, & concuſſa trepidarunt; itaut dilaniatis per tot Sectarum ſciſſiones viſceribus, infeliciter hoſtibus in prædam data fuerint; ſi & nullum poteſt diù concors vigere Regnum, cùm de Religione diſceptatur, quia ſubditi exortis diſſidiis inter ſemetipſos dividuntur; quomodò nimiâ iſtâ credendi libertate non violabitur quies, & tranquillitas Eccleſiæ, ubi ſtat arbitrio cujuſque ſibi Religionem excitare, credendorum ſeriem dirigere, aſſerere damnanda, damnare aſſerenda, leges Eccleſiæ projicere, poteſtatemque Pontificis Summi opprimere? An concors erit Catholica Religio, dum de Religione inter ſe diſſident Fideles; dum ſe à viſibili Eccleſiæ capite divellunt; & dum Romanæ Sedi occultum, quod melius dicerem manifeſtum bellum, indicere conantur, & per importunas quæſtiones in Catholicæ unitatis perniciem diſſentionum ſemina ſpargunt, ut rectè pronunciavit S. *Cyprianus* lib. 1. Epiſt. 3. dicens: *Nec enim aliunde Hæreſes obortæ ſunt, aut nata ſchiſmata, quàm inde, quòd Sacerdoti Dei non obtemperatur: nec ullus in Eccleſia ad tempus Sacerdos, & ad tempus Judex cogitatur?*

120. Quod hujuſce rei magis evidens argumentum, quàm quod firmat *Queſnellius* propoſ. 100. qui Paſtores Eccleſiæ, aut Excœcatos propriâ paſſione, aut abreptos alienâ dicit, eò quòd nihil velint examinare? Quòd credunt ſacrificare Deo impium, & ſacrificant Diabolo Dei ſervum? Hoc dixit de ſupremis Eccleſiæ Paſtoribus, conſequenter ad id, quod temerè dixerat propoſ. 99. *Pervicaciæ, præventio, obſtinatio in nolendo, aut aliquid examinare, aut agnoſcere, ſe eſſe deceptum, mutant quotidiè quoad multos, in odorem mortis id, quod Deus in ſua Eccleſia poſuit, ut in ea eſſet odor vitæ: v. g. bonos libros, inſtructiones, ſancta exempla &c.* Intolerabilis ſanè audacia, & quod ſolùm hæretica arrogans procacitas ſcribere potuit. Vos miſeros excœcavit, & adhuc excœcat nefaria propriæ mentis cœcitati adhæſio, reſiſtentes verbo *Apoſtoli* ad *Hebræos* 13. v. 17. *Obedite propoſitis veſtris, & ſubjacete eis*: necnon *Chriſto* Domino *Lucæ* cap. 10. verſ. 16. dicenti: *Qui vos audit, me audit; & qui vos ſpernit, me ſpernit*; cùm Summum Pontificem *Chriſtus* in Eccleſia inſtituerit, ut ei omnes Fideles promptâ obedientiâ, & ſine contradictione ſe ſubmittere tenerentur. Nec enim cuiquam mortalium licitum eſt in Sanctæ Sedis deciſiones inſurgere, eas oppugnare, vel eis reſiſtere.

121. An non Concilia *Oecumenica* audierunt, & ſecuta ſunt vocem Summi Pontificis docentis? Non alia definivit Concilium *Epheſinum*, quàm ante *Cœleſtinus*; non alia *Chalcedonenſe*, quàm ante *Leo*; non alia ſexta *Synodus*, quàm ante *Agatho*; non alia ſeptima, quàm ante *Adrianus I.* non alia octava, quàm ante *Nicolaus I.* & *Adrianus II.* Per litteras *Cœleſtini* ſe urgeri, per eas ſibi certam ſententiam, regulamque præſcribi, ſe nonniſi *Romæ* definita perficere, ſcribunt Patres *Epheſini*. Lectâ *Leonis* Epiſtolâ in *Synodo Chalcedonenſi*, Reverendiſſimi Epiſcopi clamaverunt: *Hæc Patrum fides, hæc Apoſtolorum fides, anathema, qui ita non credit: Petrus per Leonem locutus eſt, ſuſpecti*

ſub-

ſubſcribant Epiſtolæ Leonis, qui non ei ſubſcribit, hæreticus eſt. Agathonis litteras, tamquam à *Spiritu Sancto* dictatas, tamquam à ſummo *Apoſtolorum* vertice divinitùs perſcriptas expanſis manibus amplexi ſunt Patres ſextæ *Synodi*: *Charta*, inquiunt, *& atramentum videbatur, & per Agathonem Petrus loquebatur. Adriani I.* litteræ in ſeptima *Synodo* habitæ ſunt, veluti *divinus Orthodoxiæ terminus. Nicolai I. & Adriani II. ſententiam*, inquiunt Patres octavæ *Synodi, nequaquam poſſumus immutare: quæcumque Nicolaus decrevit, & confirmavit Adrianus, illa in hac Synodo promulgarunt, & executi ſunt.* Hanc Summi Pontificis in definiendo infallibilitatem traditione firmatam, in Sacris Litteris, & Sanctis Patribus expreſſam, & à Theologis antiquis unanimi conſenſu ſtabilitam diximus Diſp.2. præſentis Tractatûs;quam & D. *Thomas*, nedum argumentis ſuprà poſitis, verbis luce meridianâ clarioribus firmat. Audiendus iterùm S. Doctor eam ineluctabiliter probans 2.2.q.1.art.10.: primò ex Canon.ſanc.cap. *Majores* de Baptiſm. *Majores Eccleſiæ cauſas, præſertim circa articulos fidei contingentes, ad B. Petri Sedem referendas intelligit, qui novit, Dominum pro eo exoraſſe, ut non deficeret fide ejus*, nempè in Sede illius. Ad quid enim eſſent referendæ, ſi in ferendo de fide, moribuſque judicio Papa errori eſſet obnoxius? Rurſus indeficientiam Summi Pontificis probat Divus *Thomas* ex fuſa à *Chriſto* Domino oratione: *Quæ venerabilis, & efficax oratio*, ut ſcripſit *Leo* IX. Epiſt. 5. ad *Petrum* Patriarcham Antiochenum, *obtinuit, quòd hactenus fides Petri non defecerit, nec defutura creditur in Throno ejus in ſæculum ſæculi, ſed confirmabit corda Fratrum.* Quod repetit Epiſt. 1. ad *Michaëlem* Patriarcham Conſtantinopolitanum, dicens: *Fuit ergo quiſquam tantæ dementiæ, qui orationem illius, cujus velle eſt poſſe, audeat in aliquo vacuam putare? Nonnè à Sede Principis Apoſtolorum, tam per eumdem Petrum, quàm per Succeſſores ſuos reprobata, & convicta, atque expugnata ſunt omnium Hæreticorum commenta; & fratrum corda in fide Petri, quæ hactenus nec defecit, neque uſque in finem deficiet, ſunt confirmata?* Hæc namque *Chriſti* oratio fuit nedum pro fide *Petri*, ſed pro omnibus Succeſſoribus, ut privilegium *Petro* in illis perſiſteret inconcuſſum, ut exprimunt verba illa, *Petro dixit, quem Summum Pontificem conſtituit*; quod ideo dixit, ut textus intelligeretur, & de *Petro*, & Summo Pontifice; cùm pro *Petro* Summo Pontifice rogaverit *Chriſtus*. Hoc tandem invicto argumento demonſtrat: *Et hujus ratio eſt: quia una fides debet eſſe totius Eccleſiæ*: quâ vel ſolâ ratione peremptoriè concluditur Summi Pontificis infallibilitas. Si namque in ferendo de fide, moribuſque judicio errare poſſet, falſum ſtatuere, decernere, & definire, dum Eccleſiam docet, inſtruit, & informat, non omnium una eſſet fides; cùm nulla prorſus Eccleſiaſtica quæſtio ſolvi, nullumque dogma concludi poſſet, ſi cuiquam liceret de ejus judicare judicio. Quarè *Petro* dixit *Chriſtus*, *Et tu aliquando converſus confirma Fratres tuos*, ut infallibilitatis privilegium agnoſcentes, conſtanter, & immobiliter eſſent ejus definitioni adhærentes, ut ſcripſit *Innocentius* III. Epiſt.209.

ad *Patriarcham Conſtantinopolitanum*, dicens: *Pro Petro Dominus ſe oraſſe fatetur*; *& ex hoc innuens manifeſtè, quòd Succeſſores ipſius à Fide Catholica nullo unquam tempore deviarent, ſed revocarent magis alios, & confirmarent etiam hæſitantes*; *per hoc ſic confirmandi alios poteſtatem indulgens, ut aliis neceſſitatem imponeret obſequendi*. Si ergo *Auguſtinus*, & *Thomas*, omneſque horum veri diſcipuli ex *Chriſti* Domini oratione, & pollicitatione, hanc in fide conſtantiam, firmitatem, & ſoliditatem Summi Pontificis agnoſcunt; cur, quæſo, & vos, qui horum magiſterio gloriamini, hoc idem infallibilitatis privilegium Summis Pontificibus non adſcribitis?

122. At non ſolùm SS. Doctores hanc in ferendo de fide judicio infallibilitatem Summi Pontificis agnoſcunt, probant, & defendunt; ſed etiam ipſe *Janſenius* Epiſcopus Iprenſis, cujus eſtis jurati diſcipuli, in eamdem conſpirat ſententiam, antiquam, & vetuſtam Summis Pontificibus, eorumque decretis reverentiam deferens. Audiendus ille ſuper illud *Matthæi* 16. verſ. 18. *Tu es Petrus*, *& ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam*: quæ verba, juxta *ſenſum antiquorum*, ut teſtatur ipſe, exponit, dicens: *Dum Chriſtus Petro dixit ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, illud* HANC *non refert, neque referre poteſt ſine aperta abſurditate, vel Chriſtum, vel Fidem, ſed id quod præceſſit, Petrum, ſeu petram. Chriſtus enim Syriacè loquebatur, ubi Petrus, & petra eodem omninò modo vocantur Cepha, ſeu Cipho*. Ex quo idem *Janſenius* infert: *Hæc ergo Chriſti verba ſtatuunt Petrum petram, hoc eſt, fundamentum, non primarium, non per ſe, ac propriâ auctoritate, quod eſt Chriſtus ſolus, ſed ſecundarium, & ex communione, reſpectu totius Eccleſiæ, ac miniſterii Eccleſiaſtici*. Addit ulteriùs: *Quòd ergo nonnulli Patres fidem Petri, ſeu confeſſionem Petri dicunt eſſe Petrum, ſuper quam ædificata ſit Eccleſia, verum eſt locutione cauſali, non formali, nempè, quia confeſſio iſta cauſa fuit meritoria, cur formaliter ſuper Petrum Eccleſia ædificaretur, quomodò dicit Hieronymus Epiſt.61. circa finem, ſuper aquas non Petri corpus ambulaſſe, ſed fidem*; quia nempè *Petrus* fide ſuâ promeruit, ut corpus ejus ſuper aquas ambularet. Etiam ſuper eadem *Matthæi* laudata verba, inquit ille: *Sed quia Chriſtus de viro loquebatur, maſculinè loqui maluit, deindè verò fœmininè, & uſitatiùs ſuper hanc petram, ut nimirùm ſic iſtâ repetitione, & mutatione vocabuli, & verbis adjunctis, ædificabo Eccleſiam meam, explicaret metaphoram, & myſterium nomine Petri contentum: quod videlicet eum ita vocaverit . . . . . propter immobilem firmitatem, quâ inſtar rupis Divinâ virtute ſolidandus erat, ut molem tantam ſuper ædificandam poſſet ſuſtinere*. Si ergo *Petrus*, quia *Chriſti* electione futurus erat ſupremus Eccleſiæ vice *Chriſti* Pontifex, & Rector, fundamentum Eccleſiæ dicitur: ergo & omnis Summus Pontifex tanquàm legitimus S. *Petri* in Eccleſiæ regimine Succeſſor, debet eſſe fundamentum, ſuper quô Eccleſia à *Chriſto* ædificata conſiſtit, ad quem Inferorum perfidia acceſſum habere non poſſit.

123. Idem evincitur ex his, quæ idem *Cornelius Janſenius* ſcribit

ſuper

ſuper illud *Lucæ* 22. v. 32. *Ego rogavi pro te, ut non deficiat fides tua; & tu aliquando converſus confirma Fratres tuos*, ſic ille; *Quia confirmare Fratres ad officium Paſtoris pertinet, & proinde perpetuum eſſe debet: hinc juxta ſenſum antiquorum impetravit Chriſtus ei* (*Petro*) *& illud privilegium* (præter perſonale) *ad Succeſſores propagandum, ut videlicet tanquam Caput Eccleſiæ nunquam nec ipſe, nec Succeſſores ejus in docenda vera fide deficerent*. Quod idem ſtatuit exponens verba *Joannis* cap. 21. v. 15. 16. & 17. ubi *Chriſtus* trinâ interrogatione præmiſsâ, utrum *Petrus* ſe *Chriſtum* plus cæteris Apoſtolis diligeret, accepto reſponſo affirmativo à *Petro*, dicit eidem; *Paſce agnos meos, paſce agnos meos, paſce oves meas*. *Per agnos bis repetitos*, inquit ille, *ſignificantur duo Populi, Judaicus, & Gentilis: per oves verò Epiſcopi, & Paſtores, tanquàm matres agnorum*. En ubi Paſtor Eccleſiæ tam filiorum, quàm Patrum, tam fidelium, quàm omnium Paſtorum, ac Epiſcoporum conſtituitur *Petrus*. *Quod officium*, adjungit ibi *Janſenius*, *cum ſit ordinarium, ac tandiu neceſſarium, quam erit ovile; profectò iiſdem verbis eandem poteſtatem omnibus Petri legitimis Succeſſoribus* (Romanis ſcilicet Pontificibus) *tribuit Chriſtus*. Et meritò ſanè debuit hoc privilegium ad Succeſſores *Petri* extendi, quibus eadem incumbit cura paſcendi verbo doctrinæ; ne grex ad infecta veneno paſcua ab errante Pontifice deduceretur.

124. En quàm altè, quàmque favorabiliter de Romanæ Sedis infallibilitate ſentit *Janſenius*. Sic agnoſcit Summum Pontificem inſuperabili fidei robore ſolidatum, firmitate donatum, ut à fide nuſquam poſſit excidere. Quod non ſolùm verbis, ſed & operè docuit, dum omnia Opera ſua Apoſtolicæ Sedis auctoritati ſubmiſit, & ſuppoſuit corrigenda, ut probat copia teſtamenti ab ipſo dictati ante mortem tenoris ſequentis: *Ego Cornelius Dei, & Apoſtolicæ Sedis gratiâ Epiſcopus Iprenſis de mea libera voluntate do, & dono omnia mea ſcripta ad explicationem S. Auguſtini ſpectantia Cappellano meo Reginaldo Lamæo, partim quia magno labore ea ſcripſit, vel dictavit, partim quia ſine Originali Copia corrigi non poteſt. Hâc tamen mente hanc donationem facio, ut cum doctiſſimis Viris Magnifico Domino Liberto Fromondo, & Rev. D. Henrico Caleno Canonico Mechlinienſi conferat, & diſponat de editione quàm fideliſſimè. Sentio enim, aliquid difficulter mutari poſſe. Si tamen Romana Sedes aliquid mutare velit, ſum obediens filius, & illius Eccleſiæ, in qua ſemper vixi uſque ad hunc lectum mortis obediens ſum. Ita mea poſtrema voluntas eſt. Actum* 6. *Maii* 1638. Si ergo ita apertè ſentit *Janſenius* de infallibilitate Summi Pontificis in ferendo de Fide judicio; ſi tantam ejus decretis reverentiam exhibet, cùm vobis fidele ſit ejus teſtimonium, & probatiſſimum vobis debet eſſe, Summum Pontificem in eodem Fidei judicio ferendo nec fallere, nec falli poſſe; ne à veſtro doctiſſimo Magiſtro in puncto hoc graviſſimo diſſentientes ſitis. Puto, quòd non uſque adeò in vobis cordis prævalet ſurditas, ut vos hanc inconſequentiam, quæ non parum vos accuſat, erubeſcere non permittat.

125. Quæ

125. Quæ enim modò ratio à vobis ad ſcandaloſam contradictionem iſtam fovendam adduci poteſt? Si rationum pondere, & argumentis vos agere prætenditis, jam ruinoſa illa, & nullis fundamentis nixa, quæ in medium adferebatis, momenta, ſi mea non me fallit opinio, paſſim in Opere iſto diruta, & concuſſa ſunt. Hic eſt communis Hæreticorum recurſus, teſte S. *Auguſtino* lib. 32. *contra Fauſtum* cap. 17. dicente: *Numquid eſt Hæreſis, quæ non veritatem ſe nominet? Et quantò eſt perfectior, tantò magis ſe etiam perfectam nominat veritatem.* At eorum rejicitur impudens, & arrogans procacitas; ex quo judicium Pontificium in Eccleſia poſtremum ſit; idque præcipuum habeat, quòd falſum illi ſubeſſe non poſſit. Hoc ſufficit, ut eorum propterea coerceantur ingenia. Ubi enim non eſt niſi una veritas, quiſquis ab hac diſcedit, falſitate condemnatur; nequit enim, ubi fides non eſt, eſſe juſtitia. Ergo ſolùm eſt excuſatio ſtudioſè quæſita; cùm tot erudititiſſimi viri ſcripſerint, hæc errorum monſtra debellantes, vel potius iſta ſchiſmatum iniqua molimina, pari facilitate, ac eruditione ſolventes. At talis eſt in pluribus in errore firmitas, ac pertinacia, quòd *ſi apparuerit eis Aurora* (veritatis) ut dixit *Job*, *arbitrantur umbram mortis*: quoniam inſanis Magiſtris ſcandalum eſt, & cœcis Doctoribus fit caligo, quod lumen eſt. Liberam SS. *Auguſtini*, & *Thomæ* doctrinam poſtulatis, ne eos erroris arguat aliquis, per quos tanquam limpidiſſimò flumine pura veritas ad noſtra ſæcula dimanat; ſed hoc longè futilius eſt, cùm de falſitate calumnioſæ hujus accuſationis ad fideles omnes convincendos pluſquam ſufficere debeat *Clementis* XI. Conſtitutio, quæ incipit *Paſtoralis officii*, quâ *Clemens* damnat exceſſum eorum, qui invidioſam illam Janſeniſmi calumniam tot viris Catholicis temerè irrogarunt. Id invictè probat Breve *Benedicti* XIII. 4. Novemb. anno 1724. ad omnes Ordinis Fratrum Prædicatorum Profeſſores directum, quod incipit *Demiſſas preces*, ubi ſuam ea de re mentem aperit, dicens: *Bonis, rectiſque corde ſatis conſtare, ipſoſque calumniatores, niſi dolum loqui velint, ſatis perſpicere SS. Auguſtini, & Thomæ inconcuſſa, tutiſſimaque dogmata nullis prorſus antedictæ Conſtitutionis Unigenitus cenſuris eſſe perſtricta ... Et, Ne quis impoſterum eo nomine calumnias ſtruere, & diſſentiones ſerere audeat, ſub Canonicis pœnis diſtrictè inhibemus.* Et tandem Decretum Sacræ Congregationis datum die 18. Junii anni 1729. quô reprobatur quorumdam Doctorum *Duacenſium* cenſura contra nonnullos Theologos Thomiſtas per ſimilem calumniam lata.

126. At novum ego, & efficaciſſimum momentum vobis offero ad probandum, quòd ſolùm pro extirpandis, evellendis, & eliminandis his quotidie ſuccreſcentibus *Janſenianæ* Hæreſeos venenatis germinibus, ne prava illius damnata dogmata ſerpant, ac propagentur, hoc animô, & conſiliô fuerit à Sanctiſſimo Domino glorioſæ memoriæ *Clemente XI.* edita præfata Apoſtolica *Conſtitutio*: cujus mens, etſi non eſſet tot argumentis ſuprà relatis cognita, atque perſpecta, conſtaret ſatis ex litteris, quibus mentis ſuæ ſenſum apertiſſimè explicat. Reſcri-

pſit *Clemens Franciſco Archiepiſcopo Lugdunenſi* ſub die 29. Aprilis 1725. vehementer hortans eum, ut *Janſenianæ* Hæreſis mala germina ſuccreſcentia radicitùs extirpare ſtuderet, his verbis: *Venerabilis Frater ſalutem &c. Uberem ſolatii materiem Nobis attulerunt litteræ Fraternitatis tuæ die* 16. *nuper elapſi menſis Martii ad Nos datæ, ex quibus te, & Conſtitutioni noſtræ, cujus initium eſt, Unigenitus Dei Filius, promptô animô debitam obedientiam præſtitiſſe, & ſtrenuam navare operam, ut ipſa Conſtitutio in ampla tua Diœceſi diligenter obſervetur, abundè cognovimus. Hinc itaque firmam in ſpem adducimur fore, ut propriò compulſus zelô, quin etiam ipsô Majorum tuorum, qui de orthodoxa Religione, & Eccleſia præclarè meruerunt, exemplô incitatus, non tantùm ſedulò excubes, ac fortiter Paſtorale pectus objicias, ne pravæ doctrinæ, præſertim verò toties damnata Janſeniſtarum dogmata iſthic latiùs ſerpant, ac propagentur: verùm etiam quæcumque noxia eorum ſemina, quæ hominum malitia falſæ potiſſimùm pietatis tecta velamine hactenus ſpargere potuiſſet, Paſtoralis auctoritatis arreptô ſarculô, ac iis, quæ memoratâ Conſtitutione præſcribuntur, adhibitis pœnis, evellere, atque radicitùs extirpare omni ope contendas.*

127. Etiam reſcripſit *Clemens Capitulo, & Canonicis Metropolitanæ Eccleſiæ Hiſpalenſis*, laudans eximium ſanæ doctrinæ tuendæ ſtudium, & præſtitam obedientiam Pontificiis Conſtitutionibus ad evellenda *Janſenianæ Hæreſis* mala germina promulgatis, his verbis: *Inprimis autem perlibenter audivimus, vos binis Conſtitutionibus, quas ad evellenda Janſenianæ Hæreſis mala germina promulgavimus, debitam obedientiam alacri, promptôque animô præſtitiſſe; paratoſque eſſe Pontificiam auctoritatem, ſanamque doctrinam omni conatu, ac ope, uſque ad ſanguinis effuſionem aſſerere* Ex quibus ſatis colligitur virus, quô damnatæ propoſitiones aſperſæ ſunt, ſimulque qui ſint impuri fontes, unde fluxêre.

128. Hujus etiam nobis irrefragabile teſtimonium præbet hiſtoria de vita, & rebus geſtis *Clementis XI.* in qua leguntur ſequentia lib. 4. num. 37. *E tot confixis Queſnelli pronuntiatis, nonnulla, quæ ad divinam gratiam pertinent, notiſſimo Janſenii ſenſu proſcripſit, qui Dei gratiam neceſſitantem, ut Theologi in Scholis vocant, invexit. Integrâ, ac prorsùs illæsâ permanente doctrinâ de divinæ gratia ſe ipsâ efficaci, & ad Beatorum gloriam prædeſtinatione gratuitâ, quam à damnatis nuper erroribus immani tutam diſcrimine, potiſſimùm Schola Thomiſtica, aliæque celeberrimæ in Orbe Catholico Academiæ, frequenteſque Theologi, ducibus SS. Auguſtinô, & Angelicô Doctore, propugnant. Quorum doctrinæ erroris notam hujuſmodi ab ſe inuſtam Conſtitutione Queſnellianæ ſtudentes cauſæ per ſummam injuriam calumniatos eſſe, Clemens celeberrimis litteris ordientibus Paſtoralis officii, quas ad univerſos Chriſtifideles Kalendis Septembris duodevigeſimô hujus ſæculi annô ſcripſit, meritò queſtus eſt, falſamque criminationem depulit. Neque defuerunt, qui tametſi Queſnellianis, ut Catholicos decebat*

bo-

homines, eſſent adverſi, & Clementinæ Sanctioni obſequerentur, licentiâ nihilominùs pari illuſtres utriuſque Sanctiſſimi Doctoris Scholas criminabantur: ſua alia de cauſa intereſſe rati, id calumniæ genus vulgo alere. At horum hoc item Pontificium diploma tempeſtivè compreſſit audaciam. Hæc ſanè demonſtrant, quàm vana ſit perſuaſio eorum, qui improbiſſimô abuſu hujus Sacræ Conſtitutionis voces auſi ſunt contorquere ad ſuarum interpretamenta cogitationum.

129. Quod namque magis invictum argumentum deſiderari poteſt? Cùm certiſſimum ſit in jure, quòd *ſcire leges*, *non eſt verba callere, ſed vim, & poteſtatem*. L. *Scire* 17. ff. de *legibus*. Et ut eleganter probat textus in l. *Scire* 13. §. 2. ff. de *excuſ. Tutor.* dicens: *Sed etſi maximè verba legis hunc habeant intellectum, tamen mens Legislatoris aliud vult*. Non enim, ut legitur cap.2. *Requiris* 41. de *appel. debet intentio verbis, ſed verba intentioni deſervire. Unde in fraudem legis facere dicitur, qui ſalvis verbis legis mentem ejus circumvenit*, lege *contra legem* 19. ff. de *regul. jur.* in 6. *Certum eſt, quòd is committat in legem, qui legis verba complectens contra legis nititur voluntatem*: ergo menti Summi Pontificis definientis ſtandum, cui ſoli *Conſtitutionem* dogmaticam condere conceſſum eſt; ſicut & eam interpretari ſolâ Apoſtolicâ auctoritate dignum eſſe oportet, dum declarat per *Conſtitutionem* editam prava ſolùm Janſeniana, & Queſnelliana dogmata damnari, ne hujuſmodi erroribus univerſi *Chriſti* fideles imbui, ac à via veritatis abduci poſſint. An hoc firmum, & inconcuſſum Summi Pontificis judicium impetere, ſeu quoquô modô convellere, vel mentem Pontificis in dubium revocare præſumitis? An & illum in hac ferenda ſolemni declaratione erraſſe vultis; & quòd reſtet adhuc ad plenarium Eccleſiæ univerſæ Concilium appellatio, ut hæc ejus ſolemnis declaratio ſolvatur? Nihil ſanè reſtat adhuc impudentiæ veſtræ, quàm ut plenarium Eccleſiæ Concilium petatis, ut *Clementis*, aliorumque Summorum Pontificum reſcindatur declaratio.

130. Deſiſtite ergo vanis ſtudiosè ſuperinductis, ac potius ad rem involvendam malignè confictis intelligentiis cavillari, id ipſum ſapiamus omnes, ſimuſque perfecti in eodem ſenſu, atque doctrina. Deus pacis, & omnium Conditor, ac Redemptor mentis veſtræ tenebras lucis ſuæ veritatis radiò illuſtret; eas ab invio præſervet erroris, & det vobis, quòd ubi damnationem meruiſtis, tandem indulgentiam conſequamini; atque in corde veſtro ea obſervantia, Deò inſpirante, permaneat, quâ *Conſtitutiones* Apoſtolicas divinitùs roboratas, & ad ſoliditatem fidei pertinentes, verò, & ſincerò animò recipiatis; quas quicumque non recipit, habet ſolùm cum illis conſortium, quorum ſecutus eſt errorem; quoniam fides, quæ nonniſi una eſt, in nullo poteſt eſſe ſibi diſſimilis. Hæc eſt, & fuit Majorum traditio, hæc conſtans Galliæ, necnon cæterarum totius Orbis Eccleſiarum Regula; Fidem ſuam ideò firmam, ratamque eſſe, quòd definitioni Romani Pontificis conſentiret, ut *Antiſtites Galliæ* Sancto *Leoni* Papæ his ſcripsêre verbis: *Doctrinæ poſt Deum veſtræ debet quiſque Fidelis, ut conſtanter teneat,*

quod

quod credebat: debet etiam Infidelis, ut a perfidia ſua, agnitâ veritate diſcedat, & Apoſtolicæ inſtitutionis luce perfuſus, erroris ſui tenebras derelinquat: quod vobis in memoriam revocare ſufficiat, ut Sedi Apoſtolicæ, unde Sacerdotalis unitas exorta eſt, humili adhæſione conſentiatis; & quam à vobis integram exigit obedientiam, plenô animô præſtetis; ne diutiùs contradictio veſtra Hæreticis gaudio ſit, *Chriſtifidelibus* ſcandalo, ipſaque vobis ipſis in æternum, non utilitati, ſed luctui ſit.

131. Valeant etiam omnes illi, qui diſſenſionibus à fraterna charitate deſilientes, vel potius, qui conjurationis ſuæ contra Sedem Apoſtolicam, & Scholam *D. Thomæ* venena retinentes, falſis ſuaſionibus mentium ſimplicitatem pervertere moliuntur; nec non maximum tenebrarum in Scholis faciunt oriri globum, ut omnis confundatur veritas, ut minus ſcientes falsâ opinione ſeducant, dum Thomiſtas hæretico *Janſeniſtarum* nomine, ipſorumque doctrinam cum propoſitionibus *Janſenii* inviolabili, ac indiſſolubili nexu conjunctam inſectantur. Hæc aliquando fuit *Semipelagianorum* calliditas, aſtutia, & impudentia Hæreticorum nomine deſignantium omnes illos Orthodoxos, qui cum *Sancto Auguſtino* gratiam Dei cum libero hominis arbitrio, poſt *Adami* peccatum ita conciliabant, ut liberum ipſius arbitrium peccato ſauciatum, negarent, poſſe quidquam boni ſupernaturalis, vel agere, vel conari, niſi gratiæ ſupernaturalis virtute præventum, & adjutum, quam Deus vel ex ſpontanea miſericordia peccatori largiretur, vel ex juſtitia ſua denegaret. Quia *Semipelagiani* erroneè credebant, gratiam, & prædeſtinationem Auguſtinianam nequaquam ſtare poſſe cum arbitrii libertate, ſed inducere fatalem quamdam, ſive ad bonum, ſive ad malum neceſſitatem. Inſuper invidiosè Catholicis falſa quædam, quaſi *Auguſtini* ſententiis conſentanea, affingebant, eoſque velut hæreticos inſectabantur. (putant aliqui ſub nomine Prædeſtinatianorum: & probant verbis *Flori Diaconi*, nomine ac mandato univerſæ Eccleſiæ *Lugdunenſis* ſcribentis contra *Joannem Scotum* cap. 4. . . .) *Non poteſt inveniri toto tempore, quod fuit inter Auguſtinum, & nos, aliquam talem hæreſim in Eccleſia extitiſſe, niſi quòd vel ipſum, vel nos, qui eum ſectamur, iſtius erroris accuſant*. Quidquid ſit de hoc multoties *Auguſtino* fuit objectum, quòd negaret liberum arbitrium. Illum *Pelagiani* ut Manichæum, fati aſſertorem, & hæreticum non verebantur calumniari. *Semipelagiani* exorti eiſdem accuſationibus *Auguſtinum* impetiêre. Hâc ſimili induſtriâ *Eutyches S. Leonem* infamavit de Neſtorianæ hæreſis patrocinio, ut ipſum removeret à poſtulanda Synodi præſidentia. *S. Cyrillum* Archiepiſcopum Alexandrinum *Joannes Antiochenus*, & *Theodoretus* Epiſcopus Cyri, aut animi alienatione à *Cyrillo*, aut minus rectâ librorum ejus intelligentiâ, ſuſpicati, aut calumniati ſunt, ita *Neſtorium* exagitaſſe, ut in *Apollinaris* veſaniam contrariam ipſam delaberetur. Deſinant ergo Novatores, turbulenti, ac pertinaces tranquillitatis Eccleſiæ perturbatores ab his calumniis. Mirum quantùm tam injuſto, tamque imprudenti Concilio detraha-

trahatur Apoſtolicæ Sedis Conſtitutionibus; quantumque juventur refractarii. Quarè Sacra Congregatio Decreto dato die 18. Junii, anno 1729. quorumdam Doctorum *Duacenſium* reprobavit cenſuram, contra nonnullos Thomiſtas per ſimilem calumniam latam. Sapientibus, & Prudentibus veritas eſt evidens, & manifeſta. Depoſitum hoc, ut alibi dixi, nobis eſt creditum, non à nobis inventum; quod accepimus, non quod excogitavimus; cujus nos cuſtodes, ſectatores ſumus, non duces primarii: quibus tamen ex proprio munere incumbit, calumniis, falſiſque affectuum præjudiciis ſpretis, verbo, & ſcriptis, pro veritate tuenda, quæ credimus vera in materia de gratia tradere, tueri, ac defendere. *Dicatur ergo verum*, inquit *Auguſtinus* de dono perſever. cap. 16. *maximè ubi aliqua quæſtio, ut dicatur, impellit, & capiant, qui poſſunt: ne fortè, cum tacetur propter eos, qui capere non poſſunt, non ſolùm veritate fraudentur, verùm etiam falſitate capiantur, qui verum capere, quo caveatur falſitas, poſſunt: Facile eſt enim, immo & utile, ut taceatur aliquod verum propter incapaces .... Sed alia eſt ratio verum tacendi, alia verum dicendi neceſſitas. Cauſas verum tacendi longum eſt omnes quærere, vel inſerere .... Cum autem res vera ita ſe habet, ut fiat pejor, nobis eam dicentibus, ille, qui capere non poteſt: nobis autem tacentibus ille, qui poteſt, quid putamus eſſe faciendum? Nonne potiùs dicendum eſt verum, ut qui poteſt capere, capiat, quàm tacendum, ut non ſolùm id ambo non capiant, verùm etiam qui eſt intelligentior, ipſe ſit pejor? Qui ſi audiret, & caperet, per illum etiam plures diſcerent. Quò enim eſt capacior, ut diſcat, eò magis eſt idoneus, ut alios doceat. Inſtat inimicus gratiæ, atque urget modis omnibus, ut credatur ſecundùm merita noſtra dari, ac ſic gratia jam non ſit gratia. Et nos nolumus dicere, quod teſte Scriptura poſſumus dicere: timemus enim, videlicet, ne loquentibus nobis offendatur, qui veritatem non poteſt capere, & non timemus, ne tacentibus nobis, qui veritatem poteſt capere, falſitate capiatur?*

132. Hæc diſputatio, ſi quæſtioni ſolvendæ ſufficit, ſufficiat: hanc tamen, totumque hoc noſtrum qualecumque opus abſolvere liceat cum *Auguſtino* libro de *Spiritu, & littera*, convertendo ſermonem adversùs iſtos, qui tenaciter, & præſumptuosè ſenſus ſuos Catholicæ Romanæ Eccleſiæ traditioni præponunt, & Sedis Apoſtolicæ judiciò. Nam Catholici, licèt opinione differamus, ſub Romanæ Sedis magiſteriò ſumus, atque, quod docuerit, amplecti paratiſſimi ſumus, nec plus ſapere, quàm oporteat, præſumimus. *Concludamus igitur*, inquit S. Parens, *librum aliquando, cujus tantâ prolixitate, utrum aliquid egerimus, neſcio: non apud te, cujus fidem ſcio; ſed apud animos eorum, propter quos me ſcribere voluiſti: qui non contra noſtram, ſed (ut mitius loquar, & non dicam illius, qui in ſuis Apoſtolis eſt locutus) certè contra tanti Apoſtoli non unam ſententiam, ſed tam vehementem, tam intentam, vigilemque conflictationem malunt ſuam defenſitare ſententiam; quàm eum audire ad Rom.* 12. *v.* 1. *obſecrantem per miſericordiam Dei, & dicentem, per gratiam Dei, quæ data eſt illi,* *non*

non plus ſapere, præterquam oportet ſapere, ſed ſapere ad temperantiam, unicuique ſicut Deus partitus eſt menſuram Fidei. Sed parum eſt, quôd nos loquamur, quæ decent ſanam doctrinam; neque qui plantat eſt aliquid, neque qui rigat, niſi Deus incrementum dederit. Sapientibus, immo etiam ipſis Angelis bonis operantibus, nemo rectè diſcit, quæ pertinent ad vivendum cum Deo, niſi fiat à Deo docilis Deo; etenim, ut dixit *Auguſtinus* de doctrina Chriſtiana lib. 4. *Adjumenta doctrinæ tunc proſunt animæ adhibita per hominem, cum Deus operatur, ut proſint*; quarè non ſatis fuit Sapienti ſcientia, ſed ait cap. 8. v.21. *Adii dominum, & deprecatus ſum illum*: nam plus cogitando, & orando proficimus, quàm legendo, & audiendo. Orandus ergo Deus, ut diſcamus, quid oportet, & quemadmodum oportet, cùm in manu ejus ſimus, & noſtri ſint intellectus, qui Divino ſuo illuſtrati lumine, veraciter intelligenda conſpiciunt; nec alia melior eſt ad capiendam, & obtinendam veritatem via, quàm quæ munita eſt ab illo, qui greſſuum noſtrorum, tanquam Deus, videt infirmitatem. Ab ipſo eſt omne datum optimum; quarè & ipſi ſit laus, & gloria in ſæcula. Hæc eſt vera, hæc perfecta ſcientia, hæc ſola religio, cui fideliter inhærendo, opus hoc correctioni Sanctæ Matris Eccleſiæ Catholicæ, Apoſtolicæ, & Romanæ, ut Catholicum decet, humiliter ſubmitto.

Finis Tomi V.

INDEX RERUM NOTABILIUM,

Quæ in hoc Quinto Tomo præcontinentur.

A

ABaelardus à Concilio Senonenſi ad Innocentium Papam accurrit. Pagina 149.

Adrianus I. Prædeſtinationis doctrinam profitetur. pag. 35.

Ægidius Candidus Janſeniſtarum vindex adverſatur Auguſtino. pag. 5.

Aſſerit libros Janſenii præferendos eſſe Auguſtini libris. Ibidem.

Card. Albanus appellantes ad Concilium generale in crimen hæreſis incidere exiſtimat. 165.

Idem ſentit Divus Bonaventura. 168.

Alexander VII. hortatur, ut præclariſſimorum Eccleſiæ Doctorum Auguſtini, & Thomæ inconcuſſa, tutiſſimaque dogmata *Lovanienſes ſequantur*. 42.

Idem definivit 5. propoſitiones reperiri in libro Janſenii, & fuiſſe damnatas in ſenſu obvio ab Auctore intento. 184.

Agens in quantum agens non recipit aliquod; bene tamen in quantum agit motum ab alio, ſic recipit aliquid à movente. 233.

Magiſter Aloyſius Lucini Ord. Præd. ad infallibilitatem Summi Pontificis, nullum requiri conſenſum Eccleſiæ egregiè propugnat. 131.

Antonius primus Fuſalenſis Epiſcopus appellavit Romam. 146.

S. Anſelmus infallibilitatem Summi Pontificis adſtruit. 114.

Apoſtolus electionem ad gloriam ad immutabile Dei propoſitum refert, teſtemque ponit Spiritum Sanctum, & propriam conſcientiam. 21.

Nullitas appellationis à Papa ad futurum Concilium generale oſtenditur. 136.

Nullo jure conſtituta eſt, aut permiſſa hujuſmodi appellatio. 139.

Non eſt practicè probabilis. 103.

Appellatio Epiſcoporum ad S. Sedem viguit in toto Oriente. 146.

Maxima, quæ ex hujuſmodi appellatione ſequuntur inconvenientia. 170.

S. Auguſtinus appellationem à Papa ad Concilium generale rejicit. 176.

Idem S. Thomas. p. 166.

Hanc Angelici Magiſtri doctrinam tenent omnes ejus Diſcipuli. 169.

S. Auguſtinus Pelagianorum appellationem à ſententia Innocentii Papæ ad Concilium generale irridet. 143.

Ridet S. Doctor Cathedræ Romanæ contemptores, ſibi placentes, ac de paucitate gloriantes. 175.

Plura teſtimonia S. Doctoris inutiliter à Queſnellio congeruntur. 209.

S. Doctor vocationem ad gratiam; ſalutem, & gloriam ſecundùm propoſitum, ſeu decretum æternum exprimit. 20.

Du-

Duplex diſtinguit auxilium, quo, & ſine quo *non*. 192.
Expreſsè aſſerit Chriſtum pro omnibus eſſe mortuum. 227.
Probat infallibilitatem Summi Pontificis. 104.
Auctoritas debet eſſe rationi conjuncta, ut melius diſponatur intellectus ad veritatem percipiendam. 83.
Auctoritas Summi Pontificis in ſe continet omnem aliam Eccleſiæ auctoritatem tanquam cauſa univerſalis. 137.
Auxilium ſemel efficax fruſtrari non poteſt. 233.
Deus omnibus præbet auxilia ſufficientia. 232.

B

P. B*Aſtida ſententiam Thomiſtarum de efficacia intrinſeca gratiæ docuit*. 79.
Benedictus XII. abſque generali Concilio definivit animas plene purgatas illicò videre Deum, non expectatá die judicii. 156.
Benedicti XIII. Breve Demiſſas preces. 48.
Hoc Breve contra nonnullorum malas artes defenditur. 45.
Ejuſdem Benedicti XIII. Conſtitutio Pretioſus. 48.
Sententias SS. Auguſtini, & Thomæ de gratia ab intrinſeco efficaci, & prædeſtinatione gratuita Thomiſtis commendat. 45.
Doctrinam SS. Auguſtini, & Thomæ ab omni Janſeniſmi ſuſpicione liberam declaravit. Ibidem.
Bonifacius Papa II. confirmat ea, quæ in Synodo Arauſicana fuerunt definita. 34.
Britius Turonenſis Epiſcopus ſuaſit Summo Pontifici Julio, ut appellationem S. Athanaſii, & aliorum Orientalium ad ipſum admitteret. 149.

C

C*Arolus Magnus Sedis Apoſtolicæ auctoritatem veneratur*. 150.
Caducifer falſo aſſerit revocatum eſſe Breve Demiſſas preces. 52.
Falsò etiam diſtinguit inter laudes D. Thomæ, & doctrinæ Thomiſticæ. 71.
Calumnias Novatorum videtur firmare, ac promovere. 70.
Gloriatur, quod RR. Mutius Vitelleſcus S. J. Præpoſitus Generaneralis liberaverit Profeſſores Societatis à prædeterminatione phyſica. 79.
P. Baſtidam pyrobolo comparat. Ibidem.
Magiſter Cano eruditiſſimè probat unum eſſe in Eccleſia Summum Sacerdotem, qui in ſententia ferenda habeat auctoritatem. 121.
Rectè exponit, qualiter propoſitiones damnantur quandoque, ut hæreticæ, ut erroneæ, ut temerariæ, ut ſcandaloſæ, &c. 185.
Ad Apoſtolicam Sedem Epiſcopos Eccleſiarum appellaſſe in cauſis quibuſcumque graviſſimis docet. 156.
S. Cœleſtinus I. Auguſtinum laudat, ejuſdemque ſcripta contra Pelagium, & Celeſtium approbat. 27.
Cenſurare propoſitiones varias reſpectivè, novum non eſt in Eccleſia Dei. 186.
Cenſura quorumdam Duacenſium contra nonnullos Thomiſtas lata de-

decreto S. Congregationis reprobata fuit. 274.
Chriſtus peccatores ad Orationem exhortatur. 253.
Chriſtus pro omnibus paſſus, & mortuus. 225.
In Chriſto fuit voluntas antecedens ſalvandi omnes homines. 247.
Clemens VIII. Auguſtini de gratia, & libero arbitrio doctrinam amplexus eſt. 39.
In Congregatione de Auxiliis univerſa doctrinæ capita ad mentem D. Auguſtini probari juſſit. 40.
Mandatum dedit Reverendiſſimo Claudio Aquaviva S. J. Præpoſito Generali, de præſcribenda ſuis doctrinâ D. Thomæ. 79.
Clemens XI. contra Janſeniſtas Conſtitutionem Unigenitus *publicavit*. 42.
Hæc ſolemnius, quam ullæ aliæ acceptata fuit in Eccleſia. 186.
Brevi ſuo Paſtoralis officii *eorum exceſſum damnavit, qui Janſeniſmi notam viris Catholicis temerè irrogabant*. 1.
Damnavit librum Gallicè ſcriptum, Vera Eccleſiæ traditio in dogmate de Prædeſtinatione, & Gratia, *D. Launoii*. 42.
Franciſco Archiepiſcopo Lugdunenſi reſcripſit hortans eum, ut Janſenianæ hæreſis germina, ſtuderet extirpare. 271.
Laudavit eximium zelum Capituli, & Canonicorum Eccleſiæ Hiſpalenſis. Ibidem.
Clemens XII. declarat minimè eſſe revocata jura, ac privilegia, quæ priuſquam litteræ revocatæ, erant conceſſa, ac in priſtino ſuo vigore remanere. 53.
Ejuſdem Conſtitutio Verbo Dei ſcripto. 64.
Altera ejuſdem Conſtitutio Apoſtolicæ Providentiæ. 69.
Concilium celebratum ſine auctoritate Papæ, conciliabulum eſſet, Acephalum, & Schiſmaticum. 137.
Nihil firmi dogmatis à Conciliis generalibus proficiſci poteſt, quouſque à Summo Pontifice approbentur. p. 138.
Concilia Oecumenica audierunt, & ſecuta ſunt ſemper vocem Summi Pontificis ex Cathedra docentis. 266.
Errarunt Concilia generalia etiam præſidentibus Legatis Apoſtolicis ante confirmationem Pontificis. 142.
Ex Conciliis Chalcedonenſi, & Nicæno probatur infallibilitas Summi Pontificis. 111.
Nec non ex Concilio Conſtantinopolitano, & Lugdunenſi. 112.
Conſenſum Eccleſiæ non eſſe neceſſarium ad infallibilitatem Summi Pontificis optimè vidit Concilium Romanum Lateranenſe die 27. *Maii celebratum anno* 1735. 132.
Conſenſus SS. PP. & Theologorum magnum credibilitatis alicujus doctrinæ argumentum. 73.
Conſtantinus Donatiſtas ad ſe provocantes remittit ad Melchiadem Papam. 152.
Hoc argumento pugnavit D. Auguſtinus contra Pelagianos. p. 74.
S. Cyprianus Fidelibus pacem commendat. 2.
Redarguit omnes reſiſtentes decretis Apoſtolicis. 125.

D

D*Amaſus Papa damnavit Apollinaris hæreſim*. 274.
Defenſores Queſnellii apertiſſime D. Tho-

D. Thomæ doctrinam impugnant. p. 4.
Deus gratiam ſufficientem omnibus donat. 190.
Sincerè vult omnes homines ſalvos fieri, nullo excepto. 251.
Illius maxima liberalitas erga Populum Iſraëliticum. 204.
Deus in lege veteri gubernavit populum Hebræum per unum Summum Sacerdotem. 121.
Eſſet injuſtus, ſi aliquid impoſſibile præciperet. 193.
Cujus vult miſeretur, & quem vult, indurat. 24.
Miſeretur magna bonitate, obdurat nulla iniquitate. Ibidem.
Cur in unis voluit bonitatis divitias oſtendere, & in aliorum punitione juſtitiam, incomprehenſibile eſt. 25.
Non indiget perfectionibus, quas Creaturis communicat. 90.
Deus primò eſt operans in nobis, ut voluntas poſterior operetur. 91.
Dioſcorus à Clericis Alexandrinis accuſatus apud S. Leonem. 111. & 147.
Diſputatio inter S. Petrum, & Simonem Magum. 13.
Doctrina tantò eſt commendabilior, quantò certior eſt ejus antiquitas. 81.
Eadem eſt doctrina D. Thomæ, ac Thomiſtarum. 48.
Duplex eſt dependentia cauſæ creatæ à Deo; alia quantùm ad formam; alia quantùm ad operationem. 94.
Titulo ſecundæ dependentiæ, requiritur præmotio. Ibidem.

E

ECcleſia contra Queſnellium definivit, dari veram Dei gratiam ante Fidem. pag. 221.
Eccleſiæ regimen eſſe monarchicum probat D. Thomas. 98. & 120.
Eccleſia non ſubſiſtit apud paucos appellantes rebelles Conſtitutioni Apoſtolicæ. 176.
Comparatur areæ, in qua palea ſimul cum tritico exiſtit. 215.
Electio Divina electorum merita præcedit. 12.
Elias Dupin Auguſtinum magnum opinatorem in Theologicis vocat. 5.
Euſebiani negabant regimen Eccleſiæ fuiſſe inſtitutum à Chriſto Domino. 97.
Per Julium vocati Romam, nocte, inſalutato Pontifice aufugerunt. 144.
Nullum eſſe Epiſcopum, dum eſt in peccato mortali, damnavit Synodus generalis Conſtantienſis. 216.

F

FElix hujus nominis 4. *capitula* 25. *ad gratiam, & liberum arbitrium ſpectantia, ad lites de auxiliis ſopiendas, ad Cæſarium Arelatenſem Epiſcopum tranſmiſit*. 33.
Felix Papa ſuſcipit libellum poſtulatorium Joannis Patriarchæ Alexandrini. 147.
Fides non eſt prima gratia, & fons aliarum. 225.
Una Fides debet eſſe totius Eccleſiæ. 267.
De Fide eſt Summum Pontificem ritè electum eſſe Summum Pontificem. 100.
Non tamen eſt de Fide, eſſe de Fide. Ibidem.
S. Flavianus contrverſias ſolo judicio Sedis Apoſtolicæ finiri debere docet. 142.

Idem poſt latam adverſus ſe à Dioſcoro Patriarcha Alexandrino ſententiam, appellavit ad Leonem Romanum Pontificem. 146.
Fœdus novum, & vetus male Queſnellus diſcriminat. 203.
In veteri fœdere non relinquebantur homines in ſua impotentia. Ibidem.
Falſum eſt nos non pertinere ad novum fœdus, niſi ratione gratiæ, quæ operatur in nobis id, quod Deus præcipit. 214.
S. Fulgentius certiſſimum traditionis argumentum ex D. Auguſtino ſumi poſſe, affirmat. 82.

G

Gallicanæ Eccleſiæ intemeratam fidem laudavit olim Joannes PP. 148.
Galli Scriptores plures ſubſcribunt infallibilitati Summi Pontificis. 154.
Gelaſius PP. I. tria præcipuè Pelagianæ hæreſis capita refellit. 30.
Gerſonius (Joannes) plenitudinem poteſtatis Eccleſiaſticæ eſſe de lege ordinaria in uno Summo Pontifice agnoſcit. 123.
Appellationem à Papa ad Concilium inconſequenter admittit. 163.
Gratia fuit à Chriſto Domino donata in veteri Teſtamento. 210.
In Circumciſione conferebatur, non ex virtute Circumciſionis, ſed ex virtute Paſſionis Chriſti. 212.
Gratiæ ſe ipſa efficacis irreſiſtibilitas probatur variis Scripturæ momentis. 243.
Gratia præciſivè ab efficacia non eſt effectus prædeſtinationis. 23.
Gratia Dei non eſt efficax ex conſenſu Creaturæ. 244.
Uſus gratiæ, & formalis ejus determinatio proveniunt à gratia. 23.
Neceſſitas gratiæ ſe ipſâ efficacis probatur ex locis Theologicis. 10.
Etiam ratione naturali. 83.
Hoc eodem argumento eam probat D. Thomas. 84.
Efficacia dicta de gratia, nominat gratiam efficacem. 188.
Hæc propoſitio, gratia ſufficiens eſt pernicioſa, adeò, ut poſſit quilibet petere, à gratia ſufficienti libera nos Domine *damnata fuit ab Alexandro VIII*. 202.
Prima gratia, quam Deus peccatori concedit, non eſt remiſſio peccatorum. 220.
Gratia non eſt voluntas Dei omnipotentis jubentis, & facientis, quod jubet. 232.
Non omnis gratia eſt vox Patris, quæ homines interius docet, & eos facit venire ad Chriſtum. 237.
Non omnis gratiæ idea eſt, quam nihil impedire, aut retardare poteſt. 241.
Gratia per Spiritum Sanctum diffunditur in nos, & nobis inhæret. 262.
Gratia in utroque ſtatu recipitur in propria perſona. Ibidem.
Non omnis gratiæ illecebris reſiſtit voluntas. 239.
Gratiæ efficaciter moventi non reſiſtit, ſed cooperatur voluntas. 244.
In quo vero ſenſu gratia irreſiſtibilis dicatur. 245.
Omnis gratia eſt ſequela Incarnationis. 246.
Gratia, & virtutes formaliter ſanant. 263.

Gratia Adami non fuit debita naturæ integræ. 260.
Falſum eſt gratiam Adami non producere, niſi merita humana. 258.
Erroneum eſt, quod aſſerit Queſnellius gratias exteriores non inſervire niſi ad hominem magis indurandum. 194.
Non eſt idem gratias exteriores ſuo carere effectu; ac non inſervire niſi ad indurandum. Ibid.
Gratias exteriores utiles eſſe ad animarum ſalutem probat S. Auguſtinus. 197.
Gratia exterior non eſt ſufficiens, ut homo credere poſſit prout oportet ad ſalutem. 195.
Præclara D. Gregorii Magni circa efficaciam gratiæ ſententia. 79.

H

HÆreſis eſt hydra erroribus, & plagis ſuis creſcens. 181.
Nulla eſt hæreſis, quæ non veritatem ſe nominet. 270.
Hæretici ſunt, qui damnatam ſententiam ſequuntur. 181.
Hæretici, ac Schiſmatici, qui ſe ab Eccleſia ſegregant, excluſi ſunt à novo fœdere. 216.
Hæreticum eſt aſſerere, quod pro priori ad juſtificationem nulla peccatori conceditur gratia. 221.
Hæreſes multæ ſola Summi Pontificis auctoritate, nullo generali Concilio profligatæ fuerunt. 155.
Hæretici Auguſtini nomine ſuos errores confirmare contendunt. p. 3.
Helladius, & Eutherius appellarunt ad Sixtum III. 147.
Heros, & Lazarus Gallicani Epiſcopi appellarunt ad S. Sedem. 149.
S. Hieronymus S. Auguſtinum egregiè laudat. 82.
Oſtendit Hæreticos non habere Eccleſiam propter membrorum ſuorum paucitatem. 175.
Homines pertinent ad novum fœdus per Fidem. 203.
Hormiſdas Pontifex Auguſtinianæ doctrinæ defenſor acerrimus. 31.
Hincmarus laudat Auguſtini ſententiam de gratia. 77.
D. Pauli mentem circa efficaciam gratiæ optimè aſſecutus eſt. 17.
Honorius Imperator inobedientes Sedi Apoſtolicæ perpetuo anathemate devinctos declaravit. 150.
Honoratus provocavit ad Sanctam Sedem. 149.
Hugo à S. Victore docet Papam vicem, & locum Chriſti tenere. 106.

I

JAnſenii, & Queſnellii errores ſunt ferè iidem. 172.
In eorum principiis nulla datur gratia reſiſtibilis. 240.
Janſeniſtæ, & Queſnelliſtæ veros ſe diſcipulos D. Thomæ falsò prædicant. 3.
A Janſenio profluit odium adverſus Thomiſtarum ſententiam. p. 4.
Janſenii fautores tantò difficilius ſecernuntur, quantò callidiùs obteguntur. 8.
Summi Pontificis infallibilitatem agnoſcit Janſenius. 263.
Innocentius I. eximius divinæ gratiæ commendator, cui profligatæ hæreſis Pelagianæ gloriam adſignat Gennadius. 156.
Imperia Orbis ampliſſima per Religio-

gionum diverſarum pugnas turbata, infeliciter hoſtibus in prædam data fuére. 265.

Impotentia ex defectu gratiæ ſufficientis, non eſt conſequens, ſed antecedens. 219.

Indifferentia Dominii creati eſt potentialitas reducibilis ad actum per operationem realiter diſtinctam. 89.

Indifferentia liberi arbitrii, quantumvis fingatur completa, indiget aliquo extra ſe exiſtente, à quo determinetur. 87.

Infallibilitas Summi Pontificis in deciſionibus fidem, & mores concernentibus, eſt veritas à Chriſto Domino prædicata. 101.

Probatur auctoritate Summorum Pontificum, Conciliorum, & SS. Patrum. 107.

Concinit S. Auguſtinus. p. 114.

Accedit S. Thomas eam probans. 117.

Infallibilis eſt Sedis Apoſtolicæ definitio independenter ab omni acceptatione Eccleſiæ. p. 159.

Non pendet ab acceptatione Fidelium. 179.

Nec ab acceſſu majoris partis Epiſcoporum. 174.

Infallibilis eſt Summus Pontifex in quæſtionibus juris, & facti dogmatici. 183.

Innocentius III. & Innocentius V. doctrinam gratiæ, & prædeſtinationis docuerunt. 36.

Innocentius X. damnavit contra Janſenium celeberrimas quinque propoſitiones. 156.

Libertatem nullum adduci in diſcrimen ex gratia ſe ipſa efficaci declaravit. 41.

Obſervanda eſſe decreta Pauli V. & Urbani VIII. ſuorum Prædeceſſorum in quæſtione de axiliis ordinavit. Ibid.

Innocentius XI. damnavit, ut temerarias duas propoſitiones. 42.

Innocentius XII. adverſus Fidei hoſtes doctrinæ SS. Auguſtini, & Thomæ glorioſum ſpondet triumphum. 42.

Damnavit 23. propoſitiones contentas in libro, cui titulus: Maximes des Saints. 156.

Innocentius XIII. arma à quibuſdam contra Bullam Unigenitus *aſſumpta è manibus extorſit*. 43.

Inquiſitio Hiſpaniæ duas propoſitiones damnavit, adverſantes infallibilitati Summi Pontificis, ejuſque auctoritati. 179.

Intentio finis non actuat lineam electivam. 3.

Actus intentionis licèt determinet ad electionem, non tamen determinat ad illam exercendam ſine Deo. 93.

Joannes Pontifex fidem Eccleſiæ Galliarum pluribus commendat. 148.

Joannes II. doctrinam S. Auguſtini amplectitur. 35.

Joannes Opſtraet minus dignè loquitur de D. Thoma. 5.

S. Irenæus teſtis eſt traditionis infallibilitatis Summi Pontificis. 115.

Juſtinianus Imperator definiendi auctoritatem abſque Concilio generali in Summo Pontifice agnoſcit. 151.

L

Leo Papa Imperatorem Valentinianum rogat, ut eum contra Hilarii inobedientiam adjuvare velit. 150.

Leo I. Pelagianam Hæreſim refellit. 30.

S. Leo irrefragabile, & reformationis incapax, dicit eſſe Sedis Apoſtolicæ judicium. 177.
S. Leo Romanæ appellationis in Gallia teſtis, & aſſertor. 148.
Si non eſſet lex, non eſſet peccatum; non tamen lex eſt cauſa peccati. 201.
Proprius cujuſcumque legis effectus, eſt bonos facere. 204.
Oppoſitum fuit error Simonis Magi, Marcionitarum, & Manichæorum non agnoſcentium bonitatem legis. 204.
Lex Judæis data fuit ſingularis Dei prærogativa. Ibidem.
Lex dicitur occidens; quia ſine gratia homines in peccatis perſeverabant. 201.
Lex Moyſis non liberavit Judæos ab illa impotentia, in qua erant, obſervandi legem, præbendo vi ſua, vel ex opere operato vim juſtificationis. 205.
Data in lege veteri ſufficiens gratia ad obſervantiam legis. Ibid.
Lex vetus non tantum fuit bona, ſed & utilis populo, cui data fuit. 204.
Legis veteris finis fuit ſanctificatio populi. 205.
Liberum arbitrium ſine gratia nonniſi ad peccandum valere, erroneum. 219.
Loci Theologici ſunt fontes quidam, ex quibus Theologia eruit argumenta. 9.
Judicium Apoſtolicum eſt locus Theologicus. 26.
Magiſter Lucini O. P. acerrimus infallibilitatis Pontificiæ vindex. 131.
Ejus indeficientiam in facto dogmatico invictè propugnat. 184.
Ludovicus Antonius de Noailles Archiepiſcop. Pariſienſis S. R. E. Card. Papam infallibilem proteſtatur. 128.
Bullam Vineam Domini Sabaoth *eſſe regulam Fidei, dixit*. 178.
Ludovicus Thomaſſinus inauditam in Gallia ad Concilium appellationem teſtatur. 152.
Ludovicus Antonius de Vaucel adverſus Thomiſtas invehitur. 5.
B. Lupus Abbas Ferrarienſis Auguſtini doctrinam de gratia, & prædeſtinatione laudat. 76.

M

Macedonianorum Hæreſis fuit à S. Damaſo damnata. p. 155.
Manichæi cum Marcionitis non agnoverunt bonitatem legis. 204.
Mauclerus Monarchicum agnoſcit Eccleſiæ principatum. p. 124.
Favet infallibilitati Summi Pontificis. 153.
Monothelitarum hæreſis proſcripta fuit à Severino Papa. 155.
Motio Dei non eſt impedimentum, ſed potius expedimentum potentiæ liberæ. 89.
Motionis naturalis Dei efficaciam, & energiam agnoverunt Gentiles. 95.
Quod movetur, ab alio moveri neceſſe eſt. 87.
Moyſes ſedebat tamquam caput, & princeps Synagogæ. 120.

N

Natalis Alexander fatetur, nulla fuiſſe priſcis temporibus appellationis veſtigia à Papa ad futurum Concilium generale. 152.
Indeficientiam judicii in Papa, & Conciliis ſuper facto dogmatico eruditè probat. 184.

Na-

Naturæ integræ & ſanæ non eſt debita viſio Beata. 261.
Nec ſublimatio, & exaltatio ad ſtatum adoptionis Filiorum Dei. 261.
Neſtorium S. Cœleſtino Papæ detulit Cyrillus. 147.
Neſtorii Epiſtolas, & perverſa dogmata damnavit S. Cœleſtinus. 155.
Neſtorius appellans ad Sedem Apoſtolicam, Sedis Apoſtolicæ judicinm fugit. 144.
Nicolaus I. Concilium Longinenſe confirmavit. 35.
Quid ille decreverit de gratia, & libero arbitrio. 36.
Novatus Epiſcopus appellavit ad S. Cornelium. 147.

O

Obedientiam ſuam Chriſti Vicario profitetur auctor. 8.
Omnipotentiſſima eſt Dei poteſtas ad inclinanda corda quòcumque voluerit. 233.
Opera Infidelium ſunt libera, & moraliter honeſta. 223.
Oratio impiorum non eſt novum peccatum. 252.
Quod orantibus concedit Deus, non eſt ſemper novum in eos judicium. 253.
Ordinatio charitatis non requiritur ad omne opus moraliter honeſtum. 254.
Ordo Prædicatorum invictus juris Eccleſiæ defenſor. 7.
Origeniſtas damnavit Anaſtaſius Papa. 155.
Ortizii fundamentum, quo innititur ad aſſerendum Breve Demiſſas preces *eſſe revocatum, ad examen revocatur*. 51., & 58.
Alia ejuſdem aſſerta rejiciuntur. 47. & 58.
Oſii Cordubenſis Epiſcopi erga Principem Apoſtolorum ſumma veneratio. 134.

P

Papa eſt fundamentum, ſuper quo Eccleſia à Chriſto ædificata conſiſtit. 102.
Nullus Papa ex Cathedra loquens errare in Fide poteſt. 130.
Patres Græci ad defendendam infallibilitatem Summi Pontificis conſpirant. 113.
D. Paulus oſtendit quàm potens ſit victrix Dei gratia. 16.
Paulus IV. Joannes Petrus Carrafa Ord. S.P.N. Dominici Inſtitutum in ipſa pueritia petiit. 36.
Mirum egregium ejus ſtudium in D. Thomam. 37.
Ampliſſimum Conventui S. Stephani Salmanticenſis amoris reliquit monimentum in Bulla, quæ incipit Salvatoris. 37.
Paulus V. controverſiæ de auxiliis proceſſum urgere cœpit. 40.
Adversùs Joannis Caſſiani Opera Romæ typis excuſa librum Divi Proſperi contra Collatorem publicari mandavit. 41.
Pelagius naturam appellavit gratiam creationis. 259.
A ſententia Innocentii Papæ ad Concilium Generale provocarunt Pelagiani. 143.
Pentapolitana Ægyptiacæ Diœceſis Provincia Dionyſium prophani dogmatis ſuſpectum detulit Sancto Dionyſio Pontifici. 147.
D. Petrus ſolus ex Apoſtolis fuit Caput Eccleſiæ. 98. & 103.
Chriſti electione fuit ſupremus Eccleſiæ Paſtor. 98.

Summus Pontifex eſt verus Petri Succeſſor. 99.
Nedum in Romano Epiſcopatu, ſed in primatu juriſdictionis totius Eccleſiæ. ibid.
Mirabilis D. Petri de gratia, & prædeterminatione ſententia. 12.
Petrus Allienſis tenet Dominum contuliſſe Petro pro ſe, & ſucceſſoribus ſuis omnem auctoritatem diſponendi in Eccleſia. 99.
S. Petrus Chryſologus infallibilitatem Papæ clariſſimè exponit. 115.
Petrus Cluniacenſis S. Auguſtinum laudat. 114.
Petrus de Ligni poſt Adami lapſum gratiam ſufficientem negat. 5.
Petrus de Marca tenet Concilium Oecumenicum non eſſe ſuperius Summo Pontifice. 157.
Petrus Puteanus infallibilitatem Summi Pontificis profitetur. 158.
Philippus Pulcher eamdem profitetur. 149.
Poſſevinus laudat D. Thomam. 117.
Pluralitas principiorum eſt carentia principii. 119.
Potentia paſſiva eſt principium tranſmutationis ab alio, prout aliud eſt. 89.
Privatus Lamberitanus Epiſcopus appellavit Romam. 146.
Propoſitiones ad tres Claſſes reducuntur. 9.
Propoſitio indefinita æquivalet univerſali in materia doctrinali. 242.
S. Proſper Dei gratiam, quâ vincitur duritia cordis, egregiè commendat. 2.

Q

Quartodecimani pronuntiati ſunt Hæretici ſine Concilio generali à Victore Pontifice. 116.
Queſnellius ſibi proprium vindicare nequit D. Auguſtinum. 4.
SS. Auguſtini, & Thomæ doctrinæ adverſatur. 197. 209.
Janſenii veſtigia ſecutus eſt, ejuſque erroribus ſuam communionem miſcuit. 180.
Erravit negando gratiam reſiſtibilem à voluntate. 239.
Aſſerit timorem eſſe paſſionem brutalem. 256.
Inſuper orationem ſine charitate eſſe peccatum. 252.
Orationem impiorum eſſe novum peccatum. 223.
SS. Auguſtino, & Thoma neglectis, concordiam libertatis cum gratia efficaci perversè expoſuit. 245.
Affirmat peccatorem non eſſe liberum niſi ad peccatum ſine gratia Salvatoris. 224.
Peccatorem excuſat, & Deum illum punientem condemnat. 189.
Præcipiendo minùs ſapientem facit Deum. 189.
Eccleſiæ Paſtores propriâ paſſione excæcatos dicit. 266.
Bullam vineam Sabaoth eſſe regulam fidie profitetur. 178.
Ad implenda præcepta ſolùm gratiam efficacem admittit. 188.
Deum in vanum præcipere affirmat, ſi non dat quod præcipit. 189.
Immani, & pernicioſo Calvini, & Lutheri ſe implicat errore, aſſerentium legis Evangelicæ obſervantiam eſſe impoſſibilem. 192.
Extra

Extra Eccleſiam nullam concedi gratiam aſſerit. 222.
Nullam cum Janſenio admittit gratiam, niſi efficacem. 191.
Nonniſi gratiam irreſiſtibilem agnoſcit. 230.
Negat Chriſtum pro omnibus eſſe mortuum. 227.
Affirmat nolle Chriſtum reprobos ſalvos facere. 226.
Mortuum Chriſtum Dominum dumtaxat aſſerit, pro eis, qui in gradu heroico, mundo & delitiis ejus, inſtar Pauli, renuntiarunt. 228.
Tenet cognitionem Dei naturalem, non producere niſi vanitatem, præſumptionem, & oppoſitionem ad Deum. 229.
Confundit gratiam Dei proprie talem cum natura. 259.
Erroneè aſſignat differentiam quæ datur inter gratiam ſtatus innocentiæ, & gratiam ſtatus naturæ lapſæ, per hoc, quod Adamus gratiam recipit in perſona propria; nos autem non niſi in perſona Chriſti. 260.
Novum modum juſtos ſanctificandi in perſona Chriſti excogitavit. 265.
Inutili labore congerit varia Sancti Auguſtini teſtimonia. 198.
Revocat in lucem errores Wicleffi, & Joannes Huz damnatos in Concilio Conſtantienſi. 253.
Ejuſdem conſenſus cum Bajo. 254.
Peccatoribus nullum relinquit pœnitentiæ locum. 223.

R

R*Eges Galliæ cauſas fidei ad Sedem Apoſtolicam tranſmitti juſſerunt*. 149.
Regimen Monarchicum eſt optimum inter omnia regimina. 98. 120.
Reginaldus diſertè explicat, reſiſtere non poſſe prædeterminationi non eſſe idem, ac non poſſe diſſentire. 242.
Regnum nullum diù permanere poteſt, ubi de Religione diſceptatur. 265.
Revocatio Brevis Demiſſas preces *nullatenus à Theologis percipi poteſt*. 55.
Variis argumentis id oſtenditur. ibid.
Rotardus Epiſcopus appellavit ad Sanctam Sedem. 149.

S

S*Chiſmatici ſunt juxta D. Thomam, qui judicium Summi Pontificis ſubire recuſant*. 126.
Scientia media inventa fuit circa annum 1570., *ut notant Auctores, qui illam ſe inveniſſe gloriantur*. 79.
Illam eſſe novam fatentur P. Molina, & P. Fonſeca. ibid.
Schola D. Thomæ ſemper conſtans in retundendis erroribus. 2.
Doctrinam de gratia efficaci tamquam Paternam hæreditatem conſervat. 79.
Sixtus II. aſſerit Fidem Romanæ Eccleſiæ omnem hæreſim deſtruere. 107.
Sixtus IV. damnavit anno 1474. *Petrum Rivium*. 36.
Item Petrum Oxomenſem. 156.
Sixtus V. pro gratia ab intrinſeco efficaci tulit ſuffragium. 36.
Sol non eſt perfectibilis per calorem. 89.
S. Stephanus Papa proſcripſit Anabaptiſmum ab Afris inductum. 155.
Synodus Quiniſexta erravit circa

cælibatum Sacerdotum & Sabbati jejunium. 142.
Synodus Conſtantienſis damnavit hunc articulum Joannis Wicleff: Oratio præſciti nulli valet. 253.
Syricius Pontifex Jovinistiarum hæreſim extirpavit. 155.

T

THeodoretus infallibilem aſſerit Summum Pontificem. 115.
Tertullianus doctrinam ſuam contra Marcionem antiquitate commendat. 81.
Timor ſervilis ſecundùm ſuam ſubſtantiam bonus eſt. 255.
Animus timore ſupplicii à peccatis revocatur. 255.
D. Thomam laudat Titelmannus. 117
D. Thomas infallibilitatem Papæ invictè probat. 112.
Traditione probatur infallibilitas Papæ. 107.
Traditio neceſſaria eſt, ut nobis innoteſcat Scripturarum ſenſus. 10.
Traditio Divina eſt illa, quam Chriſtus proprio ore promulgavit, & per Apoſtolos ſuos omni creaturæ prædicari juſſit. 11.
Traditionem eſſe ſervandam fuit una vox PP. Synodi Epheſinæ contra Neſtorium. 26.
Tridentinum damnat Lutherum aſſerentem timorem magis accendere cupiditatem. 255.

V

VAlentinianus Imperator adjuvit S. Leonem contra contumacem Stilarii inobedientiam. 150.
Verbum Dei ab omni morbo ſanat, animam mundat ab omnibus iniquitatibus, mentem lætificat, illuminat. 202.
Male ei adſcribitur obduratio peccatorum. 202.
Univerſitas Pariſienſis Papam eſſe infallibilem proteſtata eſt. 124.
Damnavit anno 1644. *quaſdam propoſitiones infallibilitati Summi Pontificis injurioſas*. 153.
Vocatio eſt duplex, quædam exterior, quædam interior. 191.
Vocatio ſufficiens, ob vocati reſiſtentiam ſuum non obtinet effectum. 191.
Voluntas divina eſt ſolum indifferens indifferentia activa. 89.
Voluntas Dei etiam ut terminata ad noſtrum velle, non eſt id quo Deus voluntatem noſtram movet ad operandum. 232.
Ad voluntatem Dei, quâ efficaciter vult aliquid exiſtere, infallibiliter ſequitur effectus. 249.
Voluntas non determinatur à Deo ad peccandum. 91.
Voluntati prædeterminatæ ad amorem, nolitio amoris eſt abſolutè poſſibilis. 234.
Non volentis, neque currentis, ſed miſerentis eſt Dei aſſequi ſalutem. 23.
Voluntatem alterius nullum agens creatum poteſt movere, aut determinare quoad exercitium. 91.

FINIS.

ERRATA *ſic* CORRIGE.

Pagina 12.	*linea* 28.	pertinet	pertinent
43.	32.	1727.	1724.

26588

GRADUATE THEOLOGICAL UNION LIBRARY
BERKELEY, CA 94709

234.16 26588
B 437 BENITEZ DE LUGO, CAJETAN
AUTHOR Concursus Dei
Praevius et Efficax
TITLE Vera etiam Christi Gratia
Disputationes Theologicae

DATE LOANED	BORROWER'S NAME
Tome	V
	~~STORAGE - CBPL~~
	[redacted]
DEO 012783 Row T Sec 12-S	

26588